

Równościowa polityka zatrudnienia szansą kobiet na rynku pracy województwa mazowieckiego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Kobiety na rynku pracy województwa mazowieckiego

**Prognozy
opracowane w ramach projektu**

Równościowa polityka zatrudnienia szansą kobiet
na rynku pracy województwa mazowieckiego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Instytut Nauk
Społeczno-
Ekonomicznych

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Kobiety na rynku pracy województwa mazowieckiego

Prognozy
opracowane w ramach projektu

Praca zbiorowa

Projekt **Równościowa polityka zatrudnienia szansą kobiet na rynku pracy województwa mazowieckiego** zrealizowano w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VI – Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 6.1 – Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie, Poddziałanie 6.1.1 – Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy.

Projekt realizowany przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa

e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl

<http://www.cbos.pl>

(48 22) 625 76 23

**Opracowanie przygotowane przez
Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych sp. z o.o.**

Prognozy opracowali

Krzysztof Kwaśniewski

Edyta Łaszkiwicz

Marzena Pawłowska

Joanna Stopolska

Redakcja naukowa

dr Michał Mackiewicz

Redakcja

Sandra Gajewska, Anna Pączkowska

Materiały przygotowali

Ewelina Gryś-Mokrzyńska, Marcin Gołębiowski, Kornelia Milczarek, Kamila Pietrzak

Aleksandra Zydorczyk

Skład i łamanie

Piotr Błędowski, Edyta Łaszkiwicz, Joanna Stopolska

Projekt okładki

Krzysztof Janowski

Publikacja dystrybuowana bezpłatnie

ISBN 978-83-903171-7-5

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

Wstęp	9
1. Prognozy liczby pracujących kobiet	11
1.1. Województwo mazowieckie	12
1.2. Warszawa	16
1.3. Ostrołęka	18
1.4. Płock	21
1.5. Radom	23
1.6. Siedlce	26
1.7. Powiat białobrzegi	28
1.8. Powiat ciechanowski	31
1.9. Powiat garwoliński	34
1.10. Powiat gostyniński	36
1.11. Powiat grodziski	39
1.12. Powiat grójecki	42
1.13. Powiat kozienicki	44
1.14. Powiat legionowski	47
1.15. Powiat lipski	49
1.16. Powiat łosicki	52
1.17. Powiat makowski	55
1.18. Powiat miński	57
1.19. Powiat mławski	60
1.20. Powiat nowodworski	63
1.21. Powiat ostrołęcki	65
1.22. Powiat ostrowski	68
1.23. Powiat otwocki	70
1.24. Powiat piaseczyński	73
1.25. Powiat płocki	75
1.26. Powiat płoński	78
1.27. Powiat pruszkowski	80
1.28. Powiat przasnyski	83
1.29. Powiat przysuski	85
1.30. Powiat pułtuski	88
1.31. Powiat radomski	91
1.32. Powiat siedlecki	93
1.33. Powiat sierpecki	96
1.34. Powiat sochaczewski	99
1.35. Powiat sokołowski	101

1.36. Powiat szydłowiecki	104
1.37. Powiat warszawski zachodni	107
1.38. Powiat węgrowski	110
1.39. Powiat wołomiński	112
1.40. Powiat wyszkowski	115
1.41. Powiat zwoleński	118
1.42. Powiat żuromiński	120
1.43. Powiat żyrardowski	123
Podsumowanie prognoz zatrudnienia	126
2. Prognozy liczby bezrobotnych kobiet	127
2.1. Województwo mazowieckie	128
2.2. Warszawa	132
2.3. Ostrołęka	134
2.4. Płock	136
2.5. Radom	139
2.6. Siedlce	141
2.7. Powiat białobrzegi	144
2.8. Powiat ciechanowski	146
2.9. Powiat garwoliński	148
2.10. Powiat gostyniński	151
2.11. Powiat grodziski	153
2.12. Powiat grójecki	156
2.13. Powiat kozienicki	158
2.14. Powiat legionowski	161
2.15. Powiat lipski	163
2.16. Powiat łosicki	166
2.17. Powiat makowski	168
2.18. Powiat miński	171
2.19. Powiat mławski	173
2.20. Powiat nowodworski	176
2.21. Powiat ostrołęcki	178
2.22. Powiat ostrowski	181
2.23. Powiat otwocki	183
2.24. Powiat piaseczyński	186
2.25. Powiat płocki	188
2.26. Powiat płoński	191
2.27. Powiat pruszkowski	193
2.28. Powiat przasnyski	196
2.29. Powiat przysuski	198
2.30. Powiat pułtuski	201
2.31. Powiat radomski	203

2.32. Powiat siedlecki	206
2.33. Powiat sierpecki	208
2.34. Powiat sochaczewski	211
2.35. Powiat sokołowski	213
2.36. Powiat szydlowiecki	216
2.37. Powiat warszawski zachodni	218
2.38. Powiat węgrowski	221
2.39. Powiat wołomiński	223
2.40. Powiat wyszkowski	226
2.41. Powiat zwoleński	228
2.42. Powiat zuromiński	231
2.43. Powiat żyrardowski	233
Podsumowanie prognoz bezrobocia	237
3. Prognozy popytu na pracę kobiet	238
3.1. Województwo mazowieckie	239
3.2. Warszawa	243
3.3. Ostrołęka	245
3.4. Płock	247
3.5. Radom	250
3.6. Siedlce	253
3.7. Powiat białobrzegi	256
3.8. Powiat ciechanowski	258
3.9. Powiat garwoliński	260
3.10. Powiat gostyniński	263
3.11. Powiat grodziski	266
3.12. Powiat grójecki	268
3.13. Powiat kozienicki	271
3.14. Powiat legionowski	274
3.15. Powiat lipski	276
3.16. Powiat łosicki	279
3.17. Powiat makowski	281
3.18. Powiat miński	284
3.19. Powiat mławski	286
3.20. Powiat nowodworski	289
3.21. Powiat ostrołęcki	291
3.22. Powiat ostrowski	294
3.23. Powiat otwocki	296
3.24. Powiat piaseczyński	299
3.25. Powiat płocki	302
3.26. Powiat płoński	304
3.27. Powiat pruszkowski	307

3.28. Powiat przasnyski	309
3.29. Powiat przysuski	312
3.30. Powiat pułtuski	315
3.31. Powiat radomski	317
3.32. Powiat siedlecki	320
3.33. Powiat sierpecki	322
3.34. Powiat sochaczewski	325
3.35. Powiat sokołowski	327
3.36. Powiat szydłowiecki	330
3.37. Powiat warszawski zachodni	332
3.38. Powiat węgrowski	335
3.39. Powiat wołomiński	337
3.40. Powiat wyszkowski	340
3.41. Powiat zwoleński	342
3.42. Powiat żuromiński	345
3.43. Powiat żyrardowski	347
Podsumowanie popytu na pracę	351
4. Prognozy trendów gospodarczych mających kluczowe znaczenie dla sytuacji kobiet na regionalnym rynku pracy	352
4.1. Trendy gospodarcze w województwie mazowieckim	353
4.2. Trendy gospodarcze w Warszawie	371
4.3. Trendy gospodarcze w podregionie ciechanowsko-płockim	375
4.3.1. Płock	378
4.3.2. Powiat ciechanowski	379
4.3.3. Powiat gostyniński	380
4.3.4. Powiat mławski	381
4.3.5. Powiat płocki	382
4.3.6. Powiat płoński	383
4.3.7. Powiat sierpecki	384
4.3.8. Powiat żuromiński	385
4.4. Trendy gospodarcze w podregionie ostrołęcko-siedleckim	387
4.4.1. Ostrołęka	390
4.4.2. Siedlce	391
4.4.3. Powiat łosicki	392
4.4.4. Powiat makowski	393
4.4.5. Powiat ostrołęcki	394
4.4.6. Powiat ostrowski	395
4.4.7. Powiat przasnyski	396
4.4.8. Powiat pułtuski	397
4.4.9. Powiat siedlecki	398
4.4.10. Powiat sokołowski	399

4.4.11. Powiat węgrowski	400
4.4.12. Powiat wyszkowski	401
4.5. Trendy gospodarcze w podregionie radomskim	403
4.5.1. Radom	406
4.5.2. Powiat białobrzeski	407
4.5.3. Powiat kozienicki	408
4.5.4. Powiat lipski	409
4.5.5. Powiat przysuski	410
4.5.6. Powiat radomski	411
4.5.7. Powiat szydłowiecki	412
4.5.8. Powiat zwoleński	413
4.6. Trendy gospodarcze w podregionie warszawskim wschodnim	415
4.6.1. Powiat garwoliński	418
4.6.2. Powiat legionowski	419
4.6.3. Powiat miński	420
4.6.4. Powiat nowodworski	421
4.6.5. Powiat otwocki	422
4.6.6. Powiat wołomiński	423
4.7. Trendy gospodarcze w podregionie warszawskim zachodnim	425
4.7.1. Powiat grodziski	428
4.7.2. Powiat grójecki	429
4.7.3. Powiat piaseczyński	430
4.7.4. Powiat pruszkowski	431
4.7.5. Powiat sochaczewski	432
4.7.6. Powiat warszawski zachodni	433
4.7.7. Powiat żyrardowski	434
Podsumowanie prognoz trendów gospodarczych	436
Metodologia	437

Wstęp

Niniejszą publikację przygotowano w ramach projektu *Równościowa polityka zatrudnienia szansą kobiet na rynku pracy województwa mazowieckiego*. Celem publikacji jest przedstawienie prognoz dotyczących rynku pracy kobiet oraz trendów gospodarczych mających kluczowe znaczenie dla sytuacji kobiet na regionalnym rynku pracy. Realizacja kompleksowych predykcji umożliwiła uzyskanie szczegółowych informacji na temat pozycji kobiet na rynku pracy województwa mazowieckiego.

Określenie poziomu dyskryminacji kobiet stanowi jeden z celów szczegółowych projektu. Wśród przejawów dyskryminacji na rynku pracy można wymienić: segregację zawodową, różnicę w wysokości wynagrodzeń kobiet i mężczyzn oraz zróżnicowanie poziomu bezrobocia – zwłaszcza długookresowego – wśród kobiet i mężczyzn. Wszystkie trzy zjawiska zostały dokładnie przeanalizowane, a wysnute wnioski pozwoliły ukazać skalę nierównego traktowania na rynku pracy.

Opracowane prognozy, które mogą być wykorzystane przez instytucje rynku pracy województwa mazowieckiego, mogą umożliwić zwiększenie skuteczności wdrażania mechanizmów przeciwdziałających dyskryminacji kobiet na regionalnym rynku pracy. Szczegółowa analiza poszczególnych podregionów i powiatów, przeprowadzona na szczeblu województwa, stanowić może cenne źródło informacji o lokalnym rynku pracy.

Sytuacja na regionalnym rynku pracy zmienia się, sprawiając, że kluczowego znaczenia nabierają precyzyjne przewidywania dotyczące popytu i podaży na pracę. Określenie tendencji w tym obszarze umożliwi nakreślenie długoterminowych prognoz dotyczących rynku pracy kobiet we wszystkich sektorach ekonomicznych. Analiza trendów gospodarczych i demograficznych na obszarze województwa mazowieckiego miała na celu identyfikację obszarów atrakcyjnych z punktu widzenia zatrudnienia kobiet oraz wyróżnienia powiatów, w których występuje dyskryminacja ze względu na płeć.

Raport składa się z czterech rozdziałów – z czego trzy poświęcone zostały stronie popytowej i podażowej rynku pracy. Prezentowane w kolejnych rozdziałach prognozy zatrudnienia, bezrobocia oraz popytu na pracę akcentują sytuację kobiet i uwzględniają kierunki zmian w podziale na sektory gospodarcze. Czwarty rozdział poświęcony został trendom gospodarczym istotnym z punktu widzenia sytuacji kobiet na rynku pracy.

Niniejszy raport dokonuje całościowej oceny szeregu zmiennych, mających kluczowy wpływ na rynek pracy. Tym samym uzyskane wyniki analiz prognostycznych stanowią wsparcie przy kształtowaniu polityki regionalnej rynku pracy. Nakreślenie sytuacji kobiet na rynku pracy województwa mazowieckiego, istotne z punktu widzenia kształtowania polityki równościowej w zakresie płci, odbyło się z uwzględnieniem najważniejszych kategorii reprezentujących badany obszar.

Rozdział 1

Prognozy liczby pracujących kobiet

W pierwszym rozdziale – w horyzoncie prognozy do 2050 roku – zaprezentowano predykcje struktury zatrudnienia kobiet według faktycznego miejsca pracy. Ich celem było nakreślenie sytuacji zawodowej kobiet w poszczególnych powiatach oraz identyfikacja obszarów atrakcyjnych z punktu widzenia możliwości znalezienia pracy.

W statystyce publicznej pracującego określa się osobę wykonującą pracę przynoszącą zarobek (w formie wynagrodzenia za pracę) lub dochód. Dokonanie szczegółowej analizy przyszłej sytuacji kobiet na rynku pracy województwa mazowieckiego umożliwiło rozpatrzenie liczby pracujących kobiet w podziale na sektory gospodarki. Predykcji poddano sektory własnościowe (publiczny i prywatny) oraz sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności z 2004 roku, które zaprezentowano w agregacji do czterech sektorów ekonomicznych: rolnictwa, przemysłu, usług rynkowych oraz usług nierynkowych.

Województwo mazowieckie na tle innych województw charakteryzuje się najlepszą sytuacją ekonomiczną. Analiza poszczególnych obszarów Mazowsza pozwala jednak zauważyć silne zróżnicowanie przestrzenne sytuacji na lokalnym rynku pracy. Celem niniejszego rozdziału jest identyfikacja powiatów charakteryzujących się brakiem przestrzegania równościowej polityki zatrudnienia.

Główny akcent – w ramach przeprowadzonego badania – położono na analizę zatrudnienia kobiet, które narażone są na dyskryminację. Segregacja zawodowa ze względu na płeć – widoczna w województwie mazowieckim – jest istotnym dowodem dyskryminacji na rynku pracy.

Szczegółowe predykcje zaprezentowano w kolejnych 43 podrozdziałach. Poszczególne fragmenty rozdziału poświęcono prognozom struktury zatrudnienia kobiet w województwie i powiatach. W ramach każdego podrozdziału określono sytuację gospodarczą regionu, nakreślono prognozy liczby pracujących kobiet w podziale na sektory oraz wysnuto główne wnioski dotyczące sytuacji kobiet na rynku pracy, akcentując obszary dyskryminacji.

1.1. Województwo mazowieckie

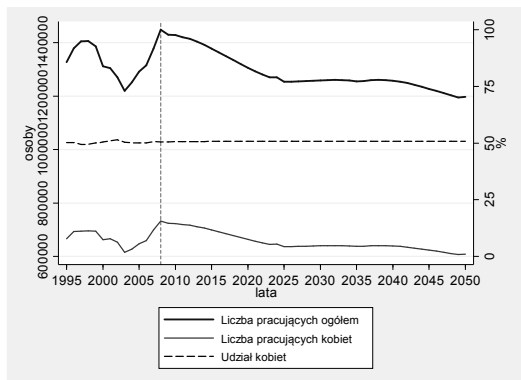
Województwo mazowieckie ze stolicą w Warszawie jest usytuowane w środkowej części Polski. W skład tego województwa wchodzi 42 powiaty, z czego 5 stanowią miasta grodzkie na prawach powiatu. Tereny te zamieszkuje łącznie 5,2 mln osób, z czego ponad 52% stanowią kobiety. Ogólny wzrost wielkości zaludnienia w ostatnich latach zaowocował wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, któremu towarzyszył spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Lata 2005–2009 przyniosły niewielkie dodatnie przyrosty w liczbie osób w wieku produkcyjnym. Dane historyczne wskazują, że prawie 49% osób w wieku produkcyjnym stanowiły kobiety. Województwo zajmuje powierzchnię 34 685 km², w tym 2137 km² to obszary miejskie¹.

Analiza ekonomiczna tego województwa pozwala stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy na jego obszarze jest wyjątkowo dobra względem pozostałej części kraju. Świadczą o tym: najniższa stopa bezrobocia spośród wszystkich województw, wysoki udział osób w wieku produkcyjnym oraz rosnąca wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w tym obszarze. Wskaźniki mówiące o jakości pracy są zróżnicowane i im większa odległość od ośrodka metropolitalnego, tym są gorsze. Przewaga województwa mazowieckiego nad pozostałymi przejawia się w głównej mierze w koncentracji działalności gospodarczej oraz wysokim stopniu jej zróżnicowania w tym rejonie, znacznych nakładach na rozwój naukowy, wysokim poziomie wykształcenia ludności, dużej aktywności mieszkańców oraz urozmaiconych kwalifikacjach zawodowych.

W przypadku rozpatrywania struktury zatrudnienia w województwie mazowieckim można stwierdzić, że dominujące branże stanowią przetwórstwo przemysłowe oraz działalność usługowa związana z handlem hurtowym i detalicznym bądź naprawą, jak również obsługą nieruchomości. Kobiety stanowią 38% wszystkich zatrudnionych w przemyśle. Rozpatrując strukturę zatrudnienia kobiet w województwie mazowieckim, można powiedzieć, że w głównej mierze są one skoncentrowane w handlu, naprawach, jak również w edukacji, obsłudze nieruchomości oraz przemyśle. Struktura ta pozwala stwierdzić, że sytuacja kobiet na rynku województwa mazowieckiego jest względnie dobra, gdyż są one relatywnie równomiernie rozłożone w poszczególnych sektorach. Niemniej jednak, ogólna ocena województwa może się znacząco różnić w przypadku rozpatrywania poszczególnych powiatów.

¹ Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

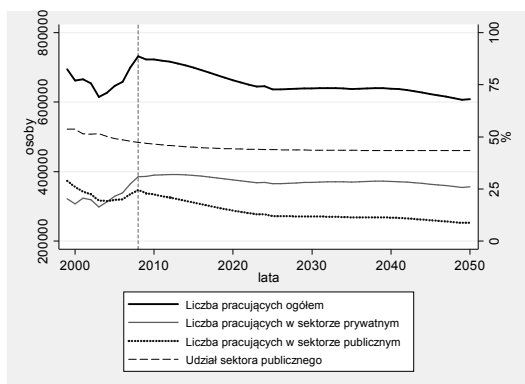
Analizując sytuację na rynku pracy w podziale na płeć w województwie mazowieckim, warto zwrócić uwagę na zmienne tendencje rozwojowe. W początkowych latach zatrudnienie rosło do roku 1996, następnie w latach 1997–2003 wystąpił trend spadkowy, w wyniku którego wielkość zatrudnienia wyniosła 1,22 mln osób. Rok 2004 był przełomem, gdyż od tego czasu obserwowano wzrastającą liczbę pracujących w województwie. Długookresowa prognoza wskazuje na ujemne przyrosty wielkości zatrudnienia w latach kolejnych. Według prognoz, zatrudnienie osiągnie poziom 1,2 mln osób w 2050 roku, co stanowi 17-procentowy spadek w całym horyzoncie prognozy. Rozpatrując zatrudnienie ze względu na płeć, można zauważyć stosowanie równościowej

Rys. 1.1. Struktura zatrudnienia kobiet w województwie mazowieckim w podziale na płeć

polityki zatrudnienia, co potwierdza 50-procentowy udział kobiet w ogóle pracujących w województwie. W 2008 roku liczba pracujących kobiet wzrosła o 4% względem poprzedniego okresu – do poziomu 732 tys., który był najwyższą wielkością zatrudnienia kobiet w okresie 1995–2008. Prognozowana liczba pracujących kobiet w 2050 roku wyniesie ponad 608 tys.

Biorąc pod uwagę sytuację kobiet na rynku pracy względem sektorów własnościowych, należy zauważyć, że lata 1999–2008 charakteryzowały się względnie rosnącą wielkością poziomu zatrudnienia kobiet w sektorze prywatnym oraz publicznym.

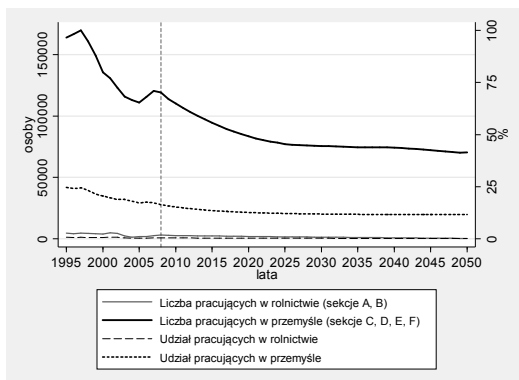
Rys. 1.2. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w województwie mazowieckim

W okresie tym udział kobiet w ogóle zatrudnionych w sektorze prywatnym pozostawał na względnie stabilnym poziomie około 42%. Z roku na rok można zaobserwować rosnący udział kobiet w tym sektorze względem wszystkich kobiet pracujących. Z kolei sektor publiczny charakteryzuje tendencja spadkowa wielkości zatrudnienia – spadek 7%, gdy porównamy rok 2008 do roku 1999. Długookresowa prognoza na kolejne lata wskazuje na względnie stabilną w czasie, jednak z ujemnymi przyrostami, wielkość zatrudnienia kobiet w sektorze prywatnym. Z roku na rok można będzie obserwować rosnące dysproporcje między analizowanymi sektorami własno-

ściowymi, z przewagą sektora prywatnego, co wskazuje na dobrą sytuację kobiet na rynku pracy. Koncentracja osób płci żeńskiej w tym obszarze, jak również pozytywne perspektywy w całym horyzoncie prognozy wskazują na stosowanie polityki równościowej. Obszar województwa mazowieckiego można uznać za atrakcyjny pod względem poszukiwania miejsc pracy przez kobiety.

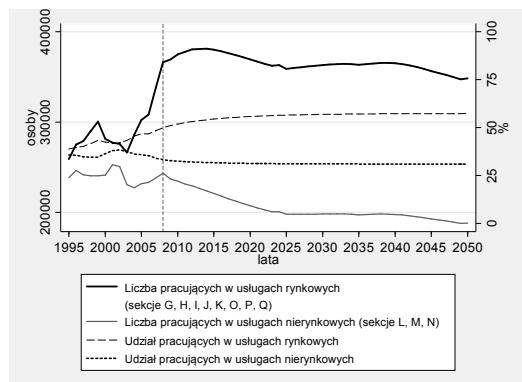
Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle, zgodnie z podziałem sekcji PKD, wskazuje na znikomą rolę rolnictwa w ogólnej analizie. Zgodnie z prognozą, udział ten będzie się sukcesywnie zmniejszał. Zatrudnienie kobiet w przetwórstwie

przemysłowych (sekcja D) w 2008 r. wynosiło ponad 119 tys., co stanowi 32% ogółu pracowników. Rozkład cechy wskazuje na maskulinizację tej branży, a tym samym brak równych szans dla obu płci. Prognozuje się, że w kolejnych latach wielkość zatrudnienia kobiet w przemyśle będzie z roku na rok malała. Udział kobiet zatrudnionych w przemyśle względem wszystkich pracowników płci żeńskiej spadnie z 16% do niespełna 12% w całym horyzoncie prognozy. Potwierdzi to panujące stereotypy, które wpływają na zjawisko segregacji zawodowej. Przemysł przetwórczy w województwie mazowieckim charakteryzuje się niskim wskaźnikiem feminizacji. Niewielki udział kobiet świadczy o gorszych perspektywach pracy i rozwoju zawodowego.

Rys. 1.3. Struktura zatrudnienia kobiet w przemyśle i rolnictwie w województwie mazowieckim

W sektorze usług rynkowych występuje parytet płci, jednak sektor usług nierynkowych charakteryzuje się koncentracją osób płci żeńskiej. Lata 1995–2001 cechuje tendencja wzrostowa w sektorze nierynkowym. Lata 2002–2007 zaowocowały redukcją zatrudnienia w tym obszarze. Sektor usług rynkowych także charakteryzował się licznymi wahaniami analizowanej cechy. W 1995 roku w sektorze tym pracowało 260 tys. kobiet i liczba ta rosła aż do 1999 roku. Następne 4 lata zaowocowały tendencją spadkową, której towarzyszył trend wzrostowy w kolejnych pięciu latach. Prognoza na kolejne okresy wskazuje na optymistyczną tendencję na rynku pracy kobiet. Począwszy od 2009 roku liczba kobiet w tym sektorze będzie względnie rosła, a następnie nieznacznie malała, by w 2050 roku osiągnąć poziom z roku 2007. Rosnącej tendencji w sektorze rynkowym towarzyszyć będzie redukcja zatrudnienia w sektorze nierynkowym, co świadczy o polepszającej się sytuacji kobiet. Koncentracja kobiet w sektorach lepiej opłacanych jest związana z szansą uzyskania równych płac za wykonywanie tej samej pracy.

Rys. 1.4. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w województwie mazowieckim

nie malała, by w 2050 roku osiągnąć poziom z roku 2007. Rosnącej tendencji w sektorze rynkowym towarzyszyć będzie redukcja zatrudnienia w sektorze nierynkowym, co świadczy o polepszającej się sytuacji kobiet. Koncentracja kobiet w sektorach lepiej opłacanych jest związana z szansą uzyskania równych płac za wykonywanie tej samej pracy.

Podsumowując, należy stwierdzić, że sytuacja kobiet na mazowieckim rynku pracy jest stosunkowo dobra w kontekście całego kraju. Niemniej jednak wskazane jest podejmowanie nowych inicjatyw promujących politykę równościową w celu zwiększenia aktywności zawodowej kobiet. Dyskryminacja przejawia się w trudnościach w uzyskaniu dostępu do zawodów z zakresu przetwórstwa przemysłowego. Największe różnice kobiety zauważają w formie, czasie oraz stabilności miejsca pracy.

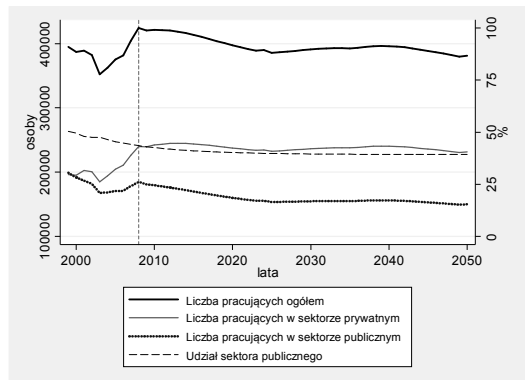
1.2. Warszawa

Miasto stołeczne Warszawa, stolica Polski, położone jest w środkowej części województwa mazowieckiego. Zajmuje powierzchnię 517 km². Jest to najliczniej zamieszkane miasto, liczące ponad 1,7 mln ludności, z czego 54% stanowią kobiety. W latach 2005–2009 z roku na rok można zaobserwować wzrost liczby osób zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i poprodukcyjnym. Wzrostowi temu towarzyszy spadek liczebności grupy osób w wieku produkcyjnym, najsilniej widoczny od 2007 roku. Przy analizie grupy osób w wieku produkcyjnym okazuje się, że zarówno kobiety, jak i mężczyźni stanowią około 50%².

Dominującymi branżami w Warszawie ze względu na strukturę zatrudnienia są: działalność usługowa, związana z obsługą nieruchomości, prowadzeniem działalności gospodarczej, naprawą, handlem oraz działalność produkcyjna (39% zatrudnionych w tym sektorze stanowią kobiety). Największy odsetek kobiet zajmuje się obsługą nieruchomości, prowadzeniem działalności gospodarczej, handlem i naprawą, czyli pracują one głównie w sektorach rynkowych, które charakteryzują się wyższym poziomem zarobków niż sektory nierynkowe. Analizując ten rozkład cechy, można stwierdzić, że kobiety są traktowane tak samo jak mężczyźni.

Rozpatrując sytuację kobiet na rynku pracy w Warszawie, należy wziąć pod uwagę strukturę zatrudnienia według sektorów własnościowych. Od roku 1999 aż do roku 2007 miał miejsce trend spadkowy w liczbie zatrudnionych kobiet. Jednakże w okresie 1999–2002 zmiany te były nieznaczne, liczba kobiet pracujących wynosiła ok. 390 tys., z czego 49% pracowało w sektorze publicznym. Przełomowym rokiem był 2003, w którym liczba pracujących kobiet była najniższa w analizowanym okresie dziesięciolecia. Kolejne okresy przyniosły wzrost liczby zatrudnionych kobiet. W okresie prognozowanym można się spodziewać stosunkowo stabilnej wysokości zatrudnienia. Dane prognozowane wskazują, że aż do 2044 roku zatrudnienie kobiet nie spadnie poniżej poziomu z 1999 roku. Podobnie jak w przypadku danych historycznych, szacuje się, że liczba kobiet pracujących w sektorze prywatnym będzie wyższa niż w sektorze publicznym. Rosnące dysproporcje między tymi sektorami,

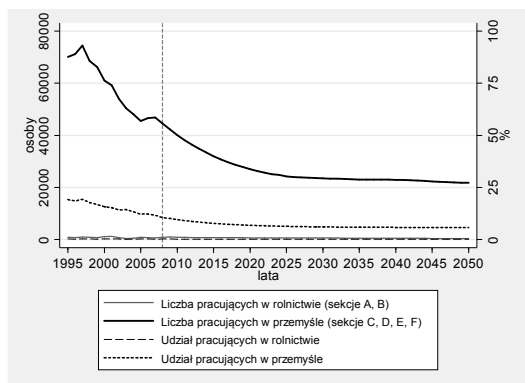

Rys. 1.5. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w Warszawie

² GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

w połączeniu ze skupieniem kobiet w sektorze prywatnym, a tym samym wyższymi płacami niż w sektorze publicznym, są sygnałem zmniejszenia się dyskryminacji względem płci i ogólnej poprawy sytuacji na rynku pracy dla kobiet.

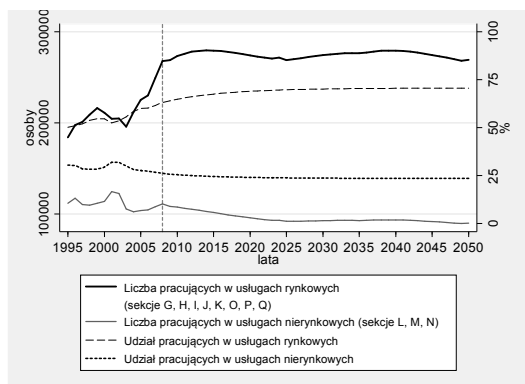
Rozpatrując strukturę zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle według sekcji PKD, można stwierdzić, że udział kobiet pracujących w sekcji A i B względem całej grupy kobiet pracujących jest znikomy i w kolejnych latach będzie kształtował się na

Rys. 1.6. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w Warszawie

poziomie 1%. Z kolei w sektorze przemysłowym zatrudnienie kobiet jest istotne (ok. 70 tys. w 1995 roku). W okresie 2002–2005 r. można było zaobserwować sukcesywny spadek zatrudnienia kobiet w tym sektorze, jednak kolejne dwa lata przyniosły niewielki wzrost liczby pracujących kobiet w tej branży. W 2008 roku kobiety zatrudnione w przemyśle stanowiły 28% względem zatrudnienia we wszystkich sektorach. Tendencja spadkowa będzie kontynuowana w kolejnych okresach. Według prognozy udział pracujących kobiet w przemyśle w stosunku do ogółu pracujących kobiet będzie z roku na rok malał. Niski odsetek kobiet pracujących w przemyśle w stosunku do wszystkich osób pracujących w tej branży (33%) pozwala sądzić o dyskryminacji kobiet względem mężczyzn. Ponadto zatrudnienie kobiet w branży przemysłowej będzie ponad dwa razy mniejsze niż mężczyzn (22 tys. kobiet względem 46 tys. mężczyzn).

Analizując sektor usług, począwszy od 1995 roku, można zaobserwować w miarę stabilny wzrost zatrudnienia aż do 2002 roku. W 2003 roku miała miejsce redukcja,

Rys. 1.7. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w Warszawie

jednak już w kolejnych okresach wystąpił wzrost liczby kobiet pracujących w tym sektorze. Analizując sektor usług rynkowych i nierynkowych, widzimy, że udział rynkowych jest znacznie wyższy (stanowi ok. 63%). W sektorze usług nierynkowych pracuje ok. 26% kobiet. Analiza sektora usług pozwala wysnuć analogiczne wnioski jak w przypadku analizy sektora własnościowego. Sukcesywny wzrost zatrudnienia w sektorach lepiej opłacalnych jest znakiem świadczącym

o niestosowaniu polityki dyskryminacyjnej względem kobiet. Prognoza wskazuje na niewielkie ujemne tempo spadku zatrudnienia w sektorze usług nierynkowych w długim okresie. Oczekuje się sukcesywnego wzrostu zatrudnienia kobiet w sektorze usług rynkowych, co wskazuje na polepszającą się sytuację kobiet w Warszawie.

Optymistyczna tendencja związana ze wzrostem zatrudnienia kobiet w sektorze prywatnym oraz sektorze usług nierynkowych może stanowić o zwiększeniu się atrakcyjności Warszawy jako miejsca pracy dla kobiet. Dzięki prognozowanemu wzrostowi zatrudnienia oraz skupieniu się płci żeńskiej w sektorach lepiej opłacanych Warszawę można określić jako miasto, które prowadzi politykę równościową na rynku pracy, dając kobietom szanse rozwoju w branżach bardziej opłacalnych

1.3. Ostrołęka

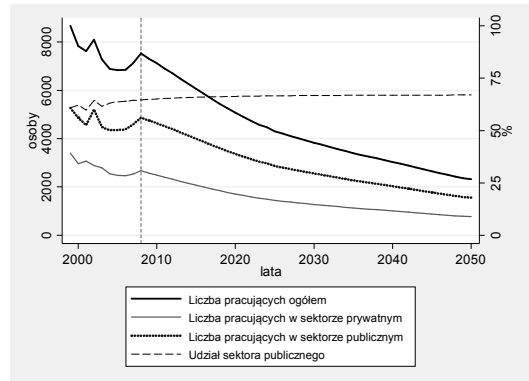

Miasto Ostrołęka, mające status powiatu, leży w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Jego powierzchnia wynosi 29 km². Jest ono zamieszkiwane przez około 53,8 tys. osób, w tym prawie 28 tys., tj. 52%, stanowią kobiety. Na przestrzeni lat 2005–2009 brak jest znaczących zmian zachodzących w strukturze demograficznej jednostki w ramach grup osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Tej stabilności towarzyszył niewielki coroczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Według danych statystycznych, 49% osób w wieku produkcyjnym stanowią kobiety³.

Struktura zatrudnienia w Ostrołęce wskazuje, że główne branże to: branża przemysłowa (28% zatrudnionych kobiet), edukacja oraz działalność usługowa związana z handlem i naprawą. Największy udział kobiet można zaobserwować w edukacji, ochronie zdrowia oraz w handlu i naprawach, czyli branżach gorzej opłacanych niż sektor przemysłowy. Analizując poszczególne sektory, można stwierdzić, że kobiety są zatrudniane głównie w sektorach nierynkowych (ponad 49% zatrudnionych kobiet), czyli ich wynagrodzenie jest znacznie niższe niż w sektorze przemysłowym, co może stanowić dowód na dyskryminację kobiet na rynku pracy. Płaca, jeden z głównych motywatorów, jest zbyt niska, by warunkować pełne zadowolenie osób płci żeńskiej z wykonywanej pracy.

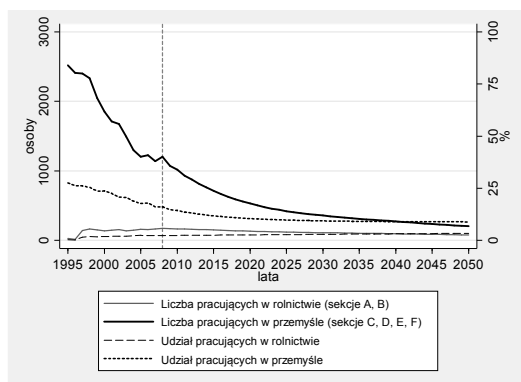
³ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

Analizę szczegółową należy rozpocząć od obserwacji rynku pracy w Ostrołęce w kontekście zatrudnienia w sektorach własnościowych. Od 1999 roku występuje trend malejący wśród pracujących kobiet. W 2002 roku miał miejsce niewielki wzrost zatrudnienia, po którym w kolejnych latach, aż do 2008 roku, liczba pracujących kobiet sukcesywnie malała. W latach 2003–2008 udział kobiet pracujących w sektorze publicznym w ogóle zatrudnionych kobiet utrzymywał się na względnie stałym poziomie, tj. ok. 65%. Z danych historycznych wynika, że liczba kobiet pracujących w sektorze publicznym podlegała mniejszym wahaniom niż w sektorze prywatnym. W kolejnych okresach można się spodziewać ogólnego spadku zatrudnienia kobiet w Ostrołęce, w 2050 roku zatrudnienie zostanie zredukowane o 70% względem 2008 roku. Szacuje się, że w kolejnych okresach udział sektora publicznego w ogólnym zatrudnieniu kobiet będzie wysoki i względnie stabilny, co wskazuje na pogarszającą się sytuację kobiet na rynku pracy w Ostrołęce. Do głównych przyczyn tego zjawiska należy zaliczyć ogólny spadek wielkości zatrudnienia oraz koncentrację pracowników płci żeńskiej w sektorze publicznym, charakteryzującym się względnie niższymi wynagrodzeniami niż sektor prywatny.

Rys. 1.8. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w Ostrołęce

W przypadku analizy struktury zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle, zgodnie z nomenklaturą PKD, należy zauważyć, że w rolnictwie odsetek zatrudnionych kobiet jest znikomy i można się spodziewać analogicznej tendencji w analizowanym długim okresie prognozy.

Rys. 1.9. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w Ostrołęce

Począwszy od 1995 roku z roku na rok obserwuje się znaczny spadek liczby kobiet zatrudnionych w sektorze przemysłowym (sekcje C, D, E, F). Tendencja malejąca w okresie obejmującym lata 1995–2008 doprowadziła do spadku zatrudnienia kobiet o ponad 50%, który to trend będzie kontynuowany w kolejnych latach. W okresie prognozy można się spodziewać spadku zatrudnienia kobiet w przemyśle o około 1000 osób, przy jednoczesnym spadku udziału pracujących w przemy-

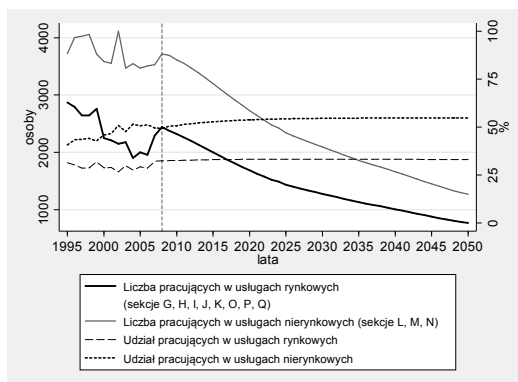
śle kobiet w stosunku do ogółu pracujących kobiet z 16% do 8%. Niski odsetek kobiet zatrudnionych w przemyśle w stosunku do wszystkich pracujących w tym sektorze w 2050 roku (20%) może być rozważany jako przejaw dyskryminacji kobiet w tym sektorze. Szacowane dane wskazują na silny wskaźnik maskulinizacji tej branży.

Zatrudnienie kobiet w sektorze usług w Ostrołęce kształtuje się na względnie stabilnym poziomie, z niewielkimi wahaniami. Biorąc pod uwagę podział usług na rynkowe i nierynkowe, można stwierdzić, że w okresie historycznym miał miejsce

wzrost udziału usług nierynkowych względem rynkowych. Kolejne okresy prognozowane przynoszą stabilny w czasie udział obu sektorów. Analizując rysunek 1.10., można stwierdzić, że ok. 32% kobiet w Ostrołęce pracuje w usługach rynkowych, co wskazuje na koncentrację pracowników płci żeńskiej w sektorze publicznym. Liczba kobiet zatrudnionych w sektorze usług nierynkowych spadnie o około 66% do poziomu 1,2 tys. W okresie historycznym (2000–2008) w usługach rynkowych było zatrudnionych około 2 tys. osób płci żeńskiej, natomiast szacuje się, że w 2050 r. wielkość ta spadnie do poziomu 770 osób. Niezależnie od rodzaju sektora usług prognozowany jest istotny spadek wielkości zatrudnienia kobiet. Niski wskaźnik feminizacji w tej branży wskazuje na marginalizację grupy kobiet względem mężczyzn.

Spadek zatrudnienia kobiet w Ostrołęce nie tylko przyczyni się do zmniejszenia rangi płci żeńskiej w sferze zawodowej, ale także wpłynie niekorzystnie na percepcję wskazanego miasta jako miejsca pracy dla kobiet. Koncentracja zatrudnionych kobiet w sektorze publicznym i sektorze usług nierynkowych oraz niski odsetek zatrudnienia w przemyśle przetwórczym to dowody na występowanie nierównych szans dla płci.

Spadek zatrudnienia kobiet w Ostrołęce nie tylko przyczyni się do zmniejszenia rangi płci żeńskiej w sferze zawodowej, ale także wpłynie niekorzystnie na percepcję wskazanego miasta jako miejsca pracy dla kobiet. Koncentracja zatrudnionych kobiet w sektorze publicznym i sektorze usług nierynkowych oraz niski odsetek zatrudnienia w przemyśle przetwórczym to dowody na występowanie nierównych szans dla płci.

Rys. 1.10. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w Ostrołęce

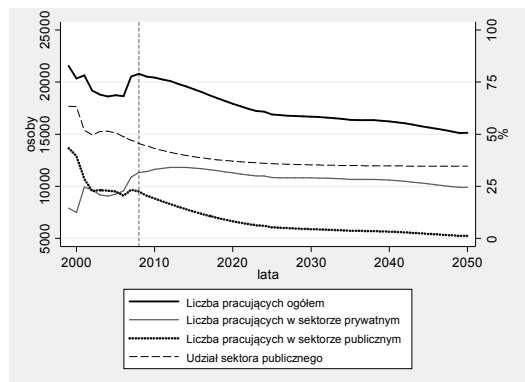
1.4. Płock

Płock – historyczna stolica Mazowsza – znajduje się w zachodniej części województwa mazowieckiego i zajmuje powierzchnię 88 km². Miasto to zamieszkuje 126,5 tys. osób, z czego 52% stanowią kobiety. W ostatnich latach można zaobserwować spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. W 2009 roku spośród 88 tys. osób w ramach tej zbiorowości 49% stanowiły kobiety. Redukcji tej towarzyszy coroczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (począwszy od 2005 roku z roku na rok liczebność tej grupy zwiększa się o ok. 4%)⁴.

Struktura zatrudnienia w Płocku wskazuje na możliwość określenia go jako miasta przemysłowe ze względu na dominację branż przemysłowych takich jak przetwórstwo przemysłowe czy budownictwo; ponadto w ramach usług największą popularnością cieszą się handel i naprawy. Pracownicy płci żeńskiej pracują głównie w handlu i naprawach, przemyśle przetwórczym oraz w edukacji, co w pierwszych dwóch branżach skutkuje średnio wyższymi zarobkami. W ostatnich latach można zaobserwować wzrost zatrudnienia kobiet w sektorze usług rynkowych, co może świadczyć o prokibiecymsym podejściu miasta do strefy zawodowej.

Struktura własnościowa w Płocku wskazuje na zmiany na rynku pracy dla kobiet począwszy od 1999 roku. Podczas gdy w 1999 roku liczba kobiet pracujących w sektorze publicznym była prawie dwukrotnie niższa niż liczba kobiet zatrudnionych w sektorze prywatnym, z roku na rok można zaobserwować przechodzenie osób płci żeńskiej z sektora publicznego do prywatnego, przy względnie stabilnym poziomie zatrudnienia kobiet. Wyraźny wzrost liczby zatrudnionych kobiet w sektorze prywatnym można zaobserwować począwszy od 2006 roku, kiedy różnica w wielkości zatrudnienia sięgała 0,5 tys. Szacuje się, że liczba kobiet pracujących spadnie o około 5 tys. w 2050 roku, przy jednoczesnym spadku udziału sektora publicznego, który w długim okresie będzie się utrzymywał na stabilnym poziomie. Dane prognozowane wskazują, że lepsze zarobki kobiet, a tym samym ich lepsza sytuacja na rynku pracy, są możliwe dzięki przewidywanej, rosnącej z roku na rok dysproporcji między liczbą osób pracują-

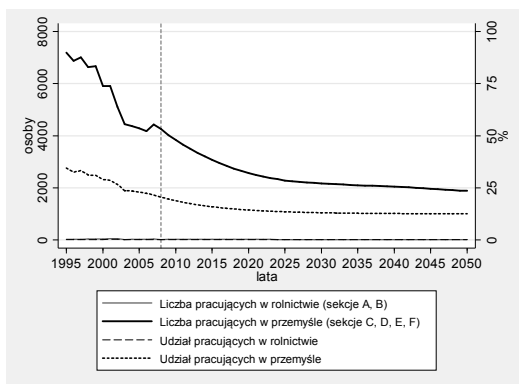
Rys. 1.11. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w Płocku

⁴ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

cych w sektorze prywatnym a liczbą osób pracujących w sektorze publicznym. Wzrost zatrudnienia kobiet w sektorze prywatnym, sięgający 11% w 2050 roku względem danych historycznych, wskazuje na możliwość polepszenia się sytuacji kobiet, lecz nadal sektorem dominującym wśród kobiet jest sektor publiczny. Co więcej, dysproporcje w wielkości zatrudnienia w sektorze prywatnym między kobietami a mężczyznami sięgają ponad 200%, co wskazuje na wysoki stopień maskulinizacji.

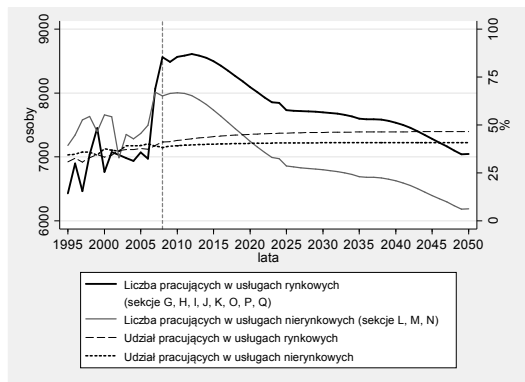
Udział kobiet w rolnictwie w Płocku względem wszystkich kobiet pracujących w sekcji A, podobnie jak w pozostałych miastach grodzkich, pozostaje na niskim poziomie. Prognozowane dane wskazują na utrzymywanie się analogicznej tendencji w kolejnych okresach. Liczba kobiet pracujących w sektorze przemysłowym wynosi 4,2 tys. w 2008 roku. Dane historyczne wskazują na znaczący spadek liczby kobiet zatrudnionych w tym sektorze, sięgający 40% na przestrzeni ostatnich 15 lat. Prognozuje się, że w kolejnych latach nadal będzie utrzymywał się trend spadkowy dotyczący kobiet pracujących w sektorze przemysłu przetwórczego. Co piąta kobieta jest zatrudniona w tej branży, natomiast szacuje się, że w 2050 roku odsetek ten spadnie do 12%. Dyskryminacja płci żeńskiej objawia się także w niskim odsetku kobiet w przemyśle względem wszystkich osób zatrudnionych. Załedwie 20% pracowników przemysłowych to kobiety, przy czym szacuje się, że dysproporcja między płciami z roku na rok będzie się zwiększać, aż do 15% udziału kobiet w tym sektorze.

Analiza struktury zatrudnienia w Płocku pod względem sektorów usług pozwala wysnuć analogiczne wnioski jak w przypadku sektorów własnościowych. Od 1995 roku pracownicy płci żeńskiej są głównie skupieni w sektorze usług nierynkowych. W 1999 roku wielkości zatrudnienia kobiet niezależnie od sektora usług kształtują się na podobnym poziomie 7,4 tys. W okresie 2000–2006 ponownie udział kobiet w usługach nierynkowych przewyższał odsetek zatrudnionych w sektorze usług rynkowych. Od 2007 roku widoczny jest wzrost liczby kobiet za-

Rys. 1.12. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w Płocku

Analiza struktury zatrudnienia w Płocku pod względem sektorów usług pozwala

Rys. 1.13. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w Płocku

wysnuć analogiczne wnioski jak w przypadku sektorów własnościowych. Od 1995 roku pracownicy płci żeńskiej są głównie skupieni w sektorze usług nierynkowych. W 1999 roku wielkości zatrudnienia kobiet niezależnie od sektora usług kształtują się na podobnym poziomie 7,4 tys. W okresie 2000–2006 ponownie udział kobiet w usługach nierynkowych przewyższał odsetek zatrudnionych w sektorze usług rynkowych. Od 2007 roku widoczny jest wzrost liczby kobiet za-

trudnionych w sektorze usług rynkowych, sięgający prawie 50% w 2050 roku. Co więcej, porównując dane prognozowane z danymi historycznymi, należy podkreślić, że w okresie prognozy zatrudnienie kobiet w sektorze bardziej opłacalnym zwiększy się z 41% do 46%, natomiast sektor usług nierynkowych będzie się charakteryzował znacznie mniejszym, tj. 3-procentowym wzrostem zatrudnienia kobiet.

W ostatnich latach Płock charakteryzował się przewagą liczebną kobiet w sektorze prywatnym, tj. usług rynkowych. Wskazuje to na pozytywny wizerunek miasta, dbającego w równej mierze o prawa mężczyzn, jak i kobiet, co przejawia się na przykład w oferowaniu jednakowego wynagrodzenia za tę samą pracę. Prognozowane dane wskazują na znacznie szybciej rosnący udział kobiet w sektorze usług rynkowych względem nierynkowych oraz na zwiększenie się zatrudnienia kobiet w sektorze prywatnym, co daje podstawy do wnioskowania, że jest Płock jest miastem walczącym o prawa kobiet na rynku pracy.

1.5. Radom

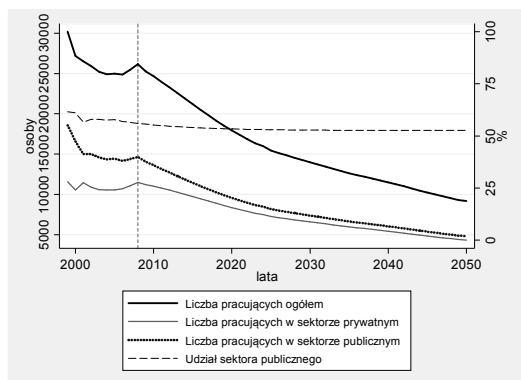

Radom – miasto z prawami powiatu – znajduje się w centralno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia miasta to 112 km². Jest ono zamieszkiwane przez 223 tys. osób, z czego 52% to kobiety. Biorąc pod uwagę pięć ostatnich lat, można zaobserwować spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W okresie 2005–2009 miał miejsce sukcesywny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym – ze 157,4 tys. do 153,7 tys. Około 49% ludzi w wieku produkcyjnym stanowią kobiety. Tym samym Radom można określić mianem miasta starzejącego się ze względu na procentowy rozkład w ramach struktury demograficznej jednostki⁵.

Główne branże w Radomiu to działalność produkcyjna, z dominacją przemysłu przetwórczego, oraz usługi, zarówno rynkowe, jak i nierynkowe, z przewagą handlu, napraw oraz edukacji. Kobiety stanowią tylko 37% wszystkich pracowników pracujących w przemyśle, co daje podstawy do stwierdzenia, że nie są one traktowane na równi z mężczyznami. Największy odsetek kobiet pracuje w edukacji, ochronie zdrowia oraz przemyśle przetwórczym. Przewaga kobiet w sektorze usług nierynkowych negatywnie świadczy o ich sytuacji na radomskim rynku pracy.

⁵ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

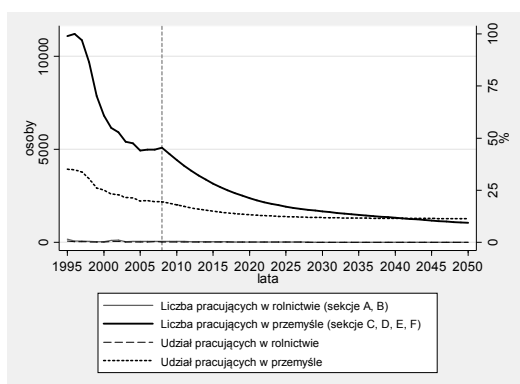
Biorąc pod uwagę sytuację kobiet na rynku pracy pod względem sektorów własnościowych, można powiedzieć, że począwszy od 1995 roku dysproporcje między liczbą kobiet zatrudnionych w sektorze prywatnym a liczbą kobiet zatrudnionych

Rys. 1.14. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w Radomiu

w poszczególnych sektorach własnościowych będą się zmniejszały. Nadal przewagę będzie miał sektor publiczny, z udziałem powyżej 50%. Determinanta ta może mieć kluczowy wpływ na strukturę zatrudnienia kobiet, w ramach której będzie można zaobserwować brak równych szans w sferze pracy dla kobiet i mężczyzn, co wiąże się z niższym poziomem zarobków. Prognozowany spadek wielkości zatrudnienia kobiet o 65% w 2050 roku wskazuje na negatywny obraz Radomia jako miasta nierespektującego zasad równościowej polityki zatrudnienia.

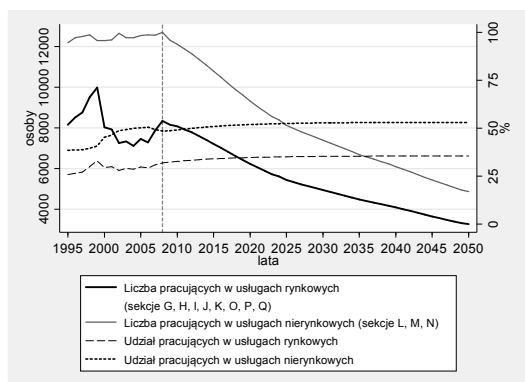
Analiza struktury zatrudnienia, uwzględniająca podział sekcji PKD, pozwala stwierdzić, że udział kobiet pracujących w rolnictwie względem wszystkich osób zatrudnionych w tym sektorze jest marginalny i nie wystąpią w tej kwestii żadne znaczące zmiany w kolejnych okresach prognozowanych. W ciągu ostatnich kilku lat w ramach zatrudnienia kobiet w przemyśle przetwórczym można zaobserwować trend malejący, który objawia się spadkiem odsetka kobiet w ramach wszystkich osób zatrudnionych w tej branży – w przeciągu ostatnich 15 lat udział ten zmniejszył się i obecnie kształtuje się na poziomie 5 tys. Szacuje się, że w kolejnych okresach zatrudnienie kobiet w tym sektorze będzie malało aż do poziomu tysiąca kobiet pracujących w przemy-

Rys. 1.15. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w Radomiu

śle w 2050 roku, co oznacza spadek o 8% w strukturze zatrudnienia wszystkich kobiet względem danych historycznych. Niski odsetek kobiet w przemyśle (ok. 30%) pozwala wysnuć wnioski o ich dyskryminacji w tym sektorze. Mniejszy udział kobiet względem mężczyzn w tej branży przekłada się na niższy poziom zarobków, co wpływa demotywująco na pracowników.

Biorąc pod uwagę podział sektora usług na rynkowe i nierynkowe, można stwierdzić, że ten drugi rodzaj charakteryzował się znacznie większą stabilnością zatrudnienia – 12 tys. kobiet pracujących w tym sektorze w przeciągu ostatnich kilku lat. Druga

Rys. 1.16. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w Radomiu

znacznie wyższy niż rynkowych i przekroczy 50% w 2050 roku. Sektor publiczny pełni dominującą rolę w zatrudnieniu kobiet w Radomiu. Uzyskane dane z przeprowadzonej prognozy pozwalają wnioskować o wysokim wskaźniku feminizacji w sektorach mniej opłacalnych.

Podsumowując, trzeba stwierdzić, że Radom nie promuje prokobiecej polityki zatrudnienia, zwłaszcza w horyzoncie prognozy, w którym szacuje się, iż zatrudnienie kobiet będzie malało. Koncentracja płci żeńskiej w sektorze publicznym, malejący udział kobiet w sektorze przemysłowym oraz dominująca rola usług nierynkowych plasują płęć żeńską na stanowiskach gorzej opłacanych.

połowa lat 90. zaowocowała wzrostem zatrudnienia kobiet w usługach rynkowych, z poziomu nieco ponad 8 tys. do niespełna 10 tys. Lata 2002–2006 przyniosły stabilną wielkość zatrudnienia kobiet w tym sektorze, wynoszącą ponad 7 tys., natomiast w ostatnim okresie nastąpił wzrost liczby pracujących kobiet. Prognozy wskazują na porównywalny, niezależnie od sektora usług, spadek zatrudnienia kobiet względem wszystkich pracowników danej branży o około 60%. Szacuje się, że udział usług nierynkowych będzie

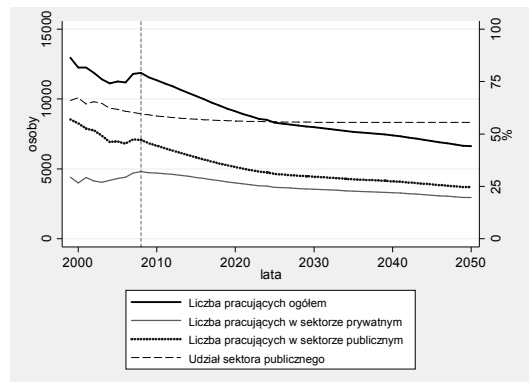
1.6. Siedlce

Siedlce o powierzchni 32 km², mające prawa powiatu, leżą we wschodniej części Polski, w odległości około 90 km od Warszawy. Miasto to zajmuje 4. miejsce pod względem liczby ludności w województwie mazowieckim (po Warszawie, Radomiu i Płocku). Jest ono zamieszkiwane przez ponad 77 tys. osób, z czego aż 53% stanowią kobiety. W okresie 2005–2009 stabilnemu poziomowi liczby osób w wieku przedprodukcyjnym towarzyszył wzrost grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Analizując grupę osób w wieku produkcyjnym (około 50% stanowią kobiety), można zaobserwować niewielki spadek z 55 tys. w 2005 roku do 54 tys. w 2009 roku⁶.

W Siedlcach równie ważną rolę odgrywa zarówno przemysł przetwórczy, budownictwo jak i usługi, na przykład związane z handlem, naprawą czy edukacją. Niepełna 40% pracowników sekcji D, według nomenklatury PKD, stanowią kobiety. Największy procent kobiet jest zatrudnionych w firmach zajmujących się edukacją, usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz w handlu hurtowym i detalicznym, a także ochronie zdrowia. Tym samym kobiety są skupione przede wszystkim w sektorze usług nierynkowych, które charakteryzują się gorszymi warunkami pracy niż sektor przemysłowy.

Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w Siedlcach pozwala stwierdzić, że w latach 1999–2006 wystąpił trend spadkowy wśród liczby pracujących kobiet w sektorze publicznym. W 2007 roku odsetek ten nieznacznie wzrósł do poziomu 7,1 tys. kobiet przy ogólnej wielkości zatrudnienia tej płci wynoszącej 11,7 tys. W ramach sektora prywatnego brak jest znaczących wahań w wielkości zatrudnienia, jednak od 2003 roku można zaobserwować niewielki wzrost liczby kobiet zatrudnionych w tej branży. W okresie prognozy przewiduje się spadek wielkości zatrudnienia w sektorze publicznym do poziomu 3,7 tys. w 2050 roku, natomiast dla drugiego sektora własnościowego redukcja będzie mniejsza – z poziomu 4,8 tys. do 2,9 tys. kobiet. Spadek wielkości zatrudnienia wśród

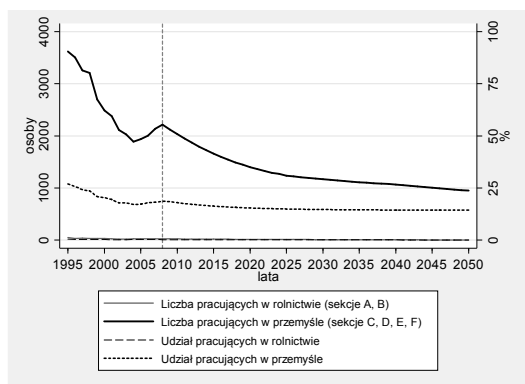

Rys. 1.17. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w Siedlcach

⁶ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

kobiet w kolejnych okresach może mieć negatywny wpływ na percepcję powiatu jako potencjalnego miejsca pracy. Dodatkowo czynnikiem demotywującym jest względnie stały, wysoki, prawie 60-procentowy udział sektora publicznego w ogólnej strukturze zatrudnienia kobiet. Dominacja sektora mniej intratnego przesądza o nieatrakcyjności powiatu w sferze pracy. Czynniki te świadczą o występowaniu zjawiska segregacji zawodowej, która przejawia się w koncentracji kobiet w kilku strefach zatrudnienia i zazwyczaj skutkuje istotną różnicą w płacach między płciami.

Rolnictwo nie ma znaczącego wpływu na strukturę zatrudnienia kobiet ze względu na fakt, że w 2008 roku odsetek kobiet pracujących w tym sektorze w stosunku do wszystkich kobiet zatrudnionych wyniósł zaledwie 0,2%. Dane prognozowane aż do

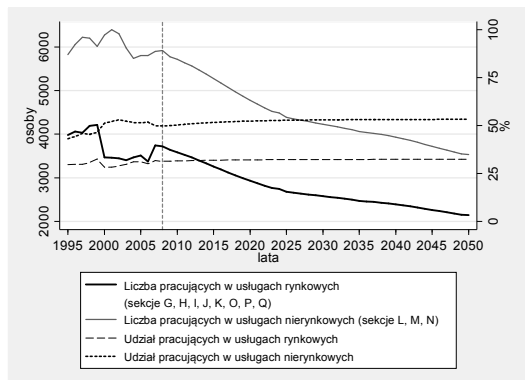

Rys. 1.18. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w Siedlcach

kolejne lata zaowocują znaczącym spadkiem kobiet w tym sektorze, gdyż w 2050 r. zatrudnienie będzie wynosiło zaledwie 42% wielkości z 2008 roku. Mimo tej znaczącej redukcji odsetek pracujących kobiet w przemyśle w stosunku do ogółu pracujących osób płci żeńskiej spadnie zaledwie o 6%. Szacuje się, że w kolejnych okresach będzie zwiększała się dysproporcja w strukturze zawodowej w kontekście podziału na płeć.

2050 roku wskazują na podobną tendencję. Tym samym można stwierdzić, że w kolejnych okresach wpływ rolnictwa na ogólną strukturę kobiet będzie marginalny. W latach 2000–2004 liczba kobiet w sekcjach C–F wchodzących w skład sektora przemysłowego spadała, natomiast kolejne lata przyniosły niewielki wzrost zatrudnienia w tej branży – o około 200 kobiet. W 2008 roku płeć żeńska stanowiła około 27% wszystkich pracowników sektora przemysłu przetwórczego. Według danych prognozowanych,

Analiza sektora usług pozwala wyciągnąć podobne wnioski jak w przypadku sektorów własnościowych. Według danych historycznych, niezależnie od rodzaju sektora (rynkowy bądź nierynkowy) można zaobserwować niewielkie wahania liczby zatrudnionych kobiet.

Rys. 1.19. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w Siedlcach

Wysoki udział sektora usług nierynkowych względem drugiego świadczy o koncentracji płci żeńskiej w tych branżach. Prognoza na kolejne lata wskazuje na spadek ogólnej wielkości zatrudnienia kobiet w sektorze usług o 4 tys. w 2050 roku. Szacuje się, że liczba pracujących kobiet w usługach nierynkowych może spaść z poziomu 5,9 tys. do poziomu 3,5 tys., natomiast sektor rynkowy będzie się charakteryzował znacznie niższą redukcją, rzędu 1,6 tys. Prognozowana sytuacja kobiet na rynku pracy nie przedstawia się zbyt optymistycznie ze względu na spadek wielkości zatrudnienia kobiet oraz rosnący udział sektora mniej atrakcyjnego pod względem wymiernym.

Podsumowując, trzeba stwierdzić, że miasto Siedlce charakteryzuje się dużą dysproporcją zatrudnienia kobiet w stosunku do mężczyzn. Malejące tendencje analizowanych parametrów wskazują na niepodejmowanie odpowiednich działań aktywizujących zawodowo kobiety. Brak perspektyw pewnego zatrudnienia i niskie płace uwarunkowane koncentracją kobiet w sektorach mniej opłacalnych stanowią podstawę do wnioskowania o dyskryminacji płci żeńskiej w tym powiecie.

1.7. Powiat białobrzeski

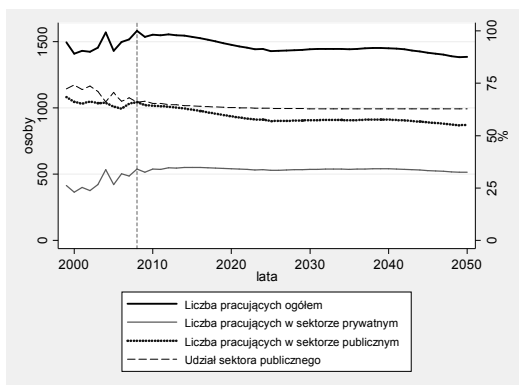

Powiat białobrzeski usytuowany jest w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego i zajmuje powierzchnię 639 km², w tym tereny miejskie zajmują 25 km². Liczba ludności powiatu utrzymuje się na względnie stabilnym poziomie ponad 33 tys. mieszkańców, z czego prawie połowę stanowią kobiety. Biorąc pod uwagę strukturę demograficzną jednostki, można zauważyć, że w latach 2005–2009 liczba

ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym pozostaje na względnie stabilnym poziomie. Około 46% wszystkich osób w wieku produkcyjnym stanowią kobiety⁷.

Analizując strukturę zatrudnienia w powiecie białobrzeskim, należy podkreślić, że branże dominujące to przemysł przetwórczy oraz branże usługowe, a w największym stopniu – edukacja. Największy odsetek kobiet jest zatrudniony w sektorach najmniej opłacalnych, tj. w edukacji i ochronie zdrowia. Jednak co szósta kobieta jest zatrudniona w sektorze przemysłu, oferującym wyższe wynagrodzenia.

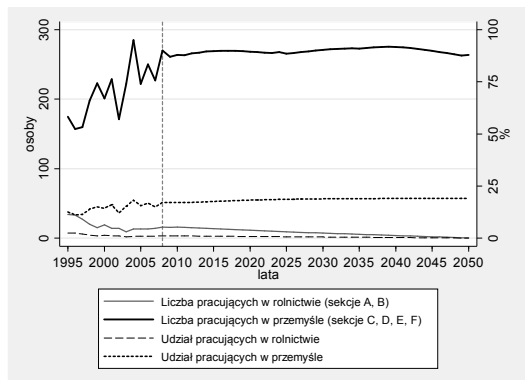
Zatrudnienie kobiet rozpatrywane w kategoriach sektorów własnościowych pozwala stwierdzić, że koncentracja płci żeńskiej jest charakterystyczna dla sektora publicznego. Analiza danych historycznych pokazuje, że liczba kobiet w sektorze publicznym utrzymuje się na stałym poziomie tysiąca kobiet. W sektorze prywatnym wahania są większe i można zaobserwować tendencję wzrostową liczby kobiet zatrudnionych w tej branży, jednak nadal zaledwie 1/3 kobiet znajduje w nim zatrudnienie. W analizowanym długim okresie można spodziewać się utrzymania liczby kobiet pracujących w tej branży na poziomie około 0,5 tys. W 2050 roku zatrudnienie kobiet w drugim sektorze zmniejszy się o prawie 20%, przy jednoczesnym spadku liczby osób tej płci pracujących w sferze publicznej w stosunku do ogółu kobiet zatrudnionych o zaledwie 4%. Szacuje się, że w kolejnych latach udział sektora publicznego będzie się stopniowo zmniejszał, jednak wysoki jego udział świadczy o dużym skupieniu kobiet w tej branży. Tym samym kobiety zatrudnione w powiecie białobrzeskim są w głównej mierze skoncentrowane w sektorze mniej opłacalnym, co wpływa na ich negatywny odbiór tego rynku pracy, jak również nie jest dostateczną formą mobilizacji dla tej grupy.

Rys. 1.20. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie białobrzeskim

⁷ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

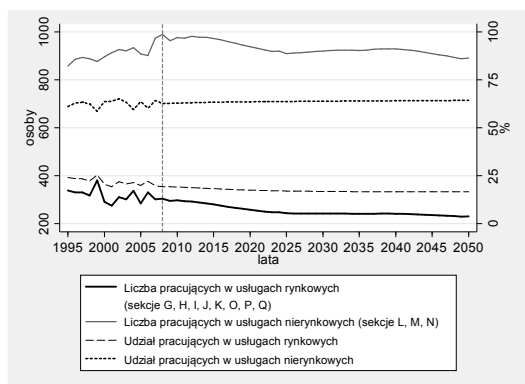
Analizując strukturę zatrudnienia kobiet w przemyśle i rolnictwie, można stwierdzić, że ten drugi sektor pełni mało znaczącą funkcję w ogólnej liczbie kobiet pracujących. Dane historyczne wskazują na trend malejący. Udział kobiet zatrudnionych w tym sektorze w stosunku do ogółu pracujących kobiet wyniósł w 2008 roku zaledwie 1%. Przewiduje się, że w 2050 roku udział ten spadnie do marginalnego poziomu. Biorąc pod uwagę sektor przemysłu, widzimy, że zatrudnienie kobiet rosło w okresie 1995–2001, rok 2002 przyniósł nieznaczną redukcję, natomiast kolejne lata charakteryzują się wahaniami. Szacuje się, że do 2028 roku zatrudnienie kobiet będzie nieznacznie niższe niż w 2008 roku, następnie w okresie

Rys. 1.21. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie biało-brzeskim

2029–2044 liczba kobiet pracujących w tej branży wzrośnie, by w latach 2045–2050 znów wykazać tendencję malejącą. Prognozuje się, że udział kobiet pracujących w tym sektorze w latach 2008–2050 w stosunku do ogólnego zatrudnienia w przemyśle wzrośnie z prawie 18% do 21%. Odsetek ten wciąż nie jest duży, co świadczy o braku równych szans zatrudnienia między płciami. Sektor przemysłowy, jako oferujący wyższe zarobki, które stanowią jedną z głównych wymiernych korzyści pracy, zdominowali mężczyźni i taka tendencja jest prognozowana na kolejne lata.

Powiat biało-brzeski charakteryzuje się dominacją sektora usług nierynkowych. Dane historyczne wskazują na tendencję wzrostową w liczbie kobiet zatrudnionych w sektorze usług obejmujących sekcję L, M, N, z kolei usługi rynkowe charakteryzują się znacznie większymi wahaniami analizowanej cechy, tj. redukcja zatrudnienia pociąga za sobą niewielki wzrost, a następnie spadek. Prognoza na kolejne lata wskazuje na spadek zatrudnienia niezależnie od rodzaju usług. Do 2024 r. zatrudnienie kobiet w sektorze usług nierynkowych będzie utrzymywało się na stosunkowo stabilnym poziomie, a następnie szacuje się, że wielkość ta zostanie zredukowana. Analogiczna sytuacja jak w sektorach własnościowych i długookresowy, wysoki wskaźnik

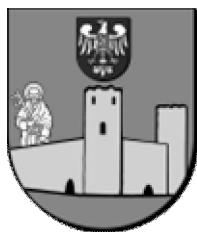

Rys. 1.22. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie biało-brzeskim

udziału usług nierynkowych potwierdzają trudną sytuację kobiet w powiecie białobrzeskim.

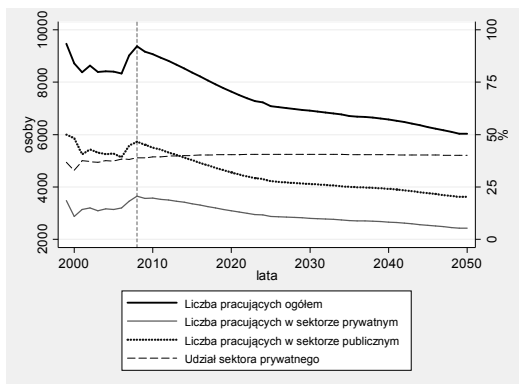
Mimo utrzymywania się zatrudnienia kobiet w przemyśle na stosunkowo stabilnym poziomie wysoki udział usług nierynkowych i zdominowanie sektora publicznego świadczą na niekorzyść tego powiatu jako miejsca pracy kobiet. Koncentracja kobiet w niżej opłacanych sektorach daje podstawy do wnioskowania o dyskryminacji płci żeńskiej. Brak jest na tym obszarze prokobiecego podejścia do kwestii zatrudnienia.

1.8. Powiat ciechanowski

Powiat ciechanowski leży w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego. Tereny miejskie powiatu zajmują 40 km², a tereny wiejskie 1020 km². Powiat zamieszkuje ponad 90 tys. osób, w tym 46 tys. kobiet, co stanowi 51% liczby mieszkańców. Analizując strukturę demograficzną jednostki, należy zauważyć, że w ostatnich latach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym uległa redukcji. Spadkowi temu towarzyszył minimalny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W latach 2005–2009 liczba osób w wieku produkcyjnym pozostawała na względnie stałym poziomie nieco ponad 62 tys. osób, z czego 48% stanowiły kobiety. Według prognoz demograficznych GUS, liczba ludności w powiecie ciechanowskim w kolejnych latach będzie się systematycznie zmniejszać⁸.

Sytuację na rynku pracy powiatu odzwierciedla struktura zatrudnienia, w której dominujące branże stanowią: działalność produkcyjna – głównie przemysł przetwórczy (tylko 38% zatrudnionych w przemyśle to kobiety), rolno-spożywczy oraz branża usługowa, tj. naprawy, gastronomia, hotele, transport, a także usługi w zakresie obsługi nieruchomości i pośrednictwa finansowego. Największy odsetek kobiet pracuje w edukacji i ochronie zdrowia, tj. w sekcjach niżej opłacanych niż sektor przemysłowy. Koncentracja kobiet w sektorach nierynkowych może być przejawem dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy.

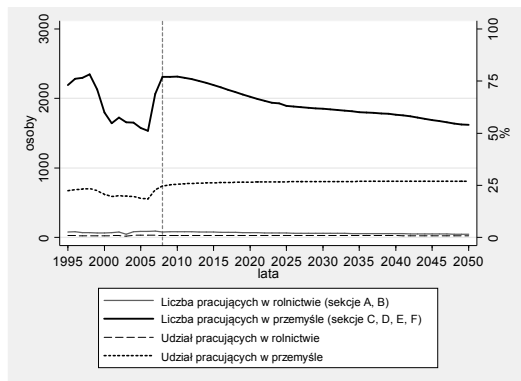

Rys. 1.23. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie ciechanowskim

⁸ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

Analizując sytuację kobiet na rynku pracy w powiecie ciechanowskim, należałoby zwrócić uwagę na strukturę zatrudnienia według sektorów własnościowych (rys. 1.23.). Rok 1999 zapoczątkował trend spadkowy wśród liczby pracujących kobiet. Po kilku latach nastąpiła stabilizacja poziomu zatrudnienia kobiet. W okresie historycznym 2002–2006 liczba pracujących kobiet wynosiła ponad 8 tys., z czego ponad 5 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. Od 2007 r. nastąpił znaczący wzrost liczby zatrudnionych kobiet, jednak w okresie prognozy nastąpi powrót do długookresowej równowagi przez zmniejszenie liczby pracujących. Ujemne przyrosty zatrudnionych kobiet w tej grupie będą obserwowane zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Udział drugiego sektora w roku 2002 wynosił 64%, jednak w kolejnych latach będzie się on powoli zmniejszał. Względnie stały, wysoki udział sektora publicznego w strukturze zatrudnienia kobiet może być sygnałem dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy. Sektor publiczny, cechujący się niższymi wynagrodzeniami, skupia największą liczbę kobiet. Fakt ten przesądza o tym, że znaczna część kobiet zarabia mniej niż pracownicy płci przeciwnej. Prognozowany stały odsetek liczby kobiet pracujących w sektorze prywatnym (w stosunku do ogółu pracujących kobiet) pozwala wnioskować, że sytuacja kobiet na rynku pracy nie ulegnie poprawie.

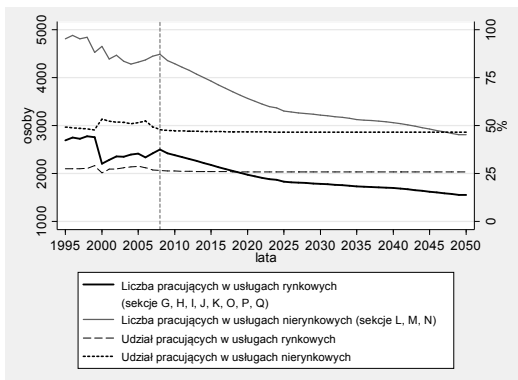
Rozpatrując strukturę zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle według sekcji PKD, można stwierdzić, że mimo ważnej roli odgrywanej przez rolnictwo w omawianym powiecie, udział pracujących kobiet w sekcjach A i B (rolnictwo, łowiectwo,

Rys. 1.24. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie ciechanowskim

leśnictwo i rybactwo) w ogólnej liczbie pracujących kobiet jest marginalny i pozostanie na stałym poziomie w całym horyzoncie prognozy. Liczba pracujących kobiet w sekcjach C, D, E i F składających się na sektor przemysłowy oscyluje wokół 2 tys. osób w powiecie ciechanowskim. Najniższy poziom zatrudnienia wśród kobiet w tych sekcjach obserwowany był w latach 2002–2006, po czym nastąpił w przybliżeniu 30-procentowy wzrost zatrudnienia w przemyśle. W najbliższych latach prognozuje się spadek liczby pracujących kobiet w przemyśle, jednak udział kobiet zatrudnionych w przemyśle w stosunku do ogółu pracujących kobiet pozostanie na poziomie zbliżonym do 25%. Niski odsetek kobiet pracujących w przemyśle w odniesieniu do ogółu pracujących w tym sektorze (ok. 34%) nasuwa wniosek o wysokim stopniu maskulinizacji, a co za tym idzie – segregacji zawodowej w tej grupie. Udział rolnictwa w okresie objętym prognozą pozostanie nieistotny. W 2050 r. w przemyśle będzie pracować ok. 1,6 tys. kobiet, co daje dwa razy mniej zatrudnionych kobiet niż mężczyzn.

W przypadku analizy struktury zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie ciechanowskim zauważyć można, że liczba pracujących kobiet zmniejsza się od 1995 r. Towarzyszy temu stały udział sektora usług w liczbie pracujących ogółem. Rozpatrując podział na usługi rynkowe i nierynkowe, można stwierdzić, że udział zatrudnionych w usługach nierynkowych jest zdecydowanie wyższy, gdyż stanowi prawie 50% ogółu pracujących kobiet. W usługach rynkowych pracuje co czwarta kobieta w omawianym powiecie. Odzwierciedla to omawianą wcześniej strukturę według sektorów własnościowych, akcentującą sektor publiczny jako główne miejsce pracy kobiet i uwidaczniającą dyskryminację kobiet. Liczba pracujących wśród tych ostatnich w usługach nierynkowych

Rys. 1.25. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie ciechanowskim

waha się w granicach 4,5 tys. osób, natomiast w okresie prognozy szacowany jest spadek liczebności w przybliżeniu o 1,5 tys. osób. Usługi rynkowe zatrudniały w latach 1995–2008 około 2,5 tys. osób, a w 2050 r. będzie to poniżej 2 tys. osób. Prognozowany spadek zatrudnienia wśród kobiet wraz z dominacją sekcji L, M i N wskazuje na brak równościowej polityki zatrudnienia.

Podsumowując, trzeba stwierdzić, że powiat ciechanowski charakteryzuje się przewagą kobiet pracujących w sektorze publicznym oraz usługach nierynkowych. Sektory te cechują się niższymi wynagrodzeniami, co pozwala wysnuć wniosek o daleko idącej dyskryminacji kobiet na rynku pracy i braku polityki równościowej.

1.9. Powiat garwoliński

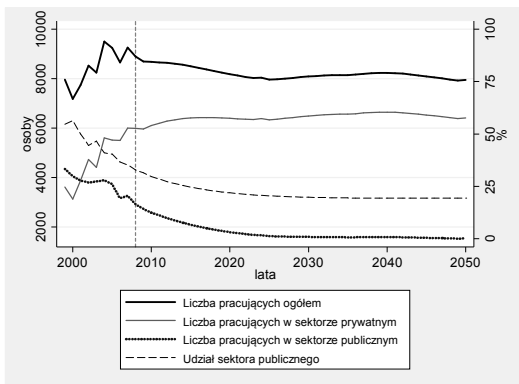

Powiat garwoliński położony jest we wschodniej części województwa mazowieckiego. Zajmuje powierzchnię 1285 km², w tym tereny miejskie to 56 km². Zamieszkiwany jest przez około 106 tys. mieszkańców, z czego połowę stanowią kobiety. W ostatnich latach liczba osób w wieku poprodukcyjnym pozostawała na stabilnym poziomie, natomiast doszło do redukcji liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. W okresie 2005–2009 można zaobserwować stopniowy wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, z dominacją mężczyzn

nad kobietami⁹.

Analiza struktury zatrudnienia w powiecie garwolińskim pozwala stwierdzić, że większość pracujących zajmuje się przemysłem przetwórczym oraz działalnością usługową związaną z handlem hurtowym, detalicznym, naprawą oraz edukacją. Prawie 48% ogółu pracowników przemysłu przetwórczego stanowią kobiety. Świadczy to o stosunkowo równomiernym rozłożeniu zatrudnienia płci w tej branży. Rozpatrując zatrudnienie kobiet, widzimy, że największy odsetek jest skupiony w przemyśle przetwórczym oraz edukacji. Biorąc pod uwagę wszystkie sekcje według PKD, można zauważyć, że kobiety są skoncentrowane przede wszystkim w branżach przetwórstwa, co może wpływać na ich dobrą sytuację na rynku pracy.

Powiat garwoliński charakteryzuje się dużą dynamiką zmian w sektorach własnościowych. Dane historyczne 1999–2001 wskazują na większą liczbę kobiet zatrudnionych w sektorze publicznym. Kolejne lata przynoszą zmianę tendencji, która zaowocowała

Rys. 1.26. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie garwolińskim

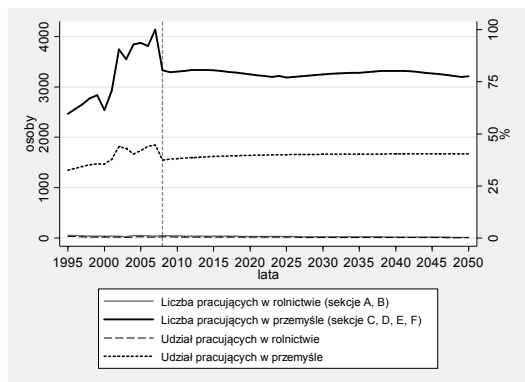
tyczy się tylko sektora prywatnego. Przeciwna tendencja będzie charakteryzowała sektor publiczny. Udział sektora publicznego w 1999 roku wynosił prawie 55%, na-

czowała większym zatrudnieniem kobiet w sektorze prywatnym. W 2008 r. ich liczba zwiększyła się 1,65 razy w stosunku do roku 1999. Wzrost ten stanowił pozytywny bodziec dla kobiet rozważających powiat garwoliński jako potencjalne miejsce pracy. Udział kobiet pracujących w sektorze prywatnym względem wszystkich pracowników tego sektora wynosił prawie 53% w 2008 roku. W okresie prognozy można spodziewać się długookresowych dodatnich przyrostów liczby pracujących w tej grupie. Szacunek ten

⁹ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

tomiast szacuje się, że w kolejnych latach będzie się sukcesywnie zmniejszał. W 2050 roku będzie wynosił ok. 19%. Niski udział tego sektora w strukturze zatrudnienia kobiet przemawia na korzyść garwolińskiego rynku pracy. Sektor prywatny, cechujący się wyższymi wynagrodzeniami, skupia większą liczbę kobiet. Znaczna część osób płci żeńskiej będzie zarabiała więcej niż mężczyźni. Prognozowany wysoki wskaźnik feminizacji przemawia na korzyść powiatu garwolińskiego jako potencjalnego miejsca pracy dla kobiet.

Rolnictwo jako miejsce pracy kobiet nie cieszy się zbyt dużą popularnością. Udział pracujących osób płci żeńskiej w sekcjach A, B (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo) w ogólnej liczbie osób tej płci jest bardzo niewielki i tym samym klasyfikuje rolnictwo jako marginalny

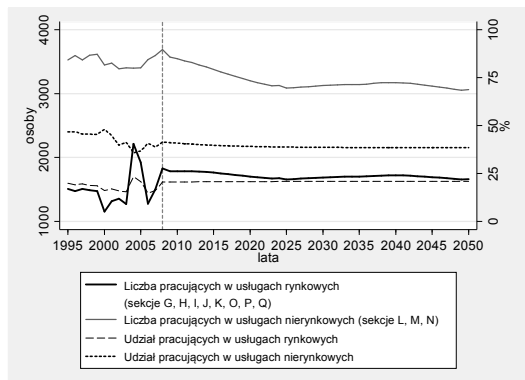

Rys. 1.27. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie garwolińskim

sektor zainteresowania osób płci żeńskiej. Co więcej prognozuje się, że w kolejnych okresach udział ten pozostanie na stałym poziomie i będzie wpływał na nieistotność udziału rolnictwa. Sektor przemysłowy charakteryzował się znacznymi wahaniami liczby pracujących kobiet w okresie ostatnich kilku lat, jednak ogólna tendencja jest wzrostowa. W 2008 roku zaobserwowano 19-procentowy spadek zatrudnienia względem okresu wcześniejszego. Kolejne prognozowane

okresy wskazują na utrzymywanie się względnie stabilnej wielkości zatrudnienia kobiet w tym sektorze – na poziomie 3000 kobiet. Udział pracowników żeńskich w przemyśle w ogólnej liczbie pracujących kobiet będzie utrzymywał się na względnie stabilnym poziomie ok. 40%. Stosunkowo równomierne rozłożenie pracowników różnych płci w ramach sektora przemysłu (43% stanowią kobiety) świadczy o względnie pozytywnym nastawieniu powiatu garwolińskiego do zagadnienia równości płci w sferze pracy.

Rozpatrując podział usług na rynkowe i nierynkowe, można stwierdzić, że kobiety skoncentrowane są przede wszystkim w usługach nierynkowych. Porównując ten podział ze strukturą własnościową powiatu, dochodzi się do wniosków, które nie są zbieżne. Lata 1995–1999 przyniosły wzrost zatrudnienia osób płci żeńskiej, któremu towarzyszył spadek liczby zatrudnionych w tym sektorze w latach 2000–2002. Biorąc pod uwagę kolejne okresy, można zaobserwować dodatkowo przyrosty liczby pracowników żeńskich. Sektor usług rynkowych charakteryzuje się znacznie większymi wahaniami analizowanej cechy, co jest widoczne zwłaszcza w sekcji K w latach 2004–2005. Dane historyczne wskazują, że w tym okresie zatrudnienie kobiet wzrosło siedmiokrotnie. Możliwe, że wzrost ten był sztucznie spowodowany polityką pracy powiatu garwolińskiego, która mogła zachęcać kobiety wymiernymi korzyściami do świadczenia usług związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Prognozowane ujemne przyrosty wielkości zatrudnienia w latach kolejnych oraz wyższy udział sektora nierynkowego względem rynkowego wskazują na koncentrację kobiet w sektorach gorzej opłacalnych, co może świadczyć o dyskryminacji płci.

Rys. 1.28. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie garwolińskim

Podsumowując, należy stwierdzić, że powiat garwoliński można uznać za miejsce z poprawiającą się sytuacją kobiet. Wzrost sektora prywatnego i jego wysoki udział w sektorach własnościowych oraz wzrost znaczenia kobiet pracowników w przemyśle dają pozytywny obraz. Koncentracja kobiet w sektorach nierynkowych wskazuje na niesubordynację powiatu w stosowaniu równościowej polityki zatrudnienia.

Podsumowując, należy stwierdzić, że powiat garwoliński można uznać za miejsce z poprawiającą się sytuacją kobiet. Wzrost sektora prywatnego i jego wysoki udział w sektorach własnościowych oraz wzrost znaczenia kobiet pracowników w przemyśle dają pozytywny obraz. Koncentracja kobiet w sektorach nierynkowych wskazuje na niesubordynację powiatu w stosowaniu równościowej polityki zatrudnienia.

1.10. Powiat gostyński

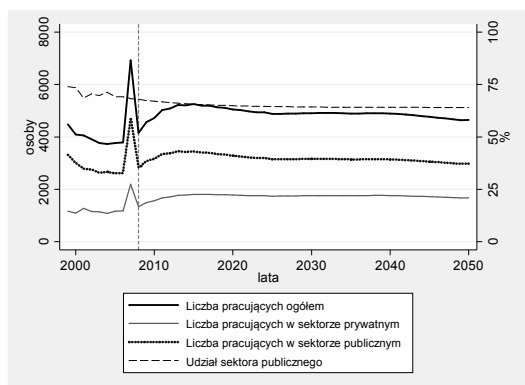

Powiat gostyński znajduje się w zachodniej części województwa. Powierzchnia terenów miejskich wynosi 32 km², natomiast tereny wiejskie to 583 km². Jest on zamieszkiwany przez 46,7 tys. osób, z niewielką przewagą kobiet nad mężczyznami (51% względem 49%). Analizując ostatnie lata, należy podkreślić, że brak jest znaczących zmian w strukturze demograficznej jednostki. W latach 2005–2009

liczba ludności w wieku produkcyjnym kształtowała się na stabilnym poziomie ponad 31 tys., z czego 47% stanowiły kobiety¹⁰.

Największy odsetek pracujących jest zatrudniony w sektorze przetwórstwa przemysłowego, w którym 37% stanowią kobiety, oraz w branżach usługowych związanych z ochroną zdrowia i edukacją. Analizując poszczególne sektory zatrudnienia kobiet, należy zaznaczyć, że płęć żeńska jest przede wszystkim skupiona w edukacji, ochronie zdrowia oraz przemyśle. Pierwsze dwie sekcje to branże, w których wymierne korzyści są znacząco niższe niż w przemyśle. Prognoza mówiąca o tym, że 2050 roku w przemyśle będzie pracowało blisko 3,5 razy więcej mężczyzn niż kobiet, świadczy o rosnącej dysproporcji między płciami w tym powiecie.

Niezależnie od rodzaju analizowanego sektora dane historyczne wskazują na względnie stabilną wielkość zatrudnienia kobiet. W latach 2001–2006 liczba osób płci żeńskiej pracujących w sektorze publicznym wynosiła 2,6 tys., natomiast w sekto-

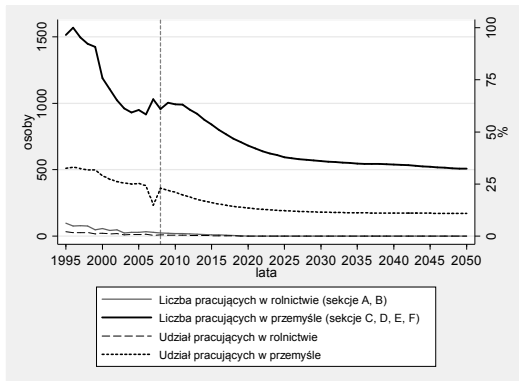
Rys. 1.29. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie gostyńskim

rze prywatnym – około 1,8 tys. Niemniej jednak rok 2007 przyniósł niespodziewany 38-krotny wzrost zatrudnienia w porównaniu do okresu poprzedniego, po którym nastąpił powrót do wcześniejszej tendencji. Zwiększenie się liczby pracujących kobiet dotyczyło sekcji związanej z obsługą nieruchomości i prowadzeniem działalności gospodarczej. Powodem może być pozyskanie środków Funduszu Pracy na realizację projektu „Mazowsze 2007” oraz funduszy EFS w ramach akcji „Teraz kobiety 2006”. W 2008 r.

zaledwie co trzecia kobieta pracowała w sektorze prywatnym. Dane prognozowane wskazują na długookresową, stabilną wielkość zatrudnienia kobiet. Udział sektora publicznego w 2008 roku wynosił ok. 68% i szacuje się, że w kolejnych latach będzie on się powoli zmniejszał. W latach 2008 i 2050 liczba kobiet zatrudnionych w sektorze publicznym będzie porównywalna – 3,3 tys. Jednak wysoki i stosunkowo stabilny w długim okresie udział tego sektora w strukturze zatrudnienia kobiet przemawia na niekorzyść gostyńskiego rynku pracy. Ogólne zmniejszenie się liczby pracujących kobiet w kolejnych okresach, jak również ich koncentracja w sektorze publicznym, warunkuje negatywną ocenę tego powiatu w kontekście zatrudnienia.

¹⁰ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

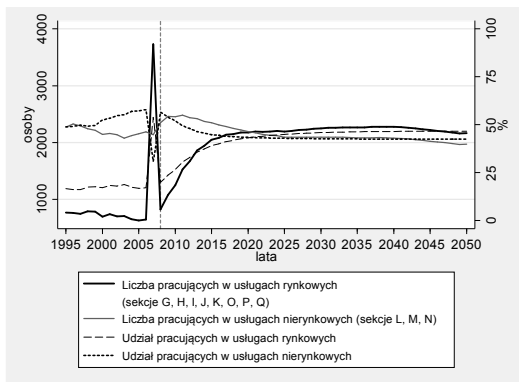
Liczba pracujących kobiet w sekcjach A i B wskazuje na marginalny wpływ tej branży na ogólną strukturę zatrudnienia kobiet w powiecie gostyński. Tendencja ta jest prognozowana na kolejne lata, co świadczy o znikomym wpływie tego sektora na

Rys. 1.30. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie gostyńskim

spadkową, jednak udział kobiet zatrudnionych w tym sektorze w stosunku do ogółu kobiet zatrudnionych jest znaczący (z 28% w 2008 roku do 20% w 2050). Szacuje się, że w 2050 roku ulegną zwiększeniu dysproporcje między płciami w liczbie osób zatrudnionych w tym sektorze (w 2008 roku 30% to kobiety, a w 2050 roku tylko 23%). Wskazuje to na brak równego traktowania kobiet i mężczyzn na rynku pracy powiatu gostyńskiego.

Odsetek kobiet pracujących w usługach, niezależnie od ich rodzaju, jest dwukrotnie wyższy niż mężczyzn. Analiza danych historycznych pozwala stwierdzić, że zatrudnienie kobiet w usługach rynkowych utrzymywało się na względnie stabilnym poziomie, wynoszącym około 700 kobiet.

Rys. 1.31. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie gostyńskim

zatrudnionych kobiet, która wskazuje na niespełna dwuipółkrotne zwiększenie się

rozkład analizowanej cechy. Biorąc pod uwagę zatrudnienie w przemyśle przetwórczym, można stwierdzić, że tempo spadku było największe w latach 2000–2006. Wtedy właśnie liczba pracujących kobiet w przemyśle spadła z poziomu 1,2 tys. do 0,9 tys. Prognoza na kolejne lata przyniosła stabilizację wielkości zatrudnienia na poziomie 960 osób. Lata 2014–2050 przyniosły spadek zatrudnienia z 866 do 497 kobiet w sektorze przemysłu. Udział pracujących w przemyśle będzie wykazywał niewielką tendencję

spadkową, jednak udział kobiet zatrudnionych w tym sektorze w stosunku do ogółu kobiet zatrudnionych jest znaczący (z 28% w 2008 roku do 20% w 2050). Szacuje się, że w 2050 roku ulegną zwiększeniu dysproporcje między płciami w liczbie osób zatrudnionych w tym sektorze (w 2008 roku 30% to kobiety, a w 2050 roku tylko 23%). Wskazuje to na brak równego traktowania kobiet i mężczyzn na rynku pracy powiatu gostyńskiego.

Odsetek kobiet pracujących w usługach, niezależnie od ich rodzaju, jest dwukrotnie wyższy niż mężczyzn. Analiza danych historycznych pozwala stwierdzić, że zatrudnienie kobiet w usługach rynkowych utrzymywało się na względnie stabilnym poziomie, wynoszącym około 700 kobiet. Znaczące odchylenie analizowanej cechy miało miejsce w 2007 r., co zostało przedstawione podczas analizy sektora własnościowego. W sektorze usług nierynkowych zatrudnienie kobiet także pozostawało na stabilnym poziomie – 2,2 tys. Dane szacowane na kolejne okresy wskazują na dynamiczny wzrost wielkości zatrudnienia kobiet w usługach rynkowych – z 830 kobiet w 2008 r. do prawie 2,3 tys. w 2039 roku. Kolejne lata przyniosą większą stabilność liczby

liczy osób płci żeńskiej w 2050 roku względem okresu historycznego. W kolejnych latach szacowana jest tendencja spadkowa liczby kobiet pracujących w tej branży. Wzrost znaczenia sektora usług rynkowych w strukturze zatrudnienia jest szansą na lepszą sytuację kobiet na rynku pracy.

Rosnące różnice między płciami, prognozowany spadek zatrudnienia kobiet w sektorze przemysłu i koncentracja w sektorze publicznym są dowodami na brak stosowania polityki równościowej wobec płci. Nadzieją dla kobiet może być wzrost znaczenia usług rynkowych oraz względnie wysoki, prawie 50-procentowy, udział pracujących w tym sektorze.

1.11. Powiat grodziski

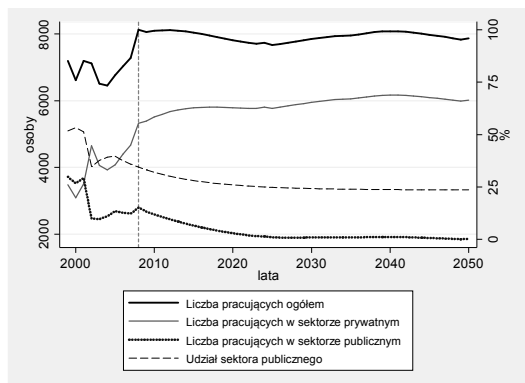

Powiat grodziski z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim leży w zachodnio-centralnej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia terenów miejskich wynosi 36 km², natomiast tereny wiejskie zajmują 331 km². Tereny powiatu zamieszkuje blisko 82 tys. osób, z czego 52% stanowią kobiety. Analizując strukturę demograficzną jednostki, można zauważyć wzrost liczby ludności we wszystkich grupach, z największą dynamiką zmian w przypadku osób w wieku produkcyjnym. W 2009 roku liczba osób w wieku produkcyjnym wyniosła ponad 55 tys., spośród których 49% to kobiety¹¹.

Powiat grodziski to głównie teren przemysłowy, gdyż ponad 35% wszystkich zatrudnionych pracuje w sektorze przemysłowym, jednak kobiety stanowią tutaj mniejszość – 48%. Drugą najliczniejszą grupę zatrudnionych stanowią pracownicy usług takich jak transport, gospodarka magazynowa, łączność, jak również, już w znacznie mniejszym stopniu – handel hurtowy, detaliczny oraz naprawa. Analiza poszczególnych sekcji PKD pozwala stwierdzić, że największy udział płci żeńskiej jest obserwowany w przemyśle, edukacji, handlu i naprawach. Rozkład kobiet w ogóle pracowników pozwala stwierdzić względnie sprawiedliwe traktowanie pracowników. Może to być dowodem na stosowanie równościowej polityki zatrudnienia.

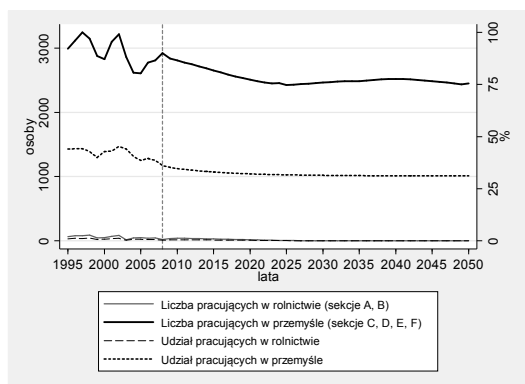
¹¹ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

Analiza sektorów własnościowych pozwala wysnuć wniosek o znaczących różnicach w zatrudnieniu kobiet. Lata 1999–2001 były okresem, kiedy wielkości te można uznać za porównywalne. Kolejne przyniosły znaczący wzrost liczby kobiet w sektorze prywatnym względem publicznego

Rys. 1.32. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie grodziskim

8 tys. w 2050 roku. Szacuje się, że z roku na rok będzie obserwowalny trend spadkowy w udziale sektora publicznego w ogólnym zatrudnieniu kobiet i w 2050 roku wyniesie 23%. Szacuje się również, że powiat grodzicki będzie się charakteryzował rosnącym, względnie stabilnym w czasie zatrudnieniem kobiet. Jednak prognozuje się, że udział kobiet pracujących w sektorze prywatnym będzie zdecydowanie niższy niż mężczyzn w ogólnej liczbie osób zatrudnionych w tej branży; tendencja z 2008 roku będzie się utrzymywała aż do roku 2050 – kobiety będą stanowiły 42% wszystkich pracowników tego sektora.

Rys. 1.33. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie grodziskim

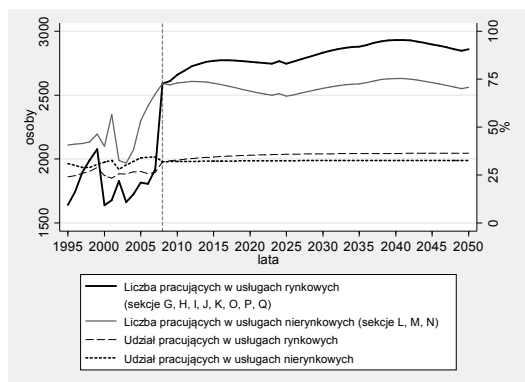
Charakteryzowała taka sama tendencja jak rok 2008, tj. w przemyśle przetwórczym będzie pracowało 1,2 razy więcej mężczyzn niż kobiet. Mimo że dysproporcja ta nie jest zbyt

względem publicznego (65% wszystkich kobiet w 2008 roku było zatrudnionych w sektorze prywatnym). Znaczący wzrost udziału sektora prywatnego jest aspektem wpływającym na zwiększenie się atrakcyjności tego powiatu jako miejsca pracy płci żeńskiej. Długookresowa prognoza wskazuje na zwiększanie się różnic w wielkości zatrudnienia między poszczególnymi płciami, przy utrzymywaniu się ogólnej wielkości zatrudnienia kobiet na względnie stabilnym poziomie, wynoszącym prawie

Szacuje się, że udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia kobiet w powiecie grodzickim będzie marginalny w całym okresie badania. Z kolei przemysł przetwórczy charakteryzuje względnie stabilny w czasie odsetek kobiet zatrudnionych w ogólnej liczbie zatrudnionych w tym sektorze. Prognozuje się, że udział kobiet pracujących w przemyśle w stosunku do ogółu pracujących płci żeńskiej będzie się charakteryzował długookresową względnie stabilną wielkością. Szacuje się, że rok 2050 będzie charakteryzowała taka sama tendencja jak rok 2008, tj. w przemyśle przetwórczym będzie pracowało 1,2 razy więcej mężczyzn niż kobiet. Mimo że dysproporcja ta nie jest zbyt

duża, to wskazuje na brak równych szans dla pracowników niezależnie od płci. Tym samym sektor ten nie jest wolny od zjawiska segregacji zawodowej. Przetwórstwo, jako cechujące się wyższymi wynagrodzeniami, jest i będzie zdominowane przez mężczyzn.

Rozpatrując strukturę zatrudnienia kobiet w usługach, można stwierdzić, że dane historyczne wskazują na dominację sektora usług nierynkowych. Niezależnie od analizowanego sektora, można zaobserwować znaczne wahania analizowanej cechy. Lata

Rys. 1.34. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie grodziskim

1995–1999 wskazują na wyższy udział usług nierynkowych względem rynkowych, tj. 31% względem 24% ogółu pracujących kobiet. Kolejne lata przynoszą większą stabilizację w ramach podziału na sektory usług. W 2008 r. identyczny odsetek kobiet pracujących jest zatrudniony w sektorze rynkowym i nierynkowym. Prognoza na kolejne lata wskazuje na tendencję odwrotną, tj. z roku na rok dynamicznie wzrasta liczba kobiet zatrudnionych w sektorach rynkowych, co skutkuje większymi dysproporcjami między sektora-

rami. Zmianom tym towarzyszy wzrost udziału pracujących w usługach rynkowych i utrzymywanie się względnie stabilnej, wzrostowej tendencji w latach kolejnych. W 2050 roku liczba zatrudnionych kobiet będzie kształtowała się na tym samym poziomie co w 2008 roku. Wzrost udziału usług rynkowych wskazuje na prokobiecą politykę zatrudnienia, lecz zwiększające się dysproporcje między płciami w sektorach bardziej opłacalnych mogą stanowić przejaw dyskryminacji.

Podsumowując, należy stwierdzić, że powiat grodziski w kolejnych latach będzie charakteryzował się lepszą sytuacją kobiet na rynku pracy niż w przeszłości. Wzrost znaczenia sektora prywatnego oraz usług rynkowych pozwoli poprawić sytuację zawodową płci żeńskiej. Mimo to sektory najbardziej opłacalne są w głównej mierze zdominowane przez mężczyzn, co warunkuje wysoką maskulinizację.

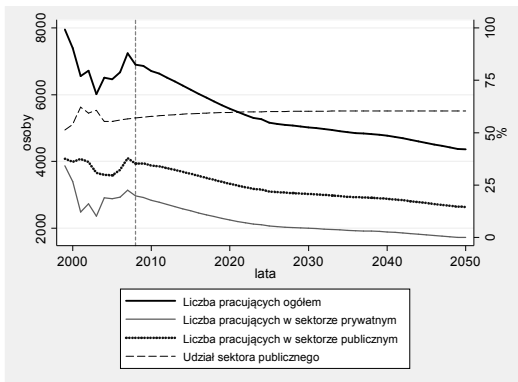
1.12. Powiat grójecki

Powiat grójecki jest usytuowany w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia wynosi 1268 km², w tym tereny miejskie zajmują 60 km². W ostatnich latach liczba ludności powiatu utrzymywała się na względnie stabilnym poziomie – niespełna 97 tys. mieszkańców, z niewielką przewagą kobiet nad mężczyznami (51% względem 49%). Biorąc pod uwagę strukturę demograficzną, należy zauważyć, że w ostatnich latach zmniejszeniu się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym towarzyszył wzrost liczebności grupy wieku poprodukcyjnego. Z kolei w okresie 2005–2009 liczba osób w wieku produkcyjnym utrzymywała się na względnie stabilnym poziomie, tj. niespełna 65 tys. mieszkańców, z przewagą mężczyzn (53% udział)¹².

Analizując strukturę zatrudnienia w powiecie grójeckim, należy zaznaczyć, że przemysł przetwórczy jest główną branżą. Kolejne miejsca zajmują usługi takie jak handel, naprawa, edukacja oraz ochrona zdrowia. Odsetek kobiet pracujących w sektorze najbardziej opłacalnym jest niewielki, gdyż wynosi zaledwie 33%. Gdy weźmie się pod uwagę wszystkie kobiety pracujące, widać, że największy odsetek pracuje w przemyśle, edukacji oraz ochronie zdrowia. Rozkład ten wskazuje na to, że co czwarta kobieta pracuje w przemyśle, jednak udział kobiet w sektorach nierynkowych jest znacznie wyższy i może być dowodem na dyskryminację osób tej płci na rynku pracy w powiecie grodziskim.

Rozpatrując podział sektorów własnościowych na prywatny i publiczny, można

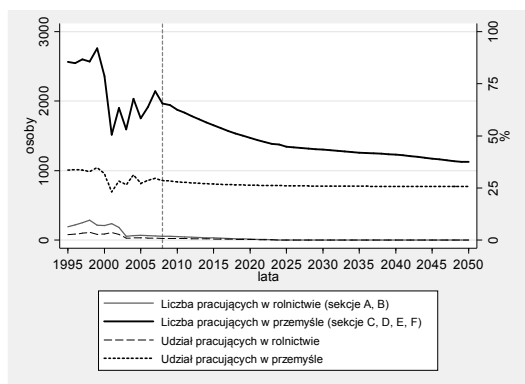
Rys. 1.35. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie grójeckim

powiedzieć, że dane historyczne wskazują na dominację kobiet w sektorze publicznym. W 1999 r. różnice między sektorami były stosunkowo niewielkie, jednak począwszy od 2001 r., kiedy różnice osiągnęły najwyższy poziom, kolejne lata przyniosły względnie stabilną różnicę w wielkości zatrudnienia między sektorami, sięgającą tysiąca kobiet. W kolejnych latach prognozuje się, że nastąpi spadek zatrudnienia kobiet z 6,9 tys. do 4,4 tys. Będzie on zauważalny w każdym z sektorów. Podczas gdy procentowy udział kobiet pracujących w sektorze prywatnym zmniejszy się z 42% do 39%, to dla sektora publicznego będzie

¹² GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

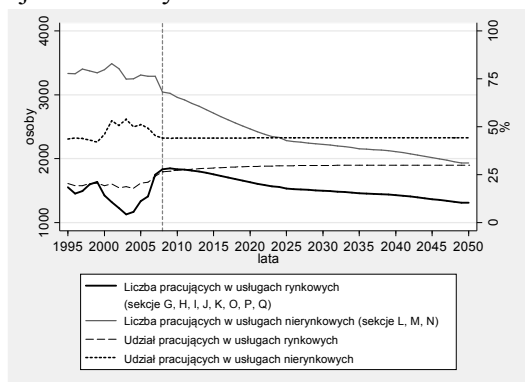
obserwowalny wzrost z 57% do 60%. Dane prognozowane wskazują na ogólny spadek wielkości zatrudnienia kobiet w kolejnych okresach. Długookresowa tendencja wzrostowa udziału sektora publicznego wskazuje na brak perspektyw w przyszłości dla kobiet w sferze zawodowej na grodziskim rynku pracy. Sektor publiczny jest wysoce sfeminizowany, przy jednoczesnym niewielkim udziale kobiet w sektorze bardziej opłacalnym – prywatnym. Podział ten wskazuje na brak równych szans zatrudnienia między płciami.

Powiat grójecki nie jest obszarem zainteresowania kobiet w zakresie rolnictwa. Wskazuje na to ich malejący udział w tym sektorze. Prognozuje się, że w kolejnych latach udział osób płci żeńskiej w rolnictwie będzie na marginalnym poziomie. Z kolei

Rys. 1.36. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie grójeckim

przemysł przetwórczy z roku na rok charakteryzuje się spadkiem wielkości zatrudnienia, przy czym w latach 1995–1997 wielkość ta była względnie stabilna. Niewielki wzrost w 1998 r. poprzedził liczne wahania w latach kolejnych, charakteryzujących się tendencją spadkową. Ujemne przyrosty liczby zatrudnionych kobiet w przemyśle będą obserwowane w kolejnych latach aż do 2050 roku. Co więcej, dane historyczne z końca lat 90. wskazują na 29% udziału kobiet pracujących w przemyśle w odniesieniu do ogólnej liczby zatrudnionych kobiet. Wskaźnik ten z roku na rok będzie się wahał, wskazując na tendencję spadkową. W okresie prognozowanym będzie się on utrzymywał na stosunkowo stabilnym poziomie, czyli niewiele ponad 25%. Wysoki wskaźnik maskulinizacji przemysłu przetwórczego nasuwa wniosek o dyskryminacji kobiet w tym sektorze.

Rys. 1.37. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie grójeckim

przemysł przetwórczy z roku na rok charakteryzuje się spadkiem wielkości zatrudnienia, przy czym w latach 1995–1997 wielkość ta była względnie stabilna. Niewielki wzrost w 1998 r. poprzedził liczne wahania w latach kolejnych, charakteryzujących się tendencją spadkową. Ujemne przyrosty liczby zatrudnionych kobiet w przemyśle będą obserwowane w kolejnych latach aż do 2050 roku. Co więcej, dane historyczne z końca lat 90. wskazują na 29% udziału kobiet pracujących w przemyśle w od-

powiat grójecki analizowany w kontekście sektora usług jest zdominowany przez sekcje L, M i N. Liczba kobiet pracujących sukcesywnie zmniejsza się od 1995 roku. Wahaniom tym towarzyszą znacznie większe zmiany w liczbie zatrudnionych osób płci żeńskiej w usługach rynkowych. Rozpatrując podział na usługi rynkowe i nierynkowe, można stwierdzić, że udział drugich jest znacznie wyższy i w poprzednich la-

tach charakteryzował się większą stabilnością. W usługach rynkowych pracuje zaledwie co trzecia kobieta. Odzwierciedla to analizowaną strukturę sektorów własnościowych. Prognoza wielkości zatrudnienia kobiet w sektorze usług ulega zmniejszeniu o ok. 1,6 tys. kobiet. W sektorze usług nierynkowych ma miejsce spadek znacznie wyższy niż w sektorze usług rynkowych. Dominacja sektora publicznego jest przejawem niesprawiedliwego traktowania kobiet względem mężczyzn, czyli stosowaniem nierównościowej polityki zatrudnienia.

Rosnące różnice między płciami, prognozowany spadek zatrudnienia kobiet w sektorze przemysłu i koncentracja w sektorze publicznym są dowodami na brak stosowania polityki równościowej wobec płci. Podejście to może być uznane za przejaw niesprawiedliwego traktowania kobiet i wiąże się z ograniczeniem udziału kobiet w sektorze bardziej opłacalnym.

1.13. Powiat kozienicki

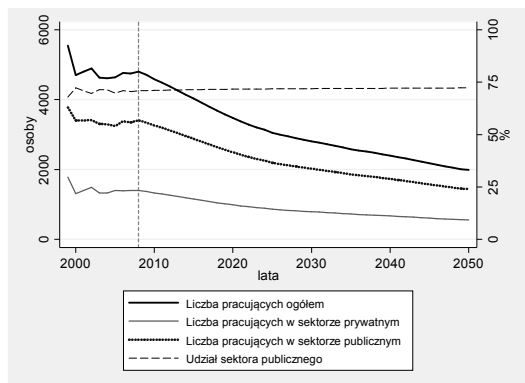

Powiat kozienicki znajduje się w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia terenów miejskich wynosi 10 km², natomiast tereny wiejskie zajmują 906 km². Jest on zamieszkiwany przez nieco ponad 61 tys. osób, z 50-procentowym udziałem kobiet. Analizując strukturę demograficzną jednostki, należy stwierdzić, że w ostatnich latach brak jest znaczących różnic między kolejnymi okresami. Jednak należy zaznaczyć, że z roku na rok w powiecie kozienickim można zaobserwować zjawisko starzejącego się społeczeństwa. Liczba osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się na względnie stałym poziomie nieco ponad 41 tys. ludzi, z czego 47% stanowiły kobiety¹³.

Powiat kozienicki jest terenem, na którym ludzie zajmują się przede wszystkim przetwórstwem przemysłowym oraz działalnością usługową związaną z edukacją i ochroną zdrowia. Przemysł, jako sektor bardziej opłacalny, jest zdominowany przez mężczyzn (tylko 30% zatrudnionych w tej branży stanowią kobiety). Rozpatrując udział poszczególnych sekcji w ogólnej liczbie zatrudnionych kobiet, można stwierdzić, że największy odsetek z nich pracuje w edukacji i ochronie zdrowia. Są to sektory nierynkowe, które w porównaniu do branży przemysłowej charakteryzują się niższymi wymiernymi korzyściami.

¹³ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

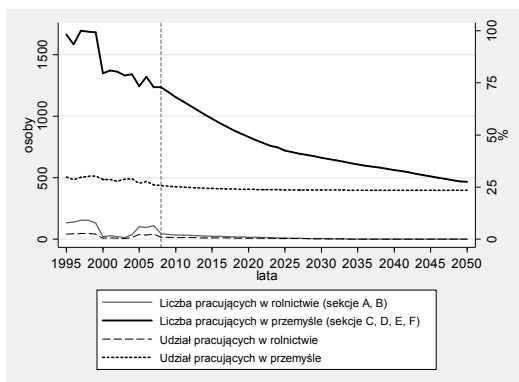
Kolejnym etapem analizy zatrudnienia kobiet jest wnioskowanie na temat struktury na podstawie podziału na sektory własnościowe. Struktura własnościowa w powiecie kozienickim wskazuje na dominujący udział sektora publicznego.

Rys. 1.38. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie kozienickim

W ostatnich latach wielkość zatrudnienia w sektorze prywatnym utrzymywała się na stosunkowo stabilnym poziomie wynoszącym ok. 1,3 tys. kobiet. Stabilność ta jest charakterystyczna także dla sektora publicznego – 3,3 tys. Udział sektora publicznego w ogólnej liczbie pracujących kobiet wyniósł w 2008 roku 71%. W okresie prognozy będzie miała miejsce długookresowa stabilność tego wskaźnika poprzez zmniejszenie liczby pracujących. Szacuje się, że w 2050 roku liczba pracujących kobiet w sektorze prywatnym spadnie z poziomu 1,3 tys. do zaledwie 0,5 tys. Spadek tego udziału będzie tylko nieznacznie wyższy niż w sektorze publicznym. Ten ostatni będzie charakteryzował spadek prawie dwuipółkrotny względem 2008 roku. Bardzo wysoki, stabilny w czasie udział sektora publicznego w całościowej strukturze zatrudnienia kobiet jest dowodem na dyskryminację płci żeńskiej na rynku pracy w powiecie kozienickim. Głównych powodów należy doszukiwać się w różnicach płacowych w zależności od sektora własnościowego. Publiczny uważa się za mniej opłacalny, co w połączeniu ze zmniejszającą się prognozowaną liczbą kobiet zatrudnionych pozwala wnioskować o braku stosowania prokobiecej polityki zatrudnieniowej na tym obszarze.

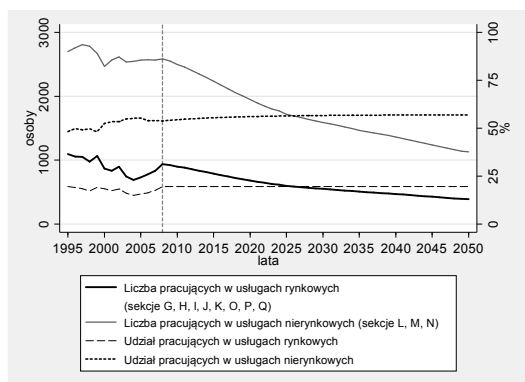
Udział pracujących kobiet w sekcjach A i B w ogólnej liczbie pracowników płci żeńskiej w powiecie kozienickim pozostaje niewielki i taką też tendencję będzie można obserwować w kolejnych okresach prognozy. Biorąc pod uwagę sekcje składające się na sektor przemysłowy, należy zauważyć, że w ostatnich latach miała miejsce tendencja spadkowa wielkości zatrudnienia kobiet w tym obszarze. W 2008 r. liczba kobiet pracujących w przemyśle zmniejszyła się o 26% względem 1999 roku. W kolejnych okresach przewiduje się dalszy dynamiczny spadek liczby kobiet w przemyśle aż

Rys. 1.39. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie kozienickim

do poziomu 448 osób w 2050 roku. W końcowym okresie prognozy dysproporcja między płciami w sferze zatrudnienia w przemyśle będzie się pogłębiała. Przewiduje się, że w 2050 roku w przetwórstwie będzie zatrudnionych 4 razy więcej mężczyzn niż kobiet. Niski udział kobiet w stosunku do ogółu pracujących w przemyśle daje podstawy do wnioskowania o niestosowaniu polityki równościowej wobec płci.

Analiza danych historycznych pozwala wnioskować o znacząco wyższym wpływie sektora usług nierynkowych na strukturę zatrudnienia kobiet na tym terenie. Kilka ostatnich lat charakteryzuje spadek wielkości zatrudnienia niezależnie od rodzaju ana-

Rys. 1.40. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie kozienskim

względnie niezmienny w porównaniu do 2008 roku dla sektora nierynkowego. Z kolei sektor rynkowy będzie się charakteryzował nieznacznie wyższą dysproporcją w ramach płci, z przewagą osób płci żeńskiej. Mimo spadku wielkości zatrudnienia kobiet przewiduje się, że ich udział w obu sektorach pozostanie na względnie stabilnym poziomie (dla rynkowego 19%, a dla nierynkowego – 57% w 2050 roku). Mimo zmniejszenia się zatrudnienia kobiet w latach kolejnych ich dominacja w całym sektorze usług, a zwłaszcza w sektorze usług rynkowych, przemawia na korzyść kobiet na rynku pracy. Tym samym kobiety mogą oczekiwać lepszych warunków pracy.

Mimo spadku wielkości zatrudnienia kobiet w przyszłych okresach oraz koncentracji w sektorze publicznym i przewagi mężczyzn w przemyśle, rynek pracy w powiecie garwolińskim zasługuje na uwagę. Dominacja kobiet nad mężczyznami w sektorze rynkowym warunkuje stosowanie prokobiecej polityki zatrudnienia.

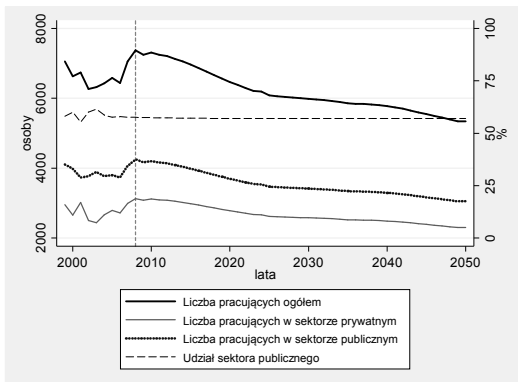
1.14 Powiat legionowski

Powiat legionowski jest usytuowany w środkowej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia powiatu to 390 km², w tym tylko 27 km² zajmują tereny miejskie. Obszary te zamieszkuje nieco ponad 103 tys. osób, z czego prawie 52% stanowią kobiety. Biorąc pod uwagę strukturę demograficzną w ostatnich kilku latach, należy zauważyć, że ogólny wzrost zatrudnienia miał wpływ na liczbę osób w każdej grupie demograficznej. Największy wzrost w 2009 roku względem 2005 roku można zaobserwować dla ludności w wieku poprodukcyjnym. Pozwala to stwierdzić, że powiat legionowski charakteryzuje starzejące się społeczeństwo. Ludność w wieku produkcyjnym zwiększyła się o 6% względem 2005 r. W ostatnim okresie liczba osób w wieku produkcyjnym wynosiła 72%, z czego 49% to kobiety¹⁴.

Ogólna struktura zatrudnienia w powiecie legionowskim wskazuje na dominację sektora usług, w tym zwłaszcza edukacji oraz handlu hurtowego, detalicznego oraz naprawy. Bardzo ważną rolę pełni także sektor przetwórstwa przemysłowego, jednak kobiety stanowią zaledwie 39% wszystkich pracowników tej branży. Największy odsetek kobiet jest zatrudniony w edukacji, handlu i naprawach. Są to zatem sektory nierynkowe, które uznaje się za mniej opłacalne w porównaniu do sektora przemysłowego. Może to wskazywać na znacząco lepszą sytuację materialną mężczyzn względem kobiet.

Powiat legionowski charakteryzuje się przewagą kobiet w sferze publicznej w ramach sektorów własnościowych. Analiza danych historycznych pozwala stwierdzić, że ostatnie lata przyniosły zmniejszenie dysproporcji między płciami w zakresie

Rys. 1.41. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie legionowskim

udziału w sektorze prywatnym. Podczas gdy w 2008 roku kobiety stanowiły 48% wszystkich pracowników sektora prywatnego, to w 2050 roku przewiduje się, że odsetek ten wzrośnie do poziomu 51%. Z kolei sektor publiczny charakteryzował się znacznie większym rozproszeniem analizowanej cechy. Prawie 63% pracowników sektora publicznego to kobiety. Szacuje się, że oba sektory będzie charakteryzowała tendencja spadkowa w wielkości zatrudnienia kobiet – o blisko 1 tys. dla prywatnego

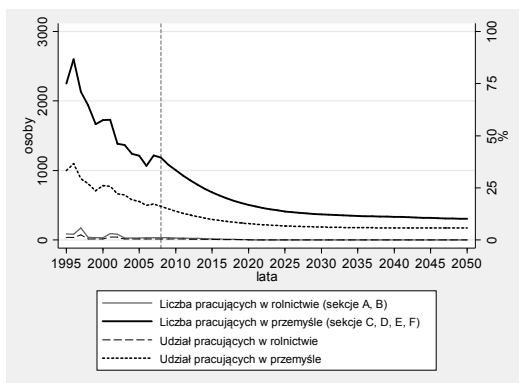
¹⁴ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.07.2010].

i 1,2 tys. dla publicznego w 2050 roku. Wysoki i stabilny w czasie udział sektora publicznego w całym horyzoncie prognozy wskazuje na koncentrację kobiet w zawodach mniej opłacalnych. Brak stosowania polityki równościowej wobec płci na terenie powiatu legionowskiego może mieć negatywny wpływ na postrzeganie tego terenu jako potencjalnego miejsca pracy osób płci żeńskiej. Na negatywną ocenę powiatu wpływa także prognozowany długookresowy spadek wielkości zatrudnienia kobiet.

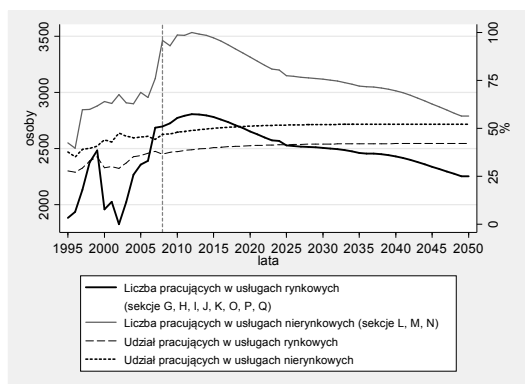
Zatrudnienie kobiet w rolnictwie w powiecie legionowskim było i – jak wskazuje prognoza – pozostanie na niewielkim poziomie. Tym samym wpływ tego sektora na ogólną strukturę zatrudnienia kobiet w długim okresie będzie marginalny. Przemysł

przetwórczy z kolei, począwszy od 1995 roku, charakteryzował się tendencją wzrostową do 1996 roku. Kolejne lata przyniosły znaczące spadki analizowanej cechy. Porównując rok 1995 z rokiem 2008, można stwierdzić, że zatrudnienie kobiet w przemyśle spadło prawie dwukrotnie. W 2008 r. udział kobiet w przemyśle spadł zaledwie o 5% do poziomu prawie 1,2 tys. Szacuje się, że ogólne zatrudnienie w sektorze przemysłu będzie z roku na rok malało i w 2050 r. nastąpi ponad dwukrotna redukcja.

Spadkowi temu będzie towarzyszyło także zmniejszenie się odsetka kobiet zatrudnionych w tym sektorze. Prognoza wskazuje, że w 2050 roku w przemyśle będzie zatrudnionych 4,5 razy mniej kobiet niż mężczyzn, co świadczy o występowaniu segregacji zawodowej w tej branży.

Rys. 1.42. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie legionowskim

Rys. 1.43. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie legionowskim

przewagą liczebną kobiet względem mężczyzn. W 2008 roku około 53% wszystkich

Analiza struktury zatrudnienia kobiet w sferze sektora usług pozwala wysnuć wniosek o przewadze sektora nierynkowego nad rynkowym. Dane historyczne z ostatnich lat wskazują na względnie stabilny w czasie wzrost wielkości zatrudnienia kobiet w sektorze usług nierynkowych. Co więcej, stanowią one znaczący odsetek w całkowitej liczbie pracowników tego rodzaju usług (zaledwie co czwarta osoba to mężczyzna). Sektor usług rynkowych także charakteryzuje się

pracowników tego sektora stanowiły osoby płci żeńskiej. Długookresowa prognoza wskazuje na spadek ogólnego zatrudnienia w całym sektorze usług. W sektorze usług nierynkowych prognozuje się redukcję liczby kobiet o ponad 0,5 tys., przy jednoczesnym wzroście udziału kobiet zatrudnionych w tej branży w stosunku do ogółu osób pracujących w ramach tej płci. Analogiczną sytuację można zaobserwować w drugim sektorze, przy niewiele niższym spadku – 400 kobiet. Długookresowa prognoza wskazująca na wynoszący ponad 50% udział usług nierynkowych pokazuje, że kobiety będą w głównej mierze skoncentrowane w sektorze mniej opłacalnym. Tym samym można mówić o rosnącym stopniu maskulinizacji w powiecie legionowskim.

Prognoza długookresowa wskazuje na pogarszającą się sytuację rynku pracy kobiet. Wpływa na to koncentracja w sektorze publicznym oraz malejący w czasie udział kobiet w przetwórstwie. Niższe wynagrodzenia i wysoki stopień maskulinizacji to główne wnioski z prognozy. Tym samym sytuacja kobiet w powiecie legionowskim będzie ulegała pogorszeniu.

1.15 Powiat lipski

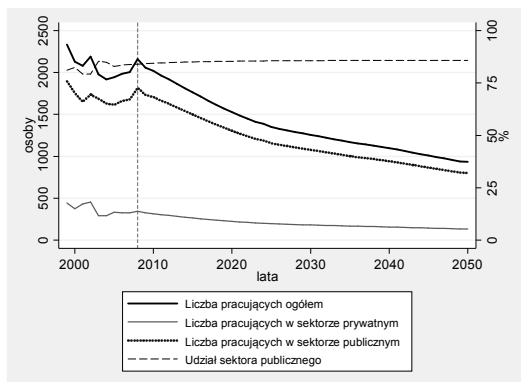
Powiat lipski jest najdalej wysuniętym obszarem województwa mazowieckiego i wytycza jego południowo-wschodnią granicę. Obszar wiejski stanowi aż 98% powierzchni powiatu, która wynosi 740 km². W 2009 r. zamieszkany był przez niewiele ponad 36 tys. osób. Struktura ludności ze względu na płeć jest bardzo wyrównana, udział kobiet wynosił bowiem 50,1% ogółu ludności powiatu¹⁵. W ostatnim dziesięcioleciu w powiecie lipskim niezmiennie odnotowywany był ujemny przyrost naturalny, co znalazło odzwierciedlenie w zmniejszaniu się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Liczba kobiet w tej grupie wiekowej w 2009 r. była o 1/3 mniejsza niż w 1999 r. (10 140 kobiet w 1999 r. w porównaniu do 6700 w 2009 r.), i był to ubytek o wiele większy niż w grupie mężczyzn (niecałe 10% dla omawianej kohorty). W ciągu dekady liczba osób w wieku produkcyjnym wzrosła o 5,3 p.p. i w 2009 r. stanowiła 62% ludności powiatu ogółem, przy czym udział kobiet w tej grupie stale oscylował wokół 45%–46%.

¹⁵ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

Rynek pracy ze względu na strukturę własności zdominowany jest przez sektor publiczny, w którym pracuje 62% ogółu zatrudnionych, przy czym kobiety stanowią niemal 75% wszystkich pracowników tego sektora. Mężczyźni stanowią natomiast 78% ogółu pracowników w sektorze prywatnym. Generuje to niebezpieczeństwo dyskryminacji kobiet poprzez silną segregację zawodową w poszczególnych dziedzinach gospodarki i ograniczanie swobody wyboru zatrudnienia do zawodów stereotypowo postrzeganych jako kobiece.

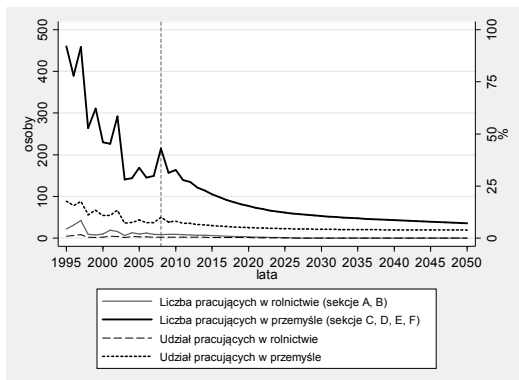
Analiza ex post ukazuje, że liczba pracujących kobiet była najniższa w latach 2003–2006. W 2008 r. poziom zatrudnienia był zbliżony do stanu z roku 2002 i wynosił 55% ogółu pracujących oraz zaledwie 21,6% kobiet w wieku produkcyjnym. Występująca od 2008 r. malejąca tendencja zatrudnienia utrzyma się i w 2050 r. liczba zatrudnionych będzie ponad dwukrotnie mniejsza niż obecnie. Trend dotyczący liczby pracujących kobiet ogółem wyraźnie przekłada się na obecną i przyszłą sytuację w sektorze publicznym. Jest to pochodną silnego sfeminizowania tejże sekcji, w której kobiety w 2008 r. stanowiły prawie 75% wszystkich pracowników. Udział pań zatrudnionych w omawianym sektorze wśród ogółu pracujących kobiet wahał się w okresie historycznym od 79% w 2002 r. do 85,3% w roku kolejnym. W horyzoncie prognozy odsetek ten będzie praktycznie stały i w 2050 r. wyniesie 85,8%. Kobiety pracujące w sektorze prywatnym w 2008 r. stanowiły 16% ogółu zatrudnionych pań. Do ostatniego roku analizy udział ten się zmniejszy i w 2050 r. wyniesie 14,1%. Sytuacja ta może prowadzić do utrwalenia niekorzystnej pozycji kobiet na rynku pracy oraz pogłębiania dyskryminacji ze względu na płeć.

Występująca od 2008 r. malejąca tendencja zatrudnienia utrzyma się i w 2050 r. liczba zatrudnionych będzie ponad dwukrotnie mniejsza niż obecnie. Trend dotyczący liczby pracujących kobiet ogółem wyraźnie przekłada się na obecną i przyszłą sytuację w sektorze publicznym. Jest to pochodną silnego sfeminizowania tejże sekcji, w której kobiety w 2008 r. stanowiły prawie 75% wszystkich pracowników. Udział pań zatrudnionych w omawianym sektorze wśród ogółu pracujących kobiet wahał się w okresie historycznym od 79% w 2002 r. do 85,3% w roku kolejnym. W horyzoncie prognozy odsetek ten będzie praktycznie stały i w 2050 r. wyniesie 85,8%. Kobiety pracujące w sektorze prywatnym w 2008 r. stanowiły 16% ogółu zatrudnionych pań. Do ostatniego roku analizy udział ten się zmniejszy i w 2050 r. wyniesie 14,1%. Sytuacja ta może prowadzić do utrwalenia niekorzystnej pozycji kobiet na rynku pracy oraz pogłębiania dyskryminacji ze względu na płeć.

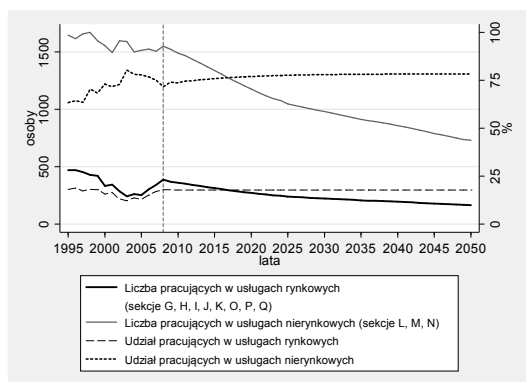
Rys. 1.44. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie lipskim

Struktura zatrudnienia kobiet w przemyśle kształtowała się bardzo dynamicznie do 2008 r. W 1997 r. po dwuletnich fluktuacjach zatrudnienie kobiet w przemyśle wynosiło 36%. Znaczne zmniejszenie liczby pracujących wystąpiło następnie w roku 2000 i 2003, kiedy udział ten wyniósł 28%. Prognozowana tendencja w zakresie zatrudnienia jest malejąca, i pod koniec okresu objętego badaniem wyniesie niecałe 9% kobiet pracujących ogółem. Największy spadek liczby pań zatrudnionych w rolnictwie (do 13% zatrudnienia sektorowego) miał miejsce między 1997 a 1998 r. Długookresowa prognoza wskazuje na tendencję malejącą, a od 2028 roku prawdopodobnie liczba kobiet zatrudnionych w rolnictwie spadnie praktycznie do zera. O ile sekcje związane z rolnictwem w długim okresie okazują się nieistotne, o tyle spadek zatrudnienia kobiet w przemyśle wzmacnia segregację zawodową w obrębie sektorów ekonomicznych, co jest przejawem dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy.

Rys. 1.45. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie lipskim

Analizując sytuację kobiet w usługach w powiecie lipskim, można zauważyć przewagę liczebną kobiet w sektorze nierynkowym. Od 1999 r. zmniejsza się liczba pracujących kobiet w usługach rynkowych – sektorze charakteryzującym się wyższymi płacami przeciętnymi. Najniższy poziom zatrudnienia kobiet w lepiej opłacanym sektorze odnotowywany był w okresie 2003–2005 i wynosił średnio 43,6% ogółu pracowników tejże sekcji, czyli 13% kobiet aktywnych zawodowo. W długim okresie szacowany jest dalszy spadek udziału kobiet wśród pracowników sektora usług rynkowych. Zmniejszenie zatrudnienia kobiet w długim horyzoncie czasowym prognozowane jest również w sektorze usług nierynkowych, w którym udział pracowników płci żeńskiej obecnie

Rys. 1.46. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie lipskim

wynosi 50,3% ogółu zatrudnionych w tych sekcjach, a pod koniec okresu prognozy szacowany jest na 45%.

W powiecie lipskim prognozowany jest spadek zatrudnienia kobiet do końca okresu objętego prognozą. Kobiety są w trudniejszej sytuacji na rynku pracy niż męż-

czyźni. Panie zajmują 3 na 4 stanowiska w przeciętnie gorzej opłacanym sektorze publicznym, a ponad pięć razy rzadziej niż panowie pracują w przemyśle. Narażone są przez to na dyskryminację w wymiarze warunków zatrudnienia i nierówności, których nie są w stanie wyrównać pozytywne tendencje obecne m.in. w sektorze usług nierynkowych.

1.16. Powiat łosicki

Powiat łosicki jest obszarem wysuniętym najdalej na wschód w obrębie województwa mazowieckiego. Przy powierzchni 773 km² i niewiele ponad 32 tys. mieszkańców jest to powiat o najmniejszej gęstości zaludnienia na całym Mazowszu. Tereny miejskie zajmują 24 km², co stanowi 3% powierzchni powiatu. Kobiety stanowią 49,8% ogółu populacji. Na przestrzeni ostatniej dekady w powiecie łosickim stale zwiększał się odsetek ludności w wieku produkcyjnym (obecnie¹⁶ niemal 60%, przy udziale kobiet na poziomie 53,4%) przy spadku liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Ta pozytywna tendencja zostanie jednak zahamowana z powodu ujemnego przyrostu naturalnego. Szacuje się, że do 2030 r. liczba ludności w powiecie zmniejszy się o 2,2 tys. mieszkańców i wyniesie 29,8 tys. osób¹⁷.

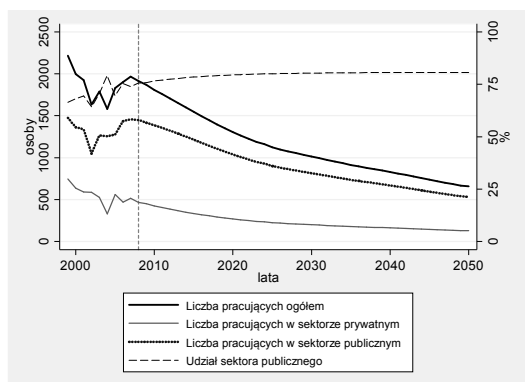
Dominującą branżą na lokalnym rynku pracy są usługi nierynkowe (jak administracja publiczna, system zabezpieczeń społecznych, ochrona zdrowia, edukacja) skupiające 42% pracujących, przy czym 73% tej grupy stanowią kobiety. Dominacja usług nierynkowych znajduje odzwierciedlenie w strukturze własnościowej na rynku pracy – 61% aktywnych zawodowo zatrudnionych jest bowiem w sektorze publicznym, z czego kobiety stanowią 66%. Gdy weźmie się pod uwagę, że w sektorze publicznym przeciętne wynagrodzenie brutto jest o 30% niższe niż w pozostałych branżach, a wynagrodzenie kobiet stanowi średnio 80% płac mężczyzn¹⁸, wówczas zarysowuje się trudna sytuacja kobiet na łosickim rynku pracy oraz niebezpieczeństwo dyskryminacji kobiet ze względu na płeć.

¹⁶ Dane za 2009 r., por. <http://www.stat.gov.pl/bdr>, [data dostępu: 15.07.2010].

¹⁷ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Prognoza ludności 2010–2030*, tabl. 9 (26), http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/warsz/ASSETS_06p04_09.pdf, [data dostępu: 18.07.2010].

¹⁸ Dubis M., Potoczny M., *Wynagrodzenia w sektorze publicznym*, <http://www.wynagrodzenia.pl/artukul.php/wpis.566/szukaj.1>, [data dostępu: 16.07.2010].

Jak wynika z rysunku 1.47., największy spadek zatrudnienia kobiet w sektorze publicznym w ostatnim dziesięcioleciu miał miejsce w roku 2002, kiedy to w całym

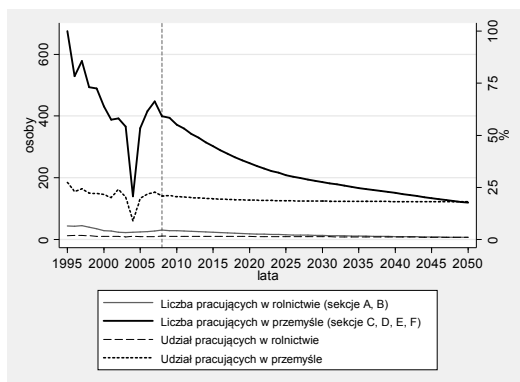
Rys. 1.47. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie łosickim

powiecie zlikwidowano ponad 600 miejsc pracy w porównaniu do roku poprzedniego. W następnych latach obserwowano trend rosnący, by w 2008 r. zatrudnienie wśród kobiet w sektorze publicznym osiągnęło poziom podobny do tego z początku dekady i wyniosło 66%. Na podstawie prognozy można przypuszczać, że mimo spadku bezwzględnej liczby kobiet zatrudnionych w sektorze publicznym ich udział wśród pań zatrudnionych ogółem będzie się zwiększał do 80% w 2050 r. Kobiety zatrudnione w sekto-

rze prywatnym wśród ogółu pracujących stanowiły 33,5% w 1999 r., podczas gdy 10 lat później był to odsetek rzędu 24,3%. Szacuje się, że pod koniec okresu objętego

badaniem odsetek ten wyniesie niewiele ponad 19%. Dyskryminacja kobiet wyrażająca się w ich wyraźnym przypisaniu do określonych kategorii zawodowych (m.in. w administracji publicznej czy edukacji) i niskim społecznym prestiżu wykonywanej pracy ulegnie zatem utrwaleniu i pogłębieniu w kolejnych latach.

Analizując rynek pracy powiatu łosickiego pod kątem udziału kobiet w poszczególnych sektorach ekonomicznych, należy zauważyć, że rolnictwo i hodowla zwierząt mają znaczenie marginalne i z czasem całkowicie przestaną stanowić źródło utrzymania i zatrudnienia. Jeśli chodzi o sekcje PKD związane z przemysłem, to do 2004 r. włącznie obserwowano znaczny spadek liczby zatrudnionych kobiet. Sytuacja poprawiła się w okresie 2005–2008, kiedy to zatrudnienie zwiększono o ponad 300 pracownic. W 2009 r. w przemyśle zawodowo zaangażowanych było 28% wszystkich pracujących kobiet. Bezwzględna liczba kobiet zatrudnionych w przemyśle będzie się systematycznie zmniejszać, z 675 osób w 1995 r., przez 400 w 2008 r., finalnie do 117 pań w 2050 r. Mimo to udział pracownic tego sektora wśród pań zatrudnionych ogółem będzie stabilny w horyzoncie prognozy i będzie się zawierał w przedziale 18%–19%. Stały, stosunkowo niski udział

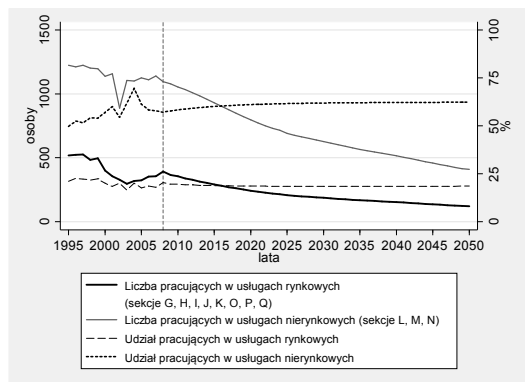

Rys. 1.48. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie łosickim

zaangażowanych było 28% wszystkich pracujących kobiet. Bezwzględna liczba kobiet zatrudnionych w przemyśle będzie się systematycznie zmniejszać, z 675 osób w 1995 r., przez 400 w 2008 r., finalnie do 117 pań w 2050 r. Mimo to udział pracownic tego sektora wśród pań zatrudnionych ogółem będzie stabilny w horyzoncie prognozy i będzie się zawierał w przedziale 18%–19%. Stały, stosunkowo niski udział

kobiet pracujących w przemyśle nie rokuje jednak poprawy w zakresie równych możliwości zatrudnienia i eliminowania zjawiska segregacji zawodowej.

Dla powiatu łosickiego charakterystyczny jest spadek liczby kobiet zatrudnionych w usługach rynkowych (handel, hotele i gastronomia, transport, łączność, pośrednictwo finansowe i in.). Największy spadek liczby kobiet pracujących w sekcjach

Rys. 1.49. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie łosickim

widoczne było między 2001 a 2002 rokiem, kiedy z 1160 kobiet na stanowiskach utrzymało się 890. W 2050 r. z sektorem tym będzie związanych 410 pań. Udział tej grupy wśród kobiet pracujących ogółem w okresie prognozowanym będzie powoli wzrastał, do 62,3% w ostatnim roku badania.

Dysproporcje zatrudnienia kobiet między 2 sektorami usług zostaną utrzymane, co w przypadku kobiet pracujących w gorzej opłacanym sektorze usług nierynkowych niekorzystnie wpłynie na możliwości awansu zawodowego. Sytuacja ta przyczyni się ponadto do utrwalenia zjawiska segregacji zawodowej, która prowadzi do koncentracji aktywności kobiet m.in. w sektorze publicznym i jest przejawem dyskryminacji kobiet na łosickim rynku pracy.

G–K i O odnotowano w latach 2001–2003, co wiązało się z ogólnym spadkiem zatrudnienia w tym sektorze. Jednak względny udział kobiet zatrudnionych w usługach rynkowych wśród ogółu pracujących pań pozostaje stabilny. W krańcowych latach okresu 1995–2008 odsetek ten wynosił odpowiednio 21% i 20,4%; w horyzoncie prognozy zawiera się w przedziale 18%–19%. Spadek bezwzględnej liczby zatrudnionych widoczny jest również w sektorze usług nierynkowych. Szczególnie gwałtowne załamanie

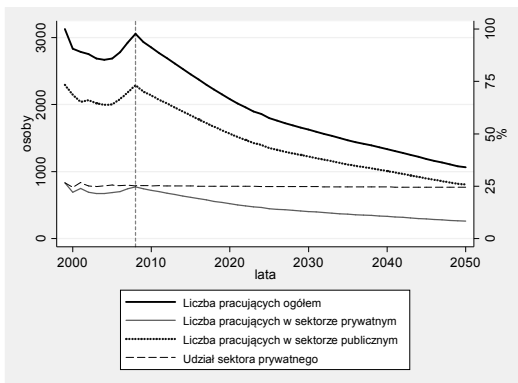
1.17. Powiat makowski

Powiat makowski, z siedzibą w Makowie Mazowieckim, zlokalizowany jest w północnej części województwa. Powierzchnia obejmuje 1065 km², w tym 17 km² stanowią obszary miejskie. Obszar powiatu zamieszkały jest przez 46 180 osób, z czego kobiety stanowią 50,1%. Struktura demograficzna jest zbliżona do sytuacji w innych powiatach Mazowsza – liczba ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni ostatniej dekady stale się zwiększała (z 54,5% w 1999 r. do 61% w 2009 r.), przy spadku liczebności kohorty w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym. Liczba pracujących kształtuje się na poziomie 10,7% ogółu ludności, z czego większość – 59,4% stanowią kobiety¹⁹.

Dominującym sektorem na rynku pracy pod względem zatrudnienia ludności są usługi nierynkowe, skupiające 46% wszystkich pracujących, w tym 79% stanowią pracownicy płci żeńskiej. W branżach związanych z usługami rynkowymi pracuje 28% (w tym kobiety – 48%), a w stosunkowo najlepiej opłacanej branży przemysłowej 23% ogółu pracujących, z czego kobiety stanowią niecałe 38%. W branży przemysłowej największą grupę (20%) stanowią pracownicy zajmujący się przetwórstwem (sekcja D według klasyfikacji PKD 2004). Z dysproporcji między zatrudnieniem kobiet w sektorze usług nierynkowych i rynkowych, a także na podstawie niskiego poziomu zatrudnienia w przemyśle można wnioskować o dyskryminacji kobiet i niższym społecznym prestiżu pracy wykonywanej w większości przez pracowników płci żeńskiej (głównie w administracji publicznej czy pomocy społecznej).

Analiza rynku pracy pod kątem sektorów własnościowych pozwala zauważyć, że

Rys. 1.50. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie makowskim

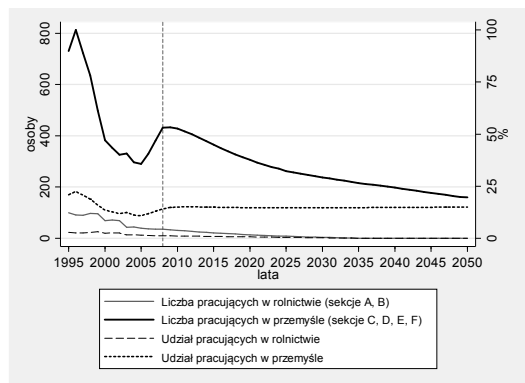
większość (72%) pracowników sektora publicznego stanowią kobiety. Szacuje się, że bezwzględny poziom zatrudnienia płci żeńskiej w sektorze publicznym w całym horyzoncie prognozy będzie się zmniejszał (z 2300 osób w 2009 r. do 800 w 2050 r., spadek o 65% w stosunku do roku bazowego). Udział tej grupy zawodowej wśród wszystkich pracujących pań jest de facto stały – w okresie historycznym wahał się od 73% do 75%, podczas gdy w ostatnim roku objętym badaniem wyniesie 75,6%. Nie zmienia się również

tendencja, jeśli chodzi o miejsca pracy dla kobiet w sektorze prywatnym – dalej

¹⁹ Dane za 2009 r., por. <http://www.stat.gov.pl/bdr>, [data dostępu: 15.07.2010].

pozostanie on w większości domeną pracowników płci męskiej. Kobiety zatrudnione w branży prywatnej stanowiły w 1999 r. 26,6% pań pracujących ogółem, pod koniec horyzontu prognozy szacuje się natomiast, że będzie to bardzo zbliżony udział rządu 24,4%. Dla porównania w grupie mężczyzn w analogicznych okresach będą to udziały rządu 43% oraz 66%. Bezwzględna liczba kobiet w prywatnych przedsiębiorstwach w długim okresie cechuje się tendencją spadkową, w pierwszym roku badania było to bowiem 830, a w ostatnim – 260 osób. Niekorzystna dla pań sytuacja segregacji zawodowej, zarówno w wymiarze horyzontalnym, jak i wertykalnym²⁰, ulegnie zatem utrwaleniu w ciągu kolejnych 4 dekad.

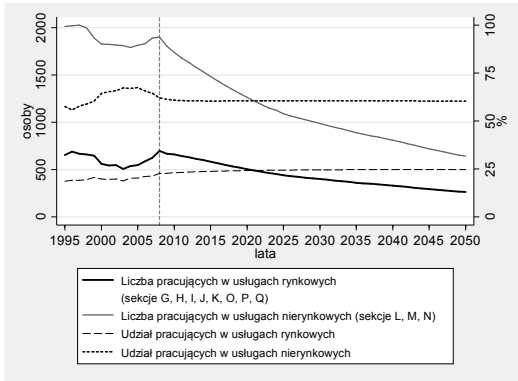
Poziom zatrudnienia kobiet w przemyśle, korzystny do roku 1996, zaczął gwałtownie spadać w latach 1997–2005: od stanu 722 osób na początku okresu do 290 pod koniec. Było to związane z ogólnym spadkiem liczby pracujących w powiecie, jednak w sekcjach związanych z przemysłem redukcje zatrudnienia były szczególnie widoczne. Po okresie wzrostu liczby zatrudnianych kobiet od 2 lat odnotowywana jest względna stabilizacja, po czym odsetek pań pracujących w przemyśle będzie się stale obniżał w całym okresie objętym prognozą. Szacuje się, że w 2050 r. kobiety z tego sektora będą stanowiły jedynie 14% wszystkich kobiet pracujących na terenie powiatu makowskiego. Liczba kobiet pracujących w rolnictwie, pomijając krótkookresowe wahania, wyraźnie spada, zarówno w ostatnim dziesięcioleciu, jak i w całym okresie objętym prognozą. Można przypuszczać, że zatrudnienie w tym sektorze zarówno wśród kobiet, jak i wśród mężczyzn zostanie całkowicie wyeliminowane w roku 2040.

Rys. 1.51. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie makowskim

²⁰ O segregacji zawodowej jako przejawie dyskryminacji na rynku pracy traktuje Zwiecz P., *Dyskryminacja kobiet na rynku pracy w Polsce*, s. 137. Opracowanie dostępne na oficjalnej stronie internetowej Katedry Mikroekonomii Uniwersytetu Szczecińskiego, <http://mikro.univ.szczecin.pl>, [data dostęp: 15.07.2010].

W powiecie makowskim znacznie więcej kobiet zatrudnionych jest w sektorze

Rys. 1.52. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie makowskim

usług nierynkowych niż w usługach rynkowych (relacja 73%:26% wszystkich kobiet pracujących w usługach). W sekcjach związanych z administracją publiczną czy oświatą najwyższy stopień sfeminizowania odnotowano w latach 1995–1997 (przeciętnie 57% pracujących kobiet). Najniższe zatrudnienie kobiet w tych sekcjach przypadało na lata 2001–2003. Mimo bezwzględnego spadku liczby zatrudnionych w sekcjach G–K i O ich odsetek wśród kobiet pracujących ogółem stopniowo się zwiększa – z 18,7% w pierw-

szym do 24,7% w ostatnim roku analizy. Prognoza udziału kobiet w usługach nierynkowych wśród pań pracujących ogółem również zakłada niewielki przyrost z poziomu 57,5% w 1995 r. do 60,4% w 2050 r.

O dyskryminacji kobiet na rynku pracy w powiecie makowskim świadczy przede wszystkim niski odsetek kobiet zatrudnionych w przemyśle, usługach rynkowych oraz znacznie zawyżony udział pań w sektorze publicznym (75% ogółu zatrudnionych kobiet). Niepokojący jest fakt, że dysproporcje między płciami w tym zakresie ulegną pogłębieniu i utrwaleniu w horyzoncie prognozy.

1.18. Powiat miński

Powiat miński, należący do podregionu warszawskiego wschodniego, położony

jest w środkowo-wschodniej części województwa mazowieckiego.

Ten drugi co do powierzchni obszar podregionu zamieszany jest

przez 144 tys. osób, z czego kobiety stanowią 51,2%. Tereny miejskie

zajmują obszar 47 km², a obszar wiejski – 1117 km². Na pod-

stawie prognozy ludności do 2030 r. można się spodziewać dużego

wzrostu liczby mieszkańców, do niemalże 152 tys. osób. Liczeb-

ność kohorty osób w wieku produkcyjnym w trakcie ostatniej dekady wzrosła o 6 p.p.,

do poziomu 65% w 2009 r. Udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród ludności

powiatu był stały i wynosił 15%. Systematycznie zmniejszała się natomiast liczba

osób w wieku przedprodukcyjnym – w 2009 r. było to 20% w porównaniu do 25,7%

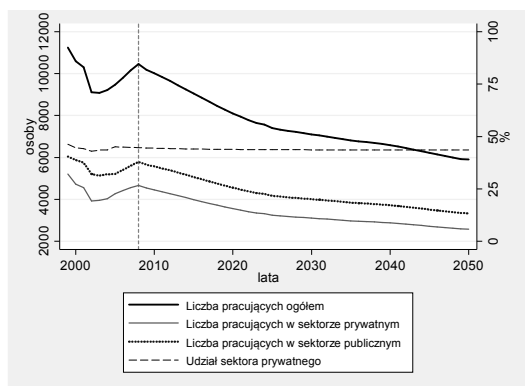
w 1999 roku.

Dominującym sektorem na rynku pracy w powiecie mińskim jest przemysł, sku-

piający 40% osób pracujących ogółem. 78% pracowników branży przemysłowej

związane jest z sekcją D Polskiej Klasyfikacji Działalności 2004 (przetwórstwo, tj. produkcja żywności, odzieży i in.). Kolejne 7% związane jest z budownictwem. W przemyśle raptem 30% wszystkich zatrudnionych stanowią kobiety, co świadczy o problemie segregacji zawodowej i koncentracji zatrudnienia w innych, mniej atrakcyjnych sektorach gospodarczych. Większość kobiet zawodowo związana jest z sektorem publicznym oraz usługami nierynkowymi (55,5%), które to sekcje oferują niższe przeciętne wynagrodzenia niż przemysł.

Liczba pracujących kobiet ogółem w powiecie mińskim znacząco spadła w okresie 1999–2003, kiedy zasób siły roboczej zmniejszył się z 11 250 do 9080 osób. W dwóch kolejnych latach miała miejsce stabilizacja zatrudnienia na poziomie 9200

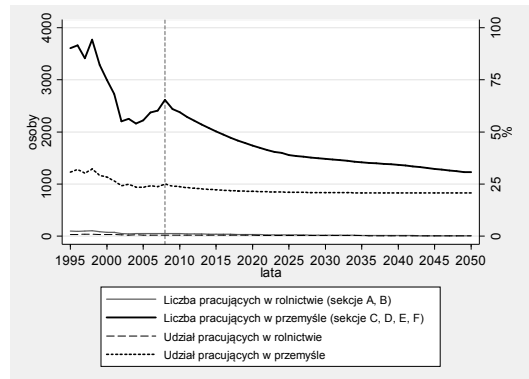

Rys. 1.53. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie mińskim

osób. Liczba ta wzrastała do 2008 r., kiedy to pracowało 10 450 kobiet. Na podstawie długookresowej prognozy można przypuszczać, że zatrudnienie wśród kobiet będzie systematycznie malało i w roku 2050 wyniesie 5900 kobiet, czyli 58% spośród aktualnie zatrudnionych. Zmiany w liczbie pracujących kobiet znajdują wyraźne odzwierciedlenie w nominalnym poziomie zatrudnienia płci żeńskiej w sektorze publicznym i prywatnym. W obu przypadkach w długim okresie zatrudnienie w tych sekcjach będzie spadało.

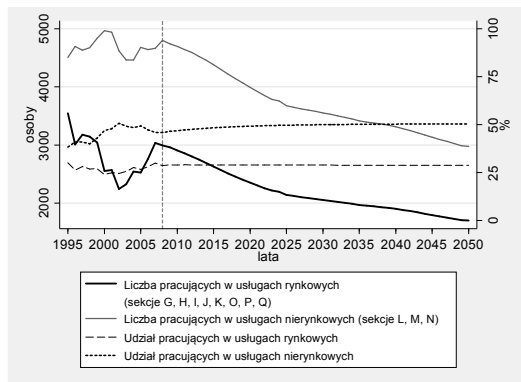
W przypadku prywatnych przedsiębiorstw liczba zatrudnionych kobiet będzie się zmniejszała od 1999 r. do 2002 r. (od 1300 do 3910 osób), po czym wzrośnie do 4670 osób w 2008 r. Szacuje się, że w ostatnim roku objętym badaniem liczba ta wyniesie 2570 kobiet. Mimo to można dostrzec pozytywną tendencję stałego udziału kobiet pracujących w prywatnych przedsiębiorstwach w ogóle pań zaangażowanych zawodowo. Będzie to ok. 44% wszystkich pracujących pań, ale jest to sytuacja relatywnie lepsza niż w innych powiatach województwa mazowieckiego. Udział pań związanych zawodowo z sektorem publicznym wśród wszystkich pracownic w okresie historycznym wzrośnie o 2 p.p., do poziomu 55,3% w 2008 r. Szacuje się, że do 2050 r. odsetek ten będzie się stale utrzymywał w przedziale 55,5%–56,5%.

Struktura zatrudnienia rozważana pod kątem sektorów ekonomicznych charakteryzuje się spadkiem zawodowego zaangażowania kobiet w przemyśle oraz znacznym ograniczeniem działalności związanej z uprawą roli w długim okresie czasu. W ostatniej dekadzie poziom zatrudnienia kobiet w przemyśle był szczególnie niekorzystny między 1999 a 2002 r. W okresie tym pracę straciło lub z niej zrezygnowało 1080 kobiet, co stanowi 33% zatrudnionych w 1999 r. Po drobnych fluktuacjach sytuacja uległa poprawie i w 2008 r. w sekcjach C, D, E i F łącznie pracowało 2615 kobiet, czyli 25% wszystkich kobiet zaangażowanych zawodowo lub, innymi słowy, niemal 31% pracowników zatrudnionych w przemyśle ogółem. Od 2010 r. prognozowane jest zmniejszenie bezwzględnej liczby kobiet zatrudnionych w przemyśle, jednakże ich względny udział w sektorze pozostanie na stałym poziomie 27% wszystkich pracowników wymienionych sekcji. Niski udział pracowników płci żeńskiej świadczy o segregacji zawodowej w omawianym sektorze, co jest niepokojące z uwagi na niedostępność dobrze płatnych miejsc pracy dla kobiet (mimo przeciętnie wyższego wykształcenia niż w przypadku mężczyzn).

Rys. 1.54. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie mińskim

W powiecie mińskim udział kobiet zatrudnionych w sektorze usług nierynkowych jest większy niż w usługach rynkowych. Dysproporcje te, mimo że kształtują się w relacji 62%:38% na korzyść sekcji nierynkowych, są relatywnie mniejsze niż

Rys. 1.55. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie mińskim

będą stanowiły coraz większy odsetek wśród ogółu pań zaangażowanych zawodowo.

W 1995 r. było to 38,3%, podczas gdy w 2050 r. będzie to już 50,4%. Analogiczny udział kobiet związanych z usługami rynkowymi w podanym przedziale utrzyma się w granicach 29%–30%.

Tendencje świadczące o dyskryminacji pośredniej kobiet w powiecie mińskim to przede wszystkim niski udział płci żeńskiej w przemyśle i usługach nierynkowych. Istnieją jednak również pozytywne przesłanki dotyczące sytuacji kobiet na rynku pracy. Należy do nich długookresowy stały udział pracownic w prywatnych przedsiębiorstwach na poziomie 44%, mimo prognozowanego zmniejszania liczby etatów w tym sektorze.

1.19. Powiat mławski

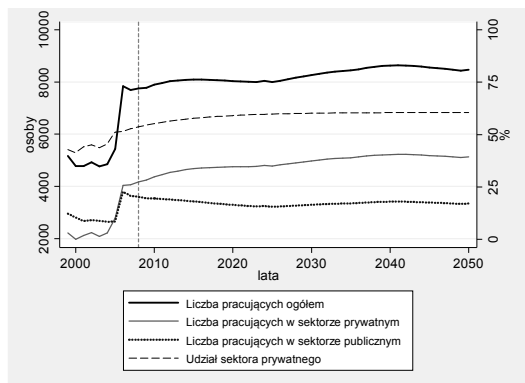
Powiat mławski położony jest w północnej części województwa mazowieckiego. Zamieszkały jest przez 72 700 osób, z czego kobiety stanowią 51,1%. Powierzchnia powiatu wynosi 1182 km², w tym tereny miejskie to 35 km². Do 2030 r. liczba ludności powiatu ulegnie nieznaczniemu zmniejszeniu i wyniesie 70,7 tys. osób, a udział kobiet obniży się o 1,2 p.p.²¹. Na przestrzeni ostatnich 10 lat systematycznemu zwiększeniu ulegał udział ludności w wieku produkcyjnym (z 56% w 1999 r. do 60% w 2009 r.) oraz poprodukcyjnym (z 15,6% do 19,6% na koniec omawianego okresu²²). Zmniejszała się natomiast liczebność kohorty w wieku przedprodukcyjnym i aktualnie udział tej grupy wśród ludności ogółem wynosi 20,4%. Udział kobiet w grupie osób w wieku produkcyjnym kształtuje się na poziomie 47%.

Rynek pracy podzielony jest między dwa podstawowe sektory, tj. przemysł, zatrudniający 50,4%, oraz usługi, skupiające 48,5% ogółu pracujących. W przemyśle dominującą sekcją jest przetwórstwo, z czym zawodowo związanych jest aż 88% pracowników sektorowych ogółem, lub w innym przekroju – niemalże wszystkie kobiety (96,6%) zatrudnione w przemyśle. Ogólny udział płci żeńskiej w tym sektorze wynosi 47,1%, co powoduje, że rynek pracy jest atrakcyjny dla kobiet zaangażowanych zawodowo oraz nie generuje niebezpieczeństwa dyskryminacji ze względu na płeć.

²¹ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Prognoza ludności...*, op. cit., tabl. 9 (26).

²² Por. <http://www.stat.gov.pl/bdr>, [data dostępu: 15.07.2010] oraz GUS w Warszawie, *Wybrane elementy rynku pracy...*, op. cit., załącznik nr 1 i nr 5.

Powiat mławski jest jedną z nielicznych jednostek samorządowych w województwie mazowieckim, dla której obserwuje się i prognozuje wzrost liczby pracujących kobiet ogółem. Szczególnie korzystny pod tym względem okazał się

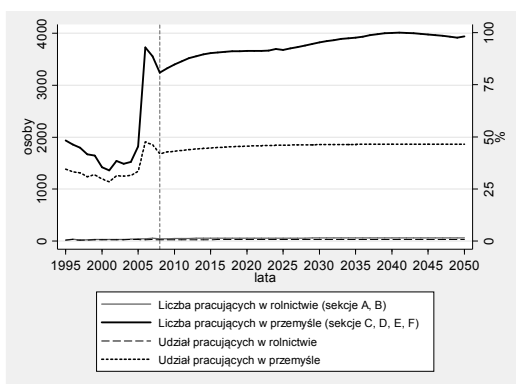

Rys. 1.56. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie mławskim

okres 2005–2009, kiedy zasoby siły roboczej zwiększyły się o ponad 2300 kobiet. Szacuje się, że do 2050 r. na rynku pracy aktywnych będzie niemalże 8500 pracowników płci żeńskiej. Pozytywną tendencją jest dynamiczny wzrost liczby kobiet zatrudnionych w sektorze prywatnym, szczególnie w latach 2004–2006. Pod koniec tego krótkiego okresu liczba kobiet związanych zawodowo z sektorem wzrosła o ponad 1800 osób, co stanowi 82% poziomu zatrudnienia w roku bazowym. Rosnący trend zostanie utrzymany w długim okresie czasu i w roku 2050 w sektorze prywatnych przedsiębiorstw może pracować nawet 5620 kobiet. Z tendencją tą współgra trend dotyczący udziału pań pracujących w prywatnych przedsiębiorstwach wśród kobiet zaangażowanych zawodowo ogółem. W okresie historycznym odsetek ten wzrasta bowiem o prawie 11 p.p., do 53,7% w 2008 r. Szacuje się, że w ostatnim roku prognozy udział osiągnie 60,5%, co jest stosunkowo dobrym wynikiem. Należy jednak pamiętać, że analogiczny udział w grupie mężczyzn w 2050 r. wyniesie aż 83%. Liczba kobiet pracujących w sektorze publicznym w horyzoncie prognozy ulegać będzie niewielkim wahaniom i przy zachowaniu tendencji malejącej w 2050 r. ich udział wśród ogółu kobiet zaangażowanych zawodowo wyniesie 22,7%.

Liczba kobiet zatrudnionych w przemyśle, mimo spadków w latach 1995–2001, w kolejnym okresie kształtowała się korzystnie. Między 2005 a 2006 r. liczba miejsc pracy dla kobiet wzrosła z 1822 do 3729, co stanowi przyrost ponad stu procentowy. W kolejnych dwóch latach zatrudnienie spadło o 484 osoby, do poziomu 46% pracowników sektora ogółem. Prognozowane jest stopniowe i stałe umacnianie się udziału płci żeńskiej w sektorze przemysłowym, do poziomu 51% ogółu pracowników omawianych sekcji

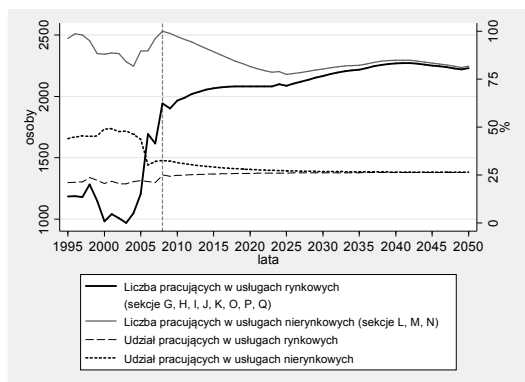
okres 2005–2009, kiedy zasoby siły roboczej zwiększyły się o ponad 2300 kobiet. Szacuje się, że do 2050 r. na rynku pracy aktywnych będzie niemalże 8500 pracowników płci żeńskiej. Pozytywną tendencją jest dynamiczny wzrost liczby kobiet zatrudnionych w sektorze prywatnym, szczególnie w latach 2004–2006. Pod koniec tego krótkiego okresu liczba kobiet związanych zawodowo z sektorem wzrosła o ponad 1800 osób, co stanowi 82% poziomu zatrudnienia w roku bazowym. Rosnący trend zostanie utrzymany

Rys. 1.57. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie mławskim

w 2050 r. Świadczy to o wyrównanej i silnej pozycji kobiet na lokalnym rynku pracy, daleko lepszej niż w innych powiatach województwa mazowieckiego. Udział kobiet pracujących w rolnictwie jest marginalny w całym horyzoncie badania. Sekcje A i B pozostają zatem bez znaczenia dla sytuacji na rynku pracy.

W powiecie mławskim w sektorze usług zatrudnionych jest 56,7% kobiet pracujących ogółem; 24,4% w lepiej płatnym sektorze usług rynkowych, natomiast 32,3% w usługach nierynkowych. Bezwzględna liczba zatrudnionych w sekcji rynkowej bardzo dynamicznie wzrastała, jednakże

Rys. 1.58. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie mławskim

uczłek do 2010 roku, pomijając drobne fluktuacje, pozostawał praktycznie niezmienny, i będzie taki do końca horyzontu prognozy. W 2050 r. wyniesie 26% kobiet pracujących ogółem. Jeśli chodzi o zatrudnienie w sektorze usług nierynkowych, to w okresie 1996–2006 charakteryzowało się trendem malejącym. Liczba miejsc pracy dla kobiet zmniejszyła się wówczas o 130. Do 2008 r. zniwelowano tę różnicę, zatrudniając ponad 150 osób. Pod koniec horyzontu prognozy udział ko-

biet w sektorze nierynkowym wyniesie 76% pań zatrudnionych ogółem.

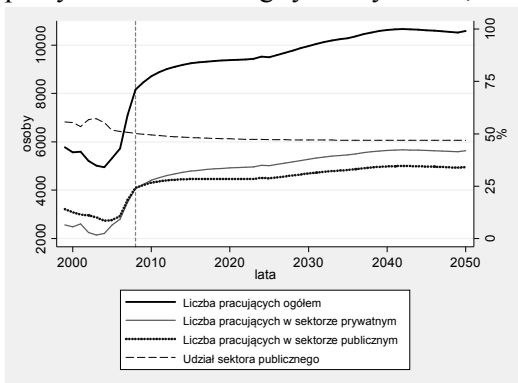
Rynek pracy w powiecie mławskim, mimo wysokiego poziomu bezrobocia, ogólnie nie stwarza wyraźnego zagrożenia dyskryminacji kobiet. Wynika to z faktu zróżnicowania struktury zatrudnienia – 43% wszystkich kobiet pracuje w sektorze przemysłowym, co jest dobrym wynikiem na tle innych powiatów województwa mazowieckiego. W innym ujęciu prawie połowa pań pracuje w sektorze prywatnym. Mimo że niektóre elementy funkcjonowania rynku pracy mogłyby ulec poprawie (m.in. zatrudnienie kobiet w usługach rynkowych), to można sądzić, iż w powiecie mławskim ogólnie nie występuje problem dyskryminacji kobiet. Prognozowany wzrost zatrudnienia kobiet w omawianym powiecie może korzystnie wpłynąć na sytuację kobiet na rynku pracy i świadczy o równościowej polityce zatrudnienia.

1.20. Powiat nowodworski

Powiat nowodworski, należący do podregionu warszawskiego wschodniego, położony jest w centralnej części województwa mazowieckiego. Obszary miejskie zajmują 61 km², co stanowi 9% powierzchni powiatu (695 km²). Zamieszkały jest przez 76 500 osób, z czego kobiety stanowią 51,4%. Prognoza ludności zakłada niewielki wzrost liczby mieszkańców powiatu do 77 150 osób w 2030 roku²³. Na przestrzeni ostatniej dekady udział ludności w wieku produkcyjnym systematycznie wzrastał z 59,8% w 1999 r. do 64,8% w 2009 r. Kobiety w tej grupie w zeszłym roku stanowiły 60,5%. Wzrost ten dokonywał się przy spadku liczebności grupy w wieku przedprodukcyjnym, której udział wynosi obecnie 20,2%. Udział kohorty w wieku poprodukcyjnym utrzymywał się w ostatnim dziesięcioleciu na stałym poziomie 15%.

Analiza ogólnej struktury zatrudnienia kobiet nie wskazuje na dysproporcje między płciami – w sektorze prywatnych przedsiębiorstw zatrudnionych jest bowiem 50,2%; a w sektorze publicznym 49,8% kobiet pracujących ogółem. Przejawów dyskryminacji nie znajdujemy także w innych wymiarach analiz – panie stanowią 47,6% wszystkich pracowników przemysłu oraz aż 71,4% zatrudnionych w sektorze usług rynkowych, charakteryzujących się wysokimi przeciętnymi wynagrodzeniami. Sytuacja kobiet na rynku pracy jest zatem w niektórych wymiarach wręcz lepsza niż położenie mężczyzn. Ogólnie rzecz biorąc w strukturze zatrudnienia dominują usługi, skupiające 53% wszystkich pracujących, na którą to wartość składa się 33,3% miejsc pracy w sektorze usług rynkowych i 19,7% w nierynkowych.

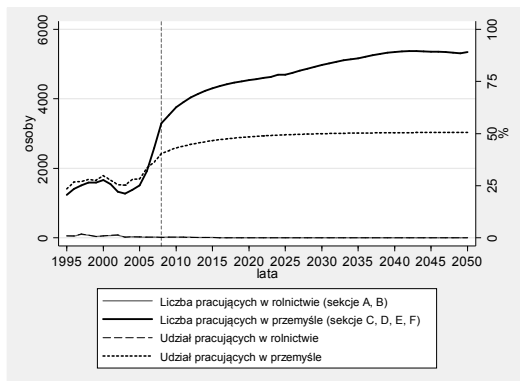
Rys. 1.59. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie nowodworskim

Liczba kobiet pracujących ogółem w powiecie nowodworskim będzie się systematycznie zwiększać, począwszy od roku 2005 i zasobów siły roboczej opiewających na 5320 osób. W ciągu 3 kolejnych lat liczba ta wzrosła do 8160 pań, natomiast w ostatnim roku badania wedle prognozy będzie to już prawie 10 600 kobiet. W 2008 r. 61% ogółu pracujących (9 670 osób) zatrudnionych było w sektorze prywatnym, przy czym 43,8% tej liczby stanowiły kobiety. W sektorze publicznym proporcje kształtowały się natomiast odwrotnie – skupionych było tu 39% wszystkich pracują-

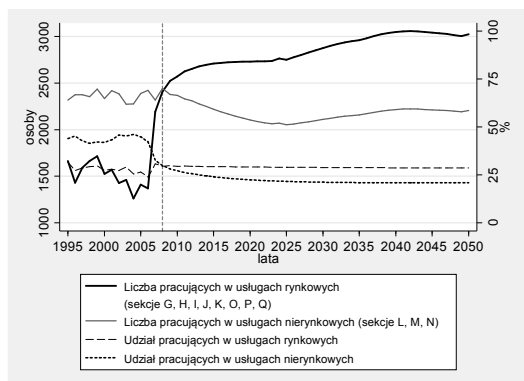
²³ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Prognoza ludności...*, op. cit., tabl. 9 (26).

cych, z czego 67,5% stanowiła płeć żeńska. Liczba kobiet zatrudnionych w sektorze publicznym w okresie objętym prognozą będzie się nieznacznie zwiększać i w 2050 r. osiągnie poziom 4960 osób; czyli 46,8% wszystkich pracujących kobiet. Liczba pracujących w sektorze prywatnym kształtowała się bardziej dynamicznie. Po okresie względnej stabilizacji w latach 1999–2000 i niewielkim wzroście w roku kolejnym, w 2002 r. nastąpił spadek zatrudnienia o 462 osoby, czyli o 18% w stosunku do 2001 r. Od tego momentu prognozowana jest tendencja wzrostowa liczby zatrudnionych kobiet. Względny udział płci żeńskiej związanej zawodowo z sektorem prywatnym pozostanie jednak na niezmiennym poziomie 46% kobiet pracujących ogółem.

Krzywa obrazująca dynamikę zatrudnienia kobiet w przemyśle jest w przybliżeniu odwzorowaniem tendencji dotyczącej liczby pracujących kobiet ogółem. Bezwzględny wzrost zatrudnienia w latach 1995–1999 o 356 osób powiązany był z realnym wzrostem udziału płci żeńskiej w przemyśle, który na koniec wymienionego okresu wyniósł 35% pracowników sektora ogółem. W kolejnych latach odnotowano spadek, a obecnie, nieprzerwanie od 2004 r., trwa tendencja do zwiększania liczby pań na stanowiskach pracy w przemyśle. Prognoza przewiduje utrzymanie tego trendu i w 2050 r. z sektorem byłoby związanych 50% kobiet pracujących ogółem. Względny udział płci żeńskiej w przemyśle będzie jednak stabilny, i pod koniec okresu prognozy wyniesie 53,8% wszystkich pracowników sekcji C, D, E i F. Udział kobiet zatrudnionych w rolnictwie jest nieistotny –

Rys. 1.61. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie nowodworskim

Rys. 1.60. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie nowodworskim

obecnie wynosi 2%, a do 2050 r. spadnie do zera.

Poziom zatrudnienia kobiet w sektorze usług rynkowych kształtuje się bardzo dynamicznie. Duże spadki w tym zakresie odnotowywano w 1996, 2000, 2002 i 2004 r.; średnio za każdym razem razem zwalniano 190 osób, najwięcej w momencie pierwszego załamania – 234. Od 2006 r. obserwujemy duży przyrost liczby kobiet pracujących w usługach rynkowych, do 2010 r. było to zwiększenie poziomu zatrudnienia

w sektorze o 5,7% w stosunku do roku podanego jako pierwszy. Tendencja do zwiększenia i stabilizacji wyższego bezwzględnego poziomu zatrudnienia płci żeńskiej zostanie utrzymana w okresie objętym prognozą. Względny udział zostanie jednak utrzymany na poziomie z 2008 r., wynoszącym 28,6% kobiet pracujących ogółem. Udział pań zatrudnionych w usługach nierynkowych w długim okresie będzie się zmniejszał i z poziomu 44% w 1995 r. obniży się do 21% ogółu pracujących kobiet w 2050 roku.

W powiecie nowodworskim kobiety są w korzystnej sytuacji na rynku pracy z powodu wysokiego udziału zatrudnienia w sektorze usług rynkowych i przemyśle, a także wyrównanego udziału kobiet i mężczyzn w sektorze publicznym i prywatnym. Ponadto nie powinny się borykać z problemem dyskryminacji i ograniczania możliwości rozwoju zawodowego ze względu na płeć. Prognozowany wzrost poziomu zatrudnienia kobiet głównie w sektorze usług rynkowych i przemysłowym jeszcze bardziej poprawi sytuację kobiet na rynku pracy.

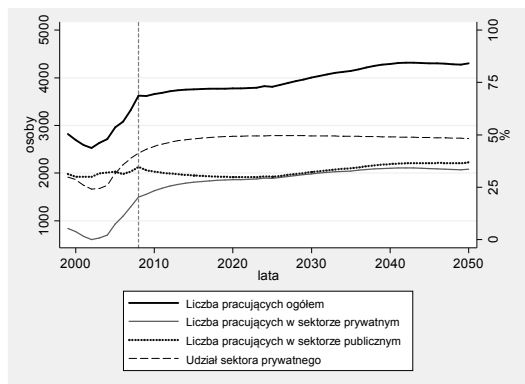
1.21. Powiat ostrołęcki

Powiat ostrołęcki, zlokalizowany w północnej części województwa mazowieckiego, przyporządkowany jest do podregionu ostrołęcko-siedleckiego. Powierzchnia powiatu zajmuje 2097 km², w tym tereny miejskie tylko 11 km². Jest to największy powiat w całym regionie, co przy liczbie 84 440 mieszkańców czyni go jednocześnie obszarem najsłabiej zaludnionym. Udział kobiet w populacji ogółem wynosi 49,3%; jest to zatem powiat o najniższym współczynniku feminizacji w województwie mazowieckim. Udział ludności w wieku produkcyjnym zwiększył się na przestrzeni ostatniej dekady – z 53,4% w 1999r. do 61% w 2009 r. Kobiety stanowią 56,2% tej grupy. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym zmniejszyła się nieznacznie i oscylowała wokół udziału 15%. W porównaniu do 1999 r. liczba ludności do 18. roku życia zmniejszyła się o 7 p.p. – do poziomu 23,8% w 2009 r. Według prognoz demograficznych, liczba ludności powiatu będzie się powoli, lecz stale zwiększać i w 2030 r. wyniesie 87 760 osób.

W strukturze ekonomicznej rynku pracy pod względem zatrudnienia dominuje sektor usług, skupiający 54,7% ogółu pracujących. Na wartość tę składa się 30-procentowy udział usług nierynkowych oraz 24,7-procentowy udział usług rynkowych. Kobiety przeważają w pierwszym z wymienionych sektorów, stanowiąc 80% ogółu pracowników w tych branżach. W drugim sektorze, charakteryzującym się wyższymi przeciętnymi wynagrodzeniami, udział płci żeńskiej wynosi 44%. Kolejną istotną gałęzią lokalnego rynku pracy jest przemysł, w którym pracuje 43,4% ogółu zatrudnionych. Kobiety związane z tym sektorem stanowią jedynie 24,7% wszystkich pracujących pań w powiecie ostrołęckim (2008 r.). Struktura zatrudnienia świadczy

o ograniczonym dostępie kobiet do stanowisk w niektórych gałęziach gospodarki, co jest przejawem segregacji zawodowej i dyskryminacji pośredniej.

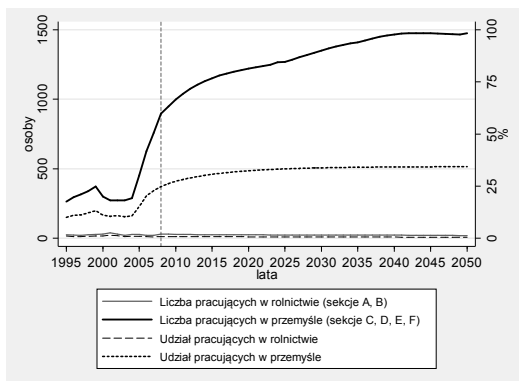
W 2009 r. proporcja kobiet pracujących w sektorze publicznym i prywatnym wynosiła 57%:43% na rzecz pierwszego z wymienionych. W przypadku mężczyzn proporcja ta wynosiła 28%:72% na rzecz zatrudnienia w sektorze prywatnym.

Rys. 1.62. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie ostrołęckim

w 1999 r. wynosił bowiem 30%; a w 2008 r. już 41%. Udział ten ustabilizuje się na poziomie 48%. Liczba kobiet pracujących w sektorze publicznym w ostatniej dekadzie nieznacznie się wahała, najwyższa była w 2008 r. (59% kobiet pracujących ogółem), co w pewnym stopniu było powiązane ze zwiększeniem zasobów siły roboczej o ponad 300 kobiet. Udział pań w sektorze publicznym będzie nieznacznie spadał do roku 2023, kiedy wyniesie 50,5%. Pod koniec horyzontu prognozy ustabilizuje się natomiast na poziomie 51,7% kobiet pracujących ogółem.

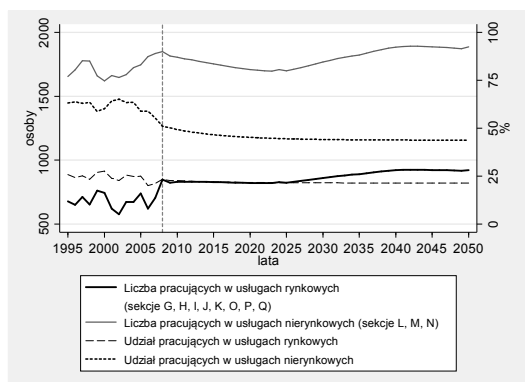
Korzystniejsze dla kobiet tendencje widoczne są w sektorze przemysłu. Ich udział w sektorze przemysłowym wzrastał w latach 1995–1999 do 25% ogółu zatrudnienia w branży. Następnie przez dwa lata odnotowywano spadki, po czym sytuacja ustabilizowała się na poziomie 20%. Potem nastąpił dynamiczny wzrost zatrudnienia, i w okresie 2005–2010 utworzono 545 miejsc pracy dla kobiet, co doprowadziło do stanu 29% pań wśród wszystkich pracowników sektora. W okresie prognozy szacowany jest dalszy przyrost bezwzględnej liczby kobiet zatrudnionych w przemyśle do 1 264 w 2025 r. i 1 465

Rys. 1.63. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie ostrołęckim

w 2050 r. Udział tej grupy zawodowej wśród pań pracujących ogółem również będzie się zwiększał. W 1995 r. wynosił zaledwie kilka procent, podczas gdy w 2008 r. było to już 25%. Kobiety pracujące w rolnictwie stanowią obecnie mniej niż 1% ogółu pań zaangażowanych zawodowo. Poziom ten zostanie utrzymany w horyzoncie prognozy i dla ogólnej sytuacji na rynku pracy sektor ten pozostanie nieistotny.

Wahania udziału kobiet pracujących w sektorze usług rynkowych na przestrzeni ostatnich piętnastu lat zawierały się w granicach od 28% w 2000 r. (najwyższy poziom) do 21% w 2006 r. (najniższy poziom), co wskazuje na tendencję malejącą

Rys. 1.64. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie ostrołęckim

w średnim okresie czasu. Jeśli chodzi o prognozowany poziom zatrudnienia w sekcjach G–K i O, to niewielki spadkowy trend zostanie utrzymany mimo wzrostu bezwzględnej liczby miejsc pracy zajmowanych przez panie od 2025 r. Szacuje się, że pod koniec horyzontu prognozy 21% wszystkich pracujących kobiet (920 osób) będzie związanych z sektorem usług rynkowych. Sytuacja w sekcjach usług nierynkowych będzie się kształtowała podobnie jak w poprzednim przypadku.

W długim okresie czasu prognozowany jest bowiem niewielki bezwzględny przyrost liczby zatrudnionych kobiet (do 1 887 osób w 2050 r. z 1 800 w 2010 r.), lecz względny udział wśród pań pracujących ogółem pozostanie stabilny i wyniesie 43,8% pod koniec horyzontu prognozy.

Sytuacja kobiet na rynku pracy w powiecie ostrołęckim jest trudniejsza niż w przypadku mężczyzn. Spośród ogółu pracujących pań raptem 29% zatrudnionych jest w przemyśle. W innym ujęciu 80% z nich pracuje w usługach nierynkowych, a w perspektywie 2050 r. jest to wręcz 90%. Dowodzi to istnienia problemu dyskryminacji w postaci koncentracji zatrudnienia kobiet w niektórych sektorach stereotypowo postrzeganych jako miejsce pracy kobiet (urzędy publiczne, edukacja). Widoczne są pozytywne tendencje, do których należy wzrastający udział kobiet pracujących w sektorze prywatnym wśród wszystkich pań zaangażowanych zawodowo.

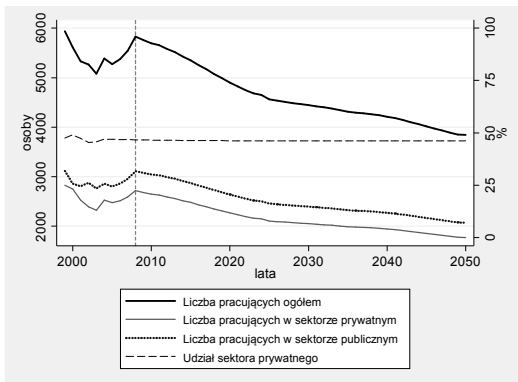
1.22. Powiat ostrowski

Powiat ostrowski, z siedzibą w Ostrowie Mazowieckiej, położony jest we wschodniej części regionu. Tereny miejskie zajmują 50 km², natomiast tereny wiejskie 1168 km². Zamieszkały jest przez 74 650 osób, z czego kobiety stanowią 50,5%. Na 100 przedstawicielek płci żeńskiej przypada zatem 98 mężczyzn. Prognoza ludności²⁴ przewiduje, że do 2030 r. liczba mieszkańców zmniejszy się o ponad 1300 osób, do poziomu 73 330, a udział kobiet spadnie do 49,7%. W 2009 roku grupa ludności w wieku produkcyjnym była na poziomie przeciętnym dla całego województwa i wynosiła 61,3% populacji ogółem. W porównaniu do 1999 r. był to wzrost o niecałe 6 p.p. Nieznaczną większość (56,4%) tej grupy stanowiły kobiety. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 17,4% populacji powiatu ogółem²⁵.

Dominującym sektorem na rynku pracy są usługi, skupiające 56,8% zatrudnionych ogółem. 53% spośród tych osób związane jest z usługami nierynkowymi (administracja publiczna, edukacja, ochrona zdrowia). Udział kobiet w obydwu sektorach kształtuje się w relacji 80:20 na rzecz przeciętnie niżej opłacanych sekcji nierynkowych. 42% ogółu osób zatrudnionych jest w przemyśle, przy czym udział pań związanych z tym sektorem spośród wszystkich pracujących kobiet kształtuje się na poziomie 31%. Nierówności w strukturze zatrudnienia świadczą o dyskryminacji pośredniej kobiet i ograniczonym dostępie do stanowisk zapewniających możliwość awansu zawodowego czy cieszących się wysokim prestiżem społecznym.

Liczba kobiet pracujących ogółem w 2009 r., po czteroletnim przyroście, wynosi

Rys. 1.65. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie ostrowskim

5 830 osób, czyli 27,5% przedstawicielek płci żeńskiej w wieku produkcyjnym. Długofalowa prognoza w tym względzie zakłada tendencję spadkową, która w 2050 r. miałaby skutkować poziomem 3 840 kobiet zatrudnionych ogółem. Trendy dotyczące liczby zatrudnionych w sektorze publicznym i prywatnym są wiernym odzwierciedleniem sytuacji panującej wśród kobiet pracujących ogółem. Grupa kobiet pracująca w prywatnych przedsiębiorstwach w długofalowej perspektywie zmniejsza się z 2 825 (rok 1999) do

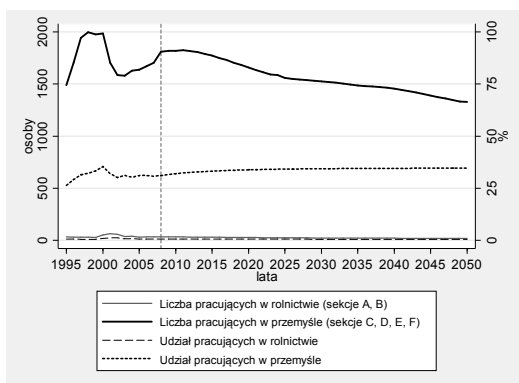
²⁴ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Prognoza ludności...*, op. cit., tabl. 9 (26).

²⁵ Por. <http://www.stat.gov.pl/bdr>, [data dostępu: 15.07.2010].

1 770 osób (2050 r.), podczas gdy dla sektora publicznego jest to spadek od 3 115 do 2 070 osób w analogicznym przedziale czasowym. Nominalnie udział kobiet pracujących w sektorze prywatnym wśród ogółu zatrudnionych pań jest stały i w całym okresie objętym badaniem oscyluje wokół 46%. Determinuje to udział kobiet związanych z sektorem publicznym, który na przestrzeni 5 dekad wynosi 54% ogółu pracujących kobiet. Dysproporcje w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn w obydwu sektorach nie są bardzo wyraźne i zgodnie z prognozą zostaną utrwalone. W długim okresie może skutkować to słabszą pozycją kobiet na rynku pracy i niebezpieczeństwem dyskryminacji pośredniej.

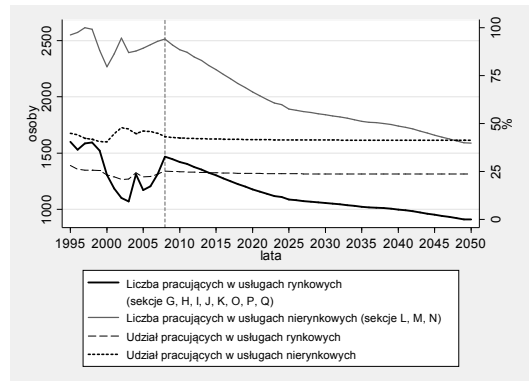
Pod koniec lat dziewięćdziesiątych w powiecie ostrowskim odnotowano pozytywną tendencję zwiększania liczby i udziału kobiet pracujących w przemyśle wśród wszystkich pań zaangażowanych zawodowo. W 2008 r. udział ten wyniósł 31%, co

w stosunku do 1995 roku oznaczało wzrost o prawie 5 p.p. W ciągu kolejnych lat odsetek ten będzie się powoli, ale konsekwentnie umacniał, i szacuje się, że w 2050 r. osiągnie poziom 35% ogółu pracujących kobiet. Liczba pań pracujących w przemyśle, po wspomnianym wzroście do 2 000 osób w latach dziewięćdziesiątych, pozostała stabilna przez kolejne 2 lata, po czym zmniejszyła się do 1 580 osób w 2003 r. Część tego ubytku została zrekompensowana przyjęciem do pracy 230 kobiet do 2008 r., co zaowocowało zwiększeniem się omawianej grupy do 1 810 kobiet. W horyzoncie prognozy liczba pań związanych zawodowo z przemysłem zmniejszy się i osiągnie poziom 1 323 osób w 2050 r. Podobnie jak w innych powiatach województwa mazowieckiego, udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia kobiet jest marginalny i w horyzoncie prognozy ustabilizuje się na poziomie niecałych 0,5% wśród pań zatrudnionych ogółem.

Rys. 1.66. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie ostrowskim

Struktura zatrudnienia kobiet w obu sektorach usługowych kształtuje się podobnie. W przypadku sekcji rynkowych (handel, hotelarstwo, pośrednictwo finansowe i in.) najwyższy bezwzględny poziom zjawiska odnotowano w 1996 r., kiedy zatrudnionych było 1 600 kobiet. Po drobnych fluktuacjach liczba pracujących w 1999 r. zaczęła gwałtownie spadać, i w 2003 r. wyniosła 1 070 osób, czyli 21% ogółu pracowników płci żeńskiej. Przez kolejne 5 lat liczba zatrudnionych osiągnęła poziom 1 470 kobiet, co stanowiło 25% pracujących w 2008 r. Względny udział w sektorze w horyzoncie prognozy zostanie utrzymany, i wyniesie 24% pań pracujących ogółem. W sektorze usług nierynkowych obecnie jest zatrudnionych 43% ogółu pracujących kobiet. Pod koniec horyzontu prognozy wartość ta nieznacznie spadnie i wyniesie 41%, co przełoży się na 80% osób pracujących w sektorze i nie zmieni w znaczący sposób niekorzystnej dla pań struktury zatrudnienia.

Rys. 1.67. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie ostrowskim

Dyskryminacja kobiet w powiecie ostrowskim widoczna jest głównie w sektorze usług nierynkowych (związane w dużej mierze ze słabiej opłacaną sferą budżetową), który prawie w 80% obsługiwany jest przez płęć żeńską. Trudna pod tym względem jest również sytuacja w przemyśle, w którym kobiety stanowią jedynie 31% wszystkich pracujących pań. W horyzoncie prognozy wartość ta zwiększy się zaledwie o 3 p.p., co nie wpłynie realnie na poprawę położenia pań na rynku pracy.

1.23. Powiat otwocki

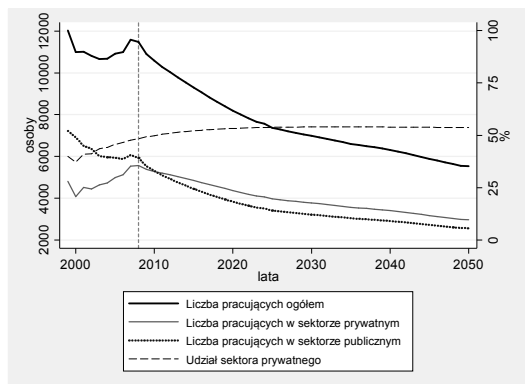
Powiat otwocki, należący do podregionu warszawskiego wschodniego, położony jest w centralnej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia powiatu zajmuje 616 km², w tym aż 16% stanowią obszary miejskie (99 km²). Obszar ten zamieszkaany jest przez 119 200 osób, z czego kobiety stanowią 52,1%. Do 2030 r. przewiduje się nieznaczny wzrost liczby ludności – o 1,5 tys. osób²⁶. Ludność w wieku produkcyjnym w 2009 r. stanowiła 63,3% populacji ogółem, i w porównaniu do roku 1999 był to wzrost o 3,7 p.p. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ciągu ostatnich dziesięciu lat nieznacznie wzrósł, i w 2009 r. wynosił 17%. Wyraźnie natomiast ubywa najmłodszych członków otwo-

²⁶ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Prognoza ludności...*, op. cit., tabl. 9 (26).

kiej społeczności lokalnej – od 1999 r. liczba osób do 18. roku życia zmniejszyła się o 5 p.p., i w roku ubiegłym wyniosła 19,7% ogółu mieszkańców²⁷.

W 2009 roku 56,2% wszystkich pracujących związanych było z sektorem usług, przy czym nieznacznie więcej osób zatrudnionych było w usługach nierynkowych (28,7%) niż rynkowych (27,5% ogółu). Udział kobiet w sekcjach rynkowych o wyższych przeciętnych płacach wynosił 44,7% wszystkich osób zatrudnionych w usługach, sekcje te były zatem w większym stopniu obsługiwane przez mężczyzn. W usługach nierynkowych panie stanowiły 81,3% zatrudnienia sektorowego. Sektor publiczny, ściśle związany z usługami nierynkowymi, w 72,5% obsługiwany był przez kobiety. Udział płci żeńskiej w sektorze prywatnym (skupiającym 63,4% pracujących ogółem) wynosił natomiast 40%. Tak daleko idące dysproporcje zatrudnienia w przeciętnie wyżej opłacanych sektorach świadczą o problemie dyskryminacji kobiet i stereotypowym postrzeganiu ról zawodowych.

Liczba pracujących kobiet w powiecie otwockim w latach 1999–2003 systematycznie spadała i w najtrudniejszym momencie wynosiła 10,6 tys. osób. Przez następne 4 lata zasób siły roboczej stopniowo się powiększał, by w 2008 r. ustabilizować się

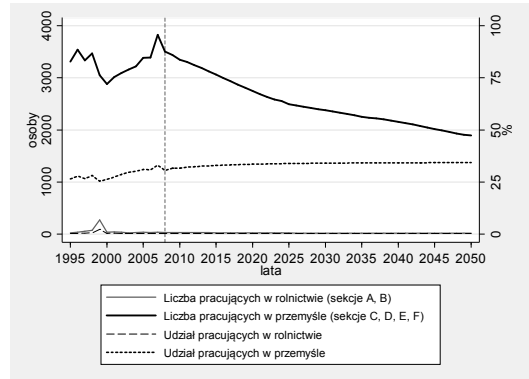
Rys. 1.68. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie otwockim

w długim okresie zwiększy się z poziomu 49% w 2009 r. do 54% w 2050 r. Udział pań zatrudnionych w sektorze publicznym w horyzoncie prognozy jeszcze się umocni, i z 73% w 2009 r. zwiększy się do 78% w 2050 r.

na poziomie 11,5 tys. osób. Od tego momentu liczba kobiet zaangażowanych zawodowo będzie się stale zmniejszać, a największe spadki przewidywane są w latach 2012–2020. [W 2050 r. liczba pracujących kobiet szacowana jest na 5,5 tys. osób. Bezwzględna liczba pań zatrudnionych w sektorze prywatnym w długim okresie będzie ulegać zmniejszeniu. Podobna tendencja charakterystyczna jest dla udziału kobiet pracujących w prywatnych przedsiębiorstwach. Liczba kobiet pracujących w sektorze prywatnym w stosunku do pracujących ogółem

²⁷ Por. <http://www.stat.gov.pl/bdr>, [data dostęp: 15.07.2010].

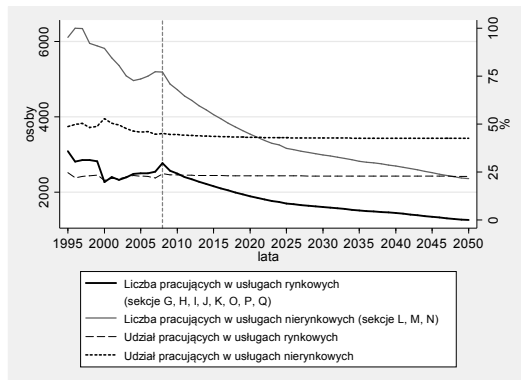
W sektorze przemysłu w roku 2000 odnotowano 17-procentowy spadek liczby miejsc pracy (o 590) w stosunku do 1998 r., jednak w kolejnym dziesięcioleciu utrzymywała się tendencja wzrostowa. Szacuje się, że od tego momentu bezwzględna liczba miejsc pracy dla kobiet będzie systematycznie spadała, co jest jednak powiązane z prognozowanym spadkiem liczby pracujących ogółem. Mimo to zachowana zostanie pozytywna tendencja wzmacniania się udziału kobiet pracujących w przemyśle wśród kobiet zaangażowanych zawodowo ogółem. O ile w 2009 r. wartość ta wynosiła 32%, o tyle pod koniec horyzontu prognozy szacowana jest na 34%. Jest to przyrost o 2 p.p. w okresie 40-letnim, co jest jednak istotne, zważywszy na niekorzystne tendencje demograficzne.

Rys. 1.69. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie otwockim

Sektor rolniczy pozostaje bez wpływu na sytuację na rynku pracy – zarówno w ostatnich 15 latach, jak i w okresie objętym prognozą.

Rozpatrując sytuację kobiet zatrudnionych w usługach w powiecie otwockim, widzimy malejący trend od początku okresu badawczego. Liczba kobiet zatrudnionych w sektorze usług rynkowych zmniejszyła się w największym stopniu między 1999 r. a 2000 r., i ubytek ten wyniósł 24%.

Rys. 1.70. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie otwockim

w stosunku do ogółu pracujących kobiet pozostanie na stałym poziomie przez cały okres prognozy. Prognozowany spadek zatrudnienia z 2 770 osób w 2008 r. do 1 260 pod koniec horyzontu prognozy nie przekłada się na dużo niższy udział kobiet pracujących w usługach rynkowych. Ogólna tendencja dotycząca udziału pracujących pań

w sektorze usług nierynkowych w stosunku do ogółu pracujących kobiet jest podobna. W horyzoncie prognozy udział zmniejszy się z 44,2% w 2010 r. do 42,6% w 2050 r.

Dyskryminacja kobiet na rynku pracy w powiecie otwockim przejawia się koncentracją zatrudnienia kobiet w sektorze publicznym i sektorze usług nierynkowych. Niepokojący jest również relatywnie niski udział kobiet związanych zawodowo z przemysłem wśród wszystkich pracujących kobiet oraz fakt, że prognozy nie przewidują realnej poprawy sytuacji w trzech przedstawionych wymiarach, a wręcz przewidują jej pogorszenie w dwóch pierwszych przypadkach.

1.24. Powiat piaseczyński

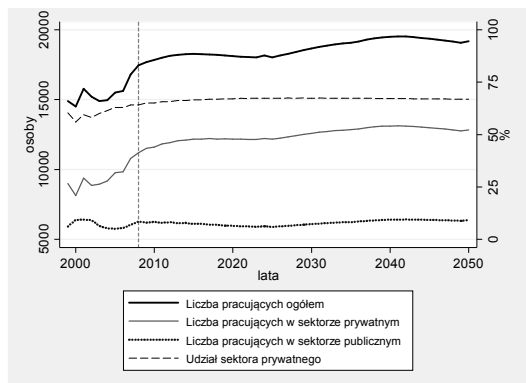

Powiat z siedzibą w Piasecznie zlokalizowany jest w środkowej części województwa mazowieckiego. Zajmuje powierzchnię 621 km², w tym 52 km² obejmują obszary miejskie. Jest największym powiatem podregionu warszawskiego zachodniego pod względem liczby mieszkańców, która wynosi nieomal 160 tys. osób. 51,2% tej wartości stanowią kobiety. Na podstawie prognoz ludności do 2030 roku można się spodziewać wzrostu liczby ludności do 185 500, w tym wzrostu udziału kobiet o 1 p.p. W 2009 r. liczba osób w wieku produkcyjnym kształtowała się na poziomie 65%. W porównaniu do stanu sprzed dekady jest to udział wyższy o 2,8 p.p. Kobiety są w tej grupie większością i ich udział wyniósł 61,5% w 2009 r.²⁸ Liczba osób powyżej 59. (64.) roku życia podlegała przez ostatnie 10 lat niewielkim odchyleniom od poziomu 14% ogółu ludności, i w 2009 r. wyniosła finalnie 14,4%. Udział najmłodszych członków populacji wyniósł natomiast 20,7%.

Większość osób pracujących zatrudniona jest w sektorze prywatnym, i jest to dominacja na poziomie 78,6%. Proporcje zatrudnienia między płciami wewnątrz sektora układają się w stosunku 60:40, na korzyść zatrudnienia mężczyzn. W sektorze publicznym stosunek ten wynosi natomiast 77:23 na rzecz kobiet. Sytuacja pań jest dodatkowo utrudniana ze względu na niski odsetek pracujących w przemyśle – raptem 33,7%, co przekłada się na 26,5% kobiet pracujących ogółem. Ponadto 81,3% pracuje w usługach nierynkowych. Płeć żeńska zatrudniona jest zatem głównie w sektorach przeciętnie niżej wynagradzanych, co jest przejawem dyskryminacji pośredniej tej grupy na rynku pracy.

²⁸ Por. <http://www.stat.gov.pl/bdr>, [data dostępu: 15.07.2010] oraz GUS w Warszawie, *Wybrane elementy rynku pracy...*, op. cit., załącznik nr 1 i nr 5.

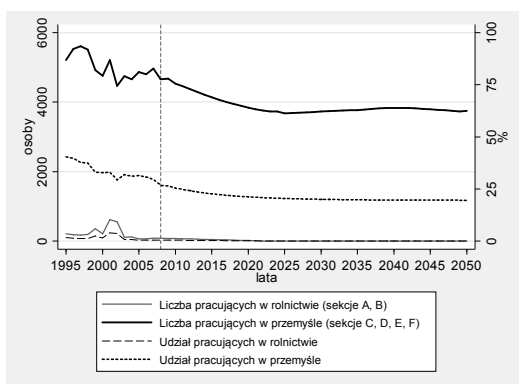
Liczba kobiet pracujących ogółem w ostatnich pięciu latach dość szybko wzrastała – do poziomu 17,7 tys. w 2009 r. Względem 2004 r. był to przyrost o 18%. W horyzoncie prognozy liczba ta do 2024 r. będzie się nieznacznie obniżać (do 18 160 osób),

Rys. 1.71. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie piaseczyńskim

jednak w okresie kolejnych 16 lat, do 2040 r., szacuje się stopniowy wzrost o 1370 kobiet. Poziom ten nieznacznie się obniży, i w 2050 r. zasoby siły roboczej będą liczyły 19 190 kobiet. Zatrudnienie pań w sektorze prywatnym w długim okresie charakteryzuje się tendencją wzrostową, przy czym wzrost w okresie objętym prognozą nie będzie tak dynamiczny jak w ostatnich 10 latach. W szczytowym momencie w sektorze tym pracować będzie 67% kobiet ogółem. Do 2050 r. poziom ten nieznacznie się obniży i wyniesie 67%. Udział pań wśród zatrudnionych w sektorze publicznym ogółem stale się zwiększa – z 78% w 2010 r. osiągnie poziom szacowany na 86% w 2050 r. W stosunku do kobiet pracujących ogółem udział pań pracujących w sektorze publicznym będzie się jednak stopniowo zmniejszał – z 35% w 2010 roku. spadnie do 33% w 2050 roku.

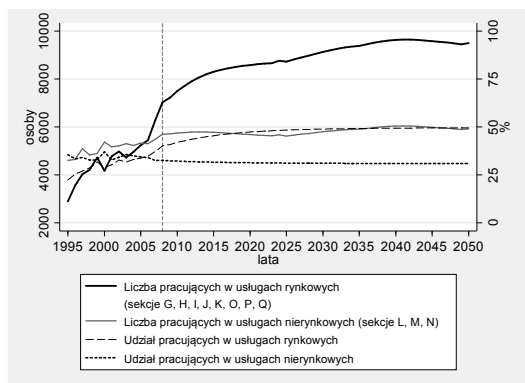
Poziom zatrudnienia kobiet w przemyśle kształtował się dość dynamicznie w okresie ostatnich 15 lat. Największą liczbę pracujących, 5615 osób, odnotowano w 1997 r., po czym wartość ta zaczęła gwałtownie spadać do poziomu 4758 osób w 2000 r., co stanowiło wówczas 33% kobiet pracujących ogółem. Po chwilowym wzroście sytuacja znów uległa pogorszeniu i w 2002 roku w przemyśle pracowało już tylko 26% ogółu pań. Stopniowe zwiększanie zatrudnienia obserwowano następnie do roku 2007. Od tego momentu odnotowywane są spadki, które według szacunków zostaną utrzymane do 2028 r. Do końca horyzontu prognozy przewiduje się niewielki wzrost liczby kobiet zatrudnionych w przemyśle o 48 osób, do stanu 3710. Nie będzie to odzwierciedlone we względnym udziale pań pracujących w sekcjach C–F, który w horyzoncie prognozy spadnie z 25% w 2009 r. do 20% ko-

Rys. 1.72. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie piaseczyńskim

biet pracujących ogółem w 2050 r. W rolnictwie największe zatrudnienie wśród pań odnotowano w 2001 r., kiedy wynosiło 3,9% ogółu kobiet zaangażowanych zawodowo.

W powiecie piaseczyńskim liczba kobiet pracujących w sektorze usług rynkowych rośnie w długim okresie czasu. Szczególnie dynamiczne przyrosty w tym zakresie obserwowano w latach 1995–1999 (wzrost o 1 825 miejsc pracy, czyli 63%

Rys. 1.73. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie piaseczyńskim

w stosunku do roku bazowego) oraz 2004–2009 (45% więcej stanowisk dla kobiet). W horyzoncie prognozy liczba pań w tym sektorze wzrośnie do 9,5 tys. w 2050 roku, co przełoży się na 50-procentowy udział wśród kobiet pracujących ogółem. W stosunku do wszystkich zatrudnionych w usługach rynkowych będzie to wartość 45%, co w porównaniu do 46% w 2009 r. oznacza niewielki spadek i utrwalenie trudniejszej sytuacji kobiet. Udział kobiet pracujących w sekcjach usług nierynkowych w stosunku do ogółu pracują-

cych kobiet pozostaje stały, zarówno w ostatnich 15 latach, jak i w horyzoncie prognozy, i wyniesie 31% pań pracujących ogółem.

W długim okresie zostaną utrwalone niekorzystne dla kobiet tendencje (ponad 80% zatrudnionych w sektorze publicznym; tylko 34% w przemyśle), co oznacza trudniejszy dostęp do lepiej płatnych stanowisk oraz niższy społeczny prestiż zawodów wykonywanych przez kobiety. Negatywne zjawisko segregacji zawodowej będzie dodatkowo wzmacniane przez stale wysoki odsetek kobiet zatrudnionych w sektorze usług nierynkowych wśród pań pracujących ogółem.

1.25. Powiat płocki

Powiat płocki położony jest w zachodniej części województwa mazowieckiego i przy powierzchni 1800 km² jest największą jednostką samorządową w podregionie ciechanowsko-płockim. Tereny miejskie zajmują zaledwie 50 km² powierzchni. Zamieszkały jest przez 107,4 tys. osób, z czego kobiety stanowią 50,4%. Jest to typowy powiat rolniczy, gdzie 90% ogółu ludności to mieszkańcy wsi²⁹. Na podstawie szacunków dotyczących sytuacji demograficznej można oczekiwać, że do 2030 r. liczba ludności wzrośnie do 111,8 tys. osób, a udział kobiet nieznacznie

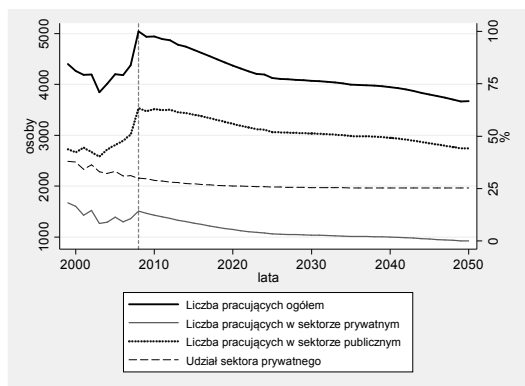

²⁹ Dane za 2009 r., por. WUP w Warszawie, *Rynek pracy... Część 1 opisowa*, op. cit., s. 4.

się obniży – do poziomu 49,9%. Grupa osób w wieku produkcyjnym przez ostatnie 10 lat stale się powiększała i w 2009 r. wynosiła 62,5%. W porównaniu do 1999 r. był to wzrost o 6 p.p., który dokonał się przy równoległym spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 21,5% w 2009 r.).

Jeśli chodzi o strukturę zatrudnienia w 2009 r., to najwięcej pracowników ogółem skupiał sektor usług – 65,3%, przy czym więcej osób związanych było z usługami nierynkowymi (36,2%) niż rynkowymi (29,1%). W sektorze usług nierynkowych pracowało 54%, natomiast w sekcjach rynkowych 26,3% ogółu pracujących kobiet. Z przemysłem związanych było 32,2% ogółu zatrudnionych, z czego udział kobiet stanowił 9,8%, a mężczyzn 22,4%. Najwięcej osób związanych z przemysłem skupiają sekcje D – przetwórstwo przemysłowe (25% zatrudnienia sektorowego) oraz M – edukacja (22%). Z rolnictwem związanych było 2,5% ogółu pracujących.

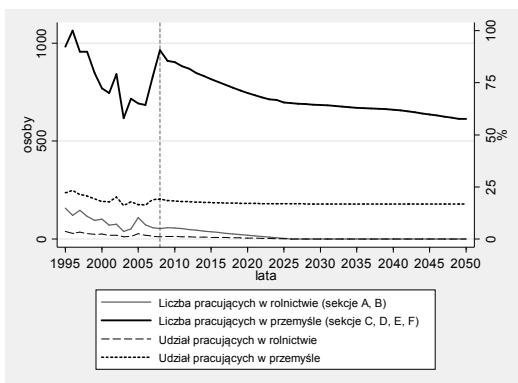
Liczba kobiet pracujących ogółem w 2009 r., po trzyletnim okresie wzrostu, wyniosła 4940 osób, czyli 54% zatrudnionych w powiecie ogółem. Od tego momentu prognozowany jest stały spadek zasobu siły roboczej, do 3670 kobiet w 2050 r., co

Rys. 1.74. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie plockim

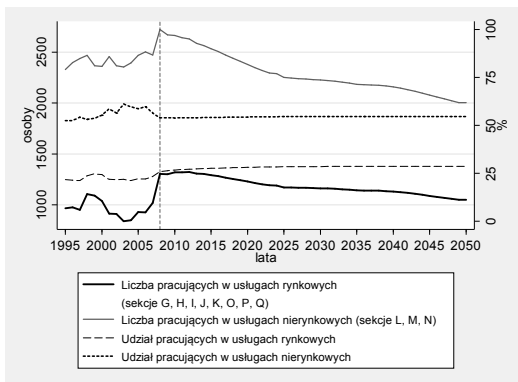
w 1999 r. aż o 13 punktów, do bez mała 75% w 2050 r. Zatrudnienie pań w sektorze prywatnym charakteryzowało się tendencją spadkową do 2003 r., kiedy odnotowano najniższy poziom zjawiska wynoszący 1 270 osób, czyli 33% kobiet pracujących ogółem. Do 2008 r. nominalny ubytek zatrudnienia został częściowo wyrównany i osiągnął poziom 1 465 osób. Względny udział spadł jednak do 30% pań pracujących ogółem. W horyzoncie prognozy udział ten ustabilizuje się na poziomie 25% wszystkich pracowników płci żeńskiej, a liczba kobiet pracujących w prywatnych przedsiębiorstwach wyniesie finalnie 925 osób.

Maksymalny udział kobiet pracujących w rolnictwie w ostatnim piętnastoleciu wyniósł 3,6% wśród kobiet pracujących ogółem i mimo tak niskiej wartości sytuował się powyżej przeciętnej w województwie mazowieckim. Z odnotowanych i prognozowanych tendencji jednoznacznie wynika, że powiat płocki traci swój rolniczy charakter. Malejąca tendencja dotycząca liczby kobiet zatrudnionych w przemyśle dominowała w latach 1996–2003. Liczba pracujących kobiet w tym sektorze w ostatnim roku wyniosła niewiele ponad 600 osób (16% kobiet pracujących ogółem). Do 2008 roku sytuacja uległa poprawie i w przemyśle pracowało 965 pań. Dzięki temu wzrostowi umocnił się udział zatrudnionych w sekcjach C–F i w 2008 r. wyniósł 19% wszystkich pracujących. Od tego momentu prognozowany jest stały spadek bezwzględnej liczby pracujących, do 589 osób w 2050 r. Nie wpłynie to istotnie na udział zatrudnionych w przemyśle wśród pracujących ogółem, który w horyzoncie prognozy utrzyma się na poziomie 16%.

Rys. 1.75. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie płockim

W sektorze usług ogółem w 2009 r. zatrudnionych było 80% wszystkich pań zaangażowanych zawodowo. W sektorze usług rynkowych zatrudnionych było 33% ogółu kobiet pracujących w usługach. Dla sekcji usług nierynkowych udział ten wyniósł 67%. W przypadku tego ostatniego podsektora liczba pracujących w ostatnim piętnastoleciu średnio co 2 lata rosła o 100 osób, by następnie w podobnym okresie spaść o tę wartość. Cykle te zostały przełamane w 2008 r., kiedy zasób siły roboczej nominalnie wzrósł o 250 kobiet w porównaniu do roku poprzedzającego, do poziomu 2720 osób. Od tego momentu prognozowany jest stały spadek liczby kobiet pracujących w usługach nierynkowych, do 2 000 osób w 2050 r. Spadek wartości bezwzględnej w horyzoncie prognozy nie wpłynie na zmianę względnego udziału kobiet pracujących w usługach nierynkowych wśród ogółu pracowników płci żeńskiej. Udział ten

Rys. 1.76. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie płockim

będzie utrzymywał się na stałym poziomie 55%. W przypadku usług rynkowych udział ten również będzie stały w okresie objętym prognozą i wyniesie 29%.

W powiecie płońskim dyskryminacja kobiet na rynku pracy przejawia się segregacją zawodową i ograniczonym dostępem do miejsc pracy zapewniających możliwość rozwoju ścieżki kariery. Większość pań pracuje bowiem w sektorze usług nierynkowych bądź też związana jest z sektorem publicznym. Sytuację utrudnia także stosunkowo niski udział kobiet zatrudnionych w przemyśle w stosunku do ogółu kobiet pracujących, wynoszący 18% w 2009 r.

1.26. Powiat płoński

Powiat płoński położony jest w zachodniej części województwa mazowieckiego i jest drugą co do wielkości jednostką samorządu terytorialnego w podregionie ciechanowsko-płońskim. Powierzchnia powiatu wynosi 1380 km², w tym tereny miejskie zajmują 20 km². Powiat z siedzibą w Płońsku zamieszkały jest przez 87,2 tys. osób, z czego 50,8% stanowią kobiety. Prognozy ludności wskazują, że do 2030 r. liczba mieszkańców zmniejszy się do 85 tys., przy czym proporcje między udziałami obydwu płci zostaną na niezmiennym poziomie³⁰. Struktura wiekowa ludności jest typowa dla powiatów Mazowsza – 62,5% mieszkańców ogółem stanowią osoby w wieku produkcyjnym, co w stosunku do 1999 r. oznacza wzrost o 4,7 p.p. Najmłodszy członkowie społeczności stanowią natomiast 21%, co jest wartością o 5,4 punktów mniejszą niż jeszcze 10 lat temu.

W strukturze zatrudnienia dominuje sektor usług, przy czym więcej osób związanych jest z usługami nierynkowymi (39,4% wszystkich pracujących w powiecie) niż z rynkowymi (26,3% w 2009 r.). Udział kobiet w sektorze usług nierynkowych w stosunku do udziału mężczyzn kształtuje się jak 7,7:2,3 na rzecz większego udziału kobiet. Przemysł skupia 32,2% pracujących ogółem, przy czym panie zatrudnione w sekcjach C–F stanowią jedynie 19,2% wszystkich kobiet zaangażowanych zawodowo (2009 r.). W połączeniu z 76,3% udziału kobiet w sektorze publicznym uwypukla się problem dyskryminacji pań poprzez kumulację zatrudnienia w określonych dziedzinach gospodarki (segregacja zawodowa horyzontalna) oraz nierówne szanse awansu zawodowego (segregacja wertykalna³¹).

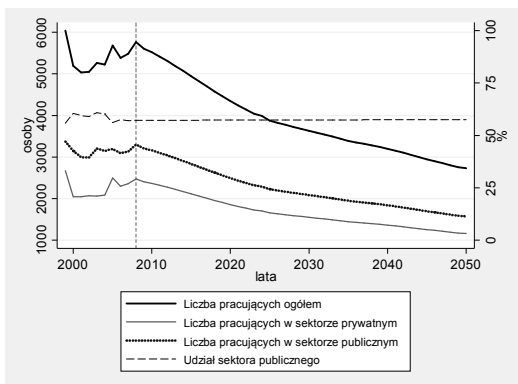
Liczba kobiet pracujących ogółem w powiecie płońskim w okresie ostatnich 15 lat była najniższa w 2001 r., kiedy po 5 latach spadków wyniosła 5 040 osób. Od 2002 r. wartość ta stopniowo rosła, by w 2009 r. osiągnąć poziom 5 600 osób, co stanowiło 55% pracujących ogółem (obu płci). Szacuje się, że do 2050 r. liczba zatrudnionych kobiet obniży się do 2730 osób, a udział wśród pracujących ogółem wzrośnie

³⁰ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Prognoza ludności...*, op. cit., tabl. 9 (26).

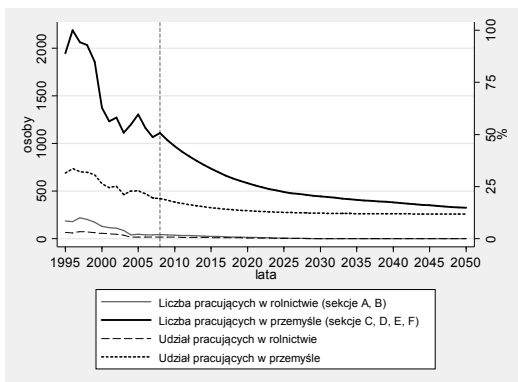
³¹ Por. Zwiech P., op. cit., s. 137.

o niecałe 2 p.p. Liczba pań zatrudnionych w sektorze publicznym w okresie 1999–2009 wahała się od 2 984 (w 2002 r., niemal 64% zatrudnienia sektorowego) do 3370 (w 1999 r., 54% wśród pracowników sektora ogółem). Szacuje się, że od 2009 r. do końca horyzontu prognozy bezwzględna liczba kobiet w sektorze publicznym będzie systematycznie spadała, co jednak nie przełoży się na udział wśród pracownic ogółem, który będzie wynosił 57% w okresie objętym badaniem. Liczba kobiet sektora prywatnego spadała do roku 2000, kiedy wyniosła 2050 osób, czyli 39% pań pracujących ogółem. Po kilkuletniej stabilizacji wartość ta wzrosła do 44% w 2005 r. i później, w 2008 r. była bardzo zbliżona. Mimo prognozowanego spadku liczby kobiet pracujących w sektorze prywatnym ich udział wśród pracujących ogółem utrzyma się na stałym poziomie 42% w horyzoncie badania.

Okresem bardzo korzystnym dla kobiet związanych zawodowo z przemysłem były lata 1995–1996. Przy stosunkowo wysokim udziale kobiet wśród wszystkich pracowników sekcji C–F (42%) utworzono bowiem kolejne 239 miejsc pracy dla pań i w 1996 r. było ich prawie 2 186. W kolejnych latach odnotowywano systematyczne spadki, co w 2003 r. doprowadziło do 21-procentowego udziału kobiet zatrudnionych w przemyśle wśród pracowników płci żeńskiej ogółem. Poza niewielkimi wzrostami w roku 2005 i 2007 w długim okresie liczba kobiet w sektorze będzie się zmniejszać. Szacuje się, że pod koniec horyzontu prognozy w 2050 r. będzie to zaledwie 313 osób. Udział kobiet pracujących w przemyśle wśród kobiet pracujących ogółem w początkowym okresie prognozy będzie się zmniejszał (z 18% w 2010 r. do niecałych 13% w 2021 r.), a następnie ustabilizuje się na poziomie 12%. Udział kobiet pracujących w rolnictwie wśród kobiet zatrudnionych ogółem pozostaje bez znaczenia dla rynku pracy.

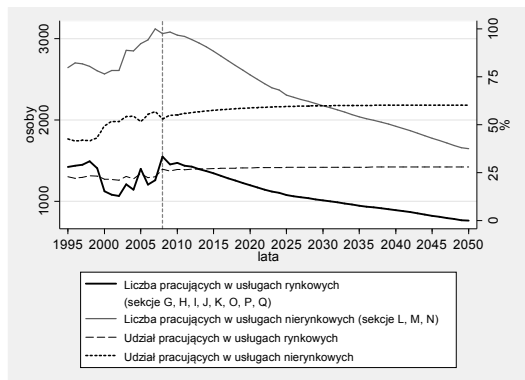

Rys. 1.77. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie płońskim

Rys. 1.78. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie płońskim

Zatrudnienie kobiet w sektorze usług nierynkowych wzrastało najsilniej w latach 2002–2007, i pod koniec tego okresu wynosiło 3120 kobiet, co stanowiło 57% pań pracujących ogółem. Udział kobiet w usługach nierynkowych sięgnął zatem 76% zatrudnienia sektorowego ogółem. Od 2009 r. obserwowany jest stopniowy spadek licz-

Rys. 1.79. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie płońskim

tendencjom wynikającym z nominalnego poziomu zatrudnionych i będzie stale wynosił 28% ogółu pań zaangażowanych zawodowo.

Na rynku pracy w powiecie płońskim występuje realne niebezpieczeństwo dyskryminacji kobiet z powodu dysproporcji między płciami w strukturze zatrudnienia. Panie rzadziej niż mężczyźni zajmują stanowiska w sektorze przemysłu, usług rynkowych czy w prywatnych przedsiębiorstwach, co ogranicza ich dostęp do wysokich wynagrodzeń, możliwości awansu oraz społeczny prestiż wykonywanej pracy.

1.27. Powiat pruszkowski

Powiat z siedzibą w Pruszkowie położony jest w środkowo-zachodniej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia powiatu zajmuje 246 km², w tym 14% stanowią obszary miejskie (35 km²). Zamieszkały jest przez 149,6 tys. osób, z czego kobiety stanowią 52,7%, co czyni omawiany obszar najsilniej sfeminizowanym powiatem ziemskim w regionie³². Szacuje się, że do 2030 r. liczba ludności wzrośnie do bez mała 155 tys. osób³³. Grupa osób w wieku produkcyjnym w 2009 r. stanowiła 64,3% populacji powiatu ogółem i w porównaniu do 1999 r. był to poziom wyższy o 1,4 p.p. Drugą pod względem liczebności była grupa w wieku przedprodukcyjnym – 18,4% ludności ogółem³⁴.

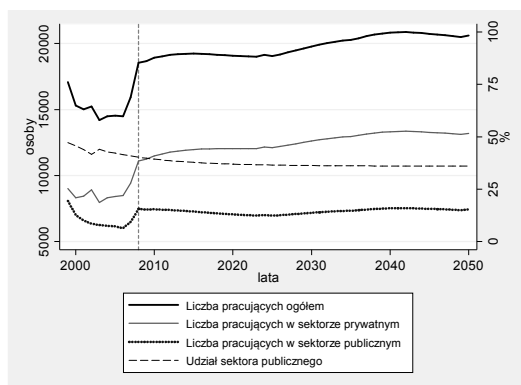
³² Dane za 2009 r., por. WUP w Warszawie, *Rynek pracy... Część 1 opisowa*, op. cit., s. 3.

³³ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Prognoza ludności...*, op. cit., tabl. 9 (26).

³⁴ Por. <http://www.stat.gov.pl/bdr>, [data dostępu: 15.07.2010].

W 2009 r. 60,3% wszystkich kobiet pracowało w sektorze prywatnym, natomiast w publicznym pozostałe 39,7%. W innym ujęciu kobiety stanowiły rąptem 37,9% pracowników w przedsiębiorstwach prywatnych i 72,6% w sektorze publicznym. Biorąc pod uwagę fakt, że w sferze budżetowej nominalny poziom zatrudnienia jest niższy niż w sektorze prywatnym, oraz uwzględniając strukturę zatrudnienia kobiet, można stwierdzić, iż w powiecie pruskowskim problem dyskryminacji nie jest tak wyraźny jak w innych powiatach. Sytuacja jest jednak szczególnie trudna w sektorze przemysłu, skupiającym 24,5% pracujących ogółem, przy czym udział kobiet wynosi zaledwie 8,6%, podczas gdy mężczyzn prawie 16%.

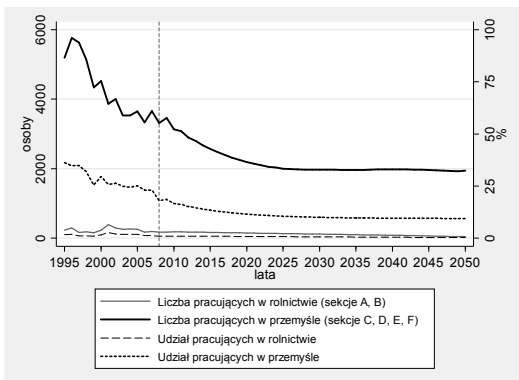
Liczba kobiet pracujących w powiecie pruskowskim wyraźnie zmniejszała się w latach 1999–2007. Najmniejszą wartość w tym zakresie odnotowano w 2003 r., kiedy na rynku pracy znajdowało się 14 200 kobiet, co stanowiło wówczas równo 50% siły roboczej ogółem. Liczba pracujących pań zwiększa się od 2008 roku, i tendencja ta zostanie utrzymana w horyzoncie prognozy. W ostatnim roku prognozy ich liczba szacowana jest na 20 610, co będzie równoważne z 46% pracujących ogółem (obu płci). Kobiety pracujące w sektorze prywatnym w 2000 r. stanowiły 54% pań pracujących ogółem i (w innym ujęciu) 42% wszystkich zatrudnionych w prywatnych przedsiębiorstwach. W 2006 r. po kilkuletnich wahaniach poziomy te były zbliżone.

Rys. 1.80. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie pruskowskim

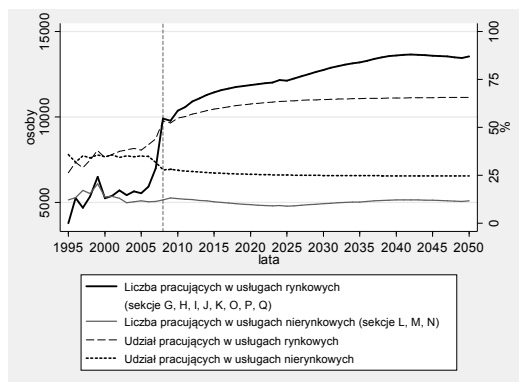
Od 2007 r. obserwuje się systematyczny wzrost, który według szacunków utrzymany zostanie w okresie prognozy. W 2050 r. udział kobiet w sektorze prywatnym wyniesie 64% pań pracujących ogółem. Liczba kobiet w sektorze publicznym zmniejszała się w okresie 1999–2006, by w tym ostatnim roku osiągnąć poziom niecałych 6 tys. osób, czyli 41% pań zaangażowanych zawodowo. Do 2008 r. odnotowano wzrost do 7 460 osób, czyli 40%. Szacuje się, że udział ten zmniejszy się w horyzoncie prognozy do niecałych 36% kobiet pracujących ogółem w 2050 r.

Mimo niewielkich, cyklicznych wzrostów liczba kobiet pracujących w przemyśle w latach 1997–2008 podlegała tendencji malejącej. Na koniec podanego okresu straciła ona nieco ze swej dynamiki, i określiła poziom pracujących w sekcji C–F jako 3317 osób, czyli 18% kobiet pracujących w powiecie ogółem. W horyzoncie prognozy liczba kobiet w przemyśle będzie podlegała dwojakim trendom. Do 2030 r. będzie to bowiem trend spadkowy, który następnie ustabilizuje się, i pod koniec okresu objętego badaniem wskazywać będzie 1 992 osoby. Krzywa względnego udziału pracujących w przemyśle kształtuje się dość podobnie. Systematyczne spadki odnotowywano bowiem od 1995 r. do 2008 r., kiedy to udział 36% kobiet w przemyśle wśród ogółu zatrudnionych pań zmniejszył się do 18%. W okresie prognozy wartość ta będzie dalej malała do 9,7% w 2035 r., po czym ustabilizuje się na poziomie 9,2%. Zatrudnienie kobiet w rolnictwie na poziomie 0,4% ogółu pracujących w 2050 r. pozostaje bez większego wpływu na sytuację na rynku pracy w powiecie przuskowskim.

Rys. 1.81. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie przuskowskim

Tendencje dotyczące zatrudnienia kobiet w sektorze usług rynkowych kształtowały się bardzo korzystnie. W latach 1995–1999 dominował trend rosnący, który na koniec przywołanego okresu zaowocował 38-procentowym udziałem kobiet pracujących w sekcjach G–K i O wśród kobiet ogółem. W kolejnych latach tendencja wzrostowa została zachowana, lecz straciła dynamikę. W 2007 roku i 2008 r. zapotrzebowanie na pracę znacznie się zintensyfikowało i w latach tych utworzono kolejne 4 000 miejsc pracy dla kobiet, co stanowi przyrost nieomal 70% w porównaniu do 2006 r. Od 2009 r., po krótkim przestoju, prognozowany jest dalszy wzrost liczby kobiet zatrudnionych w usługach rynkowych – do poziomu 13 460 kobiet w 2050 r. Szacuje się, że w horyzoncie prognozy udział kobiet również będzie się zwiększał do wartości 66% pracujących w sekcjach G–K i O wśród pań zaangażowanych zawodowo ogółem. Udział pracujących w relatywnie gorzej opłacanych usługach nierynkowych po okresie stabilizacji

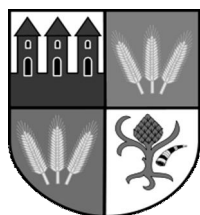

Rys. 1.82. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie przuskowskim

w latach 1997–2006 (na przeciętnym poziomie 35% pań zatrudnionych ogółem) nieznacznie spadł, a w okresie prognozy ustabilizuje się na poziomie 24,8%.

Sytuacja kobiet na rynku pracy jest szczególnie trudna w przemyśle. W sekcjach tych obecnie zatrudnionych jest bowiem jedynie 8,6% kobiet pracujących ogółem, i w horyzoncie prognozy sytuacja ta nie ulegnie poprawie. Niski udział kobiet na relatywnie wysoko opłacanych stanowiskach pracy w tym sektorze można uznać za przejaw dyskryminacji pośredniej.

1.28. Powiat przasnyski

Powiat przasnyski położony jest w północnej części województwa mazowieckiego i przynależy do podregionu ostrołęcko-siedleckiego. Obszary wiejskie zajmują 1 176 km², a tereny miejskie 43 km². Zamieszkały jest przez 52,6 tys. osób, z czego udział kobiet kształtuje się na poziomie 50,2%. Szacunki dotyczące liczby ludności przewidują poziom 50,6 tys. mieszkańców w 2030 r. Struktura wiekowa ludności jest typowa dla powiatów mazowieckich – 61,4% ogółu mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym³⁵. W porównaniu do stanu sprzed dekady wartość ta wzrosła o 6 p.p. Grupa w wieku poprodukcyjnym stanowi 16% populacji ogółem, i jest to wartość stała na przestrzeni ostatnich 10 lat. Pozostałe 22,5% stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym, której udział zmniejszył się o 6,4 p.p. w stosunku do 1999 r.

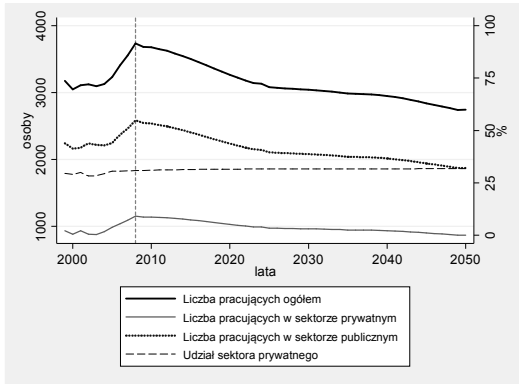
W strukturze zatrudnienia przeważa sektor usługowy, skupiający 64% pracujących ogółem. 62% osób spośród tej grupy zawodowej związanych jest z usługami nierynkowymi. W przemyśle pracuje 33% wszystkich zatrudnionych, z czego kobiety stanowią 10%. W sektorze przemysłu zatrudnionych jest zatem ponad dwukrotnie więcej mężczyzn (1 600) niż kobiet (niecałe 700). Gdy weźmie się pod uwagę, że stanowiska w tym sektorze są szczególnie atrakcyjne ze względu na warunki płacowe (w województwie mazowieckim najwyższe w skali kraju³⁶), trzeba zauważyć, że takie dysproporcje między płciami wskazują na dyskryminację kobiet.

Liczba kobiet pracujących ogółem, w 2000 r. wynosząca 3050 osób, w kolejnych latach stopniowo wzrastała (wyłączając rok 2003), by w 2008 r. osiągnąć poziom 3740 osób, czyli 53% ówczesnych zasobów siły roboczej. Od tego momentu w całym horyzoncie prognozy wartość zatrudnienia kobiet będzie malała – do 2 740 osób w 2050 r., jednak ich udział wśród pracujących ogółem nieznacznie się umocni i wyniesie 55% pod koniec okresu objętego badaniem. Liczba pań

³⁵ Dane za 2009 r., por. <http://www.stat.gov.pl/bdr>, [data dostępu: 15.07.2010].

³⁶ Grzebińska P., *Zarobki w przemyśle w 2009 roku*, <http://www.wynagrodzenia.pl>, [data dostępu: 15.07.2010].

zatrudnionych w sektorze prywatnym generalnie wzrastała do 2008 r., w horyzoncie

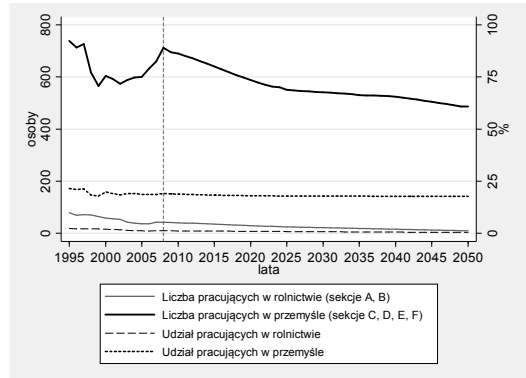

Rys. 1.83. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie przasnyskim

prognozy spadnie jednak do poziomu 870 osób. Wahania te nie przełożą się jednak na zmianę względnego udziału kobiet zatrudnionych w prywatnych przedsiębiorstwach wśród kobiet pracujących ogółem. Szacuje się, że w okresie 2009–2050 udział ten utrzyma się na stałym poziomie 32%. Liczba pań w sektorze publicznym wzrastała nieprzerwanie od 2004 r. do 2008 roku i maksymalnie wynosiła 2 585 osób, czyli 69% pracowników płci żeńskiej ogółem. Do 2050 r. bezwzględna liczba kobiet w tym sektorze spadnie do 1 870

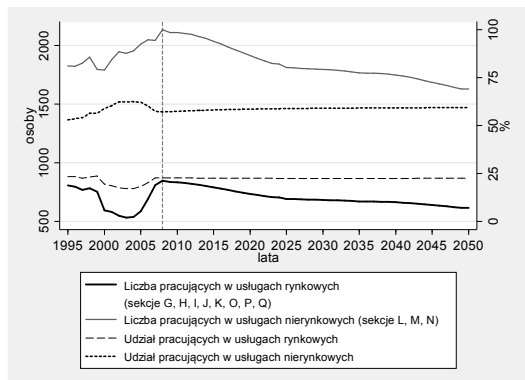
osób, jednak wartość względnego udziału nie zmienia się znacząco i wyniesie 68%.

Liczba kobiet pracujących w przemyśle, wynosząca w 1995 r. 740 osób, co stanowiło 21% zatrudnienia sektorowego ogółem, zmniejszała się w kolejnych latach. Największy spadek odnotowano między 1997 a 1999 r., kiedy zlikwidowano 161 miejsc pracy dla kobiet, czyli ponad 1/5 wszystkich stanowisk z początku podanego okresu. Po drobnych wahaniami, w roku 2003 rozpoczął się 5-letni okres zwiększania zatrudnienia w przemyśle. W 2008 r. w sektorze tym pracowało znów 712 kobiet, co dawało niecałe 30% zatrudnienia sektorowego i 19% kobiet pracujących ogółem. Od 2008 r. prognozowany jest systematyczny spadek pań pracujących w sekcjach C–F, do poziomu 470 osób w 2050 r. Mimo długookresowych wahań liczby kobiet zatrudnionych w przemyśle względny udział tej grupy wśród pracujących ogółem pozostawał na zbliżonym poziomie. Do 2008 r. była to przeciętnie wartość 19%; podczas gdy w horyzoncie prognozy 17%–17% kobiet pracujących ogółem.

Rys. 1.84. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie przasnyskim

Kobiety pracujące w sektorze usług rynkowych w 1995 r. stanowiły 24% pań zatrudnionych ogółem lub, w innym ujęciu, 51% wszystkich pracujących w wymienionych sekcjach. Do roku 2003 włącznie odnotowywano spadki zatrudnienia, kiedy

Rys. 1.85. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie przasnyskim

wyniosło ono 530 osób. Do 2008 r. poziom ten wzrósł do 850 osób, jednak od 2009 r. znów przewidywane jest zmniejszenie liczby kobiet związanych z usługami rynkowymi. Szacuje się, że tendencja spadkowa utrzyma się do końca horyzontu prognozy, a liczba kobiet pracujących w sekcjach G–K i O–Q w 2050 r. wyniesie 620 osób. Względny poziom zatrudnienia był najniższy w 2003 r., gdy wynosił 17% kobiet pracujących ogółem. Do 2008 r. wzrósł do 22,7%, podczas gdy w horyzoncie prognozy będzie się utrzymywał na stałym poziomie 22,5%. Stan zatrudnienia kobiet w usługach nierynkowych wahał się w latach 1995–2002 od 1 830 kobiet na początku tego przedziału, przez 1790 w 2000 r., po 1950 na końcu podanego okresu. Następnie liczba zatrudnionych stale rosła i w 2008 r. wyniosła 2 135 osób. W horyzoncie prognozy będzie się natomiast systematycznie zmniejszała do 1 630 kobiet w 2050 r., co nie przełoży się na względny udział zatrudnienia sektorowego wśród pracujących ogółem, który w okresie objętym prognozą będzie stałe na poziomie 59%.

O dyskryminacji kobiet na rynku pracy świadczyć może ponad dwukrotnie niższy udział płci żeńskiej zatrudnionej w przemyśle niż w przypadku mężczyzn. Ponadto 57% kobiet pracujących ogółem związanych było z usługami nierynkowymi, podczas gdy wśród mężczyzn odsetek ten wynosił 19%. Świadczy to o ograniczonym dostępie kobiet do stanowisk o wysokich przeciętnych wynagrodzeniach.

1.29. Powiat przysuski

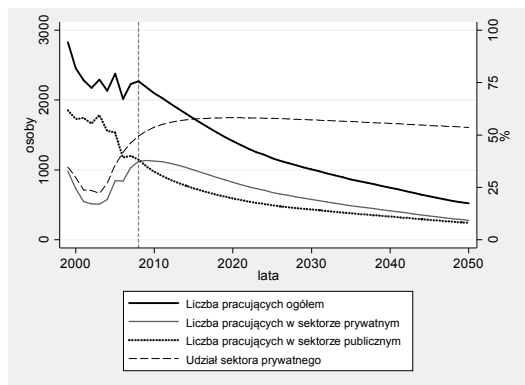
Powiat przysuski położony jest w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego i przynależy do podregionu radomskiego. Jego powierzchnia zajmuje 801 km², w tym tereny miejskie to 7 km². Liczba ludności w 2009 r. kształtowała się na poziomie 43 240 osób, z czego kobiety stanowiły 50,5%. Szacuje się, że do 2030 r. liczba mieszkańców zmniejszy się do 41 400³⁷. Grupa osób w wie-

³⁷ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Prognoza ludności...*, op. cit., tabl. 9 (26).

ku produkcyjnym liczebnie była nieco mniejsza niż w innych powiatach Mazowsza, i w stosunku do ludności ogółem wynosiła 60%. W porównaniu do stanu sprzed dekadę był to udział wyższy o 7 p.p. Kobiety w wieku 18–59 lat stanowiły 45,3% osób w wieku produkcyjnym ogółem. Udział najmłodszych członków społeczeństwa (do 18. roku życia) wynosił 20,7% populacji ogółem, co oznacza spadek o 7,1 p.p.³⁸ w stosunku do 1999 r.

W strukturze rynku pracy rozpatrywanej pod kątem zatrudnienia dominował sektor usług nierynkowych, skupiając 46,6% pracujących ogółem. Udział kobiet w tym sektorze wynosił 33,6% ogółu zatrudnionych i nominalnie był ponad dwukrotnie większy niż udział mężczyzn w tym stosunkowo gorzej opłacanym podsektorze usługowym. Kolejne 32% ogółu związanych było z sektorem przemysłu, szczególnie z sekcją D (przetwórstwo; 27,4% zatrudnionych w przemyśle ogółem) oraz sekcją M (edukacja, 23%). Kobiety pracujące w przemyśle stanowiły jedynie 11% pań pracujących ogółem. Więcej osób pracowało w sektorze prywatnym (58,5% ogółu) niż w publicznym (41,5%), przy czym udział kobiet zatrudnionych w prywatnych przedsiębiorstwach wynosił 52% kobiet pracujących ogółem. Zatrudnienie w sektorach własnościowych jest zatem zrównoważone, niebezpieczeństwo dyskryminacji kobiet istnieje natomiast w przemyśle i usługach nierynkowych.

Poziom zatrudnienia wśród kobiet charakteryzuje się tendencją malejącą. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych liczba pracujących wynosiła nawet 3090 kobiet, co stanowiło wówczas 56% zasobów siły roboczej ogółem. W 2002 r. liczba ta spadła do

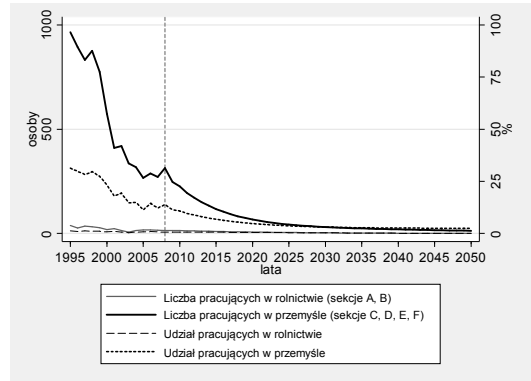
Rys. 1.86. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie przysuskim

W horyzoncie prognozy liczba pracujących kobiet obniży się z 2 180 w 2009 r. do 520 w 2050 r. W 1999 r. kobiety zatrudnione w sektorze prywatnym stanowiły 35% pań pracujących ogółem i 44% zatrudnienia sektorowego. W 2003 r. wartości te, po 4-letnich spadkach wyniosły odpowiednio 22% i 34%. Od tego momentu obserwowany był, i utrzymany zostanie do 2023 r., wzrost względnego udziału kobiet pracujących w sektorze prywatnym wśród zatrudnionych ogółem do 58%. Do 2050 r. udział ten spadnie do 54%. Liczba kobiet w sektorze publicznym stale się zmniejszała – z 1850 w 1999 r. do zale-

³⁸ Według stanu z 2009 r., obliczenia własne na podstawie danych BDR, por. <http://www.stat.gov.pl/bdr>, [data dostępu: 15.07.2010].

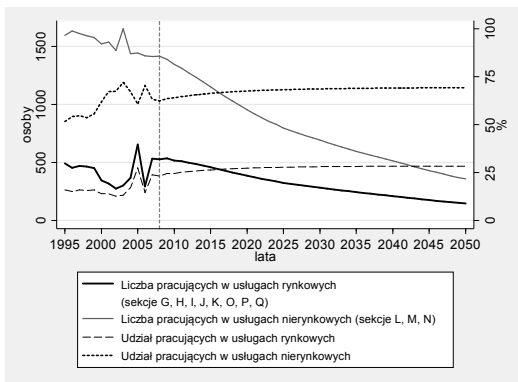
dwie 240 osób pod koniec prognozy, co będzie wówczas stanowiło 64% zatrudnienia sektorowego.

Zatrudnienie kobiet w przemyśle zmniejsza się bardzo gwałtownie w ciągu 10 lat – od 1995 r. liczba pracujących w sektorze spadła z poziomu 966 osób (43% wszystkich pracowników sekcji C–F) do 266 w 2005 r. (odpowiednio 21%). Od 2006 r. do 2008 r. odnotowano niewielki wzrost do poziomu 25 pracujących, i od tego momentu prognozowany jest dalszy wieloletni spadek zatrudnienia kobiet w przemyśle. Szacuje się, że największe redukcje nastąpią do 2020 r., po czym dynamika spadku nieco się obniży. W 2050 r. w sekcjach C–F będzie zatrudnionych jedynie 12 kobiet, co nawet przy prognozowanych silnych spadkach liczby pracujących ogółem daje bardzo niski udział tej grupy zawodowej wynoszący 5% łącznego zatrudnienia w przemyśle. Udział płci żeńskiej w sektorze o relatywnie wysokich wynagrodzeniach będzie również systematycznie spadał – z poziomu 31,2% wszystkich pracujących kobiet w 1995 r., przez 13,8% w 2008 r., po prognozowane 2,8% w 2050 r. Zatrudnienie kobiet w rolnictwie jest marginalne i pozostaje bez wpływu na ogólną sytuację na rynku pracy.

Rys. 1.87. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie przysuskim

Liczba pracujących w usługach rynkowych będzie najniższa w 2002 r. (276 kobiet), po czym w przeciągu 3 lat osiągnie najwyższą odnotowywaną w powiecie wartość 654 osób, co stanowi 28% ogółu pań zatrudnionych w 2005 r. Po gwałtownych

Rys. 1.88. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie przysuskim

1 650 kobiet). Od 2008 r. z poziomu 62% udział ten będzie wzrastał do 69% pod ko-

niec okresu objętego badaniem. Niekorzystna relacja zatrudnienia kobiet między sektorami usługowymi w kolejnych latach ulegnie utrwaleniu.

W powiecie przysuskim pod względem struktury zatrudnienia w sektorach własnościowych między płciami nie występują dysproporcje. Panie narażone są jednak na dyskryminację pośrednią ze względu na niski udział zatrudnionych w przemyśle i wysoki w sektorze usług nierynkowych. Występująca wyraźna segregacja zawodowa ogranicza możliwość wyboru profesji, a w przypadku kobiet pracujących – możliwości awansu zawodowego.

1.30. Powiat pułtuski

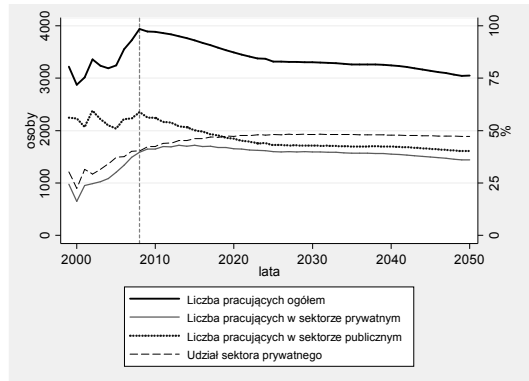

Powiat pułtuski położony jest w północnej części województwa mazowieckiego i zajmuje powierzchnię 827 km² (tereny miejskie – 23 km², tereny wiejskie – 804 km²). Powiat ten zamieszkuje nieco ponad 51 tys. ludności, z czego 51%, tj. niecałe 26 tys. osób, stanowią kobiety. Analizując strukturę demograficzną jednostki, należy zauważyć, że w ostatnich latach nieznacznej redukcji uległa liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. W latach 2005–2009 liczba osób w wieku produkcyjnym kształtowała się na poziomie 32 tys., z czego 47% stanowiły kobiety, jednak zjawisku temu towarzyszyła niepokojąca tendencja wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, w tym także kobiet. Prognozy demograficzne publikowane przez GUS przewidują, że w najbliższych latach obserwowany będzie spadek liczby ludności w powiecie pułtuskim³⁹.

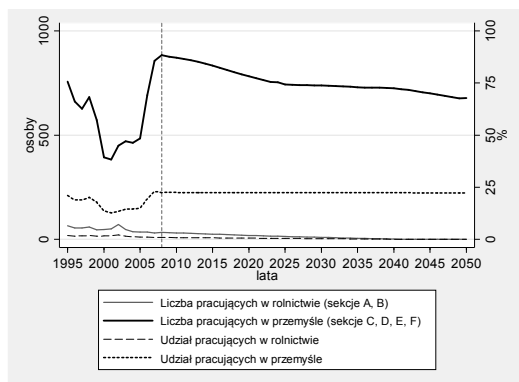
Rozpatrując strukturę zatrudnienia na rynku pracy powiatu pułtuskiego, obserwuje się dominację następujących branż: działalność produkcyjna – głównie przemysł przetwórczy (50,6% zatrudnionych to kobiety), budownictwo, obsługa nieruchomości oraz handel hurtowy i detaliczny, tj. naprawa pojazdów samochodowych oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Mimo wysokiego odsetka kobiet pracujących w przemyśle, większość z nich zatrudniona jest w sektorze publicznym (edukacja, ochrona zdrowia), który charakteryzuje się niższym wynagrodzeniem niż pozostałe branże. A zatem wskazuje to na trudniejszą sytuację kobiet na rynku pracy oraz niebezpieczeństwo występowania dyskryminacji pań ze względu na płeć.

³⁹ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

Analizując sytuację kobiet na rynku pracy, należałoby zwrócić uwagę na strukturę zatrudnienia według sektorów własności. W latach 1999–2001 można zaobserwować malejący trend liczby pracujących kobiet. Jego odwrócenie następuje w roku 2002, jednak trend ten nie ma charakteru trwałego, gdyż w roku kolejnym ponownie obserwujemy spadek liczby zatrudnionych kobiet. W okresie historycznym 2002–2005 liczba pracujących kobiet wynosiła ponad 3 tys., z czego ponad 2 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. Od 2006 roku ponownie nastąpił znaczący wzrost liczby pracujących kobiet (o ponad 300 osób w stosunku do roku poprzedniego). Jednak w okresie prognozy nastąpi powrót do malejącej tendencji liczby zatrudnionych z początku badanego okresu. Ujemne przyrosty liczby pracujących będą obserwowane zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Udział sektora publicznego w stosunku do liczby pracujących osób w badanym powiecie w roku 2005 kształtował się na poziomie 52%. Szacuje się, że w kolejnych latach będzie się on powoli zmniejszał. Wysoki udział sektora publicznego w strukturze zatrudnienia kobiet (w całym okresie prognozy ok. 52% kobiet jest zatrudniona w sektorze publicznym) świadczy o dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy. Sektor publiczny charakteryzuje się niższymi wynagrodzeniami niż sektor prywatny, co świadczy o tym, że znaczna część kobiet zarabia mniej niż pracownicy płci przeciwnej.

Rys. 1.89. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie pułuskim

Rys. 1.90. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie pułuskim

W 2006 r. nastąpił jednak wzrost liczby pań o nieco ponad 200 osób. Na podstawie

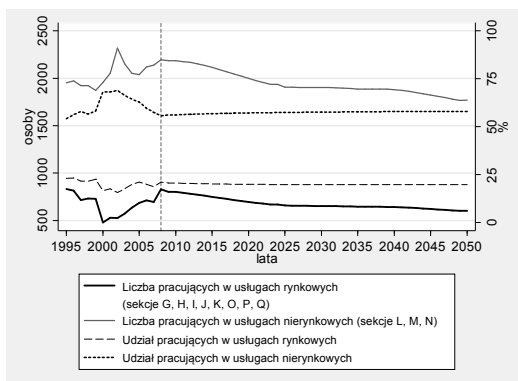
Na rysunku 1.90. przedstawiony został udział kobiet zatrudnionych w poszczególnych sektorach ekonomicznych. W sekcjach A i B (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo) odsetek pracujących w ogólnej liczbie zatrudnionych kobiet kształtuje się na poziomie poniżej 2% i pozostaje niezmienny w całym horyzoncie prognozy. Liczba pracujących kobiet w przemyśle (sekcje C, D, E, F) oscyluje wokół 700 osób, a najmniejsza liczba zatrudnionych pań w tej sekcji obserwowana była w latach 2000–2005.

prognozy można przypuszczać, że w najbliższych latach nastąpi spadek liczby kobiet zatrudnionych w przemyśle, jednak udział pracujących w przemyśle kobiet w stosunku do ogółu pracujących pań pozostanie na względnie stałym poziomie wynoszącym ok. 22%. Stały, stosunkowo niski odsetek pracujących kobiet w stosunku do ogółu pracujących w przemyśle (ok. 32%) może świadczyć o występowaniu segregacji zawodowej w powiecie pułuskim. Udział rolnictwa w okresie objętym prognozą pozostanie nadal na marginalnym poziomie w porównaniu z pozostałymi sekcjami PKD.

Rozpatrując sytuację pracujących kobiet w badanym powiecie, zauważyć można, że liczba zatrudnionych pań od 1995 r. ulega zmniejszeniu, aby w roku 2001 nieznacznie wzrosnąć. Jednak po 2006 roku obserwujemy trend malejący liczby kobiet pracujących w usługach. Przy podziale usług na rynkowe i nierynkowe – udział tych ostatnich jest zdecydowanie wyższy, gdyż stanowi prawie 55% ogółu pracujących kobiet.

W usługach rynkowych pracuje tylko nieznacznie ponad 20% kobiet. Odzwierciedla to omawianą wcześniej strukturę według sektorów własnościowych, gdzie to właśnie sektor publiczny jest głównym miejscem pracy kobiet, co uwidacznia ich dyskryminację. Liczba pracujących kobiet w usługach nierynkowych waha się w granicach 2 tys. osób, natomiast w okresie prognozy szacowany jest spadek o ok. 400 kobiet. Sekcje zatrudnienia G, H, I, J, K i O, P, Q charakteryzują się także tendencją spadkową w liczbie pracujących kobiet – prognozowany jest spadek z 800 osób do 600 osób.

W powiecie pułuskim obserwuje się malejącą liczbę pracujących kobiet we wszystkich sekcjach PKD, co powoduje zmniejszanie atrakcyjności badanego obszaru pod względem poszukiwania miejsca zatrudnienia przez płęć żeńską. Dominują kobiety zatrudnione w sektorze publicznym oraz usługach nierynkowych. Wzrost udziału kobiet pracujących w tych sektorach w prognozowanym okresie może natomiast pogłębiać już istniejące różnice w wynagrodzeniu i możliwości awansu kobiet. Ponadto sytuacja taka przyczyni się do utrwalania dyskryminacji kobiet na rynku pracy w badanej jednostce administracyjnej.

Rys. 1.91. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie pułuskim

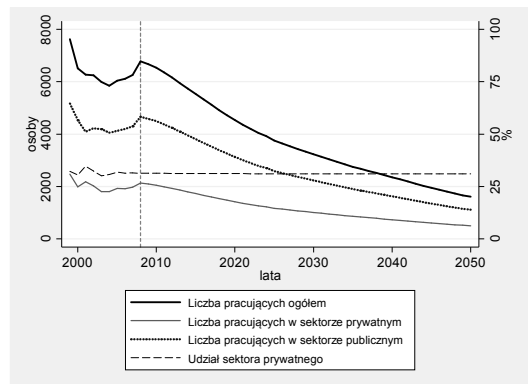
1.31. Powiat radomski

Powiat radomski znajduje się w południowej części województwa mazowieckiego. Tereny miejskie zajmują 61 km², natomiast tereny wiejskie – 1469 km². Zamieszkuje go nieco ponad 146 tys. osób, z czego 73,5 tys., tj. 50,21%, stanowią kobiety. Uwzględniając strukturę demograficzną badanego powiatu, można zauważyć, że w latach 2005–2009 zmniejszeniu uległa liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym. Zjawisku temu towarzyszył wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym – z 88,5 tys. osób w roku 2005 do 93,2 tys. osób 2009 r. W latach tych odsetek kobiet w powiecie wynosił 46,8% ogółu ludności. Według prognoz GUS, w powiecie radomskim dostrzegalny będzie ujemny przyrost naturalny⁴⁰.

Dominującymi branżami na rynku lokalnym są m.in.: działalność produkcyjna – głównie przemysł przetwórczy (tylko 32% zatrudnionych to kobiety), branża usługowa, tj. handel hurtowy i detaliczny, transport, gospodarka magazynowa i łączność. Najliczniejszą grupę stanowią kobiety zatrudnione w edukacji i ochronie zdrowia (ponad 80% osób pracujących w tych gałęziach to płeć żeńska), czyli w sekcjach niżej opłacanych niż sektor przemysłowy. Bardzo duży odsetek kobiet zatrudnionych w sektorach nierynkowych może świadczyć o ich dyskryminacji na radomskim rynku pracy w pozostałych branżach.

Biorąc pod uwagę sytuację kobiet na rynku pracy według sektorów własnościowych, obserwujemy zapoczątkowany w 1999 r. malejący trend wśród liczby pracujących kobiet. W okresie historycznym 1999–2004 liczba pracujących kobiet wynosiła średnio ok. 6,4 tys. osób, z czego ponad 4,4 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. W roku 2008 nastąpił wyraźny wzrost liczby pracujących kobiet w stosunku do roku poprzedniego (o ponad 500 osób). W latach objętych prognozą nastąpi powrót do długookresowej równowagi poprzez zmniejszenie się liczby pracujących osób. Spadek liczby zatrudnionych kobiet obserwowany będzie zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. W latach 1999–2008 udział sektora publicznego w ogólnej liczbie zatrudnionych kobiet wynosił 68%. Przewiduje się, że w kolej-

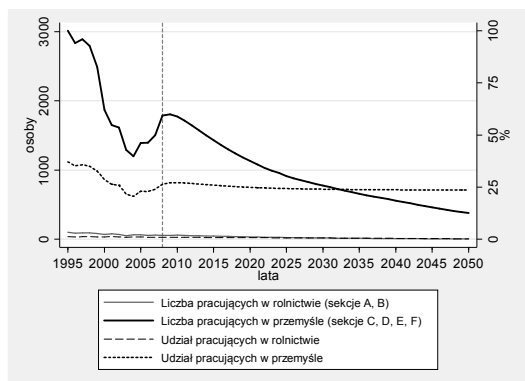

Rys. 1.92. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie radomskim

⁴⁰ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

nych latach będzie się on utrzymywał na podobnym poziomie, jednak w końcowej fazie prognozy może zbliżyć się nawet do 70%. Natomiast udział sektora prywatnego w liczbie zatrudnionych kobiet będzie kształtował się na poziomie nieco powyżej 30% przez cały badany okres. Wyraźna dominacja sektora publicznego w strukturze zatrudnienia kobiet świadczy o dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy badanego powiatu. Zjawisko to w dużej mierze wynika z dysproporcji płacowych, które mają miejsce w omawianych sekcjach. Sektor publiczny charakteryzujący się znacznie niższymi wynagrodzeniami jest miejscem zatrudnienia dla większości kobiet.

Analizując rynek pracy powiatu radomskiego pod kątem udziału kobiet w poszczególnych sektorach ekonomicznych, można stwierdzić, że rolnictwo i hodowla zwierząt nie odgrywają znaczącej roli w omawianym powiecie, a udział pań

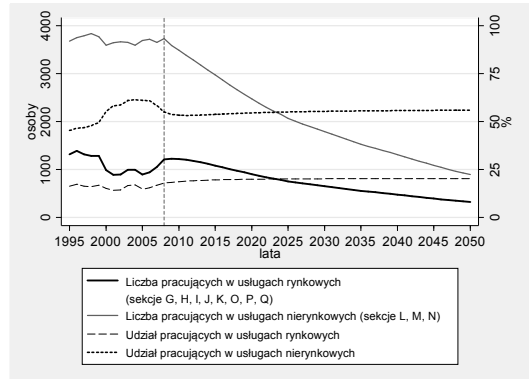

Rys. 1.93. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie radomskim

pracujących w sekcjach A i B w ogólnej liczbie kobiet jest marginalny dla dalszych rozważań. W przypadku analizy rynku pracy uwzględniającej zatrudnienie w przemyśle obserwowany jest wyraźny spadek liczby pracujących pań w latach 1997–2005. Jednak najniższy poziom zatrudnienia kobiet w sekcjach C, D, E i F obserwowany był w latach 2001–2007 i wynosił średnio poniżej 1,5 tys. kobiet. Po tym okresie nastąpił nieznaczny wzrost liczby zatrudnionych o ok. 300 osób.

W latach objętych prognozą spodziewany jest spadek liczby pracujących kobiet w przemyśle, któremu będzie towarzyszył spadek udziału pracujących w tej sekcji kobiet w stosunku do ogółu pracujących pań – z 27% w roku 2008 do 24% w ostatnim roku prognozy. Niewielki odsetek pracujących kobiet w stosunku do ogółu pracujących w przemyśle nasuwa wniosek, że przemysł jest typowo męskim sektorem zatrudnienia. Potwierdza to także fakt, że w 2050 r. w przemyśle będzie pracowało dwa razy więcej mężczyzn niż kobiet, tj. pań będzie ok. 370.

W przypadku analizy struktury zatrudnienia kobiet w usługach w badanej jednostce w okresie historycznym widoczne są częste wahania liczby pracujących pań, przy rosnącym udziale sektora usług w stosunku do liczby pracujących ogółem (do 58% w 2050 r.). Gdy rozpatruje się podział na usługi rynkowe i nierynkowe – udział tych ostatnich jest zdecydowanie wyższy i wynosi ponad 55% ogółu pracujących kobiet. Taka struktura zatrudnienia kobiet w usługach podobna jest do wcześniej omawianej na rysunku 1.94., gdzie kobiety skupione są głównie w sektorze publicznym. Usługi nierynkowe zatrudniały w latach 1995–2008 ok. 4,5 tys. osób, a w 2050 r. będzie to ok. 1 tys. osób. Podobna tendencja zachowana jest w przypadku liczby pracujących kobiet, których liczebność oscyluje w granicach 3,6 tys. osób i w okresie prognozy ulegnie redukcji o ponad 2,5 tys. kobiet. Sekcje zatrudnienia G, H, I, J, K i O również charakteryzują się tendencją spadkową w liczbie pracujących kobiet – prognozowany jest spadek z 1,2 tys. do 350 kobiet.

Rys. 1.94. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie radomskim

Radomski rynek pracy charakteryzuje się malejącą tendencją w liczbie pracujących kobiet we wszystkich sekcjach PKD. W powiecie tym przeważa liczba kobiet zatrudnionych w sektorze publicznym oraz usługach nierynkowych i tendencja ta zostanie utrzymana w całym okresie prognozy. Spowoduje to pogłębianie się różnic płacowych pomiędzy kobietami i mężczyznami. Ponadto przyczyni się do zmniejszenia atrakcyjności badanego obszaru pod względem poszukiwania pracy przez płęć żeńską.

1.32. Powiat siedlecki

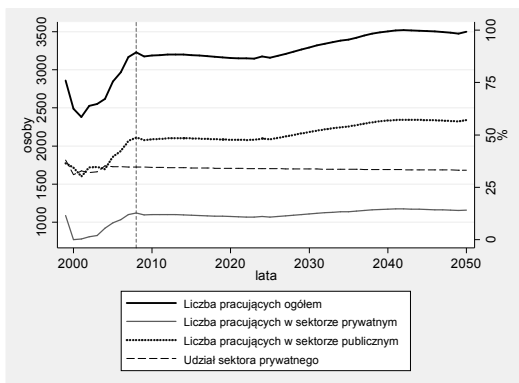
Powiat siedlecki leży we wschodniej części województwa mazowieckiego i należy do podregionu ostrołęcko-siedleckiego. Prawie całą powierzchnię powiatu stanowią obszary wiejskie – 1599 km²; pozostałe 5 km² to tereny miejskie. Obszar ten zamieszkiwany jest przez nieco ponad 80 tys. ludzi, z czego niecałe 40 tys. osób, tj. 49,63%, stanowią kobiety. W latach 2005–2009 liczba osób w wieku produkcyjnym wynosiła ok. 47,5 tys., z czego 45,6% stanowiły kobiety. Ponadto w powiecie siedleckim obserwujemy malejącą liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym, co jest następstwem ujemnego przyrostu naturalnego. Spadkowi temu towarzyszy nieznaczny

wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Prognozowany jest spadek liczby ludności w powiecie siedleckim⁴¹.

Powiat siedlecki jest rejonem rolniczym, w którym powierzchnia użytków rolnych stanowi 77,6 % powierzchni ogólnej. Jednak przemysł przetwórczy (27,7% zatrudnionych to kobiety), rolno-spożywczy oraz usługi: handel, naprawy, transport, łączność, obsługa nieruchomości to gałęzie, które widoczne są w strukturze zatrudnienia osób w powiecie siedleckim. Najwięcej kobiet (ponad 85%) zatrudnionych jest w edukacji i ochronie zdrowia, czyli w sekcjach słabiej opłacanych niż branża przemysłowa. Tak znaczący odsetek kobiet pracujących w sektorach nierynkowych może świadczyć o dyskryminowaniu płci żeńskiej na siedleckim rynku pracy.

Rok 1999 zapoczątkował trend malejący wśród liczby kobiet pracujących. Sytuacja taka miała miejsce aż do roku 2004, kiedy zanotowano niewielki wzrost liczby pracujących kobiet. W okresie historycznym 2000–2005 liczba kobiet pracujących wynosiła ponad 2,5 tys. osób, z czego

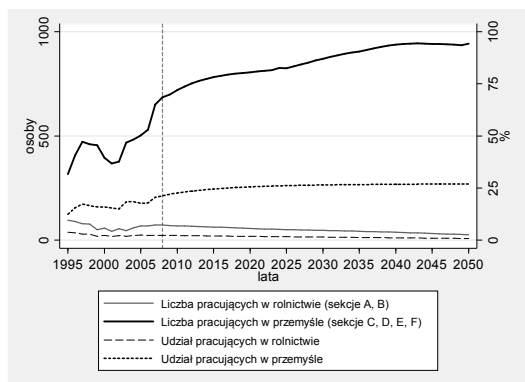
1,7 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. Od 2007 nastąpił wzrost liczby pracujących kobiet (o 200 osób w stosunku do roku poprzedniego). W okresie prognozy liczba pracujących kobiet będzie się wahać od 3,2 tys. w roku 2009 do 3,5 tys. w 2050 r. Dodatkowo przyrosty liczby pracujących w tej grupie, zwłaszcza po roku 2026, charakterystyczne dla trendu rosnącego, będą obserwowane zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Udział sektora publicznego w stosunku do ogółu zatrudnionych kobiet w okresie historycznym kształtował się na poziomie 63%. Prognozuje się, że w kolejnych latach poziom ten będzie rósł, aby w 2050 r. osiągnąć 67%. O połowę niższy udział kobiet będzie obserwowany w sektorze prywatnym i wyniesie ok. 33% w ostatnim roku prognozy. Dominacja sektora publicznego w strukturze zatrudnienia kobiet może świadczyć o dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy, która wyraża się otrzymywaniem niższego uposażenia za wykonaną pracę.

Rys. 1.95. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie siedleckim

⁴¹ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

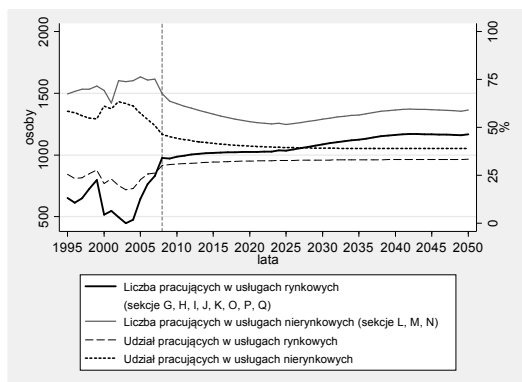
Rysunek 1.96. przedstawia strukturę zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle według sekcji PKD. Dokonując jego analizy, można stwierdzić, że mimo iż rolnictwo odgrywa ważną rolę w omawianym powiecie, to udział kobiet pracujących w sekcjach

Rys. 1.96. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie siedleckim

kobiet w przemyśle – z 700 osób w roku 2009 do 878 kobiet w ostatnim roku prognozy, jednak udział pracujących w przemyśle kobiet w stosunku do ogółu pracujących kobiet pozostanie stały – na poziomie 25%. Fakt ten może świadczyć o segregacji zawodowej, która występuje na siedleckim rynku pracy.

Analizując strukturę zatrudnienia kobiet w usługach, dostrzega się spadek liczby pracujących kobiet w latach 1995–1998. Po tym okresie nastąpi niewielki wzrost liczby zatrudnionych kobiet, jednak w kolejnych latach ponownie będzie widoczna redukcja liczby pracujących pań. Wzrostom tym towarzyszy spadek udziału sektora usług w liczbie pracujących kobiet ogółem. Gdy dokonuje się podziału na usługi rynkowe i nierynkowe, widoczny jest wyższy udział tych ostatnich, który wynosi ponad 53% ogółu pracujących kobiet. Zauważalne jest podobieństwo do wcześniej omawianej struktury własnościowej, gdzie kobiety najczęściej zatrudniane są w sektorze publicznym, o znacznie niższych płacach. W prognozowanym okresie nastąpi jednak spadek udziału kobiet zatrudnionych w sektorze publicznym (do 39% w roku 2050), a wzrośnie znacząco w sektorze prywatnym (34% w 2050 r.). Ponadto liczba pracujących kobiet

Rys. 1.97. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie siedleckim

w usługach rynkowych będzie charakteryzować się tendencją wzrostową w liczbie zatrudnionych pań – prognozowany jest wzrost z 970 do 1,2 tys. kobiet.

W powiecie siedleckim występuje rosnąca tendencja rozwojowa w liczbie pracujących kobiet w prawie wszystkich sekcjach PKD. W okresie historycznym przeważa liczba kobiet zatrudnionych w sektorze publicznym, jednak w latach objętych prognozą następuje wzrost liczby kobiet zatrudnionych w sektorze prywatnym. Mimo tego zjawiska większość kobiet nadal pracuje w sektorach niższej opłacanych, co może świadczyć o ich dyskryminacji na rynku pracy w powiecie siedleckim.

1.33. Powiat sierpecki

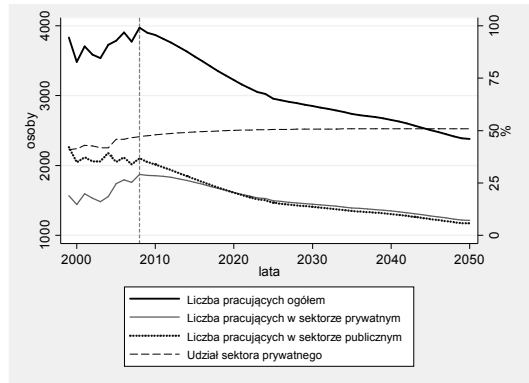

Powiat sierpecki położony jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Zajmuje powierzchnię 852 km², w tym 19 km² stanowią tereny miejskie. Obszar powiatu zamieszkiwany jest przez nieco ponad 53 tys. osób, z czego ponad 27 tys. stanowią kobiety, co stanowi 51%. Przyglądając się strukturze demograficznej badanego obszaru, należy zwrócić uwagę na rosnącą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, której towarzyszy ujemny przyrost naturalny (malejąca liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym). W latach 2005–2009 liczba osób w wieku produkcyjnym wynosiła ok. 32,5 tys., z czego 47% stanowiły kobiety. Według prognoz demograficznych GUS, liczba ludności w powiecie sierpeckim systematycznie będzie ulegać zmniejszeniu w kolejnych latach⁴².

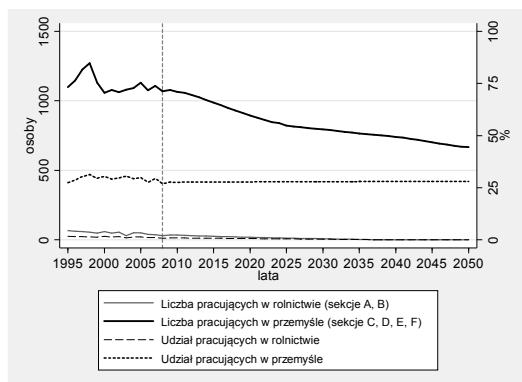
Sytuację kobiet na sierpeckim rynku pracy najlepiej opisuje struktura zatrudnienia powiatu, gdzie znaczny odsetek ludności zatrudniony jest w: przemyśle przetwórczym (53% zatrudnionych to kobiety), handlu hurtowym i detalicznym (naprawa pojazdów samochodowych oraz artykułów użytku osobistego i domowego), transporcie, łączności i budownictwie. Bardzo wysoki, ponad 80-procentowy odsetek kobiet znajduje zatrudnienie w sektorze nierynkowym (edukacja, ochrona zdrowia), w którym wynagrodzenie jest zdecydowanie mniejsze niż w pozostałych branżach, co może oznaczać trudności kobiet z dostępem do innych sektorów zatrudnienia.

⁴² GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

W pierwszej kolejności dokonamy analizy struktury zatrudnienia kobiet na rynku pracy w powiecie sierpeckim według sektorów własnościowych. W latach 1999–2008 dominowały wahania liczby zatrudnionych kobiet, kształtujące się na poziomie od 3,6 tys. do niecałych 4 tys. kobiet w roku 2008. W okresie tym średnia liczba pracujących pań wynosi 3,7 tys., z czego 2,1 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. W okresie prognozy widoczny będzie wpływ trendu malejącego na liczbę zatrudnionych pań. Ujemne przyrosty liczby pracujących będą obserwowalne zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. W latach 1999–2008 udział sektora publicznego w ogólnej liczbie zatrudnionych kobiet wynosił 56%. Szacuje się, że w kolejnych latach udział ten będzie się zmniejszać, aby w roku 2050 osiągnąć poziom 49%. W latach objętych prognozą nastąpi widoczny wzrost udziału kobiet zatrudnionych w sektorze prywatnym, mimo spadku bezwzględnej liczby pracujących w nim kobiet. Po 2020 r. w strukturze zatrudnienia pań zacznie delikatnie przeważać właśnie ten sektor własności. Jednak różnica w udziale kobiet między sektorem publicznym a prywatnym będzie niewielka i wyniesie zaledwie 2 p.p. Dlatego gdy patrzy się z punktu widzenia całego badanego okresu, udział sektora publicznego wśród pracujących kobiet jest widoczny i może informować o niebezpieczeństwie dyskryminacji kobiet ze względu na płeć, wynikającej w głównej mierze z dysproporcji płacowych występujących w obu sektorach.

Rys. 1.98. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie sierpeckim

Rys. 1.99. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie sierpeckim

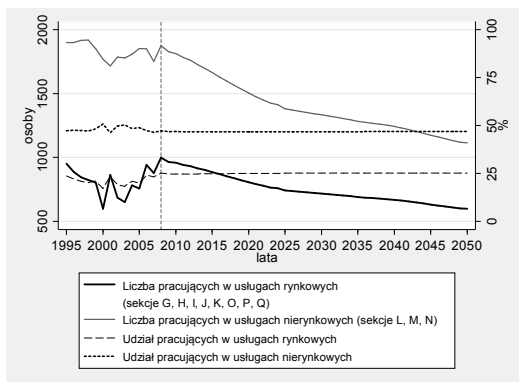
Dokonując analizy sierpeckiego rynku pracy z punktu widzenia sektorów ekonomicznych, należy zauważyć, że rolnictwo i hodowla zwierząt mają znaczenie marginalne, a udział kobiet pracujących w sekcjach A i B (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo) w ogólnej liczbie kobiet wynosi ok. 1,6% i maleje w cały horyzoncie prognozy. Natomiast w przypadku sektora ekonomicznego, jakim jest przemysł, liczba pracujących kobiet oscyluje wokół 1,2 tys. w okresie historycznym. Najniższy poziom zatrudnienia

wśród kobiet w sekcjach C, D, E i F obserwowany był w latach 2000–2004 i wynosił średnio powyżej 1 tys. kobiet, po czym w roku 2005 nastąpił wzrost do 1,13 tys. pracujących pań. Prognozuje się w najbliższych latach spadek liczby kobiet zatrudnionych w przemyśle, jednak udział kobiet pracujących w sekcjach C, D, E i F w stosunku do ogółu pracujących pań pozostanie na niezmiennym poziomie wynoszącym ok. 28%. W okresie historycznym oraz prognozy odsetek kobiet pracujących w przemyśle w stosunku do ogółu osób zatrudnionych w tej gałęzi kształtuje się na poziomie 42%.

Jak wynika z rysunku 1.100., liczba zatrudnionych kobiet w usługach ulega zmniejszeniu począwszy od 1996 r. Towarzyszy temu względnie stały udział sektora usług w liczbie pracujących ogółem (ok. 60%). Analizując usługi w podziale na rynkowe i nierynkowe, zauważamy zdecydowanie wyższy udział tych ostatnich, który wynosi ok. 48% ogółu pracujących kobiet. Natomiast udział kobiet zatrudnionych w usługach rynkowych kształtuje się na poziomie 25% i będzie stosunkowo stabilny przez cały prognozowany okres. Usługi nierynkowe zatrudniały w latach 1995–2008 ok. 2,4 tys. osób, natomiast w okresie prognozy następuje spadek do poziomu poniżej 1,5 tys. osób w ostatnim jej roku.

Tendencja malejąca zauważalna jest także w liczbie zatrudnionych pań, gdyż przewiduje się spadek liczebności tej grupy do poziomu 1,1 tys. kobiet w 2050 r. W sekcjach zatrudnienia G, H, I, J, K, O, P i Q również widoczna będzie redukcja liczebności pracujących kobiet – prognozowany jest spadek z 1 tys. osób do 600 kobiet.

Rynek pracy powiatu sierpeckiego charakteryzuje się malejącą tendencją rozwojową w liczbie pracujących kobiet w większości sekcji PKD. Sytuacja taka przyczynia się do pogorszenia wizerunku powiatu jako obszaru atrakcyjnego dla kobiet poszukujących miejsca zatrudnienia. Podsumowując, trzeba stwierdzić, że w powiecie sierpeckim przeważają kobiety pracujące w sektorze publicznym i usługach nierynkowych, które charakteryzują się niższymi wynagrodzeniami niż pozostałe branże, co pozwala wysnuć wniosek, iż kobiety w badanym powiecie są dyskryminowane na rynku pracy.

Rys. 1.100. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie sierpeckim

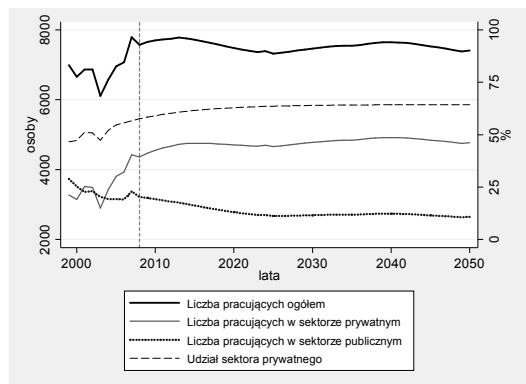
1.34. Powiat sochaczewski

Powiat sochaczewski leży w zachodniej części województwa mazowieckiego i jest zamieszkiwany przez nieco ponad 84 tys. osób, z czego ponad 43 tys. stanowią kobiety (52%). Obszary miejskie zajmują 26 km², a tereny wiejskie 709 km². Na przestrzeni kilku ostatnich lat w badanym powiecie zauważalny był ujemny przyrost naturalny, który spowodował zmniejszenie liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Natomiast wydłużenie się średniej długości życia skutkuje systematycznym wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W latach 2005–2009 liczba osób w wieku produkcyjnym kształtowała się na poziomie ok. 53 tys., z czego 48% stanowiły kobiety. Na podstawie prognozy można przypuszczać, że liczba ludności w powiecie sochaczewskim w kolejnych latach będzie się zmniejszać⁴³.

Rynek pracy powiatu sochaczewskiego charakteryzuje się dominacją zatrudnienia w następujących branżach: działalność produkcyjna – przede wszystkim przemysł przetwórczy (35,5% zatrudnionych stanowią kobiety), handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, transport, gospodarka magazynowa, łączność, budownictwo, obsługa nieruchomości. Dla kobiet mieszkających w badanym powiecie głównym miejscem pracy jest sekcja nierynkowa (edukacja, ochrona zdrowia). Sektory te są zdecydowanie słabiej opłacane niż branża przemysłowa, a koncentracja pań właśnie w tych sektorach zatrudnienia może świadczyć o dyskryminowaniu płci żeńskiej na rynku pracy.

Biorąc pod uwagę sektory własnościowe, trzeba zauważyć, że w okresie historycznym 1995–2008 występowały częste wahania liczby pracujących kobiet. Na początku tego okresu wielkość ta kształtowała się na poziomie 7 tys. kobiet, by w roku 2008 wzrosnąć do poziomu 7,5 tys. W okresie tym zatrudnionych było średnio 6,9 tys. kobiet, z czego 3,3 tys. pracowało w sektorze publicznym. Udział tego sektora w ogólnej liczbie zatrudnionych kobiet wynosił ok. 48,6%. Prognozuje się, że wystąpi dodatni przyrost liczby pracujących kobiet w sektorze prywatnym, zaś odwrotna tendencja będzie miała miejsce w sektorze publicznym, w którym odsetek zatrudnionych kobiet

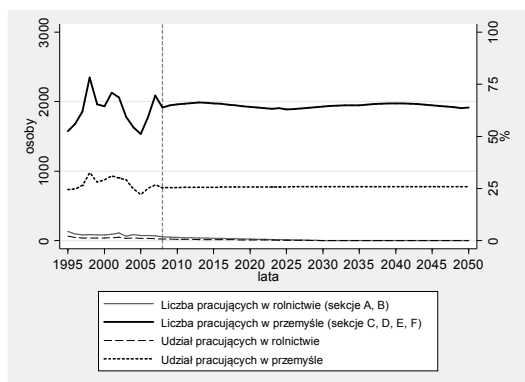

Rys. 1.101. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie sochaczewskim

⁴³ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

w stosunku do ogółu pracujących pań zmniejszy się z ok. 42% do 36% w 2050 r. W przypadku sektora prywatnego odsetek kobiet będzie wzrastał od stanu 58,3% w pierwszym roku prognozy, tj. 2009 r., do wielkości 64,3% w ostatnim okresie przedstawionego badania. Odsetek kobiet zatrudnionych w sektorze prywatnym w stosunku do ogółu osób zatrudnionych w tym sektorze kształtuje się na niewysokim poziomie – w okresie historycznym wynosił on 38,2%. Jednak w latach uwzględnionych w prognozie odsetek ten stopniowo zwiększa się – z 38,4% na początku okresu prognozy do wielkości 39,3% w ostatnim roku badania, tj. 2050 r. Mimo to w roku tym w sektorze prywatnym nadal zatrudnionych jest ponad 2,5 tys. więcej mężczyzn niż kobiet, co może świadczyć o występowaniu niewielkiej acz widocznej dyskryminacji kobiet na rynku pracy.

Rozpatrując strukturę zatrudnienia kobiet w poszczególnych sektorach ekonomicznych, można stwierdzić, że sekcje A i B (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo) w omawianym powiecie mają niskie znaczenie i z czasem przestaną stanowić

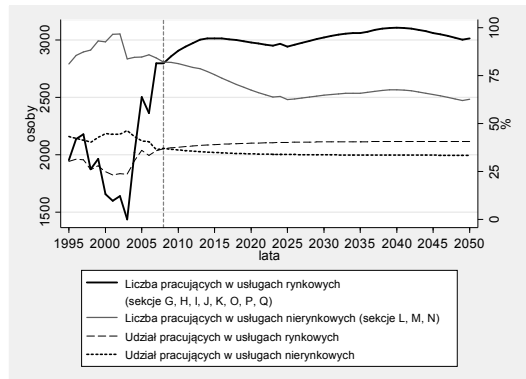

Rys. 1.102. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie sochaczewskim

wielkimi wahaniami w latach 2017–2023 liczbę kobiet zatrudnionych w przemyśle, kształtującą się na poziomie ok. 2 tys. osób. Udział pracujących kobiet w przemyśle w stosunku do ogółu zatrudnionych pań pozostanie na poziomie 25% w całym okresie prognozy. Również niewielki odsetek kobiet w stosunku do ogółu osób pracujących w przemyśle (ok. 34%) nasuwa wniosek o występowaniu segregacji zawodowej w tym sektorze.

źródło utrzymania dla mieszkańców tego regionu. Odmianą sytuacją ma miejsce w przypadku zatrudnienia w sektorze przemysłowym. W okresie historycznym liczba kobiet zatrudnionych w sekcjach C, D, E i F wynosiła średnio ok. 1,9 tys. Najniższy poziom zatrudnienia wśród kobiet w wyżej wymienionych sekcjach obserwowany był w latach 2000–2006 i wynosił ok. 1,7 tys. W roku 2007 widoczny był wzrost liczby pracujących kobiet do poziomu 2,1 tys. W najbliższych latach prognozuje się w miarę stałą z nie-

Analiza struktury zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie sochaczewskim pokazuje redukcję liczby pracujących kobiet w latach 1996–2003. W pozostałych latach okresu historycznego występuje wzrost liczby zatrudnionych kobiet. Rozpatrując podział na usługi rynkowe i nierynkowe, widzimy, że udział tych ostatnich jest zdecydowanie wyższy i wynosi ok. 42% ogółu pracujących kobiet. Jednak w okresie prognozy udział ten maleje, by w roku 2050 osiągnąć wielkość 33,5%. Tendencji tej towarzyszy wzrost liczby kobiet zatrudnionych w usługach rynkowych, czyli w sekcji G, H, I, J, K i O z poziomu 2,9 tys. osób w roku 2009 do 3,1 tys. pod koniec okresu prognozy. Wzrost ten jeszcze lepiej ilustruje udział kobiet zatrudnionych w usługach rynkowych w stosunku do ogółu pracujących kobiet – prognozowany jest wzrost z 37,3% do 40,6%. Mimo tendencji wzrostowej większy odsetek osób zatrudniony w tym sektorze to mężczyźni.

Rys. 1.103. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie sochaczewskim

Rosnący trend w liczbie pracujących kobiet we wszystkich sekcjach PKD przyczynia się do wzrostu atrakcyjności powiatu sochaczewskiego dla kobiet szukających pracy. Wysoki udział kobiet zatrudnionych w sektorze prywatnym oraz w usługach rynkowych pozwala wysnuć wniosek, że w badanym powiecie kobiety nie mają trudności z dostępem do zatrudnienia we wszystkich sektorach ekonomicznych. Mimo wszystko o dyskryminacji pań w badanym powiecie może świadczyć fakt, że wyższy odsetek zatrudnionych w sektorze prywatnym i usługach rynkowych w stosunku do ogółu osób w nich pracujących stanowią mężczyźni.

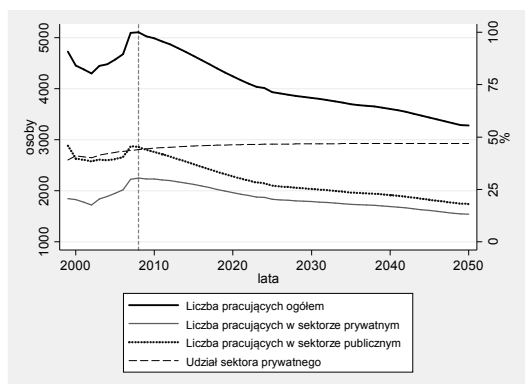
1.35. Powiat sokołowski

Powiat sokołowski znajduje się w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego i należy do podregionu ostrołęcko-siedleckiego. Powierzchnia powiatu wynosi 1 131 km², w tym tereny miejskie zajmują 30 km². Powiat jest zamieszkiwany przez 56 tys. osób, z czego ponad 28 tys., tj. 50,57%, stanowią kobiety. Przeprowadzając analizę struktury demograficznej badanego obszaru w latach 2005–2009, należy zauważyć, że w ostatnich latach zmniejszyła się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy rosnącym udziale osób w wieku poprodukcyjnym. W tym samym okresie liczba osób w wieku produkcyjnym wynosiła ok. 33,6 tys., z czego 46,2%

stanowiły kobiety. Według prognoz demograficznych GUS, liczba ludności w powiecie sokołowskim ulegnie redukcji w kolejnych latach⁴⁴.

Uwzględniając strukturę zatrudnienia ludności według sekcji PKD, obserwuje się dominację niektórych branż, takich jak: działalność produkcyjna – w głównej mierze przemysł przetwórczy (45% zatrudnionych to kobiety), handel hurtowy i detaliczny, tj. naprawa pojazdów samochodowych oraz artykułów użytku osobistego i domowego, transport, łączność, gospodarka magazynowa oraz obsługa nieruchomości i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. W przypadku kobiet zdecydowana większość zatrudniona jest w edukacji i ochronie zdrowia, czyli w sektorach słabiej opłacanych. Znaczny odsetek kobiet pracujących w sektorach nierynkowych może świadczyć o dyskryminowaniu płci żeńskiej na rynku pracy.

Struktura zatrudnienia według sektorów własnościowych będzie pierwszym kryterium, dla którego zostanie przeprowadzona analiza sokołowskiego rynku pracy. W okresie historycznym 2003–2008 liczba zatrudnionych pań kształtowała się średnio

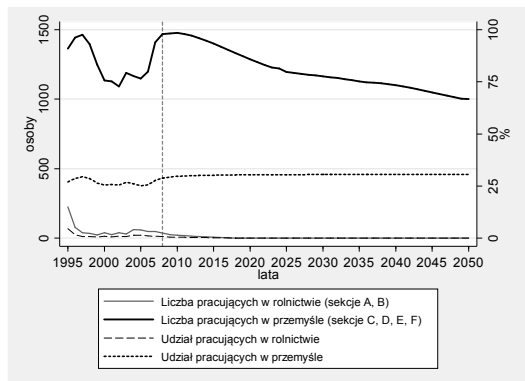
Rys. 1.104. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie sokołowskim

wzrost udziału kobiet o 3 p.p. do wielkości 47% będzie widoczny w przypadku sektora prywatnego. A zatem, jak wynika z przeprowadzonej analizy, większość kobiet znajduje zatrudnienie w sektorze publicznym, który jest zdecydowanie słabiej opłacany niż sektor prywatny. Ponadto prognoza zakładająca malejącą liczbę pracujących kobiet nie wpłynie korzystnie na przyszłą sytuację kobiet na rynku pracy w powiecie sokołowskim.

na poziomie 4,7 tys. osób, z czego 2,7 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. W latach objętych prognozą widoczny będzie powrót tendencji spadkowej z początku badanego okresu. Ujemne przyrosty liczby pracujących będą obserwowalne zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. W latach 1999–2008 udział sektora publicznego w ogólnej liczbie zatrudnionych kobiet wynosił 58,25%. Prognozuje się, że w kolejnych latach udział ten ulegnie redukcji i w 2050 r. osiągnie poziom 53%. Natomiast

⁴⁴ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

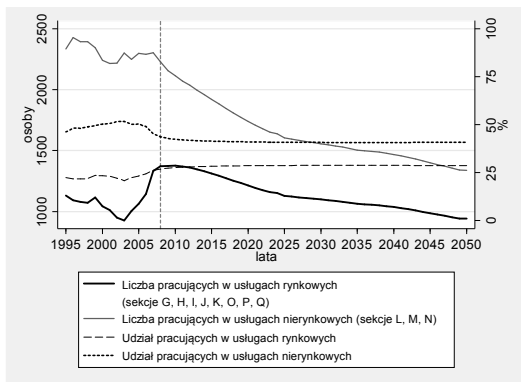
Struktura pracujących kobiet uwzględniająca sektory ekonomiczne to kolejne kryterium, które posłuży do analizy zatrudnienia kobiet na rynku pracy w badanym powiecie. Jak wynika z rysunku 1.105., rolnictwo i hodowla zwierząt znaczenie dla tego powiatu mają jedynie w początkowej fazie badanego okresu; potem odsetek osób zatrudnionych w tej sekcji ulega zmniejszeniu w całym prognozowanym okresie. Natomiast w sekcjach C, D, E i F składających się na sektor przemysłowy średnio zatrudnionych było ok. 1,3 tys. pracowników. W sekcjach tych najmniej kobiet pracowało w latach 2000–2006, kiedy zatrudnionych było ok. 1,1 tys. kobiet. Po tym okresie nastąpiło ożywienie, gdyż w 2007 r. zaobserwowano wzrost do poziomu 1,4 tys. pracujących pań.

Rys. 1.105. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie sokołowskim

Przewidywania dotyczące zatrudnienia w przemyśle pokazują, że w najbliższych latach nastąpi spadek liczby pracujących kobiet, przy stabilnym udziale kobiet w ogólnej liczbie pracujących pań w tym sektorze, wynoszącym ok. 30%. Odsetek pracujących kobiet w stosunku do ogółu zatrudnionych w przemyśle ukształtuje się na poziomie 42%, co może świadczyć o występowaniu nieznacznej segregacji zawodowej w tym sektorze.

Uwzględniając zatrudnienie kobiet w usługach, można zauważyć, że liczba pracujących pań w latach 1996–2004 uległa redukcji, jednak w latach kolejnych nastąpił wzrost omawianego zjawiska. Towarzyszy temu rosnący udział sektora usług w liczbie pracujących ogółem; w 2008 r. udział ten wynosił poniżej 59%. Gdy dokonuje się podziału usług na rynkowe i nierynkowe, widać, że udział tych ostatnich jest zdecydowanie wyższy i wynosi ok. 49% ogółu pracujących kobiet. W usługach rynkowych w okresie historycznym zatrudnionych jest ponad 23% kobiet. Odzwierciedla to wcześniej omawianą strukturę według sektorów własnościowych, gdzie kobiety najczęściej zatrudniane są w sektorze publicznym, o znacznie niższych płacach. Liczba pań pracujących w usługach nierynkowych kształtuje się na poziomie ok. 2,3 tys. osób, jednak

Rys. 1.106. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie sokołowskim

w okresie prognozy przewidywany jest spadek do 1,3 tys. kobiet w 2050 r. W sekcjach zatrudnienia G–K i O także wystąpi tendencja spadkowa w liczbie pracujących kobiet – prognozuje się spadek z 1,3 tys. do 940 osób.

Na rynku pracy powiatu sokołowskiego występuje malejąca tendencja rozwojowa w liczbie pracujących kobiet, co może niekorzystanie wpływać na wizerunek badanego obszaru jako miejsca odpowiedniego dla kobiet szukających stałego zatrudnienia. W powiecie sokołowskim dominują kobiety zatrudnione w sektorze publicznym oraz usługach nierynkowych, gdzie dochody znacznie odbiegają od wynagrodzeń otrzymywanych w innych sektorach zatrudnienia. Fakt ten może świadczyć o występowaniu dyskryminacji kobiet na sokołowskim rynku pracy.

1.36. Powiat szydłowiecki

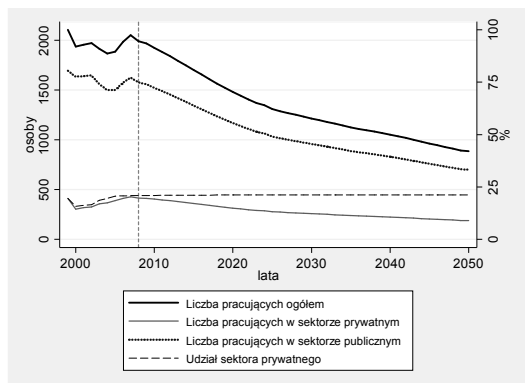
Powiat szydłowiecki, leżący w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego, zamieszkuje nieco ponad 40 tys. osób, z czego 20,3 tys. osób to kobiety (50,62%). Powierzchnia powiatu wynosi 452 km², w tym 22 km² stanowią obszary miejskie. W latach 2005–2009 liczba osób w wieku produkcyjnym wynosiła ok. 24,8 tys., z czego 46,4% stanowiły kobiety. W tym samym okresie zauważalna jest malejąca liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Spadkowi temu towarzyszył wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Według prognoz demograficznych GUS, ujemny przyrost naturalny przyczyni się do spadku liczby ludności w powiecie szydłowieckim w kolejnych latach⁴⁵.

Działalność produkcyjna – w głównej mierze przemysł przetwórczy (24% zatrudnionych stanowią kobiety), handel hurtowy i detaliczny, tj. naprawa pojazdów samochodowych, artykułów użytku osobistego i domowego oraz obsługa nieruchomości to branże, które przeważają w strukturze zatrudnienia ludności mieszkającej w powiecie szydłowieckim. Największy odsetek kobiet zatrudniony jest w edukacji, ochronie zdrowia, obsłudze nieruchomości i usługach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, czyli w głównej mierze sektorach słabiej opłacanych niż branża przemysłowa. Koncentracja kobiet wokół nierynkowych sektorów zatrudnienia może świadczyć o trudnościach z dostępem do zatrudnienia w innych branżach.

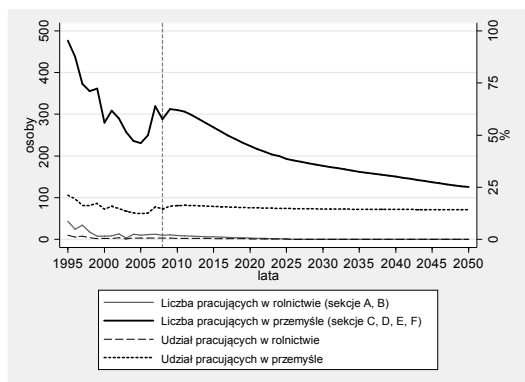
⁴⁵ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

W przypadku analizy sytuacji kobiet na rynku pracy w powiecie szydłowieckim należy zwrócić uwagę na strukturę zatrudnienia według sektorów własnościowych. W 1999 r. została zapoczątkowana tendencja malejąca wśród liczby pracujących kobiet.

Rys. 1.107. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie szydłowieckim

udział sektora publicznego w ogólnej liczbie zatrudnionych kobiet wynosił 81,3%, przy niespełna 25-procentowym udziale sektora prywatnego. W kolejnych latach udział sektora publicznego będzie się zmniejszał, aby w roku 2050 osiągnąć poziom 79%. Bardzo wysoki udział sektora publicznego w strukturze zatrudnienia kobiet świadczy o dyskryminacji płci żeńskiej. Sektor publiczny, który skupia dużą część pań zatrudnionych w badanym powiecie, charakteryzuje się niższymi płacami, co powoduje, że duży odsetek kobiet ma mniejsze dochody niż pracownicy płci przeciwnej. Prognoza uwzględniająca malejącą liczbę pracujących kobiet nie wpłynie pozytywnie na wizerunek powiatu.

Rys. 1.108. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie szydłowieckim

wzrost liczby kobiet zatrudnionych w przemyśle kobiet i w 2007 r. wyniesie powyżej

kobiet. Dopiero rok 2007 przyniósł odczuwalny wzrost liczby zatrudnionych pań do poziomu 2 tys. osób. W okresie historycznym 2000–2006 ich liczba kształtowała się na poziomie 1,9 tys. osób, z czego 1,6 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. W okresie prognozy ponownie na liczbę pracujących kobiet wpływ będzie miał trend malejący obserwowany w początkowym okresie badania. Ujemne przyrosty liczby pracujących pań wystąpią zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. W latach 1999–2008

Rysunek 1.108. przedstawia strukturę zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle według sekcji PKD. W powiecie szydłowieckim rolnictwo i hodowla zwierząt odgrywają marginalną rolę w strukturze zatrudnienia i z biegiem lat przestaną stanowić źródło dochodu pracujących kobiet. Jeśli chodzi o przemysł, to lata 1995–2005 pokazują tendencja spadkową liczby pracujących kobiet. Wielkość ta w podanym okresie będzie kształtować się w granicach od 477 osób do 231 pracownic. Następnie widoczny będzie

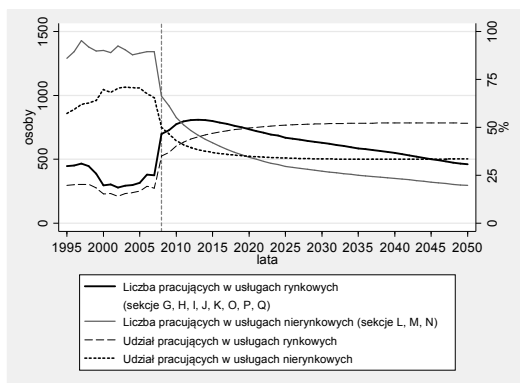
310 osób. Mimo że bezwzględna liczba kobiet zaangażowanych zawodowo w przemyśle ulegnie zmniejszeniu w całym horyzoncie prognozy, to udział zatrudnionych w przemyśle kobiet w stosunku do ogółu pracujących pań pozostanie na poziomie ok. 13%–16%. Niski odsetek pracujących pań w stosunku do ogółu zatrudnionych w przemyśle (ok. 24%) nasuwa wniosek o wyraźnej segregacji zawodowej tej gałęzi, gdzie dominującą rolę w strukturze zatrudnienia odgrywają mężczyźni.

Na rysunku 1.109. przedstawiona została struktura zatrudnienia pod kątem kolejnego sektora ekonomicznego, jakim są usługi. W badanym powiecie obserwowany jest spadek liczby pracujących kobiet w latach 1996–2005. Tendencji tej towarzyszy

wzrost udziału sektora usług w ogólnej liczbie pracujących (ok. 64%). Rozpatrując podział na usługi rynkowe i nierynkowe, widzimy, że udział tych ostatnich jest wyższy i wynosi średnio w okresie historycznym ok. 65% ogółu pracujących kobiet. Natomiast w usługach rynkowych zatrudnionych jest niecałe 20% kobiet. Struktura ta stanowi odzwierciedlenie omawianej wcześniej struktury uwzględniającej sektory własnościowe. W okresie prognozy znacząco wzrośnie udział kobiet zatrudnionych w usługach rynkowych

(52% w 2050 r.); zjawisku temu towarzyszyć będzie wyraźny spadek zatrudnienia kobiet w usługach nierynkowych (34% w ostatnim roku prognozy). Liczba kobiet pracujących w sekcjach G–K i O w prognozowanym okresie waha się od 800 osób w 2009 r. do 460 kobiet w 2050 r. Natomiast w usługach nierynkowych liczba zatrudnionych kobiet kształtuje się od 1 tys. osób do 300 kobiet pracujących w tym sektorze.

Podsumowując, należy stwierdzić, że w powiecie szydlowieckim przeważająca liczba kobiet znajduje zatrudnienie w sektorze publicznym i usługach nierynkowych, w których to dochody osiągają zdecydowanie niższy poziom niż w pozostałych branżach. Fakty te pozwalają wysnuć wniosek, że kobiety te ulegają dyskryminacji ze względu na płeć. Ponadto malejąca tendencja w liczbie pracujących kobiet może przyczynić się do zmniejszenia atrakcyjności badanego powiatu pod względem poszukiwania pracy przez płęć żeńską.

Rys. 1.109. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie szydlowieckim

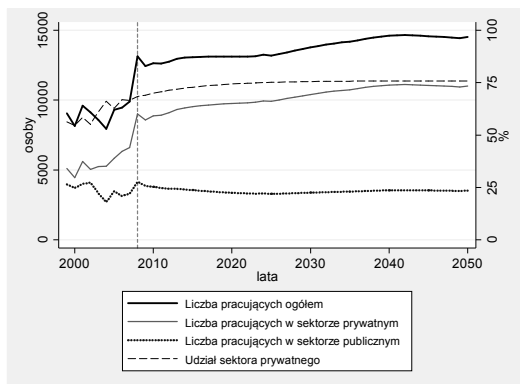
1.37. Powiat warszawski zachodni

Powiat warszawski zachodni znajduje się w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego i jest zamieszkiwany przez nieco ponad 104 tys. osób, z czego niecałe 54 tys., tj. 51,73% stanowią kobiety. Powierzchnia terenów wiejskich (511 km²) stanowi 96% obszaru powiatu. W latach 2005–2009 zmniejszyła się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy wyraźnym powiększeniu się grupy osób w wieku poprodukcyjnym. W tym samym okresie nastąpił także niewielki wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, których w 2009 r. wynosiła ok. 67,1 tys. osób, z czego 48,65% stanowiły kobiety. Na podstawie prognoz publikowanych przez GUS przewiduje się spadek liczby ludności w powiecie warszawskim zachodnim w ciągu kilku najbliższych lat⁴⁶.

Dominującymi branżami, jakie można wyróżnić w strukturze zatrudnienia w badanym powiecie, są: przemysł przetwórczy (40% zatrudnionych to kobiety), handel hurtowy i detaliczny (naprawa pojazdów samochodowych oraz artykułów użytku osobistego), budownictwo, transport, łączność, obsługa nieruchomości i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Dla kobiet zamieszkujących badany region najbardziej dostępnymi sektorami zatrudnienia są sekcje charakteryzujące się niższym wynagrodzeniem, tj. edukacja i ochrona zdrowia. Wysoki, ponad 85-procentowy odsetek kobiet pracujących w sektorach nierynkowych może oznaczać trudności kobiet w znalezieniu pracy w innych sektorach oraz niebezpieczeństwo występowania dyskryminacji ze względu na płeć.

Rozpoczynając analizę struktury zatrudnienia kobiet na rynku pracy, należy w pierwszej kolejności zwrócić uwagę na strukturę zatrudnienia według sektorów własnościowych. W latach 1999–2008 liczba pracujących kobiet wynosiła średnio ok. 9,5 tys. osób, z czego 3,6 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. Od 2007 r. nastąpił widoczny wzrost liczby zatrudnionych kobiet (o ok. 450 pań w stosunku do roku poprzedniego). Tendencja wzrostowa zapoczątkowana w tym roku będzie widoczna w całym horyzoncie prognozy. Dodatkowo przyrosty liczby pracujących w tej grupie, charakterystyczne dla trendu rosnącego, będą obserwowane w przypadku sektora

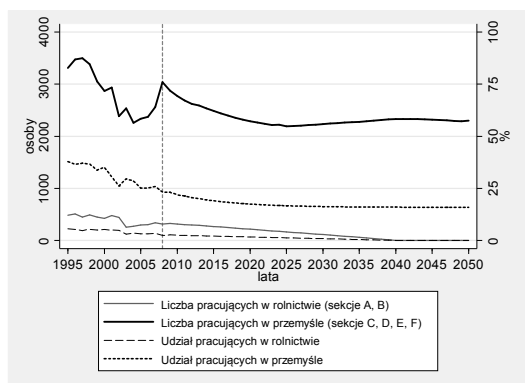

Rys. 1.110. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie warszawskim zachodnim

⁴⁶ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

prywatnego – prognozowany jest wzrost z 8,5 tys. zatrudnionych kobiet do 11 tys. osób. Odwrotny trend będzie widoczny w przypadku sektora publicznego – tutaj nastąpi spadek z 3,9 tys. do 3,5 tys. zatrudnionych kobiet. W latach 1999–2008 udział sektora publicznego w ogólnej liczbie zatrudnionych kobiet wynosił 38,4% i w prognozowanym okresie odsetek ten będzie się zmniejszał, aby w 2050 r. osiągnąć poziom 24,2%. Natomiast udział sektora prywatnego w ogólnej liczbie zatrudnionych pań w okresie historycznym wynosił 61,7% i systematycznie rośnie w kolejnych latach prognozy, do poziomu 76% w 2050 r. W ostatnim roku prognozy udział kobiet pracujących w sektorze prywatnym w stosunku do ogółu osób w nim zatrudnionych wyniesie 40%.

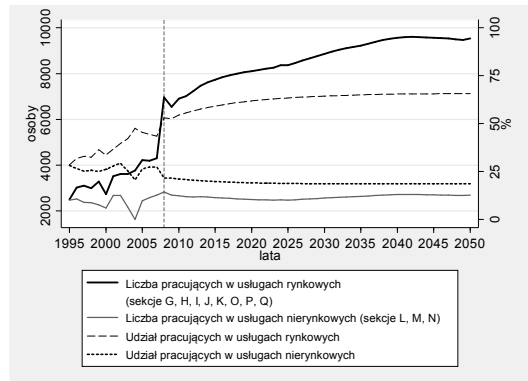
Analizując rynek pracy badanego powiatu w oparciu o poszczególne sektory ekonomiczne, należy zauważyć, że sekcje A i B (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo) odgrywają rolę wyłącznie na początku badanego okresu; potem sektory te

Rys. 1.111. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie warszawskim zachodnim

mają marginalne znaczenie w strukturze zatrudnienia kobiet. Natomiast w przypadku sekcji składających się na przemysł widoczny był spadek liczby zatrudnionych kobiet w latach 1999–2006, po czym w 2008 roku nastąpił wzrost liczby pracujących do poziomu 3 tys. osób. Prognozuje się w najbliższych latach spadek liczby kobiet zatrudnionych w przemyśle, wykluczając niewielki wzrost w latach 2037–2041. Jednak udział pań pracujących w sekcjach C, D, E i F w stosunku do ogółu pracujących kobiet wyniesie 23% w 2009 r. i będzie spadał do poziomu 14% w ostatnim roku prognozy. Niewielki odsetek kobiet w liczbie osób zatrudnionych w przemyśle (ok. 33%–35%) może świadczyć o tym, że przemysł to typowo męska branża.

Jak wynika z rysunku 1.112., liczba kobiet zatrudnionych w usługach w okresie historycznym wynosiła średnio ok. 6 tys. osób i będzie rosła w całym horyzoncie prognozy. Zjawisku temu towarzyszy wzrost udziału sektora usług w liczbie pracujących ogółem (70% w 2008 r.). W przypadku podziału na usługi rynkowe i nierynkowe udział tych ostatnich jest zdecydowanie niższy i wynosi średnio w latach 1995–2008 ok. 26% ogółu pracujących kobiet. W usługach rynkowych w tym samym okresie zatrudnionych było ponad 40% kobiet. Liczba kobiet pracujących w usługach nierynkowych waha się w granicach 2,8 tys. osób na początku prognozy, by w 2050 r. nieznacznie spaść do poziomu 2,6 tys. W sekcjach zaliczanych do usług nierynkowych przewiduje się przyrost liczby kobiet z 6,5 tys. do 9,5 tys. pań. Mimo widocznego wzrostu liczby zatrudnionych pań w usługach rynkowych, stanowią one zaledwie 27% ogółu osób pracujących w tym sektorze.

Rys. 1.112. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie warszawskim zachodnim

Podsumowując, trzeba stwierdzić, że w powiecie warszawskim zachodnim występuje rosnąca tendencja w liczbie pracujących kobiet we wszystkich sekcjach PKD, co przyczynia się do wzrostu atrakcyjności powiatu dla kobiet szukających pracy. Wysoki udział kobiet zatrudnionych w sektorze prywatnym oraz w usługach rynkowych pozwala wysnuć wniosek, że obszar ten daje dostęp kobietom do różnorodnych sekcji zatrudnienia. O niebezpieczeństwie dyskryminacji pań w badanym powiecie może jednak świadczyć fakt, że wyższy odsetek zatrudnionych w sektorze prywatnym i usługach rynkowych w stosunku do ogółu osób w nich pracujących stanowią mężczyźni.

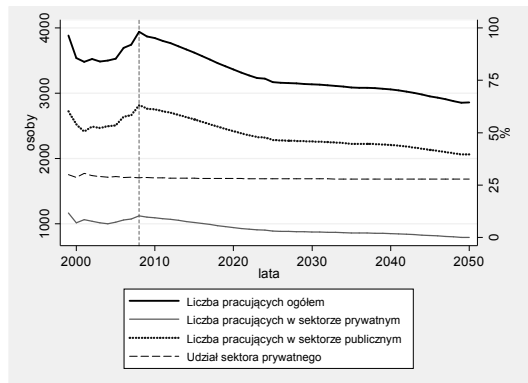
1.38. Powiat węgrowski

Powiat węgrowski położony jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego i zajmuje 1 222 km². Zaledwie 49 km² stanowią obszary miejskie. Tereny badanego powiatu zamieszkuje nieco ponad 67 tys. osób, z czego niecałe 34 tys. stanowią kobiety (50,17%). W ostatnich latach w powiecie węgrowskim odnotowano ujemny przyrost naturalny, którego odzwierciedleniem jest zmniejszająca się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym. Tendencji tej towarzyszył wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, których liczba w 2009 r. kształtowała się na poziomie ok. 40,7 tys., z czego 45,6% stanowiły kobiety. Według prognoz demograficznych GUS, liczba ludności w badanym powiecie w kolejnych latach będzie się zmniejszała⁴⁷.

W strukturze zatrudnienia ludności powiatu węgrowskiego według sekcji PKD przeważa: działalność produkcyjna – w głównej mierze przemysł przetwórczy (tylko 24% zatrudnionych to kobiety), handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych oraz artykułów użytku osobistego, transport, gospodarka magazynowa i łączność. Natomiast w strukturze zatrudnienia kobiet widoczna jest przewaga dwóch sekcji PKD: edukacji i ochrony zdrowia, w których udział kobiet przekracza 83%. Bardzo wysoki odsetek kobiet pracujących w sektorze publicznym, gdzie wynagrodzenie jest o ponad 30% mniejsze niż w pozostałych branżach, ukazuje ich trudną sytuację na węgrowskim rynku pracy i niebezpieczeństwo ich dyskryminacji.

Biorąc pod uwagę strukturę zatrudnienia według sektorów własnościowych, widzimy dominację sektora publicznego zarówno w okresie historycznym i prognozy. Największy spadek liczby pracujących kobiet miał miejsce w 1999 r., kiedy to w całym powiecie zlikwidowano 350 miejsc pracy. W kolejnych kilku latach obserwowana była stabilizacja poziomu liczby zatrudnionych pań. W okresie historycznym 2000–2006 liczba pracujących kobiet wynosiła ok. 3,5 tys., z czego ponad 2,5 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. W 2007 r. nastąpił nieznaczny wzrost liczby pracujących pań, jednak w okresie prognozy przewidywany jest spadek liczby zatrudnionych w tej grupie. Dotyczy on liczby kobiet pracujących zarówno w sektorze publicz-

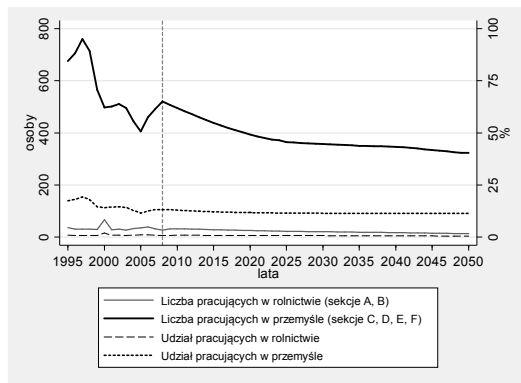

Rys. 1.113. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie węgrowskim

⁴⁷ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

nym, jak i prywatnym. W okresie historycznym udział sektora publicznego w ogólnej liczbie pracujących kobiet wyniósł 71%. Szacuje się, że w kolejnych latach prognozy udział ten będzie systematycznie się powiększał (72,3% w 2050 r.). W tym samym okresie udział sektora prywatnego w stosunku do liczby zatrudnionych kobiet ogółem kształtował się na poziomie 29%, jednak prognozowany jest jego niewielki spadek do wartości 27,8% w 2050 r. Znaczący odsetek kobiet, których miejscem zatrudnienia jest sektor publiczny, dowodzi ich dyskryminacji.

Rolnictwo w strukturze zatrudnienia kobiet w powiecie węgrowskim odgrywa marginalną rolę, gdyż udział kobiet pracujących w sekcjach A i B (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo) w ogólnej liczbie pań wynosi ok. 0,92% i maleje w całym

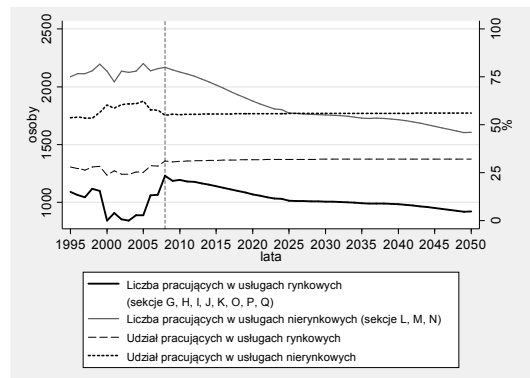

Rys. 1.114. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie węgrowskim

nionych kobiet pozostanie na poziomie ok. 12%. Stały, stosunkowo niski (ok. 20%) odsetek kobiet zatrudnionych w przemyśle w stosunku do ogółu osób pracujących w tej sekcji nie wpłynie na poprawę sytuacji kobiet na rynku pracy. W ostatnim roku prognozy w przemyśle będzie pracować cztery razy mniej kobiet niż mężczyźni, tj. ok. 340 kobiet.

W powiecie węgrowskim liczba kobiet zatrudnionych w usługach w okresie historycznym kształtowała się na poziomie ok. 3 tys. osób i będzie ona maleć w całym horyzoncie prognozy. Natomiast udział sektora usług w liczbie pracujących ogółem utrzyma się w granicach około 70%. W przypadku podziału usług na rynkowe i nierynkowe – udział tych ostatnich jest wyższy i wynosi średnio w okresie historycznym ok. 57,5% ogółu pracu-

horyzoncie prognozy do wartości 0,4% w 2050 r. Jeśli chodzi o sekcje PKD związane z przemysłem, w latach 2000–2007 widoczny był zdecydowany spadek liczby zatrudnionych kobiet, która wynosiła średnio 475 osób. Po tym okresie nastąpił delikatny wzrost liczby kobiet pracujących w sekcjach C, D, E i F do poziomu 520 w 2008 r. W latach objętych prognozą widoczny będzie spadek liczby kobiet zatrudnionych w przemyśle, jednak udział pań pracujących w tym sektorze w stosunku do ogółu zatrud-

Rys. 1.115. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie węgrowskim

jących kobiet. W usługach rynkowych w tym samym okresie zatrudnionych jest poniżej 27% kobiet. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach przedstawia się analogicznie do struktury omawianej na rysunku 1 115, czyli według struktury własnościowej, gdzie większy odsetek kobiet zatrudniony jest w sektorze publicznym, który charakteryzuje się niższymi wynagrodzeniami. Liczba pracujących wśród kobiet w usługach nierynkowych waha się w granicach 2,1 tys. osób na początku prognozy, by w 2050 r. spaść do poziomu 1,6 tys. kobiet. Sekcje G–K i O również charakteryzują się tendencją spadkową w liczebności zatrudnionych pań – prognozowany jest spadek z 1,2 tys. do 920 pracujących kobiet.

Podsumowując, należy stwierdzić, że węgrowski rynek pracy charakteryzuje się zatrudnieniem kobiet w sektorze publicznym i usługach nierynkowych, które to sektory wyróżniają się mniejszym wynagrodzeniem niż pozostałe branże. Powyższa struktura utrzyma się w całym horyzoncie prognozy, co spowoduje pogłębienie dysproporcji pomiędzy badanymi sektorami. Sytuacja taka niekorzystnie wpłynie na możliwości awansu kobiet oraz uzyskanie wyższego uposażenia za wykonaną pracę, co przełoży się na zmniejszenie atrakcyjności powiatu jako dogodnego miejsca na znalezienie zatrudnienia przez pleć żeńską.

1.39. Powiat wołomiński

Powiat wołomiński znajduje się w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego i jest zamieszkiwany przez nieco ponad 210 tys. ludzi, z czego 109 tys. osób, tj. 51,77%, stanowią kobiety. Powierzchnia wynosi 954 km², w tym 19% stanowią obszary miejskie (184 km²). W strukturze demograficznej badanego powiatu w ostatniej dekadzie zauważalny był wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, któremu towarzyszył spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. W latach 2005–2009 liczba osób w wieku produkcyjnym pozostawała na poziomie 133 tys. osób, z czego 49,04% stanowiły kobiety. Prognozy demograficzne publikowane przez GUS zakładają ujemny przyrost naturalny w powiecie wołomińskim⁴⁸.

Wołomiński rynek pracy w strukturze zatrudnienia ludności charakteryzuje się znaczącym udziałem następujących gałęzi według sekcji PKD: przemysł przetwórczy (39% zatrudnionych to kobiety), rolno-spożywczy oraz branża usługowa, tj. naprawa, budownictwo, gastronomia, hotele, transport, łączność, usługi w zakresie obsługi nieruchomości oraz usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Zdecydowanie największy odsetek kobiet (ponad 84%) pracuje w edukacji i ochronie zdrowia, czyli sekcjach o niższym wynagrodzeniu niż sektor przemysłowy. Koncentracja

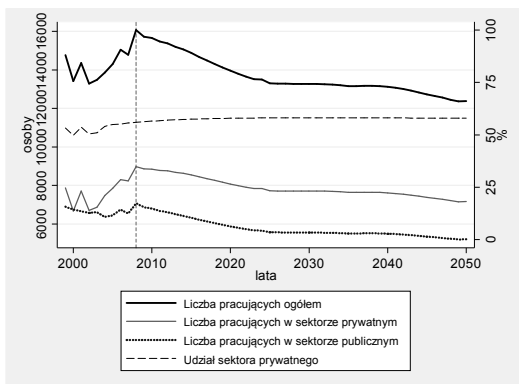
⁴⁸ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

kobiet w sektorach nierynkowych może przyczynić się do dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy w innych branżach.

Rysunek 1.116. przedstawia sytuację kobiet na rynku pracy w powiecie wołomińskim, uwzględniając strukturę zatrudnienia według sektorów własnościowych. W okresie historycznym 1999–2008 liczba pracujących kobiet kształtowała się na poziomie 14,3 tys. osób, z czego 7 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. W 2008 r. nastąpił wzrost liczby zatrudnionych pań do poziomu 16 tys., jednak ten optymistyczny trend nie będzie miał przełożenia na okres prognozy, w którym spodziewany jest spadek liczby zatrudnionych kobiet.

Trend malejący będzie obserwowany zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. W okresie historycznym udział sektora publicznego w stosunku do liczby pracujących kobiet ogółem wynosił 46,6%. Na podstawie prognozy przewiduje się, że w kolejnych latach będzie się on zmniejszał, do poziomu 42% w 2050 r. Jednak w powiecie wołomińskim udział kobiet jest wyższy dla sektora prywatnego i w latach 1999–2008 oscylował wokół 53%, zaś w latach objętych prognozą będzie się powiększał i w 2050 r. wyniesie 57%.

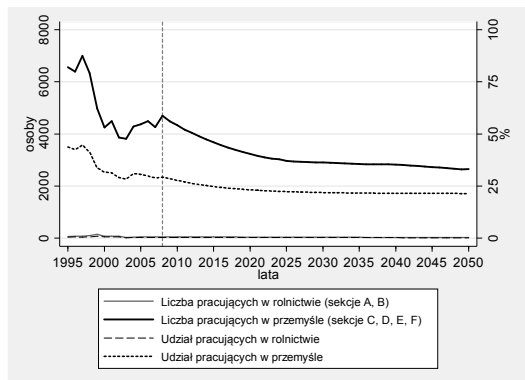
Liczba kobiet pracujących w sektorze publicznym wahała się w granicach 7 tys. w 2009 r., natomiast w okresie prognozy szacowany jest spadek liczebności do 5,2 tys. kobiet. W sektorze usług prywatnych prognozowany jest także spadek z 9 tys. osób do 7,1 tys. osób; ponadto udział kobiet w nim zatrudnionych w stosunku do ogółu osób pracujących w tym sektorze wyniesie 38%, co oznacza, że w sektorze tym wśród pracujących przeważają mężczyźni.

Rys. 1.116. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie wołomińskim

z przewidywanym spadkiem do 5,2 tys. kobiet. W sektorze usług prywatnych prognozowany jest także spadek z 9 tys. osób do 7,1 tys. osób; ponadto udział kobiet w nim zatrudnionych w stosunku do ogółu osób pracujących w tym sektorze wyniesie 38%, co oznacza, że w sektorze tym wśród pracujących przeważają mężczyźni.

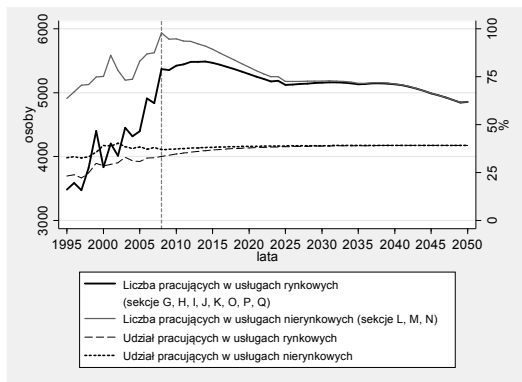
Analizując rynek pracy powiatu wołomińskiego z punktu widzenia udziału kobiet w poszczególnych sektorach ekonomicznych, należy dostrzec, że rolnictwo i hodowla zwierząt odgrywają marginalną rolę w zatrudnieniu kobiet w omawianym powiecie

Rys. 1.117. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie wołomińskim

z czasem przestaną stanowić źródło zatrudnienia dla pań. W okresie historycznym liczba kobiet zatrudnionych w sekcjach C, D, E i F składających się na przemysł wynosiła średnio ok. 5 tys. w powiecie wołomińskim. W latach 2000–2007 obserwowany był najniższy poziom zatrudnienia wśród kobiet w tych sekcjach i kształtował się na poziomie 4,3 tys., po czym nastąpił wzrost liczby pracujących do wysokości 4,7 tys. kobiet w 2008 r. Na podstawie przeprowadzonej prognozy przewiduje się, że w najbliższych latach liczba kobiet zatrudnionych w przemyśle ulegnie redukcji. Udział zatrudnionych w przemyśle kobiet w stosunku do ogółu pań pracujących będzie się wahał w granicach 28,5% w 2009 r. i spadnie do 21% w ostatnim roku prognozy. Niewysoki odsetek kobiet zatrudnionych w sekcjach C, D, E i F w stosunku do ogółu pracujących w przemyśle (ok. 30%–34%), świadczy o występowaniu segregacji zawodowej i dominacji w przemyśle płci przeciwnej.

W przypadku analizy struktury zatrudnienia kobiet w usługach, w powiecie wołomińskim zauważyć można, że liczba kobiet pracujących w okresie historycznym oscylowała wokół 9,6 tys. osób, przy 54-procentowym udziale sektora usług w liczbie pracujących ogółem. Rozpatrując podział na usługi rynkowe i nierynkowe, widzimy, że udział tych ostatnich jest nieznacznie wyższy i wynosi średnio w latach 1995–2008 ok. 36,6% ogółu pracujących kobiet. W usługach rynkowych w tym samym okresie zatrudnionych jest poniżej 30% kobiet. Jednak w okresie objętym prognozą, a dokładniej w latach 2024–2050, liczba kobiet zatrudnionych w usługach rynkowych zrówna się z liczbą pań pracujących w usługach nierynkowych. Liczba kobiet zatrudnionych w sekcjach L, M i N zmniejszy się z 5,8 tys. osób w 2009 r. do 4,9 tys. osób w ostat-

Rys. 1.118. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie wołomińskim

nim roku prognozy. W sekcjach zatrudnienia G, H, I, J, K i O, P, Q także obecna będzie tendencja spadkowa w liczebności pracujących pań, gdzie przewiduje się spadek z 5,4 tys. do 4,9 tys. kobiet. W 2050 r. w usługach rynkowych zatrudnionych będzie o 20% mniej kobiet niż mężczyźni.

W powiecie wołomińskim prognozowany jest spadek liczby zatrudnionych kobiet we wszystkich sekcjach PKD, co może przyczynić się do zmniejszenia atrakcyjności badanego powiatu. Jednak mimo spadku liczby pracujących pań przewiduje się, że podobna liczba kobiet będzie zatrudniona w sektorach lepiej opłacanych, jak i tych z mniejszym wynagrodzeniem. O dyskryminacji płci żeńskiej może świadczyć fakt, że nadal w sektorach prywatnych i usługach rynkowych większy odsetek zatrudnionych stanowią mężczyźni.

1.40. Powiat wyszkowski

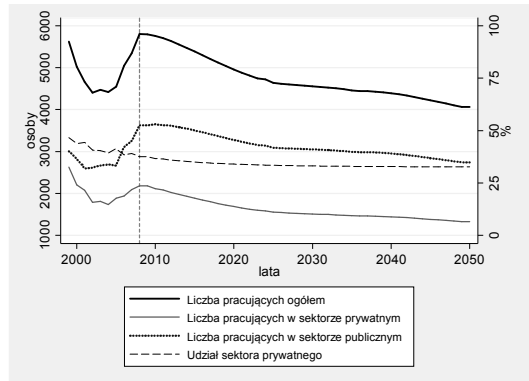

Powiat wyszkowski położony jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia powiatu zajmuje 875 km², w tym obszary wiejskie to aż 854 km². Obszar ten zamieszkuje nieco ponad 72 tys. mieszkańców, z czego 36,5 tys. osób, tj. 50,66%, stanowią kobiety. W latach 2005–2009 widoczny był spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy systematycznym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Wzrost obserwowany był również w grupie osób w wieku produkcyjnym, a liczba ludności kształtowała się na poziomie 45 tys. osób w 2009 r., z czego 47,07% stanowiły kobiety. Prognoza demograficzna przedstawiona przez GUS przewiduje w kolejnych latach zmniejszanie się liczby ludności powiatu wyszkowskiego⁴⁹.

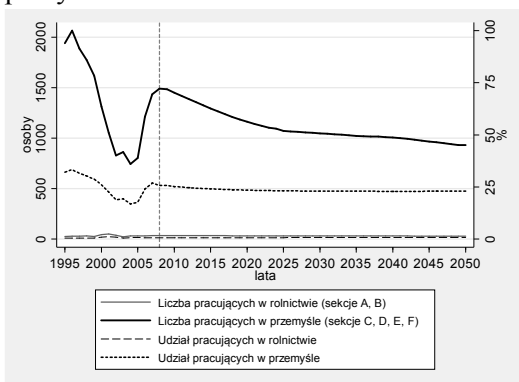
Przemysł przetwórczy (45,1% zatrudnionych to kobiety), rolno-spożywczy, handel hurtowy i detaliczny (naprawa pojazdów samochodowych oraz artykułów użytku osobistego), transport i łączność to branże mające największe znaczenie w strukturze zatrudnienia osób zamieszkujących badany region. Wśród kobiet dominującymi sektorami według sekcji PKD są edukacja i ochrona zdrowia (ponad 83%), czyli sektory słabiej opłacane niż branża przemysłowa. Znaczący odsetek kobiet pracujących w sektorach nierynkowych może oznaczać wystąpienie dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy.

⁴⁹ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

Struktura zatrudnienia według sektorów własnościowych stanowi pierwsze kryterium, pod kątem którego zostanie przeprowadzona analiza sytuacji pracujących kobiet na wyszkowskim rynku pracy. W okresie historycznym 1999–2005 liczba zatrudnionych kobiet wynosiła średnio ponad 4,7 tys. osób, z czego ponad 2,7 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. Od 2006 r. nastąpił wyraźny wzrost liczby pracujących kobiet, jednak tendencja ta nie utrzyma się w okresie prognozy, gdzie przewidywany jest spadek liczby zatrudnionych pań – z poziomu 5,8 tys. kobiet w 2009 r. do nieco ponad 4 tys. osób w ostatnim roku prognozy. Spadek liczby zatrudnionych kobiet będzie obserwowany w obydwu sektorach (publiczny i prywatny). Udział pierwszego w stosunku do ogółu pracujących kobiet w latach 1999–2008 wynosił 59%. W kolejnych latach prognozy udział ten będzie się systematycznie powiększał i w 2050 r. osiągnie poziom nieco powyżej 67%. Zdecydowana dominacja tego sektora w strukturze zatrudnienia kobiet może wskazywać na niebezpieczeństwo występowania dyskryminacji kobiet ze względu na płeć, co uwidoczni się przede wszystkim na płaszczyźnie dochodów uzyskiwanych przez kobiety za wykonaną pracę. Sektor publiczny, który w powiecie wyszkowskim skupia znaczny odsetek kobiet, wyróżnia się niższymi wynagrodzeniami niż pozostałe sektory. Przewidywany spadek liczby pracujących kobiet nie wpłynie korzystnie na poprawę ich sytuacji na badanym rynku pracy.

Rys. 1.119. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie wyszkowskim

Rys. 1.120. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie wyszkowskim

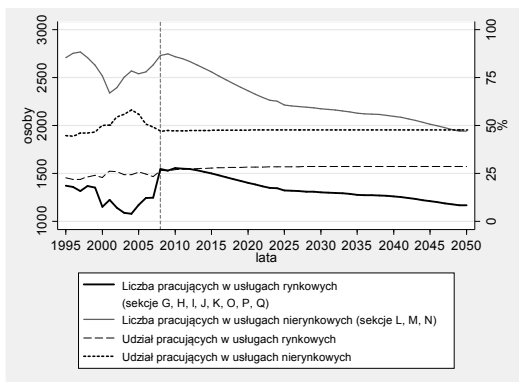
Rolnictwo, jak wynika z rysunku 1.120., w powiecie wyszkowskim nie odgrywa znaczącej roli w strukturze zatrudnienia pań. Udział kobiet pracujących w sekcjach A i B w ogólnej liczbie zatrudnionych wynosi ok. 0,61% i maleje w całym horyzoncie prognozy do poziomu 0,49% w 2050 r. Jeśli chodzi o sekcje składające się na przemysł, to od 1996 r. widoczny jest gwałtowny spadek liczby zatrudnionych kobiet. Sytuacja uległa poprawie w latach 2006–2008, kiedy nastąpił wzrost o 300 miejsc pracy. W 2008 r.

liczba kobiet zatrudnionych w sekcjach C–F wyniosła 1,5 tys. pracownic. W prognozowanym okresie spodziewamy się spadku liczby pracujących kobiet do poziomu ok. 940 osób w 2050 r. Zmniejszeniu ulegnie także udział kobiet w ogólnej liczbie zatrudnionych w przemyśle – z 26% w 2009 r. do poziomu 23% w ostatnim roku prognozy. O segregacji zawodowej, jaka występuje w przemyśle na wyszkowskim rynku pracy, może informować niewielki odsetek kobiet zatrudnionych w sekcjach C, D, E i F w stosunku do ogółu pracujących w przemyśle (ok. 37%).

W strukturze zatrudnionych kobiet w usługach, począwszy od 1997 r., widoczna była wyraźna redukcja miejsc pracy. Mimo to nastąpi wzrost udziału sektora usług w liczbie pracujących ogółem (ok. 60%). Dokonując podziału na usługi rynkowe

i nierynkowe, widzimy, że udział tych ostatnich jest wyższy i wynosi średnio w latach 1995–2008 prawie 50% ogółu pracujących kobiet. W usługach rynkowych w tym samym okresie zatrudnionych jest nieco powyżej 24% kobiet. W latach objętych prognozą odsetek kobiet zarówno w usługach rynkowych, jak i nierynkowych nie ulegnie gwałtownym zmianom i będzie kształtować się na poziomie zbliżonym do tego z okresu historycznego. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach odzwierciedla strukturę, jaka została zaobserwowana w przypadku sektorów własnościowych, gdzie większość pań znajduje pracę w sektorze publicznym. Powyższa sytuacja uwidacznia dyskryminację kobiet, jaką można zaobserwować w powiecie wyszkowskim. Liczba zatrudnionych pań w usługach nierynkowych waha się w granicach 2,7 tys. osób, natomiast w okresie prognozy szacowany jest jej spadek do poziomu nieco powyżej 1,9 tys. kobiet. Zatrudnienie w sekcjach G, H, I, J, K i O również ulegnie zmniejszeniu, a liczebność pracujących pań spadnie z 1,5 tys. do 1,2 tys.

Podsumowując, należy stwierdzić, że w powiecie wyszkowskim występuje malejąca tendencja rozwojowa w liczbie pracujących kobiet we wszystkich sekcjach PKD. Ponadto powiat wyszkowski charakteryzuje się przewagą kobiet pracujących w sektorze publicznym i usługach nierynkowych. Sektory te wyróżniają się niższymi wynagrodzeniami niż pozostałe branże, co pozwala wysnuć wniosek, że kobiety w badanym powiecie są dyskryminowane na rynku pracy.

Rys. 1.121. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie wyszkowskim

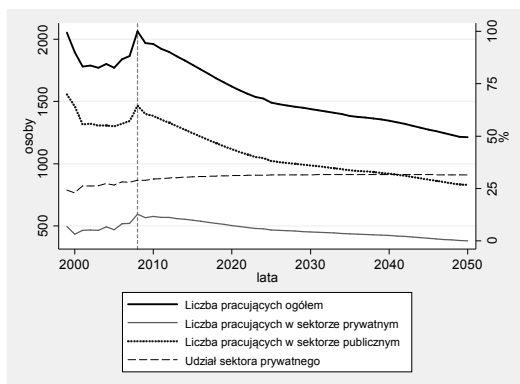
1.41. Powiat zwoleński

Powiat zwoleński, leżący w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego, zajmuje powierzchnię 573 km². Tereny wiejskie stanowią 97% obszaru (557 km²). Powiat zamieszkuje mniej niż 37 tys. ludzi, z czego 18,5 tys. osób, czyli 50,11%, stanowią kobiety. Na przestrzeni ostatnich kilku lat zauważalny jest spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, któremu towarzyszy niepojęce zjawisko, jakim jest wzrost liczebności grupy osób w wieku poprodukcyjnym. W latach 2005–2009 liczba osób w wieku produkcyjnym wynosiła średnio ok. 22,3 tys., z czego 45,73% stanowiły kobiety. Prognoza demograficzna publikowana przez GUS zakłada, że liczba ludności w badanym powiecie w kolejnych latach będzie się zmniejszać.⁵⁰

Na zwoleńskim rynku pracy w strukturze zatrudnienia ludności przeważają następujące sektory: przemysł przetwórczy (tylko 37% zatrudnionych to kobiety), handel hurtowy i detaliczny (naprawa pojazdów samochodowych oraz artykułów użytku osobistego), transport i łączność. Natomiast w strukturze zatrudnienia kobiet wyróżniają się wyłącznie 2 sektory: edukacja i ochrona zdrowia. Bardzo wysoki, ponad 80-procentowy udział kobiet w tych sektorach może świadczyć o dyskryminacji kobiet na rynku pracy, wynikającej z niższych wynagrodzeń, jakie otrzymują panie za swoją działalność zawodową.

Na rysunku 1.122. została przedstawiona struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych. Rok 1999 zapoczątkował trend spadkowy w liczbie zatrudnionych kobiet. Po kilku latach obserwowana była stabilizacja poziomu ich zatrudnienia.

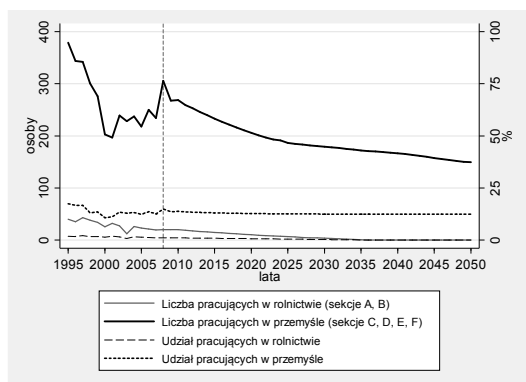
Rys. 1. 122. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie zwoleńskim

W okresie historycznym 2002–2007 liczba pracujących kobiet wynosiła średnio ponad 1,8 tys., z czego ponad 1,3 tys. kobiet zatrudnionych było w sektorze publicznym. Od 2008 r. nastąpił wzrost (o ok. 200 osób) liczby pracujących pań, jednak w okresie prognozy wystąpi powrót trendu malejącego, który będzie widoczny w całym horyzoncie prognozy. Ujemne przyrosty liczby pracujących w tej grupie będą obserwowane zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Udział sektora publicznego w stosunku do ogółu pracujących kobiet w latach 1999–2008 wynosił ponad

⁵⁰ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

73%, natomiast udział sektora prywatnego oscylował wokół zaledwie 26%. Na podstawie prognozy można przypuszczać, że liczba kobiet zatrudnionych w sektorze publicznym będzie się zmniejszać i w 2050 r. osiągnie poziom ok. 800 osób. Przewidywany spadek liczby zatrudnionych kobiet w powiecie zwoleńskim przyczyni się do utrwalenia i pogłębienia dyskryminacji kobiet ze względu na płeć w kolejnych latach. A co za tym idzie, do osłabienia pozycji badanego powiatu jako miejsca dogodnego do poszukania pracy przez płeć żeńską.

W powiecie zwoleńskim rolnictwo odgrywa marginalną rolę w strukturze zatrudnienia kobiet i z biegiem czasu całkowicie przestanie stanowić źródło zatrudnienia i utrzymania dla płci żeńskiej. Natomiast sektory C–F składające się na przemysł

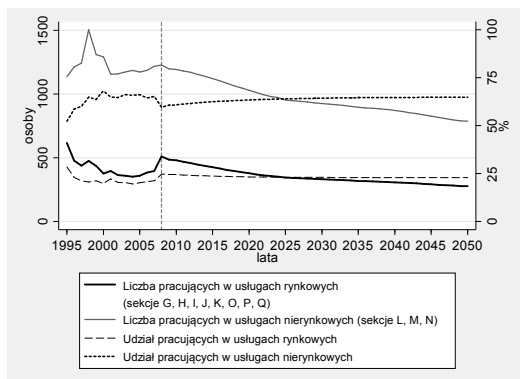

Rys. 1.123. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie zwoleńskim

w przemyśle (ok. 27%) może świadczyć, że przemysł w powiecie zwoleńskim to typowo męski sektor zatrudnienia, a kobiety mogą mieć utrudniony do niego dostęp. Zjawisko to może potwierdzać fakt, że w 2050 r. w przemyśle będzie pracować 3 razy mniej kobiet niż mężczyzn, tj. ok. 140.

Dokonując analizy struktury zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie zwoleńskim, można zauważyć, że liczba pracujących kobiet kształtowała się na poziomie 1,7 tys. osób, przy rosnącym udziale sektora usług w liczbie pracujących ogółem (ok. 70% w 2008 r.). Po dokonaniu podziału usług na rynkowe i nierynkowe, widzimy, że udział tych ostatnich jest wyższy i wynosi średnio w latach 1995–2008 prawie 65% ogółu pracujących kobiet. W usługach rynkowych

w okresie historycznym zatrudniały średnio ok. 300 kobiet. Najniższy poziom zatrudnienia wśród pań w tych sekcjach obserwowany był w latach 2000–2007 i kształtował się na poziomie 230 kobiet. W roku 2008 nastąpił wzrost liczby pracujących, do poziomu ponad 310 kobiet. W latach objętych prognozą liczba kobiet ulegnie zmniejszeniu, przy udziale pań w liczbie pracujących osób w przemyśle na niskim poziomie – ok. 13%. Niewielki odsetek kobiet zatrudnionych w sekcjach C, D, E i F w stosunku do ogółu pracujących

Rys. 1.124. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie zwoleńskim

w tym samym okresie zatrudnionych jest nieco powyżej 21% kobiet. Taka struktura podziału miejsc pracy wśród kobiet zostanie zachowana w latach objętych prognozą. Ponadto jest ona analogiczna do struktury według sektorów własnościowych, gdzie kobiety zatrudnione są głównie w sektorze publicznym. Liczba pracujących pań w usługach nierynkowych waha się w granicach 1,2 tys. osób, i ulegnie zmniejszeniu do poziomu 800 kobiet. Natomiast sekcje zatrudnienia składające się na usługi rynkowe także wyróżniały się tendencją spadkową, gdyż w latach objętych prognozą liczba pracujących pań będzie oscylowała wokół 500 osób w 2009 r. i zmniejszy się do poziomu 280 kobiet w ostatnim jej roku.

W powiecie zwoleńskim w okresie prognozy przewidywany jest spadek liczby zatrudnionych kobiet we wszystkich sekcjach PKD. Ponadto dominuje struktura zatrudnienia kobiet w sektorze publicznym (edukacja, ochrona zdrowia) i usługach nierynkowych, które charakteryzują się niższymi wynagrodzeniami niż pozostałe branże, co pozwala wysnuć wniosek, że kobiety w badanym powiecie są dyskryminowane na rynku pracy. Sytuacja taka przyczynia się do zmniejszania atrakcyjności badanego obszaru pod względem poszukiwania pracy przez płęć żeńską.

1.42. Powiat żuromiński

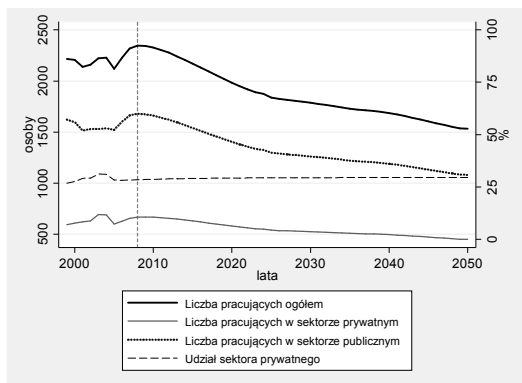

Powiat żuromiński położony jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Jego powierzchnia wynosi 807 km², w tym tereny miejskie zajmują 24 km². Tereny powiatu zamieszkuje nieco ponad 39,5 tys. ludzi, z czego 20 tys. osób stanowią kobiety (50,56%). W latach 2005–2009 w powiecie zauważalny był spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. W tym samym okresie oprócz wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym wzrost zanotowano także w grupie ludzi w wieku produkcyjnym. W 2009 r. liczba osób zaliczających się do tej grupy wynosiła ok. 24 tys., z czego 46,37% stanowiły kobiety. Na podstawie prognoz publikowanych przez GUS przewidyje się spadek liczby ludności w badanym powiecie w kolejnych latach⁵¹.

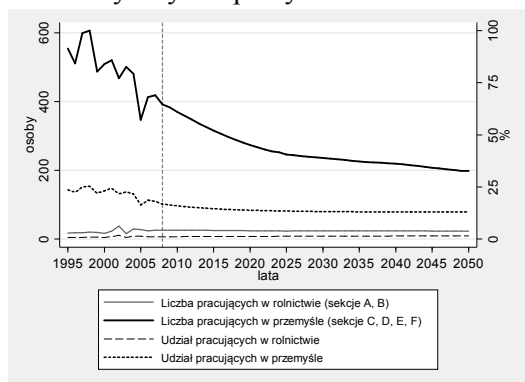
Działalność produkcyjna – w głównej mierze przemysł przetwórczy (40,5% zatrudnionych to kobiety), handel hurtowy i detaliczny (naprawa pojazdów samochodowych oraz artykułów użytku osobistego) to branże, które w strukturze zatrudnienia ludności tego powiatu mają przeważający udział. Największy odsetek kobiet zatrudniony jest w edukacji (ponad 70%) oraz ochronie zdrowia, gdzie przekracza on 90%. W sektorach tych wynagrodzenie jest niewspółmiernie niższe niż w branży przemysłowej. Wysoki odsetek kobiet pracujących w sektorach nierynkowych może świadczyć o dyskryminowaniu płci żeńskiej na rynku pracy.

⁵¹ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

Struktura zatrudnienia według sektorów własnościowych to jedno z kryteriów używanych w analizie sytuacji kobiet na rynku pracy. Rok 1999 zapoczątkował trend malejący w liczbie pracujących kobiet. W okresie historycznym 1999–2006 liczba zatrudnionych kobiet wynosiła ok. 2,1 tys., z czego ponad 1,5 tys. kobiet pracowało w sektorze publicznym. Wzrost liczby zatrudnionych pań nastąpił w 2007 r. i kształtował się na poziomie 2,3 tys. osób. Jednak w okresie objętym prognozą powróci trend malejący, który spowoduje spadek liczby zatrudnionych pań do poziomu 1,5 tys. w 2050 roku. Tendencja spadkowa obserwowana będzie zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Udział tego ostatniego sektora w liczbie pracujących kobiet w latach 1999–2008 wynosił ponad 71%. W kolejnych latach odsetek kobiet w tym sektorze będzie utrzymywał się na niezmiennym poziomie oscylującym wokół 70%. Natomiast udział sektora prywatnego w stosunku do ogółu pracujących pań oscylował w granicach 29% i był zdecydowanie niższy niż w przypadku sektora publicznego. Stały i wysoki udział sektora publicznego w badanym powiecie może świadczyć o występowaniu dyskryminacji płci żeńskiej na żuromińskim rynku pracy. Zjawisko to w głównej mierze będzie wynikało z różnic płacowych między omawianymi sektorami, ponieważ kobiety zarabiają znacznie mniej niż płę przeciwna. Ponadto prognozowany spadek liczby zatrudnionych kobiet nie wpłynie pozytywnie na ich sytuację na badanym rynku pracy.

Rys. 1.125. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie żuromińskim

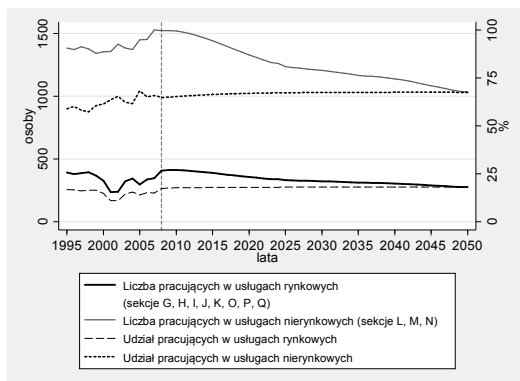
Rys. 1.126. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie żuromińskim

Analizując strukturę zatrudnienia kobiet w rolnictwie i hodowli zwierząt, obserwuje się marginalną rolę tego sektora w powiecie żuromińskim. Udział kobiet pracujących w sekcjach A i B (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo) w ogólnej liczbie kobiet wynosi ok. 1,0% i będzie utrzymywał się na tym poziomie w całym horyzoncie prognozy. W przypadku sektorów PKD związanych z przemysłem widoczny jest spadek liczby zatrudnionych kobiet. Najniższy poziom pracujących pań w sekcjach C–F ob-

serwowany był w latach 2000–2008 i kształtował się na poziomie ok. 500 kobiet. W latach objętych prognozą przewiduje się dalszą redukcję stanowisk pracy wśród kobiet w tym sektorze. Udział kobiet pracujących w przemyśle w stosunku do ogółu kobiet pracujących będzie kształtował się w okresie historycznym na poziomie ok. 21%–24% i będzie spadał w całym horyzoncie prognozy (do 13% w 2050 r.). Nie wielki odsetek kobiet zatrudnionych w sekcjach C, D, E i F w stosunku do ogółu pracujących w przemyśle (ok. 33%) oznacza fakt występowania segregacji zawodowej w badanej sekcji. O dominacji płci męskiej wśród zatrudnionych w przemyśle może świadczyć dwukrotnie wyższe zatrudnienie mężczyzn niż kobiet (200 pań) w tym sektorze w 2050 r.

W powiecie żuromińskim liczba kobiet pracujących w usługach w okresie historycznym wynosiła średnio ok. 1,7 tys. osób. Natomiast udział sektora usług w liczbie pracujących ogółem rośnie w całym horyzoncie prognozy i wyniesie ok. 72%. Dokonując podziału usług na rynkowe i nierynkowe, widzimy, że udział tych ostatnich jest wyższy i wynosi średnio w latach 1995–2008 prawie 62,5% ogółu pracujących kobiet. W usługach rynkowych w tym samym okresie zatrudnionych jest zaledwie 15% kobiet. Odzwierciedla to omawianą wcześniej strukturę według sektorów własnościowych, akcentującą sektor publiczny jako główne miejsce zatrudnienia kobiet i uzyskiwanie przez panie niższego uposażenia. Liczba kobiet zatrudnionych w usługach nierynkowych kształtowała się na poziomie 1,5 tys. osób, jednak w okresie objętym prognozą liczba ta ulegnie zmniejszeniu i wyniesie w 2050 r. 1 tys. kobiet. W usługach rynkowych także wystąpi tendencja malejąca, a przewidywany spadek wyniesie ok. 120 pracownic (z 400 osób do 280 kobiet).

Malejąca tendencja w liczbie pracujących kobiet we wszystkich sekcjach PKD przyczynia się do zmniejszenia atrakcyjności powiatu żuromińskiego pod względem poszukiwania miejsca pracy przez płęć żeńską. W badanym powiecie znaczący odsetek kobiet zatrudniony jest w sektorze publicznym i usługach nierynkowych, czyli działach charakteryzujących się niższym wynagrodzeniem. Fakt ten pozwala wysnuć wniosek o niebezpieczeństwie dyskryminacji kobiet na rynku pracy w tym powiecie. Ponadto malejąca liczba zatrudnianych kobiet nie wpłynie korzystnie na poprawę tej sytuacji w kolejnych latach.

Rys. 1.127. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie żuromińskim

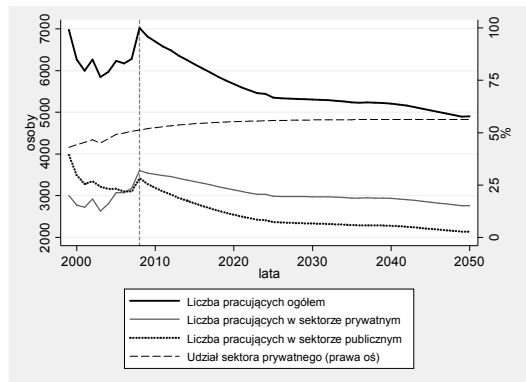
1.43. Powiat żyrardowski

Powiat żyrardowski znajduje się w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego. Tereny miejskie zajmują 23 km², a tereny wiejskie 510 km². Obszar badanej jednostki zamieszkuje nieco ponad 75 tys. ludzi, z czego niecałe 40 tys. osób, tj. 52,32%, stanowią kobiety. Na przestrzeni ostatniej dekady w powiecie żyrardowskim stale zwiększał się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, któremu towarzyszył spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. W latach 2005–2009 obserwowany był także wzrost liczebności grupy osób w wieku produkcyjnym, których liczba wynosiła średnio 47,8 tys. osób, z czego 48,4% stanowiły kobiety. Według prognoz demograficznych publikowanych przez GUS, w powiecie żyrardowskim w kolejnych latach obserwowany będzie ujemny przyrost naturalny⁵².

Dominującymi branżami na lokalnym rynku są: działalność produkcyjna – w głównej mierze przemysł przetwórczy (41,1% zatrudnionych to kobiety), rolno-spożywcza oraz branża usługowa, tj. naprawa, gastronomia, hotele, transport, obsługa nieruchomości, usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Kobiety w głównej mierze znajdują zatrudnienie w sektorach niżej opłacanych, jakimi są edukacja i ochrona zdrowia. Wysoki, ponad 80-procentowy udział kobiet zatrudnionych w sektorach nierynkowych zarysowuje trudną sytuację zawodową kobiet na żyrardowskim rynku pracy oraz niebezpieczeństwo dyskryminacji kobiet ze względu na płeć.

W przypadku analizy sytuacji kobiet na rynku pracy w powiecie żyrardowskim należy zwrócić uwagę na strukturę zatrudnienia według sektorów własnościowych. W okresie historycznym 1999–2008 liczba pracujących kobiet wynosiła średnio 6,3 tys., z czego 3,3 tys. kobiet zatrudnionych zostało w sektorze publicznym. W kolejnych latach objętych prognozą obserwujemy trend malejący, który powoduje spadek liczby pracujących pań. Ujemne przyrosty liczby pracujących w tej grupie będą obserwowane zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Udział sektora publicznego w stosunku do ogółu pracujących kobiet w latach 1999–2008 wynosił nieco poniżej

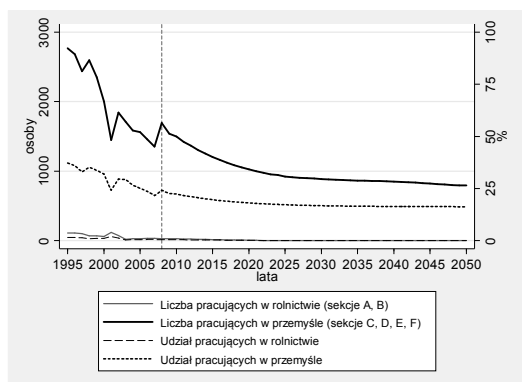

Rys. 1.128. Struktura zatrudnienia kobiet według sektorów własnościowych w powiecie żyrardowskim

⁵² GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 15.07.2010].

53%. Szacuje się, że w kolejnych latach udział ten będzie stopniowo malał, aż do wielkości 44% w 2050 r. Liczba kobiet pracujących w sektorze prywatnym waha się w granicach ok. 3 tys., jednak ulegnie ona zmniejszeniu do poziomu 2,8 tys. osób. Mimo spadku liczby kobiet zatrudnionych w tym sektorze, jego udział w stosunku do ogółu pracujących kobiet w całym horyzoncie prognozy wzrośnie, i w 2050 r. wyniesie 56%. Jednak w ostatnim roku prognozy liczba kobiet zatrudnionych w sektorze prywatnym będzie prawie dwukrotnie mniejsza niż liczba mężczyzn w nim pracujących. Fakt ten może świadczyć, że w powiecie żyrardowskim kobiety nadal będą miały utrudniony dostęp do miejsc pracy w sektorze prywatnym. Prognozowany spadek liczby pracujących kobiet nie wpłynie na poprawę przyszłej sytuacji pań w badanym powiecie.

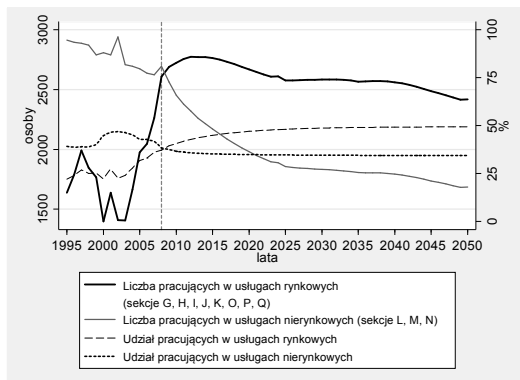
Analizując rynek pracy powiatu żyrardowskiego pod kątem udziału kobiet w poszczególnych sektorach ekonomicznych, można zauważyć, że sekcje A i B (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo) mają marginalne znaczenie i w kolejnych

Rys. 1.129. Struktura zatrudnienia kobiet w rolnictwie i przemyśle w powiecie żyrardowskim

latach staną się nieistotne w strukturze zatrudnienia kobiet. Jeśli chodzi o sekcje tworzące przemysł, to w okresie historycznym odnotowano spadek liczby kobiet pracujących w tej gałęzi. Najniższy poziom zatrudnienia wśród kobiet w tych sekcjach obserwowany był w latach 2000–2007 i kształtował się na poziomie 1,6 tys. kobiet. W oparciu o przeprowadzoną prognozę przewiduje się, że w najbliższych latach liczba pracujących kobiet dalej będzie systematycznie spadać, a udział kobiet w stosunku do ogółu kobiet pracujących będzie kształtował się w okresie historycznym na poziomie 29% i będzie się zmniejszał w całym horyzoncie prognozy (do 16% w 2050 r.). Niewielki odsetek kobiet zatrudnionych w sekcjach C, D, E i F w stosunku do ogółu pracujących w przemyśle (ok. 26–28%), może sugerować występowanie segregacji zawodowej w badanej gałęzi. W 2050 r. w przemyśle będzie pracować prawie 3,5 razy mniej kobiet niż mężczyzn, tj. ok. 800.

Jak wynika z rysunku 1.130., liczba kobiet zatrudnionych w usługach będzie się zmniejszać począwszy od 1997 r. Zjawisku temu towarzyszy rosnący udział sektora usług w liczbie pracujących ogółem. Rozpatrując podział na usługi rynkowe i nierynkowe, widzimy, że udział tych ostatnich jest wyższy i wynosi średnio w latach 1995–2008 prawie 42% ogółu pracujących kobiet. W usługach rynkowych w tym samym okresie zatrudnionych jest 27,5% kobiet. W latach objętych prognozą, mimo spadku bezwzględnej liczby zatrudnionych kobiet (z 2,7 tys. do 2,4 tys. kobiet) w usługach rynkowych, w strukturze zatrudnienia zacznie dominować właśnie ten sektor, gdyż nastąpi wzrost udziału z 40% w 2009 roku do 49% w ostatnim roku prognozy. Liczba pracujących kobiet w usługach nierynkowych oscylowała wokół 2,6 tys. osób, jednak nastąpi spadek liczby zatrudnionych do poziomu 1,7 tys. kobiet. W 2050 r. w usługach rynkowych będzie jednak zatrudniona mniejsza liczba kobiet niż pracowników płci przeciwnej, co może świadczyć o występowaniu dyskryminacji kobiet ze względu na płeć w sektorze usług.

Rys. 1.130. Struktura zatrudnienia kobiet w usługach w powiecie żyrardowskim

Podsumowując, należy stwierdzić, że na żyrardowskim rynku pracy występuje malejąca tendencja w liczbie pracujących kobiet we wszystkich sekcjach PKD, co ma wpływ na zmniejszenie atrakcyjności powiatu pod względem poszukiwania miejsc pracy przez płeć żeńską. Mimo widocznego wzrostu udziału liczby zatrudnionych kobiet w sektorze prywatnym i usługach rynkowych, nadal dominującą grupę stanowią mężczyźni. Na poprawę sytuacji na rynku pracy nie wpłynie korzystnie zapewne fakt zmniejszenia się liczby pracujących kobiet w powiecie żyrardowskim.

Podsumowanie prognoz zatrudnienia

Przedstawione predykcje wskazują na zmniejszającą się liczbę osób pracujących. Tendencja malejąca uwidacznia się w przypadku obu płci. Zgodnie z szacunkami w horyzoncie do 2050 roku spodziewany jest aż jest 16-procentowy spadek zatrudnienia kobiet.

Dyskryminacja na rynku pracy wiąże się z nierównym traktowaniem podobnie uzdolnionej, wykwalifikowanej i posiadającej tę samą zdolność do prac, siły roboczej. Segregacja zawodowa, będąca jedną z płaszczyzn dyskryminacji, jest szczególnie widoczna w przypadku kobiet, których aktywność zawodowa koncentruje się głównie w kilku sferach gospodarki, podczas gdy aktywność mężczyzn rozkłada się równomiernie na znacznie więcej dziedzin.

Prognozy wskazują na znaczącą rolę sektora usługowego w strukturze zatrudnienia kobiet. Największy udział tego sektora w strukturze zatrudnienia ludności danego regionu można zaobserwować w powiecie makowskim, legionowskim, lipskim oraz w Warszawie. Szacuje się, że udział ten przekroczy 90% w 2050 roku. Prognozy zatrudnienia kobiet w podziale na sekcje PKD wskazują na koncentrację tej grupy w sektorze usług nierynkowych, charakteryzujących się niższym poziomem wynagrodzeń.

Analiza sytuacji kobiet na rynku pracy w dekompozycji na sektory własnościowe pozwala zauważyć znaczący udział sektora publicznego w strukturze zatrudnienia pań. W okresie prognozy szacowany jest spadek udziału sektora publicznego w liczbie zatrudnionych kobiet, w szczególności dotyczyć on będzie powiatów: garwolińskiego, mławskiego, piaseczyńskiego, pruszkowskiego, sochaczewskiego i wołomińskiego, gdzie pod koniec prognozy sektorem dominującym w zatrudnieniu stanie się sektor prywatny.

Dyskryminacja kobiet widoczna jest w większości powiatów badanego województwa mazowieckiego. Dotyczy to m.in. powiatów: lipskiego, łosickiego, ostrołęckiego, szydłowieckiego, zwoleńskiego, przysuskiego i pułtuskiego, w których odsetek kobiet zatrudnionych w sektorze publicznym oscyluje wokół 75%. O dyskryminacji w wyżej wymienionych powiatach świadczyć może również fakt, że udział kobiet zatrudnionych w usługach nierynkowych przewyższa 65%. Zmniejszenie skutków nierównego traktowania kobiet w woj. mazowieckim umożliwi zwiększenie zatrudnienia kobiet w sektorach charakteryzujących się wyższym wynagrodzeniem: w przemyśle przetwórczym oraz usługach związanych z obsługą nieruchomości i transportem.

Predykcje struktury zatrudnienia osób płci żeńskiej wskazują na polepszenie się sytuacji kobiet na rynku pracy, widoczne poprzez malejący udział sektora publicznego w strukturze zatrudnienia kobiet. Należy jednak podkreślić utrzymanie się silnej segregacji zawodowej oraz koncentracji kobiet w usługach nierynkowych, co dowodzi istnienia dyskryminacji kobiet na mazowieckim rynku pracy.

Rozdział 2

Prognozy liczby bezrobotnych kobiet

Niniejszy rozdział poświęcono bezrobociu kobiet w województwie mazowieckim. Istotnym aspektem z punktu widzenia analizy wspomnianej kategorii jest wskazanie sytuacji tej grupy w podziale na poszczególne kategorie: według czasu pozostawania bez pracy, wieku, wykształcenia oraz stażu pracy osoby bezrobotnej.

Szczegółowa analiza danych umożliwiła opracowanie profilu osoby bezrobotnej, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia kobiety w gronie bezrobotnych w poszczególnych powiatach województwa mazowieckiego. Kompleksowe prognozy liczby bezrobotnych pozwoliły określić poziom dyskryminacji kobiet na rynku pracy w województwie. Najwyraźniej jest ona widoczna w przypadku długookresowego bezrobocia, gdzie udział kobiet przekracza 50%. Niekorzystną sytuację kobiet podkreśla również fakt, iż średnio 70% osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym stanowią kobiety.

Analizując sytuację na regionalnym rynku pracy, należy zwrócić uwagę na to, iż ulega ona ciągłym zmianom. Kluczowego w tym kontekście znaczenia nabierają precyzyjne przewidywania dotyczące poprawy lub pogorszenia sytuacji bezrobotnych kobiet w województwie mazowieckim. Prezentowane predykcje obejmą długi horyzont czasu – do 2050 roku, dzięki czemu umożliwiają planowanie długofalowych działań związanych z aktywną, równościową polityką zatrudnienia i mogą być z powodzeniem wykorzystywane w celu eliminacji przyczyn dyskryminacji kobiet na rynku pracy.

Struktura rozdziału nawiązuje układem do podziału administracyjnego województwa mazowieckiego na powiaty. W 43 podrozdziałach wskazano przyszłe trendy liczby bezrobotnych kobiet według czasu pozostawania bez pracy, wieku, wykształcenia i stażu pracy w województwie mazowieckim i jego powiatach. Dopelnienie przeprowadzonej analizy stanowi syntetyczne wskazanie płaszczyzn dyskryminacji kobiet oraz kierunków zmian, jakie będzie można obserwować w tym obszarze w ciągu kolejnych lat.

2.1. Województwo mazowieckie

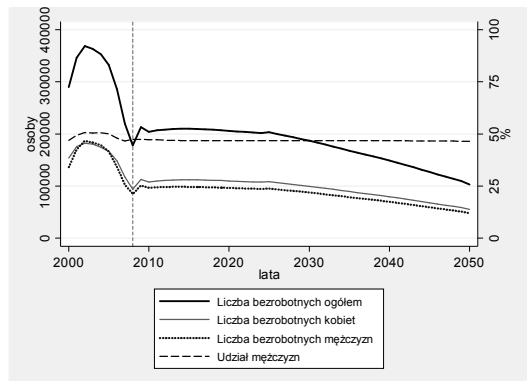
Województwo mazowieckie, ze stolicą w Warszawie, jest usytuowane w środkowej części Polski. W latach 2004–2008 można było zaobserwować sukcesywne obniżanie wartości podstawowej miary wielkości bezrobocia. W 2008 r. stopa bezrobocia wyniosła 7,3%, a w 2004 r. aż 14,7%. Temu spadkowi o prawie 7 p.p. (punkty procentowe) towarzyszył niewielki wzrost w 2009 r. do poziomu 9%. Analiza bezrobotnych w zakresie płci pozwala stwierdzić, że struktura ta jest zmaskulinizowana, gdyż 48% zarejestrowanych bezrobotnych w tym okresie stanowiły kobiety. Zaledwie co czwarta bezrobotna kobieta nie posiada jeszcze doświadczenia zawodowego⁵³.

Analiza ekonomiczna tego województwa pozwala stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy w tym obszarze jest wyjątkowo dobra względem pozostałej części kraju. Świadczą o tym wysoki udział osób w wieku produkcyjnym, rosnąca wielkość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto oraz najniższa stopa bezrobocia. Najwyższy poziom tego wskaźnika odnotowano w powiatach: szydłowieckim – 33,9%, radomskim – 28,4%, przysuskim oraz żuromińskim. Można zaobserwować ujemną korelację pomiędzy odległością od dużych ośrodków metropolitalnych a opisywanym wskaźnikiem. W związku z powyższym najniższą stopą bezrobocia cechuje się Warszawa oraz powiaty: warszawski zachodni, przyszkowski i grodziski. Mimo stosunkowo dobrej sytuacji rynku pracy na tych obszarach, nadal można zauważyć pewne problemy w ramach konkretnych grup społecznych. W grudniu 2009 r. szczególną sytuacją na rynku pracy odznaczały się grupy: bez wykształcenia średniego – 55,9% bezrobotnych, długotrwale bezrobotni – 43%, bez kwalifikacji zawodowych – 30%, bez doświadczenia zawodowego – 28%, powyżej 50. roku życia – 22%, kobiety, które nie nawiązały stosunku pracy po urodzeniu dziecka – 7,3%, niepełnosprawni – 3,7%, absolwenci szkół wyższych – 1,6%⁵⁴. Analiza poszczególnych powiatów wskazuje na większe trudności kobiet względem mężczyzn w przypadku, gdy sytuacja dotyczy bezrobotnych legitymujących się wykształceniem wyższym.

⁵³ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

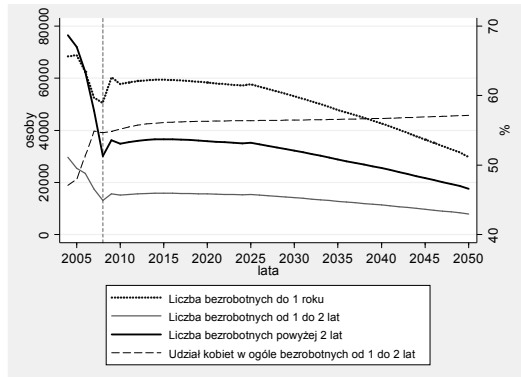
⁵⁴ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Analizując sytuację bezrobotnych w podziale na płeć w ramach mazowieckiego rynku pracy, należy podkreślić, że lata 2002–2008 charakteryzowały się tendencją spadkową liczby bezrobotnych, kiedy to uległa ona obniżeniu o 52 p.p. W świetle prognozy wolumen osób pozostających bez pracy będzie się zwiększać aż do 2032 r., zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Długookresowa prognoza wskazuje na znaczącą redukcję liczby osób bezrobotnych. Dla osób płci żeńskiej prognozuje się, że w 2050 r. spadek przekroczy 42% w porównaniu do 2008 r. Przewiduje się, że w długim okresie bezrobocie będzie w niewiele większym stopniu dotyczyło kobiety niż mężczyzn. Świadczy o tym względnie stabilny w czasie, ponad 50-procentowy udział kobiet w ogóle osób pozostających bez pracy.

Rys. 2.1. Struktura bezrobocia w województwie mazowieckim w podziale na płeć

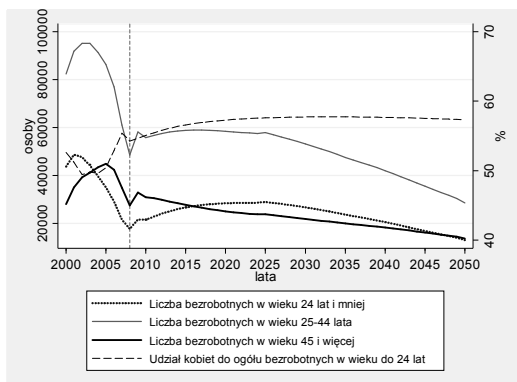
Rozpatrując sytuację bezrobotnych kobiet w całym województwie mazowieckim, można zaobserwować, że lata 2004–2008 charakteryzował gwałtowny spadek liczby pozostających bez pracy, najsilniej widoczny wśród kobiet bezrobotnych długotrwale.

Rys. 2.2. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w województwie mazowieckim

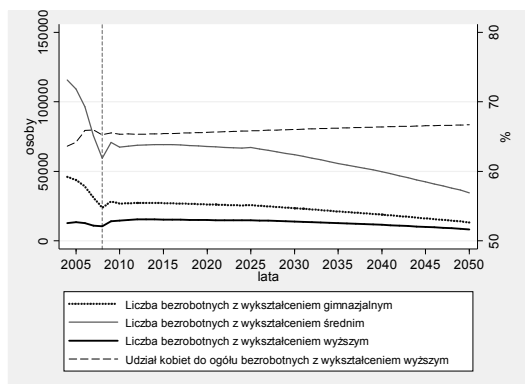
i będą oscylowały wokół 40 p.p. Co więcej, wysoki (61%) udział kobiet wśród osób pozostających bez pracy długoterminowo świadczy o trudnościach kobiet ze znalezieniem zatrudnienia, większych niż w przypadku mężczyzn. Jednocześnie sytuacja kobiet na rynku pracy na omawianym obszarze wydaje się lepsza względem płci przeciwnej w przypadku krótkookresowego pozostawania bez zatrudnienia.

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych kobiet, należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią te w wieku 25–44 lat. Do roku 2008 największe spadki odnotowano w liczbie kobiet poniżej 25 lat. Mimo licznych wahań wolumenu niepracujących powyżej 44. roku życia, w 2004 i 2008 r. stanowiły one wielkość porównywalną. W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy, po relatywnie niewielkim wzroście, przewiduje się systematyczny spadek liczby bezrobotnych kobiet do końca okresu objętego analizą. Opisanie trendy będą towarzyszyły wszystkim omawianym grupom wiekowym. Spodziewaną dyskryminację na rynku pracy w całym województwie mazowieckim może potwierdzić wysoki 57-procentowy udział kobiet w ogóle bezrobotnych w wieku odpowiednio 25 lat i mniej oraz 25–44 lat. Jedynie prognozowany stabilny 45-procentowy udział kobiet w grupie wieku 45+ gwarantuje zachowanie równościowej polityki zatrudnienia.

Rys. 2.3. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w województwie mazowieckim

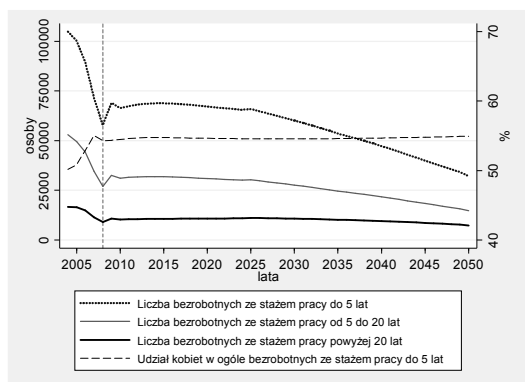
Na podstawie analizy struktury bezrobocia kobiet według wykształcenia można stwierdzić, że zjawisko to w najmniejszym stopniu dotyczy grupy z wykształceniem wyższym, w największym zaś ze średnim. Co więcej, szacuje się, że sytuacja ta pozostanie niezmienną w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy.

Rys. 2.4. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w województwie mazowieckim

Przewiduje się, że największa redukcja do 2050 roku będzie obserwowalna w przypadku kobiet z wykształceniem średnim. Jednocześnie wolumen niepracujących osób płci żeńskiej posiadających wysokie kwalifikacje na przestrzeni całego analizowanego okresu pozostanie relatywnie stabilny. Porównując rok 2008 z 2050 można stwierdzić, że sytuacja kobiet na tle mężczyzn nie ulegnie znaczącym zmianom. Świadczy o tym wysoki udział kobiet wśród bezrobotnych z tym wykształceniem. Odsetek ten na przestrzeni prognozowanego okresu charakteryzuje tendencja wzrostowa i szacuje się, że do 2050 r. ukształtuje się on na poziomie ok. 66%, co świadczy o występowaniu zjawiska dyskryminacji kobiet posiadających wysokie kwalifikacje na rynku pracy.

Na rysunku 2.5. przedstawiona została struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w woj. mazowieckim. W przypadku każdej z badanych grup, w kolejnych latach

Rys. 2.5. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w województwie mazowieckim

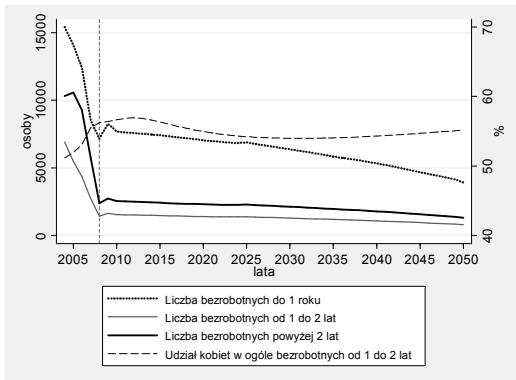
stanowiących horyzont prognozy, po początkowym niewielkim wzroście wolumenu bezrobotnych kobiet, po roku 2025 wielkości tej towarzyszył będzie trend malejący. Do 2050 r. największe spadki będą widoczne w ramach niepracujących osób płci żeńskiej ze stażem pracy 5–20 lat. O dyskryminacji kobiet mających doświadczenie zawodowe nieprzekraczające 20 lat świadczą relatywnie wysokie udziały kobiet w ogóle bezrobotnych w ramach tych dwu grup. Na przestrzeni okresu prognozy pozostaną

one na względnie stabilnym poziomie oscylującym wokół 55%.

Podsumowując, trzeba stwierdzić, że województwo mazowieckie jest obszarem, gdzie występuje zjawisko dyskryminacji kobiet. Kobiety bezrobotne, które napotykają na większe niż mężczyźni trudności w znalezieniu zatrudnienia to kobiety w wieku do 25 lat, z niewielkim doświadczeniem zawodowym a także wykształceniem wyższym. Należy podkreślić, że w świetle prognozy to właśnie kobiety będą miały większościowy udział wśród ogółu bezrobotnych w woj. mazowieckim, choć różnice pozostaną względnie niewielkie.

2.2. Warszawa

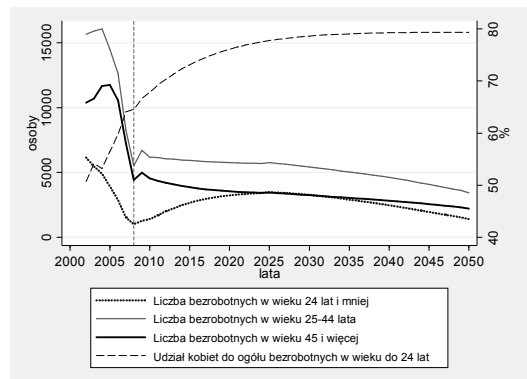
Miasto stołeczne Warszawa, położone w środkowej części województwa mazowieckiego, ma najniższą stopę bezrobocia w całej Polsce. W latach 2004–2008 zanotowano sukcesywny spadek tego wskaźnika. W 2008 r. stopa bezrobocia wynosiła zaledwie 1,9%, natomiast w roku kolejnym nastąpił wzrost do 2,9%. W 2009 r. w Warszawie było zarejestrowanych 16,3 tys. bezrobotnych mężczyzn oraz 14,9 tys. kobiet, a tym samym ich udział wyniósł 48%⁵⁵.

Rys. 2.6. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w Warszawie

że do 2050 r. ulegnie ono redukcji o nieco ponad 45 p.p. względem roku 2008. Mimo malejącego udziału kobiet pozostających bez pracy w ogóle bezrobotnych w tej grupie, szacunki wskazują na większe trudności kobiet w znalezieniu zatrudnienia.

Jak wynika z rysunku 2.7., zjawisko bezrobocia w głównej mierze dotyka kobiety w wieku 25–44 lat. W latach 2002–2004 liczba kobiet pozostających bez pracy w wieku powyżej 25 lat wykazywała niewielką tendencję wzrostową, po czym odnotowano jej gwałtowny spadek do roku 2008 r. Względem roku 2002 wolumen bezrobotnych kobiet w wieku 25–44 lat spadł o 65 p.p., natomiast w grupie kobiet 45+ redukcja ta sięgnęła 57 p.p. Prognoza długookresowa wskazuje, że w początkowych latach liczba pozostających bez zatrudnienia kobiet będzie

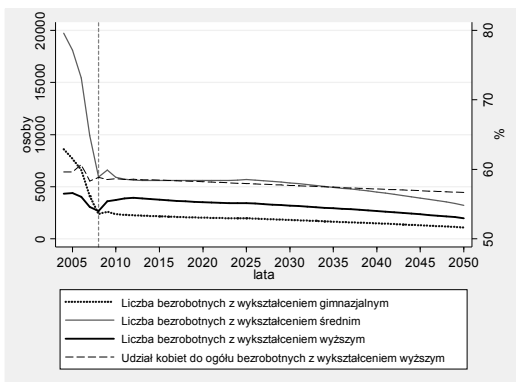

Rys. 2.7. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w Warszawie

⁵⁵ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

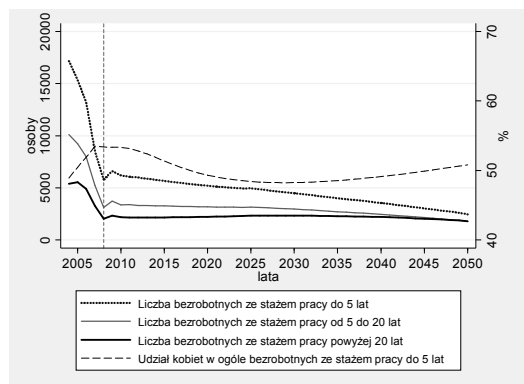
wzrastała. Relatywnie stabilny udział kobiet powyżej 45. roku życia względem wszystkim osób bezrobotnych w tym wieku (46%) wskazuje na stosowanie prokobiecej polityki równościowej. Z kolei w przypadku pozostałych analizowanych grup wiekowych udziały te pozostają wysokie: 79% dla kobiet do 24. roku życia i 65% w wieku 25–44 lat. Pozwala to wnioskować o dyskryminacji kobiet względem mężczyzn.

Wśród kobiet bezrobotnych w Warszawie najliczniejszą grupę stanowią osoby z średnim wykształceniem, natomiast najmniej liczną z wyższym. W świetle prognozy sytuacja ta zostanie podtrzymana i tym samym najbardziej zagrożone zjawiskiem bezrobocia pozostaną kobiety z wykształceniem zawodowym i policealnym. Jednocześnie najwyraźniejszy spadek wolumenu bezrobotnych odnotowany zostanie w ramach wykształcenia średniego oraz gimnazjalnego. Przewidywana redukcja wielkości bezrobocia pozwala wysnuć wniosek o poprawiającej się sytuacji kobiet na warszawskim rynku pracy. Mimo relatywnie stabilnego, porównywalnego z 2008 r. udziału kobiet w ogóle bezrobotnych w ramach wszystkich analizowanych poziomów wykształcenia, należy zaznaczyć, że porównując sytuację kobiet i mężczyzn tylko dla grupy z wykształceniem gimnazjalnym, ci ostatni napotykały mniejsze trudności ze znalezieniem zatrudnienia. Z kolei pozostałe grupy charakteryzuje brak polityki równościowej względem płci.

Rys. 2.8. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w Warszawie

Analiza struktury bezrobocia wśród kobiet w zależności od długości stażu pracy

Rys. 2.9. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w Warszawie

pozwała stwierdzić, że wielkości te uległy redukcji w ostatnich siedmiu latach w każdej rozpatrywanej grupie. Co więcej, długookresowa prognoza wskazuje na kontynuowanie opisaną tendencję w kolejnych okresach. Wydaje się, że większe doświadczenie zawodowe warunkuje stabilność zatrudnienia. Należy zaznaczyć, że o ile w kolejnych latach prognozy udział kobiet ze stażem pracy do 5 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych będzie ulegał obniżeniu, to począwszy od roku 2027 wielkość tę charakteryzowała będzie tendencja wzrostowa. Niemniej jednak przez cały okres prognozy odsetek

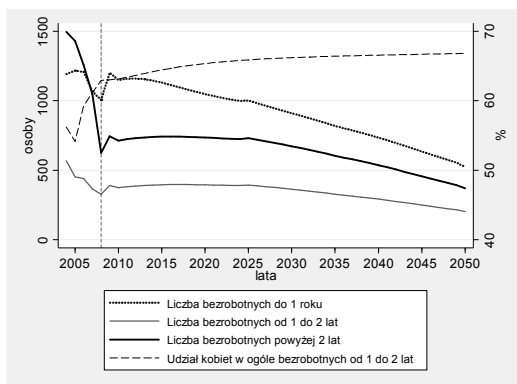
ten będzie oscylował wokół 50%. Najmniejszą grupę bezrobotnych stanowią kobiety ze stażem pracy powyżej 20 lat. W świetle prognozy można przypuszczać, że w dalszym ciągu będzie miało miejsce nierówne traktowanie pracowników płci męskiej i żeńskiej ze stażem 5–20 lat.

Warszawa charakteryzuje się polepszającą się sytuacją bezrobotnych, głównie z racji spadku bezrobocia długookresowego. Analizując strukturę bezrobocia wśród kobiet, można stwierdzić, że dyskryminowane na tle mężczyzn w kolejnych latach pozostaną te z wykształceniem średnim i wyższym w wieku poniżej 45 lat z najkrótszym stażem pracy. W tych grupach powinno prowadzić się politykę zmierzającą do wyrównania szans kobiet na znalezienie zatrudnienia.

2.3. Ostrołęka

Miasto Ostrołęka, mające status powiatu, leży w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. W okresie przypadającym na lata 2004–2008 nastąpił spadek stopy bezrobocia z poziomu 24% do 13,5%. W roku 2009 odnotowano niewielki wzrost tego wskaźnika do poziomu 15,1%. Porównując sytuację na rynku pracy kobiet i mężczyzn, można stwierdzić, że osoby płci żeńskiej są w większym stopniu zagrożone zjawiskiem wykluczenia ze sfery zawodowej. Stanowią one bowiem 55% wszystkich osób bezrobotnych w tym rejonie. Liczba kobiet bezrobotnych w 2009 roku wynosiła niewiele ponad 2 tys., natomiast mężczyzn 1,6 tys. Prawie co czwarta bezrobotna kobieta nie posiada stażu pracy⁵⁶.

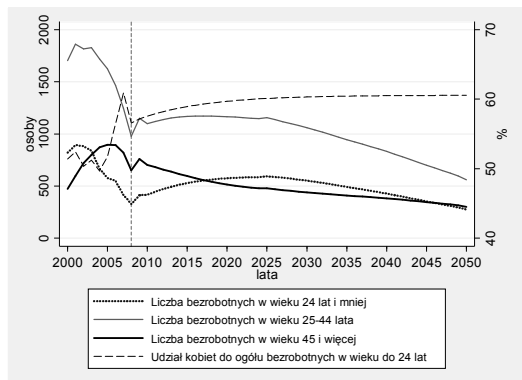
W okresie 2000–2008 liczba bezrobotnych kobiet, niezależnie od okresu trwania bezrobocia, z roku na rok malała. W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy tendencja ta będzie kontynuowana. Kobiety bezrobotne krócej niż 1 rok będzie charakteryzował największy procentowy spadek omawianej wielkości. Co więcej, udział kobiet bezrobotnych w ogóle osób pozostających bez zatrudnienia wzrasta wraz z długością czasu poza stosunkiem pracy. Szacuje się, że w przyszłości kobiety będą w mniejszym stopniu dotknięte zjawiskiem bezrobocia krótkookresowego niż mężczyźni. Natomiast wysoki, sięgający prawie 70% udział kobiet wśród osób długookresowo bezrobotnych świadczy o trudnej sytuacji na rynku pracy badanej grupy w przypadku pozostawania poza stosunkiem pracy dłużej niż 2 lata.

Rys. 2.10. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w Ostrołęce

⁵⁶ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Zjawisko bezrobocia w Ostrołęce dotyczy przede wszystkim kobiet w wieku 25–44 lat. Co więcej sytuacja ta będzie podtrzymana w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy. Podczas gdy wśród kobiet do 44 lat wolumen bezrobotnych

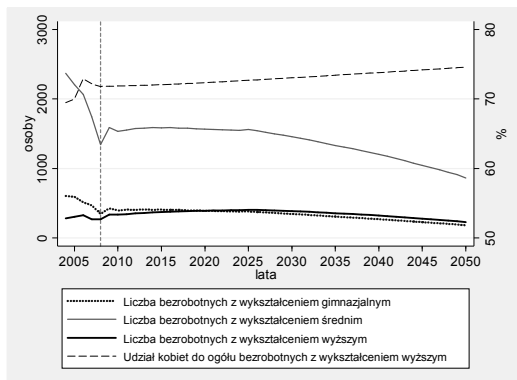

Rys. 2.11. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w Ostrołęce

zmniejszył się o ok. 60%. Dla najmłodszej grupy i ok. 43% dla grupy 25–44 lat, to w przypadku wieku powyżej 45 lat odnotowano relatywnie duży wzrost liczby bezrobotnych kobiet (37% w roku 2008 w stosunku do roku 2000). Jednocześnie prognozuje się, że największe spadki wolumenu bezrobotnych kobiet będą charakteryzowały najstarszą grupę wiekową. Dominujący udział kobiet w ogóle bezrobotnych niezależnie od przedziału wiekowego świadczy o większych trudnościach kobiet w poszukiwaniu

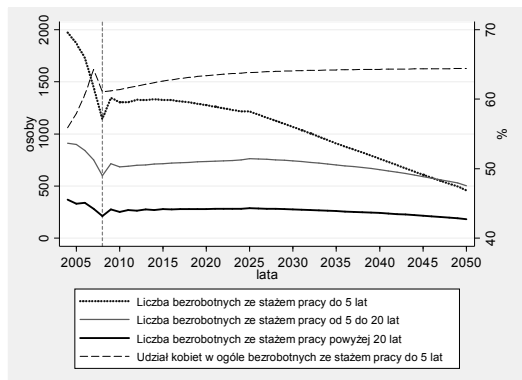
pracy niż w przypadku płci przeciwnej. Największe dysproporcje prognozowane są wśród grupy wiekowej powyżej 45. roku życia oraz do 24 lat. Polityka braku równości stosowana jest więc wobec najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym grup wiekowych.

Analiza bezrobotnych kobiet pod kątem wykształcenia pozwala stwierdzić, że dotyczy ono w najmniejszym stopniu kobiety mające wykształcenie wyższe, a w największym – średnie. Prognozuje się, że struktura ta będzie zachowana do 2050 roku. Niezależnie od typu wykształcenia dane wskazują, że udział bezrobotnych kobiet w stosunku do ogółu osób bezrobotnych z danej grupy społecznej wykazuje tendencję wzrostową. Udział mężczyzn bez zatrudnienia z wykształceniem wyższym jest znacznie niższy niż w przypadku kobiet, natomiast względnie porównywalny udział odnotowuje się w ramach wykształcenia gimnazjalnego. W długim okresie prognozuje się, że niezależnie od typu wykształcenia kobiety będą w większym stopniu narażone na brak pracy. Największe dysproporcje będą obserwowalne w ramach wykształcenia wyższego, gdyż udział kobiet sięgnie ponad 74% w ogóle osób bezrobotnych.

Rys. 2.12. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w Ostrołęce

Analiza liczby bezrobotnych kobiet w zakresie długości stażu pracy pozwala stwierdzić, że wielkość bezrobocia zmniejsza się wraz ze wzrostem doświadczenia zawodowego. Szacuje się, że przez cały okres prognozy tendencja spadkowa charakteryzowała będzie wolumen bezrobotnych kobiet ze stażem pracy do 5 lat.

Rys. 2.13. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w Ostrołęce

Niezależnie od doświadczenia zawodowego kobiety mają mniejsze szanse na pozostawanie w stosunku pracy niż mężczyźni. Świadczy o tym wysoki udział kobiet względem wszystkich osób bezrobotnych wynoszący około 61% dla stażu do 5 lat i 62% dla stażu 5–20 lat. Najmniejsze dysproporcje między płciami są charakterystyczne dla najbardziej doświadczonych pracowników (51% wszystkich bezrobotnych w ramach tej grupy stanowią kobiety). Tendencja braku równego traktowania kobiet i mężczyzn będzie występowała na omawianym rynku pracy w kolejnych okresach. Jednak do 2050 roku największe dysproporcje będą obserwowalne dla osób z najkrótszym stażem pracy.

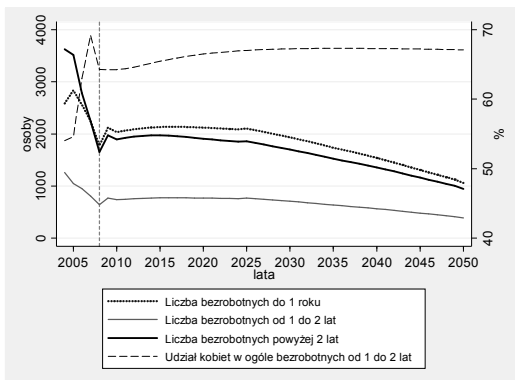
Ostrołęka nie wydaje się miastem, gdzie kobiety napotykają na większe trudności w znalezieniu zatrudnienia niż mężczyźni. Zjawisko dyskryminacji kobiet jest bardzo powszechne wśród osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Znaczące dysproporcje występują także w grupach: w wieku do 24 lat i powyżej 45 lat, o najmniejszym doświadczeniu zawodowym i osób pozostających bez pracy przez okres 1–2 lat.

2.4. Płock

Miasto Płock – historyczna stolica Mazowsza – znajduje się w zachodniej części województwa mazowieckiego. W okresie 2004–2008 obserwowalny był trend spadkowy charakterystyczny dla wielkości zarejestrowanej stopy bezrobocia, która na tym obszarze zmniejszyła się o 10 p.p. Niemniej jednak w 2009 r. odnotowano niewielki wzrost stopy bezrobocia do poziomu 10,5%. Analiza bezrobocia w zakresie płci pozwala stwierdzić, że zjawisko to częściej dotyka kobiety niż mężczyzn. W 2009 r. udział osób płci żeńskiej w całkowitej liczbie osób pozostających bez pracy wyniósł 55% (3,9 tys. kobiet względem 3,1 tys. mężczyzn). Sytuacja ta dotyczy głównie kobiet, które wcześniej pracowały⁵⁷.

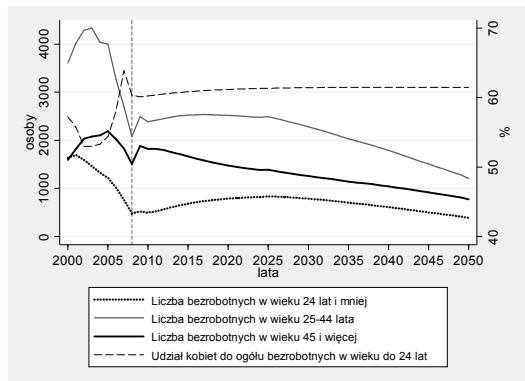
⁵⁷ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Analiza danych historycznych pozwala stwierdzić, że brak jest znaczących różnic w liczbie kobiet pozostających bez pracy krócej niż 1 rok i dłużej niż 2 lata. Tendencja zostanie utrzymana w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy, z niewielką przewagą liczby kobiet bezrobotnych krótkotrwale. Te pozostające bez pracy 1–2 lat stanowią zaledwie 16% wszystkich bezrobotnych osób płci żeńskiej. Przewiduje się, że największe redukcje będą odnotowane w ramach bezrobotnych długookresowo. Analiza udziału kobiet w ogóle bezrobotnych wskazuje na znacznie gorszą sytuację osób płci żeńskiej, z największą dyskryminacją w ramach bezrobocia długookresowego. Przewidywana jest kontynuacja tego trendu w kolejnych okresach. Wnioski te wpływają na negatywny obraz Płocka jako miejsca pracy kobiet.

Rys. 2.14. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w Płocku

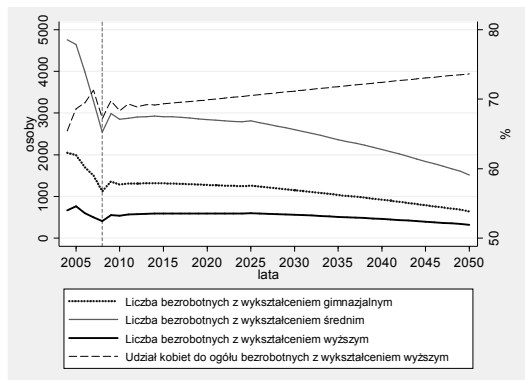
Lata 2000–2008 charakteryzował spadek liczby bezrobotnych kobiet, niezależnie od wieku. Jednocześnie najsilniejsza redukcja dotyczyła grupy do 24 lat. Szacuje się, że do 2025 roku liczba kobiet do 24 lat pozostających bez zatrudnienia będzie sukcesywnie rosła. Po tym okresie do 2050 r. obserwowalna będzie tendencja spadkowa, kiedy to omawiana wielkość ukształtuje się na poziomie 386 bezrobotnych. Redukcja bezrobocia do 2050 r. względem roku 2008 będzie sukcesywnie wzrastała wraz z wiekiem kobiet. Należy zauważyć, że płć żeńska stanowi płć dominującą w ogóle zasobu bezrobotnych. Co więcej, w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy tendencja ta zostanie podtrzymana, przy czym brak będzie

Rys. 2.15. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w Płocku

większych różnic w wielkości udziału kobiet w ogóle bezrobotnych w ramach poszczególnych grup wiekowych.

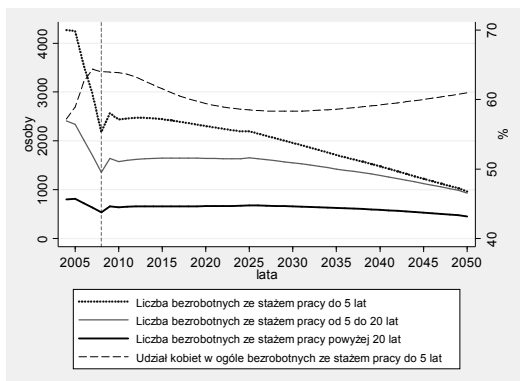
Mimo prognozowanego spadku liczby bezrobotnych kobiet z wykształceniem zarówno gimnazjalnym, średnim, jak i wyższym, ich udział w ogóle bezrobotnych pozostanie relatywnie wysoki. Ponadto przewiduje się, że dysproporcje te będą się pogłębiać na przestrzeni prognozowanego okresu. W największym stopniu sytuacja ta dotyczyć będzie kobiet z wykształceniem wyższym. W 2008 roku 67% bezrobotnych stanowiły kobiety, natomiast do 2050 roku odsetek ten wzrośnie do poziomu nieco poniżej 74%. Wydaje się więc, że trendy spadkowe towarzyszące liczbie bezrobotnych kobiet odzwierciedlają tendencje na rynku pracy i jednocześnie zwiększający się udział kobiet pozostających bez pracy wśród zatrudnionych ogółem

Rys. 2.16. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w Płocku

świadczy o silniejszej pozycji mężczyzn na rynku pracy oraz dyskryminacji kobiet, przede wszystkim tych o wysokich kwalifikacjach.

Na podstawie rysunku 2.17 można zauważyć, że najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią kobiety ze stażem pracy do 5 lat. W świetle prognozy, ich liczba będzie sukcesywnie ulegać redukcji. O ile do 2025 r. przewiduje się względną stabilność liczby bezrobotnych kobiet ze stażem pracy od 5 do 20 lat oraz powyżej, to po tym okresie będzie ona ulegała obniżeniu do 2050 r. Szacuje się, że w 2050 roku ponad 0,9 tys. kobiet mających nie więcej niż 20 lat pracy będzie pozostawała bez zatrudnienia. Należy zwrócić uwagę na prognozowane zwiększanie dysproporcji pomiędzy pracownikami obu płci o tym samym stażu pracy. Najwyraźniej zjawisko to widoczne będzie w przypadku kobiet pozostających bez zatrudnienia ze stażem pracy od 5 do 20 lat. Ich odsetek w ogóle bezrobotnych począwszy od 2008 r. do końca okresu objętego analizą charakteryzował się będzie tendencją rosnącą i będzie oscylował wokół 70%.

Rys. 2.17. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w Płocku

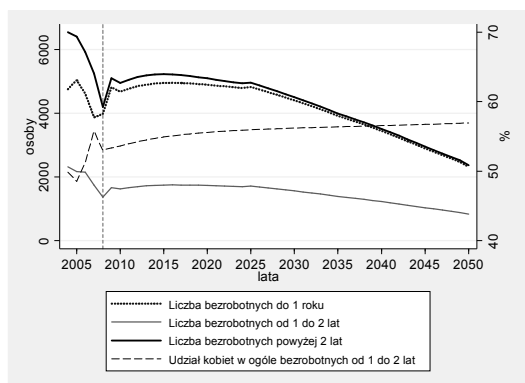
Mimo spadku liczby kobiet pozostających poza stosunkiem pracy, prognozuje się, że w kolejnych okresach największe dysproporcje względem płci będą obserwowalne wraz z wydłużeniem się czasu pozostawania bez pracy i posiadaniem wysokich kwalifikacji zawodowych. Trudniejszy dostęp do zatrudnienia mają kobiety, niezależ-

nie od wieku, ze stażem pracy wynoszącym 5–20 lat. Tym samym żadna z analizowanych grup nie wskazuje na miasto Płock jako prowadzące prokobietą politykę zatrudnieniową.

2.5. Radom

Radom – miasto z prawami powiatu – znajduje się w centralno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Stopie bezrobocia w okresie 2004–2008 towarzyszył trend spadkowy – wskaźnik ten obniżył się z poziomu 28,2% do 19,5%. Rok 2009 charakteryzował się niewielkim wzrostem stopy bezrobocia do 21,4%. Zjawisko pozostawania bez pracy jest w Radomiu częściej spotykane wśród mężczyzn niż wśród kobiet. W 2009 roku liczba kobiet pozostających bez pracy wynosiła prawie 9,8 tys., a mężczyzn niespełna 10,2 tys. Dane historyczne wskazują, że trzy na cztery kobiety pozostające bez pracy posiadają pewne doświadczenie zawodowe⁵⁸.

Analiza danych historycznych pozwala stwierdzić, że liczba kobiet bezrobotnych zmniejszała się niezależnie od długości czasu pozostawania bez pracy. Największą liczbę kobiet niepracujących charakteryzowało bezrobocie długookresowe, z niewielką różnicą w porównaniu do krótkookresowego.

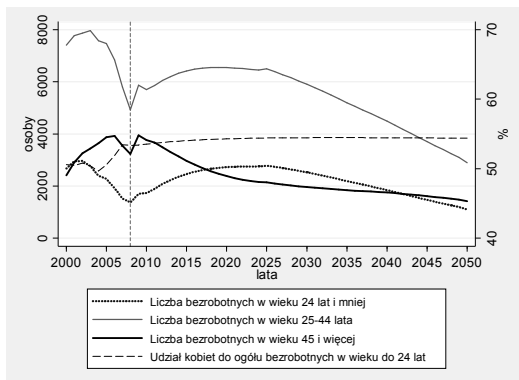
Rys. 2.18. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w Radomiu

w ogóle osób pozostających bez pracy przez ponad 2 lata, który w analizowanym okresie będzie oscylował wokół 64%.

Radom można określić jako miasto promujące równościową politykę zatrudnienia w ramach bezrobotnych krótkotrwale. Świadczy o tym 45-procentowy udział kobiet bezrobotnych krócej niż 1 rok względem wszystkich osób pozostających bez pracy. W ramach bezrobocia długookresowego dane wskazują na potencjalnie większe trudności kobiet ze znalezieniem pracy, niż ma to miejsce w przypadku mężczyzn. Świadczy o tym wysoki udział osób płci żeńskiej

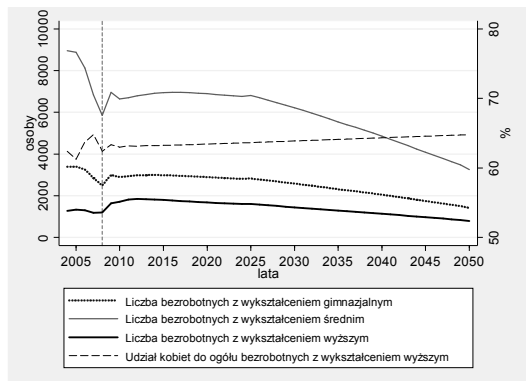
⁵⁸ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

W latach 2000–2008 w największym stopniu bezrobociu dotknęło kobiety w wieku 25–44 lat. Co więcej, szacuje się, że tendencja ta będzie kontynuowana w kolejnych latach, choć począwszy od 2025 r. liczba bezrobotnych w tej grupie ulegnie znaczącej redukcji. W świetle prognozy, będzie się także obniżać liczba bezrobotnych kobiet w wieku 45 lat i więcej. Przewiduje się, że struktura bezrobotnych kobiet w zakresie wieku pozostanie bez zmian w całym prognozowanym okresie. Odsetek kobiet bezrobotnych powyżej 45 lat pozostaje względnie stabilny i utrzymuje się na poziomie ok. 50%. Analiza pozostałych grup wiekowych wskazuje na brak znaczących dysproporcji między płciami. 54% wszystkich bezrobotnych stanowią kobiety w wieku do 44 lat.

Rys. 2.19. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w Radomiu

Najlichnieszą grupę bezrobotnych kobiet stanowią kobiety z wykształceniem średnim. Sytuacja ta pozostanie względnie stabilna aż do roku 2025. Po tym okresie wolumen w wyżej wymienionej grupie zacznie ulegać systematycznej redukcji. Trend

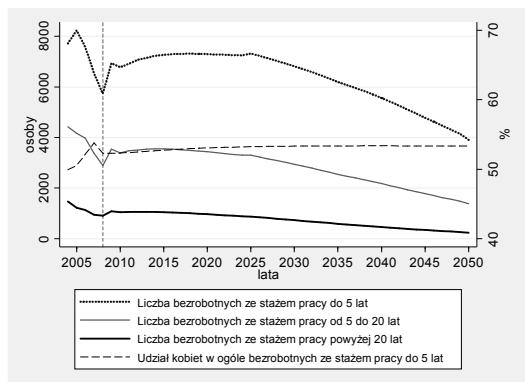

Rys. 2.20 Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w Radomiu

spadkowy będzie także charakterystyczny dla bezrobotnych kobiet z wykształceniem gimnazjalnym i wyższym w całym prognozowanym okresie. Jednocześnie można zauważyć, że jedynie grupa bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym jest zmaskulinizowana w ok. 45% na przestrzeni analizowanego okresu. W pozostałych grupach osób niepracujących, tj. z wykształceniem wyższym i średnim, płeć dominującą stanowią kobiety, a ich udział jest relatywnie

stabilny i wynosi odpowiednio 62% i 57%. Mimo że posiadanie wysokich kwalifikacji przez kobiety nie warunkuje na omawianym obszarze równego traktowania pracowników niezależnie od płci, należy podkreślić prokobiece podejście w ramach wykształcenia gimnazjalnego.

Na podstawie rysunku 2.21. można zaobserwować, że na przestrzeni analizowanego okresu liczba bezrobotnych będzie ulegać redukcji bez względu na długość stażu

Rys. 2.21. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w Radomiu

pracy. Najgwałtowniejszy spadek zostanie odnotowany w przypadku niepracujących kobiet ze stażem pracy do 5 lat. Jednocześnie poniżej 45% ogółu bezrobotnych ze stażem powyżej 20 lat stanowią kobiety. Co więcej, prognozuje się, że wielkość ta pozostanie na względnie stabilnym poziomie przez cały okres prognozy. Niepokojący wydaje się natomiast wysoki odsetek bezrobotnych kobiet ze stażem pracy od 5 do 20 lat, który, w świetle prognozy, pozostanie stabilny i będzie oscylował wokół 60%.

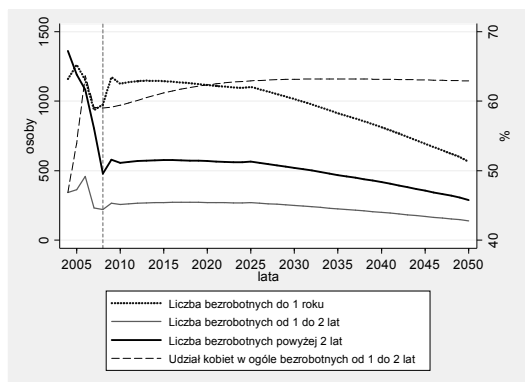
Podsumowując, należy stwierdzić, że w Radomiu równościowa polityka zatrudnieniowa, promująca osoby płci żeńskiej na rynku pracy, jest stosowana wobec kobiet doświadczających bezrobocia krótkookresowego, posiadających wykształcenie gimnazjalne, ze stażem pracy dłuższym niż 20 lat, a co za tym idzie, będących w grupie wiekowej powyżej 45 lat. Jednocześnie na dyskryminację na rynku pracy narażone są kobiety z wykształceniem wyższym o najmniejszym doświadczeniu zawodowym oraz pozbawione zatrudnienia przez okres 1–2 lat.

2.6. Siedlce

Miasto Siedlce leży we wschodniej części Polski. Analiza stopy bezrobocia wskazuje, że lata 2004–2008 charakteryzowały się spadkiem tego wskaźnika. W roku 2009 odnotowano natomiast niewielki wzrost tej wielkości do 9,7%. Analiza bezrobotnych w podziale na płeć pozwala stwierdzić, że nie ma znaczących dysproporcji pomiędzy kobietami a mężczyznami – ci ostatni stanowią 51% ogółu pozostających bez pracy. W 2009 roku 1668 kobiet i 1734 mężczyzn było zarejestrowanych jako bezrobotni. Zdecydowana większość, tj. 75% kobiet zarejestrowanych jako bezrobotne, posiada doświadczenie zawodowe⁵⁹.

⁵⁹ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

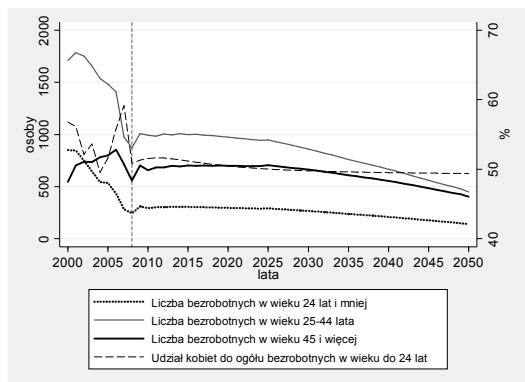
W okresie ostatnich pięciu lat najliczniejszą grupę bezrobotnych kobiet stanowiły te, które pozostawały bez pracy nie dłużej niż 1 rok. Jednocześnie najmniej liczną grupą pozostawały te będące poza stosunkiem pracy 1–2 lat. Szacunki wskazują na

Rys. 2.22. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w Siedlcach

dłużej niż 2 lata, którym będzie towarzyszył trend wzrostowy, a ich udział w badanej grupie będzie oscylował wokół 70%.

Biorąc pod uwagę przedziały wiekowe kobiet, należy zauważyć, że bezrobocie w największym stopniu dotyka osoby w wieku 25–44 lat. Przewiduje się, że rozkład ten będzie względnie stabilny aż do 2050 roku. Na końcu okresu prognozy największy spadek szacowany jest w grupie osób

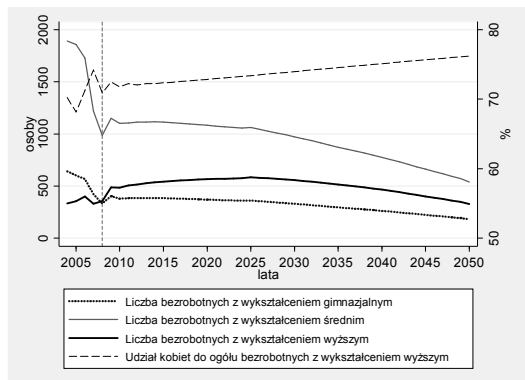
Rys. 2.23. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w Siedlcach

W 2050 r. niewiele ponad 49% wszystkich osób pozostających bez pracy mających nie więcej niż 24 lata będą stanowiły kobiety. Udział ten świadczy o promocji młodych kobiet, które mogą liczyć na zatrudnienie w większym stopniu niż mężczyźni. Niestety, pociąga to za sobą także problemy z pracą dla starszych grup kobiet.

utrzymywanie się tych tendencji w całym okresie prognozy. W początkowych latach analizy udział kobiet bezrobotnych w całości tego zasobu był mniejszy niż mężczyzn dla grupy pozostających bez pracy do 2 lat. W kolejnych latach odsetek ten zwiększał się, co wskazuje na brak kontynuacji polityki równościowej wobec płci. W świetle prognozy można wskazać na brak dysproporcji ze względu na płeć wśród bezrobotnych krótkookresowo. Jednocześnie należy podkreślić problem kobiet pozostających bez pracy

borykających się z problemem bezrobocia w najwyższym stopniu. Analiza udziałów kobiet w ramach poszczególnych grup wiekowych pozwala stwierdzić, że okres 2000–2008 charakteryzował się dużymi wahaniami analizowanej cechy szczególnie dla najmłodszej grupy wiekowej. Prognoza na kolejne lata wskazuje na względnie stabilny w czasie i równy udział zarówno kobiet, jak i mężczyzn w grupie bezrobotnych do 24. roku życia.

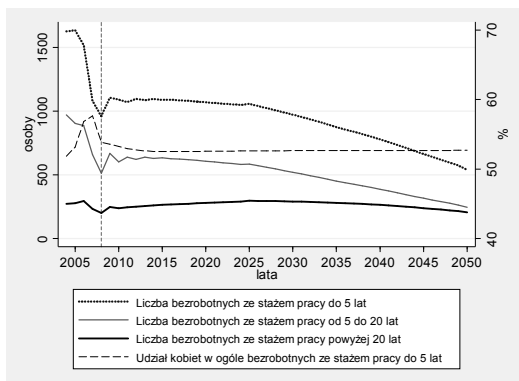
Do 2008 roku grupa kobiet najmniej zagrożonych utratą pracy obejmowała kobiety z wykształceniem gimnazjalnym, natomiast w największym stopniu utratą pracy zagrożone były kobiety z wykształceniem średnim. Przewiduje się, że tendencja ta

Rys. 2.24. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w Siedlcach

niem gimnazjalnym można zauważyć prowadzenie równościowej polityki zatrudnieniowej i tendencje do niwelowania dysproporcji.

Analiza liczby kobiet pozostających bez pracy w ramach długości stażu pracy pozwala stwierdzić, że najmniej liczną grupę stanowią te ze stażem pracy powyżej 20 lat. Jednocześnie jednak, biorąc pod uwagę udział kobiet wśród wszystkich osób pozostających bez pracy ze stażem pracy dłuższym niż 20 lat, należy zauważyć, że w okresie 2004–2005 sytuacja na rynku pracy była bardziej korzystna dla kobiet, gdyż odsetek ten wynosił około 46%. Począwszy od 2008 r. do końca okresu objętego analizą, niezależnie od długości stażu pracy, to mężczyźni będą mieli zdecydowanie mniejszy udział wśród pozostających bez pracy w ramach poszczególnych grup. Fakt ten przemawia na niekorzyść Siedlec jako potencjalnego miejsca pracy.

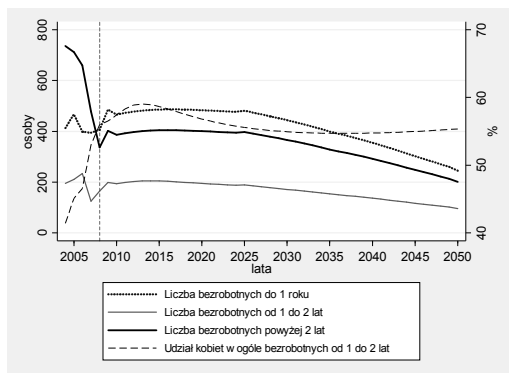
Rys. 2.25. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w Siedlcach

W Siedlcach prowadzona jest równościowa polityka zatrudnieniowa w pewnych grupach. Prognozowany niższy niż 50% udział kobiet bez pracy w ogóle bezrobotnych krótkotrwale, posiadających wykształcenie gimnazjalne oraz mających nie więcej niż 24 lata, świadczy o aktywizacji młodych kobiet na rynku pracy na tym obszarze. Jednocześnie większe trudności w znalezieniu zatrudnienia niż mężczyźni napotykać będą kobiety powyżej 45. roku życia z wykształceniem wyższym.

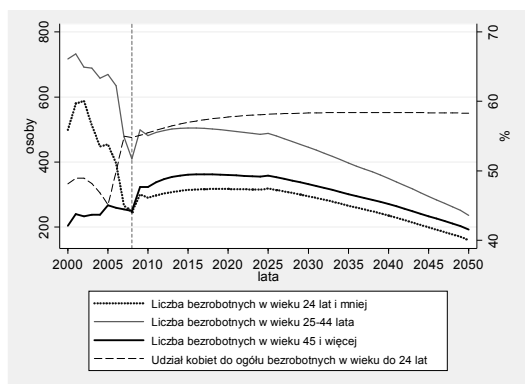
2.7. Powiat białobrzeski

Powiat białobrzeski usytuowany jest w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego. Lata 2006–2008 charakteryzowały się redukcją stopy bezrobocia, natomiast w 2009 roku nastąpił jej wzrost – z 12,8% do 13,5%. Kobiety stanowią 46% ogółu bezrobotnych na tym obszarze. W powiecie białobrzeskim zarejestrowanych jako osoby bezrobotne jest 887 kobiet i 1041 mężczyzn. W 2009 roku aż 36% stanowiły osoby bez stażu pracy⁶⁰.

Analiza danych historycznych pozwala zauważyć gwałtowny spadek do 2008 r. liczby kobiet pozostających bez pracy dłużej niż 2 lata. W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy liczba ta zachowa względną stabilizację, po czym, począwszy od roku 2025 r., będzie się systematycznie obniżać. Opisane wyżej tendencje będą towarzyszyły wszystkim analizowanym grupom bez względu na długość okresu pozostawania bez pracy. Co więcej, szacuje się, że dla każdej z nich do roku 2050 (względem 2008 roku) bezrobocie ulegnie redukcji o około 40 p.p. Należy zwrócić uwagę na prognozowany niski udział kobiet bezrobotnych krótkookresowo (który do 2030 r. obniży się do poziomu 30%), a także wysoki odsetek bezrobotnych długotrwale (ok. 55%). Wydaje się więc, że dysproporcje na niekorzyść kobiet zwiększają się wraz ze wzrostem długości okresu pozostawania poza stosunkiem pracy.

Rys. 2.26. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie białobrzeskim

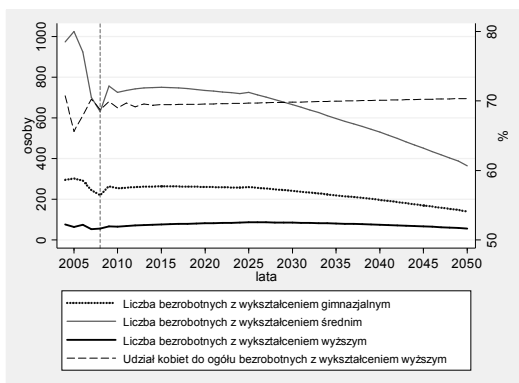
Rys. 2.27. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie białobrzeskim

W latach 2000–2008 miała miejsce redukcja liczby kobiet bezrobotnych do 44. roku życia, przy czym dla najmłodszej grupy wiekowej był to spadek o ok. 50 p.p. Jednocześnie w przypadku kobiet powyżej 44. roku życia odnotowano obniżenie wolumenu zatrudnionych o nieco poniżej 23 p.p. O ile początkowe lata prognozy będą się charakteryzowały wzrostem bezrobocia wśród kobiet w każdej grupie wiekowej, to przewiduje się, że w długim okresie trend ten zostanie

⁶⁰ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

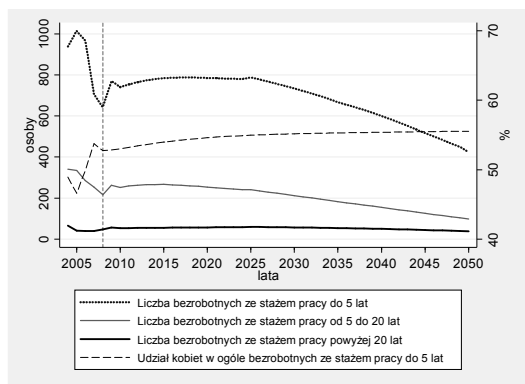
odwrócony, co najbardziej widoczne będzie w przypadku kobiet w wieku 25–44 lat. W świetle prognozy, w najbliższych latach znacznemu pogorszeniu ulegnie sytuacja kobiet z najstarszej grupy wiekowej (odsetek ten wzrośnie do roku 2020 w stosunku do roku 2005 o 18 p.p. do poziomu 53%). Jednocześnie dysproporcje pozostaną widoczne w przypadku pozostałych dwóch analizowanych grup, dla których udział w ogóle bezrobotnych pozostanie stabilny i ukształtuje się na poziomie ok. 58%.

Mimo że jako najmniej liczną grupę bezrobotnych w ramach analizy pod względem wykształcenia można wskazać grupę kobiet z wykształceniem wyższym, ich udział w ogóle bezrobotnych pozostaje na przestrzeni całego analizowanego okresu bardzo wysoki – oscyluje wokół 70%. Również mimo prognozowanego spadku wolumenu kobiet z wykształceniem średnim pozostających bez pracy ich udział w zasobie bezrobotnych będzie się sukcesywnie zwiększał od poziomu 55% w roku 2008. O ile w przypadku dwóch wyżej opisanych grup kobiet widoczne są dysproporcje w porównaniu z mężczyznami, to niski odsetek bezrobotnych stanowią na przestrzeni analizowanego okresu kobiety z wykształceniem gimnazjalnym – niecałe 40%.

Rys. 2.28. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie białobrzeskim

W ostatnich latach na analizowanym obszarze niezmienna pozostawała liczba kobiet bezrobotnych ze stażem pracy powyżej 20 lat. Jednocześnie zarówno w przypadku niepracujących ze stażem pracy do 5 lat, jak i od 5 do 20 lat, po latach względnej stabilizacji nastąpi redukcja bezrobocia (największy spadek o ponad 55 p.p. dla tych ostatnich).

Rys. 2.29. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie białobrzeskim

sytuacja kobiet z najmniejszym doświadczeniem zawodowym. Tym samym można

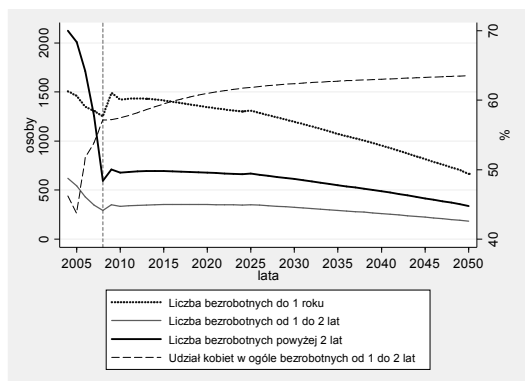
stwierdzić, że prokobieca polityka zatrudnieniowa pozostanie obserwowalna tylko w przypadku kobiet z najdłuższym stażem pracy, który może być utożsamiany z najwyższymi kwalifikacjami.

Powiat białobrzeski charakteryzuje się stosowaniem równościowej polityki względem płci tylko dla określonych grup społecznych. Obserwowalna jest ona na przykład wśród kobiet, które przez relatywnie krótki okres pozostają bez pracy. Równocześnie wykształcenie wyższe nie warunkuje równych szans na znalezienie zatrudnienia. Nie sprzyja temu także niski, nieprzekraczający 5 lat staż pracy.

2.8. Powiat ciechanowski

Powiat ciechanowski jest położony w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Stopa bezrobocia rejestrowanego dla powiatu ciechanowskiego w latach 2004–2009 uległa redukcji o prawie 10 p.p. i osiągnęła wartość 13,9%. W 2008 r. w badanym powiecie było zarejestrowanych 2138 bezrobotnych kobiet i 1 978 mężczyzn. Wciąż bardziej zagrożone bezrobociem są kobiety, gdyż ich udział stanowi 52% ogółu bezrobotnych w tym regionie. Najwięcej kobiet pozostających bez pracy to osoby poprzednio pracujące, których liczba wynosi 1 719⁶¹.

Rozpatrując sytuację bezrobotnych kobiet w powiecie ciechanowskim, obserwuje się spadkową tendencję, niezależnie od czasu pozostawania bez pracy. W latach 2004–2008 widoczny jest gwałtowny spadek liczby kobiet pozostających bez pracy

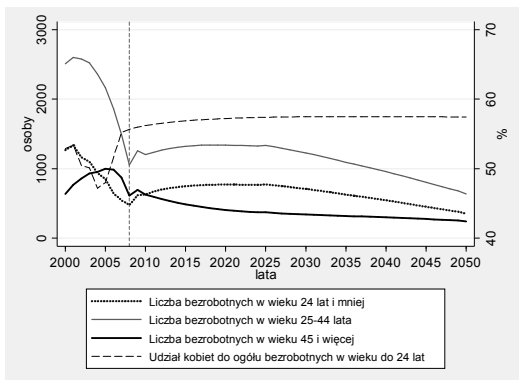

Rys. 2.30. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie ciechanowskim

pozostających bez pracy. W świetle prognoz ich odsetek w całym okresie analizy będzie się utrzymywał na poziomie ponad 65%.

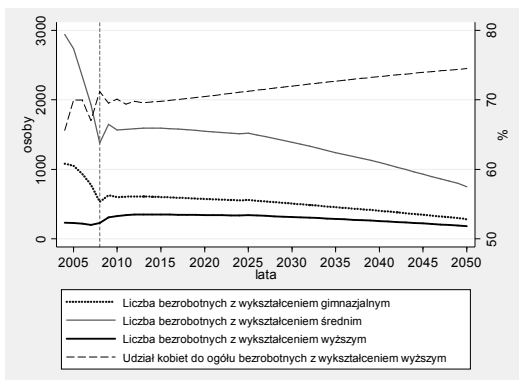
⁶¹ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych kobiet, należy zauważyć, że najliczniejszą grupę stanowią kobiety w wieku 25–44 lat, których liczba spadła z 2,5 tys. (2002 r.) osób do poziomu 1 tys. osób w roku 2008. Przewiduje się względną stabilizację tej liczby do 2025 r., od tego momentu natomiast będzie ją charakteryzowała tendencja spadkowa. Analogiczne trendy będą towarzyszyły kobietom bezrobotnym w wieku 24 lata i mniej. Jednocześnie wolumen kobiet niepracujących powyżej 44. roku życia na przestrzeni analizowanego okresu ulega sukcesywnej redukcji. Co więcej, prognozuje się wysoki udział kobiet niepracujących wśród osób do 24. roku życia, który wyniesie w tym okresie 57%. Również udział kobiet w grupie 25–44 lat znacząco przewyższa 50% w całym badanym okresie. Podsumowując, można stwierdzić, że kobiety w wieku do 45 lat borykają się z większymi trudnościami związanymi z znalezieniem pracy niż płęć przeciwna.

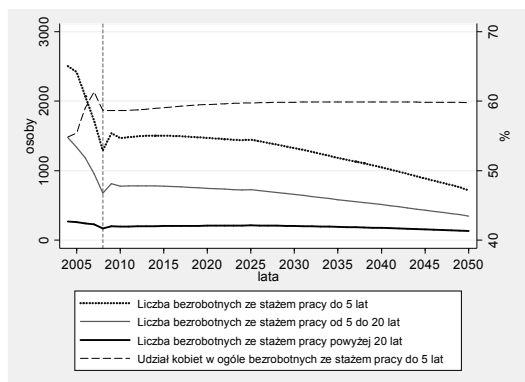
Rys. 2.31. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie ciechanowskim

Analizując zjawisko bezrobocia kobiet według poziomu wykształcenia w okresie historycznym, można zauważyć, że największa liczba kobiet posiadała wykształcenie średnie, a najmniejsza wyższe. Struktura ta zostanie zachowana w okresie prognozowanym, jednak największy spadek, bo z około 700 osób do 400 osób, obserwowany będzie po 2025 r. wśród kobiet o średnim poziomie wykształcenia. Największym problemem kobiet na rynku pracy jest trudniejszy dostęp do zatrudnienia w porównaniu z mężczyznami, pomimo posiadania wyższego wykształcenia. Bardzo wysoki, ponad 70-procentowy odsetek kobiet wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem wyższym zdaje się potwierdzać nierówne traktowanie na tle płci na rynku pracy w powiecie ciechanowskim. W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy przewiduje się wzrost tego udziału (o 5 p.p. do 2050 r.).

Rys. 2.32. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie ciechanowskim

Na rysunku 2.33. przedstawiona została struktura bezrobocia według stażu pracy. Liczba bezrobotnych kobiet z najniższym stażem wynosiła około 1,5 tys. osób w 2008 r., przy czym prognozuje się jej spadek do poziomu 800 osób w końcowym roku analizy. W grupie osób ze stażem pracy powyżej 20 lat sytuacja pozostaje stabilna, a wolumen bezrobotnych w tej grupie kształtuje się na poziomie 100–200 osób. W przypadku osób ze stażem pracy z przedziału 5–20 lat odnotowano gwałtowny, bo prawie dwukrotny spadek liczby bezrobotnych do 2008 r. w stosunku do roku 2004. W okresie prognozy tendencja spadkowa zostanie utrzymana we wszystkich grupach bezrobotnych. Również na tym polu można zaobserwować nierówne traktowanie obu płci. Udział

Rys. 2.33. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie ciechanowskim

bezrobotnych kobiet ze stażem pracy do 5 lat w ogóle bezrobotnych w tej grupie wynosi 60%. Jednocześnie w grupie osób ze stażem pracy 5–20 lat udział bezrobocia kobiet to zaledwie 35%.

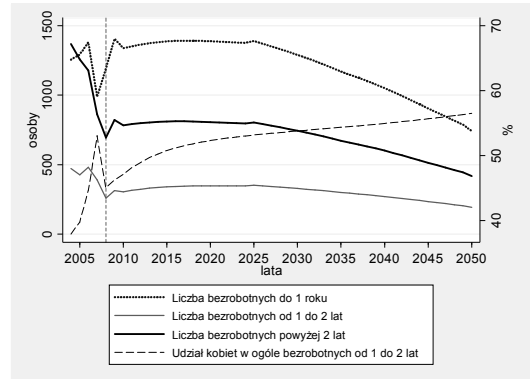
W powiecie ciechanowskim większość bezrobotnych kobiet to osoby pozostające bez pracy do 12 miesięcy, mające wykształcenie średnie oraz 5-letni staż pracy. Pomimo spadku liczby bezrobotnych kobiet, udział kobiet w ogóle bezrobotnych pozostaje wysoki, zwłaszcza w grupie osób z wykształceniem wyższym. Kobiety, mimo posiadania wysokich kwalifikacji, nie mają równych szans na znalezienie zatrudnienia.

2.9. Powiat garwoliński

Powiat garwoliński położony jest we wschodniej części województwa mazowieckiego. Wskaźnik stopy bezrobocia w latach 2004–2008 wykazywał tendencję spadkową – nastąpiła redukcja o prawie 6 p.p. Rok 2009 przyniósł niewielki wzrost tej wielkości do poziomu 13,2%. Udział kobiet w ogóle zarejestrowanych osób bezrobotnych wyniósł 41% w 2009 r. (około 2,3 tys. kobiet oraz niespełna 3,3 tys. mężczyzn). Prawie co trzecia kobieta pozostająca bez pracy w powiecie garwolińskim nie ma stażu pracy⁶².

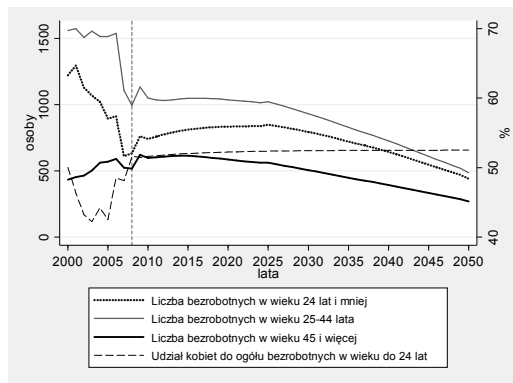
⁶² GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Najmniej liczną grupę bezrobotnych kobiet stanowią te pozostające bez zatrudnienia przez okres 1–2 lat. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na udział wyżej opisanej grupy w ogóle osób niepracujących. O ile w początkowych latach analizy kształtował się on na relatywnie niskim poziomie, to w świetle prognozy, będzie on charakteryzował się tendencją wzrostową. Szacuje się, że do 2050 r. osiągnie wartość ok. 57%. Niezależnie od długości pozostawania bez pracy liczbie bezrobotnych kobiet towarzyszyły będą analogiczne trendy: po początkowej stabilizacji do roku 2025 nastąpi sukcesywny spadek wolumenu zatrudnionych. Na przestrzeni całego analizowanego okresu można zaobserwować względnie niskie udziały odpowiednio prawie 48% i 44% dla bezrobotnych nie dłużej niż 1 rok i pozostających bez pracy długotrwale, tj. powyżej 2 lat. Wydaje się więc, że sytuacja najbardziej niekorzystna dla kobiet ma miejsce w przypadku tych pozostających bez pracy przez okres 1–2 lat.

Rys. 2.34. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie garwolińskim

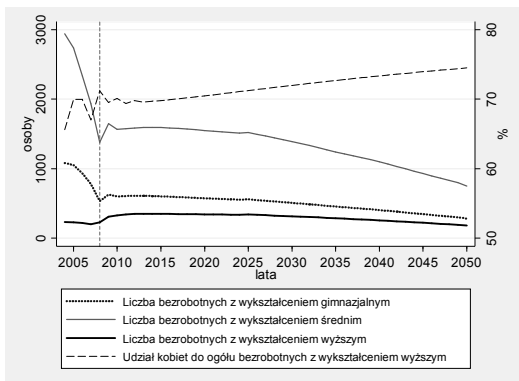
Po znaczących spadkach wolumenu bezrobotnych kobiet w ramach poszczególnych grup wiekowych w okresie historycznym w świetle prognozy w kolejnych latach aż do roku 2025 nie będą obserwowalne znaczące wahania omawianej wielkości, po

Rys. 2.35. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie garwolińskim

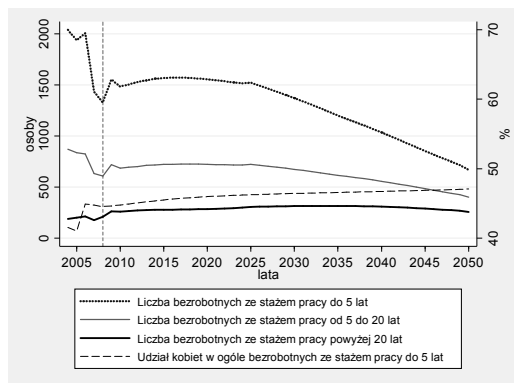
czym ponownie nastąpi sukcesywne zmniejszanie zasobu bezrobotnych. Do roku 2050 najwyraźniejszy spadek tej wielkości będzie charakterystyczny dla kobiet w wieku 25–44 lat. Analiza udziału kobiet w ogóle bezrobotnych w danych grupach wiekowych pozwala stwierdzić, że w całym badanym okresie kobiety powyżej 25. roku życia będą napotykały na mniejsze trudności w znalezieniu zatrudnienia; dotyczy to zwłaszcza najstarszych wiekiem pracowników.

W najmniejszym stopniu bezrobocie dotyka osoby płci żeńskiej z najwyższymi kompetencjami, a w największym – z wykształceniem średnim. Przewiduje się, że struktura ta pozostanie bez zmian w kolejnych okresach, jednak będzie można zaobserwować spadek wielkości bezrobocia we wszystkich omawianych grupach, przy czym największej redukcji należy spodziewać się w przypadku kobiet niepracujących z wykształceniem średnim. Analizując udziały kobiet w ogóle bezrobotnych, można zauważyć niski odsetek tych z wykształceniem gimnazjalnym – ok. 30% w całym badanym okresie. Jednocześnie równościowa polityka zatrudnieniowa charakteryzuje grupę z wykształceniem średnim. Podsumowując, jako grupę kobiet najbardziej dyskryminowanych na rynku pracy można wskazać tę obejmującą kobiety z wykształceniem wyższym. Co więcej, ich sytuacja będzie ulegać pogorszeniu – przewiduje się trend wzrostowy ich udziału w ogóle bezrobotnych reprezentujących tę grupę do ponad 70% do 2050 r.

Rys. 2.36. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie garwolińskim

W powiecie garwolińskim kobiety posiadające staż pracy powyżej 20 lat stanowią ponad sześciokrotnie mniejszą grupę w stosunku do tych z najmniejszym doświadczeniem zawodowym. Przewiduje się, że w kolejnych okresach liczba kobiet bezrobotnych będzie ulegała redukcji, niezależnie od długości stażu pracy. Największe zmiany będą dotyczyły kobiet posiadających staż pracy nie dłuższy niż 5 lat. Co więcej, niezależnie od doświadczenia zawodowego obserwowalne będzie równe traktowanie w sferze zatrudnienia. Szacuje się, że w 2050 roku zaledwie 40% wszystkich bezrobotnych mających najdłuższy staż pracy będą stanowiły kobiety. Przemawia to na korzyść osób niepracujących płci żeńskiej oraz wskazuje na wysoką maskulinizację najstarszych stażem osób pozostających bez zatrudnienia.

Rys. 2.37. Struktura bezrobocia kobiet według stażu w powiecie garwolińskim

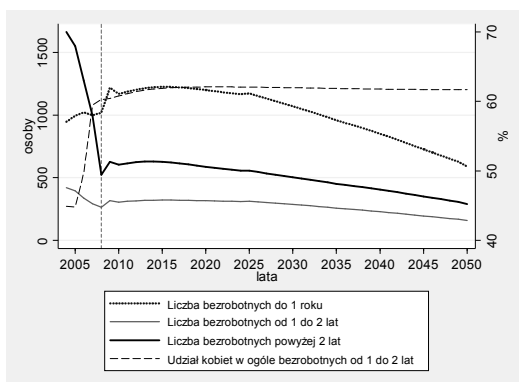
Powiat garwoliński stosuje prokobiecą politykę zatrudnieniową. We wszystkich analizowanych podgrupach, poza osobami bezrobotnymi z wykształceniem wyższym i pozostającymi bez zatrudnienia przez okres 1–2 lat, to kobiety mają większe szanse

na znalezienie pracy niż mężczyźni. Wydaje się zatem, że na garwolińskim rynku pracy obecne jest zjawisko dyskryminacji mężczyzn.

2.10. Powiat gostyński

Powiat gostyński położony jest w zachodniej części województwa mazowieckiego. Charakteryzuje się on bardzo dużymi wahaniami stopy bezrobocia na przestrzeni ostatnich 5 lat. W roku 2008 w porównaniu z rokiem 2004 wskaźnik ten spadł aż o 12,5 p.p. W 2009 roku wzrósł on do poziomu 18,6%, przewyższając wielkości z lat 2007 i 2008. Bezrobocie jest zjawiskiem dotyczącym w równym stopniu kobiety i mężczyźni – 1,8 tys. osób. 74% bezrobotnych kobiet w 2009 roku posiadało staż pracy⁶³.

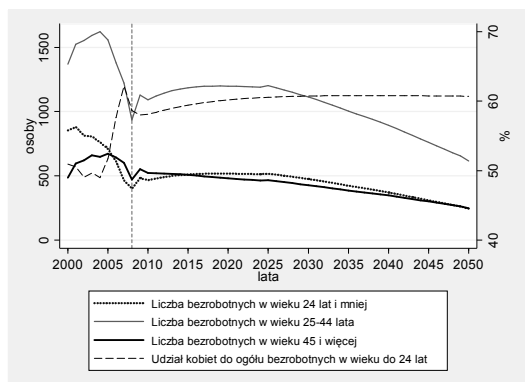
Analiza struktury bezrobocia kobiet w zależności od czasu pozostawania bez pracy pozwala stwierdzić, że w ramach bezrobocia krótkotrwałego miały miejsce niewielkie wahania rozpatrywanej wielkości, natomiast długookresowe zmniejszyło się o ponad 68 p.p. w 2008 r. względem 2004 r. W świetle prognozy, w kolejnych latach obserwowalny będzie początkowo niewielki wzrost liczby bezrobotnych, po którym nastąpi sukcesywna redukcja tej liczby. Długookresowo można spodziewać się trendu malejącego, ze spadkiem ponad 40% do 2050 roku, niezależnie od czasu pozostawania bez pracy. Porównanie udziału kobiet w całości zasobu bezrobotnych między 2008 a 2050 rokiem pozwala wysnuć wniosek o niezmienności tych wartości w czasie. O ile w przypadku kobiet pozostających bez pracy przez okres do 1 roku brak jest znaczących dysproporcji w porównaniu z mężczyznami, to zauważalna jest dyskryminacja w przypadku bezrobocia trwającego powyżej 1 roku, gdzie odsetek bezrobotnych kobiet na tle mężczyzn w odpowiednich grupach wynosi powyżej 60%

Rys. 2.38. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie gostyńskim

⁶³ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Największą redukcją liczby kobiet pozostających bez pracy w okresie 2000–2008 charakteryzowała się grupa kobiet do 24 lat. Z kolei bezrobocie w ramach najstarszej grupy kobiet utrzymywało się na względnie stabilnym poziomie – ok. 470 kobiet.

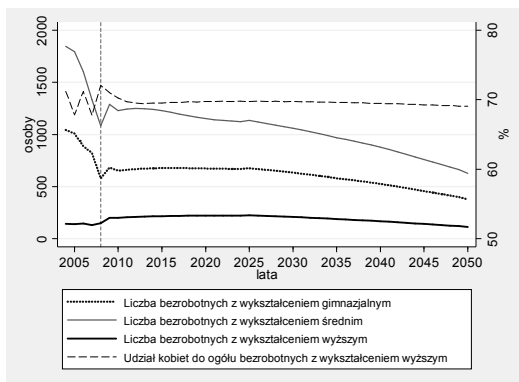

Rys. 2.39. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie gostyńskim

stających bez pracy, niezależnie od ich płci, gdyż ich udział w ogóle bezrobotnych z danego przedziału wiekowego będzie oscylował wokół 62%.

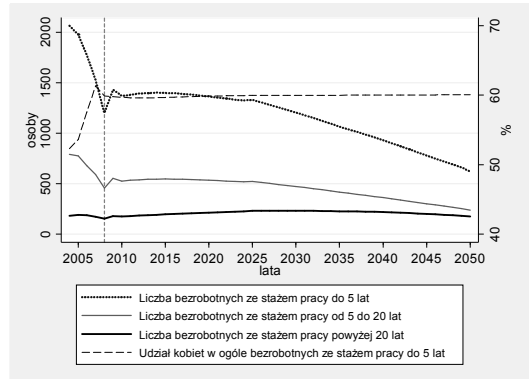
Zarówno dane historyczne, jak i prognozowane potwierdzają, że wyższe wykształcenie zapewnia lepsze perspektywy na rynku pracy niż wykształcenie średnie. Świadczy o tym niski udział kobiet z najwyższymi kwalifikacjami w ogóle bezrobotnych kobiet. Prognoza na kolejne lata wpływa na negatywny odbiór tego powiatu ze względu na wzrost liczby kobiet bezrobotnych. Długookresowe przewidywania jednak zapowiadają redukcję liczby bezrobotnych kobiet bez względu na rodzaj wykształcenia. Jednocześnie kobiety z wyższym wykształceniem są dyskryminowane przez pracodawców, o czym świadczy ich wysoki udział w grupie bezrobotnych o wysokich kwalifikacjach – 70% na przestrzeni całego okresu objętego analizą. Jednocześnie pogorszeniu ulegać będzie sytuacja kobiet z wykształceniem gimnazjalnym na tle mężczyzn o tym samym profilu zawodowym.

Szacuje się, że początkowe okresy prognozy będą się charakteryzowały wzrostem wielkości bezrobocia wśród kobiet. Przewidywane spadki, które utrzymają się do końca okresu objętego prognozą (ok. 47% dla kobiet w ostatnim przedziale wiekowym), wpływają na pozytywny obraz tego powiatu jako miejsca pracy. Równościowa polityka zatrudnieniowa jest stosowana tylko wobec najstarszej grupy kobiet. Pozostałe dwie grupy wiekowe będzie dotyczyć zjawisko braku równego traktowania osób po-

Rys. 2.40. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie gostyńskim

Ze względu na fakt, że dane historyczne wskazują na spadek wielkości bezrobocia wśród kobiet w okresie 2004–2008, tendencja ta będzie towarzyszyła także poszczególnym grupom kobiet, niezależnie od stażu pracy. Co więcej, początkowe lata prognozy będą charakteryzowały się zwiększaniem liczby bezrobotnych kobiet. Natomiast w długim okresie obserwowany będzie ogólny spadek liczby osób pozostających bez zatrudnienia. Porównując 2008 rok z rokiem 2050, można stwierdzić, że bezrobocie kobiet ze stażem do 20 lat pracy będzie malało i spadki sięgną aż 48 p.p. Jednocześnie nastąpi 14% wzrost bezrobocia wśród kobiet z największym doświadczeniem zawodowym, co może wpływać na percepcję regionu jako nieatrakcyjnego dla kobiet pracujących powyżej 20 lat. Remedium dla tych wniosków stanowi niewielki, tj. ok. 40-procentowy udział osób płci żeńskiej pozostających bez pracy w ogólnej liczbie osób pozbawionych zatrudnienia ze stażem ponad 20-letnim, który pozostanie stabilny w całym badanym okresie. Niepokojący wydaje się natomiast analogiczny odsetek dla kobiet z najniższym stażem pracy, który do końca okresu objętego analizą będzie wynosił ok. 60%.

Rys. 2.41. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie gostyńskim

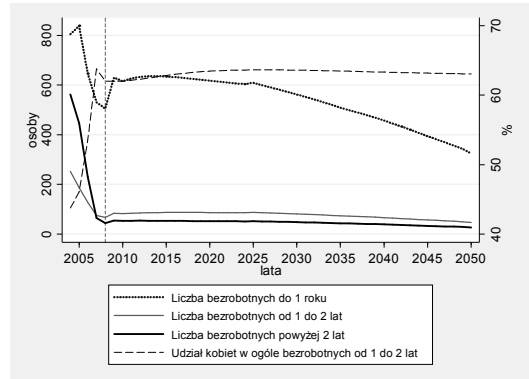
Na podstawie powyższych analiz można uznać, że w powiecie gostyńskim nie jest zapewnione równe traktowanie kobiet i mężczyzn na rynku pracy. Największe dysproporcje na niekorzyść kobiet są zauważalne w ramach grup wiekowych do 44 lat, osób z najmniejszym doświadczeniem zawodowym, a także z wykształceniem wyższym i średnim.

2.11. Powiat grodziski

Powiat grodziski leży w zachodnio-centralnej części województwa mazowieckiego. W okresie 2004–2008 stopa bezrobocia zmalała o ponad 9 p.p. W 2009 r. odnotowano natomiast niewielki wzrost z poziomu 4,0% w 2008 roku do poziomu 6,4%. Zjawiskiem bezrobocia jest w większym stopniu zagrożona płeć żeńska, gdyż w 2009 r. liczba bezrobotnych mężczyzn wynosiła 894, a kobiet 952 (52%). Zaledwie 18% wszystkich bezrobotnych kobiet stanowią te bez doświadczenia zawodowego⁶⁴.

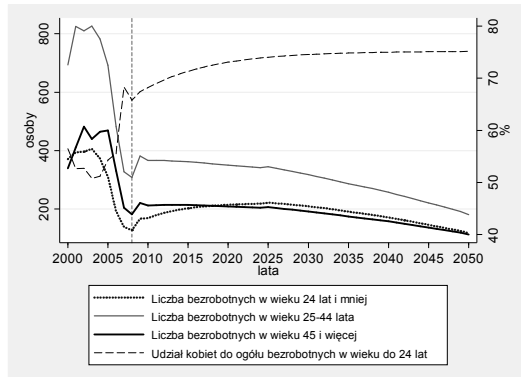
⁶⁴ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Analiza danych historycznych w zakresie długości czasu pozostawania bez pracy wskazuje, że w 2008 r. odnotowano znaczący spadek tej wielkości względem roku 2004. Największe wahania miały miejsce w ramach bezrobocia długookresowego. W kolejnych latach prognozy, po trwającym do 2025 r. okresie stabilizacji, nastąpi ponowna redukcja bezrobocia wśród kobiet. Największe spadki będą odnotowane w przypadku bezrobocia krótkookresowego. Wydaje się, że powiat ten respektuje równościową politykę zatrudnieniową wobec grup kobiet bezrobotnych przez okres poniżej 1 roku, a także powyżej 2 lat i w najbliższych latach istniejące niewielkie dysproporcje będą niwelowane. Brak równych szans dla pracowników obojga płci objawia się natomiast wysokim udziałem kobiet wśród bezrobotnych przez okres 1–2 lat.

Rys. 2.42. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie grodziskim

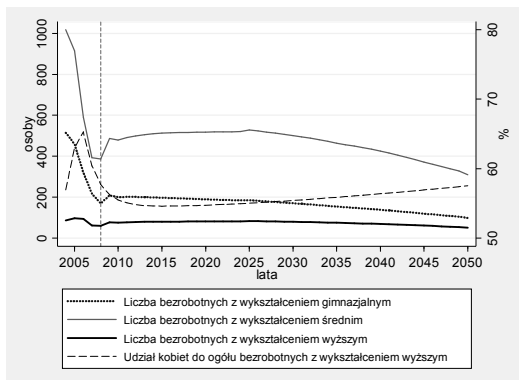
Podczas gdy dane historyczne wskazują na malejącą skalę bezrobocia wśród kobiet, to początkowe lata prognozy dają podstawy do wnioskowania o pogarszającej się sytuacji osób płci żeńskiej. Powrót do trendu spadkowego liczby bezrobotnych poniżej 24. roku życia nastąpi dopiero po roku 2025. Analiza udziałów kobiet względem wszystkich osób bezrobotnych w ramach poszczególnych grup wiekowych wskazuje na faworyzację najstarszej grupy kobiet względem mężczyzn, o czym świadczy udział kobiet przez cały okres analizy, który wynosi 42%. W przypadku pozostałych grup nie jest w pełni respektowana równościowa polityka zatrudnienia.

Rys. 2.43. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie grodziskim

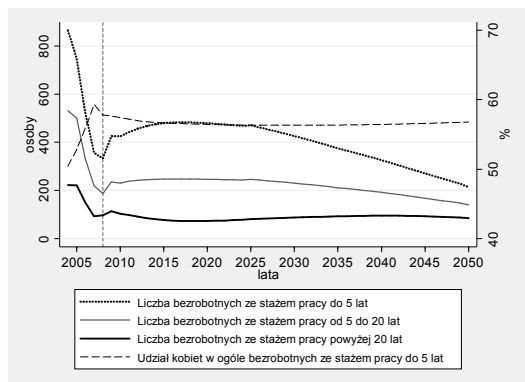
wiekowym wykazuje tendencję wzrostową i szacuje się, że w 2050 r. osiągnie poziom 75%. Jednocześnie dla grupy 25–44 lat szacuje się, że sytuacja kobiet ulegnie poprawie, gdyż ich udział spadnie z 60% do 50%.

W powiecie grodziskim kobiety z wykształceniem wyższym są w znacznie mniejszym stopniu zagrożone zjawiskiem bezrobocia niż te nieposiadające wyższych kwalifikacji. Prognozuje się, że tendencja ta będzie kontynuowana. Analiza udziałów kobiet w ogóle bezrobotnych w latach 2000–2008 wskazuje na pogarszającą się sytuację kobiet względem mężczyzn, niezależnie od rodzaju wykształcenia. Niemniej jednak kobiety niepracujące, posiadające wykształcenie gimnazjalne, mają większe perspektywy na znalezienie pracy na tym terenie niż mężczyźni z tym samym wykształceniem. Długookresowa prognoza wskazuje na względnie stabilne w czasie udziały dla dwu skrajnych grup wykształcenia. Szacuje się, że do 2050 r. zwiększą się dysproporcje między kobietami a mężczyznami poszukującymi pracy i mającymi wykształcenie średnie oraz wyższe.

Rys. 2.44. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie grodziskim

Również w powiecie grodziskim trafny wydaje się wniosek, jaki nasuwa się w przypadku kobiet: im dłuższy staż pracy, tym mniejsze prawdopodobieństwo bezrobocia. Po prognozowanym początkowym wzroście liczby bezrobotnych kobiet nastąpi wzrost zatrudnienia. Redukcji ulegnie w największym stopniu liczba kobiet bezrobotnych mających najmniejsze doświadczenie. Odpowiednia polityka może doprowadzić do spadku liczby bezrobotnych kobiet w ramach tej grupy nawet o 36 p.p. do 2050 r. Udziały kobiet w ogóle bezrobotnych niezależnie od długości stażu pracy wskazują na zwiększającą się dysproporcje między płciami. Szacowany udział w ogóle bezrobotnych o tym samym poziomie doświadczenia rzędu 56% w 2050 r. wskazuje na gorszą

Rys. 2.45. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie grodziskim

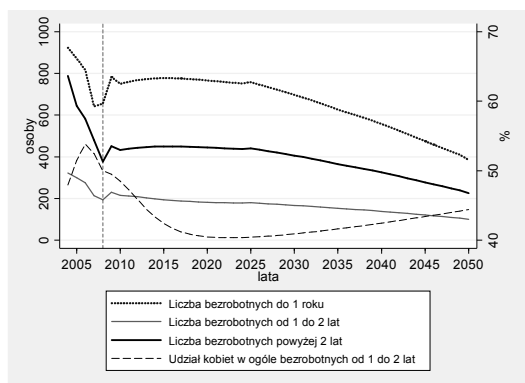
sytuację kobiet. Co więcej, przewiduje się, że dysproporcje we wszystkich analizowanych grupach będą się powiększać na niekorzyść kobiet.

Powiat grodziski wydaje się nie stosować polityki równościowej w ramach wszystkich analizowanych grup społecznych. O braku równych szans na rynku pracy świadczą dysproporcje w udziałach kobiet i mężczyzn w poszczególnych grupach.

Największe różnice można zaobserwować wśród osób pozostających bez pracy 1–2 lat, poniżej 24 lat, a także tych posiadających wykształcenie średnie i wyższe.

2.12. Powiat grójecki

Powiat grójecki jest usytuowany w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego. W latach 2004–2008 stopa bezrobocia w tym powiecie charakteryzowała się tendencją malejącą. Odnotowano wówczas spadek o ponad 4 p.p. 2009 rok przyniósł niewielki wzrost tego wskaźnika do poziomu 7,4%. Analiza bezrobocia w zakresie podziału na płeć pozwala stwierdzić, że zjawisko to jest w większym stopniu charakterystyczne dla mężczyzn niż dla kobiet, gdyż 48% stanowią osoby płci żeńskiej. W 2009 roku 30% kobiet poza stosunkiem pracy nie posiadało żadnego doświadczenia zawodowego⁶⁵.

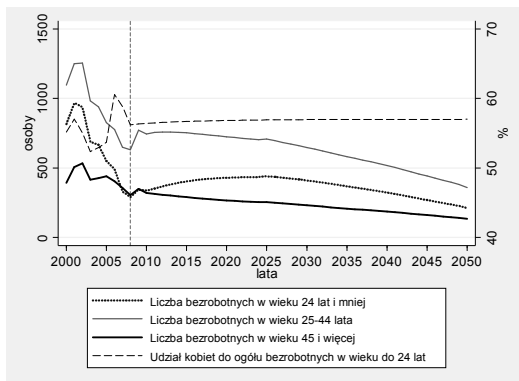

Rys. 2.46. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie grójeckim

W latach 2004–2008 największa redukcja towarzyszyła grupie kobiet pozostających bez pracy przez okres powyżej 2 lat. Szacunki wskazują, że do 2050 r. największy spadek będzie obserwowalny dla grupy bezrobotnych kobiet przez okres 1–2 lat. Wielkość ta obniży się ze 194 osób w 2008 r. do 99 w 2050 r. Prognozuje się, że udział kobiet w liczbie bezrobotnych przez okres 1–2 lat zmniejszy się, z kolei dla bezrobocia krótkookresowego utrzyma się na względnie stabilnym poziomie 47%. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że kobiety mogą spodziewać się łatwiejszych warunków do poszukiwania pracy niż mężczyźni, jeśli czas poza pracą nie przekracza 2 lat. Wysoki udział kobiet wśród liczby osób długoterminowo bezrobotnych również w okresie prognozy wskazuje na potencjalne problemy w zakresie poszukiwania pracy.

Analiza wieku bezrobotnych kobiet pozwala stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią osoby płci żeńskiej w wieku 25–44 lat, mimo spadku tej liczby o prawie 50% do 2008 r. wzglę-

W latach 2004–2008 największa redukcja towarzyszyła grupie kobiet pozostających bez pracy przez okres powyżej 2 lat. Szacunki wskazują, że do 2050 r. największy spadek będzie obserwowalny dla grupy bezrobotnych kobiet przez okres 1–2 lat. Wielkość ta obniży się ze 194 osób w 2008 r. do 99 w 2050 r. Prognozuje się, że udział kobiet w liczbie bezrobotnych przez okres 1–2 lat zmniejszy się, z kolei dla bezrobocia krótkookresowego utrzyma się na względnie stabilnym poziomie 47%. Uzyskane wyniki

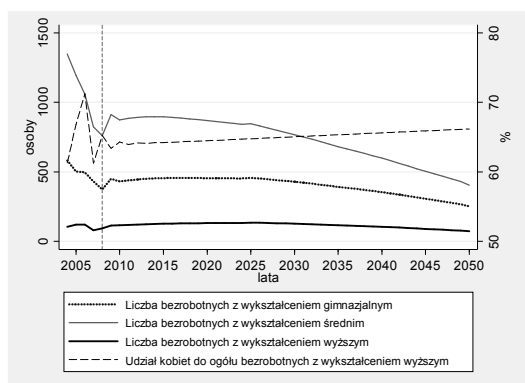

Rys. 2.47. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie grójeckim

⁶⁵ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

dem roku 2002. Wolumen kobiet niepracujących w wieku do 24 lat wykazuje duże wahania, a jednocześnie stabilny pozostaje w przypadku grupy najstarszej. W świetle prognozy, w długim okresie nastąpi spadek wielkości bezrobocia kobiet, który najsilniej obserwowalny będzie wśród kobiet w wieku 25–44 lat. Porównując udziały kobiet w ramach poszczególnych grup osób bezrobotnych, można stwierdzić, że tendencje są względnie stabilne w czasie. Spodziewaną dyskryminację na rynku pracy w powiecie grójeckim może potwierdzić szacowany wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych osób do 4. roku życia, który wyniesie w 2050 r. 57% dla najmłodszej grupy i 54% dla kobiet w wieku 25–44 lat

Rozpatrując strukturę bezrobocia kobiet w okresie historycznym, można zauważyć, że największa liczba niepracujących posiadała wykształcenie średnie, a najmniejsza wyższe. Szacuje się, że struktura ta zostanie zachowana w kolejnych

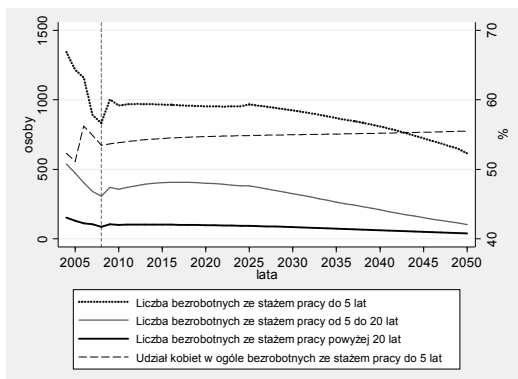

Rys. 2.48. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie grójeckim

okresach prognozowanych. Największy spadek tej wielkości na przestrzeni całego analizowanego okresu będzie obserwowalny u kobiet z wykształceniem średnim. Analiza udziału kobiet w ogóle bezrobotnych w ramach poszczególnych typów wykształcenia wskazuje na problem z dostępem do zatrudnienia u kobiet z wykształceniem wyższym. Szacuje się, że udział ten kształtuje się na poziomie ok. 65% i w kolejnych latach trend ten pozostanie niezmienny. Najmniejsze rozbieżności między płacami charaktery-

zują wykształcenie średnie (udział kobiet wynosi 52%). Osoby płci żeńskiej z wykształceniem gimnazjalnym łatwiej znajdują zatrudnienie niż mężczyźni, na co wskazuje ok. 44-procentowy udział kobiet w ogóle bezrobotnych z tym wykształceniem.

Na rysunku 2.49. przedstawiona jest struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy. Zasada, że im dłuższy staż, tym mniejsza szansa na pozostanie bez pracy, ma odzwierciedlenie w danych także w przypadku tego powiatu. Co więcej, prognozuje się, że sytuacja wszystkich badanych grup ulegnie poprawie największymi zmianami dla kobiet ze stażem pracy

Rys. 2.49. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie grójeckim

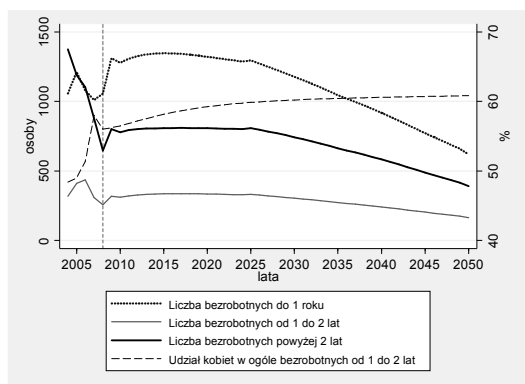
5–20 lat. Przewiduje się, że udział kobiet bezrobotnych ze stażem pracy do 5 lat w ogóle bezrobotnych w tej grupie będzie kształtował się na poziomie 55% w 2050 roku. Z kolei dla pozostałych grup udziały ten jest znacznie niższy. Dla kobiet ze stażem pracy 5–20 lat pozostaje on niezmienny od 2008 roku i wynosi 48%. W grupie osób mających największe doświadczenie zawodowe udział bezrobotnych kobiet to zaledwie 28%. Tym samym to mężczyźni pracujący co najmniej 5 lat borykają się z większymi trudnościami ze znalezieniem pracy niż kobiety.

W powiecie grójeckim wśród bezrobotnych kobiet przeważają osoby pozostające bez pracy do 12 miesięcy z wykształceniem średnim i wyższym, w wieku 25–44 lat, ze stażem pracy do 5 lat. W regionie tym wciąż zbyt małą uwagę przywiązuje się do kobiet bezrobotnych długookresowo, w wieku do 44 lat oraz z najmniejszym doświadczeniem zawodowym. Brak prowadzenia równościowej polityki zatrudnieniowej najbardziej widoczny jest w przypadku kobiet z wykształceniem wyższym.

2.13. Powiat kozienicki

Powiat kozienicki położony jest w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego. Stopa bezrobocia zarejestrowanego wynosiła tam w 2004 roku 19,4%. Kolejny rok przyniósł niewielki wzrost tego wskaźnika do poziomu 19,8%. Z kolei kolejnym okresem, aż do 2008 roku, towarzyszył trend spadkowy. W 2009 roku stopa bezrobocia ponownie wzrosła do poziomu 16,2%. Liczba osób bezrobotnych w powiecie kozienickim wynosi prawie 4,4 tys. osób, z czego 49% stanowią kobiety. Większość kobiet pozostających bez pracy, tj. siedem spośród dziesięciu, stanowią osoby płci żeńskiej posiadające już doświadczenie zawodowe⁶⁶.

Analiza bezrobotnych kobiet, w zależności od czasu pozostawania bez pracy,

Rys. 2.50. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie kozienickim

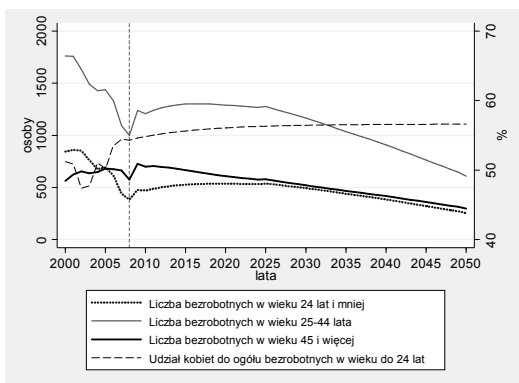
wskazuje na względną stabilność tej wielkości w przypadku bezrobocia krótkookresowego. Lata 2004–2008 charakteryzował duży spadek wolumenu kobiet pozostających bez pracy powyżej 2 lat. Przewiduje się, że w najbliższych latach liczba bezrobotnych kobiet pozostanie na relatywnie niezmiennym poziomie niezależnie od okresu pozostawania poza stosunkiem pracy. W długim okresie przewiduje się spadek liczby niepracujących kobiet. Największe redukcje będą dotyczyły bezrobotnych do 1 roku. Należy

zauważyć, że w kolejnych latach prognozy utrzyma się struktura wskazująca kobiety

⁶⁶ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

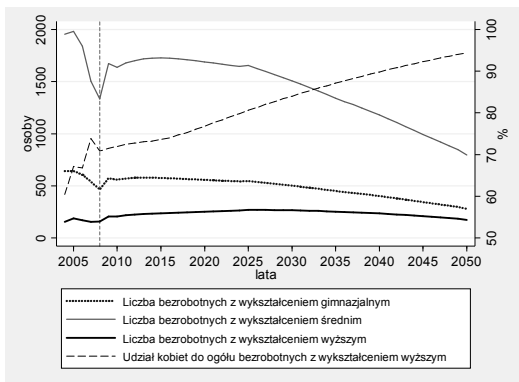
bezrobotne przez 1–2 lat jako grupę najmniej liczną. Wysoki (60%) udział kobiet w ogóle bezrobotnych przez okres 1–2 lat wskazuje na potencjalne trudności ze znalezieniem pracy w ramach tej grupy.

Rozpatrując sytuację kobiet na rynku pracy pod względem wieku, można zauważyć, że najliczniejszą grupę stanowią te mające 25–44 lat. Dane historyczne wskazują na względnie stabilną wielkość grupy bezrobotnych kobiet powyżej 45. roku życia; z kolei dla najmłodszej grupy bezrobotnych w 2008 roku miał miejsce ponad 54-procentowy spadek liczby kobiet bez pracy względem 2000 roku. W długim okresie można spodziewać się redukcji liczby bezrobotnych kobiet w każdym przedziale wiekowym. Wysoki, względnie stabilny w całym analizowanym okresie udział kobiet w liczbie bezrobotnych do 44 lat przewyższa 56%, co może świadczyć o dyskryminacji kobiet względem mężczyzn. Dla porównania analogicznie większy udział mężczyzn charakteryzuje grupę najstarszych bezrobotnych.

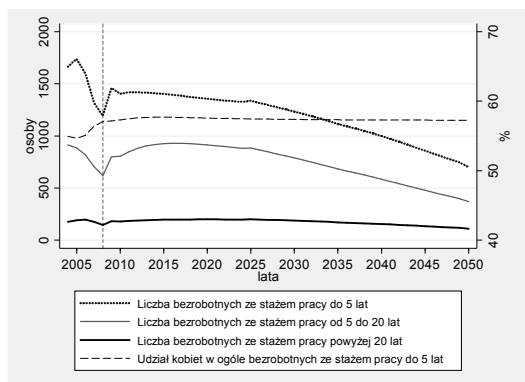
Rys. 2.51. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie kozienickim

Na podstawie rysunku 2.52. można wnioskować, że w najmniejszym stopniu bezrobociem były zagrożone kobiety z wykształceniem wyższym. Prognozuje się, że struktura ta nie ulegnie zmianie przez cały horyzont prognozy, choć należy zauważyć prognozowany znaczący spadek bezrobocia wśród kobiet z wykształceniem średnim. Jednocześnie problemem może okazać się coraz trudniejszy dostęp kobiet do zatrudnienia w porównaniu z mężczyznami, mimo posiadanego wyższego wykształcenia. W 2004 r. 6 na 10 osób bezrobotnych posiadających wysokie kwalifikacje stanowiły kobiety. Szacuje się, że udział ten wzrośnie do 94% w 2050 r. Świadczy to o braku realnych szans dla bezrobotnych kobiet z wykształceniem wyższym na znalezienie pracy na tym terenie. Ogromne bariery wejścia osób płci żeńskiej na rynek pracy świadczą o dyskryminacji kobiet z wykształceniem wyższym na kozienickim rynku pracy.

Rys. 2.52. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie kozienickim

Rysunek 2.53. przedstawia strukturę bezrobocia kobiet wg stażu pracy. Na jego podstawie można stwierdzić, że liczba bezrobotnych kobiet maleje wraz z większym doświadczeniem zawodowym. Lata 2004–2008 przyniosły największe zmiany w liczbie bezrobotnych kobiet ze stażem od 5 do 20 lat – była to redukcja 32-procentowa. Przewiduje się, że w długim okresie struktura pozostanie bez zmian, niemniej jednak począwszy od roku 2025 obserwowalna będzie redukcja wolumenu bezrobotnych niezależnie od długości stażu pracy.

Rys. 2.53. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie kozienickim

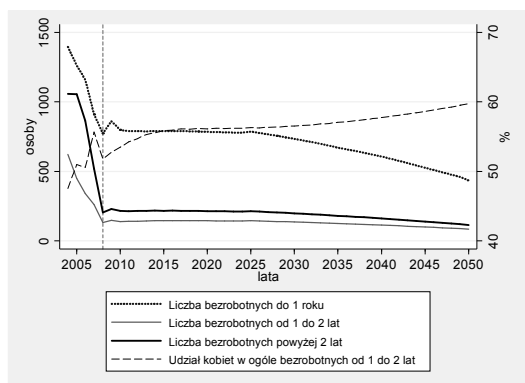
Największe zmiany odnotowane zostaną w przypadku kobiet z najkrótszym stażem pracy. Udziały kobiet w ogóle bezrobotnych pozwalają stwierdzić, że kobiety najdłużej pracujące mogą liczyć na preferencyjne warunki zatrudnienia. W grupie osób ze stażem do 5 lat udział bezrobotnych kobiet to 57%, przy czym wartość ta pozostaje niezmienną w analizowanym okresie. Podobnie wielkość ta kształtuje się w przypadku stażu pracy 5–20 lat. Tym samym w obu grupach można zaobserwować brak stosowania równościowej polityki zatrudnienia.

W powiecie kozienickim większość bezrobotnych kobiet to osoby pozostające bez pracy do roku, z wykształceniem średnim, najkrótszym stażem pracy, w wieku 25–44 lat. Analiza danych historycznych i prognozowanych wskazuje na znaczące dysproporcje między kobietami i mężczyznami, przy czym są one najbardziej widoczne w grupie bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Bardzo wysoka przewaga kobiet względem mężczyzn w tej grupie (w 2050 roku 94-procentowy udział kobiet) świadczy o dalece posuniętej dyskryminacji tych pierwszych. Niepokojący pozostaje także wysoki udział kobiet w ogóle bezrobotnych powyżej 1 roku oraz w grupie wiekowej do 44 lat.

2.14. Powiat legionowski

Powiat legionowski jest usytuowany w środkowej części województwa mazowieckiego. W okresie 2004–2008 stopa bezrobocia malała z roku na rok i można zaobserwować redukcję tego wskaźnika o 14 p.p. W 2009 r. nastąpił wzrost tego wskaźnika do poziomu 11,5%. Tereny powiatu zamieszkuje ponad 3,3 tys. osób bez pracy, z czego 1,8 tys. to mężczyźni, a 1,5 tys. to kobiety. Wielkości te wskazują na lepszą sytuację kobiet na rynku pracy względem mężczyzn. Większość kobiet pozostających bez pracy stanowią te posiadające już pewne doświadczenie zawodowe⁶⁷.

Analiza struktury bezrobotnych kobiet w zależności od czasu pozostawania bez pracy pozwala stwierdzić, że w okresie 2004–2008 liczbie kobiet pozostających bez pracy towarzyszyła tendencja spadkowa niezależnie od czasu jego trwania. Najwięk-

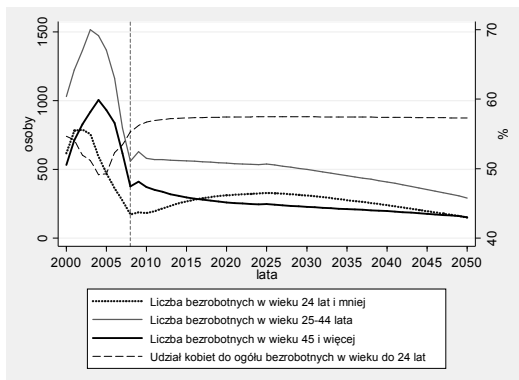
Rys. 2.54. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie legionowskim

sze różnice odnotowano w ramach grupy kobiet bezrobotnych długotrwale. W 2008 roku miał miejsce ponad 80-procentowy spadek względem 2004 roku. Długookresowa prognoza wskazuje na analogiczną strukturę, tj. przewagę kobiet bezrobotnych krótkotrwale, mimo prognozowanego znaczącego spadku tej wartości po 2025 r. Powiat legionowski stosuje względnie równościową politykę pracy, zwłaszcza w ramach bezrobotnych krótko- i długotrwale. Tylko dla kobiet pozostających bez pracy 1–2 lat można zaobserwować mniej preferencyjne niż

w przypadku mężczyzn możliwości zatrudnienia, które będą się pogłębiać (wzrost liczby kobiet w ogóle bezrobotnych z 51% w 2008 r. do prawie 60% w 2050 r.).

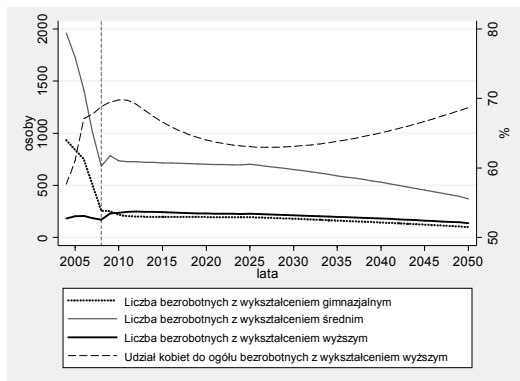
⁶⁷ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Analizując bezrobocie wśród kobiet pod względem wieku, można stwierdzić, że najmniej liczną grupę stanowią osoby płci żeńskiej do 24 lat, a najliczniejszą tę w wieku 25–44 lat, przy czym w ramach tej ostatniej nastąpił spadek z 1500 (2003 rok) do 559 kobiet (2008 rok). W najbliższych latach prognozy przewiduje się wzrost liczby bezrobotnych kobiet zwłaszcza w pierwszych dwóch grupach wiekowych, po czym ponowny jej spadek. Spodziewana dyskryminacja kobiet na rynku pracy znajduje potwierdzenie w wysokim udziale kobiet w liczbie bezrobotnych do 24. roku życia. Jednocześnie poprawie ulegnie sytuacja kobiet w grupie 25–44 lat, w przypadku których dysproporcje w zatrudnianiu będą sukcesywnie niwelowane.

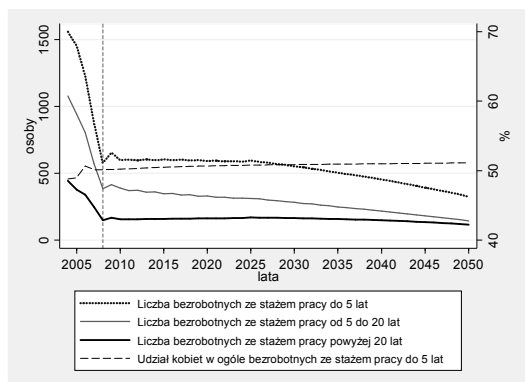
Rys. 2.55. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie legionowskim

Struktura bezrobocia kobiet w zależności od wykształcenia wskazuje na najlepszą sytuację tych posiadających wykształcenie wyższe. Szacuje się, że zależność ta będzie zachowana w kolejnych okresach. Analiza udziałów kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych z danym wykształceniem wskazuje na pogłębiające się dysproporcje między płciami wraz ze wzrostem kwalifikacji zawodowych. Kobiety z wykształceniem co najwyżej średnim mogą liczyć na mniejsze trudności w znalezieniu pracy niż mężczyźni. Z kolei wykształcenie wyższe nie warunkuje posiadania identycznych szans na znalezienie zatrudnienia u kobiet i mężczyzn. Świadczy o tym wysoki (68%) udział kobiet w liczbie bezrobotnych o najwyższych kompetencjach. Porównując dane historyczne z prognozowanymi, należy zauważyć, że udziały te są względnie stabilne w czasie niezależnie od typu analizowanego poziomu wykształcenia.

Rys. 2.56. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie legionowskim

Na rysunku 2.57. zaprezentowana jest struktura bezrobocia kobiet wg stażu pracy. Zarówno dane historyczne, jak i prognozowane potwierdzają regułę, że dłuższy staż to mniejsze prawdopodobieństwo bezrobocia. Porównując rok 2008 z rokiem

Rys. 2.57. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie legionowskim

2004, należy zauważyć redukcję liczby bezrobotnych kobiet, sięgającą ponad 60%. Tendencja spadkowa w liczbie bezrobotnych będzie systematycznie kontynuowana przez cały horyzont prognozy z największymi spadkami pośród kobiet bezrobotnych ze stażem 5–20 lat. Porównując sytuację kobiet w 2008 i 2050 roku, należy podkreślić, że w długim okresie będzie miała miejsce relatywnie równościowa polityka zatrudnienia kobiet względem mężczyzn w przypadku bezrobotnych ze stażem pracy do 20 lat. Najbardziej

korzystne zmiany będą dotyczyły grupy bezrobotnych ze stażem 5–20 lat.

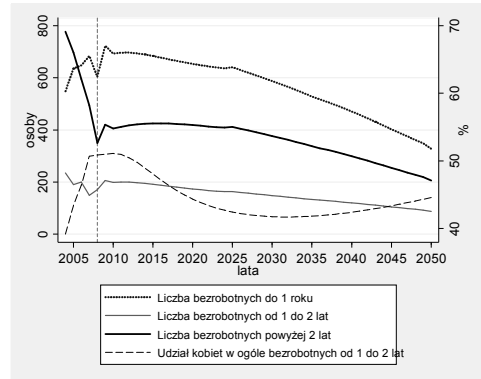
Podsumowując, trzeba stwierdzić, że w powiecie legionowskim większość kobiet bez pracy stanowią, podobnie jak w większości powiatów, osoby bezrobotne krótkotrwale, mające 25–44 lat, z wykształceniem średnim i stażem pracy do 5 lat. Mimo widocznej poprawy w ramach pewnych grup społecznych, nadal znaczące dysproporcje między płciami pozostaną widoczne. Brak równego traktowania kobiet i mężczyzn o wysokich kwalifikacjach zawodowych wpływa na negatywny wizerunek powiatu jako potencjalnego miejsca pracy kobiet.

2.15. Powiat lipski

Powiat lipski zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego i należy do podregionu radomskiego. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec maja 2010 r. była najniższa w podregionie i wyniosła tam 12,1%, co stanowiło 2,2 tys. osób bezrobotnych⁶⁸. W stosunku do stanu z 2000 r. był to poziom niższy o prawie 1840 osób. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem wynosił 43,5%, płeć żeńska jest zatem mniej narażona na negatywne skutki płynące z braku zatrudnienia.

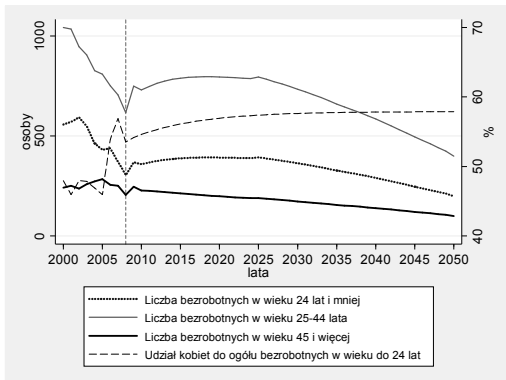
⁶⁸ Główny Urząd Statystyczny, *Bezrobotni oraz stopa bezrobocia według województw, podregionów i powiatów (stan w końcu maja 2010)*, publikacja dostępna na stronie internetowej GUS [data dostępu: 22.07.2010], http://www.stat.gov.pl/gus/5840_1487_PLK_HTML.htm

Liczbie kobiet pozostających bez pracy powyżej 2 lat od 2004 do 2008 r. towarzyszyła tendencja spadkowa. W ciągu tego okresu liczba bezrobotnych powyżej 24 miesięcy zmniejszyła się do 350 osób. Począwszy od 2009 r. prognozuje się dalszą redukcję liczby kobiet najdłużej bezrobotnych aż do 2050 r., kiedy to osiągnie ona wartość 205 niepracujących. Należy zaznaczyć, że nie przełoży się to na spadek udziału wśród bezrobotnych ogółem w tej grupie, który w całym okresie prognozy będzie przekraczał poziom 60%. Szacuje się, że począwszy od 2010 r. wolumen kobiet bezrobotnych krótko- i pod koniec okresu objętego badaniem wyniesie ok. 330 osób (24,2% pozostających bez pracy ogółem). W świetle prognoz, udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych od 1 do 2 lat będzie się zmniejszał od 2013 r. (49,8%) do 2037 r. (42%), po czym do 2050 r. nastąpi jego wzrost do 44,6%. Wydaje się więc, że największe trudności w porównaniu z mężczyznami będą miały kobiety pozostające bez pracy dłużej niż 2 lata.

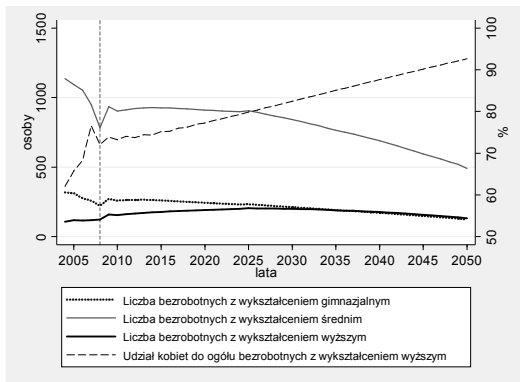
Rys. 2.58. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie lipskim

Największe spadki liczby kobiet pozbawionych zatrudnienia dotyczą grupy w wieku 25–44 lat (obecnie najliczniejsza), zarówno w okresie 2000–2008, jak i w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy. Jednocześnie udział kobiet wśród bezrobotnych obu płci w tym przedziale wieku nieznacznie się zwiększy z 53,5% w 2008 r. do szacowanych 57,9% w 2050 r. Analogiczna sytuacja występuje wśród bezrobotnych w wieku do 24 lat. Liczba kobiet bezrobotnych w wieku powyżej 45 lat w długim okresie będzie spadała, zmniejszeniu ulegnie też udział wśród ogółu bezrobotnych w tym wieku, który, jak się szacuje, w 2050 r. wyniesie 31,6% (w 2000 r. 35,1%).

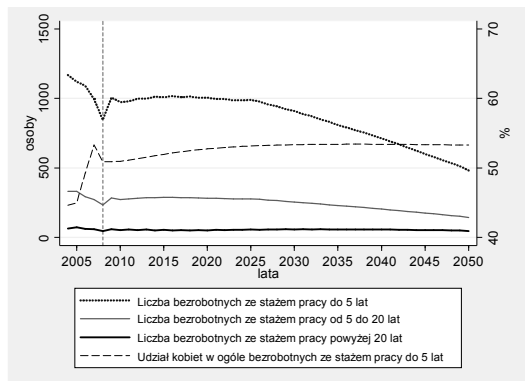
Rys. 2.59. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie lipskim

Poziom bezrobocia wśród kobiet z wykształceniem gimnazjalnym, mimo niewielkiego spadku, wykazuje względną stabilność. W 2004 r. omawiana grupa liczyła 317 osób, co przekładało się na 34,4% udział wśród bezrobotnych ogółem o najniższym poziomie wykształcenia. Szacuje się, że w 2050 r. liczba ta wyniesie 120 kobiet, a udział po nieznacznych wahaniami wzrośnie o 2 p.p. Przewiduje się, że największe spadki będą obserwowalne wśród kobiet bezrobotnych z wykształceniem średnim (z 1140 osób w 2004 r. do 490 w roku 2050). Niepokojące wydają się tendencje dotyczące udziału kobiet wśród ogółu osób pozbawionych pracy z wykształceniem wyższym. Liczba kobiet zwiększy się ze 106 w 2004 r. do 130 w 2050 r., co będzie skutkowało wzrostem udziału z 62% do niemal 93%.

Rys. 2.60. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie lipskim

Liczba kobiet bezrobotnych o stażu pracy do 5 lat spadała w latach 2004–2008 (ubytek ok. 300 osób). Trend ten będzie kontynuowany od 2026 r. do końca okresu prognozy, kiedy to nastąpi redukcja bezrobocia o ok. 500 osób. Udział kobiet wśród

Rys. 2.61. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie lipskim

ogółu bezrobotnych o 5-letnim stażu w 2007 r. wzrósł o 8,7 p.p. w porównaniu do 2004 r. Odsetek ten będzie w dalszym ciągu wzrastał – z poziomu 51% w 2010 r. do 53,3%. Wolumen niepracujących kobiet posiadających od 5 do 20 lat doświadczenia zawodowego w długim okresie nieznacznie się obniży, jednak odsetek zwiększy się z 40% w 2004 r. do 49,8% w 2050 r. Przewiduje się, że w powiecie lipskim zostanie odnotowana pozytywna tendencja, a liczba kobiet ze stażem powyżej 20 lat wśród ogółu bezrobotnych

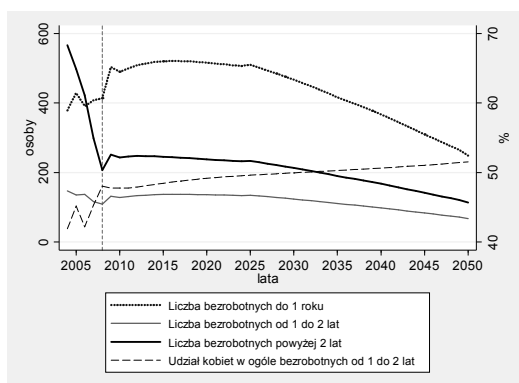
o takim doświadczeniu spadnie z 31% w 2009 r. do 28% w 2050.

Kobiety w powiecie lipskim są mniej narażone na trudności w znalezieniu zatrudnienia, gdyż udział płci żeńskiej jest relatywnie niski. Niepokojący wydaje się wzrost udziału bezrobotnych kobiet o stażu pracy od 5 do 20 lat oraz grupy będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiet o najkrótszym doświadczeniu zawodowym (do 5 lat). Jednocześnie najbardziej narażone na dyskryminację na rynku pracy pozostaną kobiety z wykształceniem wyższym.

2.16. Powiat łosicki

Powiat łosicki, położony w skrajnej wschodniej części województwa mazowieckiego, jest najmniejszym powiatem ziemskim podregionu ostrołęcko-siedleckiego. Poziom bezrobocia odnotowany przez Główny Urząd Statystyczny w maju 2010 r. wyniósł 11,3% aktywnych zawodowo, co przekładało się na 1,7 tys. bezrobotnych ogółem. Udział kobiet stanowił 44,4% tej wartości, co z punktu widzenia płci żeńskiej jest najlepszym wskaźnikiem na tle podregionu⁶⁹. W stosunku do grudnia 2000 r. obecna stopa bezrobocia ogółem jest niższa o 0,4 p.p. Odpływ bezrobotnych w 2009 r. jedynie w 29,4% spowodowany był podjęciem pracy⁷⁰.

W 2004 r. wśród kobiet bezrobotnych najwięcej osób pozostawało bez zatrudnienia przez okres powyżej 2 lat. W kolejnych latach liczba ta uległa znacznej redukcji – z 580 do 200 osób w roku 2008. Od 2010 r. przewidywany jest dalszy spadek liczby kobiet długotrwale bezrobotnych, do 106 w 2050 r. W świetle prognozy, udział kobiet wśród ogółu osób pozostających bez pracy w dwóch pozostałych przypadkach będzie się systematycznie zwiększał, przy czym szybszy wzrost towarzyszył będzie grupie pozostających bez pracy od roku do 2 lat. W latach 2006–2008 udział kobiet wzrósł o 6 p.p. do poziomu 48% wśród bezrobotnych ogółem pozostających bez pracy od 1 do 2 lat. Szacuje się, że w 2050 r. będzie to 51,5%. Również odsetek kobiet wśród wszystkich osób pozostających bez pracy do 1 roku będzie coraz wyższy – wyniesie 42,2% w 2010 r. i 44% w 2050 r. W związku z powyższym można stwierdzić, że w powiecie łosickim kobiety nie są dyskryminowane na rynku pracy.

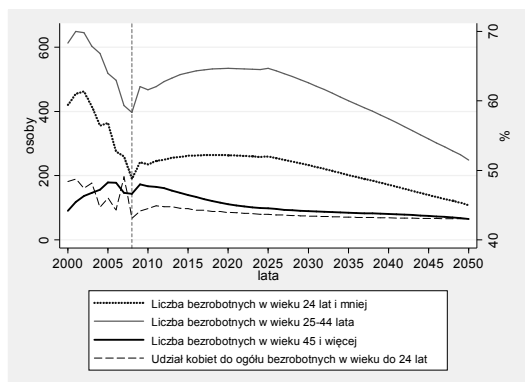

Rys. 2.62. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie łosickim

⁶⁹ GUS, Bezrobotni oraz stopa bezrobocia..., op. cit.

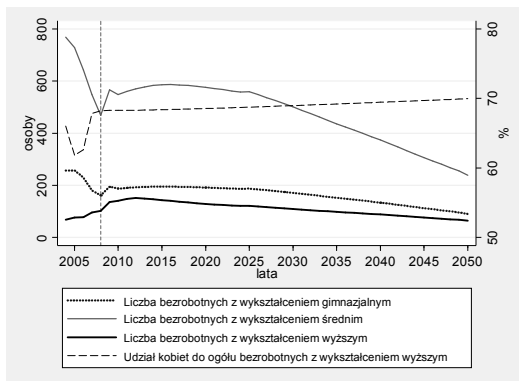
⁷⁰ Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, *Rynek pracy województwa mazowieckiego w 2009 r. Część I opisowa*, Warszawa, maj 2010, s. 19. Publikacja zamieszczona na stronie internetowej <http://www.wup.mazowsze.pl>, [data dostępu: 15.07.2010].

Tendencje dotyczące liczby bezrobotnych kobiet z przedziału 18–24 lat oraz 25–44 lat są dość zbliżone, zarówno jeśli chodzi o ostatnią dekadę, jak i okres prognozy. Od roku 2002 do 2008 w obu przypadkach odnotowywano znaczne spadki – odpowiednio z poziomu 460 osób do 190 oraz z 645 do 400. W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy po początkowym wzroście liczba bezrobotnych kobiet spadnie do poziomu 110 i 250 odpowiednio w pierwszym i drugim przedziale wieku. Udziały wśród ogółu bezrobotnych w odpowiadającym wieku od 2009 r. do końca okresu objętego analizą będą ulegały sukcesywnemu spadkowi. Udział bezrobotnych kobiet w wieku powyżej 45 lat w odpowiadającej wiekiem grupie bezrobotnych ogółem utrzyma się na niskim poziomie 35,4%.

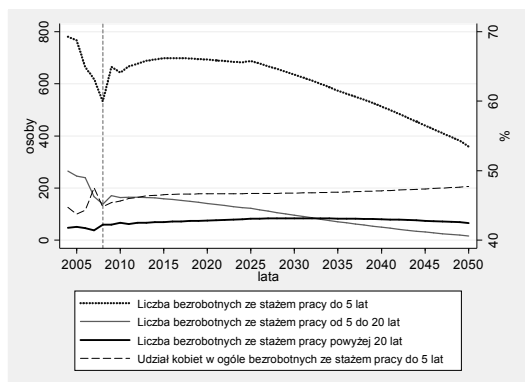
Rys. 2.63. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie łosickim

Rozpatrując strukturę bezrobocia kobiet ze względu na wykształcenie, można stwierdzić, że najmniej liczną grupę bezrobotnych stanowią kobiety z wykształceniem wyższym. Szacuje się, że do 2050 r. ich udział w odpowiedniej grupie bezrobotnych ogółem zmniejszy się o 10 p.p. do poziomu 40,7% (względem 2004 r.). Liczba kobiet pozostających bez pracy mimo ukończenia studiów wzrastała w latach 2004–2008 (z 68 do 101); co więcej, trend ten zostanie podtrzymany do 2012 r., po czym nastąpi powolny spadek do 63 osób w 2050 r. Udział kobiet wśród wszystkich bezrobotnych z wyższym wykształceniem nieznacznie zwiększy się z 68,3% w 2009 r. do 70% w ostatnim roku badania. Udziały kobiet wśród ogółu osób bez pracy z wykształceniem gimnazjalnym oraz średnim w całym analizowanym okresie pozostają na niskim poziomie – odpowiednio 37% i 45%.

Rys. 2.64. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie łosickim

Zjawisko bezrobocia najbardziej zagraża osobom z relatywnie najkrótszym stażem pracy. W latach 2004–2008 liczba kobiet niepracujących z małym doświadczeniem zmniejszyła się z 780 do 530. W kolejnych latach ulegnie ona wzrostowi, po

Rys. 2.65. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie łosickim

czyz, powróci do trendu spadkowego i ostatecznie w 2050 roku wyniesie 360 osób. Udział kobiet bezrobotnych ze stażem do 5 lat wśród ogółu bezrobotnych o takim doświadczeniu zawodowym na przestrzeni analizowanego okresu nieznacznie wzrośnie z 45,4% w 2009 r. do 47,7% w 2050 r. Jednocześnie przewiduje się spadek udziału omawianej grupy wśród wszystkich osób bez pracy o takim stażu z 49% do 43,8% w początkowym i końcowym roku badania. Udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych o stażu pracy powyżej

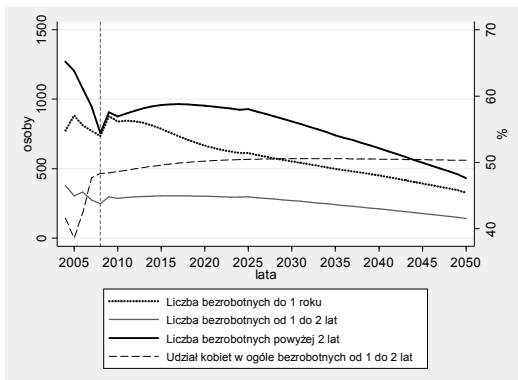
20 lat po początkowych wahaniach ustabilizuje się na poziomie ok. 47%.

Relatywnie niski poziom bezrobocia wśród kobiet oraz udziały płci żeńskiej w większości grup osób bezrobotnych utrzymujące się poniżej 50% świadczą o braku realnego zagrożenia kobiet dyskryminacją. Niepokojący jednak pozostaje wysoki odsetek bezrobotnych osób płci żeńskiej z wykształceniem wyższym wśród ogółu bezrobotnych o tym poziomie kwalifikacji.

2.17. Powiat makowski

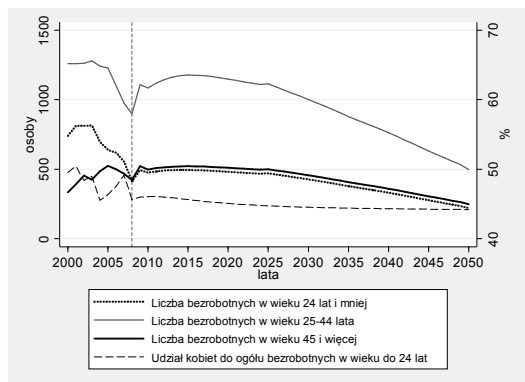
Powiat ziemski z siedzibą w Makowie Mazowieckim położony jest w północnej części województwa i należy do podregionu ostrołęcko-siedleckiego. Stopa bezrobocia wynosi tam 20,2%, czyli 4,2 tys. osób. W porównaniu do stanu sprzed dekady jest to poziom wyższy o 2,4 p.p. Obecnie kobiety wśród ogółu bezrobotnych stanowią 45,3%, co jest bardzo dobrym wynikiem na tle podregionu.

Jak wynika z rysunku 2.66., największe zmiany liczby kobiet pozostających bez pracy będą widoczne w przypadku tych bezrobotnych powyżej 2 lat. W 2004 roku grupa ta liczyła 1270 osób, natomiast w 2008 r. już 750 osób. Szacuje się, że do 2050 r. obniży się jeszcze do poziomu 430 osób. Ich udział wśród długotrwale bezrobotnych ogółem na przestrzeni badanego okresu będzie nieznacznie wzrastał i w ostatnim roku badania wyniesie 54,4%. Liczba kobiet bezrobotnych od 1 do 2 lat w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy będzie ulegała systematycznej redukcji. Jednocześnie ich udział wśród ogółu bezrobotnych w tej kategorii wzrośnie z 41,6% (2004 r.) do 54,5% w roku końcowym analizy. Udział kobiet pozabawionych zatrudnienia do 1 roku wśród równoległej grupy bezrobotnych ogółem będzie ulegał wahaniom; ostatecznie przewiduje się, że ukształtuje się na poziomie nieco powyżej 50%.

Rys. 2.66. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie makowskim

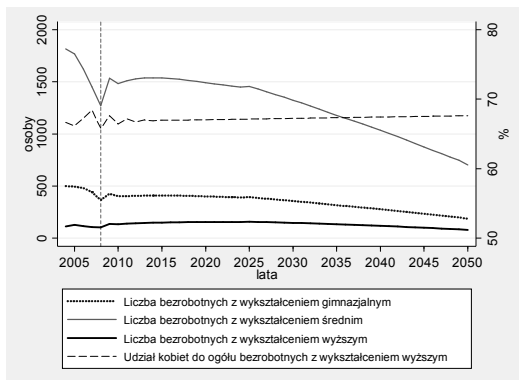
W okresie ostatnich 10 lat wśród kobiet bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły te w wieku 25–44 lat, mimo że ich liczba ulegała gwałtownemu spadkowi. W okresie 2000–2008 redukcja wolumenu bezrobotnych wyniosła 360 osób – do poziomu 900 osób. Szacuje się, że po początkowym wzroście ostatecznie obniży się do 500 osób w 2050 r. Udział kobiet w wieku 25–44 lat pozostających bez pracy wśród ogółu bezrobotnych w tej grupie wiekowej w całym badanym okresie będzie utrzymywał się na poziomie powyżej 55%, przy czym wykazuje tendencję spadkową. Liczba bezrobotnych kobiet w wieku do 24 lat także charakteryzuje się trendem malejącym, co przełoży się na malejący udział tej grupy wśród najmłodszych bezrobotnych ogółem.

Rys. 2.67. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie makowskim

W 2000 r. będzie to wartość 49,5%, natomiast w 2050 r. – już 44,2%. Udział relatywnie najstarszej grupy kobiet bez pracy wśród bezrobotnych w tym wieku ogółem będzie bardzo powoli wzrastał (z 37,8% w 2000 r. do 40,3% pięć dekad później).

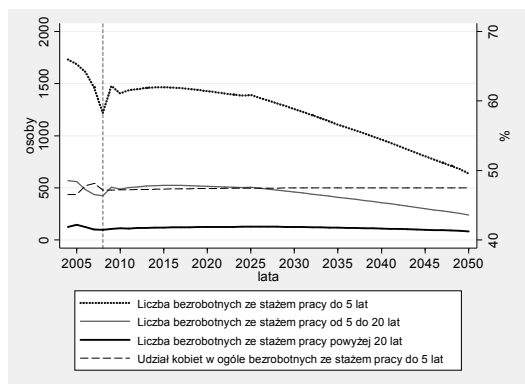
Najwięcej kobiet pozostających bez pracy w powiecie makowskim ukończyło edukację na poziomie szkoły średniej. Ich liczba gwałtownie spadła z 1815 w 2004 r. do 1270 w 2008 r. i tendencja ta z mniejszą dynamiką zostanie powtórzona w horyzoncie prognozy, wskazując poziom 700 kobiet w 2050 r. Mimo to względny udział grupy wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem średnim utrzymuje się na stałym poziomie 50% w całym okresie badania. Liczba kobiet z wykształceniem wyższym waha się od 110 osób w 2004 r., przez 156 w 2025 r., do niespełna 80 pod koniec prognozy. Udział wśród wszystkich bezrobotnych z dyplomem ukończenia studiów wyższych utrzymuje się na wysokim poziomie niemal 68% w całym horyzoncie prognozy.

Rys. 2.68. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie makowskim

Grupa kobiet bez pracy po gimnazjum wyraźnie się zmniejsza – jest to spadek od poziomu 500 osób w 2004 r. do 185 w roku 2050. Udział płci żeńskiej wśród ogółu bezrobotnych na omawianym poziomie wykształcenia jest jednak stały i wynosi niewiele ponad 36%.

W powiecie makowskim w strukturze bezrobocia wśród kobiet największy udział mają panie ze stażem pracy do 5 lat. Liczebność tej grupy zmniejszała się w latach 2004–2008 i po krótkotrwałym wzroście i stabilizacji na poziomie 1460 osób w 2016 r. znów zaczęła spadać, by w 2050 r. osiągnąć wartość 636 osób.

Rys. 2.69. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie makowskim

Udział ten wzrasta bowiem z 48,9% w 2004 r. do 53,4% w 2008 r., a w kolejnych latach oscyluje wokół 55%. Najbardziej stabilna sytuacja występuje wśród kobiet bezrobotnych ze stażem powyżej 20 lat, których udział

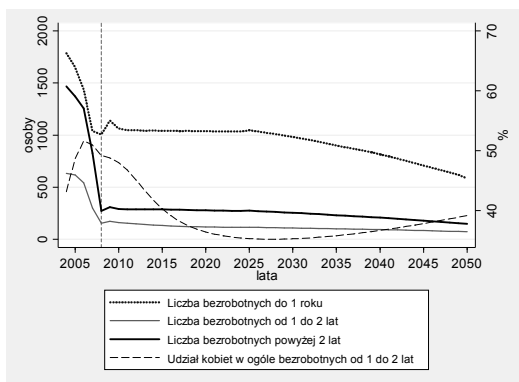
w równoległej grupie bezrobotnych ogółem wzrasta z 30,5% w 2008 r. do 33,4% w 2050 r.

Na dyskryminację w powiecie makowskim (mimo relatywnie niskiego poziomu bezrobocia wśród kobiet) w kolejnych latach szczególnie narażone będą grupy kobiet długotrwale bezrobotnych, ze stażem pracy od 5 do 20 lat oraz z wykształceniem wyższym, o czym świadczy udział powyżej 50% w odpowiednich grupach bezrobotnych ogółem.

2.18. Powiat miński

Powiat miński, graniczący z miastem stołecznym Warszawą, zlokalizowany jest w środkowo-wschodniej części Mazowsza. W maju 2010 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 8,9% aktywnych zawodowo, co przekładało się na 4,1 tys. osób pozostających bez pracy. Udział kobiet w tej grupie był mniejszy niż udział mężczyzn i wynosił 45,2%. W porównaniu do 2000 r. aktualna stopa bezrobocia jest niższa o 1,7 p.p. Problemem w powiecie jest stosunkowo niski poziom aktywności osób pozbawionych zatrudnienia – odpływ z bezrobocia w 2009 r. w niemal 42% wynikał z niepotwierdzenia gotowości do pracy, co było jednym z wyższych wskaźników w województwie⁷¹.

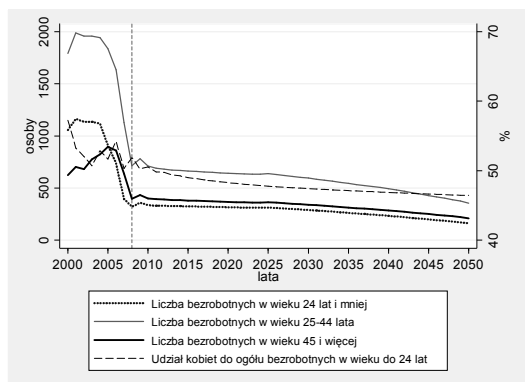
Dominującą grupą wśród wszystkich bezrobotnych kobiet w 2004 r. były osoby pozostające bez pracy do 1 roku (1790 pań spośród 3470 pozbawionych zatrudnienia ogółem). Liczba kobiet w takim położeniu dynamicznie się zmniejszała i w 2008 r. było to już 1000 osób. Szacuje się, że pod koniec badania będzie to już tylko 585 kobiet. Udział pań wśród wszystkich osób pozbawionych pracy do 1 roku waha się od 46,4% w 2004 r. do niecałych 48,7% w horyzoncie prognozy. Udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych od 1 roku do 2 lat kształtuje się dynamicznie – w 2006 r. wynosił 51,6%; w 2028 r. szacunki wskazują 35,2%; a w 2050 r. – 4 p.p. więcej. Gwałtowne spadki wśród bezrobotnych powyżej 2 lat i późniejsza stabilizacja zaowocują spadkiem udziału z 53,7% w 2004 r. do 42,6% w ostatnim roku prognozy.

Rys. 2. 70. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie mińskim

⁷¹ WUP w Warszawie, *Rynek pracy...*, op. cit., s. 15.

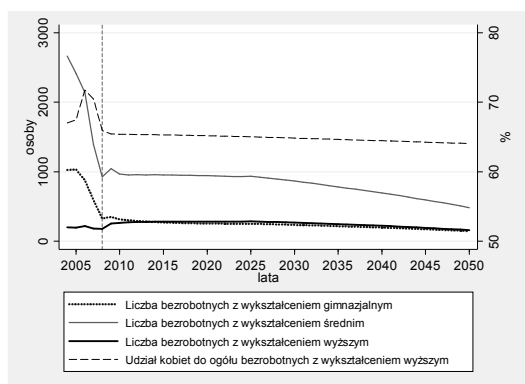
Na przestrzeni całego prezentowanego okresu wśród bezrobotnych kobiet większość będą stanowiły osoby w wieku 25–44 lat. Gwałtowny spadek (o 63 p.p.) wolumenu niepracujących w tej grupie miał miejsce między 2004 r. a 2008 r. (z 1 945 do

Rys. 2.71. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie mińskim

można oczekiwać dalszego spadku, finalnie do 210 osób. Udział wśród równoległej grupy bezrobotnych ogółem również się zmniejsza – od 42,6% w 2004 r. do 34%–35% w horyzoncie prognozy. Udział relatywnie najmłodszych kobiet pozbawionych pracy podąża za bezwzględными spadkami liczebności tej kategorii osób i wśród wszystkich bezrobotnych w wieku do 24 lat będą one stanowiły od niespełna 52% w 2008 r. do 46,4% w 2050 r.

Na podstawie rysunku 2.72. można zaobserwować, że najliczniejszą grupą wśród kobiet bezrobotnych są te z wykształceniem średnim. Ich liczba zmniejszała się szczególnie dynamicznie w okresie 2004–2008, kiedy z 2665 osób spadła do 925. Prognozowana tendencja spadkowa w kolejnych latach nie jest tak gwałtowna (480 bezrobotnych w 2050 r.).

Rys. 2.72. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie mińskim

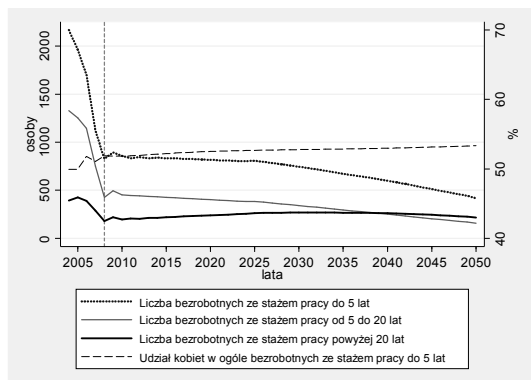
W horyzoncie prognozy liczba ta zmniejszy się do 350 kobiet. Udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych w wieku od 25 do 44 lat będzie się również systematycznie obniżał – z 62,6% w 2000 r., przez 55,6% w 2008 r., do 45,6% w 2050 r., co jest pozytywną tendencją z punktu widzenia kobiet. Kolejną grupą pod względem liczebności w 2008 r. były bezrobotne powyżej 45. roku życia. Ich liczba znacznie się obniżyła od 2005 r. do 2008 r. (łącznie o 500 osób, do poziomu 395 osób), a na podstawie prognoz

można oczekiwać dalszego spadku, finalnie do 210 osób. Udział wśród równoległej grupy bezrobotnych ogółem również się zmniejsza – od 42,6% w 2004 r. do 34%–35% w horyzoncie prognozy. Udział relatywnie najmłodszych kobiet pozbawionych pracy podąża za bezwzględными spadkami liczebności tej kategorii osób i wśród wszystkich bezrobotnych w wieku do 24 lat będą one stanowiły od niespełna 52% w 2008 r. do 46,4% w 2050 r.

Przewiduje się, że udział wśród ogółu poszukujących pracy z wykształceniem średnim obniży się z 53,3% o 8,5 p.p. w okresie całego badania. Udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem wyższym przy słabej tendencji spadkowej przez cały okres utrzymuje się powyżej 50%, w 2050 r. osiągając poziom 64%. Grupa bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym gwałtownie się zmniejszała w latach 2004–2008

(odpływ 700 osób), do 2050 r. szacowany jest natomiast spadek do 140 osób. Udział w ogóle bezrobotnych pozostanie na niskim poziomie nieco powyżej 30%.

Liczba kobiet bezrobotnych z doświadczeniem zawodowym do 5 lat ulega sukcesywnemu zmniejszaniu w całym prezentowanym okresie. Przewiduje się bowiem redukcję z 2 170 osób w 2004 r. do 1 750 osób w 2050 r. Mimo tak znaczących spadków udział kobiet wśród bezrobotnych

Rys. 2.73. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie mińskim

z udziałem kobiet wśród bezrobotnych ze stażem do 5 lat stopniowo wzrasta i przewiduje się, że pod koniec prognozy wyniesie 53,3%. Liczba kobiet bez pracy ze stażem do 20 lat również będzie się znacząco zmniejszać, szczególnie od 2004 r. (1330 osób) do 2008 r. (425, ubytek ponad 900 osób). W tym wypadku udział w ogóle osób pozostających bez pracy ze stażem od 5 do 20 lat w 2050 r. obniży się o 5 p.p. w stosunku do 2004 r. i wyniesie 46,6%. Udział kobiet wśród wszystkich bezrobotnych z najdłuższym

stażem pracy będzie stabilny w całym okresie objętym badaniem i wyniesie niewiele ponad 35%.

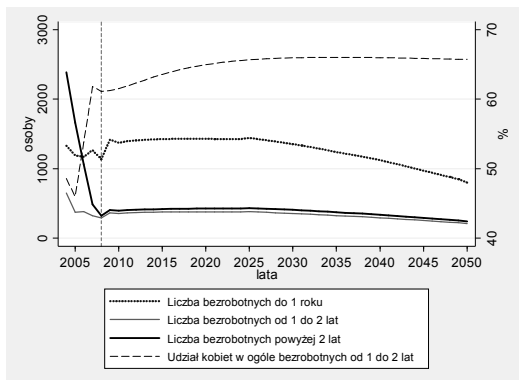
Mimo że zjawisko bezrobocia wśród kobiet jest mniej powszechne niż wśród mężczyzn, to grupą borykającą się z dyskryminacją są panie pozostające bez pracy z wykształceniem wyższym. W pozostałych przypadkach kobiety i mężczyźni mają prawie jednakowe szanse na znalezienie zatrudnienia, bądź też to właśnie mężczyźni są dyskryminowani (przykłady stanowią bezrobotni ze stażem pracy powyżej 20 lat czy w wieku powyżej 45. roku życia).

2.19. Powiat mławski

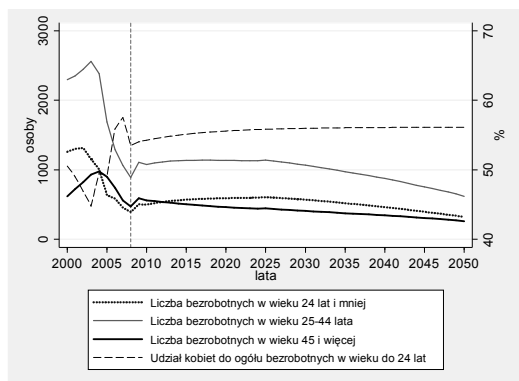
Powiat mławski, należący do podregionu ciechanowsko-płockiego, położony jest w północnej części województwa mazowieckiego. Obecnie bez pracy na tym obszarze pozostaje 13,8% aktywnych zawodowo osób (4,3 tys.), przy czym wśród kobiet stopa bezrobocia rejestrowanego⁷² wynosi 49,6%.

⁷² GUS, Bezrobotni oraz stopa bezrobocia..., op. cit.

Analizując strukturę bezrobocia wśród kobiet, można stwierdzić, że największy udział w 2004 r. miały te pozostające bez pracy powyżej 2 lat, co było niekorzystną sytuacją w perspektywie przywracania kobiet na rynek pracy. W ciągu kolejnych 4 lat liczba długotrwale bezrobotnych gwałtownie spadła – z 2400 do 320 osób. Szacuje się, że do 2050 r., po okresowych fluktuacjach, liczebność tej grupy dalej będzie się zmniejszać i wyniesie 240 osób. Udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych powyżej 2 lat nie kształtuje się jednak pomyślnie i wzrasta z 65,3% w 2008 r. do 73,5% w ostatnim roku prognozy. Liczba kobiet bezrobotnych od 12 do 24 miesięcy spadła w okresie 2004–2008 o 360 osób. Co więcej, szacuje się, że w długim okresie trend ten zostanie podtrzymany. Udział kobiet w ogóle bezrobotnych od 1 do 2 lat będzie się zwiększał i pod koniec prognozy wyniesie 65,7%. Długoterminowe spadki liczby kobiet pozostających bez pracy do 12 miesięcy nie przełożą się na obniżenie udziału wśród bezrobotnych ogółem, który z 42,7% w 2004 r. wzrośnie do 51,6% w 2050 r.

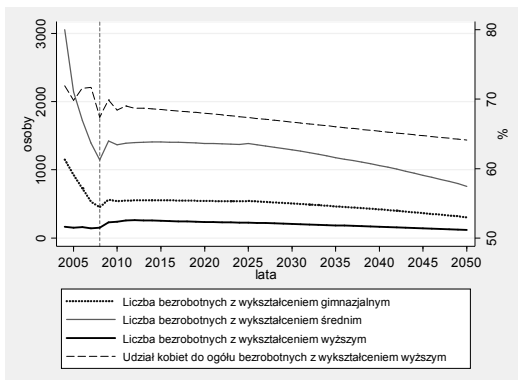
Rys. 2.74. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie mławskim

Rys. 2.75. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie mławskim

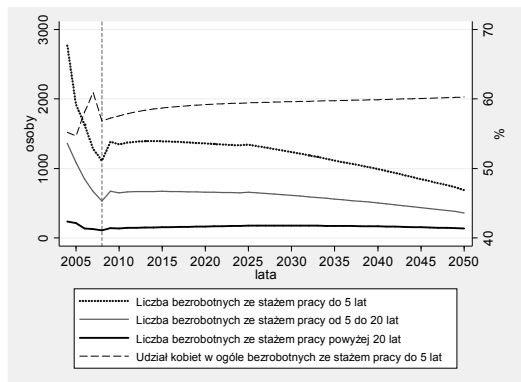
nie wpłynie na pogorszenie sytuacji bezrobotnych kobiet, osiągając poziom 56,1% w 2050 r. Ich udział w środkowym przedziale wiekowym wśród ogółu bezrobotnych w tym wieku w 2007 r. wynosił prawie 61%, i do 2050 r. zmniejszy się o 2 p.p. Co więcej, udział bezrobotnych kobiet w wieku 45 lat w okresie prognozy z 45% w 2009 r. obniży się zaledwie o 1 p.p.

Pod względem udziału w strukturze bezrobocia kobiet w całym prezentowanym okresie przeważały te z wykształceniem średnim (udział rzędu 70% w 2004 r.). W latach 2004–2008 odnotowywano znaczne spadki liczby osób należących do tej grupy. W horyzoncie prognozy również przewiduje się redukcje, choć już nie tak dynamiczne. Udział wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem średnim będzie charakteryzowało powolne obniżanie się tej wielkości; w 2008 r. wynosił on 55,5%, podczas gdy w ostatnim roku badania niecały 1 p.p. mniej. Początkowe wahania liczby kobiet z wykształceniem wyższym pozbawionych zatrudnienia przekształcają się w tendencję spadkową w horyzoncie prognozy, przy malejącym udziale wśród ogółu bezrobotnych z wysokimi kwalifikacjami, wynoszącym 72% w 2004 r. i 64,1% w 2050 r. Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym maleje w okresie 2004–2050 z 1150 do 300 osób, jednak ich udział wśród wszystkich bezrobotnych tej grupy wzrasta w podanym przedziale o 4 p.p., do 47,9%.

Rys. 2.76. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie mławskim

Z rysunku 2.77. wynika, że najbardziej dynamicznie spada liczba bezrobotnych kobiet ze stażem pracy do 5 lat, która to grupa jest najliczniejsza w powiecie mławskim. Trend malejący jest szczególnie widoczny w okresie 2004–2008, kiedy z 2770 osób odnotowano spadek do 1110. Do 2050 r. wartość ta obniży się do 690 osób, co nie będzie miało odzwierciedlenia w spadku udziału wśród równoległej grupy bezrobotnych ogółem, który na przestrzeni analizowanego okresu zwiększy się do poziomu 63,5% (o 5 p.p.).

Rys. 2.77. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie mławskim

W przypadku kobiet ze stażem pracy powyżej 20 lat udział wśród wszystkich osób bez pracy z takim doświadczeniem zawodowym w 2050 r. szacowany jest na 34,9%, co oznacza przyrost o 3,5 p.p. w stosunku do 2004 r. Wydaje się więc, że jedyną narazoną na dyskryminację grupą kobiet pozostaną te z najkrótszym stażem pracy.

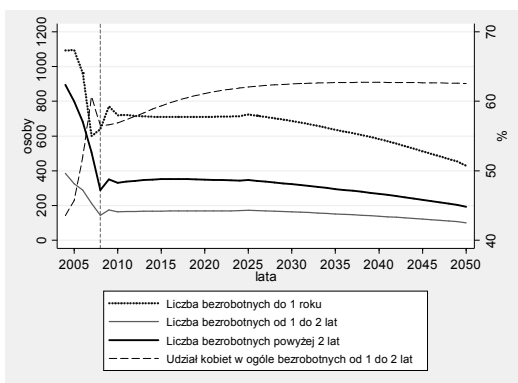
Pomimo relatywnie wyrównanej sytuacji kobiet i mężczyzn pod względem stopy bezrobocia można wskazać grupy, w których kobiety mają wyraźnie mniejsze szanse

na powrót na rynek pracy. Dotyczy to grup pozostających bez zatrudnienia powyżej 2 lat, z wykształceniem wyższym i średnim oraz stażem pracy do 5 lat.

2.20. Powiat nowodworski

Powiat nowodworski, należący do podregionu warszawskiego wschodniego, zlokalizowany jest w środkowej części województwa mazowieckiego. Stopa bezrobocia rejestrowanego sięga 11,4% aktywnych zawodowo⁷³. Udział kobiet wśród bezrobotnych ogółem wynosi 47,5%. Utrudnieniem aktywizacji zawodowej tej grupy może być fakt, że w powiecie nowodworskim w 2009 r. 53% bezrobotnych kobiet miało wykształcenie niższe⁷⁴.

Mimo gwałtownego spadku w okresie historycznym, największa liczba kobiet spośród wszystkich bezrobotnych w powiecie nowodworskim pozostaje bez pracy do 12 miesięcy – zarówno obecnie, jak i w horyzoncie prognozy. W świetle prognozy, ich udział wśród ogółu bezrobotnych do 12 miesięcy będzie systematycznie wzrastał – z poziomu 45% w 2004 r. do 53,8% w ostatnim analizowanym roku. Jednocześnie niepokojąca wydaje się sytuacja kobiet bezrobotnych pozostających bez pracy od roku do 2 lat. Mimo przewidywanego obniżenia się ich liczby, należy zwrócić uwagę na udział w równoległej kategorii bezrobotnych ogółem, który, jak się szacuje, wzrośnie do 2050 r. o 19 p.p. do 62,6%. Analogiczne zmiany będą miały miejsce w przypadku kobiet długotrwale bezrobotnych – ich udział w stosunku do wszystkich pozostających bez pracy powyżej 2 lat będzie się znacząco zwiększał na przestrzeni analizowanego okresu: z 53% w 2004 r. do ok. 68% w roku 2050.

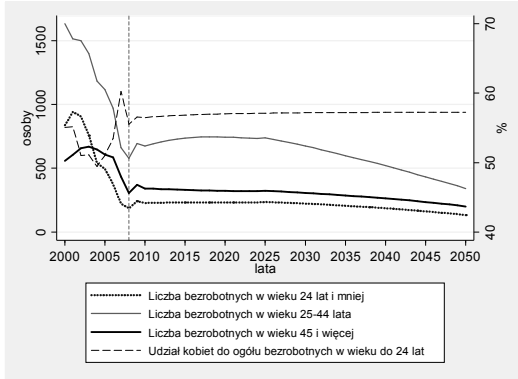

Rys. 2.78. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie nowodworskim

⁷³ GUS, Bezrobotni oraz stopa bezrobocia..., op. cit.

⁷⁴ WUP w Warszawie, Rynek pracy..., op. cit., s. 19.

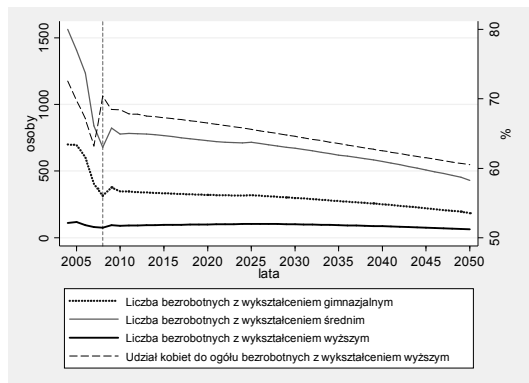
Wśród kobiet bezrobotnych w wieku 18–24 lat odnotować można pozytywny, długofalowy trend prowadzący do zmniejszenia się wolumenu tej grupy z 840 osób (2000) do 132 w 2050 r. Ich udział wśród ogółu relatywnie najmłodszych bezrobotnych począwszy od 2000 r. wzrastał przez 7 kolejnych lat (z 55% do 60,3%), po czym w horyzoncie prognozy będzie oscylował wokół 57%. Udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych w wieku 25–44 lat po znacznych wahanich wzrośnie w 2050 r. do 64%, czyli o 3,6 p.p. w stosunku do początkowego roku badania. Liczba kobiet pozostających bez zatrudnienia w wieku powyżej 45 lat zmniejszała się w okresie 2003–2008 i tendencja ta zostanie utrzymana w kolejnych latach prognozy. Ich udział wśród bezrobotnych obu płci będzie się utrzymywał na poziomie nieco ponad 41%. Podsumowując, trzeba zauważyć, że kobiety poniżej 25. roku życia napotykały na większe trudności w znalezieniu pracy niż płeć przeciwna.

Rys. 2.79. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie nowodworskim

Malejący trend dotyczący liczby kobiet bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym (700 osób w 2004 r., 380 w 2009 r. i 185 pod koniec prognozy) nie znajduje odzwierciedlenia w udziale tejże grupy wśród równoległej kategorii ogółu bezrobotnych. W 2007 r. stanowiły one bowiem połowę tego zasobu i wielkość ta pozostanie stabilna w całym okresie prognozy. Podobnie sytuacja kształtuje się wśród kobiet z wykształceniem średnim. Przy dynamicznych spadkach zwłaszcza po roku 2004 ich udział wśród wszystkich osób bez pracy po liceach i szkołach zawodowych pozostanie niezmienny i oscyluje wokół 56%. Odsetek kobiet wśród wszystkich osób pozbawionych pracy z wykształceniem wyższym zmniejszy się o 12 p.p. w całym badanym okresie. Mimo to pozostanie on na wysokim poziomie (60,5% w 2050 roku).

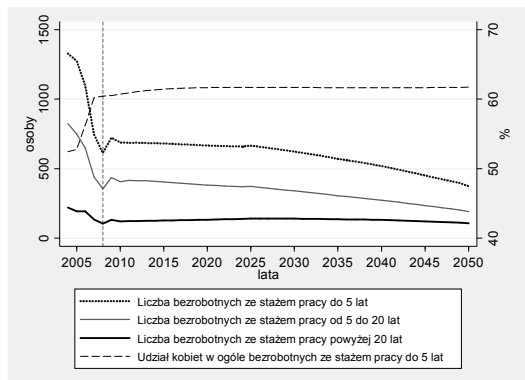
Malejący trend dotyczący liczby kobiet bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym (700 osób w 2004 r., 380 w 2009 r. i 185 pod koniec prognozy) nie znajduje odzwierciedlenia w udziale tejże grupy wśród równoległej kategorii ogółu bezrobotnych. W 2007 r. stanowiły one bowiem połowę tego zasobu i wielkość ta pozostanie stabilna w całym okresie prognozy. Podobnie sytuacja kształtuje się wśród kobiet z wykształceniem średnim. Przy dynamicznych spadkach zwłaszcza po roku 2004 ich udział wśród wszystkich osób bez pracy po liceach i szkołach zawodowych pozostanie niezmienny i oscyluje wokół 56%. Odsetek kobiet wśród wszystkich osób pozbawionych pracy z wykształceniem wyższym zmniejszy się o 12 p.p. w całym badanym okresie. Mimo to pozostanie on na wysokim poziomie (60,5% w 2050 roku).

Rys. 2. 80. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie nowodworskim

Mimo to pozostanie on na wysokim poziomie (60,5% w 2050 roku).

Liczba bezrobotnych kobiet z maksymalnie 5-letnim stażem pracy zmniejszyła się gwałtownie w ciągu czterech pierwszych lat analizy z poziomu 1 330 do 613 osób. Po niewielkich wahanich tendencja spadkowa będzie charakterystyczna dla tej wielkości do końca okresu prognozy. Jednocześnie udział kobiet wśród wszystkich bezrobotnych z najkrótszym doświadczeniem zawodowym zwiększy się z poziomu 52,4% w 2004 r. do 61,7% w 2050 r. Analizując sytuację przedstawicielek omawianej płci ze stażem pracy od 5 do 20 lat, można stwierdzić, że ich liczba w długim okresie znacząco się zmniejszy do 190 w końcowym roku badania. Udział wśród ogółu bezrobotnych z podobnym okresem praktyki zawodowej wzrasta z 48% w 2004 r. do 55,3% w 2008 r.,

Rys. 2.81. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie nowodworskim

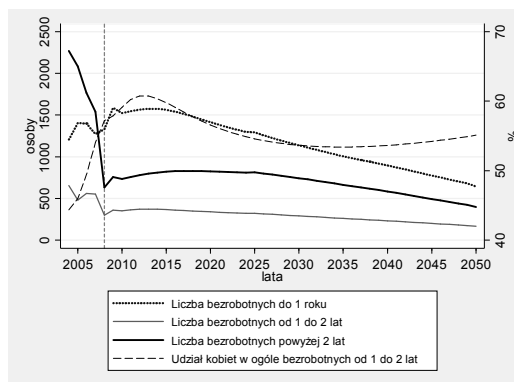
i na tym ostatnim poziomie stabilizuje się w horyzoncie prognozy. Odsetek kobiet wśród wszystkich bezrobotnych ze stażem pracy powyżej 20 lat mimo wzrostu pozostaje na niskim poziomie oscylującym wokół 35%.

Sytuacja bezrobotnych kobiet na rynku pracy w powiecie nowodworskim pozostaje w przypadku wielu analizowanych grup trudniejsza niż w przypadku mężczyzn. Dotyczy to szczególnie struktury osób bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy, gdzie we wszystkich badanych grupach udział kobiet przekracza 50% ogółu osób bezrobotnych w danej kategorii. W pozostałych przypadkach udział kobiet jest zawsze większy w 2 z 3 omawianych grup, co łącznie świadczy o dyskryminacji kobiet na rynku pracy na tym obszarze.

2.21. Powiat ostrołęcki

Powiat ostrołęcki, położony w północnej części województwa, jest największą obszarowo jednostką terytorialną tego szczebla w regionie. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wynosi obecnie 14,8% i jest o niecały p.p. powyżej średniej dla podregionu ostrołęcko-siedleckiego. Udział kobiet wśród osób pozostających bez pracy sięga 50,1%. Największą grupę wśród bezrobotnych ogółem w powiecie ostrołęckim stanowią osoby do 25. roku życia – 30,3%. Sytuacja ta grozi utratą nabytych kwalifikacji oraz niechęcią wobec podjęcia pracy w przyszłości.

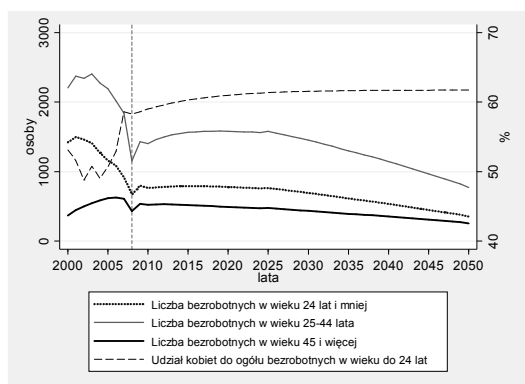
Do 2008 r. w strukturze bezrobocia kobiet rozpatrywanej pod kątem czasu pozostawania bez pracy największą grupę stanowiły te pozbawione zatrudnienia powyżej 2 lat. Po znaczącym spadku ich liczby najliczniejszą grupę stanowiły kobiety bezrobotne krótkookresowo i taka sytuacja zostanie utrzymana do końca okresu prognozy. Ich udział wśród ogółu bezrobotnych wzrósł o prawie 11 p.p. w ciągu 4 lat, do 52% w 2008 r. Odsetek ten obniży się jednak w kolejnych latach do 44% w 2050 r. Przewiduje się, że przy dynamicznym spadku wolumenu kobiet długotrwale bezrobotnych ich udział zwiększy się i z 69,2% w 2008 r. wzrośnie do 79% wszystkich osób bez pracy powyżej 2 lat w 2021 r. Do 2050 r. odsetek ten obniży się zaledwie o 3 p.p., co świadczy o znacznie mniejszych szansach

Rys. 2.82. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie ostrołęckim

Osoby płci żeńskiej pozostające bez pracy przez okres od 1 do 2 lat w 2012 r. będą stanowiły 60,8% równoległej grupy ogółu bezrobotnych, co stanowi przyrost o 16 p.p. w stosunku do 2004 r. Do końca okresu prognozy udział ten obniży się do 55% i mimo że sytuacja kobiet dalej będzie trudna, stopniowo będzie ulegać poprawie.

Największą grupę wśród kobiet pozbawionych zatrudnienia w całym analizowanym okresie stanowią te w wieku 25–44 lat. W 2000 r. ich udział wśród bezrobotnych obu płci równych wiekiem wyniósł 54,6%, w 2008 r. już 60,6%, natomiast szacuje się,

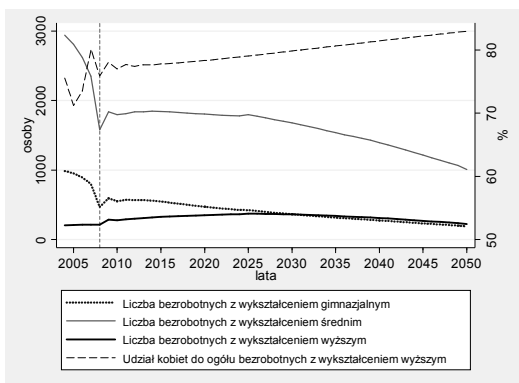

Rys. 2.83. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie ostrołęckim

że pod koniec okresu prognozy osiągnie poziom 64%. Dysproporcje między płciami w długiej perspektywie ulegają zatem pogłębieniu. W okresie 2000–2008 pomimo prostej spadkowej tendencji wśród bezrobotnych osób płci żeńskiej ich udział w ogóle bezrobotnych do 24. roku życia ulega znacznym wahaniom od 49% w 2002 r. do 58,6% w 2007 r. W okresie prognozowanym obserwowalna będzie tendencja rosnąca, która do 2050 r. doprowadzi do udziału rządu 61,7%. Odsetek kobiet wśród ogółu osób z doświadczeniem

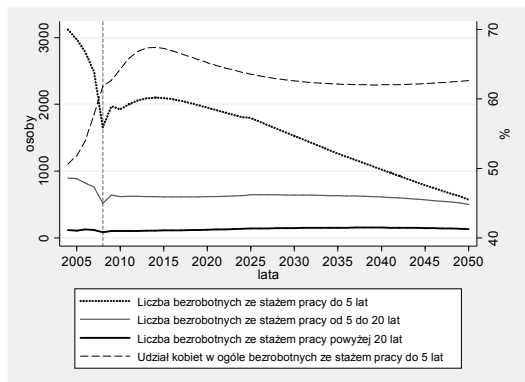
powyżej 20 lat w horyzoncie prognozy będzie się zawierał w przedziale 31%–32%. Z perspektywy dyskryminacji kobiet na rynku pracy należy więc zwrócić szczególną uwagę na grupę bezrobotnych poniżej 25. roku życia.

W 2004 r. bezrobotne kobiety z wykształceniem wyższym stanowiły aż 75,5% ogółu bezrobotnych. Po niewielkich wahaniach udział ten wzrósł do 80% w 2007 r., natomiast szacuje się, że w 2050 r. wielkość ta wyniesie 83%. Mimo że w okresie prognozy sytuacja ta będzie dotyczyła maksymalnie 370 kobiet, to ich położenie będzie mogło być odczytywane jako przejaw dyskryminacji. Odsetek kobiet w grupie bezrobotnych z wykształceniem średnim również charakteryzuje trend wzrostowy – od 55,8% w 2004 r. do 64,7% w 2050 roku. Udział kobiet o najniższych kwalifikacjach wśród wszystkich bezrobotnych z takim wykształceniem znacznie się waha na przestrzeni analizowanego okresu: od 36,6% w 2004 r., przez 45,5% w 2012 r., do 41% w roku końcowym prognozy.

Rys. 2.84. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie ostrołęckim

Płeć żeńska wśród ogółu bezrobotnych ze stażem pracy do 5 lat na początku analizowanego okresu stanowiła 50,6%. W kolejnych latach udział ten znacząco wzrasta, po czym trend ulega odwróceniu i szacuje się, że do 2050 r. osiągnie poziom 62,6%.

Rys. 2.85. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie ostrołęckim

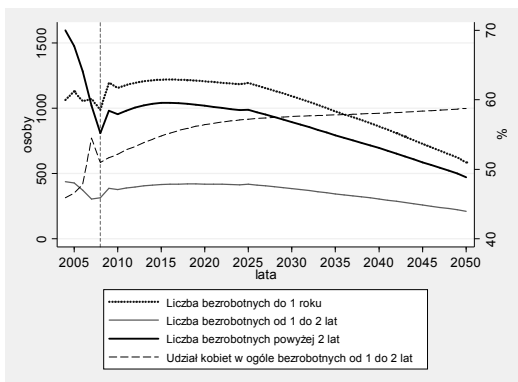
Można zatem wysnuć wniosek o trudnym położeniu kobiet o nieugruntowanej pozycji na rynku pracy. Wolumen kobiet posiadających od 5 do 20 lat doświadczenia będzie się stopniowo zmniejszał i ostatecznie ulegnie redukcji z 900 osób w 2004 r. do 500 w 2050 r. Udział wśród ogółu bezrobotnych z takim stażem pracy zwiększy się natomiast o 4,4 p.p. do poziomu 52,2% pod koniec prognozy. W najbezpieczniejszej sytuacji są kobiety o relatywnie najdłuższym stażu pracy, których udział w odpowiadającej grupie bezrobotnych ogółem jest stały w okresie prognozowanym i zawiera się w granicach 31%–32%.

W powiecie ostrołęckim szczególnie narażone na dyskryminację są bezrobotne kobiety z wykształceniem wyższym oraz w wieku do 24 lat, których udział wśród ogółu osób bez pracy w tym wieku będzie się zwiększał. Trend ten dodatkowo pogłębi trudne położenie kobiet z ostatniej grupy, które już pod koniec 2009 r. stanowiły 30,4% wszystkich osób bezrobotnych⁷⁵.

2.22. Powiat ostrowski

Powiat ostrowski położony jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Poziom bezrobocia rejestrowanego⁷⁶ w maju 2010 r. wyniósł 15,2% aktywnych zawodowo ogółem, z czego kobiety stanowiły 49,9%. W porównaniu do stanu z roku 2000 obecna stopa bezrobocia jest wyższa o 1,3 p.p. Osoby pozbawione zatrudnienia w powiecie ostrowskim są w szczególnie trudnej sytuacji, gdyż tylko 11,3% z nich (2009 r.) posiada prawo do zasiłku, co jest jednym z najniższych udziałów w regionie⁷⁷.

Spośród wszystkich kobiet gotowych do podjęcia pracy największą grupę w 2004 r. stanowiły te bezrobotne powyżej 2 lat. Liczba osób w tej kategorii do 2008 r. zmniejszyła się o 790 do poziomu 800 osób. Szacuje się, że w wyniku tendencji spadkowej, ponownie pojawiającej się począwszy od 2017 r., pod koniec horyzontu prognozy wielkość ta obniży się do 470 osób. Kobiety wśród ogółu długotrwale bezrobotnych stanowiły 61,6% w 2008 r., natomiast, według szacunków, w 2050 r. będzie to udział wyższy o niecały p.p. Nieznacznie gorsze położenie kobiet zostanie zatem utrwalone w ciągu kolejnych 4 dekad. Sytuacja pozostających bez pracy od 1 roku do 2 lat w kolejnych latach prognozy ulegnie pogorszeniu, ich udział w równoległej grupie bezrobotnych ogółem zwiększy się bowiem z 46% do 58,7% na przestrzeni całego okresu objętego badaniem.

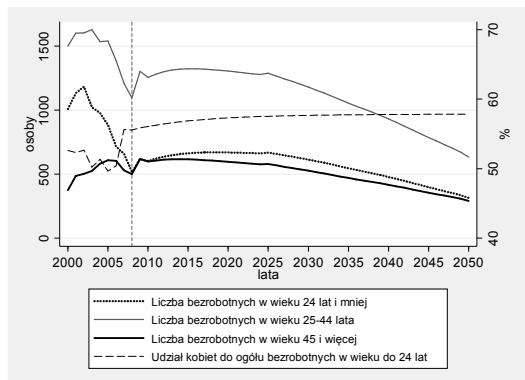
Rys. 2.86. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie ostrowskim

⁷⁵ WUP w Warszawie, *Rynek pracy województwa mazowieckiego w 2009 roku. Część 2*, załącznik nr 27, <http://wup.mazowsze.pl/new/images/warszawa/STAT/3-15.pdf>, [data dostępu: 19.07.2010].

⁷⁶ GUS, *Bezrobotni oraz stopa bezrobocia...*, op. cit.

⁷⁷ WUP w Warszawie, *Rynek pracy... Część 1 opisowa*, op. cit., s. 24.

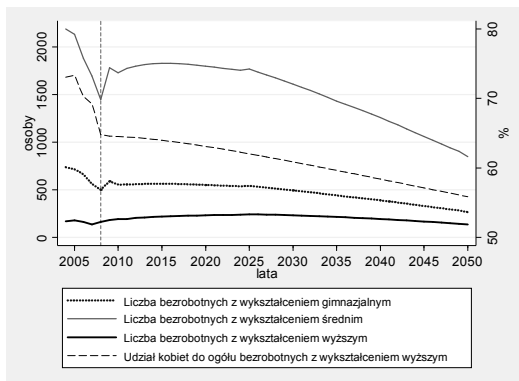
Podobnie jak w innych powiatach Mazowsza, również w tym przypadku najwyższy udział w grupie bezrobotnych mają kobiety w wieku 25–44 lat. Ich liczba gwałtownie spadła z poziomu 1180 do 515 osób między rokiem 2002 a 2008. Szacuje się,

Rys. 2.87. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie ostrowskim

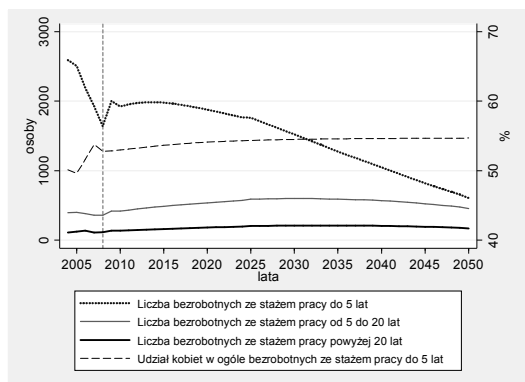
że kolejny duży spadek, choć znacznie mniej dynamiczny, będzie miał miejsce od 2020 r. do końca okresu prognozy, gdy liczba ta spadnie do 314. Udział kobiet wśród ogółu osób bez pracy w omawianym przedziale wiekowym pozostanie relatywnie stabilny w całym analizowanym okresie i będzie oscylował w granicach 53–54%. Podobnie kształtuje się odsetek kobiet wśród ogółu bezrobotnych w wieku 18–24 lat, który po początkowym wzroście do 55% osiągnie poziom nieco poniżej 58% w 2050 r.

W powiecie ostrowskim odnotowywana jest rzadko spotykana spadkowa tendencja dotycząca udziału kobiet wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem wyższym – w latach 2004–2008 uległ on redukcji z 73% o ponad 8 p.p. Trend ten zostanie utrzymany w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy i do 2050 roku odsetek ten obniży się do 55,8%. Mimo że końcowa wartość w dalszym ciągu świadczy o dysproporcjach między obiema płciami, to jednak położenie bezrobotnych kobiet po studiach wyższych ulegnie znacznej poprawie w analizowanym okresie, a problem dyskryminacji kobiet zostanie w dużym stopniu wyeliminowany. Jednocześnie w przypadku kobiet z wykształceniem średnim i gimnazjalnym udział wśród wszystkich pozbawionych pracy z adekwatnym poziomem kwalifikacji będzie się zwiększał w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy. Mimo to dysproporcje pozostaną mało widoczne.

Rys. 2.88. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie ostrowskim

Tendencje dotyczące liczby bezrobotnych kobiet ze stażem pracy od 5 do 20 lat oraz powyżej 20 lat kształtują się podobnie na przestrzeni całego analizowanego okresu. W pierwszym przypadku płęć żeńska wśród ogółu osób bez pracy z doświadczeniem zawodowym do 20 lat stanowiła 46,7% w 2004 r. i w ciągu 4 kolejnych lat odsetek ten wzrósł o 3,5 p.p., a w 2050 r. wyniesie on 53,5%. W drugim przypadku udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych ze stażem pracy powyżej 20 lat wzrasta z pierwotnych 31,6% do 41% w ostatnim roku prognozy. Wolumen kobiet pozbawionych zatrudnienia o relatywnie najkrótszym stażu pracy w ciągu pierwszych 5 analizowanych lat spadł się o 955 osób, do poziomu 1 640 osób w 2008 roku, a w 2050 roku szacowany jest na 600

Rys. 2.89. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie ostrowskim

osób. Mimo tak wyraźnych spadków udział wśród ogółu bezrobotnych z niewielkim doświadczeniem zawodowym w okresie prognozy będzie się utrzymywał na stabilnym poziomie, w granicach 53–54%.

W powiecie ostrowskim, mimo obserwowanych dysproporcji między obiema płciami na niekorzyść kobiet na rynku pracy w przypadku kobiet bezrobotnych do 24. roku życia czy pozbawionych pracy powyżej 2 lat, występuje pozytywny trend w grupie kobiet z wyższym wykształceniem. W długim okresie tendencja ta prowadzi może do eliminacji problemu nierównego traktowania kobiet i mężczyzn z wysokimi kwalifikacjami w aspekcie ponownego wejścia na rynek pracy.

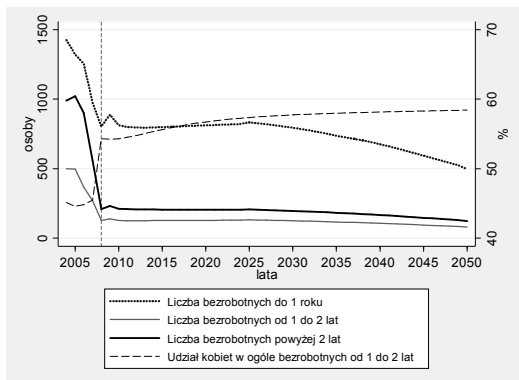
2.23. Powiat otwocki

Powiat otwocki położony jest w centralnej części województwa mazowieckiego. Bezrobocie w powiecie na koniec maja 2010 r. dotyczyło 8,9% aktywnych zawodowo i była to najniższa wartość w podregionie warszawskim wschodnim⁷⁸. Udział kobiet w tej grupie kształtował się na poziomie 45,5%. Pod tym względem powiat otwocki był jednym z obszarów, gdzie zanotowano największy wzrost bezrobocia wśród płci żeńskiej⁷⁹ – o 39,3% (447 osób) więcej, niż na koniec 2008 r.

⁷⁸ GUS, Bezrobotni oraz stopa bezrobocia..., op. cit.

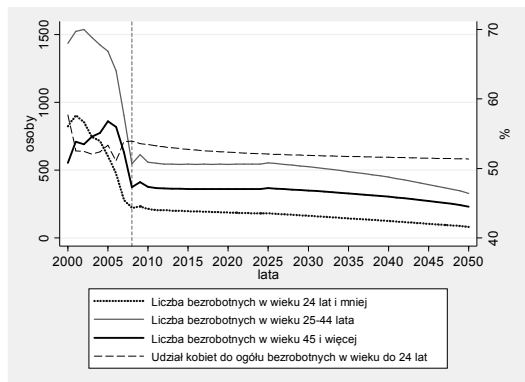
⁷⁹ WUP w Warszawie, Rynek pracy... Część 1 opisowa, op. cit., s. 17.

Najwięcej kobiet bezrobotnych w powiecie otwockim pozostaje bez pracy przez okres do 1 roku (w 2008 r. był to udział rzędu 70%). Mimo znaczących spadków liczby kobiet w tej kategorii, grupa ta pozostanie najliczniejsza do końca analizowanego okresu. Jednocześnie udział kobiet wśród ogółu osób niepracujących do 12 miesięcy, w świetle prognozy, wzrasta systematycznie do roku 2030, aby w kolejnych latach ustabilizować się na poziomie nieco ponad 51%. Jest to wynik o 6 p.p. wyższy w stosunku do roku 2004. Relatywnie niezmiennym udziałem wśród ogółu długotrwale bezrobotnych charakteryzuje się również grupa kobiet pozostających bez pracy powyżej 2 lat. Zarówno w okresie historycznym, jak i prognozowanym odsetek ten zawiera się w przedziale 48–49%, co jest relatywnie dobrym wynikiem na tle innych analizowanych powiatów. Najtrudniejsze wydaje się położenie kobiet pozostających bez pracy od 1 do 2 lat, gdyż ich udział w równoległej grupie bezrobotnych ogółem zwiększył się z 45,1% w 2004 r. do 58,4% w roku 2050.

Rys. 2.90. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie otwockim

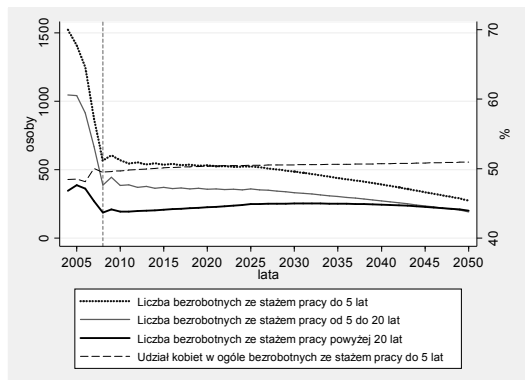
Liczba najmłodszych bezrobotnych kobiet o nieugruntowanej pozycji zawodowej gwałtownie spadała w okresie 2001–2008. Szacuje się, że w horyzoncie prognozy spadki tej wielkości zostaną utrzymane, choć będą one mniej dynamiczne. Ubytek liczby kobiet w tej kategorii znajdzie odzwierciedlenie w ich malejącym udziale wśród ogółu bezrobotnych w przedziale wiekowym 18–24.

Rys. 2.91. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie otwockim

Niski udział kobiet wśród wszystkich osób pozbawionych zatrudnienia cechuje te powyżej 45. roku życia – wynosi on bowiem niewiele ponad 38% w całym badanym okresie.

Na przestrzeni całego analizowanego okresu w najtrudniejszym położeniu znajdują się bezrobotne kobiety z wykształceniem wyższym. Ich udział wśród ogółu osób pozbawionych zatrudnienia na tym poziomie edukacji w 2007 r. wynosił ok. 67%.

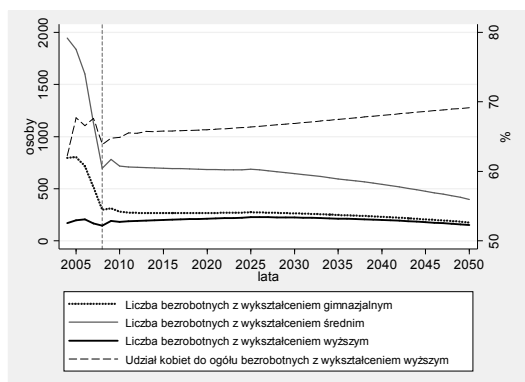

Rys. 2.92. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie otwockim

Kobiety wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem najniższym stanowiły 38,5% w 2008 r., natomiast w horyzoncie prognozy udział ten będzie się systematycznie zwiększał i w ostatnim roku objętym badaniem wyniesie 41,8%.

Analizując zmiany zachodzące w strukturze bezrobocia kobiet według stażu pracy, dostrzec można podobne tendencje wśród tych z doświadczeniem do 5 i 20 lat.

Liczba osób reprezentujących pierwszą wymienioną grupę znacznie się zmniejszyła

Rys. 2.93. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie otwockim

skiej wśród wszystkich bezrobotnych z najdłuższym stażem pracy wzrośnie natomiast z 34,7% w 2004 r. do 47,6% w roku 2050. Szanse na zatrudnienie kobiet i mężczyzn w każdej z analizowanych grup będą się zatem wyrównywały.

Szacuje się, że w horyzoncie prognozy wzrośnie natomiast o kolejne 1,6 p.p. do poziomu 69,2% w 2050 r. Dyskryminacja kobiet bezrobotnych z dyplomem ukończenia wyższych studiów ulegnie zatem utrwaleniu w ciągu kolejnych czterech dekad. Relatywnie znaczącym spadkiem liczby osób bezrobotnych będzie towarzyszył wzrost udziału kobiet wśród wszystkich osób pozostających bez pracy z wykształceniem średnim, w 2004 r. stanowiły one bowiem 51,6%, podczas gdy w 2050 r. będzie to już wielkość rzędu 55%. Kobiety wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem najniższym stanowiły 38,5% w 2008 r., natomiast w horyzoncie prognozy udział ten będzie się systematycznie zwiększał i w ostatnim roku objętym badaniem wyniesie 41,8%.

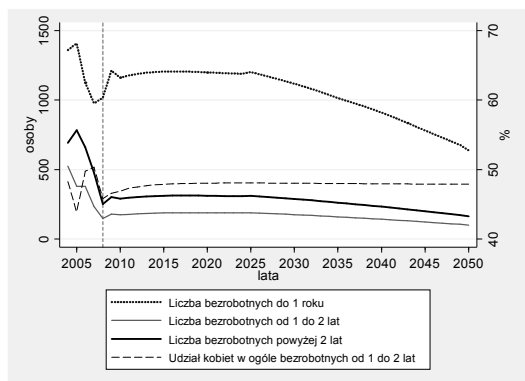
w okresie 2004–2008, kiedy z 1 520 osób pozostało 565. Na podstawie dokonanych szacunków można oczekiwać dalszych spadków – do 270 kobiet w 2050 r. Tendencje te nie znajdują odzwierciedlenia w udziale kobiet wśród ogółu bezrobotnych ze stażem pracy do 5 lat, który w analizowanym okresie wzrośnie z 48% do 51%. Odsetek kobiet wśród ogółu osób poszukujących pracy z doświadczeniem zawodowym do 20 lat w długim okresie pozostaje relatywnie niezmienny i oscyluje wokół 48%. Udział płci żeńskiej

W powiecie z siedzibą w Otwocku na dyskryminację narażone są kobiety pozostające bez pracy od roku do 2 lat, w wieku 25–44 lat, z wykształceniem wyższym. Obok tych problemów występuje tu jednak również szereg pozytywnych tendencji, jak wyrównany udział kobiet i mężczyzn wśród bezrobotnych powyżej 45. roku życia oraz we wszystkich przedziałach stażu pracy.

2.24. Powiat piaseczyński

Powiat ziemski z siedzibą w Piasecznie zlokalizowany jest w środkowej części województwa mazowieckiego, granicząc od północy z miastem stołecznym Warszawą. W 2010 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła tam 7,7% aktywnych zawodowo (4,9 tys. osób) i był to poziom o 1,6 p.p. wyższy niż w roku 2000. Status osoby bezrobotnej obecnie mają nadane 2092 kobiety, co stanowi 45,5% bezrobotnych ogółem. Pozostają one zatem w dalszym ciągu mniej narażone na brak zatrudnienia niż mężczyźni, mimo że w grudniu 2009 r. w powiatowym urzędzie pracy było zarejestrowanych ich o 676 więcej niż na koniec 2008 r. (47,7%), co stanowiło jeden z najwyższych wzrostów w regionie.

W strukturze bezrobocia kobiet rozpatrywane j pod względem czasu pozostawania bez pracy najliczniejszą grupę stanowiły te pozbawione zatrudnienia przez okres do 1 roku. Ich udział wśród wszystkich osób bezrobotnych do 12 miesięcy, po corocznych

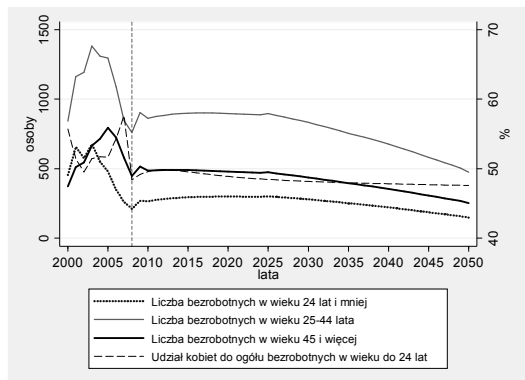

Rys. 2.94. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie piaseczyńskim

Odsetek kobiet pozostających bez pracy od 1 roku do 2 lat po początkowych wahaaniach w okresie prognozy będzie się utrzymywał w granicach 47–48% ogółu bezrobotnych w tej kategorii.

nych jednopunktowych wahaaniach w okresie historycznym ustabilizuje się w horyzoncie prognozy na poziomie 47%. Szacuje się, że względnie stabilny pozostanie również odsetek kobiet w grupie osób pozostających bez pracy powyżej 2 lat. Udział ten zmniejszył się z 49,6% w 2007 r. do 44,5% w 2008 r. i na tym poziomie będzie się utrzymywał do końca okresu prognozy. Z punktu widzenia kobiet jest to bardzo korzystna tendencja, gdyż oznacza mniejsze zagrożenie długotrwałym bezrobociem w porównaniu z płcią przeciwną.

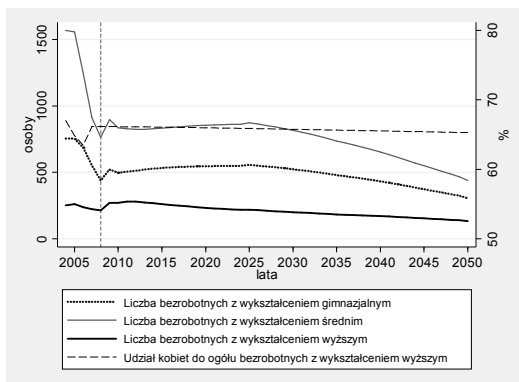
W powiecie piaseczyńskim na przestrzeni analizowanego okresu najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych kobiet są panie w wieku 25–44 lat. Mimo bardzo gwałtownych wahań liczba osób w tej kategorii w 2000 r. i 2007 r. była bardzo zbliżona

Rys. 2.95. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie piaseczyńskim

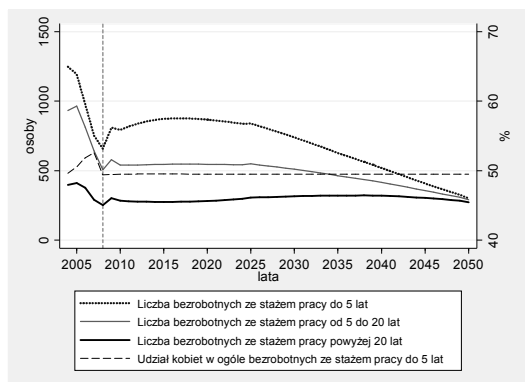
wśród wszystkich osób pozbawionych pracy w wieku 45+ na przestrzeni analizowanego okresu obniży się z 41,7% w 2000 r. do 36,6% w 2050 r. Równocześnie analogicznie udział kobiet bez pracy w wieku do 24 lat zmniejszy się z 49,2% do 47,6%.

Liczba kobiet bezrobotnych w długim okresie zmniejsza się niezależnie od poziomu kwalifikacji, jednak największe spadki obserwowalne były w latach 2004–2008 wśród kobiet z wykształceniem średnim. Stanowiły one w 2006 r. 54% wszystkich bezrobotnych, natomiast w horyzoncie prognozy udział ten obniży się do poziomu ok. 43%. Drugą pod względem liczby kobiet bezrobotnych grupą są te posiadające wykształcenie gimnazjalne. Obniżaniu tej wielkości towarzyszyć będzie systematyczny wzrost udziału wśród ogółu osób bez pracy o tym profilu wykształcenia. W 2004 r. był to odsetek rzędu 38%, w 2008 r. – 41,6%, natomiast w ostatnim analizowanym roku szacunki wskazują na 43,6%. W świetle prognozy, wolumen kobiet z wykształceniem wyższym będzie charakteryzowała tendencja spadkowa, przy jednoczesnych fluktuacjach udziału osób o wyższych kwalifikacjach wśród bezrobotnych ogółem rzędu 65–67%.

Rys. 2.96. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie piaseczyńskim

We wszystkich grupach przedstawionych na rysunku 2.97. występują długookresowe tendencje spadkowe dotyczące liczby kobiet danej kategorii. Udziały kształtują się natomiast podobnie w przypadku kobiet wśród ogółu bezrobotnych ze stażem pracy do 5 lat oraz powyżej 20 lat.

Rys. 2.97. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie piaseczyńskim

W pierwszym przypadku w 2004 r. odsetek tych pierwszych wynosił 49,6% i w ciągu trzech kolejnych lat wzrósł o 3 p.p. W okresie prognozowanym będzie się on utrzymywał na względnie stałym poziomie 49,5%. W drugim przypadku udział kobiet w ogóle osób pozbawionych zatrudnienia mimo stażu pracy kształtuje się na przestrzeni analizowanego okresu na niskim poziomie poniżej 40%. W obrębie trzeciej grupy kobiety wśród bezrobotnych ze stażem pracy od 5 do 20 lat stanowiły do 52,4% (2006 r.), a w ciągu okresu prognozowanego udział ten obniży się o kilka p.p. i w 2050 r. wyniesie 48%. Trafny wydaje się więc wniosek o braku dyskryminacji kobiet w tym przypadku.

Poza grupą kobiet z wykształceniem wyższym (których udział wśród ogółu bezrobotnych po studiach stanowi aż 67%) w powiecie piaseczyńskim nie występuje zjawisko dyskryminacji bezrobotnych kobiet względem mężczyzn na rynku pracy.

2.25. Powiat płocki

Powiat płocki położony jest w zachodniej części województwa mazowieckiego. Jednostka ta charakteryzuje się liczbą bezrobotnych wynoszącą 7070 osób (maj 2010 r.), co przekłada się na stopę bezrobocia⁸⁰ rzędu 18,7%. Udział kobiet w tej grupie wynosi 51,7%, co oznacza 3660 osób płci żeńskiej pozostających bez pracy. Jest to najwyższy odsetek kobiet wśród ogółu bezrobotnych we wszystkich powiatach ziemskich Mazowsza.

⁸⁰ GUS, Bezrobotni oraz stopa bezrobocia..., op. cit.

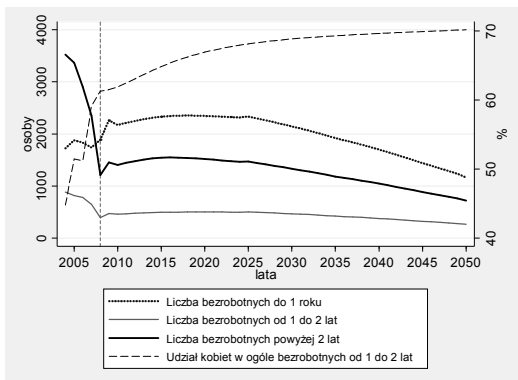
Na rysunku 2.98. uwagę zwraca dynamiczny wzrost udziału kobiet w całkowitej liczbie osób pozbawionych zatrudnienia od roku do 2 lat. Przy spadku wolumenu kobiet z 880 w 2004 r. do 394 w 2008 r. ich odsetek w tym przedziale czasowym wzrósł o niemalże 17 p.p. do poziomu 61,3%.

Szacuje się, że do końca okresu objętego badaniem udział ten ulegnie dalszemu zwiększeniu i wyniesie 70,2% ogółu osób pozbawionych zatrudnienia w tej kategorii. Świadczy to o prognozowanym narastaniu zjawiska dyskryminacji kobiet w tej kategorii. Mimo gwałtownego spadku wolumenu kobiet długotrwale bezrobotnych ich udział wśród równoległej grupy ogółu osób bez pracy zwiększy się o 11 p.p. w okresie 2004–2008 do 74,5%. Po mało znaczących fluktuacjach i udziale nawet 81% w 2017 r. odsetek ten finalnie ukształtuje się na poziomie 76%. Sytuacja kobiet bezrobotnych do 1 roku również się pogarsza, gdyż ich udział wśród ogółu bezrobotnych w tej grupie zwiększy się z 41% w 2004 r. do 55,7% w 2050 r.

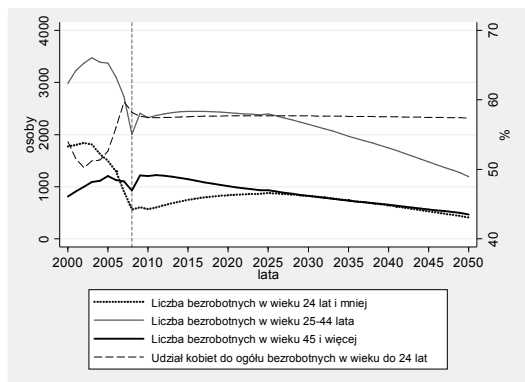
W całym analizowanym okresie kobiety pozbawione zatrudnienia w wieku poniżej 24 lat będą stanowiły coraz mniej liczną grupę wśród bezrobotnych w powiecie plockim. Ich liczba spadnie bowiem z 1770 osób w 2004 r. do 400 w ostatnim roku badania.

Udział płci żeńskiej wśród bezrobotnych w tym przedziale wiekowym ogółem w latach 2004–2008 zwiększył się natomiast o 4 p.p. do poziomu 58,2%, po czym do 2050 roku będzie się utrzymywał na stałym poziomie ok. 57,5%. Nierówność w dostępie do zatrudnienia młodych kobiet na tle mężczyzn utrwali się zatem w ciągu kolejnych 4 dekad. Podobnie kształtuje się położenie kobiet w wieku 25–44 lat. Udział tej grupy w ogóle osób bez pracy w wieku do 44 lat wzrósł w okresie historycznym

o 7,5 p.p. do 65%. W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy wielkość ta pozostanie względnie stabilna. Kobiety powyżej 45. roku życia posiadające status bezrobotnej w 2008 roku stanowiły 51,2% ogółu osób bez pracy w tym wieku. Odsetek ten będzie wzrastał do 2018 r. (do 58%), po czym do 2050 r. obniży się do 52,7%.

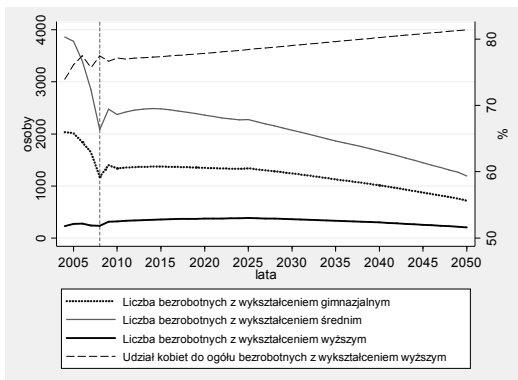

Rys. 2.98. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie plockim

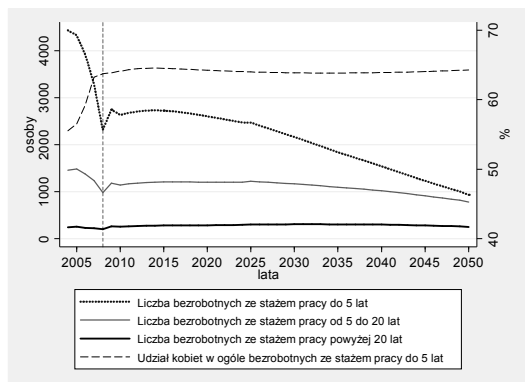
Rys. 2.99. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie plockim

W powiecie plockim narastającym problemem jest wysoka na tle równoległej grupy mężczyzn stopa bezrobocia wśród kobiet z wyższym wykształceniem. Liczba kobiet bez pracy o najwyższych kwalifikacjach będzie systematycznie wzrastała do roku 2025, kiedy z początkowego (2004 r.) poziomu 230 osób osiągnie wartość 385. Do końca prognozy wolumen tej grupy powraca *de facto* do stanu wyjściowego. Wzrost udziału wśród ogółu bezrobotnych z wyższym wykształceniem do 2025 r. może świadczyć o nierównym traktowaniu obu płci. W 2050 r. odsetek kobiet w omawianej kategorii osiągnie bardzo wysoki poziom 81,4%. W przypadku kobiet z wykształceniem średnim udział wśród bezrobotnych ogółem na tym poziomie wykształcenia zwiększy się z 56,1% w 2004 r. do 66,5% w 2050 roku. W przypadku kobiet z ukończonym gimnazjum udział wzrośnie z 43,4% do 53%.

Rys. 2.100. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie plockim

W okresie objętym badaniem najbardziej dynamicznie kształtuje się liczba bezrobotnych kobiet z doświadczeniem zawodowym do 5 lat. W 2004 r. grupa ta liczyła 4430 kobiet, natomiast w 2008 r. już 2315 osób, czyli o 2115 mniej. Do 2050 r. ulegnie ona redukcji do 930 osób. Udział kobiet wśród bezrobotnych obu płci ze stażem pracy do 5 lat w okresie historycznym charakteryzował się przeciwną tendencją, tj. odsetek ten wzrósł z 55,5% w 2004 r. do 63,8% cztery lata później. W horyzoncie prognozy krzywa udziału będzie się stale utrzymywała na poziomie nieco poniżej 64%. Odsetek kobiet w ogóle bezrobotnych z doświadczeniem zawodowym do 20 lat wzrósł o 8,5 p.p. do 58,1% w 2008 r. i na zbliżonym poziomie utrzyma się on do 2050 r. Odsetek kobiet wśród ogółu osób bez pracy z najdłuższym stażem pracy, pomimo znaczącego wzrostu na przestrzeni analizowanego okresu (o 10 p.p.) pozostanie na niskim poziomie niecałych 40%.

Rys. 2.101. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie plockim

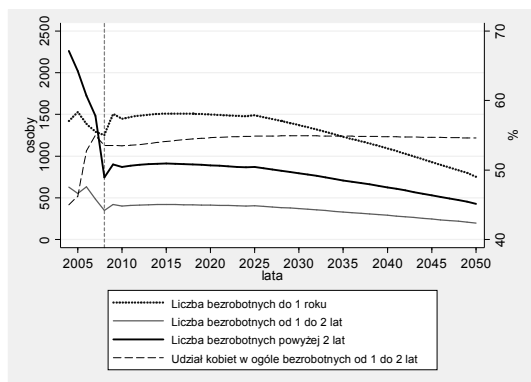
Jedynie w jednym z analizowanych wymiarów (staż pracy powyżej 20 lat) bezrobocie kobiet w danej kategorii ogółem było mniejsze niż wśród mężczyzn. Fakt ten,

w połączeniu z najwyższą stopą bezrobocia wśród kobiet w województwie, świadczy o bardzo trudnej sytuacji płci żeńskiej w kontekście powrotu na rynek pracy oraz wieloaspektowej dyskryminacji ze względu na płeć.

2.26. Powiat płoński

Powiat ziemski z siedzibą w Płońsku położony jest w zachodniej części województwa mazowieckiego. W maju 2010 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 16,6%, co przekładało się na 5,7 tys. osób pozostających bez pracy⁸¹. Udział kobiet wśród bezrobotnych ogółem kształtuje się na poziomie 49%. Należy dodać, że w 2009 r. odpływ z bezrobocia spowodowany podjęciem pracy stanowił 50,2% wszystkich wyłączeń z ewidencji, co było bardzo dobrym wynikiem na tle województwa⁸².

W okresie 2004–2008 liczba kobiet pozostających bez pracy przez okres do 1 roku obniżyła się z 1420 do 1250 osób, natomiast w ostatnim roku prognozy ukształtuje się na poziomie 750 osób. Mimo to udział wśród ogółu bezrobotnych do

Rys. 2.102. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie płońskim

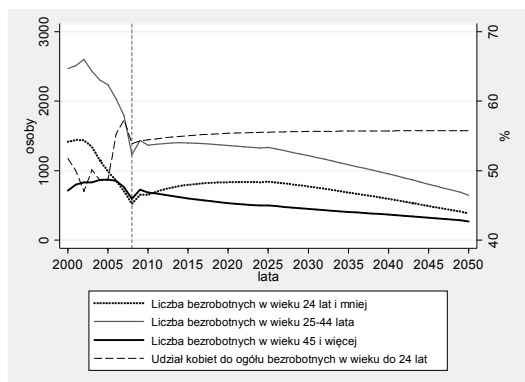
12 miesięcy stale się zwiększa i w 2050 r. wyniesie 53%. Wolumen kobiet bezrobotnych od roku do 2 lat w okresie 2004–2008 zmniejszył się o 280 osób, a na podstawie szacunków oczekiwać można dalszych spadków – do 200 kobiet w 2050 r. Liczba bezrobotnych ponad 2 lata z 2 260 osób w 2004 r. uległa redukcji do 750 w ciągu czterech lat. Szacuje się, że w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy wartość ta obniży się ostatecznie do 425 kobiet, przy czym począwszy od 2025 r. spadek będzie bardziej dynamiczny. Udział pań dłu-

gotrwale bezrobotnych wśród ogółu pozbawionych zatrudnienia powyżej 2 lat w długim okresie pozostaje relatywnie stabilny i wynosi nieco ponad 58%.

⁸¹ GUS, Bezrobotni oraz stopa bezrobocia..., op. cit.

⁸² WUP w Warszawie, Rynek pracy..., op. cit., s. 15.

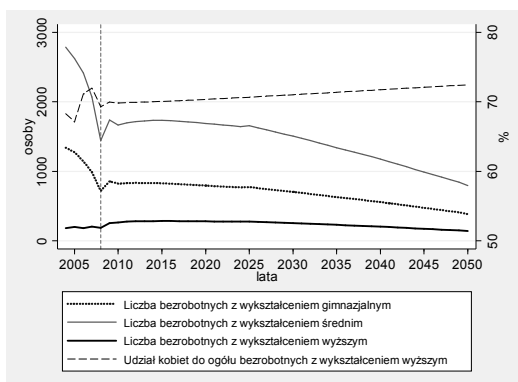
Na przestrzeni całego analizowanego okresu największy udział wśród ogółu bezrobotnych kobiet miały te w wieku od 25 do 44 lat. Ich liczba w 2008 r. (1 230) uległa znaczącej redukcji w porównaniu z rokiem 2002 – różnica wyniosła niemal 1 400 osób.

Rys. 2.103. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie płońskim

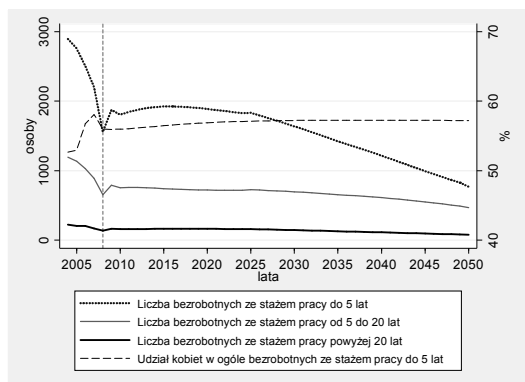
Szacuje się, że w ciągu kolejnych 4 dekad wolumen osób płci żeńskiej w tym przedziale wiekowym wciąż charakteryzował będzie trend spadkowy. Udział omawianej grupy wśród ogółu bezrobotnych w wieku 25–44 lat w ostatnim roku prognozy wyniesie 53,8%, czyli o 3,7 p.p. mniej niż w 2000 r. Liczba bezrobotnych kobiet w wieku 18–24 lat wyraźnie zmniejsza się w całym okresie badania (z 1414 osób w roku początkowym do 520 w roku końcowym analizy). Jednocześnie, udział w odpowiadającej wiekiem grupie wszystkich osób bez pracy wzrasta bowiem z 51,7% w 2000 r. do 55% w kolejnych latach prognozy. W całym analizowanym okresie odsetek kobiet powyżej 45. roku życia oscyluje w granicach 43–44% wśród bezrobotnych ogółem w tym wieku.

Analizując strukturę bezrobocia kobiet pod względem wykształcenia, można stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią te z wykształceniem średnim. Jednocześnie ich udział w ogóle bezrobotnych o tym poziomie wykształcenia, zarówno w okresie historycznym, jak i prognozowanym, jest relatywnie stabilny i oscyluje wokół 55%. W świetle prognozy, odsetek kobiet z najwyższymi kwalifikacjami zwiększy się z 68,3% w 2004 r. do 72,5% w ostatnim roku objętym badaniem. Wzrost tej, i tak wysokiej wartości, może świadczyć o nierównym traktowaniu obu płci na rynku pracy – dyskryminacji kobiet. Tak jak w przypadku pozostałych grup, liczba kobiet z wykształceniem gimnazjalnym ulegnie w badanym okresie redukcji – z początkowych 1340 osób do 385 w roku 2050. Ich udział wśród wszystkich bezrobotnych z tym typem wykształcenia wzrósł do 44,6% w 2008 r. i na tym poziomie utrzyma się do końca analizowanego okresu.

Rys. 2.104. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie płońskim

Mimo zmniejszającej się liczby kobiet w poszczególnych grupach przedstawionych na rysunku 2.105. ich sytuacja na rynku pracy w 2050 r. będzie zbliżona pod względem stopnia dyskryminacji do tej z roku 2004. Udział osób płci żeńskiej wśród

Rys. 2.105. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie płońskim

ogółu bezrobotnych ze stażem pracy do 5 lat, który wynosi niecałe 57% od 2006 r., nie będzie bowiem podlegał większym wahaniom w całym prognozowanym okresie. Wolumen kobiet pozostających bez pracy mimo doświadczenia zawodowego z przedziału 5–20 lat ulegnie gwałtownej redukcji: z 2 900 osób w 2004 r. przez 1 550 w 2008 r. oraz do 770 w ostatnim roku prognozy. Co więcej, udział wśród ogółu bezrobotnych z takim stażem po początkowych corocznych niewielkich wahaniami od 2009 r. do końca okresu

objętego badaniem wynosić będzie niewiele ponad 48%. W związku z powyższym, wydaje się, że sytuacja obu płci jest w tym względzie wyrównana. Dodatkowo liczba kobiet bezrobotnych z relatywnie najdłuższym stażem zmniejszy się z 220 do 75 osób w krańcowych latach badania, a udział wzrośnie o 4 p.p., do poziomu 39,5%.

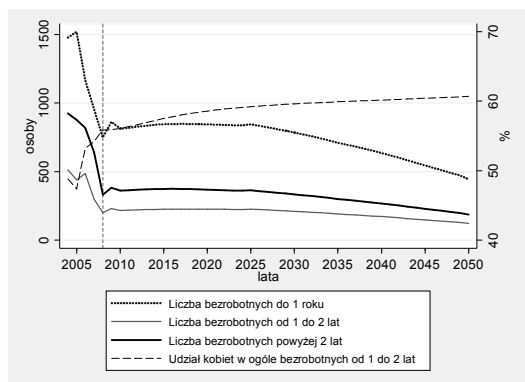
O dyskryminacji bezrobotnych kobiet w powiecie płońskim wnioskować można z ich wysokiego udziału wśród ogółu osób pozbawionych pracy z wykształceniem wyższym oraz średnim. O występowaniu tego zjawiska świadczy także wyższa stopa bezrobocia wśród kobiet ze stażem pracy do 5 lat oraz długotrwale bezrobotnych niż wśród porównywalnych grup mężczyzn.

2.27. Powiat pruszkowski

Powiat pruszkowski położony jest w centralnej części województwa mazowieckiego, granicząc od północnego wschodu z miastem stołecznym Warszawą. Bezrobocie na koniec maja 2010 roku wynosiło tam 6,8% aktywnych zawodowo osób (4,3 tys.), co było jedną z najniższych wartości odnotowanych w regionie Mazowsza⁸³. Udział kobiet wśród bezrobotnych ogółem kształtował się na poziomie 47,4% (2040 osób). W porównaniu do roku 2000 obecna stopa bezrobocia jest niższa o 1,3 p.p.

⁸³ GUS, Bezrobotni oraz stopa bezrobocia..., op. cit.

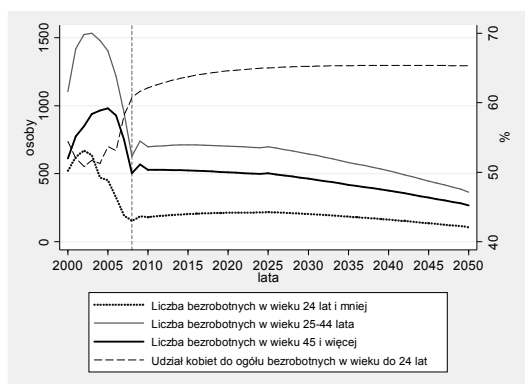
Najbardziej dynamiczny wzrost udziału kobiet wśród bezrobotnych ogółem zaobserwować można w kategorii osób pozostających bez pracy od 1 roku do 2 lat. Mimo znaczących spadków, odsetek kobiet w tej grupie wynoszący 47,3% w 2005 r. zwiększył się do 56% w 2008 r. Szacuje się, że w ostatnim roku objętym prognozą wyniesie on już 60,7%. Pojawiające się w pierwszych latach prognozy dysproporcje między płciami w dostępie do zatrudnienia ulegną zatem pogłębieniu. Między 2004 a 2008 r. wolumen kobiet bezrobotnych krótkookresowo zmniejszył się z 1 480 do 750 osób. Przewiduje się, że do 2050 r. liczba ta spadnie do 440 osób. Jednocześnie udział wśród równoległej grupy bezrobotnych ogółem będzie ulegał systematycznemu wzrostowi z poziomu 47,3% do 51,3%

Rys. 2.106. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie pruszkowskim

w ostatnim roku objętym badaniem. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie osób długotrwale pozbawionych pracy w ciągu pierwszych 4 lat zwiększył się o 5 p.p. i wyniósł 54,4% w 2008 r. Na tym poziomie pozostanie względnie stabilny do 2050 roku.

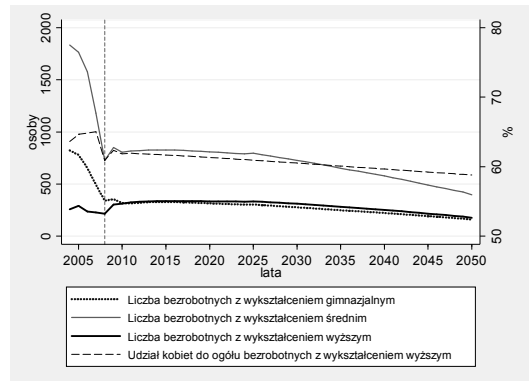
Struktura bezrobocia kobiet w powiecie pruszkowskim jest kolejnym omawianym obszarem zdającym się potwierdzać tezę, że to najmłodsze kobiety są najbardziej narażone na dyskryminację na tle mężczyzn na rynku pracy. Ich udział wśród bezrobotnych poniżej 24. roku życia w okresie pierwszych 8 lat badania wzrósł bowiem z poziomu 54,4% do 60,8%. W horyzoncie prognozy szacuje się dalszy wzrost tej wartości do poziomu 65,3%. W przypadku odsetka kobiet w ogóle bezrobotnych w wieku powyżej 45 lat, w latach 2000–2008 zwiększył się on nieznacznie do 43,4% i, w świetle prognozy, pozostanie względnie stabilny. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na kobiety w wieku

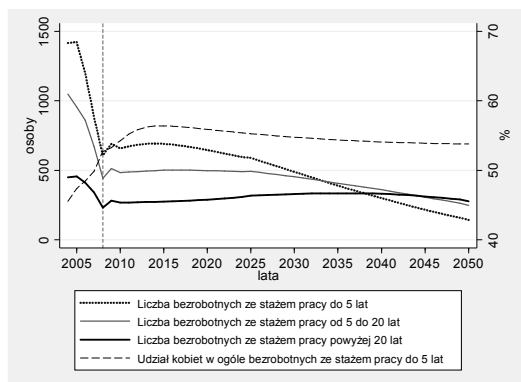
Rys. 2.107. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie pruszkowskim

25–44 lat, które na przestrzeni analizowanego okresu stanowią 57% ogółu bezrobotnych w tym przedziale wiekowym.

W powiecie pruszkowskim odnotowywana jest pozytywna tendencja dotycząca udziału kobiet wśród wszystkich osób pozbawionych pracy z wykształceniem wyższym⁸⁴. Między 2007 a 2008 r. odsetek ten obniżył się o 4 p.p. do 61%. Szacuje się, że pod koniec okresu objętego prognozą udział ten ostatecznie ukształtuje się na poziomie 58,8%. Tendencji tej do 2017 r. będzie towarzyszył jednoczesny wzrost liczby bezrobotnych kobiet z wysokimi kwalifikacjami do 335, a od następnego roku spadek, finalnie do 175 osób w ostatnim roku badania. Według prognozy, udział kobiet wśród bezrobotnych ogółem z wykształceniem średnim podlegać będzie cyklicznym wahaniom i ostatecznie wyniesie 48,3% w 2050 r. Także wolumen kobiet bezrobotnych z edukacją na poziomie gimnazjalnym ulegnie redukcji z 820 (2004 r.) do 160 osób (2050 r.). Odsetek płci żeńskiej wśród wszystkich osób bez pracy o najniższym poziomie wykształcenia zwiększy się aż o 10 p.p. w 4 pierwszych latach (do 50,4%) i pod koniec okresu prognozowanego wyniesie 56%. Należy podkreślić pozytywną tendencję spadkową towarzyszącą kobietom bezrobotnym o najwyższych kwalifikacjach.

Rys. 2.108. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie pruszkowskim

Rys. 2.109. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie pruszkowskim

co oznacza spadek o 3,3 p.p. w stosunku do 2004 r.

Kobiety pozbawione zatrudnienia ze stażem od 5 do 20 lat mają najwyższy udział wśród równoległej grupy bezrobotnych ogółem spośród trzech kategorii prezentowanych na rysunku 2.109. Szacuje się, że w 2050 r. udział ten wyniesie 64%, co stanowi wzrost o 6 p.p. względem roku 2004. W przypadku kobiet z doświadczeniem do 5 lat udział wśród wszystkich osób bez pracy z takim stażem wyniesie w analogicznym okresie 53,8% (wzrost o 8 p.p.), natomiast w grupie kobiet ze stażem przekraczającym 20 lat – 37%,

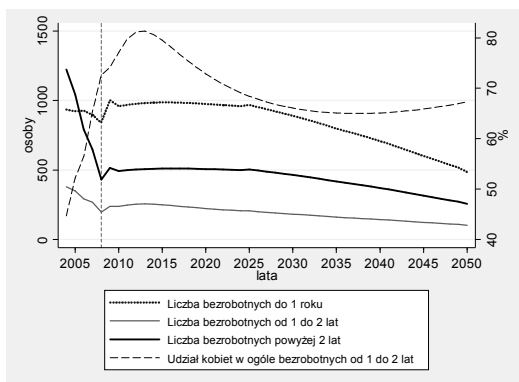
⁸⁴ Na 42 powiaty województwa mazowieckiego (ziemskie i grodzkie) malejący udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem wyższym spodziewany jest jedynie w 5 jednostkach tego szerebu, tj. oprócz omawianego dodatkowo w powiecie ostrowskim, siedleckim, węgrowskim oraz wołomińskim.

Wyższa stopa bezrobocia wśród kobiet do 24. i 44. roku życia, z wykształceniem średnim i o wysokich kwalifikacjach (mimo pozytywnej tendencji) oraz stażem pracy z przedziału 5–20 lat wskazuje na dyskryminację ze względu na płeć i mniejszą szansę kobiet na znalezienie zatrudnienia.

2.28. Powiat przasnyski

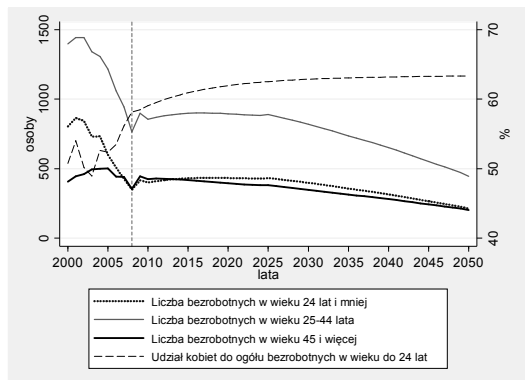
Powiat ziemski z siedzibą w Przasnyszu zlokalizowany jest w północnej części województwa mazowieckiego i należy do podregionu ostrołęcko-siedleckiego. Stopa bezrobocia rejestrowanego w maju 2010 r. wyniosła tam 13,9% aktywnych zawodowo (2,9 tys.), z czego kobiety stanowiły 51,1%. Powiat przasnyski jest więc na drugim miejscu (po płońskim) w zestawieniu najwyższych udziałów płci żeńskiej wśród bezrobotnych ogółem.

Na rysunku 2.110. można zauważyć początkowy dynamiczny wzrost udziału kobiet wśród wszystkich osób pozostających bez pracy w okresie od roku do 2 lat. Odsetek ten w ciągu czterech pierwszych lat badania wzrósł z 44,7% do 72,6%. Szacuje się, że najwyższy udział kobiet wyniesie 81,3% w 2013 r. i ostatecznie osiągnie on poziom 67,3%. Bez względu na wahania liczby kobiet bez pracy do 12 miesięcy ich udział wśród ogółu bezrobotnych w tej grupie będzie się systematycznie zwiększał: z 42,4% do 51,4% w końcowym roku analizy. Również bez związku z bezwzględny- mi spadkami będzie się kształtował odsetek pań w ogóle długotrwale bezrobotnych, który z 62,6% w 2004 r. wzrośnie do 77,8% w 2050 r. Dysproporcje między płciami w dostępie do zatrudnienia pojawiające się od 2005 r. ulegną więc pogłębieniu i utrwaleniu.

Rys. 2.110. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie przasnyskim

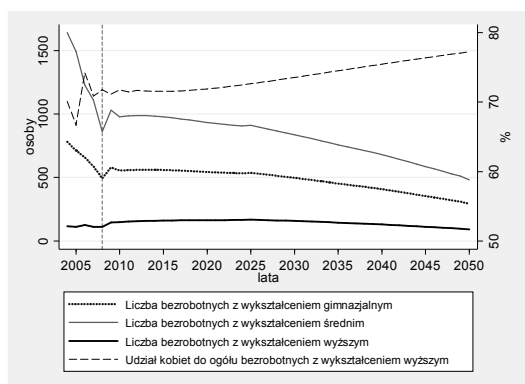
Wśród żeńskiej części bezrobotnych w wieku 18–24 lat w całym okresie badania zaobserwować można pozytywną spadkową tendencję (z 800 do 211 osób), co jednak nie przełoży się na udział tej grupy w ogóle najmłodszych osób pozbawionych pracy.

Rys. 2.111 Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie przasnyskim

do 2050 r. na poziomie 440 kobiet. Udział wśród ogółu bezrobotnych w tym wieku wzrośnie z 55,5% (2004 r.) do 63,7% (2008 r.) i wokół tej ostatniej wartości będzie oscylował do końca okresu prognozy. Ponadto odsetek kobiet wśród wszystkich osób bez pracy w wieku powyżej 45 lat w całym przedziale badania wzrośnie o 8,5 p.p. – do 53% w 2050 r.

Wśród grup bezrobotnych kobiet analizowanych pod kątem wykształcenia w najtrudniejszym położeniu znajdują się panie po liceach i szkołach zawodowych oraz po studiach wyższych. W pierwszym przypadku największe spadki ich wolumenu dotyczą okresu 2004–2008 (odpływ 780 bezrobotnych) oraz od roku 2013 do końca prognozy (ubytek dalszych 500 osób do stanu 480 w 2050 r.).

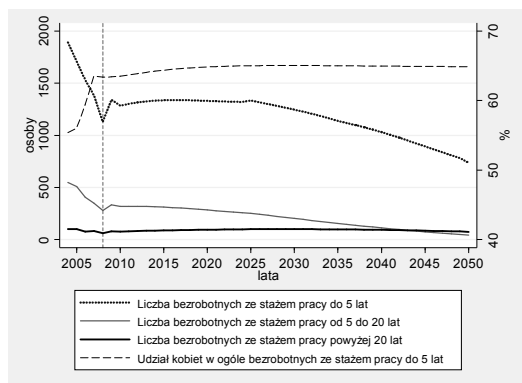

Rys. 2.112. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie przasnyskim

Równocześnie udział kobiet wśród wszystkich osób bez pracy z wykształceniem średnim przez pierwsze 4 lata badania wzrósł z 55,4% do 61,3% w 2008 r. Szacuje się, że w ostatnim roku prognozy odsetek ten wyniesie 65%. Kobiety wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem wyższym w 2004 r. stanowiły bardzo wysoki odsetek rzędu 70%. Do 2006 r. odnotowano w tym zakresie przyrost o kolejne 4 p.p., a w horyzoncie prognozy udział ten jeszcze się zwiększy i w 2050 r. wyniesie 77,2%. Odsetek kobiet wśród ogółu bezro-

botnych z edukacją zakończoną na poziomie gimnazjum w okresie prognozowanym utrzyma się w przedziale 50–51%. W największym stopniu problem dyskryminacji kobiet będzie więc dotyczył te z wykształceniem wyższym.

W świetle prognoz, w powiecie przasnyskim położenie bezrobotnych kobiet ze stażem pracy do 5 lat będzie ulegało systematycznemu pogarszaniu. Mimo wyraźnej tendencji spadkowej dotyczącej liczby osób w omawianej grupie, jej udział wśród

Rys. 2.113. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie przasnyskim

ogółu osób pozbawionych zatrudnienia z relatywnie najkrótszym stażem wzrośnie o prawie 10 p.p. w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy. Przewiduje się, że odsetek ten w 2050 r. wyniesie niecałe 65%. Wolumen kobiet pozostających bez pracy mimo doświadczenia zawodowego powyżej 20 lat znacznie się obniży. Ich udział wśród ogółu bezrobotnych z takim stażem pracy będzie się jednak systematycznie

zwiększał i z 24,3% w 2004 r. wzrośnie do 34,8% w 2050 r. Mimo że na przestrzeni analizowanego okresu prognozowany jest jego wzrost o 10 p.p., to sytuacja w dalszym ciągu pozostanie korzystna z punktu widzenia kobiet. Świadczy to jednak o dysproporcjach między płaciami w dostępie do zatrudnienia, tym razem na niekorzyść mężczyzn.

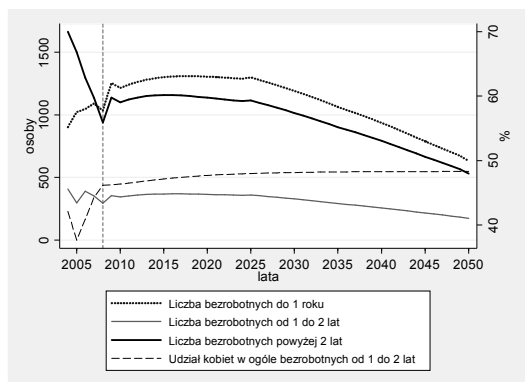
W powiecie przasnyskim, oprócz wyższej stopy bezrobocia wśród kobiet niż wśród mężczyzn, można wskazać kilka dodatkowych przesłanek świadczących o dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy: znacznie wyższy udział kobiet wśród bezrobotnych we wszystkich kategoriach wiekowych, z wykształceniem wyższym i średnim oraz stażem do 5 lat; nierówności widoczne są także wśród osób pozostających bez pracy od roku do 2 lat i w okresie powyżej 2 lat.

2.29. Powiat przysuski

Powiat przysuski, należący do podregionu radomskiego, zlokalizowany jest na południowym zachodzie województwa mazowieckiego. W 2010 r. w powiatowym urzędzie pracy w Przysusze zarejestrowanych było 5,2 tys. bezrobotnych, co stanowiło 23,6% aktywnych zawodowo. Był to jeden z najwyższych wskaźników bezrobocia w regionie⁸⁵. Liczba kobiet pozbawionych zatrudnienia wynosiła 2,4 tys., co przekładało się na 46,9% osób bez pracy ogółem.

⁸⁵ GUS, Bezrobotni oraz stopa bezrobocia..., op. cit.

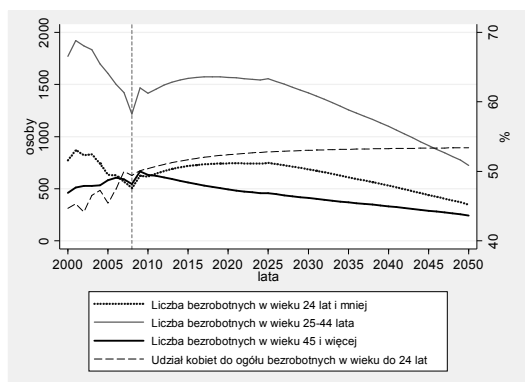
Liczba kobiet pozostających bez pracy do 12 miesięcy wzrosła w ciągu 4 pierwszych lat badania o 130 osób i wyniosła w 2008 r. 1035. W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy do 2020 r. wartość ta będzie wzrastała, po czym w ciągu

Rys. 2.114. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie przysuskim

trzech następnych dekad obniży się i ostatecznie osiągnie poziom 630 osób. Jednocześnie udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych do 1 roku zwiększył się o 5,5 p.p. w okresie historycznym (do 43,6% w 2008 r.). Tendencja wzrostowa zostanie utrzymana również w okresie prognozy i finalnie omawiana wielkość wyniesie 47,4%. Analizując sytuację kobiet bezrobotnych od 1 roku do 2 lat, można spostrzec, że podczas najbardziej dynamicznych spadków liczby bezrobotnych (2006–2008) odsetek kobiet w tej grupie bezrobotnych wzrósł o 6 p.p. do poziomu 46,1%. Do 2050 r. osiągnie on wartość 48,3%. Wolumen kobiet w ogóle długotrwale bezrobotnych, zarówno w okresie historycznym, jak i w prognozowanym, pozostaje względnie stabilny i oscyluje wokół 55%

W powiecie przysuskim w długim okresie położenie kobiet bezrobotnych w wieku 18–24 lat oraz 25–44 lat będzie zbliżone. W obu kategoriach prognozowane są relatywnie duże spadki liczby kobiet niepracujących, przy czym w grupie najmłodszych bezrobotnych tendencja ta będzie

Rys. 2.115. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie przysuskim

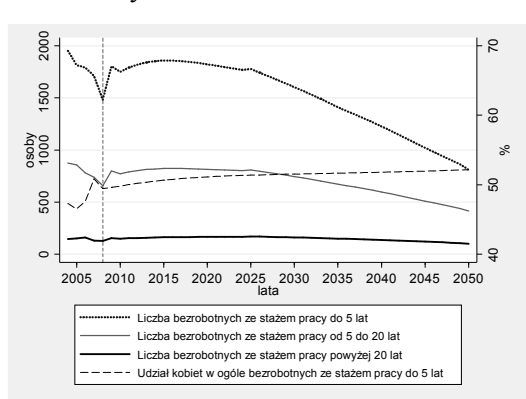
mniej dynamiczna. Pomimo corocznych wahań ich udział w ostatniej z wymienionych grup w okresie historycznym kształtował się na coraz wyższym poziomie i w 2008 r. osiągnął wartość 49,4%. Szacuje się, że do 2050 r. odsetek ten będzie w dalszym ciągu systematycznie wzrastał i ostatecznie osiągnie wartość 53,4%. Równocześnie kobiety wśród ogółu bezrobotnych w wieku 25–44 lat, zarówno w 2000 r., jak i w 2008 roku stanowiły 52,2%. W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy udział ten pozostanie stabilny. Przewiduje się wzrost wolumenu kobiet bezrobotnych powyżej 45. roku życia do 2015 r. do poziomu 1160 osób. Od tego momentu prognozowany jest spadek tej liczby do 530 osób w 2050 r. Jedno-

częściej udział kobiet wśród wszystkich bezrobotnych w tym wieku na przestrzeni analizowanego okresu pozostanie stabilny i będzie oscylował w granicach 38–39%.

Jak wynika z rysunku 2.116., udział kobiet z wykształceniem wyższym wśród wszystkich bezrobotnych o tym poziomie kwalifikacji w badanym okresie cechuje się dużą dynamiką. Mianowicie w latach 2005–2007 odnotowano zwiększenie się tej wielkości o 10 p.p. do poziomu 74,3%.

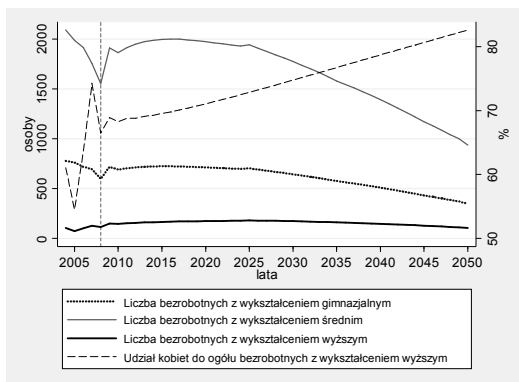
W 2008 r. odsetek ten był już niższy o niemal 8 p.p. (66,5%). W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy udział kobiet będzie systematycznie wzrastał do 82,6% w 2050 r. W świetle prognozy, po wzroście wolumenu bezrobotnych płci żeńskiej z wykształceniem średnim odnotowywanym do 2025 r. liczba ta powróci do trendu z okresu historycznego i ostatecznie osiągnie wartość 940 osób. Przewiduje się, że odsetek kobiet wśród bezrobotnych ogółem z wykształceniem średnim wzrośnie o 6 p.p. na przestrzeni całego analizowanego okresu do 56% w 2050 r. Mimo że jest to wartość świadcząca o dyskryminacji kobiet bezrobotnych, prawdopodobnie największy problem stanowiła będzie na tym obszarze grupa z wykształceniem wyższym, gdzie dyskryminacja płci żeńskiej jest najbardziej widoczna.

W świetle prognozy, udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych z doświadczeniem zawodowym do 5 lat będzie powoli wzrastał z początkowej wartości 47,3% do 55% w końcowym okresie. Jednocześnie wolumen kobiet ze stażem pracy od 5 do 20 lat w długim okresie ulegnie redukcji z 874 do 412 osób, przy czym ich udział wśród wszystkich bezrobotnych z takim stażem będzie utrzymywał się na stałym poziomie ok. 51%.

Rys. 2.117. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie przysuskim

jest pozytywną tendencją z punktu widzenia kobiet.

Rys. 2.116. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie przysuskim

W świetle prognozy, udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych z doświadczeniem zawodowym do 5 lat będzie powoli wzrastał z początkowej wartości 47,3% do 55% w końcowym okresie. Jednocześnie wolumen kobiet ze stażem pracy od 5 do 20 lat w długim okresie ulegnie redukcji z 874 do 412 osób, przy czym ich udział wśród wszystkich bezrobotnych z takim stażem będzie utrzymywał się na stałym poziomie ok. 51%. Relatywnie stabilna i mała pozostanie na przestrzeni badanego okresu liczba bezrobotnych kobiet ze stażem pracy powyżej 20 lat. Odsetek tej grupy kobiet wśród ogółu osób bez pracy z najdłuższym doświadczeniem w okresie historycznym wzrósł o 3 p.p. do 32,4% w 2008 r. Pod koniec horyzontu prognozy wyniesie natomiast 34,7%, co

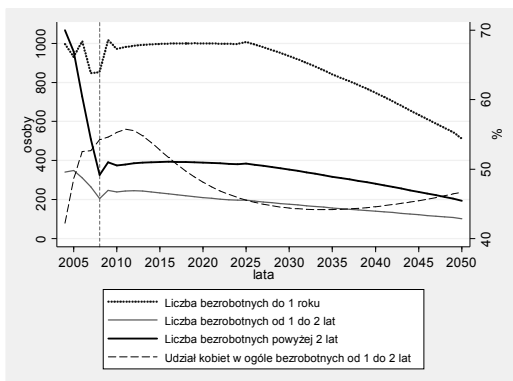
W powiecie przysuskim do grup narażonych na dyskryminację należą przede wszystkim kobiety z wykształceniem wyższym i średnim. Również długotrwale bezrobotne stanowią więcej niż 50% wszystkich osób bez pracy w swojej grupie, co świadczy o ograniczonym dostępie do zatrudnienia i tym samym o mniejszych szansach na powrót na rynek pracy.

2.30. Powiat pułtuski

Powiat pułtuski leży w północnej części województwa mazowieckiego. Stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się tam na poziomie 23,6% w 2005 r., po czym uległa spadkowi o 5,3 p.p. do 2009 r. W powiecie pułtuskim udział kobiet w ogóle bezrobotnych wynosił 53%, co świadczy o występowaniu dysproporcji w zatrudnieniu na rynku pracy w tym regionie. W 2008 r. zarejestrowane jako osoby bezrobotne były 1383 kobiety i 1181 mężczyźni⁸⁶.

W powiecie pułtuskim obserwowalny jest spadek bezrobocia kobiet niezależnie od czasu pozostawania bez zatrudnienia. Wyrażna redukcja liczby niepracujących kobiet przez okres powyżej 2 lat występowała w latach 2004–2008: z poziomu powyżej 1 tys. do nieco ponad 300 osób.

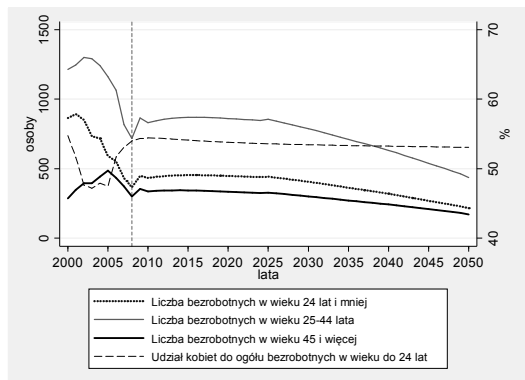
Tendencja malejąca prognozowana jest również w przypadku kobiet pozostających bez zatrudnienia poniżej 1 roku – w ostatnim roku analizy bezrobocie w tej grupie wyniesie ok. 500 osób. Co więcej, najmniej liczną grupę stanowią kobiety pozostające bez pracy od 1 roku do 2 lat, a udział ich w ogóle bezrobotnych tej grupy wynosił około 46%. Nieco wyższy odsetek będzie obserwowalny w grupie kobiet bez pracy poniżej 1 roku – będzie się on kształtował na poziomie 52%. Wysoki (ponad 65%) udział kobiet pozostających bez pracy powyżej 2 lat w ogóle bezrobotnych osób w tej grupie może świadczyć o potencjalnych trudnościach ze znalezieniem pracy przez kobiety długoterminowo bezrobotne i o występującej w tym regionie dyskryminacji płci żeńskiej.

Rys. 2.118. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie pułtuskim

⁸⁶ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

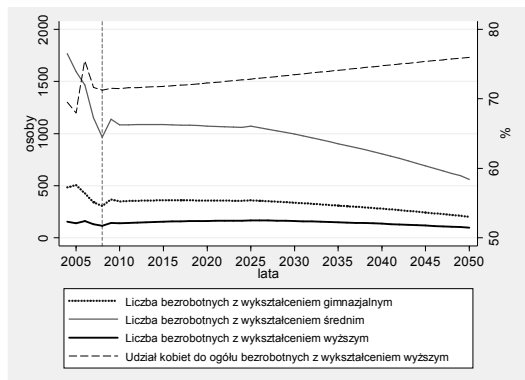
Analizując bezrobocie kobiet ze względu na wiek, można zauważyć, że najliczniejszą ich grupę stanowią osoby między 25. a 44. rokiem życia. W okresie historycznym liczba pozostających bez pracy w tym przedziale wiekowym spadła z 1,2 tys.

Rys. 2.119. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie pułtuskim

osób do poziomu 700 kobiet w 2008 r. Jednocześnie najmniej kobiet pozostaje bez pracy w wieku powyżej 45 lat; co więcej, tendencja ta utrzyma się w całym okresie prognozy. Nieco więcej bezrobotnych kobiet zaobserwowano w grupie poniżej 24. roku życia. Ich liczba oscylowała wokół 400 osób w 2008 r. i prognozuje się, że ulegnie redukcji do poziomu około 200 kobiet do roku 2050. Występowanie lekkiej dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy w powiecie pułtuskim może potwierdzać udział bezrobotnych kobiet w wieku do 24 lat w ogóle pozostających bez pracy z tej grupy wiekowej, który w okresie prognozy będzie kształtował się na poziomie 53%. Analizując bezrobocie w grupie w wieku 25–44 lat, można zaobserwować bardziej powszechne zjawisko dyskryminacji kobiet – ich udział osiąga bowiem poziom powyżej 60%.

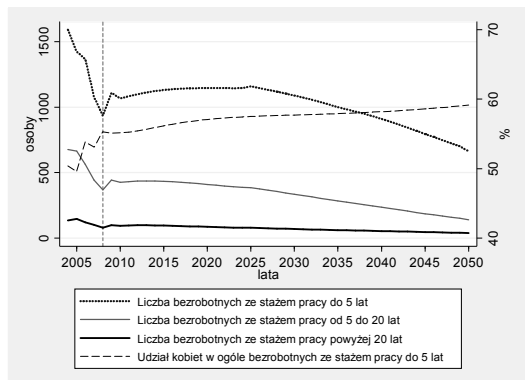
Przeprowadzając analizę bezrobocia kobiet ze względu na wykształcenie, można zaobserwować, że najliczniejsza grupa kobiet pozostających bez pracy posiadała wykształcenie średnie, zarówno w okresie historycznym, jak i w latach objętych prognozą. Największy spadek bezrobocia w tej grupie zanotowano w latach 2004–2008 – z 1,7 tys. do 1 tys. osób.

Rys. 2.120. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie pułtuskim

W przypadku kobiet bezrobotnych z wykształceniem wyższym oraz gimnazjalnym wolumen osób pozostających bez pracy w całym badanym okresie pozostaje względnie stabilny i kształtuje się na poziomie poniżej 500 kobiet. Bardzo wysoki (ponad 70%) udział kobiet pozostających bez pracy z wykształceniem wyższym w stosunku do ogółu bezrobotnych w tej grupie nasuwa wniosek, że płęć żeńska, mimo wyższego wykształcenia, może napotykać na większe trudności w znalezieniu zatrudnienia. Nieco mniejszy, jednak nadal przewyższający 50% udział kobiet występuje w grupie osób bezrobotnych z wykształceniem średnim. Jedynie w ostatnim przypadku przewiduje się wyższy udział mężczyzn.

Analizując strukturę bezrobocia kobiet ze względu na staż pracy, można zauważyć przeważającą liczbę osób pracujących krócej niż 5 lat (ok. 1 tys. kobiet w 2008 r.). Prognozuje się tu, mimo początkowego wzrostu, spadek liczby bezrobotnych kobiet

Rys. 2.121. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie pułuskim

do poziomu ok. 650 osób do 2050 r. W grupie osób ze stażem powyżej 20 lat wolumen kobiet bez pracy kształtuje się na stabilnym poziomie 100–150 osób, zarówno w okresie historycznym, jak i prognozowanym. Jednocześnie w przypadku osób ze stażem pracy od 5 do 20 lat do roku 2050 obserwowalny będzie dwukrotny spadek liczby bezrobotnych kobiet z poziomu powyżej 400 osób w 2008 r. Trafny wydaje się więc wniosek, że im wyższy staż pracy, tym mniejsze prawdopodobieństwo bezrobocia. O występowaniu nierównego traktowania kobiet i mężczyzn na pułuskim rynku pracy może świadczyć fakt, że udział tych pierwszych pozostających bez pracy ze stażem poniżej 5 lat w stosunku do ogółu bezrobotnych w tej grupie wynosi ok. 57%. Podobna sytuacja występuje w grupie kobiet, których staż pracy wynosi od 5 do 20 lat.

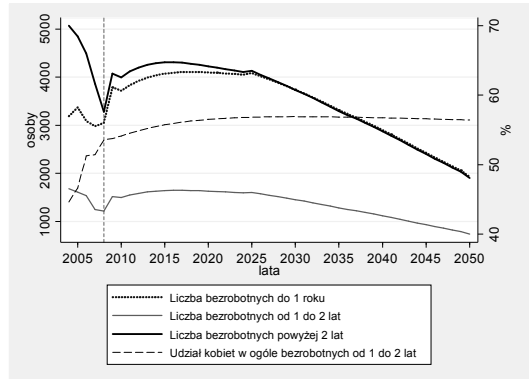
Na pułuskim rynku pracy kobiety powyżej 45. roku życia ze stażem pracy powyżej 20 lat mają większe szanse na znalezienie zatrudnienia niż mężczyźni. Polityka powiatu pułuskiego powinna zmierzać do aktywizacji zawodowej kobiet młodych w związku z ich wysokim udziałem wśród ogółu bezrobotnych w tej grupie wiekowej. Ponadto kobiety znacznie bardziej niż płeć przeciwna narażone są na długotrwały brak możliwości pozyskania stałego zatrudnienia.

2.31. Powiat radomski

W powiecie radomskim, który leży w południowej części województwa mazowieckiego, w 2008 r. wśród osób bezrobotnych przeważały kobiety, a dokładniej bez pracy pozostawało ich 7547 (53% ogółu bezrobotnych), natomiast niepracujących mężczyzn w tym samym roku był 6944. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2005–2009 spadła o blisko 7 p.p. do poziomu 18,4% w ostatnim badanym roku⁸⁷.

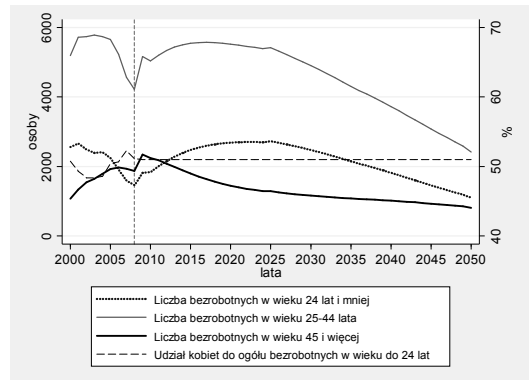
⁸⁷ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Rozpatrując strukturę bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez zatrudnienia, możemy stwierdzić, że okres historyczny 2004–2008 przyniósł widoczną redukcję bezrobocia kobiet będących bez pracy dłużej niż 2 lata. Na koniec okresu prognozy wolumen kobiet bezrobotnych w tej grupie wyniesie ok. 1,9 tys. osób i będzie ponad dwa razy mniejszy niż w 2008 r. Podobną tendencję można zauważyć w liczbie bezrobotnych kobiet pozostających bez pracy mniej niż 12 miesięcy. W grupie tej liczba bezrobotnych również będzie wahała się w okolicach 1,9 tys. osób. Najmniej kobiet pozostaje bez pracy od 1 roku do 2 lat, jednak i w tej grupie w okresie objętym prognozą widoczny jest spadek (o ponad 700 osób w 2050 r.). Na skutki długookresowego pozostawania bez zatrudnienia najbardziej narażone są kobiety, gdyż ich odsetek w grupie bezrobotnych powyżej 2 lat szacowany jest na 65%. Jedynie wśród bezrobotnych poszukujących pracy przez okres do 1 roku widoczny jest większy udział mężczyzn niż kobiet.

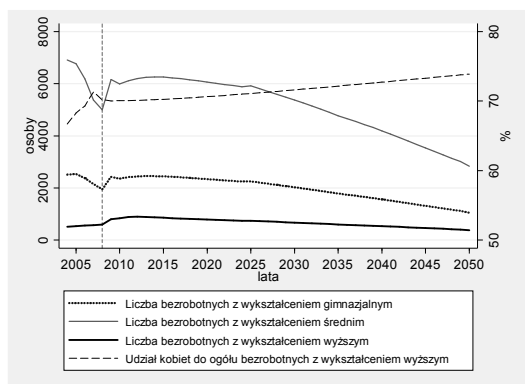
Rys. 2.122. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie radomskim

Dokonując analizy sytuacji bezrobotnych kobiet ze względu na wiek, można zauważyć, że najliczniejszą grupę stanowią kobiety w wieku 25–44 lat. Ich liczba w 2008 r. kształtowała się na poziomie ponad 4 tys. i po początkowym wzroście do ponad 5 tys. w końcowym okresie prognozy nastąpi gwałtowny spadek liczby bezrobotnych kobiet, aby w 2050 r. osiągnąć wielkość poniżej 2,5 tys. W pozostałych grupach wiekowych sytuacja przedstawia się analogicznie: w ostatnich latach prognozy widoczny jest spadek liczby bezrobotnych kobiet do poziomu 1 tys. (grupa wiekowa 24 lata i mniej) oraz nieco powyżej 800 osób wśród kobiet powyżej 45. roku życia. W powiecie radomskim występuje ponad 50-procentowy udział osób płci żeńskiej w liczbie bezrobotnych do 24 lat, a odsetek ten jest większy w grupie kobiet w wieku od 25–44 lat (blisko 55%). Fakt ten może oznaczać, że kobiety w wieku do 45 lat mają większe trudności ze znalezieniem pracy niż płć przeciwna.

Rys. 2.123. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie radomskim

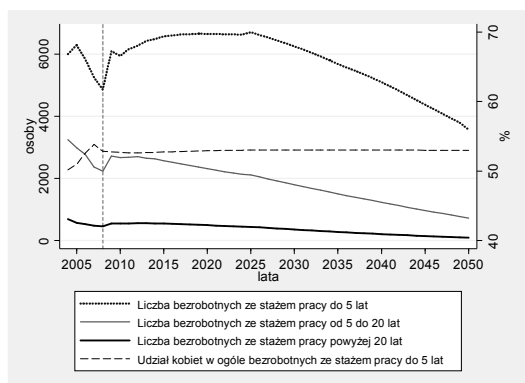
Jak wynika z rysunku 2.124., w latach 2004–2008 większość kobiet pozostających bez pracy posiadała wykształcenie średnie. Na podstawie danych uzyskanych

Rys. 2.124. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie radomskim

latach. Świadczy to o narastaniu problemu dyskryminacji bezrobotnych kobiet z wyższym wykształceniem.

Rysunek 2.125. prezentuje strukturę bezrobocia wśród kobiet pod względem stażu pracy. Zarówno dane historyczne, jak i te uzyskane z prognozy pokazują, że największy odsetek bezrobotnych kobiet występuje w grupie pozbawionych zatrudnienia osób ze stażem pracy do 5 lat.

Rys. 2.125. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie radomskim

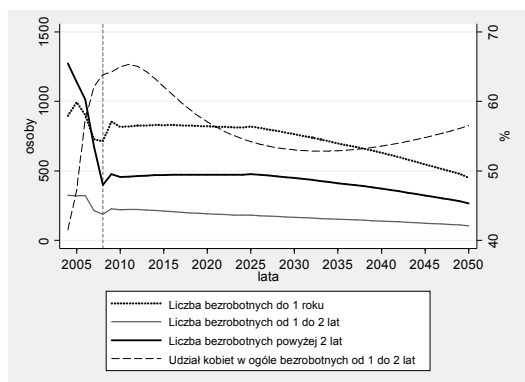
W 2008 r. do tej grupy zostało zaliczonych około 5 tys. kobiet. Wyraźne zmniejszenie tej wielkości przewidywane jest dopiero po 2025 r. – liczba kobiet w 2050 r. będzie oscylować wokół poziomu 3,5 tys. Trend malejący prognozowany jest także w grupie kobiet posiadających staż pracy 5–20 lat, gdzie szacuje się, że ich liczba na koniec okresu analizy wyniesie blisko 700. Wolumen kobiet ze stażem pracy powyżej 20 lat przez cały okres objęty badaniem będzie kształtował się poniżej 550 osób. Pracodawcy na radomskim rynku pracy poszukują przede wszystkim kobiet z wieloletnim stażem pracy, o czym świadczą udziały kobiet w poszczególnych grupach. Odsetek kobiet z 5-letnim doświadczeniem zawodowym przez cały badany okres wahać się będzie w okolicach 53%, natomiast udział kobiet z najdłuższym stażem pracy wyniesie zaledwie 36%.

W powiecie radomskim zjawisko bezrobocia jest w znacznie większym stopniu powszechne wśród kobiet. Co więcej, posiadanie przez nie wysokich kwalifikacji nie warunkuje równych szans obu płci w znalezieniu zatrudnienia. Jednocześnie kobiety z dużym doświadczeniem zawodowym w wieku powyżej 45 lat nie napotykały na większe niż mężczyźni trudności w poszukiwaniu pracy.

2.32. Powiat siedlecki

Powiat siedlecki położony jest we wschodniej części województwa mazowieckiego. W 2009 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła tam 9,5% i spadła o ponad 7 p.p. w porównaniu do 2005 r. Ponadto obserwowany jest wysoki udział kobiet w stosunku do ogółu bezrobotnych, który wynosi około 57%⁸⁸.

Na rysunku 2.126. przedstawiona została struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy. W powiecie siedleckim w okresie historycznym widoczny był znaczący spadek liczby kobiet niepracujących powyżej 2 lat z 1,3 tys. do poziomu

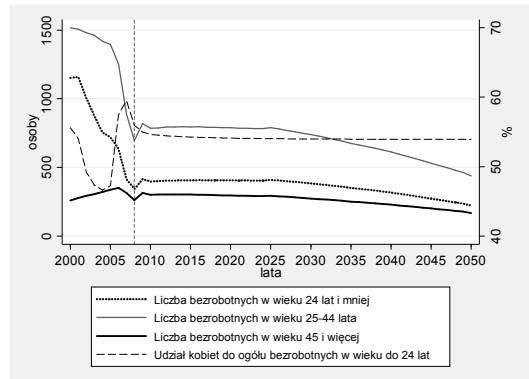

Rys. 2.126. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie siedleckim

nieco poniżej 300 osób. W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy liczbie bezrobotnych kobiet, niezależnie od długości czasu pozostawania bez pracy, po okresie względnej stabilizacji do ok. 2025 r., towarzyszył będzie trend spadkowy. W badanym powiecie najwyższy udział kobiet w ogóle bezrobotnych występował będzie w grupie niepracujących powyżej 24 miesięcy. Przewiduje się, że w ostatnim roku prognozy wielkość ta wzrośnie do poziomu 80%. Wysoki odsetek kobiet charakteryzuje także grupę pozostających bez zatrudnienia 1–2 lat, który pomimo spadku nadal będzie kształtował się na poziomie powyżej 50%. W związku z powyższym można wysnuć wniosek, że płeć żeńska jest bardziej zagrożona bezrobociem, co może świadczyć o trudnościach, jakie napotykały kobiety na rynku pracy w powiecie siedleckim.

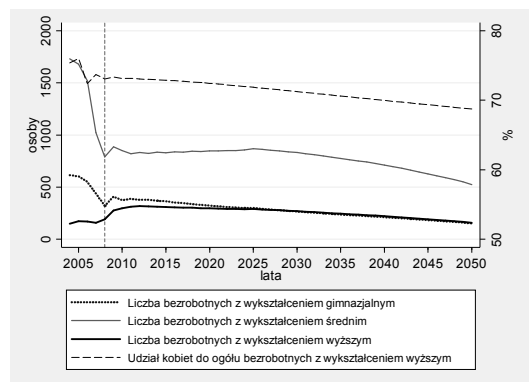
⁸⁸ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

W przypadku analizy struktury bezrobocia pod względem wieku widoczna jest relatywnie wysoka liczba kobiet pozostających bez pracy między 25. a 44. rokiem życia. Należy jednak zaznaczyć, że maleje ona zarówno w okresie historycznym (do poziomu 700 kobiet w 2008 r.), jak i prognozowanym: w 2050 r. ok. 450 kobiet pozostanie bez stałego zatrudnienia. Przewiduje się, że tendencja malejąca utrzyma się także w grupie bezrobotnych kobiet w wieku powyżej 45 lat, których liczba w całym analizowanym okresie pozostanie względnie stabilna i będzie oscylowała w granicach 200–300 osób. Siedlecki rynek pracy charakteryzuje wysoki odsetek kobiet wśród bezrobotnych do 24. roku życia, który w latach objętych prognozą kształtować się będzie na poziomie ok. 54%. Wysokie (ponad 50%) udziały szacowane są również w grupach kobiet powyżej 45 lat i w wieku 25–44 lat. W tej ostatniej udział kobiet w stosunku do ogółu bezrobotnych w niej zawartych wyniesie ponad 60% i w latach 2009–2050 będzie ulegał systematycznemu wzrostowi. Znaczne udziały bezrobotnych kobiet w każdej z prezentowanych grup wiekowych pokazują, że napotykają one na większe trudności w znalezieniu zatrudnienia niż mężczyźni.

Rys. 2.127. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie siedleckim

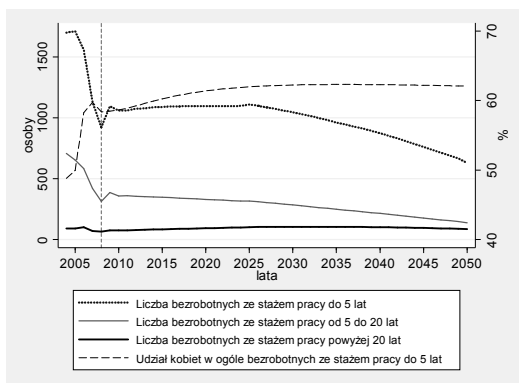
Jak wynika z rysunku 3.128., w okresie historycznym najliczniejszą grupę bezrobotnych kobiet, biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, stanowiły te posiadające wykształcenie średnie. Natomiast najmniejszą grupę kobiety z wykształceniem wyższym. W okresie prognozy struktura ta nie ulegnie zmianie, przy czym największa redukcja będzie obserwowalna wśród kobiet posiadających wykształcenie średnie (z 850 w 2008 r. do ok. 500 w 2050 r.). W świetle prognozy, liczba bezrobotnych kobiet z wykształceniem gimnazjalnym będzie ulegać systematycznemu spadkowi, a ich wolumen będzie bardzo zbliżony do wielkości analogicznej związanej z wykształceniem wyższym. W powiecie siedleckim obserwowalny jest problem kobiet związany z trudniejszym dostępem do zatrudnienia w porównaniu z mężczyznami, mimo że posiadają wysokie kwa-

Rys. 2.128. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie siedleckim

lifikacje. Bowiem udział kobiet w liczbie bezrobotnych z wyższym wykształceniem mimo towarzyszącej mu tendencji malejącej pozostanie wysoki (nieco poniżej 70% w roku 2050).

Analizując strukturę bezrobocia kobiet w zakresie stażu pracy, można stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią te posiadające najmniejsze doświadczenie zawodowe. Liczba kobiet pozostających bez pracy w tej grupie gwałtownie maleje w okresie historycznym, by w 2008 r. osiągnąć poziom nieco powyżej 900 osób. Relatywnie stabilna sytuacja występuje w przypadku osób bezrobotnych ze stażem pracy powyżej 20 lat – ich liczba na przestrzeni analizowanego okresu oscyluje w granicach 80–100 osób. Jednocześnie trend malejący będzie towarzyszył także osobom ze stażem pracy od 5 do 20 lat. Przewiduje się spadek tej liczby do poziomu blisko 150 kobiet do 2050 r. Wysoki udział niepracujących kobiet z doświadczeniem zawodowym do 5 lat w ogóle bezrobotnych w tej grupie (ok. 63%) uwidacznia nierówne traktowanie płci męskiej i żeńskiej na siedleckim rynku pracy.

Rys. 2.129. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie siedleckim

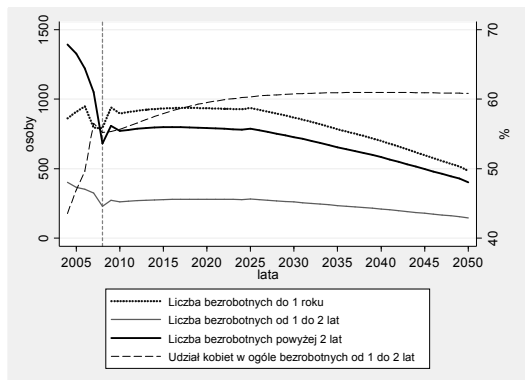
Siedlecki rynek pracy charakteryzuje się większym bezrobociem wśród kobiet w wieku 25–44 lat, posiadających wykształcenie średnie i mających staż pracy nie dłuższy niż 5 lat. Mimo, że posiadają wysokie kwalifikacje, są one dyskryminowane na rynku pracy w badanym powiecie, o czym świadczy znaczący odsetek kobiet z wykształceniem wyższym w liczbie bezrobotnych w tej grupie. Najbardziej niepokojące wydaje się występowanie długotrwałego bezrobocia kobiet, które może spowodować zniechęcenie i zaniechanie przez nie poszukiwania nowego miejsca zatrudnienia.

2.33. Powiat sierpecki

Powiat sierpecki położony jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. W 2008 r. liczba niepracujących kobiet na tym obszarze wynosiła 1 700 osób, co stanowiło 53,41% ogółu bezrobotnych. Stopa bezrobocia rejestrowanego w badanej jednostce w latach 2005–2009 spadła o 6,7 p.p. do wartości 18,4%⁸⁹.

⁸⁹ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

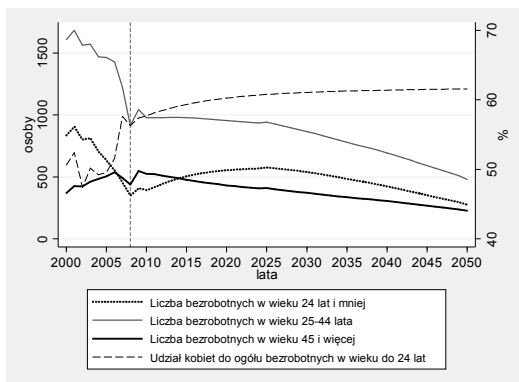
Rysunek 2.130. prezentuje strukturę bezrobocia według czasu pozostawania bez pracy. W latach 2004–2008 nastąpił gwałtowny spadek liczby bezrobotnych kobiet przez okres powyżej 24 miesięcy. Szacuje się, że będzie ona oscylowała w granicach 800 osób w roku rozpoczynającym prognozę i spadnie dwukrotnie do poziomu ok. 400 kobiet w 2050 r. Równocześnie przeważająca liczba kobiet przez cały analizowany okres jest pozbawiona zatrudnienia krócej niż 1 rok. Najmniej liczną grupą pozostaną kobiety niepracujące 1–2 lat (mniej niż 300 osób przez cały badany okres). O dyskryminacji kobiet bezrobotnych od 1 do 2 lat można wnioskować na podstawie relatywnie wysokiego ich udziału na tle ogółu niepracujących w tej grupie, który

Rys. 2.130. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie sierpeckim

według szacunków do końca okresu prognozy wzrośnie do ok. 61%. Jednocześnie wśród bezrobotnych szukających pracy przez okres do 12 miesięcy obserwowany jest większy udział mężczyzn – ponad 55% na przestrzeni całego analizowanego okresu.

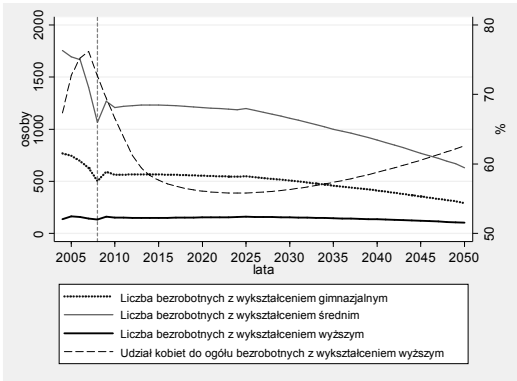
Na rysunku 2.131. przedstawiona została struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie sierpeckim. W omawianym regionie największą grupę stanowią kobiety niepracujące w okresie pomiędzy 25. a 44. rokiem życia. Wolumen osób płci żeńskiej w tym przedziale wiekowym w latach 2000–2008 uległ redukcji z 1,6 tys. do poziomu poniżej 1 tys. Co więcej, przewiduje się, że trend malejący będzie kontynuowany także w okresie prognozy. Tendencja spadkowa będzie charakterystyczna także dla dwóch pozostałych grup wiekowych, przy czym liczba bezrobotnych kobiet do 2050 r. obniży się w każdej z nich do poziomu ok. 300 osób. Szacowany udział kobiet wśród bezrobotnych w wieku 24 lat i mniej, który w okresie historycznym oscylował wokół 50%, w okresie prognozowanym przewyższy 60%. Również udział kobiet bezrobotnych w grupie 25–44 lat mimo spodziewanego spadku przewyższy 50%. Na podstawie powyższych informacji można wnioskować o występującym w powiecie

Rys. 2.131. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie sierpeckim

sierpeckim zjawisku dyskryminacji kobiet na rynku pracy, które widoczne jest przede wszystkim w przypadku kobiet do 24. roku życia.

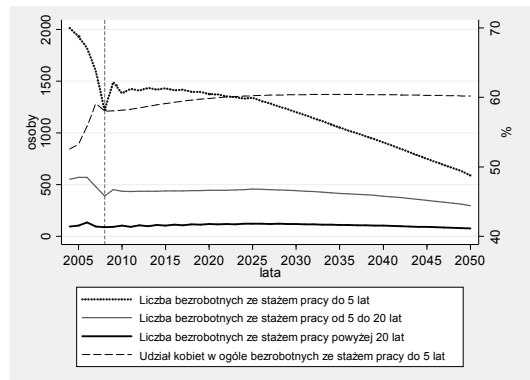
W powiecie sierpeckim wśród bezrobotnych kobiet najliczniejszą grupę stanowią te posiadające wykształcenie średnie, natomiast najmniej niepracujących jest z wykształceniem wyższym. Co więcej, przewiduje się, że sytuacja ta nie ulegnie

Rys. 2.132. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie sierpeckim

zmianie także w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy. Najbardziej widoczny spadek liczby bezrobotnych kobiet zostanie zaobserwowany w przypadku wykształcenia średniego: do poziomu ok. 600 do 2050 roku. Jednocześnie liczba kobiet z wykształceniem wyższym na przestrzeni analizowanego okresu pozostanie względnie stabilna i będzie oscylowała wokół poziomu 200 osób. Udział kobiet pozostających bez pracy z wykształceniem wyższym w stosunku do ogółu bezrobotnych w tej grupie, mimo spodziewanego spadku, po roku 2025 będzie wzrastała i ostatecznie ukształtuje się na poziomie ok. 63%. Analizowana wielkość pozostanie także wysoka w przypadku kobiet z wykształceniem średnim (58%). Powyższe informacje świadczą o występowaniu w powiecie sierpeckim zjawiska dyskryminacji kobiet ze względu na płeć.

W przypadku analizy bezrobocia kobiet według stażu pracy na przestrzeni całego analizowanego okresu największą grupę stanowiły kobiety z doświadczeniem zawodowym do 5 lat. Prognozuje się, że liczba bezrobotnych kobiet z najniższym stażem pracy zmniejszy się z 1,5 tys. do poziomu poniżej 600 kobiet. Równocześnie wolumen tych ze stażem pracy powyżej 20 lat oscyluje przez cały badany okres wokół 100 osób. Względna stabilizację przewiduje się w przypadku kobiet ze stażem pracy z przedziału 5–20 lat; wolumen niepracujących w okresie prognozy będzie się wahać między 450 a 300 osobami. Ponadto udział kobiet z najniższym stażem w liczbie bezrobotnych tej grupy w okresie prognozy wyniesie blisko 60%. Najniższy odse-

Rys. 2.133. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie sierpeckim

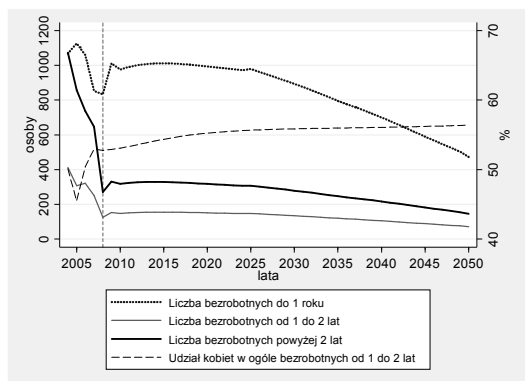
tek bezrobotnych kobiet wystąpi w grupie ze stażem pracy powyżej 20 lat (około 37%).

W powiecie sierpeckim wśród kobiet pozostających bez pracy większość stanowią te w wieku od 25 do 44 lat, posiadające wykształcenie średnie i mające staż pracy krótszy niż 5 lat. W badanym regionie występuje wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych, a prognozy nie przewidują jego zmniejszenia w najbliższych latach. Ponadto na siedleckim rynku pracy prognozowane jest wyższe długookresowe bezrobocie wśród kobiet niż wśród płci przeciwnej.

2.34. Powiat sochaczewski

Powiat sochaczewski położony jest w zachodniej części województwa mazowieckiego. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2009 r. wynosiła tam 10,2% i była mniejsza o 3,8 p.p. w porównaniu z 2005 r. Liczba kobiet zarejestrowanych jako bezrobotne w 2008 r. kształtowała się na poziomie 1229, zaś mężczyzn 1012 osób. W powiecie tym udział kobiet pozostających bez pracy w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych wynosił blisko 55%⁹⁰.

Analizując bezrobocie kobiet ze względu na czas pozostawania bez pracy w okresie historycznym, można zauważyć wyraźny spadek liczby kobiet bezrobotnych dłużej niż 2 lata (z 1 tys. do 300 kobiet w 2008 r.). Najliczniejszą grupą na przestrzeni

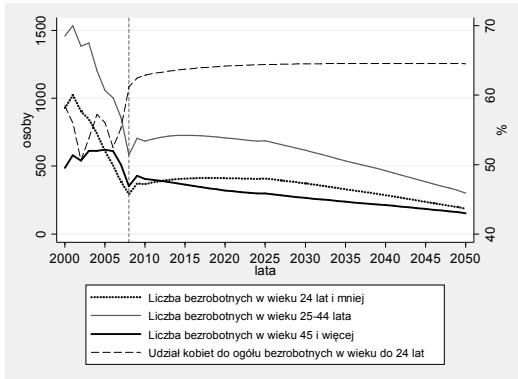
Rys. 2.134. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie sochaczewskim

badanego okresu stanowią kobiety bez zatrudnienia poniżej 12 miesięcy. Przewiduje się, że wolumen kobiet bezrobotnych przez okres do 1 roku obniży się do poziomu 500 do roku 2050. W powiecie sochaczewskim, podobnie jak w większości powiatów województwa mazowieckiego, najmniej bezrobotnych kobiet poszukuje pracy od 1 do 2 lat. Biorąc pod uwagę udział kobiet w liczbie bezrobotnych powyżej 2 lat, który kształtuje się na poziomie około 60% w całym horyzoncie prognozy, można wysnuć wniosek o występowaniu długookresowego bezrobocia, które dotyka w większym stopniu kobiety niż mężczyzn.

wniosek o występowaniu długookresowego bezrobocia, które dotyka w większym stopniu kobiety niż mężczyzn.

⁹⁰ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

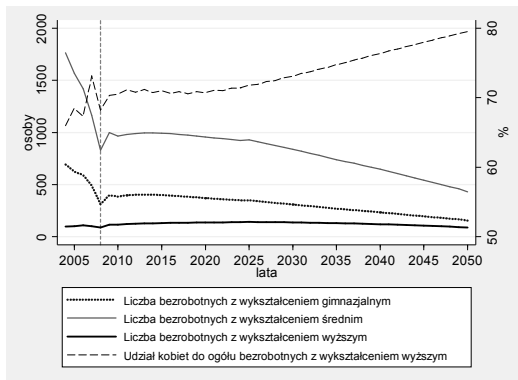
Kobiety w wieku 25–44 lat stanowią najliczniejszą grupę bezrobotnych w powiecie sochaczewskim. Sytuacja ta nie ulegnie zmianie pomimo gwałtownego spadku ich liczby z 1,5 tys. do ok. 600 w 2008 r. i przewidywanej dalszej jej redukcji.

Rys. 2.135. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie sochaczewskim

w grupie wiekowej powyżej 45 lat odsetek bezrobotnych mężczyzn jest wyższy niż kobiet.

Na przestrzeni analizowanego okresu wśród bezrobotnych kobiet w badanym regionie dominują te posiadające wykształcenie średnie, mimo przewidywanego znaczącego spadku ich wolumenu. Najmniej liczną grupę stanowią kobiety z wykształceniem wyższym, których liczba nie przekroczy poziomu 150 w całym badanym okresie.

Rys. 2.136. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie sochaczewskim

wysoki (50–60%) udział kobiet będzie obserwowalny wśród osób bezrobotnych z wykształceniem średnim.

W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy także w pozostałych grupach wiekowych do 2050 r. obserwowany będzie spadek liczby bezrobotnych kobiet do poziomu poniżej 400. Udział osób płci żeńskiej w ogóle bezrobotnych do 24. roku życia, który w latach 2009–2050 będzie kształtował się na poziomie powyżej 60%, może świadczyć o występowaniu dyskryminacji kobiet na sochaczewskim rynku pracy. Również wysoki (ponad 55%) pozostaje odsetek kobiet wśród bezrobotnych w wieku 25–44 lat. Jedynie

W powiecie sochaczewskim bezrobotne kobiety posiadające wysokie kwalifikacje napotykały trudności z dostępem do zatrudnienia w znacznie większym stopniu niż płęć przeciwna. Świadczy o tym bardzo wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych z wykształceniem wyższym, który w kolejnych latach charakteryzował będzie trend wzrostowy. Szacuje się, że do 2050 r. odsetek ten osiągnie poziom 80%. Również względnie

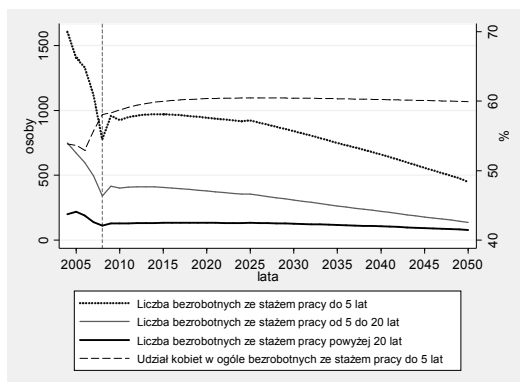
Rysunek 2.137. przedstawia strukturę bezrobocia kobiet ze względu na staż pracy w powiecie sochaczewskim. Wynika z niego, że liczba kobiet z najmniejszym doświadczeniem zawodowym wynosiła ok. 800 osób w 2008 r. i po niewielkim wzroście w latach 2009–2030 prognozuje się jej spadek do poziomu ok. 450 osób. Długookresowe szacunki wskazują na nieznaczne wahania wolumenu kobiet bezrobotnych ze stażem pracy powyżej 20 lat, który w okresie prognozy będzie oscylował wokół poziomu 150 osób. W przypadku kobiet z doświadczeniem zawodowym 5–20 lat również widoczna będzie tendencja spadkowa (redukcja z ok. 400 do 150 kobiet w 2050 r.).

Analiza bezrobocia ze względu na omawiane kryterium pozwala zaobserwować nierówne traktowanie obu płci z uwagi na relatywnie wysoki udział kobiet w ogóle bezrobotnych ze stażem do 5 lat, który w latach objętych prognozą będzie kształtował się na poziomie ponad 60%.

Najliczniejszą grupę kobiet bezrobotnych w powiecie sochaczewskim stanowią te w wieku 25–44 lat oraz z wykształceniem średnim. Negatywnie na wizerunek badanego regionu wpływa fakt, że udział kobiet w liczbie bezrobotnych jest bardzo wysoki, co jest szczególnie widoczne wśród kobiet z wykształceniem wyższym. Co więcej, udział kobiet niepracujących wśród ogółu pozostających bez pracy na przestrzeni analizowanego okresu charakteryzuje tendencja wzrostowa (ok. 80% w 2050 r.).

2.35. Powiat sokołowski

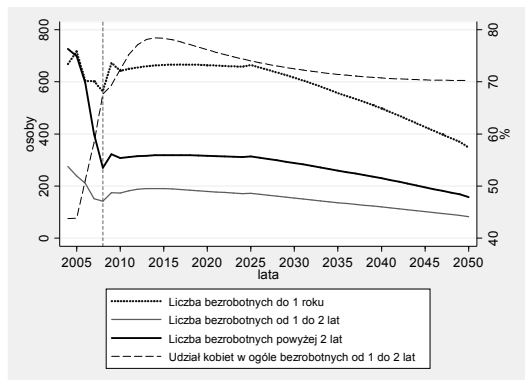
Powiat sokołowski znajduje się w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Obserwowany jest w nim wyższy udział bezrobotnych kobiet w stosunku do ogółu osób pozostających bez pracy, tj. 54%. W 2008 r. na tym obszarze zarejestrowanych jako bezrobotni było 976 kobiet i 832 mężczyzn. Stopa bezrobocia rejestrowanego dla powiatu w latach 2005–2009 spadła o 6 p.p. i osiągnęła wartość 8,5%⁹¹.

Rys. 2.137. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie sochaczewskim

⁹¹ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

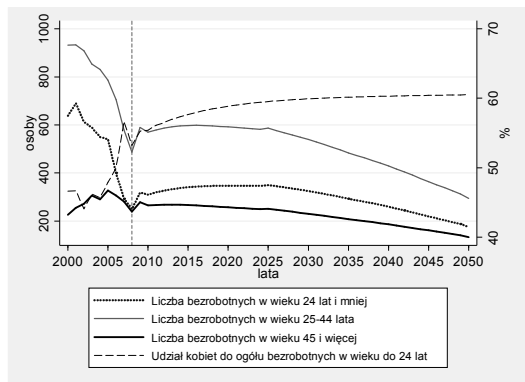
Rysunek 2.138. prezentuje strukturę bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie sokołowskim. W przypadku kobiet pozostających bez zatrudnienia dłużej niż 2 lata dane historyczne wskazują na redukcję bezrobocia do poziomu 270 kobiet. Co więcej, tendencja malejąca zostanie podtrzymana i pod koniec okresu prognozy wolumen kobiet z tej grupy osiągnie poziom ok. 180 osób. Analogiczne zmiany przewidywane są wśród poszukujących pracy poniżej 12 miesięcy (spadek z 800 osób w 2030 r. do poniżej 400 kobiet w ostatnim roku badania). Jednocześnie w przypadku pozbawionych zatrudnienia przez okres od 1–2 lat poziom bezrobocia kształtować się będzie poniżej 200 osób w całym horyzoncie prognozy. Kobiety bezrobotne poniżej 12 miesięcy napotykać na znacznie większe trudności w znalezieniu zatrudnienia niż mężczyźni (odsetek rzędu 70%). Co więcej, począwszy od 2025 r. w każdej z analizowanych grup przeważać będą osoby płci żeńskiej. Oznacza to, że w badanym podregionie nie podejmuje się skutecznych działań zmierzających do niwelowania dysproporcji w zatrudnieniu pomiędzy kobietami a mężczyznami, zmierzających do ich równego traktowania.

Rys. 2.138. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie sokołowskim

Analizując strukturę bezrobocia ze względu na wiek kobiet niepracujących, można zaobserwować, że największą grupę stanowią te w wieku 25–44 lat. Liczba kobiet w tej grupie w okresie historycznym spadła z powyżej 900 osób do poziomu niecałych 500. Prognozuje się malejącą tendencję dotyczącą wolumenu kobiet pozostających bez zatrudnienia we wszystkich grupach wiekowych, jednak będzie ona najbardziej widoczna w przypadku przedziału 25–44 lat. Sokołowski rynek pracy charakteryzuje się wysokim udziałem kobiet w liczbie bezrobotnych w wieku poniżej 24 lat, który w 2008 r. wynosił 62%, przy czym przewiduje się jego wzrost przez wszystkie lata prognozy. Znaczący odsetek kobiet wystąpi także w grupie wieku 25–44 lat – ok. 60%. Można

Prognozuje się malejącą tendencję dotyczącą wolumenu kobiet pozostających bez zatrudnienia we wszystkich grupach wiekowych, jednak będzie ona najbardziej widoczna w przypadku przedziału 25–44 lat. Sokołowski rynek pracy charakteryzuje się wysokim udziałem kobiet w liczbie bezrobotnych w wieku poniżej 24 lat, który w 2008 r. wynosił 62%, przy czym przewiduje się jego wzrost przez wszystkie lata prognozy. Znaczący odsetek kobiet wystąpi także w grupie wieku 25–44 lat – ok. 60%. Można

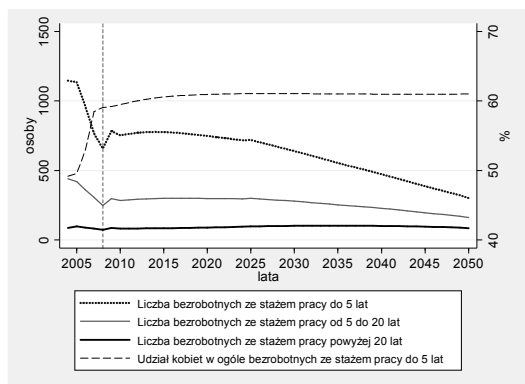
Rys. 2.139. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie sokołowskim

zatem stwierdzić, że kobiety w wieku do 45 lat mają większe trudności ze znalezieniem pracy niż płeć przeciwna.

Zarówno na podstawie danych historycznych, jak i prognozowanych, można stwierdzić, że większość bezrobotnych kobiet stanowią te z wykształceniem średnim.

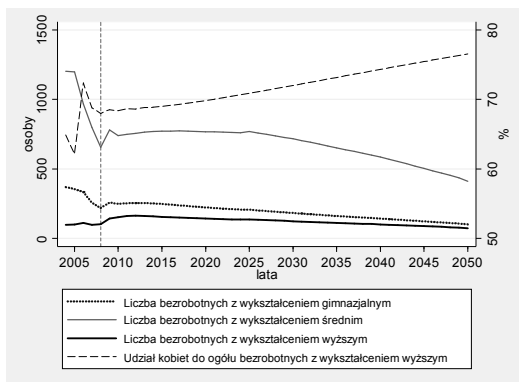
Jednocześnie na przestrzeni analizowanego okresu niski pozostaje odsetek kobiet z najwyższymi kwalifikacjami względem wszystkich bezrobotnych tej płci. Wolumen niepracujących kobiet z wykształceniem średnim w 2008 r. kształtował się na poziomie ok. 700 osób i przewiduje się jego spadek do wielkości poniżej 500 w ostatnim roku prognozy. Niezmiennie na wysokim poziomie (ponad 60%) utrzymywał się będzie udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem wyższym, co potwierdza problem nierównego traktowania kobiet i mężczyzn o tym samym poziomie kwalifikacji na rynku pracy. Również wysoki (ponad 55%) pozostaje odsetek kobiet z wykształceniem średnim wśród wszystkich bezrobotnych zaliczających się do tej grupy.

Poziom bezrobocia kobiet z najmniejszym doświadczeniem zawodowym w 2008 r. kształtował się w okolicach 700 osób. Prognozuje się spadek liczby bezrobotnych kobiet ze stażem pracy do 5 lat do 300 osób (2050 r.).

Rys. 2.141. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie sokołowskim

Jednocześnie udział kobiet pozbawionych zatrudnienia, a posiadających powyższy staż pracy, w stosunku do liczby bezrobotnych w tej grupie wynosi 60%. Względna stabilność wolumenu bezrobotnych kobiet będzie obserwowalna w grupie osób ze stażem powyżej 20 lat. Wielkość ta będzie oscylowała w granicach 100 osób, natomiast odsetek kobiet w tej grupie będzie wynosił ok. 40%. W świetle prognozy, liczba osób ze stażem 5–20 lat ulegnie redukcji do 160 kobiet w 2050 r. Na podstawie powyższych informacji można wysnuć wniosek, że pracodawcy preferują osoby z wieloletnim doświadczeniem zawodowym, natomiast działania odpowiednich jednostek powiatu powinny zmierzać do aktywizacji osób z najmniejszym doświadczeniem zawodowym.

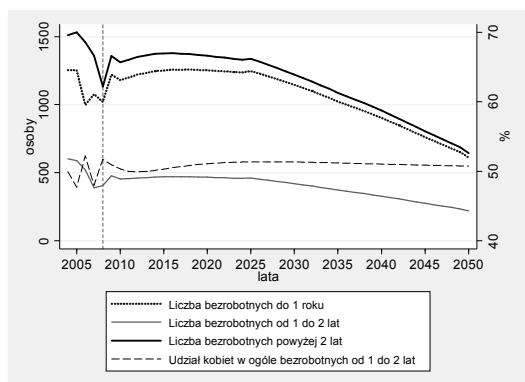
Rys. 2.140. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie sokołowskim

Rynek pracy w powiecie sokołowskim nie zapewnia równego traktowania kobiet i mężczyzn poszukujących zatrudnienia. Jest to szczególnie widoczne w grupach osób 25–44 lat i pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok. Wysoki odsetek kobiet wśród bezrobotnych, zwłaszcza w grupie osób z wykształceniem wyższym, świadczy o dyskryminacji płci żeńskiej mimo tego samego poziomu kwalifikacji zawodowych.

2.36. Powiat szydłowiecki

W powiecie szydłowieckim (południowo-zachodnia część województwa mazowieckiego) stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2005–2009 spadła o 5,7 p.p. do wielkości 34,4%, co oznacza, że co trzecia osoba w badanym powiecie pozostaje bez zatrudnienia. Co więcej, bardziej zagrożone zjawiskiem bezrobocia są kobiety, gdyż ich udział w stosunku do ogółu osób nieposiadających zatrudnienia wynosi 55%. W 2008 r. w powiecie szydłowieckim zarejestrowanych jako bezrobotni było 2 558 kobiet i 2 128 mężczyzn⁹².

Struktura bezrobocia kobiet uwzględniająca czas pozostawania bez pracy ukazuje malejącą tendencję ich liczby we wszystkich analizowanych grupach. W badanym powiecie najliczniejszą grupę stanowią kobiety pozostające bez pracy dłużej niż 24 miesiące. W latach objętych prognozą, mimo początkowego wzrostu bezrobocia w tej grupie, od 2025 r. nastąpi powrót do tendencji malejącej z początku analizowanego okresu.

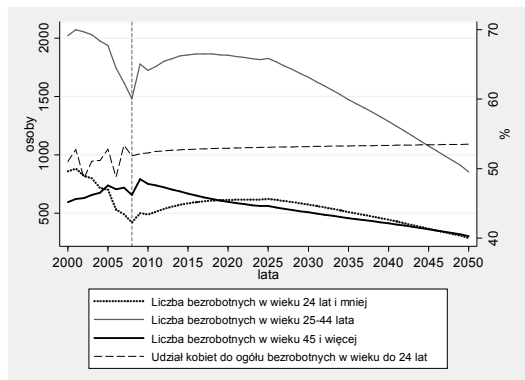

Rys. 2.142. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie szydłowieckim

Towarzyszyć temu będzie wzrost udziału kobiet do ponad 60% ogółu bezrobotnych. Podobna sytuacja będzie miała miejsce w przypadku osób płci żeńskiej niepracujących krócej niż 12 miesięcy – pod koniec okresu prognozy ich wolumen będzie się kształtował na poziomie około 600 osób, a odsetek kobiet wyniesie 48%. Najmniejszą liczbę bezrobotnych skupiać będzie grupa osób pozbawionych zatrudnienia przez 1–2 lat, ich liczba bowiem w całym okresie prognozy nie przekroczy 500. Powyższa struktura bezrobocia kobiet pokazuje, że są one znacznie częściej narażone na trudności związane z szybkim znalezieniem pracy.

⁹² GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

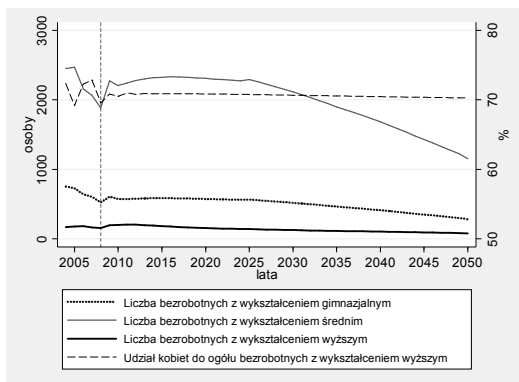
Na rysunku 2.143. przedstawiono strukturę bezrobocia kobiet według wieku pań. Wynika z niej, że znacząca liczba bezrobotnych kobiet znajduje się w przedziale wiekowym 25–44 lat. W okresie historycznym nastąpił gwałtowny spadek wolumenu niepracujących kobiet w tej grupie (z ponad 2 tys. do 1,5 tys.). Trend malejący w grupie wiekowej 25–44 lat będzie obserwowalny także po 2025 r., a omawiana wielkość ostatecznie ukształtuje się na poziomie 900 osób (2050 r.). Wyraźna redukcja bezrobocia kobiet prognozowana jest również w przypadku tych po 45. roku życia – ich liczba od 2025 roku nie przekroczy poziomu 1 tys. osób. Wysoki, wynoszący ponad 50% udział kobiet w liczbie bezrobotnych w wieku 24 lat i mniej, zwłaszcza w prognozowanym

Rys. 2.143. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie szydłowieckim

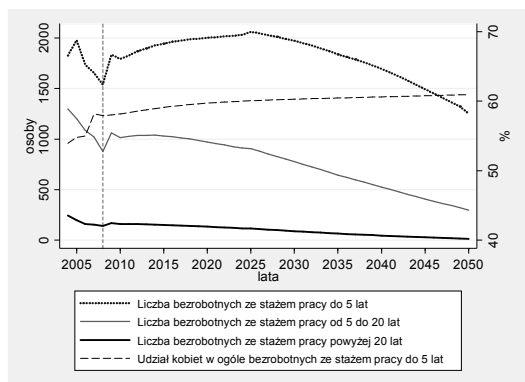
okresie, a także ponad 60-procentowy udział kobiet w grupie 25–44 lat pozwala wnioskować, że w badanym powiecie kobiety mają większe niż mężczyźni trudności ze znalezieniem odpowiedniego zatrudnienia.

Rozpatrując sytuację bezrobotnych kobiet ze względu na posiadane wykształcenie, można zauważyć, że największą grupę stanowią te z wykształceniem średnim. W świetle prognozy, przewiduje się spadek bezrobocia kobiet z ponad 2 tys. osób, obserwowanego w latach 2004–2008, do poziomu 1,1 tys. w 2050 r. Grupę najmniej liczną stanowią kobiety z wykształceniem wyższym – poniżej 200 na przestrzeni całego badanego okresu. Niewielki odsetek kobiet z wysokimi kwalifikacjami wśród ogółu bezrobotnych świadczy o tym, że posiadanie wyższego wykształcenia zapewnia większe możliwości w znalezieniu zatrudnienia. Jednocześnie w powiecie szydłowieckim obserwowany jest bardzo wysoki udział niepracujących kobiet wśród bezrobotnych z najwyższymi kwalifikacjami, który w badanym okresie pozostaje względnie stabilny i kształtuje się na poziomie ok. 70%.

Rys. 2.144. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie szydłowieckim

Na rysunku 2.145. zaprezentowano strukturę bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie szydlowieckim. Liczba bezrobotnych kobiet ze stażem pracy do 5 lat w 2008 r. kształtowała się na poziomie ok. 1,5 tys. osób, zaś odsetek kobiet w tej grupie wynosił ponad 55%. W początkowych latach objętych prognozą wolumen niepracujących kobiet z najniższym stażem pracy będzie systematycznie wzrastał do 2030 roku. Natomiast od tego momentu aż do końca okresu analizy będzie ulegał redukcji. Jednocześnie trend wzrostowy towarzyszył będzie udziałowi kobiet [w omawianej grupie i, w świetle prognoz, ostatecznie ukształtuje się on na poziomie nieco powyżej 60%. Przewiduje się, że tendencja malejąca wystąpi także w przypadku grupy osób ze stażem z przedziału 5–20 lat i w końcowym okresie liczba bezrobotnych kobiet wyniesie poniżej 400 osób. Najmniej liczną grupę stanowią bezrobotne kobiety ze stażem pracy powyżej 20 lat; ich wolumen nie przekroczy 200 osób w całym badanym okresie, a odsetek kobiet stanowi zaledwie 30% ogółu bezrobotnych.

Rys. 2.145. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie szydlowieckim

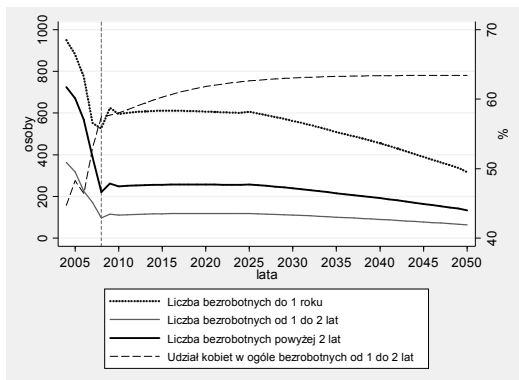
W powiecie szydlowieckim większość bezrobotnych kobiet stanowią te wieku od 25 do 44 lat, z wykształceniem średnim i pozostające bez pracy dłużej niż 24 miesiące. Wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych nasuwa wniosek, że kobiety mają większe trudności ze znalezieniem miejsca pracy niż płeć przeciwna, także w przypadku posiadania wysokich kwalifikacji, co świadczy o nierównym traktowaniu obu płci na rynku pracy.

2.37. Powiat warszawski zachodni

Powiat warszawski zachodni znajduje się w zachodniej części województwa mazowieckiego. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2005 r. wynosiła tam 10,3% i do 2009 r. spadła o 5 p.p. W badanym powiecie w 2008 r. nieznacznie więcej bezrobotnych było kobiet – 842 (51% ogółu bezrobotnych), a mężczyzn 813⁹³.

⁹³ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

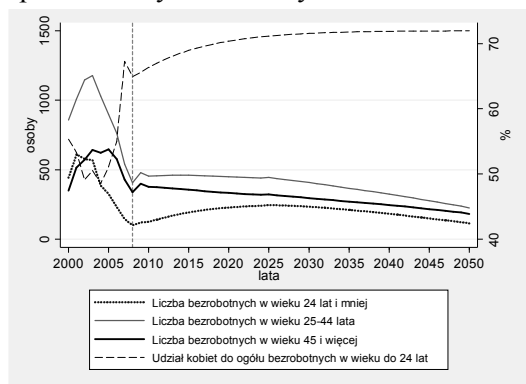
Analizując strukturę bezrobocia kobiet ze względu na czas pozostawania bez pracy, można zauważyć, że najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych kobiet stanowią te pozostające bez zatrudnienia przez okres poniżej 1 roku. W latach 2004–2008 wolumen kobiet z tej grupy zmniejszył się z 950 do nieco powyżej 500. Relatywnie znaczący spadek w tym okresie zaobserwowano także w przypadku kobiet pozostających bez pracy dłużej niż 2 lata (z 725 do ok. 200). Podobnie jak w przypadku większości powiatów województwa mazowieckiego, najmniej kobiet będzie poszukiwało pracy przez okres 1–2 lat, a ich liczba w całym badanym okresie nie przekroczy 200 osób. Według prognozy, tendencja spadkowa zostanie utrzymana we wszystkich grupach bezrobotnych. Jednocześnie najwyższy udział kobiet wystąpi wśród osób pozostających bez pracy dłużej niż 2 lata. Co więcej, przewiduje się jego wzrost w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy ostatecznie do nieco poniżej 65% do 2050 r.

Rys. 2.146. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie warszawskim zachodnim

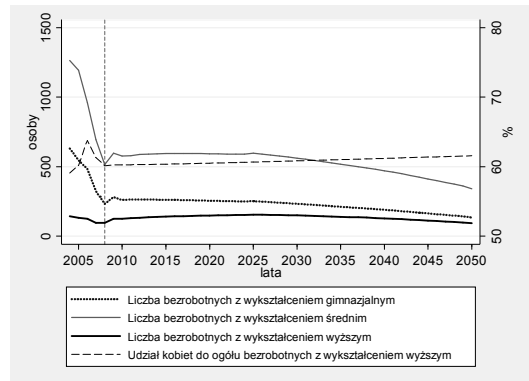
Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych kobiet, można stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią kobiety w wieku 25–44 lat. W latach 2003–2008 wystąpił gwałtowny spadek liczby niepracujących kobiet w tej grupie z 1,2 tys. do ok. 400 osób. Znaczący spadek liczby bezrobotnych kobiet zaobserwowano również w grupie kobiet powyżej 45. roku życia. Kobiety niepracujące w wieku do 24 lat stanowią grupę o najniższej liczbie bezrobotnych (do 500 osób w latach 2009–2050). Jednocześnie ich odsetek wśród bezrobotnych w tej grupie w okresie prognozy będzie bardzo wysoki i, w świetle przewidywań, do roku 2050 r. osiągnie poziom ok. 71%. Również udział kobiet w grupie 25–44 lat relatywnie znacząco przewyższa poziom 50% na przestrzeni analizowanego okresu.

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych kobiet, można stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią kobiety w wieku 25–44 lat. W latach 2003–2008 wystąpił gwałtowny spadek liczby niepracujących kobiet w tej grupie z 1,2 tys. do ok. 400 osób. Znaczący spadek liczby bezrobotnych kobiet zaobserwowano również w grupie kobiet powyżej 45. roku życia. Kobiety niepracujące w wieku do 24 lat stanowią grupę o najniższej liczbie bezrobotnych (do 500 osób w latach 2009–2050). Jednocześnie ich odsetek wśród bezrobotnych w tej grupie w okresie prognozy będzie bardzo wysoki i, w świetle przewidywań, do roku 2050 r. osiągnie poziom ok. 71%. Również udział kobiet w grupie 25–44 lat relatywnie znacząco przewyższa poziom 50% na przestrzeni analizowanego okresu.

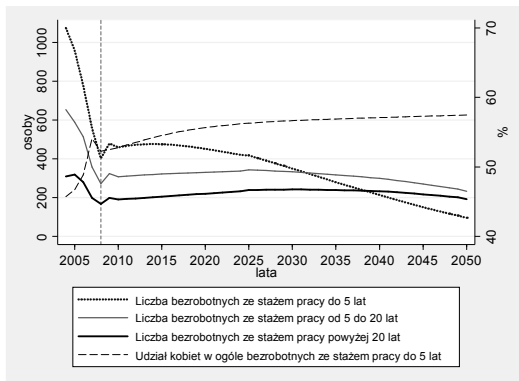

Rys. 2.147. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie warszawskim zachodnim

W powiecie warszawskim zachodnim dominującą grupę stanowią kobiety z wykształceniem średnim. W okresie historycznym zanotowano gwałtowny spadek bezrobocia w tej grupie z poziomu 1,3 tys. do 500 kobiet. Co więcej, do końca prognozowanego okresu wielkość ta ulegnie redukcji do ok. 400 osób. Wykształcenie wyższe nadal będzie charakteryzowało najmniej liczną grupę kobiet, której wolumen będzie utrzymywał się na względnie stałym poziomie ok. 150 osób. Równocześnie udział kobiet pozbawionych zatrudnienia w tej grupie będzie najwyższy ze wszystkich badanych – ponad 60% w okresie prognozy. Nieco niższy odsetek szacuje się dla grupy kobiet bezrobotnych z wykształceniem średnim (55–58%). Tak wysoki odsetek kobiet pozwala wysnuć wniosek, że płęć żeńska boryka się z większymi trudnościami w znalezieniu pracy niż mężczyźni, mimo posiadania przez nie wysokich kwalifikacji.

Rys. 2.148. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie warszawskim zachodnim

Rys. 2.149. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie warszawskim zachodnim

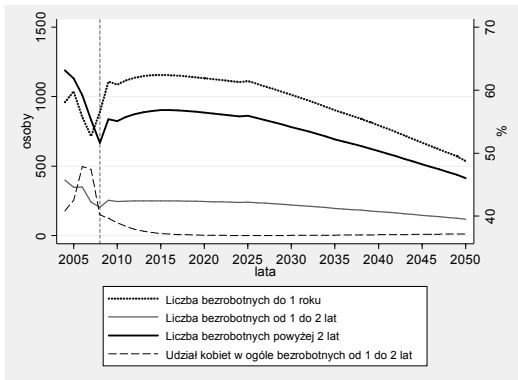
a 20 lat na przestrzeni analizowanego okresu pozostanie względnie stabilny i będzie oscylował wokół poziomu 350 osób.

W powiecie warszawskim zachodnim występuje zjawisko dyskryminacji kobiet na rynku pracy najbardziej powszechne w przypadku osób do 45. roku życia, z wykształceniem wyższym oraz stażem pracy do 5 lat. Wydaje się, że wraz ze wzrostem okresu pozostawania bez pracy rośnie prawdopodobieństwo długotrwałego bezrobocia wśród osób płci żeńskiej.

2.38. Powiat węgrowski

Powiat węgrowski położony jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Stopa bezrobocia rejestrowanego dla badanej jednostki administracyjnej w latach 2005–2009 spadła o 5 p.p. do poziomu 16,3%. W 2008 r. w powiecie węgrowskim zarejestrowanych jako bezrobotni było 1758 kobiet (46% ogółu bezrobotnych) i 2040 mężczyzn⁹⁴.

Rysunek 2.150. przedstawia strukturę bezrobocia kobiet pod względem czasu pozostawania bez pracy w powiecie węgrowskim. W latach 2004–2008 zanotowano spadek liczby kobiet bezrobotnych powyżej 24 miesięcy z poziomu 1,2 tys. osób do

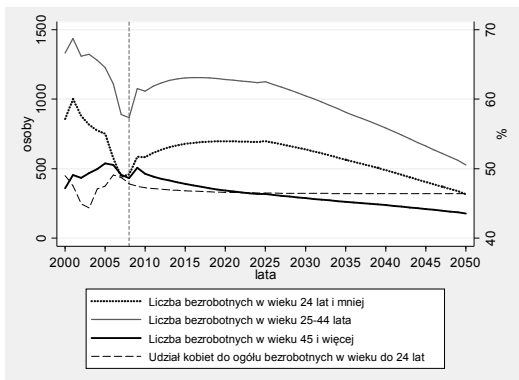
Rys. 2.150. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie węgrowskim

w przypadku pozostawania poza stosunkiem pracy krócej niż 12 miesięcy. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku osób pozbawionych zatrudnienia przez okres 1–2 lat – odsetek bezrobotnych kobiet kształtuje się na poziomie poniżej 40% w całym horyzoncie prognozy.

poziomu nieco poniżej 700 kobiet. Na podstawie prognozy można stwierdzić, że liczba kobiet pozostająca bez pracy krócej niż 1 rok będzie wzrastała w najbliższych latach, jednak począwszy od 2025 r. ponownie widoczny będzie trend malejący. Równocześnie w grupie poszukujących pracy przez 1–2 lat wolumen osób płci żeńskiej nie przekroczy 250 osób na przestrzeni całego analizowanego okresu. Wysokiemu udziałowi kobiet w liczbie bezrobotnych powyżej 2 lat (ponad 60%) towarzyszyć będzie niski ich odsetek

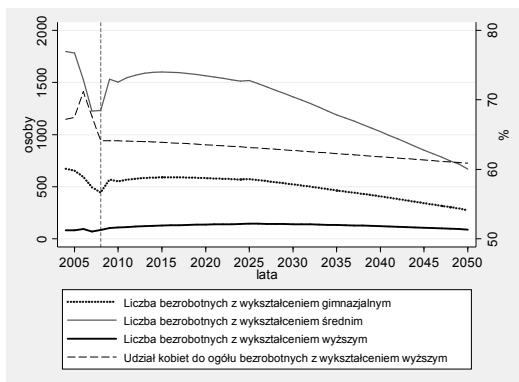
⁹⁴ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Obserwując węgrowski rynek pracy w zakresie wieku bezrobotnych kobiet, można zauważyć, że największą grupę stanowią te w wieku 25–44 lat. Ich liczba w okresie historycznym spadła z 1,3 tys. osób do poziomu poniżej 900 w 2008 r. Prognozuje się powolną redukcję stanowisk pracy w powiecie węgrowskim, jednak począwszy od 2025 r. obserwowalny będzie powrót do tendencji malejącej z okresu historycznego. Szacuje się, że liczba bezrobotnych kobiet w wieku 25–44 lat wyniesie powyżej 500 osób w 2050 r. Podobna tendencja będzie widoczna w przypadku grupy bezrobotnych kobiet do 24. roku życia. Ich liczba będzie się kształtowała na poziomie ponad 300 osób w ostatnich latach prognozy. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych we wszystkich grupach wiekowych będzie utrzymywał się poniżej 50% na przestrzeni całego analizowanego okresu. Najniższy odsetek kobiet zostanie odnotowany wśród osób w wieku powyżej 45 lat i wyniesie on mniej niż 35%.

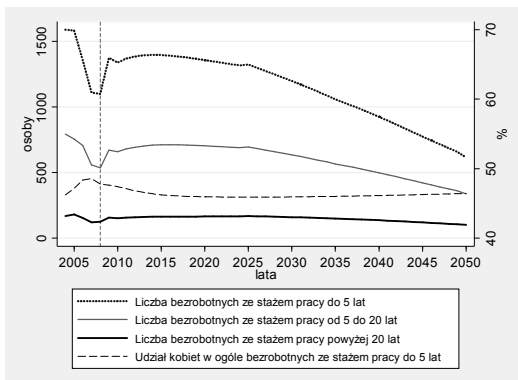
Rys. 2.151. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie węgrowskim

Zarówno w okresie historycznym, jak i prognozowanym najliczniejszą grupę bezrobotnych kobiet stanowią te z wykształceniem średnim. W latach 2004–2008 w badanej grupie widoczny był znaczący spadek liczby niepracujących kobiet z poziomu 1,7 tys. do 1,2 tys. Jednocześnie najmniejsza liczba kobiet posiadała wyższe kwalifikacje. Największym problemem na rynku pracy w powiecie węgrowskim wydaje się trudniejszy dostęp do zatrudnienia w porównaniu z mężczyznami z wyższym wykształceniem, o czym świadczy wysoki (średnio ponad 60%) udział kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem o tym poziomie wykształcenia. Pomimo że odsetek ten w okresie objętym prognozą charakteryzowała będzie tendencja spadkowa, dyskryminacja kobiet pozostanie widoczna. Jedynie w przypadku grupy bezrobotnych osób z wykształceniem gimnazjalnym to mężczyźni mają większy udział w porównaniu z kobietami.

Rys. 2.152. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie węgrowskim

Jak wynika z rysunku 3.153., największa liczba kobiet pozostających bez pracy posiada najniższy staż pracy – w 2008 r. ok. 1,1 tys. osób. W kolejnym roku liczba ta wzrosła do poziomu 1,4 tys., jednak od 2025 roku ponownie spodziewana jest redukcja bezrobocia wśród kobiet. W grupie osób charakteryzujących się największym doświadczeniem zawodowym nie prognozuje się znaczącej liczby kobiet niepracujących. Nie przekroczy ona bowiem 200 osób w całym badanym okresie. Biorąc pod uwagę osoby bezrobotne ze stażem pracy 5–20 lat, przewidywany jest dwukrotny spadek liczby kobiet, do wielkości poniżej 350 osób. Udział niepracujących kobiet ze stażem pracy do 5 lat w ogóle bezrobotnych w tej grupie wynosi poniżej 50%. Co więcej, podobna sytuacja obserwowalna będzie we wszystkich badanych grupach. Analizując strukturę bezrobocia kobiet w oparciu o staż pracy, można wnioskować, że im jest on dłuższy, tym mniejsze prawdopodobieństwo bezrobocia.

Rys. 2.153. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie węgrowskim

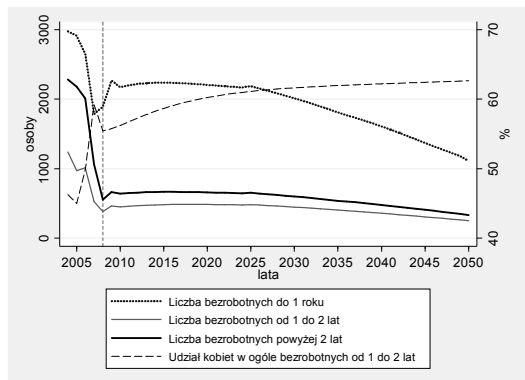
Powiat węgrowski jest regionem, który respektuje równościową politykę zatrudnieniową w pewnych grupach społeczno-demograficznych. Przewidywany niższy niż 50% udział kobiet w grupie osób krótkotrwale bezrobotnych, mających mniej niż 24 lata i najniższy staż pracy, świadczy o promocji młodych kobiet jako potencjalnych pracowników na tym obszarze. Jednocześnie dyskryminacja kobiet na rynku pracy występuje w przypadku grup z wykształceniem wyższym oraz pozostających bez zatrudnienia dłużej niż 24 miesiące.

2.39. Powiat wołomiński

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wołomińskim (północno-wschodnia część województwa mazowieckiego) w latach 2005–2008 spadła o ponad 11 p.p. do wielkości 8,6%. Jednak w 2009 r. ponownie nastąpił wzrost tego zjawiska na omawianym obszarze do poziomu 12,5%. W 2008 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet i mężczyzn była bardzo zbliżona (2825 pań i 2849 panów). Jednocześnie udział kobiet pozostających bez pracy w stosunku do ogółu bezrobotnych w tym regionie kształtował się na poziomie bliskim 50%, a dokładnie 49,79%⁹⁵.

⁹⁵ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

W powiecie wołomińskim najliczniejszą grupę bezrobotnych kobiet, biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, stanowiły te pozbawione zatrudnienia krótko- okresowo. W 2008 r., po znaczącym zmniejszeniu się tej grupy bezrobotnych, ich liczba wyniosła 1,9 tys. kobiet.

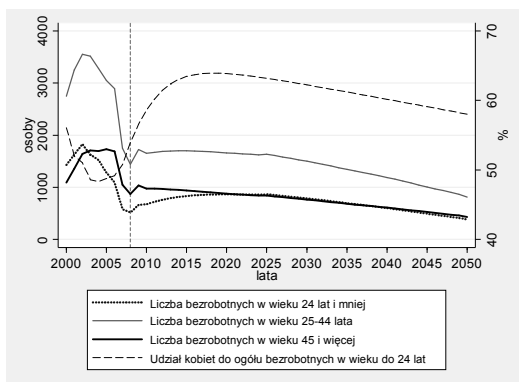

Rys. 2.154. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie wołomińskim

ne 1–2 lat (średnio ok. 500 osób w całym horyzoncie prognozy). Bezrobocie długookresowe zdecydowanie częściej dotyka kobiet niż mężczyzn, gdyż ich udział w grupach bezrobotnych powyżej 1 roku znacznie przekracza 50%. Co więcej, w latach objętych prognozą będzie dalej wzrastać i ostatecznie w roku 2050 r. osiągnie poziom ok. 62%.

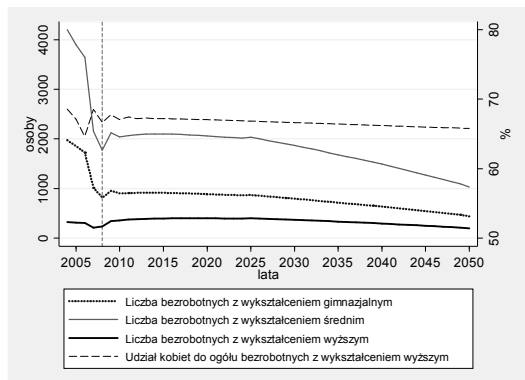
W latach 2002–2008 liczba bezrobotnych kobiet w wieku 25–44 lat uległa zmniejszeniu z 3,5 tys. do nieco poniżej 1,5 tys. W latach 2009–2050 tendencja malejąca zostanie utrzymana, zarówno wśród kobiet w wieku 25–44, jak i w pozostałych grupach wiekowych. Wolumen niepracujących kobiet w grupie poniżej 24 lat kształtował się na poziomie oscylującym wokół 900 osób w całym prognozowanym okresie, przy czym ich udział w tej grupie wynosił ponad 55%. Co więcej, przewiduje się jego wzrost w początkowym okresie prognozy do powyżej 60%. Wyraźne dysproporcje będą także obserwowalne w przypadku udziału kobiet w wieku 25–44 lat. Kobiety zamieszkujące powiat wołomiński poniżej 45. roku życia, potencjalnie będą miały większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia niż mężczyźni.

W oparciu o przedstawioną prognozę przewiduje się, że pomimo początkowego wzrostu liczby bezrobotnych w tej grupie, po 2025 r. nastąpi ponowny spadek wolumenu niepracujących kobiet, dochodząc do poziomu 1,1 tys. w 2050 r. Gwałtowny spadek liczby kobiet zaobserwowano również w latach 2004–2008 wśród osób poszukujących pracy przez okres powyżej 2 lat (z 2,3 tys. do poniżej 600 osób). W badanym powiecie najmniej liczną grupę stanowią osoby bezrobotne

Rys. 2.155. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie wołomińskim

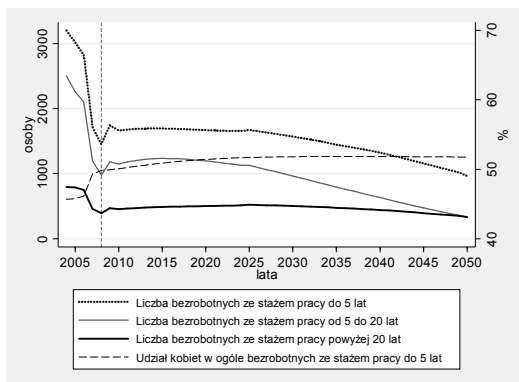
Analizując strukturę bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie wołomińskim, można zauważyć, że zdecydowaną większość niepracujących stanowią te z wykształceniem średnim. W kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy sytuacja ta nie ulegnie zmianie pomimo gwałtownego spadku (z ponad 4 tys. do poziomu poniżej 2 tys.) wolumenu osób płci żeńskiej w tej grupie w okresie historycznym. Jednocześnie najmniejsza liczba kobiet pozostających bez pracy posiada wykształcenie wyższe. W powiecie wołomińskim kobiety mają bardziej utrudniony dostęp do zatrudnienia niż płć przeciwna. Może o tym świadczyć ich wysoki udział wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym, który na przestrzeni analizowanego okresu pozostaje względnie

Rys. 2.156. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie wołomińskim

stabilny i oscyluje wokół ok. 66%. Także w przypadku udziału kobiet legitymujących się wykształceniem średnim odsetek ten przewyższa 50% (szacowane ok. 55% w 2050 roku).

Na rysunku 2.157. przedstawiona została struktura bezrobotnych kobiet ze względu na posiadany staż pracy. Wynika z niego, że w okresie historycznym odnotowano bardzo znaczącą redukcję bezrobocia wśród kobiet z najniższym stażem pracy – do poziomu 1,5 tys. kobiet w 2008 r. Przewiduje się dalszy spadek liczby bezrobotnych kobiet w tej grupie do wielkości poniżej 1 tys. kobiet do 2050 r. Względną stabilizacją cechować się będzie wolumen niepracujących osób płci żeńskiej ze stażem pracy powyżej 20 lat – będzie to ok. 400 kobiet na przestrzeni badanego okresu. W powiecie wołomińskim najwyższy udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych w danym przedziale wiekowym będzie obserwowalny w przypadku tych ze stażem 5–20 lat i wyniesie powyżej 55% w prognozowanym okresie. Równocześnie w grupie osób z najdłuższym doświadczeniem zawodowym analogiczna wielkość oscyluje wokół 40%. W związku z powyższym, wydaje się więc, że im dłuższy staż pracy, tym mniejsze zagrożenie kobiet zjawiskiem bezrobocia.

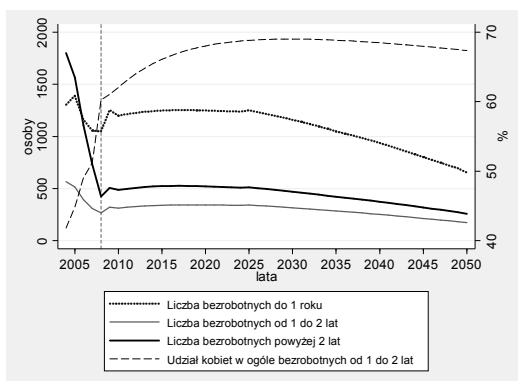
Rys. 2.157. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie wołomińskim

W powiecie wołomińskim bezrobotne kobiety to w dużej mierze osoby w wieku 25–44 lat, mające wykształcenie średnie i staż pracy krótszy niż 5 lat. W badanym regionie kobiety mimo posiadanych wysokich kwalifikacji borykają się z większymi trudnościami ze znalezieniem pracy, o czym świadczy wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Ponadto zjawisko, jakim jest bezrobocie długookresowe, w znacznej mierze dotyka bardziej kobiety niż mężczyzn.

2.40. Powiat wyszkowski

Powiat wyszkowski usytuowany jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. W 2008 r. zarejestrowanych jako bezrobotni było na tym obszarze 1735 kobiet i 1675 mężczyzn. Kobiety stanowią 51% ogółu bezrobotnych badanego powiatu. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2005–2009 uległa zmniejszeniu o ponad 10 p.p. i osiągnęła wartość 15,8%⁹⁶.

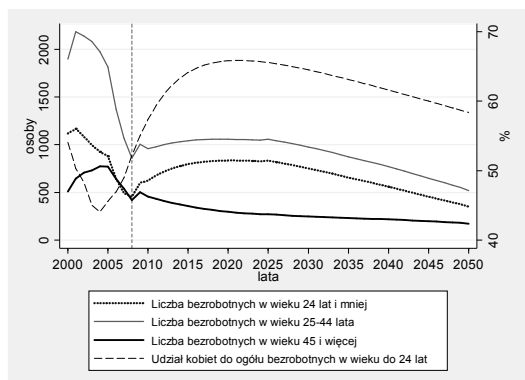
Redukcja liczby bezrobotnych kobiet widoczna jest we wszystkich grupach osób bez względu na czas pozostawania bez pracy. Dane historyczne pokazują wyraźny spadek liczby kobiet poszukujących pracy dłużej niż 24 miesiące (z 1,8 tys. osób do poziomu poniżej 500 osób). Trend spadkowy w liczbie niepracujących kobiet widoczny jest także w grupie bezrobotnych do 12 miesięcy, która to w ostatnim roku prognozy osiągnie poziom nieco powyżej 500 osób. Natomiast grupa osób szukających pracy od 1–2 lat jest najmniejsza i stosunkowo stabilna, a jej liczebność nie przekroczy 500 osób w całym okresie prognozy. Powiat wyszkowski charakteryzuje się wysokim udziałem kobiet w liczbie bezrobotnych powyżej 1 roku we wszystkich latach objętych prognozą (60%). Dla porównania wśród osób poszukujących pracy krócej niż rok obserwowany jest wyższy odsetek mężczyzn niż kobiet. Wysoki udział kobiet wśród osób długoterminowo bezrobotnych ukazuje trudności pań ze znalezieniem pracy w ciągu 12 miesięcy.

Rys. 2.158. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie wyszkowskim

⁹⁶ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

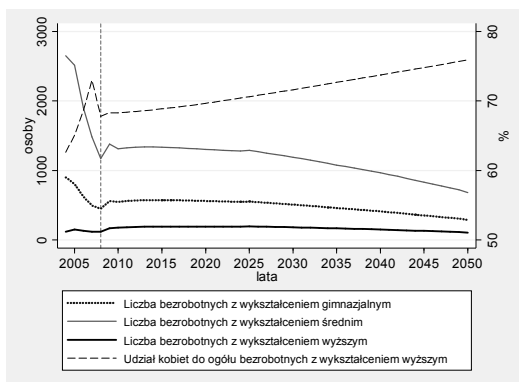
Jak wynika z rysunku 2.159., najliczniejszą grupę bezrobotnych kobiet stanowią osoby w wieku 25–44 lat. Mimo że to w tej grupie wiekowej obserwowany był w latach 2000–2008 największy spadek liczby bezrobotnych kobiet z 1,9 tys. do poziomu poniżej 900 osób, to będzie ona nadal wyróżniać się w strukturze bezrobotnych kobiet. W przypadku niezaangażowanych zawodowo kobiet w wieku 24 lat i mniej obserwowana będzie, w początkowej fazie prognozy, redukcja miejsc pracy, jednak w końcowym jej okresie liczebność badanej grupy zmniejszy się do poziomu poniżej 400 osób. W powiecie wyszkowskim przewidywany jest wysoki udział kobiet w liczbie młodych bezrobotnych do 24. roku życia, który oscylować będzie w granicach 60–65%.

Rys. 2.159. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie wyszkowskim

udział kobiet zostanie odnotowany także w grupie 25–44 lat, powyżej 50% przez cały badany okres. Odpowiednia polityka może spowodować utrwalenie optymistycznego trendu malejącego, który został zaobserwowany w końcowej fazie prognozy we wszystkich omawianych grupach wiekowych.

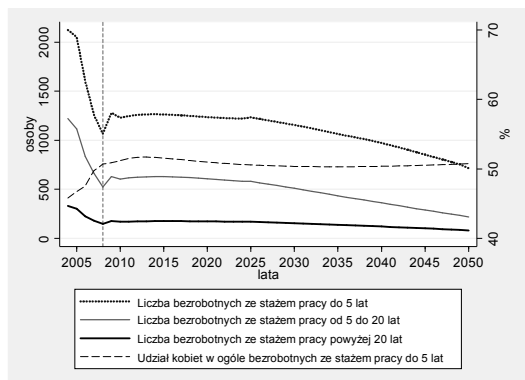
Kolejnym kryterium, które zostało uwzględnione w analizie struktury bezrobocia kobiet, jest poziom wykształcenia. Zarówno w okresie historycznym, jak i prognozowanym, największa liczba bezrobotnych kobiet posiada wykształcenie średnie, natomiast najmniejsza wyższe. Począwszy od 2004 r. widoczny jest znaczący spadek wolumenu niepracujących kobiet z wykształceniem średnim (z 2,6 tys. do 1,2 tys. osób). Liczba bezrobotnych kobiet z wysokimi kwalifikacjami na przestrzeni całego analizowanego okresu będzie utrzymywać się na relatywnie stabilnym poziomie (poniżej 200). O nierównym traktowaniu obu płci na rynku pracy w powiecie wyszkowskim może świadczyć bardzo wysoki (blisko 70%) udział kobiet w ogóle bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Co więcej, przewiduje się jego wzrost o 5 p.p. w horyzoncie prognozy sięgającym 2050 r. Znaczący, kształtujący się na poziomie nieco

Rys. 2.160. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie wyszkowskim

poniżej 60% odsetek kobiet obserwowany będzie także w grupie osób posiadających wykształcenie średnie.

Na wyszkowskim rynku pracy najliczniejszą grupę kobiet bezrobotnych stanowią te ze stażem pracy do 5 lat. W 2008 r. ich liczba wynosiła 1,1 tys., jednak w kolejnych latach przewiduje się spadek tej wielkości do poziomu 700 kobiet. Także w grupie

Rys. 2.161. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie wyszkowskim

osób ze stażem pracy 5–20 lat prognozuje się znaczącą redukcję bezrobocia wśród kobiet z blisko 500 osób w 2008 r. do ok. 200 w ostatnim roku prognozy. Udział niepracujących osób płci żeńskiej w ogóle bezrobotnych z najmniejszym doświadczeniem zawodowym będzie się kształtował na poziomie oscylującym wokół 50%. O występowaniu zjawiska dyskryminacji kobiet na wyszkowskim rynku pracy może natomiast świadczyć odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych w grupie osób ze stażem 5–20 lat, który w okresie prognozy charakteryzował będzie trend rosnący i szacuje się, że do 2050 r. osiągnie on poziom nieco poniżej 60%.

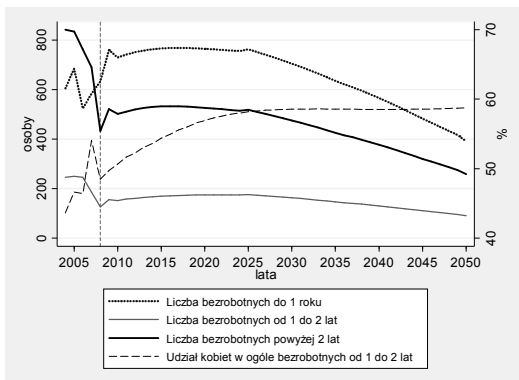
W powiecie wyszkowskim wśród bezrobotnych kobiet dominują panie między 25. a 44. rokiem życia, pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy, posiadające wykształcenie średnie i 5-letni staż pracy. Kobiety z wysokimi kwalifikacjami napotykają znacznie większe trudności ze znalezieniem odpowiedniego zatrudnienia niż płęć przeciwna. Dodatkowo prognozowany wzrost długookresowego bezrobocia kobiet może pogłębiać już istniejące różnice w sytuacji obu płci na rynku pracy w badanym regionie.

2.41. Powiat zwoleński

W 2008 r. w powiecie zwoleńskim (południowo-wschodnia część województwa mazowieckiego) zaobserwowano zbliżoną liczbę bezrobotnych kobiet i mężczyzn (1191 pań i 1206 panów). Udział tych pierwszych pozostających bez zatrudnienia w stosunku do ogółu bezrobotnych w tym regionie wynosi 49,69%. Stopa bezrobocia rejestrowanego dla tego powiatu w latach 2005–2009 spadła o prawie 5 p.p. i wyniosła 17,4%⁹⁷.

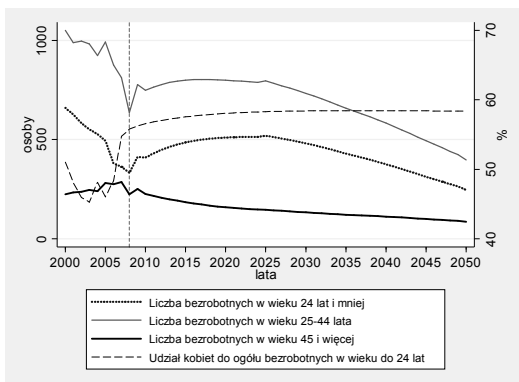
⁹⁷ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

W okresie historycznym obserwowany był znaczący spadek liczby kobiet pozostających bez zatrudnienia dłużej niż 24 miesiące (z poziomu powyżej 800 osób do 400). Jednocześnie znaczącemu zwiększeniu uległ udział kobiet wśród bezrobotnych w tej grupie, który w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy będzie przewyższał 65%. Najliczniejszą grupę w całym badanym okresie stanowią kobiety pozostające bez zatrudnienia mniej niż 12 miesięcy. Mimo początkowego wzrostu bezrobocia w tej grupie, po roku 2025 r. nastąpi redukcja badanego zjawiska do poziomu około 400 osób. Jednocześnie przewiduje się relatywnie wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych od 12 do 24 miesięcy, który cechuje tendencja wzrostowa. Znaczący odsetek kobiet, jaki wystąpi w grupie osób pozbawionych zatrudnienia dłużej niż 12 miesięcy, świadczy, że w najbliższych latach narażone one będą na większe trudności w znalezieniu zatrudnienia niż mężczyźni w tej grupie.

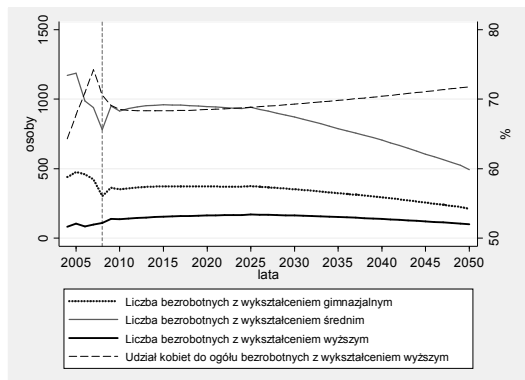
Rys. 2.162. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie zwoleńskim

W okresie historycznym i prognozowanym zwoleński rynek pracy charakteryzuje się przewagą bezrobotnych kobiet między 25. a 44. rokiem życia. W latach 2000–2008 ich liczba podlegała licznym fluktuacjom, a pod koniec tego okresu ukształtowała się na poziomie ponad 600. Największa stabilność cechowała będzie osoby płci żeńskiej w wieku 45 lat i więcej (poniżej 100 osób w 2050 r.). W przypadku grupy osób poniżej 25. roku życia również będzie obserwowalna tendencja spadkowa, a liczba bezrobotnych kobiet w tej grupie osiągnie poziom poniżej 550 osób w roku końcowym prognozy. Ponadto szacuje się, że udział kobiet wśród bezrobotnych do 45 lat będzie sukcesywnie wzrastał i do 2050 r. ukształtuje się na poziomie niewiele poniżej 60%. Można zatem stwierdzić, że bezrobotne kobiety poniżej 45. roku życia napotykają na większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia niż mężczyźni.

Rys. 2.163. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie zwoleńskim

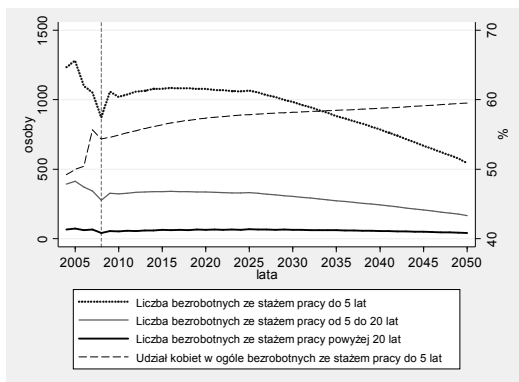
Analizując strukturę bezrobocia według poziomu wykształcenia kobiet, można zauważyć wysoką liczbę osób z wykształceniem średnim. Największa redukcja bezrobocia kobiet w tej grupie występuje w latach 2005–2008 i po 2025 r. spowoduje ona,

Rys. 2.164. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie zwoleńskim

będą wpływały na pogłębianie się już istniejących dysproporcji pomiędzy obiema płciami na zwoleńskim rynku pracy.

W powiecie zwoleńskim większość kobiet bezrobotnych posiada staż pracy krótszy niż 5 lat. Ich liczba w okresie prognozy ulegnie jednak zmniejszeniu i w 2050 r. osiągnie poziom nieznacznie powyżej 500 kobiet. W przypadku osób płci żeńskiej ze stażem pracy 5–20 lat, ich wolumen w 2008 r. wyniósł nieco powyżej 300, co stanowiło spadek prawie dwukrotny względem roku rozpoczynającego analizę. Najmniej liczną grupę stanowią kobiety ze stażem powyżej 20 lat. W związku z powyższym trafny wydaje się wniosek, że im wyższy staż pracy, tym mniejsze prawdopodobieństwo bezrobocia. Udział niepracujących kobiet z najniższym stażem pracy w ogóle bezrobotnych w tej grupie wyniósł 55% w 2008 r. i wzrośnie o 5 p.p. do końca okresu prognozy. Dla porównania w grupie osób ze stażem pracy powyżej 20 lat odsetek bezrobotnych kobiet to zaledwie 25–30%.

Rys. 2.165. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie zwoleńskim

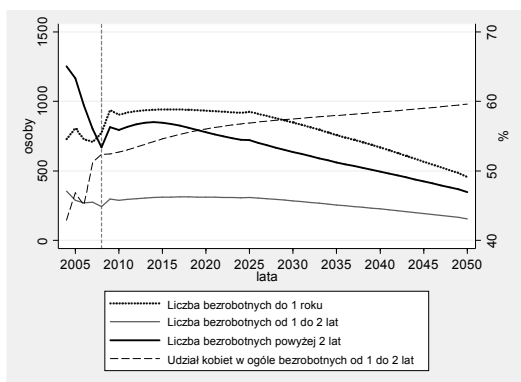
Kobiety w wieku 25–44 lat posiadające wykształcenie średnie i staż pracy do 5 lat oraz pozbawione zatrudnienia dłużej niż 2 lata stanowią najliczniejszą grupę bezrobotnych na zwoleńskim rynku pracy. Wysoki udział kobiet wśród bezrobotnych

ogółem, szczególnie z wykształceniem wyższym, wskazuje na potencjalne trudności płci żeńskiej w znalezieniu zatrudnienia mimo posiadania wysokich kwalifikacji. Ponadto prognozowany wyższy wzrost bezrobocia kobiet niż mężczyzn może pogłębiać różnice występujące na rynku pracy między obiema płciami.

2.42. Powiat żuromiński

Powiat żuromiński położony jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. W 2008 r. w powiecie tym zarejestrowanych jako bezrobotnych było 1684 kobiet (53% ogółu bezrobotnych) i 1476 mężczyzn. Stopa bezrobocia rejestrowanego na tym obszarze w latach 2005–2009 uległa zmniejszeniu o 4,3 p.p., jednak na tle innych powiatów pozostaje wysoka (22,2%)⁹⁸.

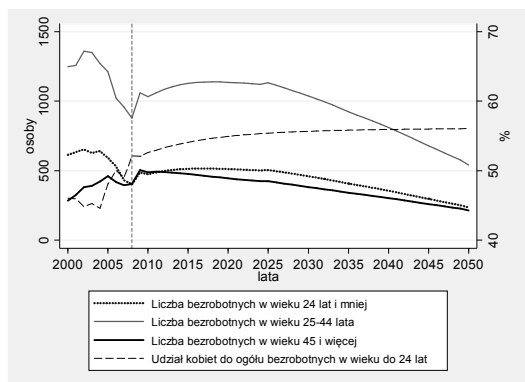
Na żuromińskim rynku pracy zauważalny jest znaczny odsetek bezrobotnych kobiet, które poszukują pracy krócej niż 1 rok oraz dłużej niż 24 miesiące. Mimo widocznego spadku liczby kobiet zaliczających się do tych dwóch grup, będą one stanowiły najliczniejsze grupy na rynku pracy badanego powiatu także w latach objętych prognozą. Wahający się w granicach 60–70%, wysoki udział kobiet wśród osób niepracujących dłużej niż 2 lata oznacza, że są one bardziej narażone na długookresowe pozostawanie bez pracy. Należy zwrócić uwagę także na rosnący odsetek kobiet w ogóle bezrobotnych od roku do 2 lat, który w świetle prognoz do 2050 r. zwiększy się do ok. 60%. Wydaje się więc, że w przypadku dwóch opisanych wyżej grup występuje zjawisko dyskryminacji kobiet na rynku pracy.

Rys. 2.166. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie żuromińskim

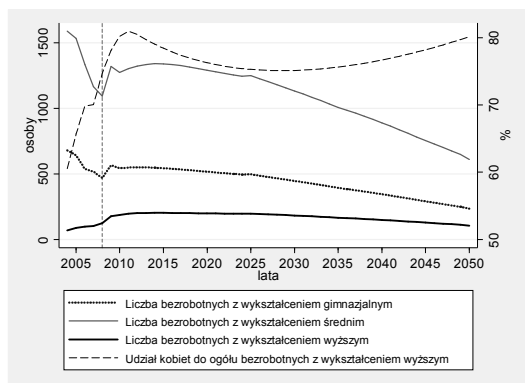
⁹⁸ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Na rysunku 2.167. przedstawiona została struktura bezrobocia według wieku. Zarówno okres historyczny, jak i prognozowany wskazuje na przewagę kobiet bezrobotnych w wieku 25–44 lat. Największy spadek w tej grupie obserwowany był w latach 2002–2008 z 1,4 tys. osób do poniżej 900. Przewiduje się redukcję bezrobocia kobiet w pozostałych grupach wiekowych. Szacowany relatywnie wysoki (blisko 55%) udział kobiet wśród bezrobotnych w wieku 24 lat i mniej może świadczyć o nierównym traktowaniu kobiet i mężczyzn dopiero wchodzących na rynek pracy. Jeszcze wyższy odsetek kobiet obserwowalny będzie w grupie wiekowej 25–44 lat i na przestrzeni analizowanego okresu będzie wynosił w przybliżeniu 60%. Wysokie udziały kobiet wśród osób bezrobotnych w tych grupach mogą świadczyć o większych problemach ze znalezieniem pracy w przypadku kobiet niż w przypadku mężczyzn w wieku do 45 lat.

Rys. 2.167. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie żuromińskim

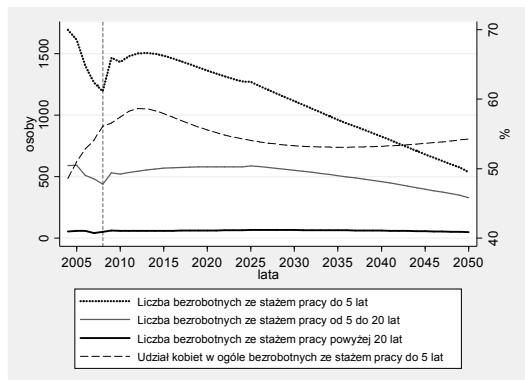
Jak wynika z rysunku 2.168., na żuromińskim rynku pracy najliczniejszą grupę stanowią kobiety bezrobotne z wykształceniem średnim. Redukcja bezrobocia w tej grupie obserwowana była w całym okresie historycznym (spadek do 1,1 tys. kobiet w 2008 r.). Liczba bezrobotnych kobiet posiadających wykształcenie średnie w 2050 r. ukształtuje się ostatecznie na poziomie 600 os. Wolumen niepracujących kobiet z wykształceniem wyższym na przestrzeni całego analizowanego okresu pozostanie względnie stabilny i będzie oscylował w granicach 100–200 osób. Przewidywany na rok końcowy prognozy, przekraczający 80% udział kobiet w liczbie bezrobotnych z wykształceniem wyższym świadczy o nierównym traktowaniu obu płci na rynku pracy powiatu żuromińskiego.

Rys. 2.168. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie żuromińskim

Przewidywany na rok końcowy prognozy, przekraczający 80% udział kobiet w liczbie bezrobotnych z wykształceniem wyższym świadczy o nierównym traktowaniu obu płci na rynku pracy powiatu żuromińskiego.

Ostatnim kryterium, dla którego została przeprowadzona analiza struktury bezrobocia kobiet w powiecie żuromińskim, jest długość stażu pracy. Na podstawie danych historycznych można stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią kobiety z najmniejszym doświadczeniem zawodowym. Co więcej, tendencja ta zostanie podtrzymana w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy. Przewiduje się spadek liczby bezrobotnych kobiet ze stażem pracy do 5 lat w porównaniu do 2008 r. z blisko 700 do 500 kobiet w ostatnim roku prognozy. Stosunkowo stabilna liczba bezrobotnych kobiet cechuje grupę osób posiadających największe doświadczenie zawodowe – poniżej 100 osób w całym badanym okresie. Jednocześnie udziały osób płci żeńskiej ze stażem pracy do 5 i od 5 do 20 lat w ogóle bezrobotnych w tej grupie oscylują, na przestrzeni badanego okresu, w granicach 50–60%.

Rys. 2.169. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie żuromińskim

W powiecie żuromińskim najczęściej wśród bezrobotnych kobiet spotykane są osoby w wieku 25–44 lat, z wykształceniem średnim i posiadające staż pracy do 5 lat. Ponadto wzrost długookresowego bezrobocia wśród kobiet może pogłębiać już istniejące różnice w sytuacji obu płci na rynku pracy. Dodatkowo wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych z wykształceniem wyższym obrazuje nierówne traktowanie kobiet i mężczyzn na rynku pracy, mimo posiadania podobnych kwalifikacji. Co więcej, dane uzyskane z przeprowadzonej prognozy mogą pogłębiać negatywny odbiór badanego powiatu przez kobiety poszukujące zatrudnienia.

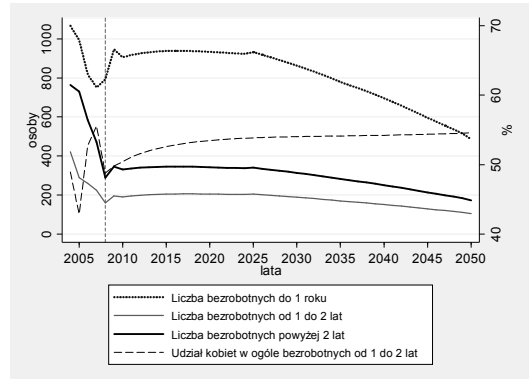
W powiecie żuromińskim najczęściej wśród bezrobotnych kobiet spotykane są osoby w wieku 25–44 lat, z wykształceniem średnim i posiadające staż pracy do 5 lat. Ponadto wzrost długookresowego bezrobocia wśród kobiet może pogłębiać już istniejące różnice w sytuacji obu płci na rynku pracy. Dodatkowo wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych z wykształceniem wyższym obrazuje nierówne traktowanie kobiet i mężczyzn na rynku pracy, mimo posiadania podobnych kwalifikacji. Co więcej, dane uzyskane z przeprowadzonej prognozy mogą pogłębiać negatywny odbiór badanego powiatu przez kobiety poszukujące zatrudnienia.

2.43. Powiat żyrardowski

Powiat żyrardowski położony jest w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego. Stopa bezrobocia rejestrowanego dla badanego regionu w latach 2005–2009 spadła o 4 p.p. i osiągnęła poziom 12,1%. W 2008 r. w powiecie żyrardowskim było zarejestrowanych 1241 bezrobotnych kobiet i 1275 mężczyzn. Jednocześnie udział kobiet w stosunku do ogółu bezrobotnych w tym regionie wynosi 49,32%. Dane uzyskane z prognozy pokazują jednak wzrost tego udziału do poziomu blisko 52% w ostatnim roku przeprowadzonego badania⁹⁹.

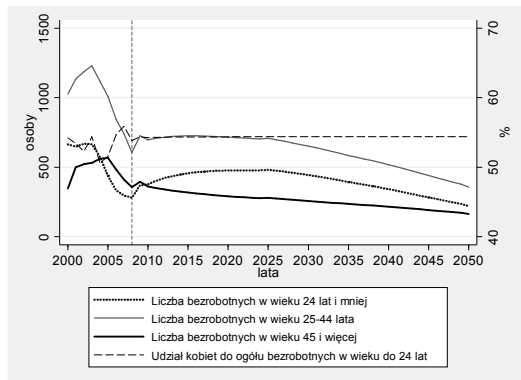
⁹⁹ GUS, www.stat.gov.pl, dane za lata 2004–2008 [data dostępu: 17.07.2010].

Analiza liczby bezrobotnych kobiet w powiecie żyrardowskim ukazuje tendencję spadkową występującą we wszystkich grupach, bez względu na czas pozostawania bez zatrudnienia. W okresie historycznym nastąpiła redukcja bezrobocia kobiet pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy. W świetle prognozy, liczba kobiet długookresowo pozbawionych zatrudnienia w 2050 r. wyniesie blisko 200 osób. Kobiety niezaangażowane zawodowo przez okres 1–2 lat stanowią najmniej liczną grupę na przestrzeni całego analizowanego okresu. Trudności kobiet w znalezieniu pracy ukazuje relatywnie wysoki ich odsetek (ponad 55%) wśród poszukujących pracy dłużej niż 12 miesięcy. Wyższy udział mężczyzn wystąpi tylko w przypadku bezrobotnych do 1 roku, jednak po 2035 r. sytuacja ta ulegnie zmianie i we wszystkich grupach odsetek kobiet przewyższy 50%.

Rys. 2.170. Struktura bezrobocia kobiet według czasu pozostawania bez pracy w powiecie żyrardowskim

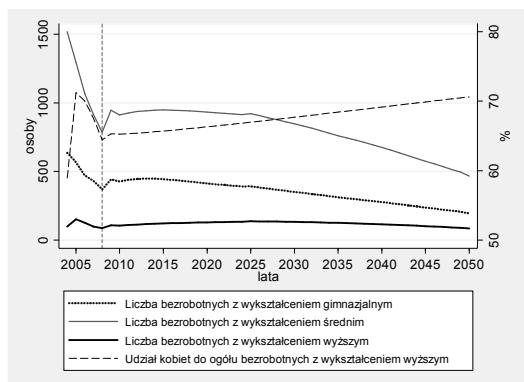
Dane historyczne potwierdzają, że w powiecie żyrardowskim kobiety w wieku 25–44 lat napotykały na trudności ze znalezieniem pracy znacznie częściej niż w pozostałych grupach wiekowych. Lata 2002–2008 cechowały się spadkiem wolumenu bezrobotnych kobiet w tej grupie (z 1,3 tys. do poziomu nieznacznie przekraczającego 500 osób). Nie spowoduje to jednak zmniejszenia udziału kobiet w liczbie bezrobotnych w tej grupie, który kształtował się będzie na poziomie 55%. W świetle prognozy, poziom bezrobocia w pozostałych grupach wiekowych nie powinien przekroczyć poziomu 500 osób w całym badanym okresie. Wśród bezrobotnych w wieku 24 lat i mniej ponownie dominować będą kobiety, przy udziale wynoszącym 53%. Powyższe informacje świadczą o tym, że płeć żeńska w wieku do 45 lat napotyka na większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia niż płeć przeciwna.

Rys. 2.171. Struktura bezrobocia kobiet według wieku w powiecie żyrardowskim

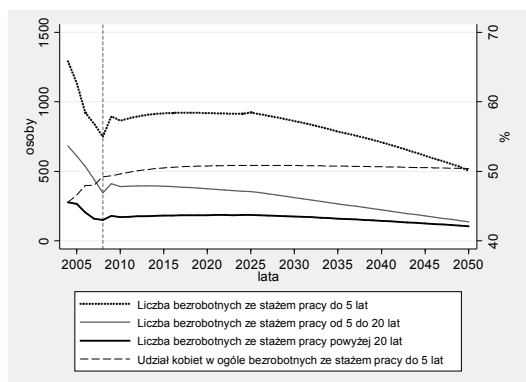
Wśród bezrobotnych w wieku 24 lat i mniej ponownie dominować będą kobiety, przy udziale wynoszącym 53%. Powyższe informacje świadczą o tym, że płeć żeńska w wieku do 45 lat napotyka na większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia niż płeć przeciwna.

W oparciu zarówno o dane historyczne, jak i prognozowane, można zauważyć, że najliczniejszą grupę bezrobotnych kobiet stanowią te posiadające średni poziom wykształcenia. Ponadto w tym samym okresie wykształceniem wyższym cechowała się najmniejsza liczba niepracujących kobiet. Co więcej, według szacunków struktura taka zostanie zachowana do 2050 roku. Jednocześnie największy spadek wolumenu bezrobotnych kobiet będzie widoczny w przypadku grupy z wykształceniem średnim – z 800 osób w 2025 roku do poniżej 500 w ostatnim roku prognozy. Kobiety mogą napotykać na większe trudności z dostępem do zatrudnienia w porównaniu z mężczyznami, także w przypadku posiadania wyższych kwalifikacji. Wysoki, oscylujący między 60–70% udział osób płci żeńskiej wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym zdaje się ukazywać nierówności na tle płci, jakie występują na rynku pracy w powiecie żyrardowskim.

Rys. 2.172. Struktura bezrobocia kobiet według wykształcenia w powiecie żyrardowskim

Kobiety z najmniejszym doświadczeniem zawodowym stanowią w badanym powiecie dominującą grupę wśród bezrobotnych. Na zmianę tej sytuacji nie wpłynie redukcja bezrobocia w okresie historycznym (800 osób w 2008 r.) ani prognozowany spadek liczby niepracujących kobiet po 2025 r. Wolumen bezrobotnych kobiet ze stażem pracy do 5 lat w 2050 r. wyniesie 500 osób. Ponad dwukrotny spadek liczby kobiet przewidywany jest w grupie osób z 5–20-letnim stażem pracy (z 400 w 2008 r. do 150 w ostatnim roku prognozy). Odsetek kobiet wśród bezrobotnych z najmniejszym doświadczeniem oscyluje na przestrzeni prognozowanego okresu wokół 51%, zaś w grupie osób ze stażem 5–20 lat analogiczna wielkość także kształtowała się na granicy 50%.

Rys. 2.173. Struktura bezrobocia kobiet według stażu pracy w powiecie żyrardowskim

Powyższe informacje świadczą o braku wyraźnych dysproporcji związanych ze znalezieniem zatrudnienia na tle kobiet i mężczyzn w zależności od długości stażu pracy.

Kobiety w powiecie żyrardowskim są bardziej narażone na trudności w znalezieniu zatrudnienia niż mężczyźni z uwagi na relatywnie wysoki udział płci żeńskiej

wśród wszystkich osób pozbawionych pracy. Dotyczy to przede wszystkim grup kobiet z wykształceniem wyższym i poniżej 25. roku życia. Co więcej, w świetle prognozy, dysproporcje między obiema płciami będą narastały w przypadku osób bezrobotnych o wysokich kwalifikacjach.

Podsumowanie prognoz bezrobocia

W województwie mazowieckim bezrobociem bardziej zagrożone są kobiety. Wyższy odsetek niepracujących kobiet niż mężczyzn zaobserwowano w większości powiatów. Szacuje się, iż w horyzoncie prognozy sytuacja ta nie ulegnie radykalnym zmianom. Predykcje dotyczące liczby bezrobotnych kobiet w województwie mazowieckim wskazują na malejący trend, niezależnie od czasu pozostawania bez pracy. Znaczący, sięgający w niektórych przypadkach 70% udział kobiet wśród osób poszukujących pracy dłużej niż 2 lata pozwala stwierdzić, że bezrobociem długookresowym zagrożone są bardziej kobiety niż mężczyźni. Wśród bezrobotnych kobiet dominują osoby w wieku 25–44 lata. Dyskryminację kobiet na rynku pracy potwierdza również prognozowany, wysoki udział kobiet wśród bezrobotnych do 24 lat. Udział pań w grupie 25–44 lat – w większości powiatów – kształtuje się powyżej granicy 50%. Ponadto, w województwie mazowieckim występują regiony, w których odsetek bezrobotnych kobiet przekroczy 50% we wszystkich grupach wiekowych (Płock, Ostrołęka oraz powiat płocki).

Analizując sytuację bezrobotnych kobiet ze względu na poziom wykształcenia, zauważyć można, iż okres historyczny cechował się dominacją kobiet legitymujących się wykształceniem średnim. Natomiast wyższe wykształcenie – związane z wyższymi kwalifikacjami – daje większe szanse na znalezienie pracy. Potwierdza to najniższy odsetek osób bezrobotnych z najwyższymi kompetencjami w ogóle bezrobotnych. Długookresowe przewidywania zakładają brak zmian w dotychczasowej strukturze bezrobocia kobiet. W województwie mazowieckim kobiety są grupą borykającą się z trudnościami z dostępem do zatrudnienia znacznie częściej niż mężczyźni, pomimo posiadanych przez nie wysokich kwalifikacji. Korelacja wysokiego poziomu wykształcenia z prawdopodobieństwem zasilenia grona bezrobotnych w przypadku kobiet jest znacznie mniej eksponowana. Wysoki, ponad 60-procentowy udział kobiet w liczbie bezrobotnych z wyższym wykształceniem stanowi dowód istnienia dyskryminacji na rynku pracy. W niektórych powiatach odsetek kobiet w tej grupie przekracza 80%, m. in. w powiecie kozienickim, płockim czy lipskim. Dodatkowe wnioski przynosi analiza stażu pracy bezrobotnych. Większy staż pracy kobiet zmniejsza prawdopodobieństwo zostania osobą bezrobotną na Mazowszu.

Mazowiecki rynek pracy charakteryzuje się znaczącą liczbą bezrobotnych kobiet w wieku 25–44 lat, legitymujących się wykształceniem średnim oraz tych, które posiadają maksymalnie 5-letni staż pracy. Prognozowany spadek liczby kobiet poszukujących zatrudnienia nie przełoży się na spadek udziału pań w liczbie bezrobotnych. Odsetek tych ostatnich w badanych powiatach będzie znaczący, szczególnie w gronie osób z wykształceniem wyższym. Dodatkowo przewidywany wysoki udział bezrobocia długoterminowego kobiet będzie pogłębiał już istniejące różnice między obiema płciami.

Rozdział 3

Prognozy popytu na pracę kobiet

Celem tego rozdziału jest nakreślenie prognoz dotyczących wielkości zapotrzebowania na pracę kobiet. Określenie poziomu popytu na pracę stanowi bardzo ważny element identyfikacji stopnia dyskryminacji kobiet na rynku pracy. Kierunki i tempo zmian popytu na pracowników w poszczególnych powiatach ukazano w dekompozycji na sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności (z 2004 r.).

Na potrzeby niniejszego raportu popyt na pracę ogółem aproksymowano liczbą pracujących osób oraz liczbą wolnych miejsc pracy. Pierwsza z wymienionych kategorii odzwierciedla wielkość zapotrzebowania, które udało się zaspokoić. Druga zmienna wiąże się natomiast z popytem, który z różnych przyczyn, nie został zaspokojony w przedsiębiorstwach. Tak szeroka definicja zapotrzebowania na pracę pozwala lepiej scharakteryzować lokalny rynek pracy.

Analiza danych historycznych oraz predykcje popytowej strony rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem pozycji kobiet, stanowiąc mogą narzędzie do oceny równościowej polityki zatrudnienia na mazowieckim rynku pracy. Uzyskane na szczeblu powiatowym predykcje mogą być pomocne w wyodrębnieniu sekcji, w których zaobserwować można segregację zawodową w płaszczyźnie horyzontalnej, a tym samym dyskryminację ze względu na płeć. Podział na zawody typowo kobiece i męskie przedstawiony został poprzez wskazanie procentowego udziału zapotrzebowania na pracę kobiet w ogóle popytu na siłę roboczą.

Główny akcent w ramach przeprowadzonego badania położono na analizę sytuacji kobiet na mazowieckim rynku pracy. Kobiety stanowią grupę w większości skoncentrowaną w usługach nierynkowych, tj. edukacji, administracji publicznej i ochronie zdrowia, czyli sekcjach relatywnie gorzej opłacanych.

Rozdział ten ma na celu ukazanie skali tego zjawiska. Przeprowadzone prognozy liczby wolnych miejsc pracy dla kobiet zaprezentowano w podziale na konkretne sektory działalności gospodarczej. Pozwoliło to zidentyfikować obszary województwa charakteryzujące się określoną sytuacją na rynku pracy. Ponadto wyodrębnienie w ramach każdego powiatu dziedzin gospodarki, w których prognozowany jest brak popytu niezrealizowanego, może przyczynić się do skuteczniejszego planowania działań związanych z przeciwdziałaniem bezrobociu wśród kobiet.

Rozdział 3 (podobnie jak poprzednie) wykorzystuje dane w agregacji terytorialnej – wojewódzkiej i powiatowej.

3.1. Województwo mazowieckie

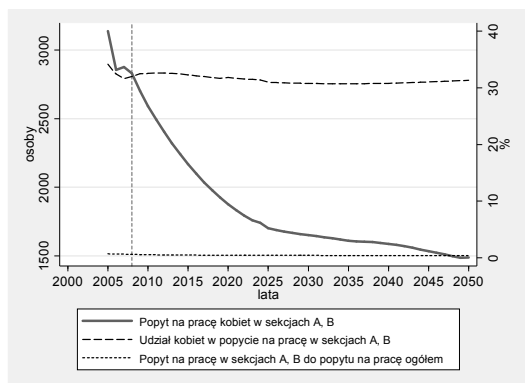
Województwo mazowieckie charakteryzuje się największym zapotrzebowaniem na pracowników na tle poszczególnych regionów w Polsce. Biorąc pod uwagę liczbę wolnych miejsc pracy w tym rejonie, należy zauważyć, że lata 2005–2007 były okresem znaczących pozytywnych zmian w kontekście możliwości pozyskania pracy. W 2007 roku liczba wakatów wzrosła prawie 2 razy w stosunku do 2006 roku. W 2008 roku cecha ta ponownie uległa redukcji, do poziomu 24 tys. miejsc. Prognoza na kolejne lata wskazuje na względnie stabilną w czasie tendencję spadkową. W 2050 roku szacuje się, że w całym województwie mazowieckim liczba wolnych miejsc pracy będzie wynosiła 14 tys., co stanowi redukcję o 42% w stosunku do 2008 roku i stanowi 1,2% całego popytu na pracę.

Analiza ekonomiczna tego województwa pozwala stwierdzić, że pozyskanie pracy w ramach tego obszaru jest znacznie łatwiejsze niż w przypadku pozostałych obszarów Polski. Ze względu na silny i szybki rozwój tego regionu wciąż zgłaszane jest zapotrzebowanie na różnego rodzaju specjalistów. Ogólny popyt na pracę w 2008 r. wyniósł niespełna 1 473 000, z czego ponad połowę stanowiło zapotrzebowanie na osoby płci żeńskiej. Świadczy to o stosowaniu polityki równościowej i jednakowe uznanie dla potencjalnych pracowników niezależnie od ich cech społeczno-demograficznych. Z prognozy długookresowej wynika, że zależność ta zostanie zachowana. Niemniej jednak należy podkreślić, że ogólne zapotrzebowanie na pracę szacowane jest jako trend malejący. W 2050 roku szacuje się, że pracodawcy zgłoszą popyt prawie o 18% niższy względem 2008 roku. Rozpatrując całe województwo mazowieckie, można zauważyć, że wielkość popytu jest większa w regionach położonych bliżej większych ośrodków metropolitalnych. W 2008 roku cecha ta przyjęła najwyższe wartości w Warszawie – 843 tys., Radomiu – 53 tys., Płocku – 50,6 tys., powiecie pruszkowskim – 40 tys. i piaseczyńskim – 37,6 tys. Biorąc pod uwagę wielkości dla poszczególnych płci, polityka równych szans dotyczyła Warszawy i Radomia. Konfrontując te wyniki z wielkościami przewidywanymi na 2050 rok, należy zauważyć, że pierwsze miejsce nadal przypada Warszawie, natomiast na drugie i trzecie przesunęły się powiaty: pruszkowski – 45 tys. i piaseczyński – 40 tys.

Rozpatrując wielkość zatrudnienia, które jest ważnym elementem oceny rynku pracy, można stwierdzić, że całościowa liczba osób pracujących w województwie mazowieckim wykazywała tendencję wzrostową w okresie historycznym, tj. 2003–2008. Z kolei wcześniejsze lata (1997–2003) charakteryzowały się tendencją spadkową. Zależności te są obserwowane na całym rynku pracy, niezależnie od płci pracowników. Biorąc pod uwagę wielkości szacunkowe, należy zauważyć, że w długim okresie można się spodziewać ujemnych przyrostów wielkości zatrudnienia. Konfrontując dane z 2008 roku z prognozami na 2050 rok należy zauważyć, że wielkość zatrudnienia spadnie o ponad 17% niezależnie od płci. W 2008 roku liczba pracujących kobiet wynosiła 732 tys., a w 2050 roku 607 tys. Stosunkowo wysoki,

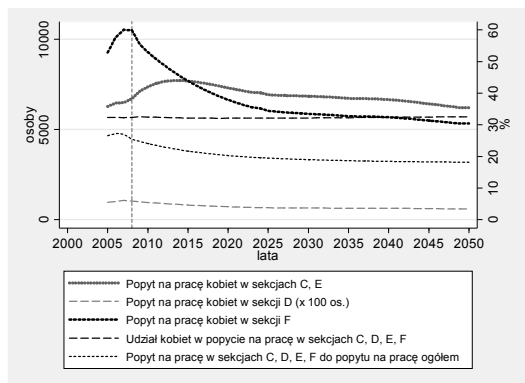
względnie stabilny w czasie i w kolejnych okresach prognozowanych, udział kobiet w ogóle zatrudnionych świadczy o stosowaniu polityki równościowej w sferze zatrudnienia niezależnie od płci.

Popyt na pracę kobiet w rolnictwie w całym województwie mazowieckim podlegał licznym wahaniom w okresie 2005–2008. W 2008 roku wynosił on 2 830 i szacuje się, że przez cały okres prognozy będzie ulegał zmniejszaniu z roku na rok.

Rys. 3.1. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w województwie mazowieckim

Tym samym w 2050 roku wielkość ta ulegnie zmniejszeniu o prawie 1/3 względem 2008 roku. Marginalne znaczenie sektora rolnictwa w połączeniu z około 31% udziałem popytu na pracę kobiet w całym okresie analizy nie warunkuje negatywnej oceny województwa pod kątem zatrudnienia w tej branży. W tym przypadku odsunięcie kobiet od branży mało perspektywicznej przedstawia ich sytuację w pozytywnym świetle.

Rys. 3.2. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w województwie mazowieckim

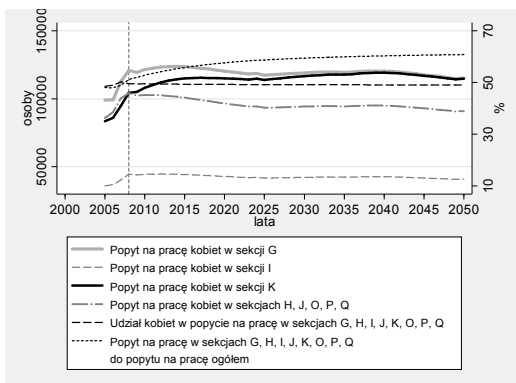
i E popyt ten będzie się zwiększał, aż do 2038 roku, kiedy jego wielkość zrówna się z tą zgłaszaną w 2008 roku. W długim okresie przewiduje się spadek tej wielkości

Przewiduje się, że w długim okresie popyt spadnie do około 1 490 kobiet, co stanowi 47-procentową redukcję w 2050 roku względem 2008. W okresie 2005–2007 liczba wolnych miejsc pracy w tej branży rosła (porównując rok 2005 z 2007 należy podkreślić, że był on 7-krotny). Rok 2008 zapoczątkował tendencję spadkową, która jest także przewidywana na kolejne okresy. Największe zmiany będą odczuwalne w początkowych latach, natomiast w kolejnych liczba wakatów będzie względnie stabilna – około 28.

Biorąc pod uwagę cały sektor przemysłowy w województwie mazowieckim, można uznać, że lata 2005–2007 były okresem względnego wzrostu popytu na pracę kobiet. W 2008 r. największa chłonność charakteryzowała sekcję przetwórstwa przemysłowego (85% całego zapotrzebowania). Przeprowadzone analizy prognostyczne wskazują na ujemne przyrosty wielkości popytu na pracę kobiet w sekcjach D i F, począwszy od pierwszych lat szacunków. Z kolei w ramach sekcji C

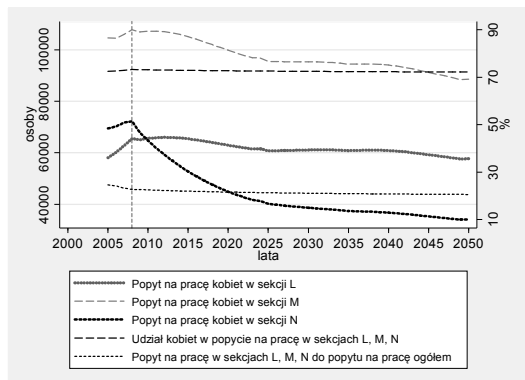
o 7% w odniesieniu do ostatniego okresu historycznego. Perspektywa pozyskania wakatów będzie najbardziej prawdopodobna tylko w ramach sekcji C i E ze względu na wzrost liczby wolnych miejsc pracy w 2050 roku. Lata 2005–2006 były okresem wzrostu znaczenia sektora przemysłowego w całym rynku pracy w województwie. W 2008 roku udział ten spadł do 25% i zapoczątkował prognozowane spadki – do poziomu 18% w 2050 roku. Co trzecim pracownikiem w tej branży jest i będzie kobieta. Zestawiając te dane można wnioskować o silnej maskulinizacji przemysłu, a tym samym o silnej segregacji zawodowej w tym sektorze.

Rozpatrując wielkość zgłaszanego zapotrzebowania na pracę w usługach rynkowych, można zauważyć, że poza sekcją I pracodawcy cenią kobiety i mężczyzn w równym stopniu jako potencjalnych pracowników. Znacząco wyższy popyt na pracę kobiet charakteryzuje sekcje H, J, O, P, Q. Tendencja ta będzie kontynuowana w latach prognoz. Pozycja sektora usług rynkowych mówi o jego sile, zarówno w okresie historycznym (48% udziału w 2005 roku), jak i prognozowanym – niespełna 61%. Zestawiając wzrost udziału popytu na pracę w tego typu usługach w ramach całego zapotrzebowania na pracę o 12 p.p. (punktów procentowych) z udziałem popytu na siłę kobiet, można stwierdzić, że sytuacja kobiet przedstawia się bardzo optymistycznie. Promuje się tutaj inicjatywy równouprawnienia, gdyż udział popytu na pracę rozkłada się względnie proporcjonalnie na obie płcie. 49% udział kobiet w 2050 roku świadczy o zerwaniu ze stereotypem o kwalifikacji kobiet tylko do pewnych zawodów. Tym samym mają one szansę godnego wynagrodzenia i zapewnienia wyższego statusu społecznego, jaki gwarantuje zatrudnienie w tym sektorze.

Rys. 3.3. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w województwie mazowieckim

Okres 2005–2008 można określić jako wzrost zgłaszanego zapotrzebowania na pracę kobiet w usługach nierynkowych. Lata prognoz, mimo iż będą owocowały w spadku tej wielkości, to konfrontując liczbę wolnych miejsc pracy, kobiety mają

Rys. 3.4. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w województwie mazowieckim

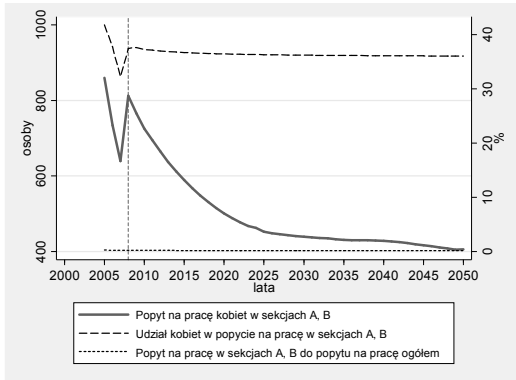
znacznie większe szanse podczas poszukiwań zatrudnienia, gdyż większość ofert jest kierowana bezpośrednio do osób płci żeńskiej. Usługi nierynkowe stanowią ok. 1/5 ogólnego popytu na pracę. Zestawiając rok 2005 z 2050 widoczny jest spadek o 4 p.p. Z kolei udział popytu na pracę kobiet pozostaje względnie stabilny przez cały okres poddany analizie – 72%. Wskaźnik ten determinuje silną feminizację tego sektora. Jest to nierozdzielnie związane z utartymi przekonaniem o kwalifikacji osób płci żeńskiej do pewnych

zawodów, które oferują pewniejsze zatrudnienie, jednak niższe wynagrodzenie, które wpływa na poziom stopy życiowej. W województwie wciąż jest za mało inicjatyw, które mogłyby sprawić, by pracodawca uznał kobietę jako opłacalną inwestycję. Korzystna sytuacja kobiet dotyczy tylko sektora usług rynkowych, w którym widać skutki polityki równościowej oraz rolnictwa, które jako marginalna branża odsuwa kobiety na dalszy plan. Niepokojąca jest silna feminizacja sekcji mniej opłacalnych – nierynkowych

3.2. Warszawa

W okresie 2005–2007 miała miejsce tendencja wzrostowa w liczbie wolnych miejsc pracy. Rok 2008 zaowocował spadkiem niezrealizowanego popytu do 13,8 tys. Prognozy wskazują na względnie stabilną w czasie wielkość cechy – ok. 8 tys., tj. prawie 1,1% ogólnego popytu na pracę.

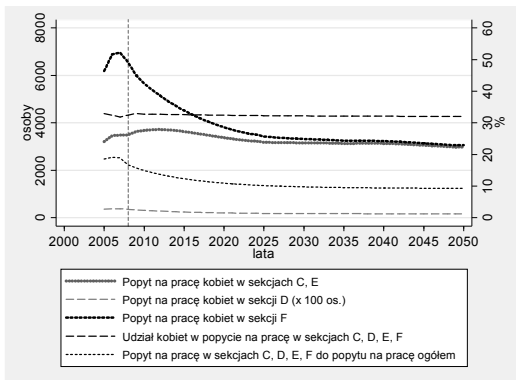
Analiza popytu na pracę kobiet w sektorze rolniczym pozwala stwierdzić, że lata 2005–2007 charakteryzował trend spadkowy. Niewielkiemu wzrostowi w 2008 roku do ponad 800 osób towarzyszyły spadki w kolejnych okresach prognozowanych. Dane

Rys. 3.5. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w Warszawie

szacunkowe wskazują na coroczną redukcję zapotrzebowania na kobiety. Przewiduje się, że w 2050 roku wielkość popytu na pracę kobiet wyniesie 406 osób i będzie o 50% niższa niż w 2008 roku. Biorąc pod uwagę udział popytu kobiet w sekcjach A i B w ogólnym popycie na pracę należy zauważyć, że najniższą wartość przyjął w 2007 roku – 32%. Szacuje się, że przez cały okres prognozy udział ten będzie na względnie stabilnym poziomie 36%. Wielkość ta świadczy o dominacji mężczyzn w sektorze rolniczym w Warszawie. Niewielki poziom niezrealizowanego popytu oraz marginalne znaczenie tej branży warunkuje brak perspektyw na zatrudnienie w rolnictwie. Podkreślając mało rolniczy charakter stolicy, popyt na pracę w tym sektorze nie jest aż tak istotny na rynku pracy kobiet w Warszawie.

Biorąc pod uwagę cały sektor przemysłowy, należy zauważyć, że największy popyt na pracę kobiet charakteryzuje

Rys. 3.6. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w Warszawie

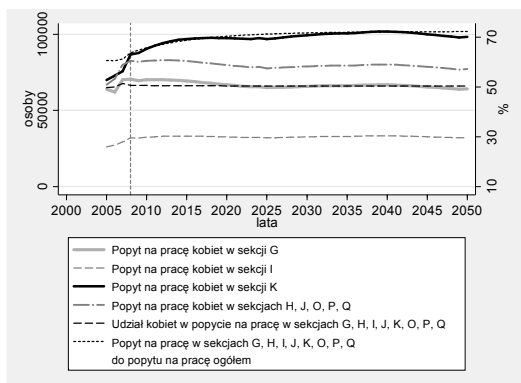
sekcję D. W 2006 roku popyt na pracę kobiet w budownictwie był dwa razy większy niż dla sekcji C i E. Szacuje się, że w 2050 roku popyt na pracę w sekcjach C, E spadnie o ponad 14% względem 2008 roku. Dla budownictwa redukcja ta będzie sięgała ponad 53%. Szacuje się, że liczba wolnych miejsc będzie się utrzymywała na stabilnym poziomie przez cały okres prognozy – 52. Dane historyczne wskazują na stabilny w czasie udział

o dominacji mężczyzn w sektorze rolniczym w Warszawie. Niewielki poziom niezrealizowanego popytu oraz marginalne znaczenie tej branży warunkuje brak perspektyw na zatrudnienie w rolnictwie. Podkreślając mało rolniczy charakter stolicy, popyt na pracę w tym sektorze nie jest aż tak istotny na rynku pracy kobiet w Warszawie.

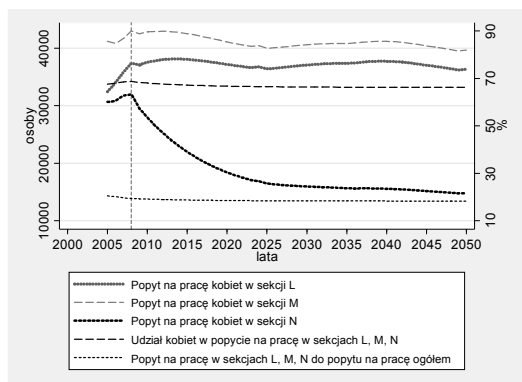
popytu na pracę w tym sektorze względem całego popytu na zatrudnienie, jednak szacuje się, że udział ten w 2050 roku zmniejszy się o połowę względem 2008 roku. Z kolei udział popytu na pracę kobiet w całościowym popycie był i będzie wynosił 32%. Niski udział kobiet względem mężczyzn w ramach ogólnego popytu na pracę oraz malejący udział sektora przemysłowego w całej strukturze popytu na zatrudnienie świadczy o dobrej sytuacji kobiet na rynku pracy.

Analiza popytu na pracę kobiet w ramach sektora rynkowego wskazuje na dominację osób płci żeńskiej w sekcji K. Co więcej, można stwierdzić, że w ramach sekcji K oraz H, J, O, P, Q większa liczba wolnych miejsc pracy była dedykowana właśnie kobietom. Tendencja ta będzie także obserwowana w kolejnych okresach szacunków. Największe rozbieżności będą charakterystyczne dla transportu i gospodarki magazynowej. Dane historyczne, jak i szacunkowe, pozwalają stwierdzić, że udział popytu na pracę kobiet w stosunku do całościowego zapotrzebowania na pracę wynosi około 50%, co warunkuje równościową politykę zatrudnieniową. Rosnący udział sektora usług rynkowych w ramach całej gospodarki jest dowodem na wzrost znaczenia tego sektora.

Równomierne rozłożenie popytu na pracowników niezależnie od ich płci oraz wysoki udział sektora usług rynkowych pozwala wnioskować o pozytywnej sytuacji kobiet na rynku pracy w Warszawie.

Rys. 3.7. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w Warszawie

Rys. 3.8. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w Warszawie

kobiet popyt ten spadnie o ponad 53% w 2050 roku względem 2008. Dane historyczne,

Największe zapotrzebowanie na pracę kobiet w ramach sektora usług nierynkowych jest obserwowalne w edukacji. W 2008 roku liczba wolnych miejsc pracy dla kobiet w całej branży była prawie 2 razy większa niż dla mężczyzn. Szacuje się, że tendencja ta utrzyma się w kolejnych okresach. Sekcja L charakteryzuje się względnie stabilną wielkością zapotrzebowania na pracowników w całym horyzoncie prognozy. Największe spadki w wielkości popytu będą obserwowalne w sekcji N, gdzie dla kobiet popyt ten spadnie o ponad 53% w 2050 roku względem 2008. Dane historyczne,

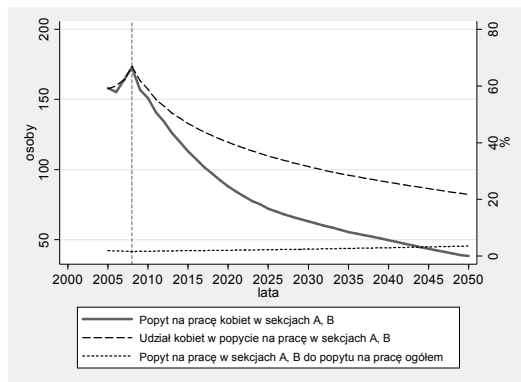
jak i prognozowane, wskazują na względnie niski udział popytu na pracę w sektorze usług nierynkowych, wynoszący około 18% w 2050 roku. Wysoki udział popytu na pracę kobiet w sekcjach nierynkowych w stosunku do całego popytu na pracę, w połączeniu z pozycją sektora w ramach gospodarki, mówi o braku równości względem płci.

Podsumowując, Warszawa stanowi atrakcyjne miejsce pracy dla kobiet. Mimo iż sektor usług nierynkowych jest silnie sfeminizowany, to wysoki udział sektora rynkowego w ogólnym popycie na pracę wraz z utrzymującym się 50% udziałem kobiet jako pożądaných pracowników, przemawia na korzyść powiatu jako respektującego równościową politykę zatrudnienia.

3.3. Ostrołęka

Ostrołęka charakteryzowała się rosnącą liczbą wolnych miejsc pracy w okresie 2005–2007. Z roku na rok można zaobserwować wzrosty o ok. 100%. W 2008 roku niezrealizowany popyt spadł z poziomu 386 do 266. W długim okresie szacuje się, że będzie miała miejsce redukcja liczby wolnych miejsc pracy do ok. 130, co odpowiada zaledwie 2,7% ogólnego popytu na pracę w tym rejonie.

Sektor rolniczy w Ostrołęce odznacza się malejącym zapotrzebowaniem na pracę

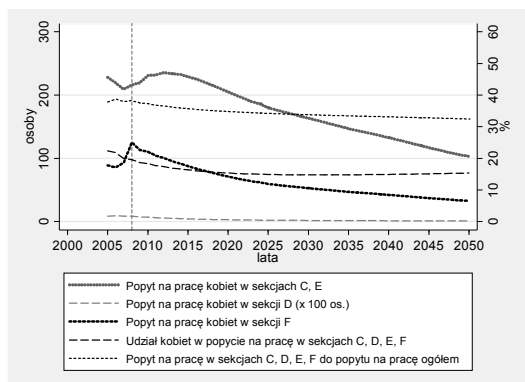

Rys. 3.9. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w Ostrołęce

kobiet w długim okresie. Dane historyczne wskazują jednak na wzrost zainteresowania pracownikami tej płci. Prognozuje się, że w długim okresie popyt na pracę kobiet w rolnictwie spadnie o prawie 78% względem 2008 roku, osiągając poziom 38 osób w 2050 roku. Znaczenie tego sektora w gospodarce wykazuje niewielką tendencję wzrostową. Pod koniec okresu historycznego udział rolnictwa w popycie na pracę ogółem wynosił 1,59%. W 2050 roku szacuje się, że udział ten wzrośnie do 3,5%, przy

czym zapotrzebowanie na pracę w tej branży wskazuje na mężczyzn jako najbardziej pożądaných pracowników. Warto zwrócić uwagę, że z roku na rok będzie obserwowany spadek dominacji kobiet na rzecz mężczyzn w ramach tego sektora. Sekcje A i B nie są szczególnie istotne w strukturze całego rynku pracy w Ostrołęce, co jest charakterystyczne dla terenów miejskich. Tym samym można stwierdzić, że Ostrołęka nie jest rekomendowana do poszukiwania pracy w rolnictwie.

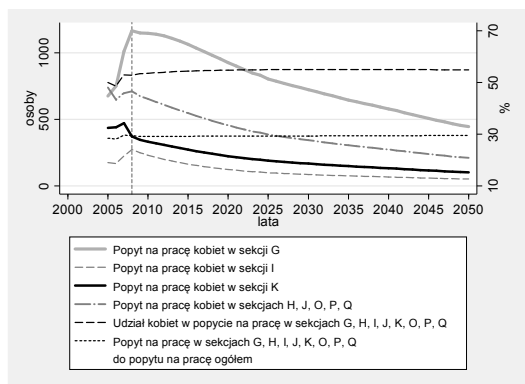
Analiza sektora przemysłowego pozwala wysnuć wniosek, że niezależnie od rozpatrywanej sekcji, dane historyczne obrazują względnie stabilną w czasie wielkość popytu na pracę kobiet. Największym zapotrzebowaniem na osoby płci żeńskiej cieszy się sekcja D. Co więcej, szacuje się, że we wszystkich sekcjach w długim okresie popyt ten będzie się zmniejszał. Największe spadki są przewidywane w ramach przetwórstwa przemysłowego, gdyż w 2050 roku zostanie odnotowany spadek o ponad 87% względem 2008 roku. Z kolei dla budownictwa redukcja ta osiągnie prawie 74%. Dla sekcji C, E i F brak jest wolnych miejsc pracy i szacuje się, że tendencja ta utrzyma się także w pozostałych okresach. Około 1/3 całego zapotrzebowania na pracę

Rys. 3.10. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w Ostrołęce

w Ostrołęce przypada na sektor przemysłowy. Branża ta jest wysoce zmaskulinizowana, o czym świadczy około 15% udział popytu na pracę kobiet w ogólnym popycie na pracę w okresie prognozy. Szczegółowa analiza Ostrołęki pod kątem przetwórstwa przemysłowego pozwala stwierdzić, że silna dominacja mężczyzn w sekcjach od C do F oraz duże znaczenie samego sektora przemawia na niekorzyść powiatu, który nie respektuje równych praw pracowników na rynku pracy w zależności od płci.

Rozpatrując popyt na pracę kobiet w usługach rynkowych, należy zauważyć, że w okresie 2005–2008 miała miejsce tendencja wzrostowa (sekcje G, I, K). Natomiast w kolejnych latach, niezależnie od analizowanej sekcji, szacuje się spadek zapotrzebowania na pracowników płci żeńskiej

Rys. 3.11. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w Ostrołęce

aż do poziomu 54% w 2050 roku. Znaczący udział w połączeniu z tym, że częściej niż

wzrosty się sekcja D. Co więcej, szacuje się, że we wszystkich sekcjach w długim okresie popyt ten będzie się zmniejszał. Największe spadki są przewidywane w ramach przetwórstwa przemysłowego, gdyż w 2050 roku zostanie odnotowany spadek o ponad 87% względem 2008 roku. Z kolei dla budownictwa redukcja ta osiągnie prawie 74%. Dla sekcji C, E i F brak jest wolnych miejsc pracy i szacuje się, że tendencja ta utrzyma się także w pozostałych okresach. Około 1/3 całego zapotrzebowania na pracę w ramach tej branży. Okazuje się, że sekcje H, J, K, O, P, Q są branżami, w których kobiety są bardziej pożądanymi pracownikami niż mężczyźni. Szacuje się, że pomimo spadku względem okresu historycznego, najwięcej wolnych miejsc pracy dla kobiet będzie w handlu i naprawach – 18. Przewiduje się, że udział popytu na pracę w usługach rynkowych względem całego popytu na pracę będzie stabilny przez cały okres prognozy – 29%. Dodatkowo udział kobiet będzie wzrastał,

co drugim pracownikiem jest kobieta przemawia na korzyść powiatu. Prokobiece podejście w połączeniu z większymi korzyściami wymiernymi jest dowodem na brak dyskryminacji płci.

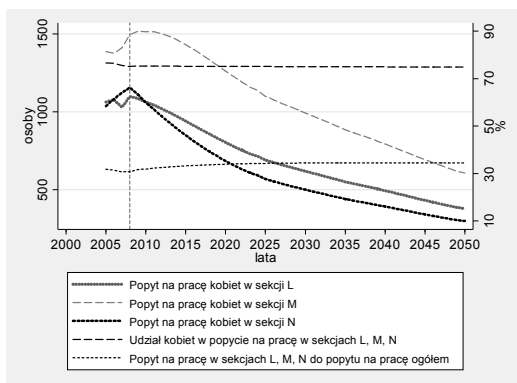
Sektor usług nierynkowych jest wysoce sfeminizowany, gdyż popyt na pracę jest wyższy dla kobiet niż mężczyzn. Zależność ta charakteryzuje wszystkie sekcje w ramach tej branży. Lata 2005–2007 owocowały we wzroście wielkości zapotrzebowania na pracowników płci żeńskiej.

W 2008 roku zaledwie 1/5 całego popytu na pracę w edukacji i ochronie zdrowia było dedykowane osobom płci męskiej. Szacuje się, że w kolejnych okresach zależność ta będzie kontynuowana. Analiza wolnych miejsc pracy pozwala stwierdzić, że kobiety mają większe szanse na znalezienie pracy niż mężczyźni, zwłaszcza w administracji. Udział sektora usług nierynkowych w ramach gospodarki jest szacowany jako rosnący. W 2050 roku przewiduje się, że będzie najwyższy w ramach wszystkich branż. Dodatkowo prawie 75% udziału popytu na pracę kobiet w ogólnym popycie na pracę w tym obszarze w ramach całego okresu analizy warunkuje uzyskiwanie niższych płac.

Ostrołęka respektuje prawa kobiet w równym stopniu jak mężczyźni w pewnych obszarach. Przemysł jako branża najbardziej opłacalna jest zdominowana przez mężczyzn. Mimo względnie silnej pozycji sektora nierynkowego jest to wciąż obszar mniej intratny. Należy jednak podkreślić 54% udziału popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych, który przemawia na korzyść powiatu.

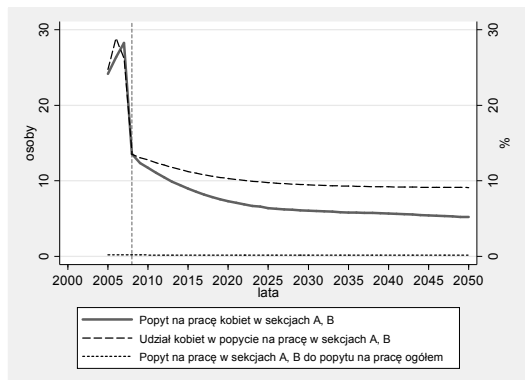
3.4. Płock

Płock w latach 2005–2007 charakteryzował się optymistyczną tendencją wzrostową w obszarze wolnych miejsc pracy. W 2007 roku popyt niezrealizowany był ponad 4 razy większy niż w 2005 roku. Rok 2008 zapoczątkował tendencję malejącą, która będzie się utrzymywała przez cały okres prognozy. Szacuje się, że w kolejnych latach wielkość ta będzie względnie stabilna w czasie, tj. ok. 450 wolnych miejsc pracy, co stanowi 1,2% popytu na miejsca pracy w 2050 roku.

Rys. 3.12. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w Ostrołęce

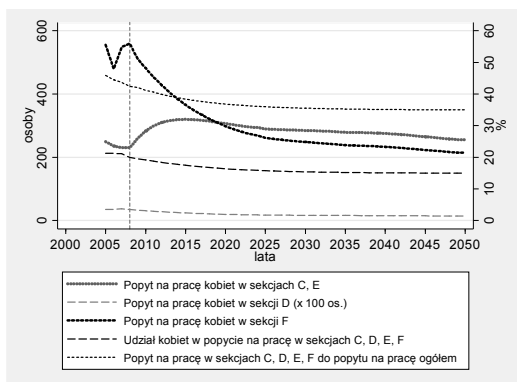
Lata 2005–2007 charakteryzuje wzrostowa tendencja w kontekście popytu na pracę kobiet w rolnictwie. Najwyższą wartość Płock osiągnął w 2007 roku na poziomie 28 osób, w tym 4 miejsca pracy pozostawały wolne. Począwszy od 2008 roku

Rys. 3.13. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w Płocku

do całego popytu na zatrudnienie. W 2050 roku szacuje się, że udział ten spadnie z poziomu 28% w 2006 roku do 9%. Bardzo małe znaczenie tego sektora w całej gospodarce wpływa na negatywną percepcję tego powiatu jako miejsca pracy w sektorze rolnictwa. Należy jednak zaznaczyć, że to mężczyźni są pożądanymi pracownikami w tej branży, co wpływa na lepszą sytuację kobiet.

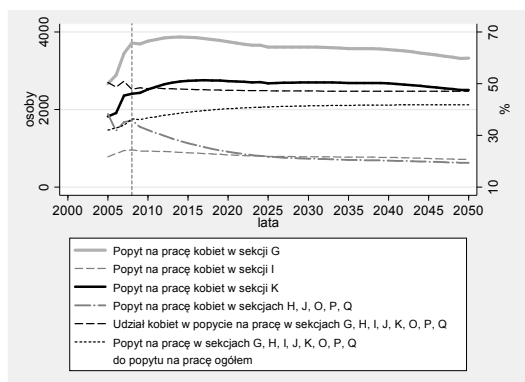
Analiza całego sektora przetwórstwa pozwala stwierdzić, że największy popyt na pracę kobiet charakteryzuje sekcję D. Podczas gdy w okresie historycznym utrzymywała się na względnie stabilnym poziomie, z niewielkimi wzrostami, to w okresach prognozowanych szacuje się, że wielkość popytu na pracę kobiet w sekcjach D i F będzie malała. Z kolei dla sekcji C i E do 2015 roku będzie obserwowany trend wzrostowy, natomiast po tym okresie malejący. W 2050 roku w ramach sekcji C, E będzie można zaobserwować, względem 2008 roku, wzrost zapotrzebowania o 11% na pracowników kobiecych, a w pozostałych będą odnotowane spadki, sięgające 59% dla sekcji D i prawie 62% dla F. W ramach sekcji C, D, E liczba wolnych miejsc pracy dla kobiet będzie ponad 2 razy mniejsza niż dla mężczyzn. W ramach budownictwa dysproporcje będą ponad 10-krotne. Malejący udział popytu na pracę kobiet w prze-

Rys. 3.14. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w Płocku

myśle, sięgający ok. 14% w 2050 roku oraz 35% udział przemysłu w ogólnym popycie świadczą o zjawisku segregacji zawodowej.

Sekcje G, H, J, O, P, Q charakteryzowały się tendencją wzrostową w ramach wielkości popytu na pracę osób płci żeńskiej. Co więcej, prognozuje się, że do 2015 roku trend rosnący będzie kontynuowany. Porównując popyt na pracę kobiet

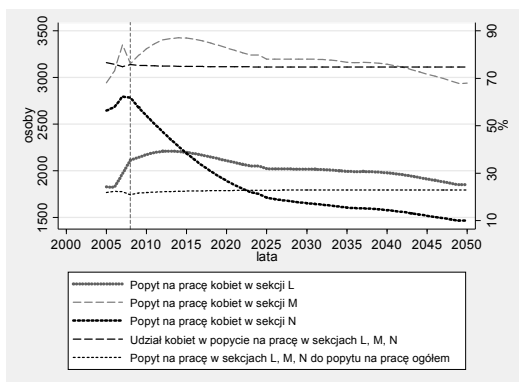

Rys. 3.15. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w Płocku

na pracę kobiet. W 2005 roku wskaźnik udziału – 50% warunkował równościową politykę zatrudnieniową, a w 2050 roku spadł on do poziomu 47%. Można zatem wnioskować o względnie silnej pozycji kobiet i niewielkich problemach z respektowaniem równych praw pracowników.

Dane historyczne wskazują na znacząco wyższy popyt na pracę kobiet względem mężczyzn i zależność ta będzie zauważalna w całym okresie prognozy. Największe rozbieżności są w ramach ochrony zdrowia. Ma to także przełożenie na liczbę wolnych miejsc pracy. Udział sektora usług nierynkowych wynoszący w 2008 roku ok. 21% będzie względnie stabilny w całym horyzoncie prognozy. Porównując tę wielkość z pozostałymi udziałami sektorów, należy stwierdzić, że jego rola jest znacznie niższa i stanowi prawie połowę udziału sektora usług rynkowych w 2050 roku. Branża ta jest wysoce sfeminizowana, gdyż udział popytu na pracę kobiet względem całego popytu na pracę wynosi 74% i wielkość ta będzie się utrzymywała w całym horyzoncie prognozy. Co więcej, liczba wolnych miejsc pracy w tej branży jest głównie dedykowana

i mężczyzn, należy podkreślić, że mimo ogólnego spadku wielkości popytu na pracę w usługach rynkowych, w tych sekcjach kobiety są bardziej oczekiwanymi pracownikami. Ma to odzwierciedlenie w liczbie wolnych miejsc pracy. Znaczenie sektora usług rynkowych w gospodarce rośnie z roku na rok. Wzrost ten jest zauważalny w początkowych okresach prognozy, do 2019 roku. Kolejne lata zaowocują względnie stabilnym udziałem na poziomie 41%. Wzrost ten nie pociąga za sobą zwiększającego się udziału popytu

Rys. 3.16. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w Płocku

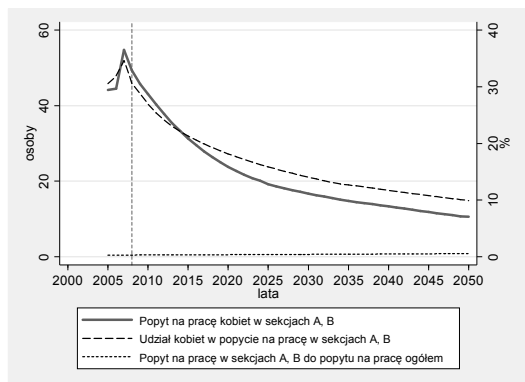
kobietom. Dominacja osób płci żeńskiej świadczy o zjawisku segregacji zawodowej i jednoczesnym przypisaniu roli kobiety do zawodów gorzej opłacanych.

W Płocku kobiety są przypisane w głównej mierze do usług nierynkowych. Przemysł jako branża lepiej opłacalna jest zdominowana przez mężczyzn. Mimo względnie wysokiego udziału kobiet w usługach rynkowych, powiat ten nie jest wolny od zjawiska segregacji zawodowej.

3.5. Radom

Analogicznie jak we wszystkich miastach powiatowych, Radom także charakteryzował się zwiększaniem się liczby wolnych miejsc pracy w latach 2005–2007. Podczas gdy w 2007 roku było prawie 1,3 tys. wakatów, to w 2008 roku już tylko 870. Przez cały okres prognozy szacuje się, że wielkość ta będzie stabilna, ok. 460, co stanowi 2,4% ogólnego zapotrzebowania na zatrudnienie.

Wielkość popytu na pracę kobiet w rolnictwie osiągnęła wartość maksymalną w 2007 roku i wyniosła 54 osoby, w tym 5 etatów pozostało wolnych. W pozostałych latach historycznych popyt został zrealizowany na poziomie 44 osób. W długim okresie zakładany jest trend spadkowy,

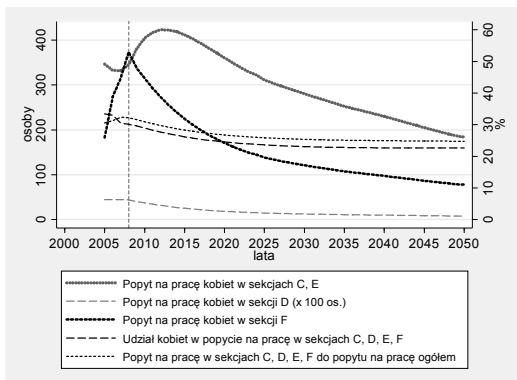

Rys. 3.17. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w Radomiu

się polepszała. Należy podkreślić, że zmiany te będą zauważalne dopiero w długim okresie prognozy, gdyż dane historyczne wskazują na 30% udział kobiet w popycie na pracę w omawianym sektorze. Redukcja ta sięgnie ponad 67% względem 2008 roku. W 2050 roku popyt na pracę kobiet w rolnictwie wyniesie około 11 osób i zostanie w całości zrealizowany.

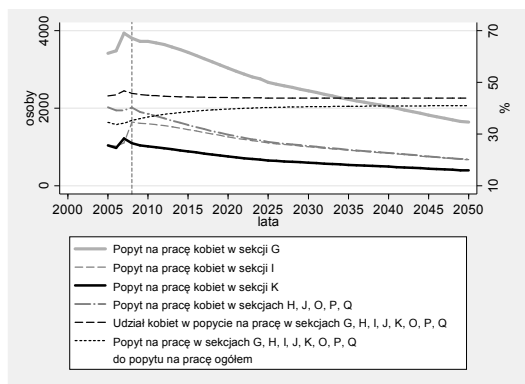
się zakładany jest trend spadkowy, sięgający prawie 79% w 2050 względem 2008 roku. Rolnictwo w Radomiu jest branżą mającą niewielki wpływ na całą strukturę gospodarki. Świadczy o tym zarówno niewielki wskaźnik udziału popytu na pracę w tej branży w ogólnym popycie na pracę, jak również nieznaczna liczba wolnych miejsc pracy. Biorąc pod uwagę te wskaźniki, jak również względnie niski udział popytu na pracę kobiet w rolnictwie wynoszący 9% w 2050 roku, można stwierdzić, że sytuacja kobiet będzie

Lata 2005–2007 były okresem względnie stabilnego poziomu wielkości popytu na pracę kobiet w przemyśle. Niemniej jednak w ramach budownictwa można było zaobserwować wzrost o 93% w 2008 roku względem 2005. Dane przewidywane wskazują na trend spadkowy niezależnie od analizowanej sekcji. Prognozy mówią o największych zmianach w przetwórstwie (spadek o prawie 82% w 2050 roku względem 2008). Podobne redukcje będą odnotowane w budownictwie. Niewielka liczba wolnych miejsc pracy dla kobiet względem mężczyzn oraz znaczące redukcje w latach kolejnych świadczą o znacznie większych szansach mężczyzn na pozyskanie pracy w branży wysoce opłacanej. W latach 2005–2007 udział popytu na pracę w przemyśle wynosił ok. 1/3, natomiast w okresach kolejnych będzie z roku na rok malał, do poziomu około 25% w 2050 roku. Co więcej, udział kobiet w popycie na pracę będzie znacząco niższy, gdyż zaledwie co piąty pracownik w 2050 roku w przemyśle będzie osobą płci żeńskiej. Sektor ten jest w głównej mierze przypisany jako męski, co warunkuje odsunięcie kobiet od możliwości pozyskania wyższego wynagrodzenia.

Rys. 3.18. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w Radomiu

Po okresie wzrostowej tendencji w wielkości popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych, szacuje się, że kolejne lata przyniosą spadki analizowanej cechy. Największe zmiany będą dotyczyły sekcji H, J, O, P, Q, gdyż redukcja osiągnie 64% w 2050 roku względem końca okresu historycznego. Sekcje H, J, O, P, Q są i będą w większej mierze bogate w wolne stanowiska dla kobiet.

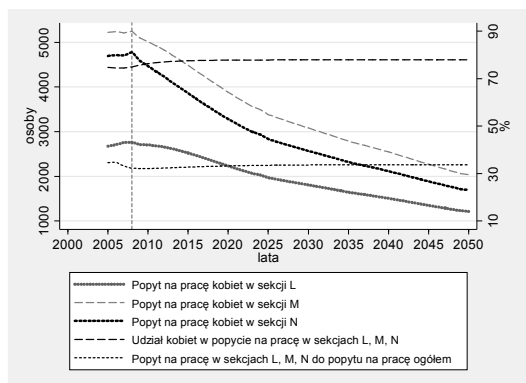

Rys. 3.19. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w Radomiu

Lata 2005–2008 charakteryzowała wzrostowa tendencja w kontekście udziału popytu na pracę w usługach rynkowych względem całego zapotrzebowania na zatrudnienie. Długookresowa prognoza wskazuje na kontynuację tej tendencji. W 2050 r. przewiduje się wzrost o 5 p.p. w stosunku do 2008 roku. Niestety wzrostowi temu towarzyszyć będzie spadek udziału popytu

na pracę kobiet. Wskaźnik ten na poziomie 44% w całym okresie prognozy mówi o nierównych szansach kobiet i mężczyzn na tym rynku pracy. Jednak należy podkreślić, iż rozbieżności nie są na tyle duże, by mówić o dalece posuniętej dyskryminacji.

Analiza danych historycznych pozwala stwierdzić, że sektor nierynkowy odznaczał się zwiększającym popytem na pracę kobiet. Z kolei okres prognozowany jest szacowany jako obfitujący w redukcję tego wskaźnika. Wszystkie sekcje są zagrożone

Rys. 3.20. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w Radomiu

W 2050 roku prawie 78% wszystkich pracowników w tej branży będą stanowiły kobiety. Potwierdza to słuszność przekonania o istnieniu branż przeznaczonych dla kobiet, a tym samym warunkuje zjawisko nierównego traktowania pracowników. Cechy społeczno-demograficzne warunkują przynależność do co do sektora ekonomicznego w ramach zatrudnienia.

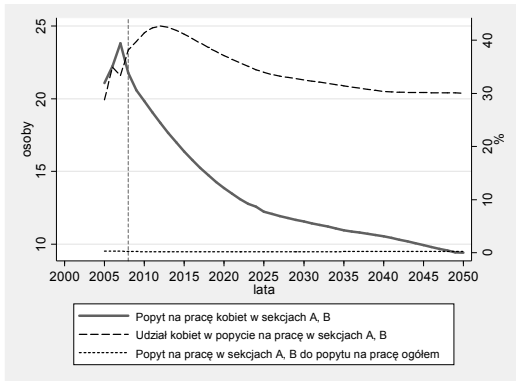
Radom nie stanowi atrakcyjnego miejsca pracy dla kobiet. Bardzo wysoki udział kobiet w sektorze nierynkowym, degradacja w przemyśle warunkują niższe płace. Jednak 44% udział popytu na pracę kobiet w sektorze prywatnym jest dowodem na próby stosowania polityki równościowej.

spadkiem popytu o znacznie ponad połowę. Najwięcej wolnych miejsc pracy nadal będzie charakterystycznych dla administracji publicznej – 46 w 2050 roku. Znaczenie sektora usług nierynkowych szacuje się, że pozostanie na względnie stabilnym poziomie w ramach prognozy i zrówna się z wielkością z okresu historycznego – 33%. Wysoki udział kobiet jako potencjalnych pracowników w tej branży świadczy o wysokim stopniu sfeminizowania. Prognozuje się, że dominacja ta będzie się z roku na rok zwiększać.

3.6. Siedlce

W okresie 2005–2007 miała miejsce optymistyczna tendencja wzrostowa w kontekście liczby wolnych miejsc pracy, gdyż z roku na roku się podwajała. W 2008 roku nastąpił spadek o około 200 wakatów. Co więcej, prognozuje się, że kolejne lata przyniosą dalszą redukcję. W całym okresie prognozy liczba wolnych miejsc pracy będzie względnie stała – 230 (ok. 1,6% popytu na pracę).

Lata 2005–2007 były okresem wzrostu wielkości popytu na pracę kobiet w rolnictwie. Szacunkowe dane mówią o spadkach tego wskaźnika do marginalnego poziomu 9 osób w 2050 roku. Popyt ten, począwszy od 2005 roku, będzie w pełni

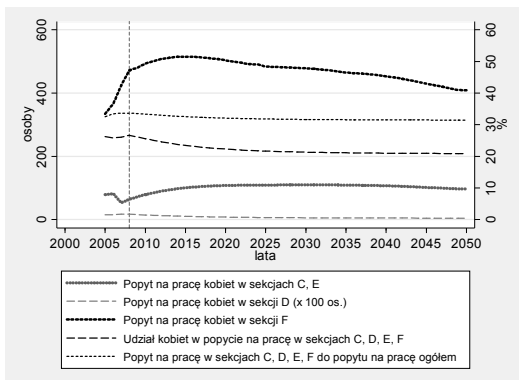

Rys. 3.21. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w Siedlcach

zrealizowany, o czym świadczy brak wolnych miejsc pracy. Należy także podkreślić, że znaczenie całego sektora rolnictwa w Siedlcach jest na tyle małe, że jego rola w całej gospodarce powiatu nie ma wpływu na kształtowanie się rynku pracy. Udział popytu na pracę kobiet będzie sukcesywnie wzrastał z roku na rok, aż do 2015 roku. Przekroczy wówczas 41%. Kolejne lata przeprowadzonych szacunków zaowocują spadkiem do poziomu 30%. Zdecydowanie nieznaczący udział rolnictwa, połączony z całkowitym zaspokojeniem zapotrzebowania na zatrudnienie jest znakiem tego, że rolnictwo nie może być postrzegane jako atrakcyjny sektor pracy dla kobiet

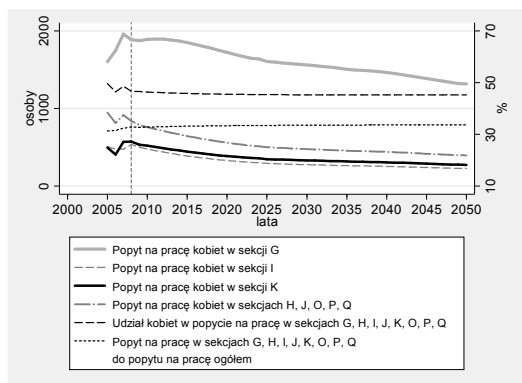
W kontekście zapotrzebowania na zatrudnienie jest znakiem tego, że rolnictwo nie może być postrzegane jako atrakcyjny sektor pracy dla kobiet

Sekcje C, E zarówno w okresie historycznym, jak i prognozy, zgłaszają popyt na pracę kobiet. Co więcej, wykazują one tendencję rosnącą. Niewielkie zmiany będą odnotowane w budownictwie (wzrosty aż do 2015 roku). Niestety sekcja D wskazuje na odmienny trend, gdyż w 2050 roku spadek wyniesie ponad 73% względem 2008 roku. Sektor przemysłowy jest zdominowany przez mężczyzn. Świadczy o tym fakt, że w 2008 roku zaledwie co czwartym pracownikiem była kobieta. Co więcej, w kolejnych okresach szacuje się, że udział ten będzie malał do poziomu 20%. Znaczenie samego sektora także przewiduje się, że będzie się zmniejszało. Podczas gdy w 2008 roku wpływ sektora przemysłowego i usług był niemal na identycznym poziomie, to w 2050 roku usługi nierynkowe będą miały znacznie większy wpływ na kształtowanie się zatrudnienia. Jednakże różnice te nie będą na tyle duże, by nie podkreślać znaczenia przemysłu. Tym samym, korelując ten fakt ze znacząco mniejszym wpływem kobiet na pracę w sektorze bardziej opłacalnym, można wnioskować o braku równego traktowania pracowników.

Rys. 3.22. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w Siedlcach

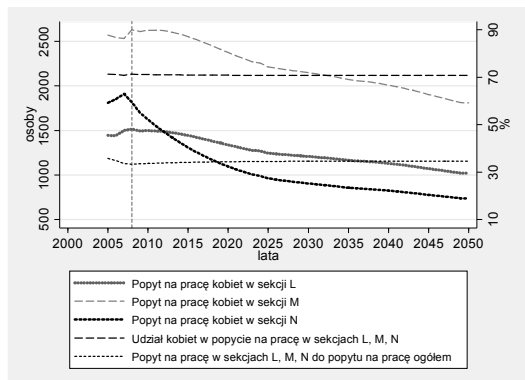
W 2008 roku wielkość popytu na pracę kobiet była niższa niż dla mężczyzn tylko w transporcie i obsłudze nieruchomości. W pozostałych sekcjach to kobiety były bardziej pożądanymi pracownikami. Dane szacunkowe mówią o kontynuacji tej tendencji. Popyt na pracę będzie ulegał zmniejszeniu. Największy niezrealizowany popyt miał miejsce w 2007 r., kiedy w handlu odnotowano 66 wolnych miejsc pracy dla kobiet. Zapotrzebowanie na pracę w usługach rynkowych w Siedlcach jest względnie stabilne i wynosi 33%. Z kolei udział popytu na pracę kobiet w tej branży jest przewidywany jako spadkowy. Podczas gdy w 2005 roku wyniósł on ponad 49% i był dowodem na równe

Rys. 3.23. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w Siedlcach

szanse kobiet i mężczyzn na rynku pracy usług rynkowych, to w 2050 spadnie o 4 p.p.

Okres 2005–2008 był czasem względnego wzrostu wielkości zapotrzebowania na pracę kobiet w usługach nierynkowych. Szacuje się, że tendencja ta będzie odwrotna przez cały okres prognozy. Największe spadki zostaną odnotowane w ochronie zdrowia i pomocy społecznej (sekcja N).

Rys. 3.24. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w Siedlcach

w głównej mierze przypisane do wykonywania zawodów mniej opłacalnych, a co za tym idzie dających mniejsze wymierne korzyści.

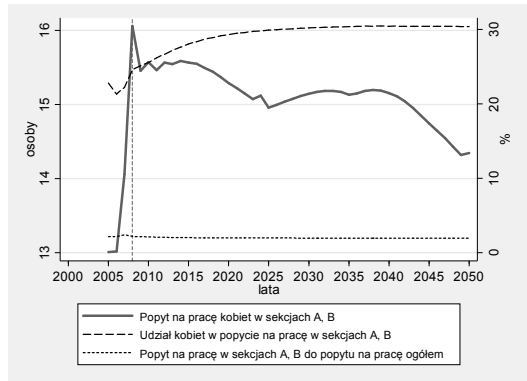
Analiza miasta Siedlce pozwala stwierdzić, że kobiety mają tutaj mniejsze szanse rozwoju zawodowego niż mężczyźni. Są one odsunięte od pracy w sektorach najbardziej opłacalnych. Brak jest tu stosowania zasad polityki równościowej. Jediną szansę stanowią usługi rynkowe, w których udział popytu na pracę kobiet będzie wynosił 45% w 2050 roku.

Największe spadki zostaną odnotowane w ochronie zdrowia i pomocy społecznej (sekcja N). Liczba wolnych miejsc pracy w sekcjach L i M pozostanie na względnie stabilnym poziomie, natomiast redukcja wakatów będzie dotyczyła ochrony zdrowia. Znaczenie sektora rynkowego w ogólnym popycie na pracę utrzymuje się na względnie stabilnym poziomie w całym horyzoncie analizy i wynosi 34%. Wysoki popyt na pracę kobiet, przekraczający 70%, jest dowodem na wysoki stopień sfeminizowania branży. Warunkuje to występowanie zjawiska segregacji zawodowej. Kobiety są

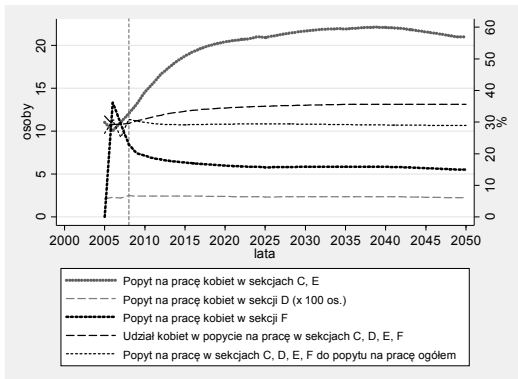
3.7. Powiat białobrzeski

Liczba wolnych miejsc pracy w powiecie białobrzeskim w okresie 2005–2007 rosła z roku na rok. Niestety rok 2008 przyniósł spadek tej wielkości do 49 z 66 w 2007 roku. Kolejne okresy prognozowane wskazują, że wielkość ta będzie względnie stabilna w czasie – ok. 30, co w 2050 roku będzie stanowiło zaledwie 1,5% ogólnego popytu na pracę.

Rolnictwo w powiecie białobrzeskim ma najmniejsze znaczenie w kształtowaniu się rynku pracy powiatu białobrzeskiego. Popyt na pracę w tym sektorze wynosił zaledwie 65 osób w 2008 roku, a w 2050 spadnie do 47. Z tego około 15 to kobiety. Co więcej, z roku na rok udział tej branży w ogólnym popycie na zatrudnienie spada. W 2008 roku wskaźnik ten wyniósł niewiele ponad 2%, a na koniec okresu szacunków nastąpi redukcja do 1,9%. Spadkowi temu towarzyszył wzrost udziału popytu na pracę kobiet przez cały czas poddany analizie. Dane szacunkowe wskazują, że w 2050 roku co trzecim zatrudnionym w rolnictwie będzie kobieta. Zmniejszanie się znaczenia całego sektora, jak również utrzymywanie się tendencji dotyczącej braku wolnych miejsc pracy w tej branży wpływa na negatywną ocenę powiatu białobrzeskiego jako potencjalnego miejsca pracy dla kobiet.

Rys. 3.25. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie białobrzeskim

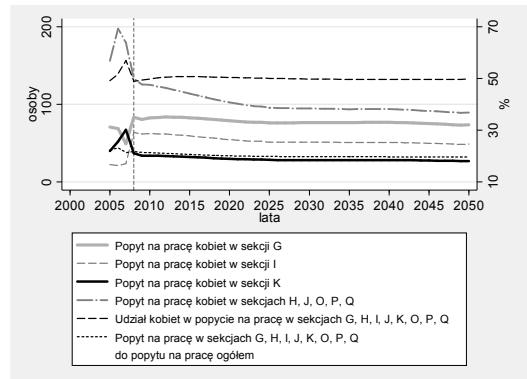
Rys. 3.26. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie białobrzeskim

teryzowały się wzrostem wielkości popytu. Podczas gdy w 2008 roku zapotrzebowanie wynosiło 12 kobiet, to w 2050 roku już 21. Budownictwo, oferujące kilkanaście

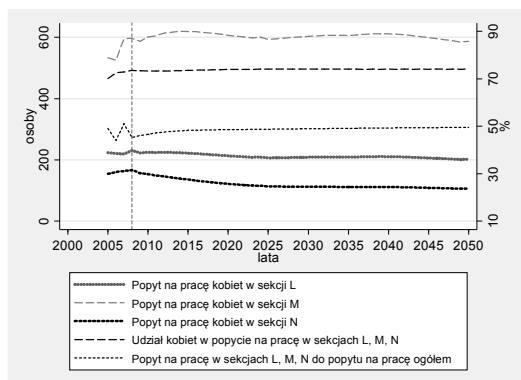
Rozpatrując zapotrzebowanie na pracę w przemyśle, należy pokreślić, że w największym stopniu kobiety są potrzebne w sekcji D. W latach 2005–2008 w przetwórstwie przemysłowym wolumen ulegał z roku na rok zwiększaniu. Mimo iż kolejne okresy szacunków wskazują na redukcję wielkości tej cechy, to prognozuje się, że w 2050 roku wielkość popytu na pracę kobiet w tej branży spadnie tylko o 10%. Sekcje górnictwa i zaopatrywania w energię oraz gaz będą charak-

razy więcej miejsc pracy dla mężczyzn niż kobiet, odsuwa je od tego rodzaju zawodów. Co więcej, w całym sektorze przemysłu popyt będzie w pełni zrealizowany. Lata 2005–2007 charakteryzowały się licznymi wahaniami wielkości udziału popytu na pracę w przemyśle. Natomiast kolejne okresy prognozy przyniosą redukcję do prawie 29% względem 30% w 2008 roku. Rozpatrując płeć pracowników tego sektora, należy podkreślić, że zaledwie 30% w 2008 roku stanowiły kobiety. Niewielki wzrost do 35% w 2050 roku jest dowodem na brak polityki równościowej i możliwość wyższych płac tylko dla mężczyzn.

Porównując okres historyczny z okresem prognozy należy zaznaczyć, że wielkość zapotrzebowania na pracę kobiet będzie ulegała zmniejszeniu. Największe zmiany będą dotyczyły sekcji H, J, O, P, Q. Popyt niezrealizowany na pracę kobiet w tego typu usługach był i będzie bardzo mały – dla wszystkich sekcji tej branży nie przekroczy 3 miejsc. Tym samym szanse na podjęcie pracy przez kobiety nie są duże. Sektor usług rynkowych w ramach całej gospodarki ma mniejsze znaczenie niż usługi nierynkowe. W 2008 roku udział ten wyniósł 21%, natomiast w 2050 roku szacuje się, że redukcja będzie wynosiła 2 p.p. Mimo iż sektor ten nie jest dominujący w powiecie białobrzeskim, to należy podkreślić, że rozłożenie pracowników w ramach tej branży jest prawie równomierne. Warunkuje to równe szanse na pracę w usługach rynkowych niezależnie od płci.

Rys. 3.27. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie białobrzeskim

Rys. 3.28. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie białobrzeskim

Dane z okresu 2005–2008 wskazują na sukcesywny wzrost wielkości popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych. Biorąc pod uwagę szacunki, można zauważyć, że z roku na rok wielkość ta wykazuje tendencję spadkową. Największe redukcje dotyczą sekcji N. Sektor usług nierynkowych ma ogromny wpływ na kształtowanie się rynku pracy powiatu białobrzeskiego. Świadczy o tym wysoki, około 50% udział popytu na pracę w tym sektorze w ramach całego zapotrzebowania na zatrudnienie. Najwyż-

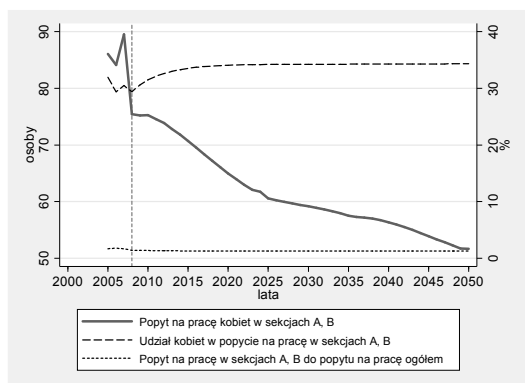
szy poziom wskaźnika odnotowano w 2007 roku, a najniższy, także w odniesieniu do całego okresu prognozy, miał miejsce w 2006 roku – 44%. Wraz z silnym udziałem sektora jest też ściśle określona definicja przynależności pracowników w kontekście płci. Branża ta jest wysoce sfeminizowana, gdyż 3 na 4 pracowników to osoby płci żeńskiej. Wysoki udział sektora w połączeniu z silną pozycją kobiet umożliwia wnioskowanie o ogólnie dobrej sytuacji kobiet na rynku pracy. Należy jednak pamiętać o znacznej dysproporcji w zarobkach między usługami nierynkowymi a rynkowymi.

Analiza powiatu pozwala stwierdzić, że są tu stosowane zasady równości na rynku pracy. Silna pozycja sektora idąca w parze z wysokim udziałem kobiet warunkuje dobrą sytuację tej grupy społecznej. Niepokojąca może się wydawać tylko dominacja mężczyzn w przemyśle.

3.8. Powiat ciechanowski

W powiecie ciechanowskim popyt niezrealizowany w latach 2005–2007 wzrastał dwukrotnie rok do roku. Najwyższy poziom (ok. 445 wolnych miejsc pracy) osiągnął w 2007 roku. W okresie prognozy liczba miejsc pracy ustabilizuje się na poziomie 180, co stanowi blisko 1,5% ogółu popytu na pracę.

Popyt na pracę kobiet w sektorze rolniczym charakteryzuje się tendencją malejącą. Największy poziom omawianej zmiennej odnotowano w 2007 roku – 90 osób. Jednak w kolejnych latach liczba pracujących oraz wolnych miejsc pracy spadnie do

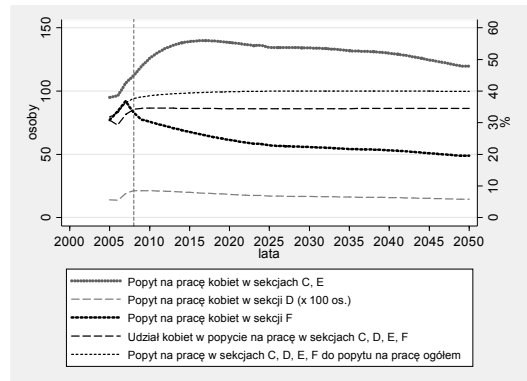

Rys. 3.29. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie ciechanowskim

kobiety odgrywają marginalną rolę. Względnie niewielkie zapotrzebowanie na pracę oraz brak popytu niezrealizowanego w rolnictwie pozwala wysnuć wniosek o nikłej szansy znalezienia pracy w rolnictwie.

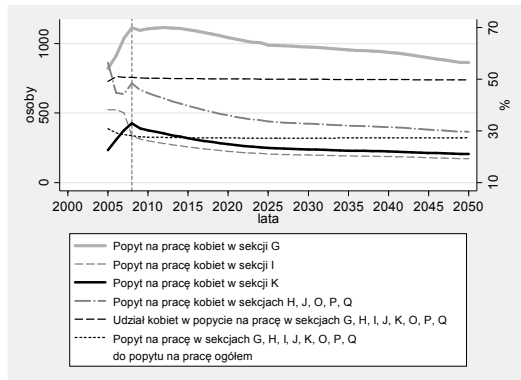
poziomu 50 osób w ostatnim roku prognozy. Udział popytu na pracę kobiet w rolnictwie w łącznym zapotrzebowaniu na pracę kształtował się w granicach 30%–40% w okresie historycznym i do 2050 roku wzrośnie o 4 p.p. Świadczy to o wyraźnej dominacji mężczyzn na rynku pracy w tym sektorze. Bardzo niski (1,3%) udział rolnictwa w popycie na pracę ogółem pozwala uznać ten sektor za mało istotny na rynku pracy. Konfrontując sytuację kobiet w rolnictwie z pozycją sektora w gospodarce, można stwierdzić, że

Analizując popyt na pracę kobiet w sektorze przemysłowym, warto zwrócić uwagę na najwyższy wolumen w sekcji D (przetwórstwo przemysłowe). Zaledwie kilkanaście miejsc pracy pozostaje wolnych. W budownictwie popyt na pracę kobiet wyniósł tylko 80 osób w 2008 roku i zgodnie z prognozą nastąpi spadek tej cechy do 48 w 2050 roku. Sekcje C i E jako jedyne w tym sektorze cechuje rosnąca tendencja aż do 2015 roku. Następnie zaobserwujemy spadek popytu na pracę kobiet w tych sekcjach do 120 osób. Należy podkreślić, że będzie to w całości popyt zrealizowany. Zapotrzebowanie na pracę w sektorze przemysłowym do popytu ogółem jest stabilne w całym badanym okresie i wynosi 40%. Niewiele niższy, ale również stabilny w długim okresie, jest odsetek kobiet w popycie na pracę w omawianym sektorze. Silna pozycja tego sektora w popycie na pracę ogółem oraz niższy udział kobiet może świadczyć o dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy w powiecie ciechanowskim. Prognozuje się, że wolnych miejsc dla kobiet będzie trzykrotnie mniej niż dla mężczyzn.

Rys. 3.30. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie ciechanowskim

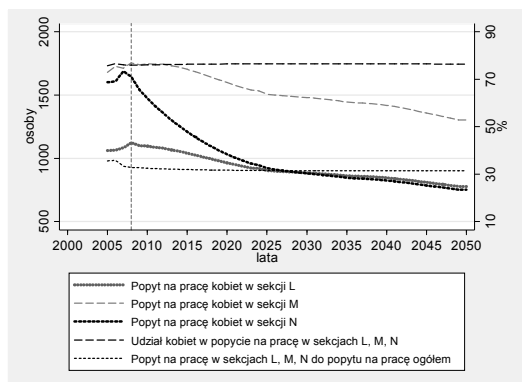
Najwyższy popyt na pracę kobiet w usługach rynkowych można zaobserwować w handlu (sekcja G), gdzie osiąga on poziom 1 100 osób, z czego 30 osób to popyt niezrealizowany. Istotnym z punktu widzenia kobiet jest fakt, że w tej sekcji prognozowana jest większa liczba wolnych miejsc pracy dla płci żeńskiej. Analizując pozostałe sekcje usług rynkowych, można zauważyć spadek zapotrzebowania na pracę kobiet i w 2050 roku nie przekroczy 370 osób w każdej sekcji. Szacuje się, że najwięcej wolnych miejsc pracy dla kobiet będzie w handlu, pośrednictwie finansowym, usługach hotelowych i gastronomicznych – 58 miejsc. Udział kobiet w popycie na pracę w sektorze usług rynkowych oscyluje wokół 50%, co wskazuje na stosowanie równościowej polityki

Rys. 3.31. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie ciechanowskim

zatrudnienia na rynku pracy. Udział popytu na pracę w omawianych sekcjach do popytu na pracę ogółem wyniesie 27%, co jest równoznaczne z mniej znaczącą od sektora przemysłowego pozycją tego sektora.

Największy popyt na pracę kobiet można odnotować w sektorze usług nierynkowych. Zapotrzebowanie na pracę w sekcji M (edukacja) wynosi 1750 osób w 2008 r. i prognozuje się spadek o 25% w ostatnim roku prognozy. Jeszcze większe spadki – aż 50% – obserwowane będą w ochronie zdrowia (sekcja N). Zapotrzebowanie w sekcji L wynosiło 1 100 osób w 2008 roku, natomiast prognozowany jest spadek do 650 osób. Koncentrację płci żeńskiej potwierdza wysoki (76%) udział kobiet w popycie na pracę. Silna pozycja kobiet w sektorze usług nierynkowych nie jest skorelowana z wysoką pozycją tego sektora w ogóle popytu na pracę, co wskazuje na dyskryminację kobiet. Udział sektora usług nierynkowych w popycie na pracę wynosi 1/3. Wysokie zapotrzebowanie na pracę kobiet potwierdza prognozowana liczba wolnych miejsc pracy. W każdej omawianej sekcji na koniec okresu prognozy będzie dwukrotnie więcej wakatów dla kobiet niż dla mężczyzn.

Rys. 3.32. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie ciechanowskim

Wysokie zapotrzebowanie na pracę kobiet potwierdza prognozowana liczba wolnych miejsc pracy. W każdej omawianej sekcji na koniec okresu prognozy będzie dwukrotnie więcej wakatów dla kobiet niż dla mężczyzn.

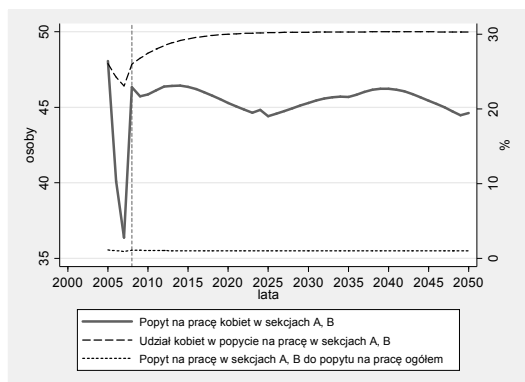
W powiecie tym obserwuje się koncentrację kobiet w popycie na pracę w usługach nierynkowych. Popyt na pracę kobiet we wszystkich sekcjach spada, jednak udziały są względnie stałe w całym horyzoncie prognozy. Niepokojący może być fakt dyskryminacji kobiet w sektorze usług nierynkowych, gdzie ich udział przekracza 70%. Można wnioskować o zjawisku segregacji zawodowej.

W powiecie tym obserwuje się koncentrację kobiet w popycie na pracę w usługach nierynkowych. Popyt na pracę kobiet we wszystkich sekcjach spada, jednak udziały są względnie stałe w całym horyzoncie prognozy. Niepokojący może być fakt dyskryminacji kobiet w sektorze usług nierynkowych, gdzie ich udział przekracza 70%. Można wnioskować o zjawisku segregacji zawodowej.

3.9. Powiat garwoliński

W okresie 2005–2007 miało miejsce zwiększanie się liczby wolnych miejsc pracy. Podczas gdy w 2005 roku było ich 109, to w 2007 roku już 426. Mimo spadku w 2009 r. do poziomu 138 wakatów względem okresu poprzedniego, to kolejne okresy będą przynosiły niewielkie wzrosty analizowanej cechy, aż do 2039 roku. Szacuje się, że następne lata zaowocują nieznaczną redukcją. W 2050 roku liczba wolnych miejsc pracy będzie stanowiła 1,1% ogólnego zapotrzebowania na zatrudnienie.

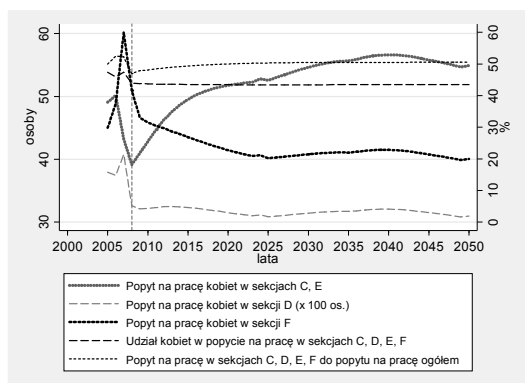
Popyt na pracę kobiet w rolnictwie wykazuje względnie stabilną wielkość – 45 osób. Jest to jednakże najmniej chłonna gałąź tego rejonu. Analiza sektora rolnictwa w powiecie garwolińskim pozwala stwierdzić, że znaczenie tej branży w ramach całego rynku pracy było i pozostanie marginalne w całym okresie prognozy.

Rys. 3.33. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie garwolińskim

okresy charakteryzują się zrealizowanym popytem na pracę, dają znikome szanse dla kobiet na pozyskanie zatrudnienia w tym rejonie.

Rozpatrując popyt na pracę w przemyśle, należy zaznaczyć, że największa wielkość tego wskaźnika będzie charakterystyczna dla sekcji D. Analiza danych historycznych wskazuje, że dla sekcji D i F miała miejsce tendencja wzrostowa, natomiast dla C i E względnie spadkowa.

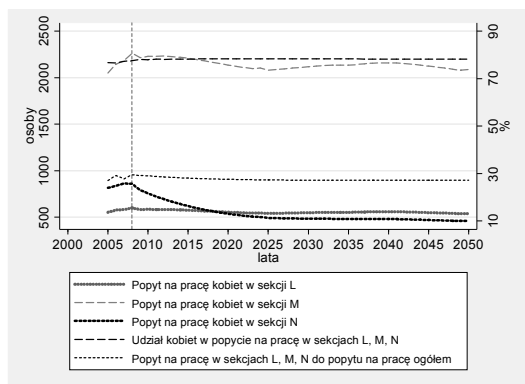
Rys. 3.34. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie garwolińskim

jego pozycji. Jednak powiat ten będzie miał pewne problemy ze stosowaniem równościowej polityki zatrudnieniowej. W 2007 roku udział popytu na pracę kobiet w całościowym popycie będzie wynosił 47%, a w 2050 roku już tylko 43%. Identyczny poziom tego wskaźnika jak w 2008 roku świadczy o braku podjęcia odpowiednich działań w ramach polityki promującej kobiety.

Analiza danych historycznych nie pozwala jednoznacznie stwierdzić, czy sektor usług rynkowych charakteryzował się tendencją wzrostową, czy też spadkową. Szczegółowe informacje na temat poszczególnych sekcji są przedstawione na rysunku 3.35.

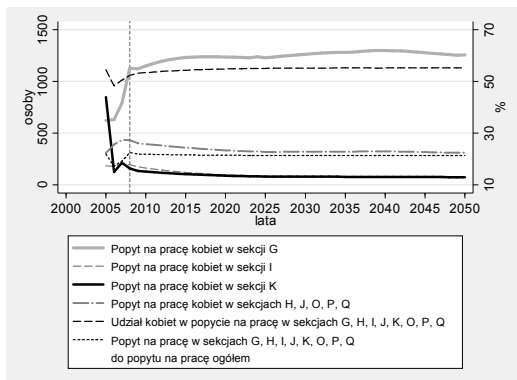
Szacuje się, że w kolejnych okresach tylko sekcja G będzie się charakteryzowała trendem wzrostowym, natomiast dla pozostałych sekcji będą miały miejsce względnie stabilne spadki. Sektor ten stawał się w latach 2006–2008 coraz bardziej wpływowy w ramach rynku pracy tego regionu. W 2008 roku udział ten wyniósł 22% i szacuje się, że wielkość ta będzie względnie stabilna w całym horyzoncie analizy. Dodatkowo należy zaznaczyć, że udział popytu na pracę kobiet będzie z roku na rok wzrastał (z 52% w 2008 do ponad 55% w 2050 roku). Zmiany te warunkują równe traktowanie pracowników niezależnie od ich płci, jednak w połączeniu z trzecim miejscem ważności sektora należy podkreślić, że sytuacja kobiet byłaby lepsza, gdyby branża ta była kluczową na garwolińskim rynku pracy.

Popyt na pracę kobiet w sekcjach nierynkowych od lat był silnie sfeminizowany i nic nie wskazuje na to, by można było mówić o zmianie tendencji. Prognozuje się, że

Rys. 3.36. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie garwolińskim

pracy w tym powiecie można zauważyć, że drugie miejsce w hierarchii ważności tego obszaru mówi o względnej istotności tego sektora. Niemniej jednak bardzo wysoki udział kobiet w tej branży, przewyższający 78% w 2050 roku determinuje te sekcje

Rys. 3.35. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie garwolińskim

w 2050 roku ilość ofert pracy dla kobiet będzie malała. Podczas gdy dla sekcji L i M redukcje nie przekroczą 10%, to dla ochrony zdrowia spadek będzie ponad 46%. Znacząco wyższa liczba wolnych miejsc pracy dla kobiet niż dla mężczyzn (zarówno w okresie ostatnich kilku lat, jak również w czasie szacunków) warunkuje przypisanie tych zawodów kobietom. Udział popytu na pracę w usługach nierynkowych w 2008 roku wyniósł 29% i poziom ten ulegnie niewielkiej redukcji do 27% w 2050 roku. Analizując cały rynek

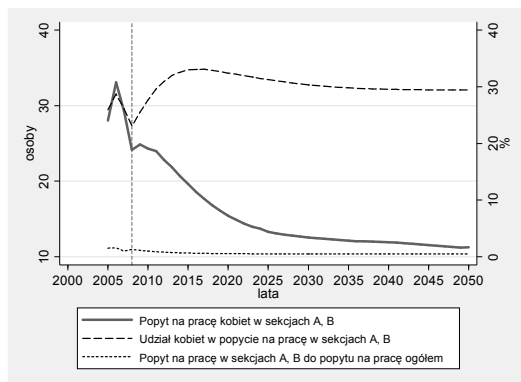
jako typowo kobiece. Tym samym można mówić o występowaniu zjawiska segregacji zawodowej.

Brak równych szans w sektorze najwyższej opłacanym wskazuje na dyskryminację. Mimo iż kobiety stanowią większość w usługach rynkowych, to słabsza pozycja tego sektora nie oferuje im lepszych warunków. Przypisanie ich do usług nierynkowych jest wyrazem wykluczenia społecznego.

3.10. Powiat gostyński

W powiecie gostyńskim w okresie 2005–2007 miała miejsce znacząca tendencja wzrostowa w liczbie wolnych miejsc pracy. Wzrostom tym towarzyszył spadek analizowanej cechy w 2008 roku do poziomu ok. 130. Przeprowadzone szacunki wskazują na względnie stabilną liczbę wakatów w kolejnych latach (ok. 90), która w 2050 roku będzie stanowiła ok. 1,1% ogólnego popytu na pracę.

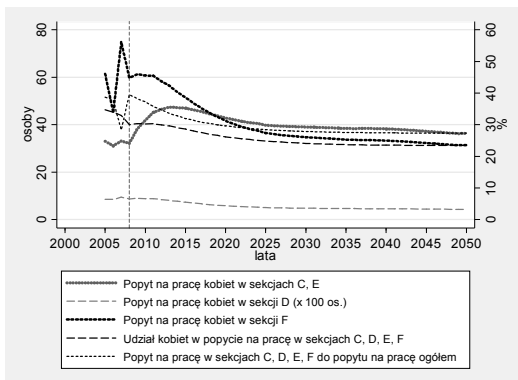
Analizując zgłaszane zapotrzebowanie na pracę w rolnictwie w latach 2006–2008, należy zaznaczyć, że wielkość ta ulegała zmniejszeniu z roku na rok osiągnąjąc poziom 24 osób. W 2050 roku prognozuje się, że względem 2008 roku będzie

Rys. 3.37. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie gostyńskim

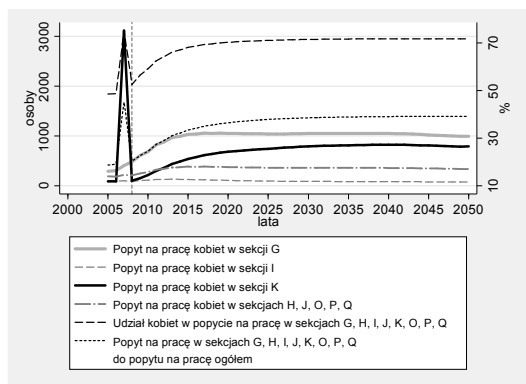
miała miejsce ponad 53% redukcja analizowanej cechy do 11 osób. Dodatkowo należy zauważyć, że wpływ całego sektora rolnictwa na kształtowanie się rynku pracy jest znikomy, gdyż udział popytu na pracę w tej branży wynosił 1,5% w 2005 roku i w następnych okresach spadał. W 2050 r. prognozuje się, że nie przekroczy on 0,5%. Do 2018 roku udział popytu na pracę kobiet w tej branży będzie wykazywał wzrost, podobnie jak w okresie 2005–2006. W 2050 r. wskaźnik ten przewyższy odnotowany w 2008 roku o 6 p.p. Brak występowania niezrealizowanego popytu, zarówno w okresie 2005–2008, jak i prognoz wskazuje na niskie realne szanse na pozyskanie zatrudnienia w sekcjach A lub B.

Sekcje D i F zagrożone są spadkiem wielkości zgłaszanego popytu na pracę kobiet. Dla przetwórstwa prognozuje się redukcję aż o 50%. Dla sekcji C i E będzie miał miejsce niewielki trend wzrostowy. Sektor przemysłowy w latach 2005–2006 miał tylko nieznacznie mniejszy wpływ na gostyniński rynek pracy niż sektor usług nierynkowych (38% względem 41%). Przeprowadzone analizy prognostyczne wskazują, że znaczenie obu tych sektorów będzie malało na rzecz sektora rynkowego. Dysproporcje między przemysłem a sekcjami L, M, N będą się zwiększać aż do 2050 roku (27% do 33%). Dodatkowo, udział popytu na pracę osób płci żeńskiej będzie także wykazywał tendencję spadkową. Podczas gdy w 2006 roku co trzecim pożądanym pracownikiem była kobieta, to w 2050 roku nastąpi redukcja wskaźnika do 23%. Kobiety mają nikłe szanse na zdobycie wakatów w tej branży, gdyż tylko w sekcji D popyt nie jest w pełni zrealizowany (3 wolne miejsca w 2050 roku). Zdominowanie branży przez mężczyzn wpływa na pogłębiającą się segregację zawodową, a tym samym wskazuje na silne przywiązanie do podziału ról w społeczeństwie.

Rys. 3.38. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie gostynińskim

Szacowany wzrost wielkości popytu na pracę kobiet w większości sekcji (poza I), analogicznie jak w okresie historycznym, jest dowodem na możliwość wnioskowania o pozytywnym nastawieniu regionu do pracy kobiet. Znaczenie sektora usług rynkowych podlegało licznym wahaniom w ciągu ostatnich kilku lat.

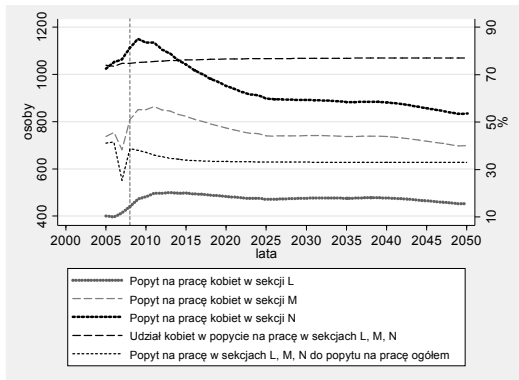

Rys. 3.39. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie gostynińskim

W 2007 r. miał miejsce wzrost ponad 2-krotny względem okresu poprzedniego. W 2008 r. wielkość ta ponownie powróciła do 20% udziału. W 2050 roku szacuje się, że nastąpi zwiększenie udziału popytu na pracę w usługach rynkowych do ponad 39%, wysuwając jednocześnie sektor ten na pierwsze miejsce w hierarchii ważności poszczególnych branż. W parze z tym wzrostem idzie także zwiększenie się udziału popytu na pracę kobiet. Pierwsze lata analiz (2005 i 2006) wskazują na udział 48%, który już był pozytywnym sygnałem do stosowania równościowej polityki zatrudnieniowej. Poza 2007 rokiem,

kiedy miał miejsce skok do 75%, to następne lata prognoz wskazują na bardzo pozytywne wzrosty analizowanego popytu. W 2050 roku udział przekroczy 71%. Wskazuje to na bardzo dobrą sytuację kobiet i silną feminizację tej grupy.

Porównując wielkość zgłaszanego zapotrzebowania na pracę kobiet i mężczyzn w ramach usług nierynkowych, należy zaznaczyć, że pracodawcy są bardziej skłonni przyjąć do pracy osobę płci żeńskiej niż męskiej. Jednakże prawie w każdej z sekcji

Rys. 3.40. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie gostyńskim

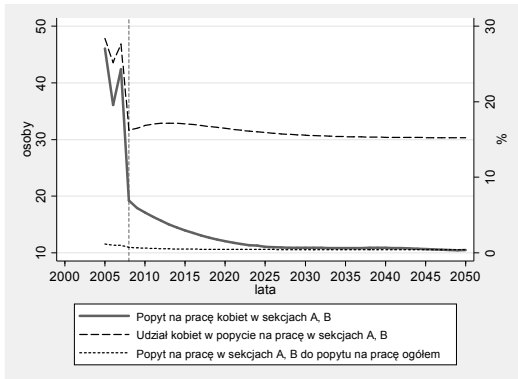
Od 2015 roku wskaźnik był względnie stabilny – 33%. Co najmniej 3 na 4 pracowników tego sektora stanowią kobiety. Wpływa to na feminizację branży i przypisanie ich do zawodów mniej opłacalnych.

Powiat gostyński stanowi względnie atrakcyjne miejsce pracy dla kobiet, jeśli rozważymy usługi rynkowe. Wysoki stopień feminizacji daje im szanse na wyższe zarobki i czynny udział w dobrze rozwijającej się części rynku pracy. Niepokojący może być fakt przypisania kobiet do usług nierynkowych i wykluczenie ich z branży przemysłowej.

3.11. Powiat grodziski

Powiat grodziski, podobnie jak całe województwo mazowieckie, charakteryzował się rosnącą liczbą wolnych miejsc pracy w latach 2005–2007. W 2009 roku wielkość ta spadła z 272 w 2008 roku do poziomu 145, jednak kolejne okresy szacunków wskazują na dodatnie przyrosty tego wskaźnika aż do 2040 roku. Ostatnia prognozowana dekada będzie się odznaczała niewielkimi redukcjami tej wielkości. W 2050 roku liczba wolnych miejsc pracy będzie stanowiła 1,1% ogólnego popytu na pracę.

Sektor rolnictwa w powiecie grodziskim nie stanowi zbyt atrakcyjnego miejsca pracy. Świadczy o tym fakt, że w latach 2005–2008 miała miejsce tendencja malejąca, która wskazywała na spadek zapotrzebowania na pracę kobiet o ponad 58%

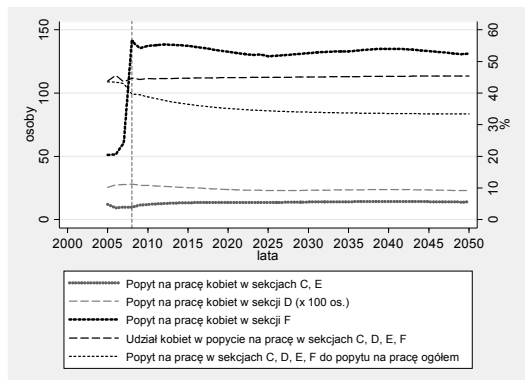

Rys. 3.41. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie grodziskim

roku 2008 z 2005 pozwala stwierdzić, że udział popytu na pracę osób płci żeńskiej znacząco zmalał, z poziomu 28% do 16%. Mimo iż rolnictwo jest w dużej mierze męską branżą (tylko 15%–17% w okresie prognozy będą stanowiły kobiety), to przeprowadzona analiza zmiennych warunkujących ocenę powiatu pod względem atrakcyjności miejsca pracy nie wypada korzystnie. Kobiety mają bardzo małe szanse na znalezienie zatrudnienia w sekcjach A i B w powiecie grodziskim.

w 2008 roku względem 2005. Popyt na pracę kobiet w omawianym sektorze wynosił 19 osób w 2008 roku i był w całości zrealizowany. Co więcej popyt na pracę kobiet w omawianym sektorze zmaleje do 10 osób. Analizując udział kobiet wyniósł 16% w ostatnim roku historycznym i pozostanie na niezmiennym poziomie do 2050 r. Towarzyszy temu brak niezrealizowanego popytu i malejący udział zapotrzebowania na pracę w rolnictwie. Najwyższy udział odnotowano w 2005 roku – 1,18%.

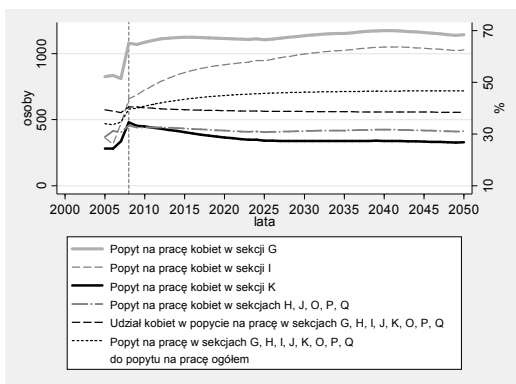
Lata 2005–2008 owocowały wzrostem wielkości popytu na pracę w sekcjach D i F. Podczas gdy dla przetwórstwa i budownictwa przewidywane są niewielkie spadki, to w sekcjach C i E będą miały miejsce wzrosty. Analiza przemysłu w powiecie grodziskim pozwala stwierdzić, że w okresie historycznym branża ta była kluczową w ramach rynku pracy. Świadczy o tym prawie 44% udział popytu na pracę w sekcjach C–F. Jednakże począwszy od 2005 roku sektor ten zaczął tracić na znaczeniu na rzecz usług rynkowych i w 2008 roku udziały tych dwu branż się zrównały do poziomu 39%. Największe spadki analizowanej cechy będą zauważalne w pierwszych latach szacunków, natomiast od 2030 roku udział pozostanie względnie stabilny – 33%.

Rys. 3.42. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie grodziskim

udział popytu na pracę kobiet pozostaje stosunkowo stały, zarówno w ostatnich latach, jak i prognozie – 45%. Zestawiając silną pozycję sektora i względnie równomierne rozłożenie zapotrzebowania na pracowników różnych płci można wnioskować o implementacji zasad polityki równouprawnienia, która oferuje takie same szanse wszystkim. Należy jednak pamiętać, że sektor ten jest wciąż zdominowany przez mężczyzn.

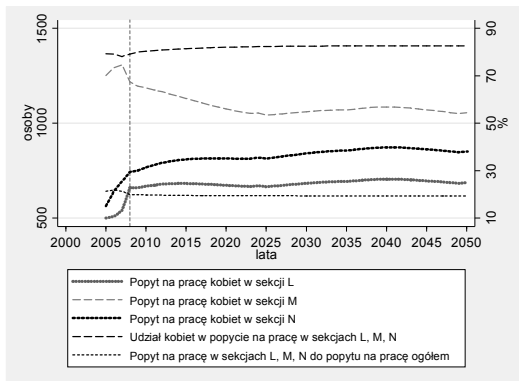
Począwszy od 2005 roku w ramach usług rynkowych można zaobserwować względny wzrost wielkości popytu na pracę kobiet. Trend ten w przyszłość będzie kontynuowany w sekcjach G oraz I. Sektor usług rynkowych staje się coraz ważniejszym ogniwem gospodarki. Decyduje o tym rosnący udział popytu na pracę w tej branży w ogólnym zapotrzebowaniu na zatrudnienie. Lata 2005–2008 zaowocowały zwiększeniem wskaźnika o 6 p.p., do poziomu 39%. Kolejne okresy prognozy szacowane są jako lata zwiększania się znaczenia sekcji usług rynkowych. Począwszy od 2028 roku wskaźnik będzie się charakteryzował względnie stabilną wielkością na poziomie 46%. W parze z rosnącym znaczeniem tej branży nie idzie zwiększanie się udziału popytu na pracę kobiet w tej branży. Lata prognoz są okresem spadku tego wskaźnika, do ponad 38% (jak w okresie 2006–2007). Poza sekcją I można się spodziewać, że liczba

Rys. 3.43. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie grodziskim

wolnych miejsc pracy będzie większa dla osób płci żeńskiej niż męskiej. Podsumowując, obszar ten nie jest szczególnie atrakcyjny dla kobiet, gdyż brak jest tu wdrożonych zasad polityki równościowej, jednak warto podkreślić większy szacowany popyt niezrealizowany dla osób płci żeńskiej.

Kobietom, które są zainteresowane pracą w usługach nierynkowych, należy zarekomendować powiat grodziski. Wynika to z faktu, że wielkość zgłaszanego zapotrzebowania na kobiety jako pracowników rośnie z roku na rok, także w kolejnych

Rys. 3.44. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie grodziskim

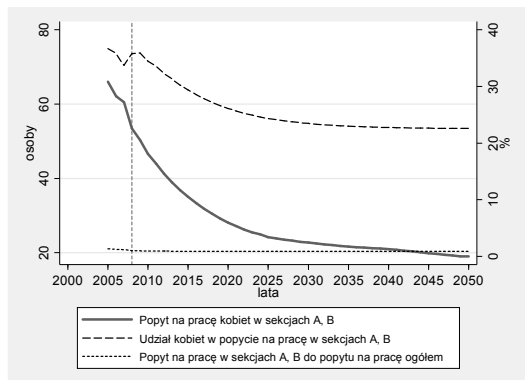
okresach prognozy. Zależność ta dotyczy w szczególności sekcji L i N. Mimo iż tylko sekcja L będzie się charakteryzowała wzrostem liczby wolnych miejsc pracy, to należy podkreślić, że wakaty są głównie skierowane do kobiet. Udział sektora usług nierynkowych w gospodarce był i pozostanie bliski 1/5 całego popytu. 79% udział popytu na pracę kobiet w 2008 roku i 82% w 2050 świadczą o odsunięciu kobiet od innych branż i przypisaniu ich do zawodów oferujących niższe wymierne korzyści. Stosowane ograniczenia uniemożliwiają przyznanie powiatowi miana respektującego politykę równości wobec pracowników.

Powiat grodziski nie jest szacowany jako obszar przyjazny kobietom. Brak jest tu efektów wdrażania prokobiecego podejścia do rynku pracy. Mimo iż w silnym sektorze przemysłowym udział popytu na pracę kobiet rośnie, to nadal widać wyraźne granice między typowo męskimi a kobiecymi zawodami. Podejście to wpływa na obawy o występowaniu zjawiska dyskryminacji.

3.12. Powiat grójecki

Lata 2005–2007 charakteryzowały się rosnącą liczbą wolnych miejsc pracy. W 2007 roku było ich ponad 4 razy więcej niż 2 lata wcześniej. Spadkowi w 2008 roku do poziomu 240 towarzyszyła tendencja malejąca w kolejnych okresach. Dane prognozowane wskazują na stabilną w czasie, jednak malejącą względem okresu historycznego, liczbę wakatów – 120 (ok. 1,2% ogólnego popytu).

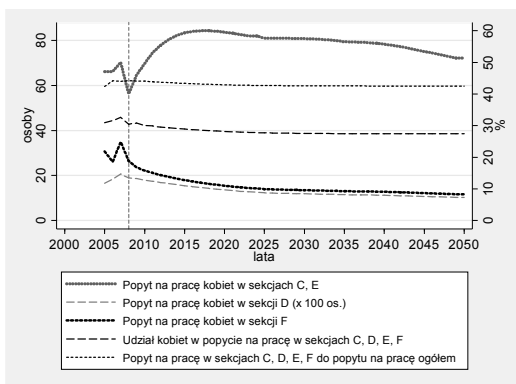
Powiat grójecki można określić mianem obszaru, na terenie którego nie rozwija się rolnictwo. Począwszy od 2005 roku zapotrzebowanie na siłę roboczą wykazuje tendencję malejącą. W 2008 roku pracodawcy zgłosili popyt na 53 kobiety do pracy

Rys. 3.45. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie grójeckim

W tej branży. Dane szacunkowe na kolejne lata wskazują na kontynuację trendu spadkowego. W 2050 roku cecha ta spadnie do poziomu 19 osób, co jest 64% redukcją w odniesieniu do 2008 roku. Popyt ten jest i będzie w pełni zrealizowany. Wiedząc, że udział popytu na pracę w rolnictwie względem całego zapotrzebowania na zatrudnienie wyniósł 1,3% w 2005 r. i w kolejnych okresach będzie miała miejsce redukcja tej wielkości, można wnioskować o braku perspektyw na rynku rolniczym w powiecie grójeckim. Malejący udział popytu na pracę kobiet jest sygnałem do niewielkiej poprawy sytuacji względem 2005 roku. Omawiany udział kobiet spadnie o 8 p.p. przez cały okres prognozy osiągając 22% w 2050 roku. Podsumowując, brak wolnych miejsc pracy i marginalne znaczenie samego sektora nie sprzyja pozytywnej ocenie rolnictwa jako sektora zatrudnienia dla osób płci żeńskiej w omawianym powiecie.

Biorąc pod uwagę popyt na pracę kobiet w branży przemysłowej, należy zwrócić uwagę, że największa wielkość tej cechy występuje w sekcji D – w 2008 roku było to niespełna 1 900 osób. Prognoza długookresowa wskazuje na to, że w kolejnych latach będzie miała miejsce tendencja spadkowa. Najmniejsza wielkość zapotrzebowania na zatrudnienie kobiet występuje w budownictwie. Podczas gdy w 2008 roku wynosiła ona 26 kobiet, to w 2050 – niespełna 12. Tylko sekcji C i E będzie dotyczył trend rosnący w następnych latach szacunków. Tylko dla sekcji D będą występowały nieznaczne wolne miejsca pracy, natomiast w pozostałych sekcjach popyt będzie w całości zrealizowany. Popyt na pracę w branży przemysłowej do ogólnego zapotrzebowania jest względnie stabilny w całym okresie poddanym analizie i waha się w przedziale 42%–44%. Tym samym branża ta ma największe znaczenie w całym grójeckim rynku pracy. Porównując

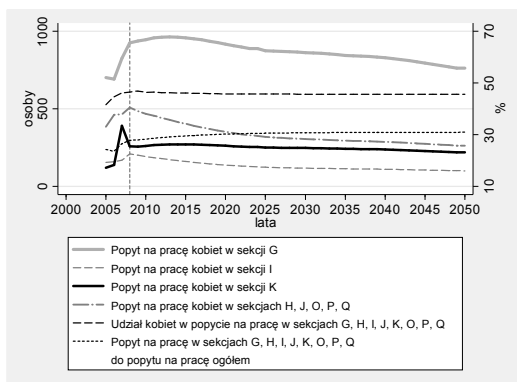

Rys. 3.46. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie grójeckim

okres historyczny z prognozowanym należy zauważyć, że udział popytu na pracę kobiet będzie wykazywał tendencję spadkową, z 30% w 2008 roku do 27% w 2050. Silna pozycja sektora w połączeniu z niewielkim udziałem kobiet może być dowodem, że brak jest tu respektowania równości płci.

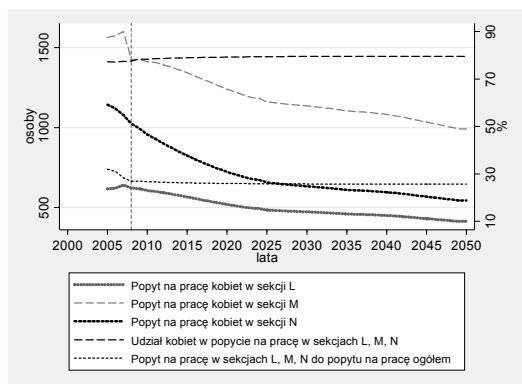
Rysunek 3.47. przedstawia strukturę popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych. Największy wolumen charakteryzuje sekcję G, co jest także kontynuowane w okresie prognozy, szczególnie do 2017 roku. Szacuje się, że w 2050 roku wskaźnik ten wyniesie 762 osoby.

Największe spadki zapotrzebowania na pracę kobiet będą obecne w sekcjach H, I, J, O, P, Q. Prognozowana liczba wolnych miejsc pracy dla żadnej z sekcji nie przekroczy 10, co nie daje zbyt dużych szans na znalezienie wakatów. Porównując lata 2005–2008 z okresem szacunków, należy zauważyć, że znaczenie sektora usług rynkowych będzie się zwiększało z roku na rok i pozwoli zająć tej branży drugie miejsce ważności w 2050 roku. Dodatkowo, udział popytu na pracę kobiet w tej branży rósł, w 2005 roku wyniósł 41%, a w 2008 już 46,5%. Cecha ta pozostanie na względnie stabilnym poziomie w całym okresie prognozy. Względnie wysoki udział kobiet w połączeniu z silną pozycją sektora daje podstawy do wnioskowania o podejmowaniu pewnych inicjatyw wspierających rozwój zawodowy kobiet.

Rys. 3.47. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie grójeckim

Sektor usług nierynkowych w największym stopniu ceni kobiety jako potencjalnych pracowników.

Rys. 3.48. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie grójeckim

W edukacji w 2008 roku zapotrzebowanie na nie wynosiło aż 1 400 osób, a w 2050 roku mimo spadku do ponad 990 kobiet, nadal pozostaje prawie 6 razy wyższe niż dla mężczyzn. Szacuje się, że największe redukcje będą dotyczyły ochrony zdrowia i pomocy społecznej. W długim okresie wielkość popytu w tej sekcji spadnie o ponad 46% względem 2008 roku. Kobiety mają co najmniej 2 razy większe szanse na pozyskanie nowej pracy, gdyż w 2050 roku będzie na nie czekało ponad 2

razy więcej wolnych miejsc pracy. Względnie stabilna pozycja sektora, dająca mu

trzecie miejsce, w połączeniu ze stale rosnącym udziałem popytu na pracę kobiet (w 2050 roku wyniesie on prawie 80%) pozwala wnioskować o silnej feminizacji branży, a tym samym przypisaniu tej grupy społecznej do zawodów mniej opłacalnych.

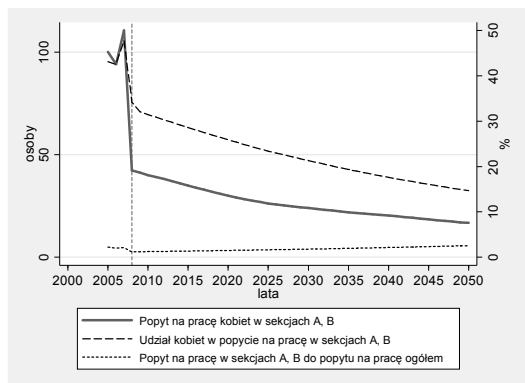
Teren powiatu grójeckiego nie jest atrakcyjny dla kobiet poszukujących pracy. Dyskryminacja płci objawiająca się silnym zdefiniowaniem popytu w usługach nierynkowych oraz maskulinizacja przemysłu uniemożliwia kobietom wyższe uposażenie i lepszy status społeczny.

3.13. Powiat kozienicki

Powiat kozienicki charakteryzował się znaczącym wzrostem wielkości zgłaszanego niezrealizowanego popytu. W 2007 roku liczba wakatów zwiększyła się prawie 4 razy w porównaniu do 2005 roku. W 2008 roku nastąpił ponowny spadek do poziomu 180 miejsc. Przez cały okres prognozy wielkość ta kształtowała się między 90 a 97. W 2050 roku wielkość niezaspokojonego popytu wyniesie zaledwie 2% całego popytu – 90 wolnych miejsc pracy.

Wielkość popytu na pracę w rolnictwie nie przedstawia tej branży jako rozwojowej. Co więcej, tendencja ta będzie kontynuowana w kolejnych latach. W 2050 roku można się spodziewać spadku popytu na pracę kobiet w sekcjach A i B o ponad 83% względem 2005 roku.

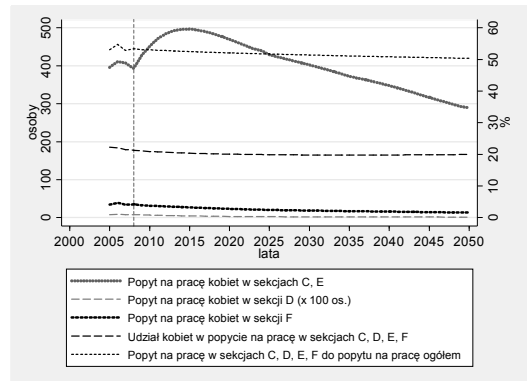
W latach 2005–2007 udział sekcji A i B w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę kształtował się na poziomie zaledwie 2%. W 2008 roku odnotowano spadek do udziału równego 1,3%. Kolejne lata szacowane są jako przynoszące wzrost znaczenia całego sektora na rynku pracy. W 2050 roku wskaźnik ten jest prognozowany na poziomie ponad 2,5%. W parze z tymi zmianami można się spodziewać malejącego udziału popytu na pracę kobiet w sektorze rolniczym. Podczas gdy w 2005 roku udział ten wyniósł 43%, to w 2050 roku nastąpi redukcja do 14%. Korelując te wskaźniki, można stwierdzić, że sytuacja kobiet w rolnictwie nie jest najgorsza. Niemniej jednak na niekorzyść przemawia mała chłonność rynku, mierzona liczbą wolnych miejsc pracy.

Rys. 3.49. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie kozienickim

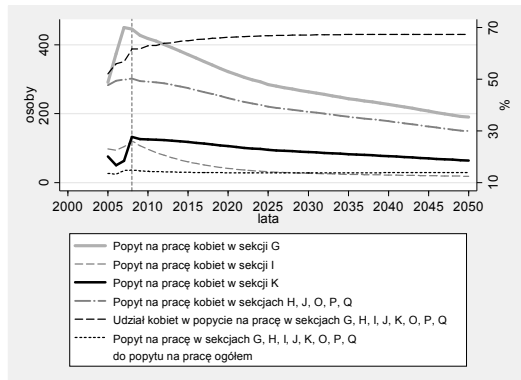
udział ten wyniósł 43%, to w 2050 roku nastąpi redukcja do 14%. Korelując te wskaźniki, można stwierdzić, że sytuacja kobiet w rolnictwie nie jest najgorsza. Niemniej jednak na niekorzyść przemawia mała chłonność rynku, mierzona liczbą wolnych miejsc pracy.

Zestawiając ze sobą wszystkie sekcje składające się na sektor przemysłu, należy zauważyć, że największy popyt na pracę kobiet pracodawcy zgłaszają w ramach sekcji D. W 2008 roku wolumen ten osiągnął prawie 820. Kolejne lata szacunków przyniosą sukcesywne ujemne przyrosty tej zmiennej, aż do poziomu 150 kobiet. Analogiczne tendencje spadkowe są przewidywane w pozostałych sekcjach, jednak prognozuje się, że redukcje te będą mniejsze. Przemysł, pod kątem wolnych miejsc pracy dla osób płci żeńskiej, nie jest zbyt atrakcyjny. Największe szanse miały kobiety w sekcji D w 2007 roku, kiedy liczba wakatów wynosiła prawie 15. W 2050 roku będzie to niespełna 3. Pozostałe sekcje będzie charakteryzował w pełni zrealizowany popyt. W 2008 roku udział popytu na pracę w przemyśle wynosił 53%, a w 2050 spadnie do 50%. Z silną pozycją sektora nie jest związany wysoki udział kobiet, gdyż stanowią one zaledwie 1/5 wszystkich pracowników. Determinuje to silną maskulinizację branży i postrzeganie kobiet jako mniej opłacalnych inwestycji dla pracodawców.

Rys. 3.50. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie kozińskim

Zestawiając ze sobą lata historyczne i prognozowane, należy zauważyć, że kolejne okresy będą się charakteryzowały znacznym kurczeniem się popytu na pracę kobiet w sektorze usług rynkowych. Prognozuje się, że największe spadki będą miały miejsce w transporcie i gospodarce magazynowej, gdyż przewyższą one 84% (porównując rok 2008 z 2050). Naturalną konsekwencją tej redukcji jest zmniejszenie się liczby wolnych miejsc pracy. Tylko w handlu i naprawach kobietom będzie dedykowane prawie 3 razy więcej wakatów. W pozostałych sekcjach mężczyźni są bardziej pożądanymi pracownikami. Znaczenie sektora usług rynkowych w powiecie kozińskim utrzymuje się na względnie stabilnym poziomie w całym rozpatrywanym okresie – 14%. Rosnący

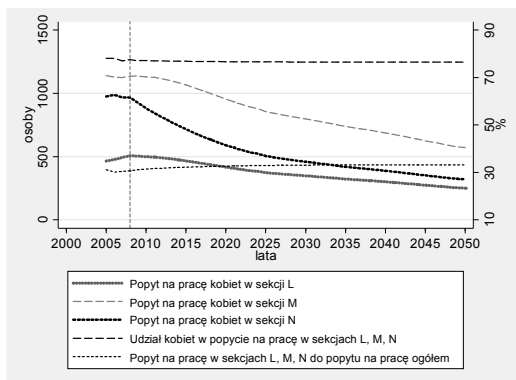
Rys. 3.51. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie kozińskim

udział popytu na pracę kobiet w tej branży obserwowany będzie w całym okresie prognozy i osiągnie 67% w 2050 roku. Implikuje to polepszającą się sytuację kobiet na

rynku pracy w omawianym sektorze, jednak należy podkreślić dość słabą pozycję sektora w popycie na pracę w powiecie.

Sektor usług nierynkowych w powiecie kozienickim charakteryzuje się największym zgłaszanym popytem na pracę kobiet. W ramach edukacji w 2008 roku pracodawcy oczekiwali na ponad 1 100 kobiet do pracy. W 2050 roku wielkość ta spadnie prawie o 50% w porównaniu do 2008 roku. Najwięcej wolnych miejsc pracy posiadała administracja publiczna i obrona narodowa – 10 w 2008 r. Mimo redukcji w 2050 roku będzie to wciąż najbardziej prawdopodobna branża na pozyskanie wakatów przez osoby płci żeńskiej. Dodatkowo, możemy zaobserwować, że znaczenie tego sektora będzie wzrastało z 30% w 2008 roku do 33 w 2050, dając drugie miejsce w strukturze ogólnego popytu na pracę. Sektor usług nierynkowych, podobnie jak w całej Polsce, jest silnie sfeminizowany, gdyż około 77% stanowią kobiety. Wysoki wskaźnik jest niepokojącym sygnałem o silnym zdefiniowaniu tego sektora i stereotypowym przypisaniu kobiet do tych zawodów. Wnioski o segregacji zawodowej są niepodważalne.

Dokonując podsumowania powiatu kozienickiego warto zauważyć, że większość zapotrzebowania na pracę kobiet w tym sektorze skupiona jest w sektorze usług nierynkowych. Wiadomo jednak, że sektor ten jest najmniej opłacanym z wszystkich sektorów gospodarki i występuje tam segregacja zawodowa. Na podstawie tego wniosku możemy, że w powiecie tym może wystąpić zjawisko dyskryminacji kobiet

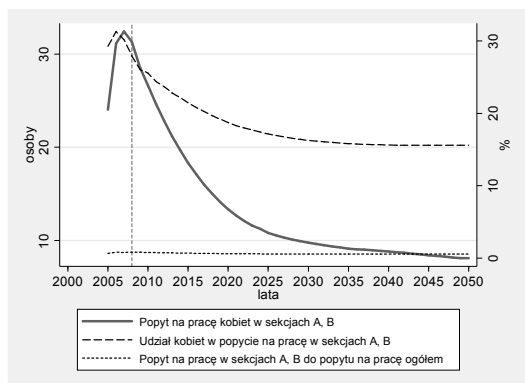

Rys. 3.52. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie kozienickim

3.14. Powiat legionowski

Powiat legionowski, analogicznie jak całe województwo mazowieckie, charakteryzował się rosnącą tendencją w ramach liczby wolnych miejsc pracy. Podczas gdy w 2005 roku było ich prawie 83, to w 2007 roku już 343. Spadek w 2008 roku do 221 miejsc zapoczątkował trend malejący, który jest widoczny w analizach prognozytycznych. W 2050 roku wskaźnik ten spadnie o ponad 46% względem 2008 roku i nie będzie zaspokajał 1,2% popytu na czynniki wytwórcze.

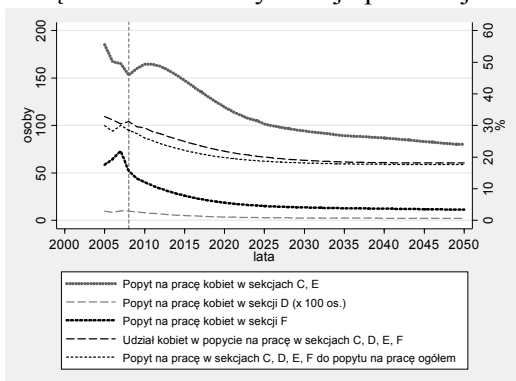
Lata 2005–2007 były okresem dodatnich przyrostów wielkości zapotrzebowania na pracę kobiet w rolnictwie. Począwszy od 2008 roku miała miejsce tendencja spadkowa, która jest prognozowana także na kolejne lata. Szacuje się, że w 2050 roku cecha ta ulegnie zredukowaniu o ponad 74%.

Rys. 3.53. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie legionowskim

W latach 2005–2008 około 1/3 wszystkich zatrudnionych w rolnictwie stanowiły kobiety. Natomiast w latach następnych udział ten spadnie do 15%. Warunkuje to pozytywną ocenę sytuacji kobiet dzięki odsunięciu ich od branży mniej opłacalnej.

Biorąc pod uwagę sektor przemysłowy, należy podkreślić, że kobiety są w głównej mierze skupione w sekcji D. W 2008 roku liczba miejsc pracy dedykowana osobom płci żeńskiej wynosiła około 1 200, natomiast w 2050 r. spadnie do niewiele ponad 300. Największe spadki, sięgające 78%, będą charakteryzowały sekcje D i F. Ogólna liczba wolnych miejsc pracy w tej branży nie jest zbyt wysoka, gdyż w 2008 roku wynosiła niespełna 15, a w 2050 roku spadnie do 6, przy czym

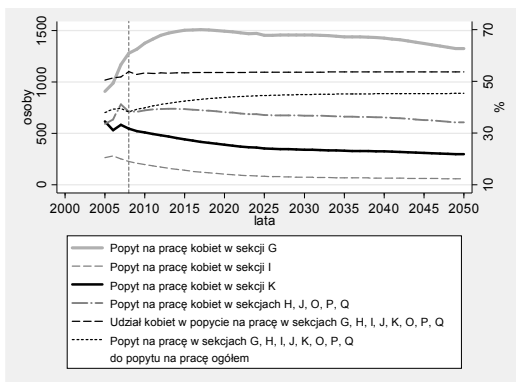

Rys. 3.54. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie legionowskim

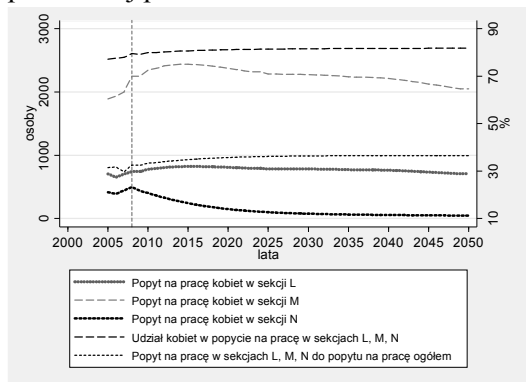
tylko dla sekcji D będzie można zaobserwować, że popyt nie jest w pełni zaspokojony. Lata historyczne wskazują, że znaczenie sektorów przemysłowego i usług nierynkowych było porównywalne – około 30%. Szacuje się, że kolejne okresy zaowocują redukcją tego udziału do ponad 17%. Co więcej, w długim okresie spadnie także udział popytu kobiet o ponad 14 p.p. względem 2005 roku. Mimo zdominowania przemysłu przez mężczyzn sytuacja kobiet będzie względnie dobra, gdyż ważność sektora nie jest zbyt znacząca.

Porównując wielkość popytu na pracę w usługach rynkowych, można stwierdzić, że mimo redukcji ogólnego zapotrzebowania, to sekcje G, H, J, O, P, Q w 2050 roku będą się charakteryzowały większą chłonnością dla kobiet niż dla mężczyzn. Znajduje

to także potwierdzenie w liczbie wakatów oferowanych poszczególnym płciom. Sektor ten charakteryzuje się najwyższym stopniem ważności w ramach całego rynku pracy. Podczas gdy w 2008 roku udział ten nieznacznie przekraczał 38%, to w 2050 jest szacowany wzrost do ponad 45%. Przez cały okres poddany analizie udział popytu na pracę kobiet przekracza 50%, co świadczy o stosowaniu zasad polityki równościowej, oferującej kobietom takie same szanse rozwoju zawodowego. Dodatnie przyrosty tego wskaźnika warunkują implementację coraz to nowych form aktywizacji osób płci żeńskiej, dzięki czemu czują się one w równym stopniu doceniane jak pracownicy przeciwnej płci.

Rys. 3.55. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie legionowskim

Rys. 3.56. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie legionowskim

Sektor usług nierynkowych charakteryzuje się bardzo dużym zapotrzebowaniem na pracę kobiet. W 2008 roku liczba miejsc pracy dedykowana osobom płci żeńskiej wynosiła niespełna 3 500. W 2050 roku szacuje się, że będzie miała miejsce redukcja tej wielkości do ponad 2 800. Przy czym dla sekcji L i M zmiany te będą nieznaczne, a dla ochrony zdrowia i pomocy społecznej spadek przekroczy 90%. W 2050 roku będzie około 3 razy więcej wolnych miejsc pracy dla kobiet niż dla mężczyzn w ramach

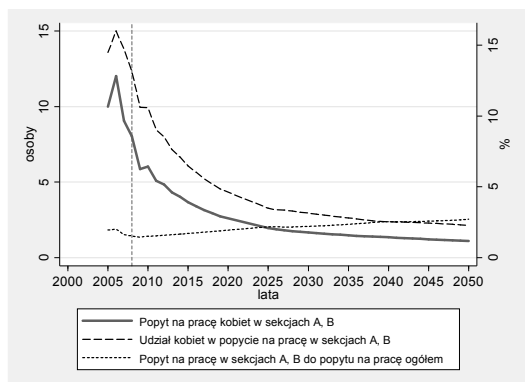
całego sektora usług nierynkowych. W 2008 roku znaczenie tej branży było porównywalne z przemysłem. Następne lata szacunków zaowocują wzrostem udziału do ponad 36% w 2050 roku, co daje sektorowi drugie miejsce pod kątem udziału w ogólnym popycie na pracę. Kobiety stanowią zdecydowaną większość w ramach tego sektora, gdyż ich udział jest prognozowany jako wzrost z 77% w 2005 roku do prawie 82% w 2050. Tym samym sytuacja kobiet jest względnie dobra, jednak jest to mniej intratny sektor.

Powiat legionowski można określić mianem perspektywicznego dla kobiet poszukujących pracy. Wpływa na to fakt, że w parze z ważnością sektora na rynku pracy idzie siła udziału popytu na pracę kobiet w ogólnym popycie. Kobiety są uznawane jako równie opłacalna inwestycja dla pracodawcy co mężczyzna. Warunkuje to wyższy status społeczny, zadowolenie kobiet i stanowi dowód na podejmowanie odpowiednich inicjatyw równościowych.

3.15. Powiat lipski

W latach 2005–2009 średni popyt na pracę kształtował się na poziomie 3 760 jednostek, z czego popyt niezrealizowany wynosił 1,6%. Kolejne lata prognozy wskazują jednak na spadek popytu na pracę w powiecie lipskim. W 2050 r. prognozuje się, że popyt wynosić ma około 1 800 jednostek, z czego wolnych miejsc pracy będzie ponad 2,1%, zatem będzie to 50% spadek zapotrzebowania na pracę w tym powiecie.

Największe zapotrzebowanie na pracę kobiet w rolnictwie i rybactwie (sekcjach A,B) w latach 2005–2009 widoczne było w 2008 r. i wynosiło 12 kobiet, z czego popyt niezrealizowany to 0,5%. Tak niska wartość nominalna spowodowała, że udział

Rys. 3.57. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie lipskim

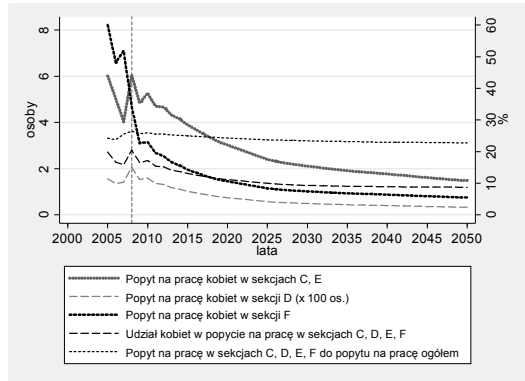
w 2006 r. Później następuje spadek tego wskaźnika do poziomu 1,4%. Ze względu na niski udział tego sektora w rynku pracy stwierdzić można, iż szanse na znalezienie pracy przez kobiety w tym sektorze gospodarki są znikome. Wynika to z dwóch przyczyn. Po pierwsze, w 2050 roku zapotrzebowanie na pracę kobiet ma być znikome

kobiet w ogólnym popycie na pracę w rolnictwie był na poziomie 16% w 2008 r. W następnych latach prognozowany jest spadek do poziomu 2 kobiet w 2020 r. Taka niska wartość popytu na pracę kobiet spowoduje, że również struktura udziału ulegnie zmniejszeniu do niespełna 2,5% w ostatnim roku prognozy. Widać, że rolnictwo jest tym sektorem gospodarki, gdzie występuje dominacja mężczyzn. Analizując popyt na pracę w tych sekcjach do ogólnego popytu na pracę widoczny był 2% udział

(2 kobiety). Po drugie prognozuje się, że wśród wolnych miejsc pracy tylko 2,5% przeznaczonych będzie dla kobiet na koniec okresu badania.

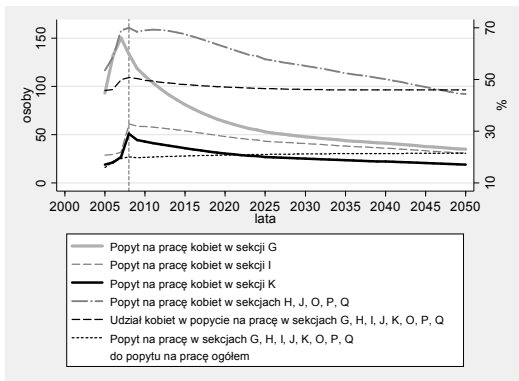
W latach historycznych 2005–2008 obserwować można było niewielkie wahania popytu na pracę kobiet w sekcjach C i E – ostatecznie w 2008 r. popyt ten był na poziomie 6 kobiet. Przez kolejne 40 lat prognozy szacuje się, że zapotrzebowanie na pracę kobiet w tych sekcjach przemysłu zmaleć ma o ponad 75% w porównaniu do 2008 roku. Popyt na pracę kobiet w sekcji przetwórstwa przemysłowego (sekcja D) wzrósł w latach 2005–2008 i na koniec tego okresu wynosił ponad 200 kobiet. Prognozowane jest zmniejszenie zapotrzebowania na pracę kobiet w tej sekcji nawet do poziomu 30 jednostek w 2050 roku (o 85%), z czego popyt niezrealizowany stanowić ma 12% ogólnego popytu. Średni udział kobiet w popycie ogółem w przemyśle w latach 2005–2008 był 20%, a w prognozowanym okresie spaść ma do poziomu 8% w 2050 r. Zatem jest to kolejny sektor gospodarki, gdzie widać jest segregację zawodową ze względu na płeć. Jeśli analizować się będzie procentowy udział popytu na pracę w ww. sekcjach w całym popycie na pracę, to waha się on pomiędzy 22%–26% w latach 2005–2050.

Po analizie wykresu na rysunku 3.58., zauważyć można podobieństwo popytu na pracę kobiet w sekcjach: I (transportie i gospodarce magazynowej), jak i również K (obsłudze nieruchomości). Obie te sekcje w 2008r. osiągnęły swoje największe wartości. Było to 61 kobiet w sekcji I oraz 50 w sekcji K. Kolejne lata prognozy wskazują już jednak na mniejszy popyt na pracę kobiet w tych sekcjach. Największy popyt na pracę kobiet w tym sektorze widoczny jest w sekcji G. Swoją maksymalną wolumen sekcja ta osiągnęła w 2007 roku na poziomie 150 kobiet. W kolejnych latach szacuje się spadek o 75% do poziomu 35 kobiet w 2050 roku, w tym wolne miejsca pracy mają stanowić 10% ogólnego popytu. Udział kobiet w popycie na pracę w tym sektorze wahać się ma w granicach 45%–50%. Na podstawie tej miary wnioskować można o równych szan-

Rys. 3.58. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie lipskim

Po analizie wykresu na rysunku 3.58., zauważyć można podobieństwo popytu na pracę kobiet w sekcjach: I (transportie i gospodarce magazynowej), jak i również K (obsłudze nieruchomości). Obie te sekcje w 2008r. osiągnęły swoje największe wartości.

Rys. 3.59. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie lipskim

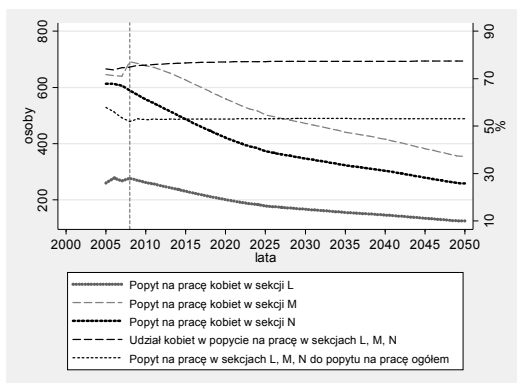
w granicach 45%–50%. Na podstawie tej miary wnioskować można o równych szan-

sach na znalezienie pracy przez obydwie płci. Procentowy udział popytu na pracę na usługi rynkowe w ogólnym popycie na pracę szacowany jest na 20%, co świadczyć ma o mniej znaczącej pozycji tego sektora na rynku pracy.

Analizując rysunek 3.60. zauważyć można podobne tendencje, jeśli chodzi o popyt na pracę kobiet w sekcjach L (administracja publiczna), M (edukacja) i N (ochrona zdrowia). Prognozowany jest spadek tych popytów. Szacowane jest prawie

dwukrotnie zmniejszenie w sekcji M do poziomu 353 kobiet w 2050 r. W sekcji L największy popyt był w 2006 r. na poziomie 277 kobiet, później prognozuje się spadek o 55% w 2050 r. do wartości 124 kobiet, w tym wolnych miejsc pracy ma być tylko 4. Oceniając strukturę popytu na pracę w usługach nierynkowych zauważyć można ponad 70% udział kobiet. Szacuje się, że od 2020 r. udział ten wzrośnie do poziomu 77%. Taki wskaźnik świadczy o wysokim sfeminizowaniu tego sektora. Zapotrzebowanie na pracę w usługach nierynkowych w ogólnym popycie na pracę jest na ponad 50% udziale. W każdej sekcji tego sektora w 2050 r. szacuje się, że będzie dwa razy więcej wolnych miejsc pracy dla kobiet niż dla mężczyzn.

Dokonując podsumowania powiatu lipskiego warto zauważyć, że większość zapotrzebowania na pracę kobiet w tym sektorze skupiona jest w sektorze usług nierynkowych. Wiadomo jednak, że sektor ten jest najmniej opłacanym z wszystkich sektorów gospodarki i występuje tam segregacja zawodowa. Na podstawie tego wnioskować możemy, że w powiecie tym może wystąpić zjawisko dyskryminacji kobiet (nie będzie się skupiała na ujęciu ilościowym a bardziej jakościowym). Wśród wolnych miejsc pracy szacuje się, że prawie połowa przeznaczona ma być dla kobiet.

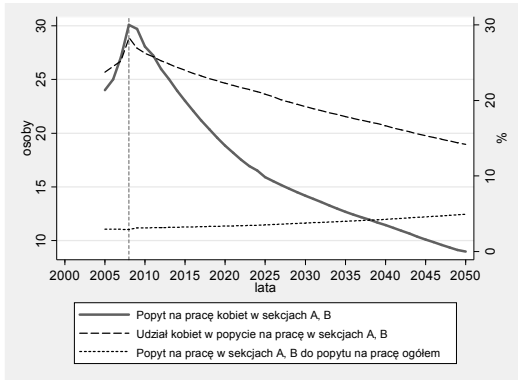

Rys. 3.60. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie lipskim

3.16. Powiat łosicki

W powiecie łosickim popyt niezrealizowany w latach 2005–2008 utrzymywał się na średnim poziomie 55 jednostek. Najwyższy poziom (ok. 90 wolnych miejsc pracy) osiągnął w 2007 roku. W okresie prognozy liczba miejsc pracy ustabilizuje się na poziomie 30, co stanowić ma 2,4% ogólnego popytu na pracę.

W powiecie łosickim popyt na pracę kobiet w sekcjach A (rolnictwie) oraz B (rybactwie) w 2005 r. kształtował się na poziomie 24 kobiet. W przeciągu następnych czterech lat popyt wzrósł do poziomu 30 kobiet. Jak widać na rysunku 3.61. szacowane zapotrzebowanie na pracę kobiet

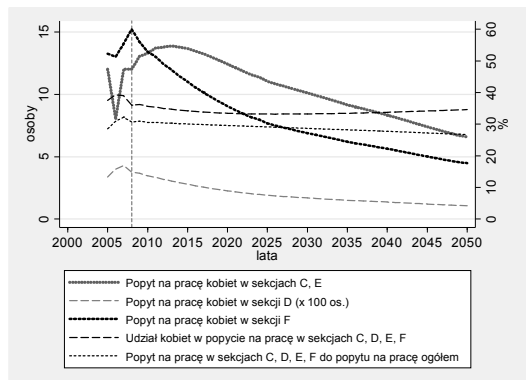

Rys. 3.61. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie łosickim

rolnictwo jest sektorem o dość marginalnym znaczeniu dla powiatu, jeśli chodzi o rynek pracy. Na podstawie dwóch ostatnich miar zaobserwować można, że sytuacja kobiet w tym sektorze nie jest dość dobra. Brak popytu niezrealizowanego w rolnictwie oraz niewielkie zapotrzebowanie na pracę kobiet w tym sektorze pozwala wysnuć wniosek, że szansa znalezienia pracy przez kobiety w rolnictwie jest znikoma.

Analizując sektor przemysłu zauważyć można, że najlepszą sytuację mają kobiety w sekcji D. Największy wolumen zapotrzebowania na pracę kobiet był w 2007 r. na poziomie 430 kobiet, z czego wolnych miejsc pracy było tylko 8. Szacuje się, że zapotrzebowanie to będzie wykazywało tendencję malejącą. W przeciągu 40 lat nastąpić ma ponad czterokrotny spadek do poziomu 107 kobiet w 2050 roku. O wiele mniejsze zapotrzebowanie na pracę kobiet jest w pozostałych sek-

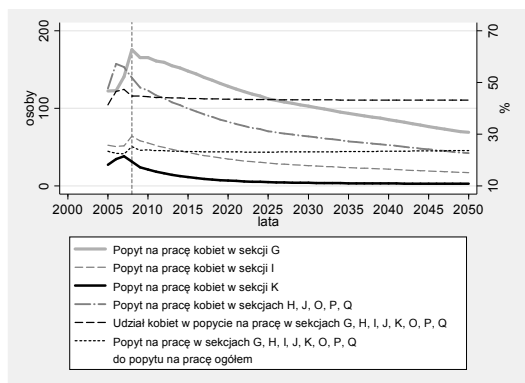
ne zapotrzebowanie na pracę kobiet w tych sekcjach gospodarki wykazywać ma tendencję malejącą do poziomu 8 kobiet na koniec prognozy w 2050 r. Udział kobiet w popycie na pracę oscylował wokół 25% w historycznych latach badania. Według prognoz szacuje się spadek tego udziału do 14,1%. Taka wartość wskaźnika powoduje, że można oceniać ten sektor gospodarki jako typowo męski. Udział popytu na pracę w rolnictwie w popycie ogółem jest poniżej 3% przez cały okres badania. Uznać zatem można, że

Rys. 3.62. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie łosickim

cyjach przemysłu. Łączny popyt na pracę w pozostałych sekcjach był na poziomie 27 kobiet w 2008 roku. Zaś na koniec prognozy wynosić ma tylko 11 kobiet, z czego popyt niezrealizowany stanowić ma 4% ogólnego popytu. Zapotrzebowanie na pracę kobiet w przemyśle kształtować się ma w granicach 33% w prognozowanym czasie. Na rynku pracy ten sektor gospodarki miał ponad 30% wkład w ogólny popyt na pracę w latach 2005–2008. Późniejsze lata prognozy wskazują jedynie na 25% udział. Wśród wolnych miejsc pracy w 2050 roku szacuje się, że tylko co czwarte miejsce przeznaczone będzie dla kobiety.

Analiza rysunku 3.63. pozwala zauważyć, że zarówno w sekcji G (handel), jak i pozostałych sekcjach H, J, O, P, Q szacowane zapotrzebowanie na pracę będzie się zmieniało w podobny sposób. W sekcji G popyt ten osiągnie poziom 70 kobiet

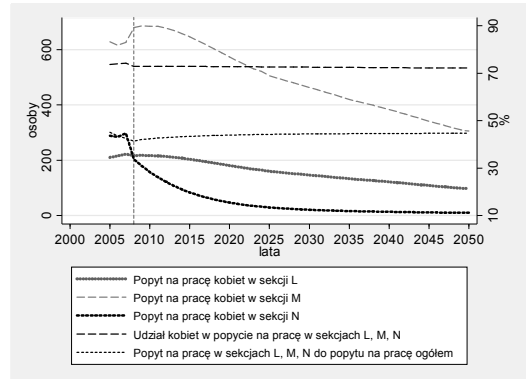

Rys. 3.63. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie łosickim

w 2050 r. Pozostałe sekcje mają się kształtować na poziomie 42 kobiet wg prognozy w 2050 roku. Początkowo stabilna sytuacja kobiet w sektorze I (transporte) w latach 2005–2007 spowodowała, że w 2008 r. popyt na pracę osiągnął swoje apogeum (64 kobiety). Kolejne lata prognozy wskazują jednak tendencję spadkową aż do poziomu 17 kobiet. Udział kobiet w popycie na pracę w sektorze usług rynkowych w 2006 r. osiągnął najwyższy poziom (46%). W kolejnych latach prognozy aż do 2050 r. szacuje się

stały, nieco mniejszy 41% udział. Sam popyt na pracę w sektorze usług rynkowych w całym popycie na pracę kształtuje się na równym poziomie 23%. Co wskazuje, że sektor ten nie ma zbyt mocnej pozycji na rynku pracy powiatu łosickiego. W sektorze gospodarki na koniec okresu prognozy będzie tyle samo wolnych miejsc pracy dla kobiet jak i dla mężczyzn.

Zapotrzebowanie na pracę kobiet w sekcji N było na stabilnym poziomie 360 kobiet w 2007 r. Prognozuje się jednak znaczny spadek w przeciągu 20 następnych lat do poziomu 38 kobiet. W administracji publicznej (sekcja L) popyt na pracę kobiet w latach 2005–2015 utrzymywać się ma na poziomie ponad 200 jednostek. Przez następne 35 lat prognozy szacuje się systematyczny spadek do poziomu 100 kobiet w 2050 r. Edukacja jest sekcją, gdzie zapotrzebowanie na pracę kobiet w 2008 roku wynosiło 686 kobiet i ulegnie ponad dwukrotnemu zmniejszeniu do 2050 r. Po analizie rysunku 3.64 zauważyć można stabilny udział zapotrzebowania na pracę w sektorze usług nierynkowych w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę. Przez cały okres badania oscyluje wokół 45%, co świadczy o silnej pozycji tego sektora na rynku pracy. Widoczny jest wysoki, ponad 70% udział popytu na pracę kobiet w całym popycie tego sektora. Taka wartość wskaźnika pokazuje, że sektor ten jest mocno sfeminizowany.

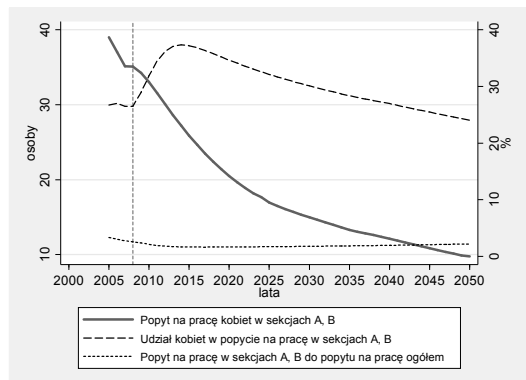
Rys. 3.64. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie łosickim

Podsumowując sytuację kobiet na rynku pracy w powiecie łosickim zauważyć można ich skupienie w sektorze usług nierynkowych. Popyt na pracę w tym powiecie spada, a struktura tego popytu pod względem płci się nie zmienia. Niepokojący może być fakt dyskryminacji kobiet w sektorze usług nierynkowych, który jest niżej opłacany w porównaniu do pozostałych sektorów gospodarki.

3.17. Powiat makowski

Powiat makowski charakteryzuje się tym, że w latach 2005–2008 popyt na pracę wzrósł o 8% i wyniósł ponad 5 160 osób w ostatnim tj. 2008 roku. Kolejne lata prognozy wskazują jednak na jego spadek do poziomu 1 850 osób w 2050 roku. Oznacza to ponad 65% zmianę w przeciągu 40 lat, z tego popyt niezrealizowany stanowić ma około 2,5% ogólnego popytu na pracę.

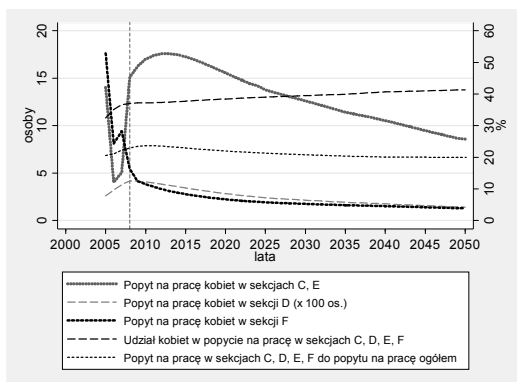
W powiecie makowskim, po analizie rysunku 3.65., zauważyć można zmniejszające się zapotrzebowanie na pracę kobiet w sekcjach A (rolnictwie) oraz B (rybactwie), zarówno w latach 2005–2008 jak i w okresie prognozy do 2050 r. Ostatecznie

Rys. 3.65. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie makowskim

o tym, że rolnictwo jest typowo męskim sektorem powiatu makowskiego. Zarówno w latach historycznych 2005–2008, jak i latach prognozy udział rolnictwa w rynku pracy jest na podobnym, niskim 2% poziomie. W omawianym sektorze na koniec okresu prognozy będzie czterokrotnie mniej wolnych miejsc pracy dla kobiet niż dla mężczyzn.

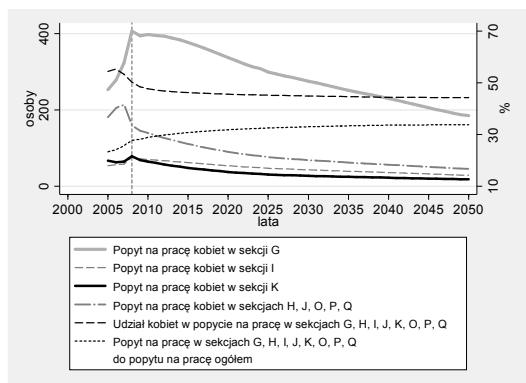
Popyt na pracę kobiet w sekcjach C i E w latach 2005–2008 ulegał ciągłym wahaniom. Kolejne lata prognozy mówią o tendencji malejącej do poziomu 9 kobiet w 2050 roku (spadek o 50% w porównaniu do 2009 roku). W sekcji D popyt na pracę kobiet w latach 2005–2010 wskazuje tendencję rosnącą (do 407 kobiet). Przez kolejne 40 lat prognozy mówić można o systematycznym spadku, osiągając poziom 3-krotnie niższy niż w roku 2010 roku, do poziomu 140, z czego popyt niezrealizowany stanowić ma 1,5% ogólnego popytu. Szacuje się, że udział zapotrzebowania na pracę w przemyśle w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę oscylować ma w granicach 20%–25% przez cały okres badania. Na rysunku 3.65 widać jest, że udział kobiet w popycie na pracę w przemyśle zmienił się w latach 2005–2008 o 5 p.p. do poziomu 37%. Od tego roku zauważyć można, że szacowany jest bardzo powolny, ale systematyczny wzrost

Rys. 3.66. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie makowskim

tego udziału do 41% w 2050 roku, co świadczy o tym, że szansa na znalezienie pracy przez kobiety będzie niewiele mniejsza niż mężczyzn. Analizując wolne miejsca pracy w 2050 roku zauważyć można, że tylko co czwarte przeznaczone ma być dla kobiety.

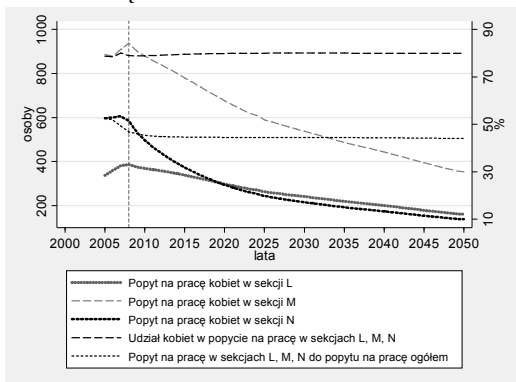
Przegląd sektora usług rynkowych widoczny jest na rysunku 3.66. Największy popyt na pracę kobiet w tym sektorze zauważyć można w sekcji G (handlu). Choć jeszcze w latach 2005–2008 wzrastał on do poziomu 406 kobiet w 2008 roku, tak

Rys. 3.67. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie makowskim

poźniej w latach prognozy następować ma jego spadek o 55% do poziomu 180 kobiet w 2050 roku, z czego popyt niezrealizowany wynosić ma 6 wakatów. Po analizie wykresu na rysunku 3.67. zauważyć można podobieństwo popytu na pracę kobiet w sekcjach: I (transporte) jak i również K (obsłudze nieruchomości). Obie te sekcje w 2008 r. osiągnęły swoje największe wartości. Było to 75 kobiet w sekcji I oraz 78 w sekcji K. Kolejne lata prognozy wskazują już jednak na mniejszy popyt na pracę kobiet w tych sekcjach. Zapotrzebowanie na kobiety w sekcji K ma osiągnąć poziom tylko 17 kobiet w 2050 r. Udział kobiet w całym popycie na pracę w sektorze usług rynkowych oscyluje wokół 45%–50%. Wskaźnik ten można interpretować, że nie musimy się spodziewać występowania zjawiska dyskryminacji. Szacuje się, że na koniec okresu prognozy połowa wolnych miejsc pracy przeznaczona będzie dla kobiet.

Omawiając sektor usług nierynkowych zaobserwować można podobieństwo zachowania się wszystkich 3 sekcji tego sektora, jeśli mówimy o popycie na pracę kobiet. Największy wolumen zapotrzebowania na pracę kobiet jest w sekcji M, który swoje maksimum osiągnął w 2008 roku na poziomie 937 kobiet. Przez kolejne 40 lat prognozy szacuje się ponad 60% spadek do poziomu 350 kobiet w 2050 roku. Łączny popyt na pracę kobiet w pozostałych sekcjach tego sektora w 2008 roku wynosił 970 kobiet, z czego wolnych miejsc pracy było tylko 6. Prognozuje się, że popyt ten spadnie do poziomu 300 kobiet w ostatnim roku badania (ponad trzykrotny spadek

Rys. 3.68. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie makowskim

do poziomu 300 kobiet w ostatnim roku badania (ponad trzykrotny spadek

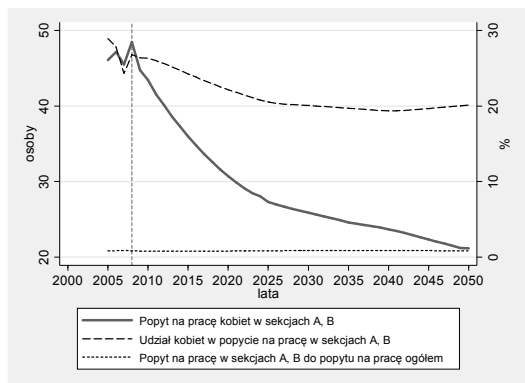
w odniesieniu do 2008 roku). Koncentrację płci żeńskiej potwierdza wysoki (80%) udział kobiet w popycie na pracę w tym sektorze. Wśród prognozowanych wolnych miejsc pracy również ponad 2/3 przeznaczonych ma być dla kobiet. Sektor usług nierynkowych ma mieć 33% wkład w rynek pracy w prognozowanym czasie.

Podsumowując powiat makowski zauważyć można, że popyt na pracę kobiet jest większy niż na pracę mężczyzn w całym prognozowanym okresie, co wskazuje na lepszą sytuację kobiet. Ze względu na fakt, iż największe zapotrzebowanie na pracę kobiet widoczne jest w sektorze najslabiej opłacanym, tj. w sektorze usług nierynkowych, możemy wnioskować o zjawisku dyskryminacji płci w tym sektorze.

3.18. Powiat miński

W powiecie mińskim popyt niezrealizowany w latach 2005–2009 ulegał ciągłym wahaniom. Najwyższy swój poziom (ok. 530 wolnych miejsc pracy) osiągnął w 2008 roku. W okresie prognozy liczba wolnych miejsc pracy ulec ma stabilizacji i utrzymywać się ma na poziomie 200 wolnych miejsc pracy, co stanowi niespełna 1,5% ogółu popytu na pracę.

Pomimo ciągłych wahań w latach 2005–2007, największy popyt na pracę kobiet w sekcjach A (rolnictwie) oraz B (rybactwie) w powiecie mińskim występował w 2008 r. na poziomie 48 kobiet. Jak widać na rysunku 3.69, szacowane zapotrzebowanie na pracę kobiet w tych sekcjach

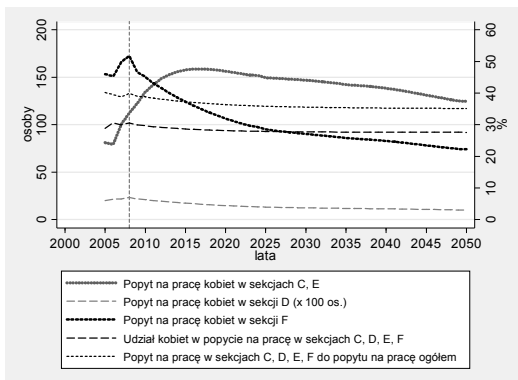

Rys. 3.69. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie mińskim

w tym sekcjach gospodarki ulec ma drastycznemu pogorszeniu w ciągu całego okresu prognozy i w 2050 r. wynosić ma niespełna 21 kobiet, z czego popyt niezrealizowany stanowić ma 1,5% ogólnego popytu. Udział kobiet w popycie na pracę w sekcjach A, B w latach 2005–2008 wahał się na poziomie 26%–28%. Według przeprowadzonej prognozy na następne 40 lat, udział ten ulegać ma jednak zmniejszeniu do poziomu 20%. Świadczy to o jeszcze większej maskulinizacji tego sektora

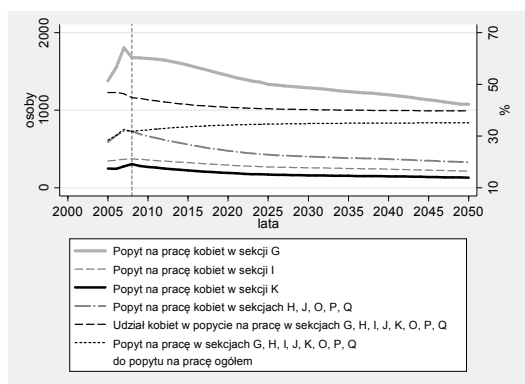
gospodarki. Analizując popyt na pracę w rolnictwie w odniesieniu do popytu ogółem widać jest stały 8% udział. Wnioskować można, że kobiety sektora rolniczego stanowią niewielką część rynku pracy w powiecie mińskim.

Sytuacja kobiet na rynku pracy kobiet w sekcjach C i E w latach 2007–2017 ulec ma znacznej poprawie. Nastąpić ma prawie dwukrotny wzrost do poziomu 158 kobiet w okresie tylko 10 lat. Kolejne lata prognozy mówią już jednak o pogorszeniu do poziomu 125 kobiet (spadek o 25% w porównaniu do 2017 r.) w 2050 roku. Wahaniom ulegać będzie również popyt na pracę kobiet w sekcjach D i F w okresie prognozy. W sekcji F ulegnie on zmniejszeniu do poziomu 75 kobiet (spadek o ponad 50% w odniesieniu do 2008 roku). Zapotrzebowanie na pracę kobiet w sekcji D ulegnie ponad 50% pogorszeniu z poziomu 2 353 kobiet w 2008 r. do 1 018 w ostatnim roku prognozy. Zarówno dane historyczne, jak i prognozowane, wskazują, że udział zapotrzebowania na pracę w przemyśle w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę wynosić będzie 35%. Udział kobiet w popycie na pracę w przemyśle oscyluje wokół 30%. Wśród prognozowanych wolnych miejsc pracy szacuje się, że dla kobiet przeznaczonych ma być cztery razy mniej miejsc niż dla mężczyzn. Wskazuje to na możliwość występowania zjawiska dyskryminacji kobiet w tym sektorze gospodarki powiatu mińskiego.

Rys. 3.70. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie mińskim

W sektorze usług rynkowych największy popyt na pracę kobiet jest w sekcji G (handel). Maksymalna jego wartość została osiągnięta w 2007 roku na poziomie 1 807 kobiet. Zwrócić należy uwagę, że w tym samym roku wolnych miejsc pracy dla kobiet

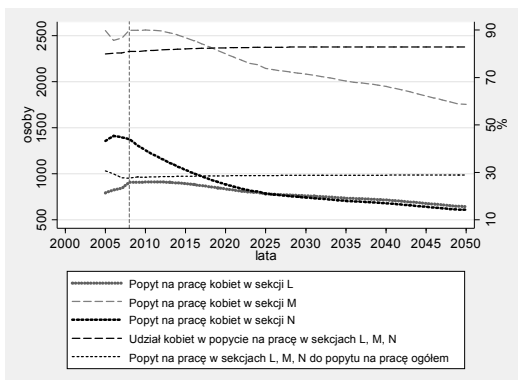

Rys. 3.71. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie mińskim

było 51. Szacuje się jednak, że do 2050 roku popyt ten spadnie o ponad 45% do poziomu 1 018 kobiet. W pozostałych sekcjach tego sektora powiatu widoczna jest również tendencja malejąca w okresie prognozy. Łączny popyt na pracę wynosić ma 670 kobiet w 2050 roku, z czego popyt niezrealizowany stanowi 5% ogólnego popytu. Kobiety mają mieć 40% wkład w rynek pracy sektora usług rynkowych. Ponad 35% udziału popytu na pracę w tym sektorze w popycie ogółem, świadczyć może o dość wyraźnym znaczeniu tego sektora dla gospodarki powiatu. Silna pozycja tego sektora w popycie na pracę ogółem oraz niższy udział kobiet świadczyć może o dyskryminacji kobiet na

rynku pracy w powiecie makowskim. Prognozuje się, że wolnych miejsc dla kobiet będzie tyle samo co dla mężczyzn.

Największy popyt na pracę kobiet można odnotować w sektorze usług nierynkowych. W latach historycznych widoczne jest największe zapotrzebowanie na pracę kobiet w sekcji M (edukacja). Największą wartość (2 559 kobiet) osiągnęło w 2009 roku, gdzie tylko 3 kobiety to popyt niezrealizowany. Prognozuje się jednak spadek o ponad 30% w 2050 r. w porównaniu do 2008 r. Na podobnym poziomie prognozowane są spadki w sekcji L. Popyt na pracę kobiet w tej sekcji wynosił 907 kobiet w 2008 roku, natomiast prognozowany jest spadek do wartości 650 kobiet w ostatnim roku badania, tj. 2050 r. Widoczny jest wysoki, ponad 80% udział popytu na pracę kobiet w całym popycie sektora usług nierynkowych. Taka wysoka wartość tego wskaźnika świadczy

Rys. 3.72. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie mińskim

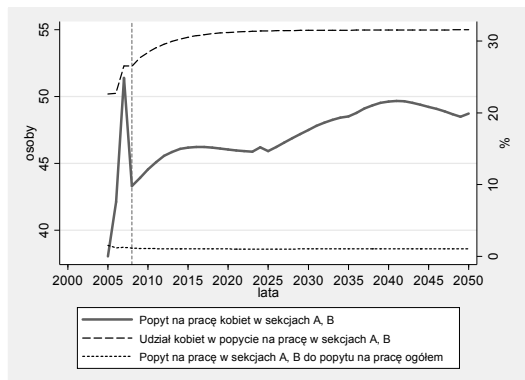
o tym, że sektor ten jest typowo kobiecym sektorem gospodarki. Prognozuje się stabilny (30%) udział popytu na pracę tego sektora gospodarki w ogólnym popycie na pracę w tym powiecie. Wysokie zapotrzebowanie na pracę kobiet potwierdza prognozowana liczba wolnych miejsc pracy. Wśród wolnych miejsc pracy szacuje się, że w 2050 roku trzy z czterech przeznaczone będą dla kobiet.

Podsumowując powiat miński zaobserwować można, że wraz ze spadkiem popytu na pracę w tym powiecie, również popyt na pracę kobiet spada. Nie jest to dobra informacja dla kobiet, które mogą mieć większe trudności ze znalezieniem pracy w tym powiecie. Jeśli chodzi o szacowane wolne miejsca pracy w całym okresie prognozy to widoczny będzie jego równy podział pomiędzy poszczególne płci.

3.19. Powiat mławski

W powiecie mławskim popyt na pracę w latach 2005–2009 wzrósł o prawie 40%. Najwyższy poziom prawie 15 1300 osób był w 2007 roku. W całym horyzoncie prognozy popyt na pracę utrzymywać się będzie na poziomie nieco poniżej 15 000 osób. W ostatnim roku prognozy szacuje się, że wolnych miejsc pracy ma być 200 jednostek, co stanowić będzie 1,3% ogólnego popytu na pracę.

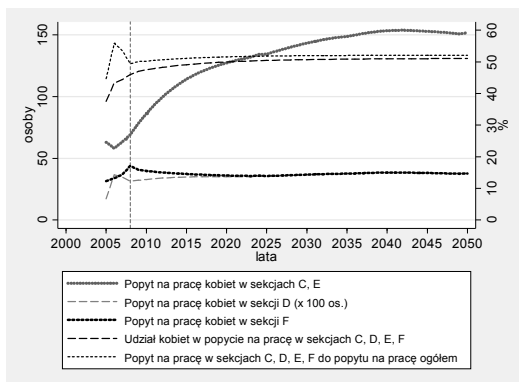
Popyt na pracę kobiet w sektorze rolniczym wykazywał znaczne fluktuacje przez cały okres badania. W latach 2005–2008 ciągle wahania spowodowały, że na koniec tego okresu popyt wynosił 43 kobiety. Następane lata prognozy wskazują jednak na

Rys. 3.73. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie mławskim

wniosek o trudnej sytuacji kobiet w sektorze rolniczym tego powiatu. Niskie zapotrzebowanie na pracę kobiet potwierdza również prognozowana liczba wolnych miejsc pracy. W tym sektorze gospodarki na koniec okresu prognozy tylko 1/3 mniej wolnych miejsc pracy będzie przeznaczona dla kobiet.

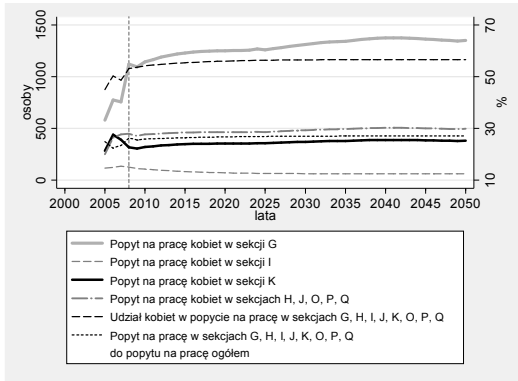
W 2009 roku widoczny był znaczny wzrost udziału popytu na pracę w przemyśle w ogólnym popycie na pracę o 11 p.p. do 45% w stosunku do 2005 roku. Szacuje się jednak, że w kolejnych latach zapotrzebowanie na pracę w przemyśle będzie stanowiło ponad połowę całego zapotrzebowania na pracę w tym powiecie. Analizując zaś sytuację kobiet w popycie na pracę w przemyśle widoczne jest jej polepszenie z (37% w 2005 r. do 47% w 2050 r.). Wartość ostatniej zmiennej pozwala wnioskować, że poprawić się ma polityka zatrudnienia na rynku pracy tego sektora – będzie bardziej równa dla obydwu płci. Najbardziej widoczne jest to w sekcji C i E. Zapotrzebowanie to ma systematycznie i wyraźnie wzrastać i na koniec prognozy, tj. 2050 roku, ma osiągnąć wartość 150 kobiet. W innych sekcjach przemysłu nieprzewidywane już są takie zmiany. Popyt w tych sekcjach będzie się utrzymywał na niezmiennym poziomie to jest w przetwórstwie przemysłowym (sekcja D) ok.

Rys. 3.74. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie mławskim

3 750 kobiet, zaś w budownictwie ma nie przekroczyć 40 kobiet w 2050 roku. Prognozuje się jednak, że wśród wolnych miejsc pracy 30% będzie należało do kobiet.

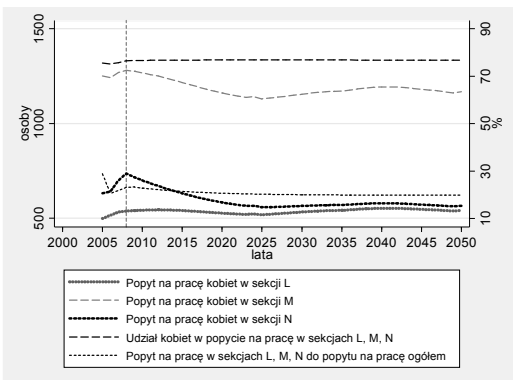
Na wykresie na rysunku 3.75. widoczna jest charakterystyka sektora usług rynkowych. Dokonując analizy, zauważyć można tendencję wzrostową, jeśli chodzi o popyt w sekcji G. W latach historycznych średni popyt na pracę kobiet w tej sekcji

Rys. 3.75. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie mławskim

wynosił 860 kobiet, w tym wolnych miejsc pracy było 20. Prognozowany jest wzrost o 50% do poziomu 1 350 kobiet w ostatnim roku prognozy. Dość stabilną pozycją wykazywać się ma popyt na pracę kobiet w pozostałych sekcjach tego sektora w prognozowanym okresie – w 2050 roku ma być na poziomie 940 kobiet. W 2050 r. szacuje się, że wolnych miejsc pracy będzie 55, co zaspokoić ma 2,4% ogólnego popytu na pracę kobiet w przemyśle. Jedynie w sekcji I szacowany jest spadek o 50% zapotrzebowania na pracę kobiet na koniec okresu prognozy w stosunku do 2008 r. Zapotrzebowanie na pracę w sektorze przemysłowym do popytu ogółem jest stabilne w całym badanym okresie i wynosi 56%, co wskazuje na dominację kobiet w tym sektorze gospodarki. Podobnie rozkładać się mają wolne miejsca pracy w 2050 roku – 51% przeznaczonych będzie dla kobiet. Udział popytu na pracę w omawianych sekcjach do popytu na pracę ogółem wyniesie 25%, co powoduje, że można wnioskować o mniejszej roli tego sektora na rynku pracy.

Zapotrzebowanie na pracę kobiet stanowić ma 75% całego zapotrzebowania

Rys. 3.76. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie mławskim

w sektorze usług nierynkowych w okresie prognozy. Największy popyt na pracę kobiet widoczny jest w sektorze M (edukacja). W 2005 r. popyt ten wynosił 1 250 kobiet. Szacuje się jednak, że w następnych 20 latach nastąpi 10-procentowy spadek (o 120 kobiet). Następne lata prognozy przewidują zaś nieznaczny wzrost. Znacznie gorsza sytuacja kobiet jest w sektorze N (ochronie zdrowia). Choć w latach 2005–2008 poziom popytu na pracę kobiet w tej sekcji wynosił 735 kobiet, to potem

szacuje się jednak, że w następnych 20 latach nastąpi 10-procentowy spadek (o 120 kobiet). Następne lata prognozy przewidują zaś nieznaczny wzrost. Znacznie gorsza sytuacja kobiet jest w sektorze N (ochronie zdrowia). Choć w latach 2005–2008 poziom popytu na pracę kobiet w tej sekcji wynosił 735 kobiet, to potem

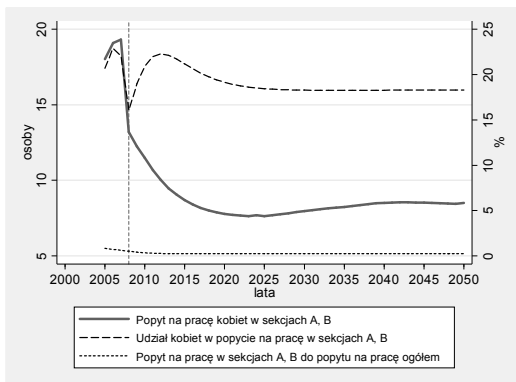
szacuje się znaczny spadek do poziomu 560 kobiet w 2033 roku. Jak jeszcze w 2005 r. udział zapotrzebowania na pracę w usługach nierynkowych stanowił prawie 30%, to później widoczne jest jego zmniejszenie. Zatem znaczenie tych usług w ogólnym popycie na pracę będzie ulegało zmniejszeniu. Szacuje się, że w 2050 r. wolnych miejsc pracy będzie prawie trzykrotnie więcej dla kobiet niż dla mężczyzn.

W powiecie mławskim prognozuje się, że udział kobiet w popycie na pracę ogółem jest wyższy niż mężczyzn (57%). Wnioskować zatem możemy, że kobiety mają większe szanse na znalezienie pracy niż mężczyźni.

3.20. Powiat nowodworski

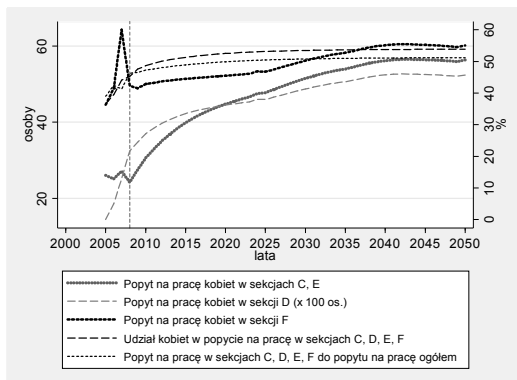
W powiecie nowodworskim popyt niezrealizowany w latach 2005–2007 wzrastał pięciokrotnie z roku do roku. Najwyższy poziom (ok. 360 wolnych miejsc pracy) osiągnął w 2007 roku. W okresie prognozy liczba miejsc pracy ustabilizuje się na poziomie 180, co stanowi niespełna 1% ogółu popytu na pracę.

Zarówno rolnictwo (sekcja A) jak i rybactwo (sekcja B) są sekcjami, w których zapotrzebowanie na pracę kobiet w pierwszych trzech latach badania ulegało zwiększeniu do poziomu 19 kobiet. Szacuje się, że do 2025 roku zapotrzebowanie to spadnie ponad dwukrotnie do poziomu niespełna 8 kobiet. Takie zmiany w wartościach nominalnych mają jednak odwrotne przełożenie na strukturę udziału kobiet w całym popycie na pracę w sektorze rolniczym. W latach 2008–2013 udział ten ma wzrastać do poziomu 22%. Co oznacza, że popyt na pracę mężczyzn uległ jeszcze większemu pogorszeniu. W kolejnych 10 latach prognozy szacuje się zmniejszenie tego udziału do 18% i pozostanie na nim do końca trwania prognozy. Chociaż popyt na pracę kobiet w sektorze rolniczym nie jest tak niski to marginalne znaczenie tego sektora w całej gospodarce powiatu spowoduje, że znalezienie pracy przez kobiety będzie znacznie utrudnione. Szacowana liczba wolnych miejsc pracy jest również niekorzystna dla kobiet. Tylko co piąte miejsce pracy przeznaczony ma być dla kobiety w 2050 roku.

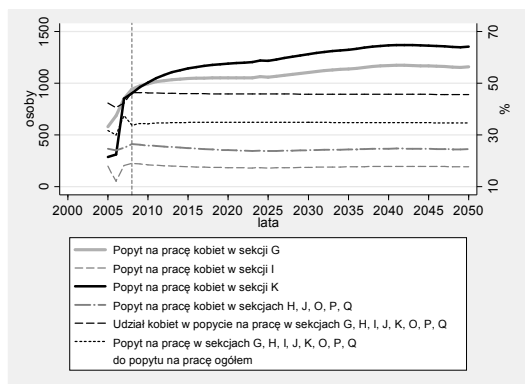
Rys. 3.77. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie nowodworskim

Analizując prognozę przemysłu w powiecie nowodworskim zauważyć można rosnącą tendencję na zapotrzebowanie na pracę kobiet w sektorach C i E oraz F (budownictwie). Wartości nominalne tych dwóch zmiennych są jednak na niskim poziomie poniżej 60 kobiet. Łączny popyt na pracę w tych dwóch sekcjach wynosić ma 116 kobiet w 2050 roku. Inna trochę sytuacja jest w sektorze D. Tam przewidywany jest ponad czterokrotny wzrost zapotrzebowania na pracę w 2050 roku w porównaniu do 2008 r., a wartość niewykorzystanych miejsc pracy dla kobiet w tym sektorze stanowi tylko 0,2% ogólnego popytu. Analizując sektor przemysłowy w powiecie nowodworskim zauważyć można polepszającą się nieco sytuację kobiet. Wskaźnik udziału kobiet w popycie na pracę w tym sektorze rośnie w okresie prognozy i osiąga wartość nieco powyżej 50%. Znaczenie tego sektora dla gospodarki ulega poprawie i stanowi ponad 50%. Analiza tych dwóch ostatnich miar pokazuje, że zarówno mężczyźni, jak i kobiety, mają taką samą szansę na znalezienie pracy w przyszłości w tym sektorze.

Rys. 3.78. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie nowodworskim

Analiza popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych została przedstawiona na rysunku 3.79. Największy przewidywany popyt zauważyć można w sekcji K. Na koniec okresu prognozy wynosić ma 1 355 kobiet, z czego tylko 9 osób to popyt niezrealizowany.

Rys. 3.79. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie nowodworskim

zując na nieco gorszą sytuację kobiet w tym sektorze gospodarki. Podobnie rozkładają się mają wolne miejsca pracy w 2050 roku – 45% przeznaczonych będzie dla kobiet.

Udział popytu na pracę tego sektora w odniesieniu do ogólnego popytu na pracę w tym powiecie wynosi nieco ponad 33% przez cały okres badania.

Dokonując analizy sektora usług nierynkowych zauważyć można zdecydowanie większy popyt na pracę kobiet w omawianym okresie prognozy. Wskaźnik ten jest na poziomie ponad 80%. Rozpatrując jednak wartości nominalne każdej z tych sekcji

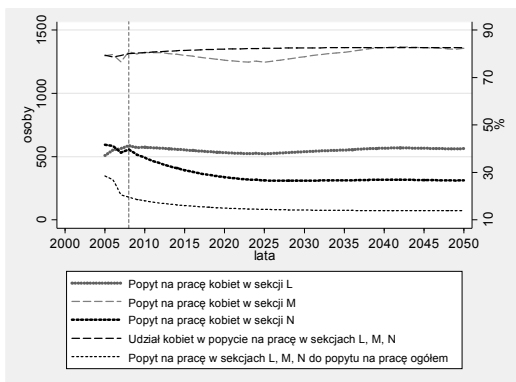
oddzielnie widać spore różnice. Zapotrzebowanie na pracę kobiet w edukacji (sekcja M) jest na wysokim poziomie przez cały okres prognozy. Szacuje się, że wolumen wyniesie 1 300 osób. W sekcji L (administracja publiczna) zauważyć można stałe zapotrzebowanie na pracę na poziomie 560 kobiet. Ochronę zdrowia (sekcja N) cechuje tendencja spadkowa, jeśli chodzi o popyt na pracę kobiet. W ostatnim roku prognozy będzie wynosić 300 miejsc pracy, a prognozowana jest liczba wolnych miejsc dla 8 osób.

W omawianej sekcji na koniec okresu prognozy będzie czterokrotnie więcej wolnych miejsc pracy dla kobiet niż dla mężczyzn. Udział popytu na pracę w tym sektorze w całej gospodarce powiatu nowodworskiego w okresie prognozy szacuje się na 14%. Oznacza to jego pogorszenie w porównaniu do pierwszych lat badania, gdzie wynosił około 20%.

Dokonując analizy popytu na pracę w powiecie nowodworskim zauważyć można nieznacznie lepszą sytuację kobiet w tym powiecie. Sektor usług nierynkowych jest najgorzej opłacanym z wszystkich sektorów gospodarki. Zatem większy udział kobiet w tym sektorze świadczy o dyskryminacji kobiet w tym powiecie.

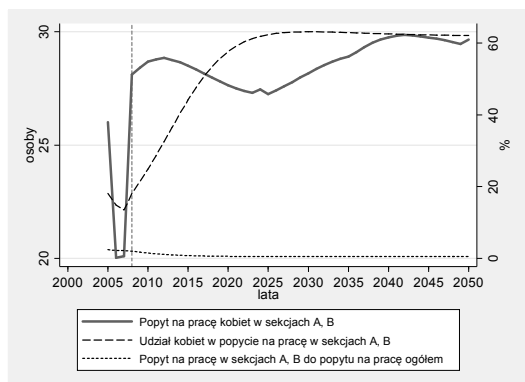
3.21. Powiat ostrołęcki

W powiecie ostrołęckim popyt na pracę w latach 2005–2009 wzrósł o ponad 30%. Najwyższy poziom osiągnął w 2009 roku na poziomie prawie 7 800 osób. W okresie pierwszych 20 lat prognozy popyt zrealizowany będzie się kształtować na poziomie ponad 8 000, a do 2050 roku wzrośnie do wolumenu 9 800. Wolnych miejsc pracy ma być 87, co stanowić będzie niespełna 1% ogółu popytu na pracę.

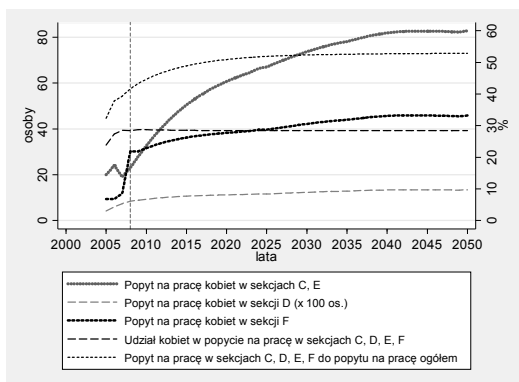
Rys. 3.80. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie nowodworskim

Analizując rysunek 3.81. zauważyć można, że powiat ten charakteryzuje się do-
 syc znacznymi wahaniami, jeśli chodzi o popyt na pracę kobiet w rolnictwie (sekcja
 A) i rybactwie (sekcja B). W związku z tym, że wartości nominalne tej zmiennej wy-
 rażone są w dziesiątkach osób, to niewielka ich zmiana spowoduje znaczne
 zmiany procentowe. Szacuje się, że popyt wzrośnie tylko o 10 kobiet
 w przeciągu 40 lat prognozy i będzie kształtował się na poziomie 30 kobiet
 w 2050 roku. Prognozuję się także, że będzie dwukrotnie więcej wolnych
 miejsc pracy dla kobiet niż dla męż-
 czyzn. Udział kobiet w popycie na
 pracę w sektorze rolniczym w latach
 2005–2008 wynosił średnio 15%. Ko-
 lejne lata wskazują na czterokrotne
 zwiększenie udziału do 60% w 2020 r.,
 a następnie jego stabilizację. Takie wartości powodują, iż można mówić, że sektor nie
 będzie już typowo męskim sektorem jak było to w latach historycznych. Znikomy
 udział tego sektora w całej gospodarce powiatu oraz niewielka prognozowana wartość
 popytu niezrealizowanego pozwala twierdzić, że szansa na znalezienie pracy przez
 kobiety w tym sektorze jest niewielka.

Rys. 3.81. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie ostrołęckim

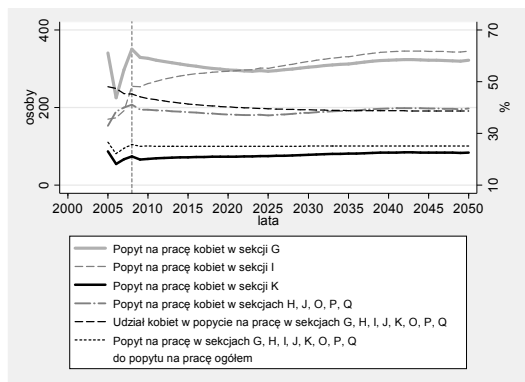
Chcąc określić sytuację kobiet w sektorze przemysłowym należy zwrócić uwagę
 na kilka aspektów. Po pierwsze, zauważyć można zwiększenie się udziału popytu na
 pracę tego sektora w ogólnym popycie na pracę w latach 2005–2018. Wzrost tego
 wskaźnika o 18 p.p. oznacza, że ten sektor gospodarki będzie miał coraz
 większe znaczenie dla tego powiatu. Sam popyt na pracę kobiet w sekcjach
 C i E cechować ma się tendencją ro-
 snącą. Widoczny jest trzykrotny wzrost
 w całym okresie badania. Największe
 zapotrzebowanie na pracę kobiet bę-
 dzie jednak w sekcji D, bo wynosić ma
 1 300 kobiet w 2050 roku, i będzie
 w całości zrealizowane. Odsetek kobiet
 w popycie na pracę w przemyśle wy-
 nosił 23% w 2005 roku. W następnych
 latach prognozy szacuje się wzrost
 o 5 p.p. Dosyć silna pozycja tego sektora w całej gospodarce powiatu oraz niższy pro-
 centowy udział kobiet w tym sektorze wskazuje na znacznie słabszą sytuację kobiet

Rys. 3.82. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie ostrołęckim

w porównaniu do mężczyzn. Prognozuje się również, że wśród wolnych miejsc pracy tylko 1/5 przeznaczona będzie dla kobiet.

Przegląd sektora usług rynkowych widoczny jest na rysunku 3.83. Największe zapotrzebowanie na pracę kobiet w tym sektorze zauważyć można w sekcji G (handlu). Choć jeszcze w latach 2005–2008 ulegał on wahaniom, tak później w latach prognozy następować będzie jego stabilizacja na poziomie ponad 300 kobiet w 2050 roku, z czego popyt niezrealizowany wynosić ma 7 jednostek.

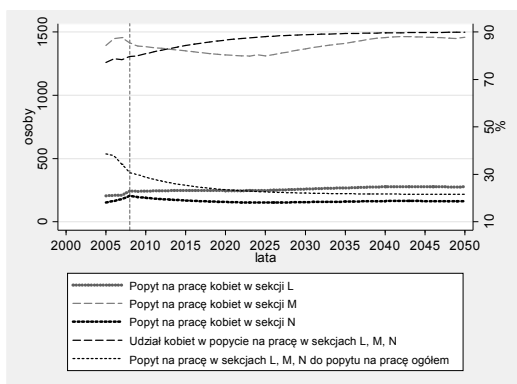
Rys. 3.83. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie ostrołęckim

o poprawie sytuacji kobiet można wnioskować w sekcji I (transporte). Popyt na pracę kobiet ma być największy spośród wszystkich sekcji tej części gospodarki, tj. sektora usług rynkowych. Pozostałe sekcje tego sektora wskazują na 280-osobowe zapotrzebowanie na pracę kobiet w 2050 roku, z czego tylko 5% pozostanie niewykorzystane. Udział kobiet w całym popycie na pracę w przemyśle wykazuje tendencję spadkową i ma wynosić około 40%. Wskaźnik ten interpretować można, iż nie jest prowadzona taka sama polityka zatrudnienia dla obydwu płci. Również niski odsetek popytu na pracę w przemyśle w ogólnym popycie na pracę nasuwa wniosek, że kobiety będą miały większe trudności ze znalezieniem pracy niż mężczyźni.

Ostatnim z omawianych sektorów jest sektor usług nierynkowych. Zmniejszający się procentowy udział popytu na pracę w tym sektorze w porównaniu do popytu ogółem wskazuje na mniejsze znaczenie tego sektora w gospodarce w przyszłym okresie.

W 2050 r. odsetek ten będzie wynosić 20%. Największe zapotrzebowanie na pracę kobiet występowało w sekcji M i w 2008 r. było na poziomie 1 450 kobiet. Przez kolejne lata prognozy szacuje się, że nastąpią wahania tego popytu. Ostatecznie w 2050 roku poziom tej zmiennej będzie na takim samym poziomie co na początku badania. Pozostałe sekcje tego sektora będą miały znacznie mniejszy popyt na pracę kobiet. Średnio przez cały okres prognozy zapotrzebowanie na pracę w sekcjach L i N kształtować się będzie na

prognozy następować będzie jego stabilizacja na poziomie ponad 300 kobiet w 2050 roku, z czego popyt niezrealizowany wynosić ma 7 jednostek. O poprawie sytuacji kobiet można wnioskować w sekcji I (transporte). Popyt na pracę kobiet ma być największy spośród wszystkich sekcji tej części gospodarki, tj. sektora usług rynkowych. Pozostałe sekcje tego sektora wskazują na 280-osobowe zapotrzebowanie na pracę kobiet w 2050 roku, z czego tylko 5% pozostanie niewykorzystane. Udział kobiet w całym popycie na pracę w przemyśle wykazuje tendencję spadkową i ma wynosić około 40%. Wskaźnik ten interpretować można, iż nie jest prowadzona taka sama polityka zatrudnienia dla obydwu płci. Również niski odsetek popytu na pracę w przemyśle w ogólnym popycie na pracę nasuwa wniosek, że kobiety będą miały większe trudności ze znalezieniem pracy niż mężczyźni.

Rys. 3.84. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie ostrołęckim

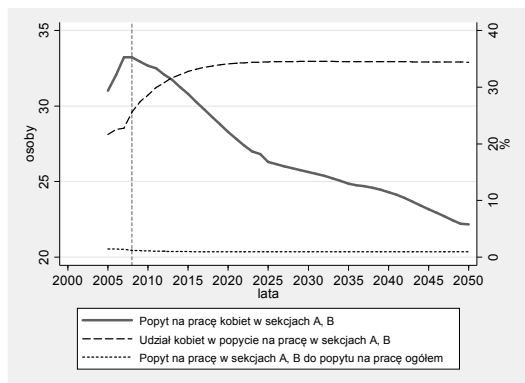
poziomie 420 kobiet, z czego popyt niezrealizowany stanowi 3%. Rosnące znaczenie kobiet w tym sektorze (ponad 90% udział kobiet w popycie na pracę w tym sektorze w 2050 r.) oraz jednocześnie znikome znaczenie tego sektora w gospodarce pozwala wskazywać na gorszą sytuację kobiet względem mężczyzn.

Oceniając powiat ostrołęcki zauważyć można, że wraz ze wzrostem popytu na pracę w tym powiecie z 5 800 jednostek w 2005 r. do 9 800 w 2050 r. zmniejszy się udział popytu na pracę kobiet w popycie ogółem. Odsetek ten w 2005 r. wyniósł 50%, a na koniec prognozy już tylko 44%. Wnioskować zatem można o nieznacznym pogorszeniu się sytuacji kobiet.

3.22. Powiat ostrowski

W powiecie ostrowskim popyt niezrealizowany w latach 2005–2009 ulegał ciągłym wahaniom. Najwyższy poziom prawie 260 wolnych miejsc pracy osiągnął w 2007 roku. W okresie prognozy liczba wolnych miejsc pracy ulec ma stabilizacji i utrzymywać się na poziomie 96 wolnych miejsc pracy, co stanowi niespełna 1,3% ogółu popytu na pracę.

Dokonując analizy popytu na pracę kobiet w sektorze rolniczym można zauważyć tendencję malejącą. Po osiągnięciu maksymalnej wartości (33 osoby) w 2007 roku zauważyć można spadek zapotrzebowania na pracę kobiet o 30% w ostatnim roku

Rys. 3.85. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie ostrowskim

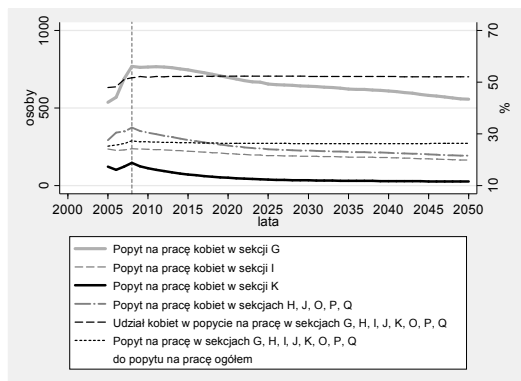
prognozy do poziomu 21 kobiet. Udział popytu na pracę kobiet w tym sektorze w łącznym zapotrzebowaniu na pracę w tym powiecie kształtował się w granicach 20%–25% w okresie historycznym i do 2050 roku wzrosnąć ma o kolejne 10 p.p. Na podstawie tego wskaźnika możemy mówić o dominacji mężczyzn w tej sekcji gospodarki powiatu. Udział popytu na pracę w tym sektorze w porównaniu do całej gospodarki powiatu ostrowskiego kształtuje się na niskim 1% poziomie. Tak marginalne znaczenie tego sektora

oraz dość niski udział w nim kobiet pozwala wnioskować o małym prawdopodobieństwie znalezienia pracy przez kobiety w tym sektorze, w prognozowanym okresie czasu. Prognozuje się, że wśród wolnych miejsc tylko 3 z 10 przeznaczonych mają być dla kobiety.

Analiza danych na wykresie na rysunku poniżej pozwala zauważyć, że największe zapotrzebowanie na pracę kobiet jest w sekcji D (przetwórstwo przemysłowe). Największy popyt osiągnięty został w 2008 r. na poziomie 1 758 kobiet, w tym tylko 20 były to wolne miejsca pracy. Popyt na pracę kobiet w sekcjach C i E na początku

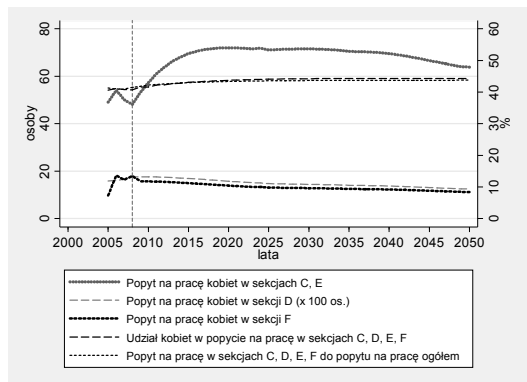
okresu badania wynosił 50. Do 2020 r. szacuje się jego wzrost o kolejne 20 jednostek (czyli 40%) i stabilizację do 2050 roku. Najmniej zmian zauważyć można w sekcji F. Zapotrzebowanie na pracę kobiet przez cały okres prognozy utrzymywać się będzie na poziomie 12 kobiet. Udział kobiet w popycie na pracę w przemyśle wynosić ma 40%–45% przez cały okres badania. Znaczenie tego sektora dla gospodarki nie jest tak wysokie jak w innych powiatach województwa mazowieckiego i wynosi w przybliżeniu 43%. Dyskryminacja płci żeńskiej w tym sektorze gospodarki determinowana jest dwiema, ostatnimi miarami, które są poniżej 50%. Wśród wolnych miejsc pracy tylko około 35% przeznaczonych będzie dla kobiet. Jest to kolejny negatywny wskaźnik mówiący o sytuacji kobiet w przemyśle.

Analiza sektora usług rynkowych widoczna jest na rysunku 3.87. Największe zapotrzebowanie na pracę kobiet w tym sektorze występuje w sekcji G (handlu). W latach 2005–2008 wzrosło ono dosyć wyraźnie do poziomu 768 kobiet (o 43%

Rys. 3.87. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie ostrowskim

w całym okresie badania i wynosi 50%. Udział popytu na pracę w usługach rynkowych do ogółu popytu na pracę wynieść ma 26% w 2050 roku, co jest równoznaczne z mniej znaczącą pozycją omawianego sektora na rynku pracy.

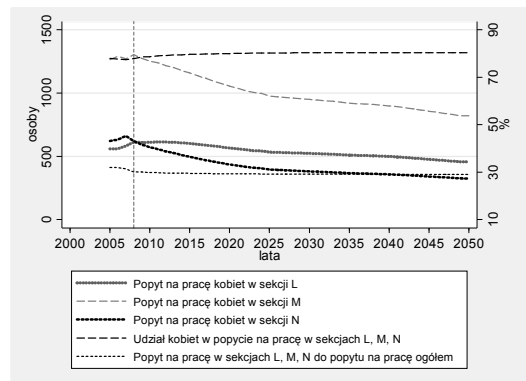
Rys. 3.86. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie ostrowskim

Największy popyt na pracę kobiet można odnotować w sektorze usług nierynkowych. W latach historycznych 2005–2008 widoczne jest największe zapotrzebowanie na pracę kobiet w sekcji M (edukacja). Największą wartość tj. 1 303 kobiet osiągnęło w 2008 roku, z czego tylko 3 jednostki to popyt niezrealizowany. Prognozuje się spadek o 37% w ostatnim roku prognozy w porównaniu do 2008 roku. Jeszcze większe spadki – aż 50% – zaobserwowane będą w ochronie zdrowia (sekcja N). Zapotrzebowanie w administracji publicznej wynosiło 612 osób w 2008 roku, natomiast prognozowany jest spadek o 155 osób do 2050 roku (tj. 25%). Widoczny jest wysoki, prawie 80% udział popytu na pracę kobiet w całym popycie sektora usług nierynkowych. Prognozuje się stabilny udział (30%) popytu na pracę tego sektora gospodarki w popycie ogółem powiatu. Wysokie zapotrzebowanie na pracę kobiet potwierdza prognozowana liczba wolnych miejsc pracy. W każdej omawianej sekcji tego sektora na koniec okresu prognozy będzie 2,5-krotnie więcej wolnych miejsc pracy dla kobiet niż dla mężczyzn.

W powiecie ostrowskim prognozuje się, że udział kobiet w popycie na pracę ogółem jest wyższy niż mężczyzn (55%). Wnioskować można, że znalezienie pracy przez kobiety w tym powiecie nie jest zbyt utrudnione. Wynika to z faktu, iż duże znaczenie na rynku pracy tego powiatu ma sektor usług nierynkowych, a tam głównie pracują kobiety. Jednocześnie należy pamiętać, że jest to sektor, gdzie wynagrodzenie jest na niższym poziomie niż w innych sektorach gospodarki.

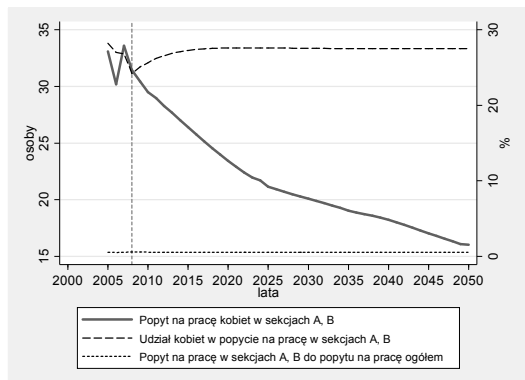
3.23. Powiat otwocki

W latach 2005–2009 średni popyt na pracę kształtował się na poziomie około 22 tys. jednostek, z czego popyt niezrealizowany wynosił 1%. Kolejne lata prognozy wskazują jednak na spadek popytu na pracę w powiecie otwockim. W 2050 r. prognozuje się, że popyt ten kształtować się będzie na poziomie około 11 tys. jednostek, z czego wolnych miejsc pracy będzie ponad 2%, co spowoduje 50% spadek zapotrzebowania na pracę w tym powiecie.

Rys. 3.88. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie ostrowskim

Rolnictwo jest tym sektorem gospodarki powiatu otwockiego, gdzie widoczny jest spadek popytu na pracę kobiet. Jeszcze w latach 2005–2008 popyt ten kształtował się na poziomie powyżej 30 kobiet. Na koniec okresu prognozy szacuje się, że zmien-

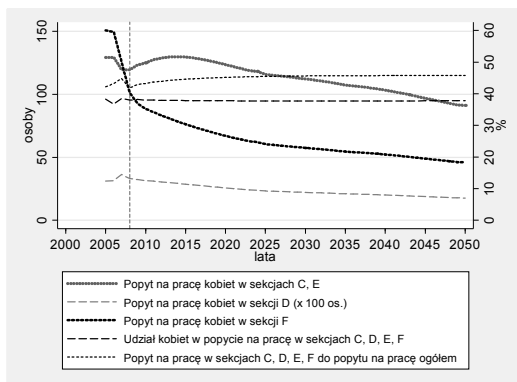

Rys. 3.89. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie otwockim

wielkie zapotrzebowanie na pracę kobiet w rolnictwie oraz niski jego udział w całej gospodarce powiatu pozwalają stwierdzić, że kobiety mogą mieć trudności w znalezieniu pracy w tym sektorze gospodarki.

Dokonując analizy kolejnego sektora gospodarki, zauważyć można, że największe zapotrzebowanie na pracę kobiet w przemyśle jest w sekcji D. W latach 2005–2011 kształtował się ono na poziomie powyżej 3 000 kobiet. Maksymalny wolumen osiągnięty został w 2007 r. na poziomie 3 600 jednostek, z czego wolnych miejsc pracy było tylko 42. W kolejnych latach prognozy szacuje się jednak, że wolumen ten spadnie i na koniec 2050 roku wynosić ma 1 770 kobiet (ponad 50% spadek w stosunku do 2007 r.), a wolne miejsca pracy stanowiąc będą 0,5% całego popytu. Jeśli chodzi o pozostałe sekcje tej części gospodarki zaobserwowana jest również tendencja malejąca. Na koniec okresu badania popyt na pracę w sekcjach C i E szacowany jest na poziomie 91 kobiet, a w sekcji F 49 kobiet (spadek o 66% w porównaniu do 2005 roku). Udział kobiet w popycie na pracę w przemyśle wyniesie 37% w całym badanym okresie. Zaś znaczenie tego sektora w gospodarce jest wyraźne, ze względu na to, że procentowy udział popytu na pracę w tym sektorze w ogólnym popycie na

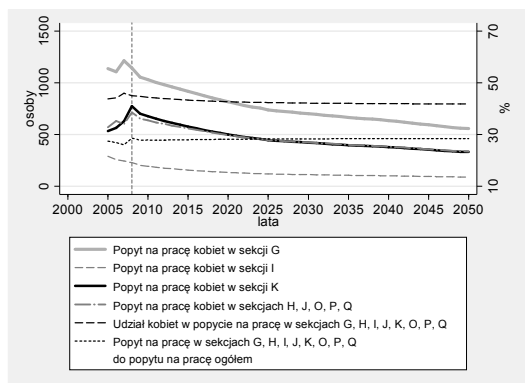
na ta będzie na poziomie 16 jednostek, co determinuje ponad 50% spadek popytu na pracę kobiet w tym sektorze gospodarki. Udział kobiet w popycie na pracę w sektorze utrzymać się będzie w granicach 25%–27% w okresie prognozy. Taka wartość wskaźnika pokazuje, że większe szanse na znalezienie pracy mają mężczyźni. Niski udział popytu na pracę w rolnictwie w całym popycie na pracę (około 5%) powoduje, iż można twierdzić, że ten sektor gospodarki jest mało istotny dla powiatu pod względem pracy. Nie-

Rys. 3.90. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie otwockim

pracę oscyluje wokół 45%. Na podstawie tych dwóch ostatnich miar można wnioskować, że przemysł jest sektorem zmaskulinizowanym i że występuje segregacja zawodowa w tym sektorze w badanym okresie.

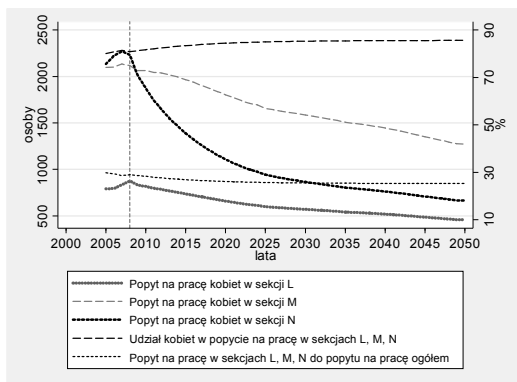
Sytuacja kobiet w sektorze usług rynkowych została przedstawiona na rysunku 3.91. Największy popyt na pracę kobiet zarówno w latach 2005–2008 jak i w latach prognozy będzie w sekcji G. W 2007 r. poziom ten był największy i wynosił 1 214

Rys. 3.91. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie otwockim

na pracę kobiet w sektorze usług rynkowych jest niezmienny w całym badanym okresie i wynosi 40%. Udział popytu na pracę w usługach rynkowych do ogólnego popytu wyniesie na 28%, co jest równoznaczne z mniej znaczącą pozycją omawianego sektora na rynku pracy.

Analizując sektor usług nierynkowych spostrzec można, że największe zapotrzebowanie na pracę kobiet widoczne jest w sekcji M. Największą wartość zmienna ta osiągnęła w 2007 roku, tj. 2 014 kobiet, z tego tylko 4 jednostki był to popyt niezrealizowany. Szacuje się jednak, że popyt na pracę kobiet w tej sekcji usług nierynkowych spadnie o 40% przez cały okres prognozy do poziomu 1 269 kobiet w 2050 r. Jeszcze większy spadek procentowy widoczny będzie w sekcji N. Przez 40 lat prognozy zakłada się, że popyt zmaleje o 70% do poziomu 650 kobiet. Najmniejsze znaczenie dla kobiet w tej części gospodarki ma sekcja L. Niski już poziom zapotrzebowania na pracę kobiet w tej sekcji w 2005 roku ulec ma kolejnemu zmniejszeniu o 42% do poziomu 460

Rys. 3.92. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie otwockim

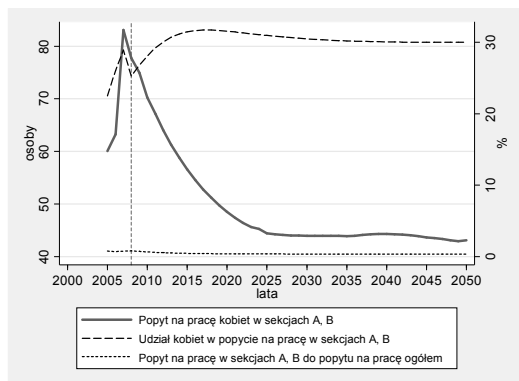
jednostek w ostatnim roku prognozy. Znaczenie kobiet w tym sektorze ma wzrastać (nawet do 95%). W ten sposób możemy mówić o feminizacji sektora usług nierynkowych. Jednocześnie pamiętać należy, że udział popytu na pracę tego sektora gospodarki w ogólnym popycie stanowi tylko 25%.

Oceniając powiat otwocki zauważyć można, że popyt na pracę zmniejszył się o 50% w 2050 roku w stosunku do 2008 roku. Choć widoczny jest spadek popytu to jego struktura pod względem płci pozostanie taka sama. Kobiety mają mieć takie same szanse na znalezienie pracy jak mężczyźni. Wśród wolnych miejsc pracy prognozuje się, że prawie połowa przypadać ma kobietom w 2050 roku. Jednocześnie pamiętać należy, że największe zapotrzebowanie na pracę będzie w sektorze usług nierynkowych, który jest najmniej opłacany.

3.24. Powiat piaseczyński

W powiecie piaseczyńskim popyt niezrealizowany w latach 2005–2008 ulegał ciągłym wahaniom. Najwyższy poziom (około 942 wolnych miejsc pracy) osiągnął w 2007 roku. A średnia z tego okresu wynosi tylko 565 osób. W okresie prognozy liczba wolnych miejsc pracy ulec ma ustabilizowaniu do poziomu 400 jednostek. Te wolne miejsca pracy stanowić będą 1% całego popytu na pracę w tym powiecie.

W pierwszym z omawianych sektorów gospodarki powiatu piaseczyńskiego

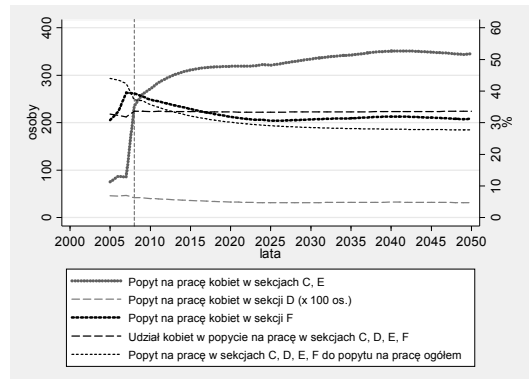

Rys. 3.93. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie piaseczyńskim

można zauważyć, że największy popyt na pracę kobiet był w 2007 roku i wynosił 83 kobiety. Prognozuje się, że na koniec okresu badania, tj. w 2050 r. popyt na pracę kobiet w sekcjach A i B wynosić ma 43 osoby (spadek o prawie 50% w stosunku do 2007 roku). Jeśli spojrzymy na popyt niezrealizowany to będzie on wynosił tylko 2% ogólnego popytu na pracę kobiet w sektorze rolniczym. Kobiety nie mają wiodącego znaczenia w tym sektorze gospodarki. Ich udział w ogólnym popycie na pracę oscyluje około

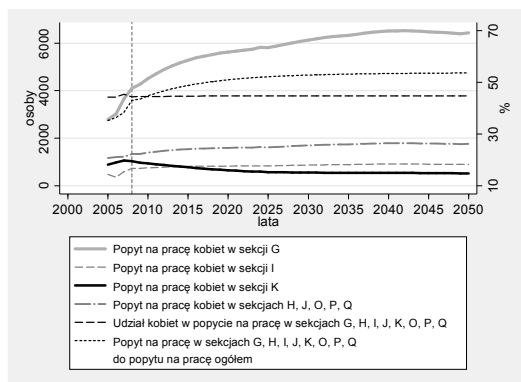
30%. Również znaczenie tego sektora dla gospodarki jest minimalne przez cały okres prognozy. Na podstawie tych udziałów można wnioskować o trudnej sytuacji kobiet w tym sektorze powiatu piaseczyńskiego. Niskie zapotrzebowanie na pracę kobiet potwierdza również prognozowana liczba wolnych miejsc pracy. W tym sektorze gospodarki na koniec okresu prognozy będzie dwukrotnie mniej wolnych miejsc pracy dla kobiet niż dla mężczyzn.

Drugi z sektorów tego powiatu charakteryzuje się niespełna 30% udziałem kobiet w popycie na pracę przez cały okres badania. Najwięcej miejsc pracy dla kobiet prognozuje się w przetwórstwie przemysłowym (sekcja D). Największą wartość zmienna ta osiągnęła w 2007 roku. Było to 4 695 kobiet. Późniejsze lata wskazują już na tendencję spadkową w tej sekcji. Ostatecznie szacuje się, że w ostatnim roku prognozy popyt na pracę kobiet wynosić będzie 3 000, z czego popyt niezrealizowany to tylko 16 miejsc. Kobiety mogą za to spodziewać się poprawy sytuacji w sekcjach C i E. W 2050 roku popyt na pracę w tych sekcjach gospodarki wzrosnąć ma o 47% w porównaniu do 2008 r. Osiągnąć ma poziom 345 kobiet. Sam sektor przemysłu cechuje się malejącą tendencją, jeśli chodzi o udział w ogólnym popycie na pracę. W 2050 roku szacuje się, że będzie on wynosił 27%, czyli nastąpić ma spadek o 16 p.p. w porównaniu do 2005 roku. Szacowana liczba wolnych miejsc pracy w przemyśle w 2050 roku jest niekorzystna dla kobiet, ponieważ tylko 25% z nich przeznaczonych będzie właśnie dla kobiet.

Rys. 3.94. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie piaseczyńskim

Kolejnym z sektorów jest sektor usług rynkowych. Z analizy na rysunku 3.95. można wywnioskować rosnącą tendencję w popycie na pracę kobiet w sekcji G (handel). W latach 2005–2009 największą wartość osiągnął on w 2008 roku na poziomie 4 000 kobiet. Szacuje się, że w 2050 r. popyt ten będzie oscylował na poziomie 6 400 kobiet. Prognozowane wolne miejsca pracy dla kobiet na koniec okresu prognozy utrzymywać się mają na 0,5% udziale w ogólnym popycie w handlu. Pozostałe sekcje tego sektora (oprócz sekcji K, która maleje) wykazywać mają również tendencję rosnącą, która nie będzie już tak zauważalna w ujęciu ilościowym jak w sekcji G. Cały sektor usług rynkowych ma coraz większe znaczenie dla gospodarki powiatu. Wskaźnik udziału na ko-

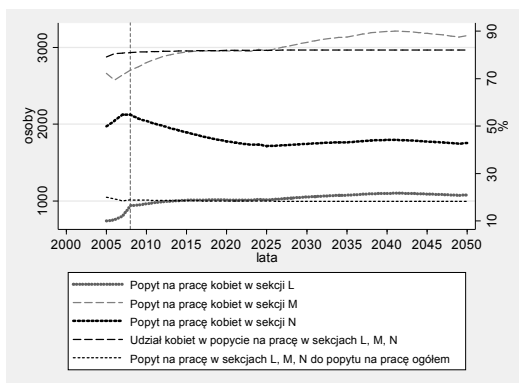

Rys. 3.95. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie piaseczyńskim

niec okresu prognozy jest powyżej 50%. Popyt na pracę kobiet w sektorze usług rynkowych oscyluje na poziomie około 45%. Zatem wnioskować można, że zjawisko dyskryminacji nie jest aż tak widoczne.

Ostatnim z omawianych sektorów jest sektor usług nierynkowych. Tak jak w innych powiatach widoczna jest dominacja kobiet w tym sektorze gospodarki. Procentowy udział kobiet w popycie na pracę tego sektora wynosi 70% przez cały okres badania. Najwyższy popyt można zaobserwować w edukacji (sekcja M). W okresie prognozy popyt ten ma wzrastać i osiągnąć poziom 3 100 osób w 2050 roku, z czego 6 osób to popyt niezrealizowany. Kolejnym ważnym elementem z punktu widzenia kobiet jest fakt, że w tej sekcji prognozowana jest większa liczba wolnych miejsc pracy dla płci żeńskiej (ponad pięciokrotna). Jeśli chodzi o pozostałe sekcje tego sektora gospodarki można zauważyć niewielki spadek popytu na pracę kobiet w sekcji N oraz stabilizację popytu w sekcji L. Wysokie zapotrzebowanie na pracę kobiet w sektorze usług nierynkowych wnioskować można również na podstawie popytu niezrealizowanego. Szacuje się, że w 2050 roku wolnych miejsc pracy dla kobiet będzie prawie trzykrotnie więcej niż dla mężczyzn.

Powiat piaseczyński charakteryzuje się 45% udziałem kobiet w ogólnym popycie na pracę. Warto jednak zauważyć, że największa koncentracja kobiet jest w sektorze najmniej opłacanym ze wszystkich w gospodarce tego powiatu. Zatem wnioskować można, że jeśli prowadzona będzie polityka dyskryminacyjna, to nie będzie się skupiała na ujęciu ilościowym a bardziej jakościowym. Kobiety mają mieć tworzone miejsca pracy, ale słabiej wynagradzane. Również w ilości wolnych miejsc pracy na koniec okresu widać gorszą sytuację kobiet. Szacuje się, że dla kobiet tworzonych będzie mniej wolnych miejsc pracy niż dla płci przeciwnej.

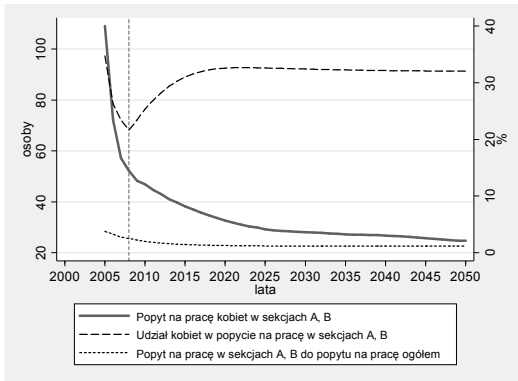

Rys. 3.96. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie piaseczyńskim

3.25. Powiat płocki

Powiat płocki charakteryzuje się tym, że w latach 2005–2008 popyt na pracę wzrósł o 15% i wynosił ponad 9 600 osób w ostatnim roku. Kolejne lata prognozy wskazują jednak na jego spadek do poziomu 6 660 osób w 2050 roku, z tego popyt niezrealizowany stanowić ma około 1,5% ogólnego popytu na pracę. Oznacza to ponad 30% zmianę w przeciągu 40 lat.

W sektorze rolniczym popyt na pracę kobiet w latach 2005–2008 charakteryzuje się tendencją malejącą. Widoczny jest wtedy ponad 50-procentowy spadek do poziomu 48 kobiet w 2009 roku. W okresie prognozy szacuje się, że popyt na pracę kobiet

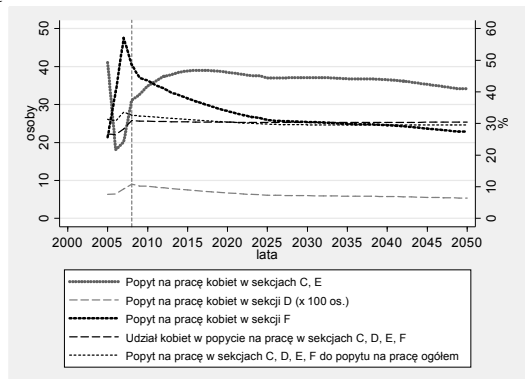

Rys. 3.97. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie płockim

w rolnictwie oraz znaczenia tego sektora w gospodarce powiatu można zauważyć, że kobiety odgrywają marginalną rolę. Również bardzo mała liczba wolnych miejsc pracy dla kobiet na koniec okresu prognozy, tj. 2050 roku powoduje, że szanse na znalezienie pracy przez kobiety w rolnictwie są nikłe.

Kolejnym z omawianych sektorów gospodarki jest sektor przemysłu. Ogólny popyt na pracę w tym sektorze stanowić ma tylko 30% ogólnego popytu na pracę w gospodarce tego powiatu. Największe zapotrzebowanie na pracę kobiet występuje w sekcji D (przetwórstwo przemysłowe). Średni popyt na pracę kobiet w tej sekcji w latach 2005–2009 był na poziomie 740, z tego popyt niezrealizowany stanowił tylko 1,5%. Szacuje się jednak, że zapotrzebowanie na pracę ko-

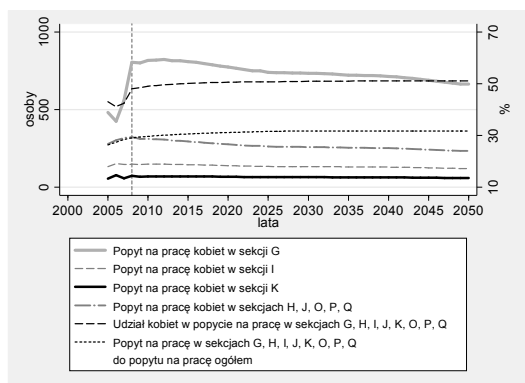
w sekcjach A i B także spadnie o kolejne 50% i wynosić będzie 24 kobiety w 2050 roku, z tego wolnych miejsc pracy dla kobiet ma być dwukrotnie mniej niż dla mężczyzn. Udział kobiet w zapotrzebowaniu na pracę w sektorze rolniczym uległ zmniejszeniu w latach 2005–2009 i na koniec tego okresu wynosił 23%, zaś do 2050 roku wzrosnąć ma o kolejne 9 p.p. Obserwuje się jednak bardzo niski udział popytu na pracę w rolnictwie w ogólnym popycie na pracę w powiecie płockim. Dokonując oceny kobiet

Rys. 3.98. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie płockim

biet w kolejnych latach spadnie o 30% do 2050 roku. Podobną tendencję zauważyć można w sekcji F, tj. w okresie prognozy nastąpić ma zmniejszenie zapotrzebowania na pracę kobiet w tej sekcji. W sekcjach C i E zaobserwować można, że pomimo spadku w latach 2005–2008, przewiduje się, że nastąpi stabilizacja popytu na poziomie 35 kobiet w okresie prognozy. Udział zapotrzebowania na pracę kobiet w przemyśle zarówno w latach historycznych jak i latach prognozy szacuje się w granicach 30%. Taki wskaźnik powoduje, że można wnioskować o występowaniu zjawiska dyskryminacji kobiet. Szacowana liczba wolnych miejsc pracy jest również niekorzystna dla kobiet. Tylko 1/4 z tych miejsc pracy przeznaczona ma być dla kobiet w 2050 roku.

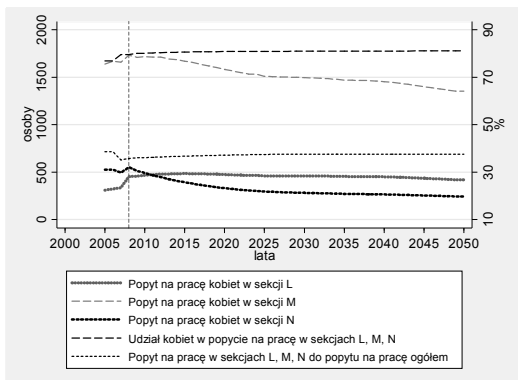
Trzecim z omawianych sektorów gospodarki jest sektor usług rynkowych. Największy popyt na pracę kobiet w tym sektorze gospodarki jest w sekcji G (handel). W latach 2005–2009 średni popyt wynosił 420 kobiet, a w latach prognozy ma on się

Rys. 3.99. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie płockim

utrzymywać na poziomie powyżej 600 kobiet. Pomimo tendencji spadkowej od 2010 roku, w pozostałych sekcjach tego sektora zauważyć można stabilizację zapotrzebowania na pracę kobiet w prognozowanym okresie czasu. Łączny popyt na pracę w pozostałych sekcjach sektora usług rynkowych utrzymywać się ma na poziomie 410 kobiet w 2050 roku, z czego zaledwie 13 miejsc pracy pozostanie wolnych. W sektorze tym stosowana jest równościowa polityka zatrudnienia wobec obu płci. Udział kobiet w popycie na pracę jest na takim samym poziomie jak mężczyzn w całym okresie badania (około 50%). Sektor ten nie jest najważniejszy z sektorów gospodarki powiatu. Popyt na pracę w tym sektorze w porównaniu do ogólnego popytu na pracę opiera się na 30% wskaźniku udziału.

Na rysunku 3.100. zobaczyć można strukturę sektora usług nierynkowych. Zaobserwować można, że największe wartości, jeśli chodzi o popyt na pracę kobiet, są w sekcji M (edukacja). W latach 2005–2009 średni popyt wynosił 1 675 kobiet. Szacuje się, że spadnie o 20% w całym horyzoncie prognozy do poziomu 1 350 kobiet. Zapotrzebowanie w sekcji N wynosiło 550 kobiet w 2008 roku, natomiast prognozowane jest zmniejszenie o ponad 50% do 2050 r. Popyt w sekcji L ma być na stałym poziomie 450 kobiet przez cały prognozowany okres. Dominację kobiet w tym sektorze potwierdza wysoki, aż 80% udział kobiet w popycie na pracę. Silna pozycja kobiet w sektorze usług nierynkowych nie jest skorelowana z trochę słabszą pozycją tego sektora w ogóle popytu na pracę, co może wskazywać na dyskryminację kobiet. Udział sektora usług nierynkowych w popycie na pracę wynosi około 30%. Analiza wolnych miejsc pracy w 2050 roku pozwala wnioskować o większym zapotrzebowaniu na pracę kobiet. Prognozuje się, że dla kobiet będzie ponad dwukrotnie więcej wolnych miejsc pracy niż dla płci przeciwnej.

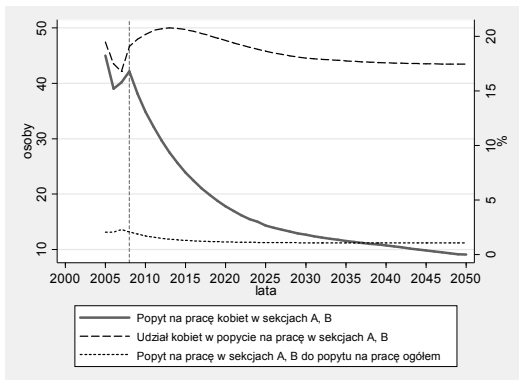
Rys. 3.100. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie płońskim

Podsumowując powiat płoński, zauważyć można, że popyt na pracę kobiet jest większy niż na pracę mężczyzn w całym prognozowanym okresie. Nie jest to jednak dobra wiadomość dla kobiet, ponieważ największe zapotrzebowanie na pracę kobiet widoczne jest w sektorze najslabiej opłacanym, tj. w sektorze usług nierynkowych.

3.26. Powiat płoński

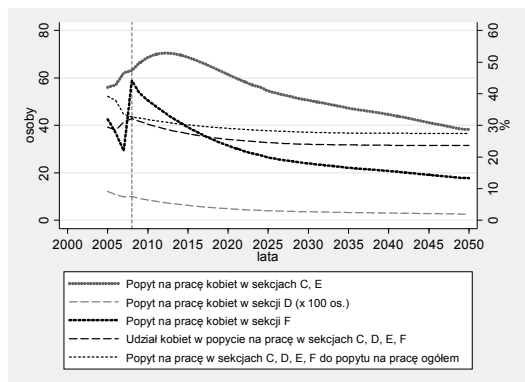
W latach 2005–2009 w powiecie płońskim popyt na pracę uległ zmniejszeniu o 10% do poziomu 10 280 jednostek. Wolne miejsca pracy stanowiły 1% ogólnego popytu. Kolejne lata prognozy wskazują jednak na zmniejszenie popytu na pracę w tym powiecie. W 2050 r. popyt ten wynosić ma poniżej 5 000 jednostek, z czego wolnych miejsc pracy będzie niespełna 2%. Widoczny jest zatem ponad 50% spadek zapotrzebowania na pracę w tym powiecie.

W sektorze rolniczym popyt na pracę kobiet wykazuje tendencję malejącą. W 2009 roku popyt ten wynosił 38 osób. Przez kolejne 40 lat prognozuje się ponad czterokrotny spadek do 9 kobiet. Jeśli spojrzymy na popyt niezrealizowany to będzie on marginalny. Analizując zaś procentowy udział kobiet w popycie na pracę w sektorze rolniczym można zauważyć tendencję malejącą od 2015 roku. Jeszcze w 2010 roku udział wynosił 20%, natomiast do końca prognozy ma się zmniejszyć o 3 p.p. Omawiany obszar gospodarki uznać można za mało istotny na rynku pracy. Wynika to z bardzo niskiego udziału rolnictwa w ogólnym popycie na pracę – w granicach 1% przez cały okres badania. Niska pozycja tego sektora w gospodarce powiatu oraz mniejsze znaczenie kobiet w tym sektorze pozwala twierdzić, że kobiety odgrywają niewielką rolę. Mają one mniejszą szansę na znalezienie pracy w tym sektorze, ponieważ, według prognozy, dla kobiet popyt niezrealizowany będzie prawie czterokrotnie niższy niż dla mężczyzn.

Rys. 3.101. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie płońskim

Struktura popytu na pracę w przemyśle charakteryzuje się największym zapotrzebowaniem na pracę kobiet w przetwórstwie przemysłowym (sekcja D). W latach 2005–2009 popyt ten kształtował się na średnim poziomie 1 040 kobiet.

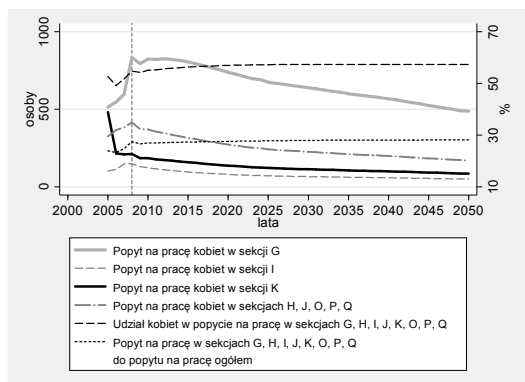

Rys. 3.102. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie płońskim

w latach 2005–2009. Późniejsze lata prognozy wskazują jedynie na 25% udział. Zapotrzebowanie na pracę kobiet w przemyśle kształtować się ma w granicach 30% w prognozowanym okresie.

jednak, że popyt ten przez następne 40 lat spadnie o 80% do poziomu 260 kobiet w 2050 r. Pozostałe sekcje tego sektora będą również wykazywać tendencję malejącą. Największą osiągnięta przez nie wartość będzie wynosiła 480 kobiet w sekcji G (handel) w 2050 roku. Jednocześnie szacuje się, że w pozostałych sekcjach liczba wolnych miejsc pracy dla kobiet wynosić będzie 11 i będzie o połowę niższa niż dla mężczyzn. Na rynku pracy, ten sektor gospodarki będzie miał ponad 30% wkład w ogólny popyt na pracę

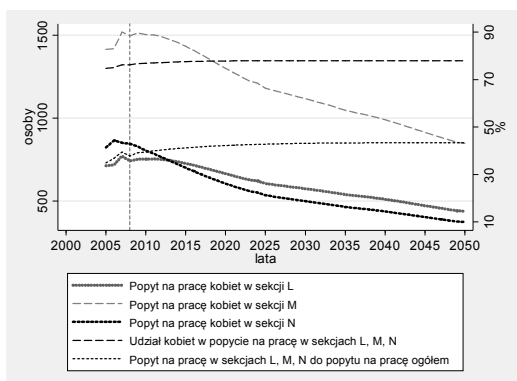
W sektorze usług rynkowych największy popyt na pracę kobiet jest w sekcji G (handel). Maksymalna jego wartość została osiągnięta w 2008 roku na poziomie 833 kobiet. Należy zwrócić uwagę, że w tym samym roku wolnych miejsc pracy dla kobiet

Rys. 3.103. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie płońskim

3-procentowy wkład sektora usług rynkowych w cały rynek pracy tego powiatu powoduje, że możemy wnioskować o mniejszym znaczeniu tego sektora dla gospodarki. Analiza wolnych miejsc pracy w 2050 roku potwierdza prognozę o takim samym znaczeniu kobiet i mężczyzn na rynku pracy w tym sektorze gospodarki.

W sektorze usług nierynkowych zauważyć można tendencję malejącą, jeśli chodzi o popyt na pracę kobiet we wszystkich sekcjach. Największy nominalny spadek nastąpić ma w sekcji M (edukacja). Najwyższy wolumen w tej sekcji osiągnięty został w 2007 r. na poziomie 1 517 kobiet. Prognoza na kolejne 40 lat wskazuje na spadek o 45% w stosunku do 2007 r. do poziomu 850 kobiet. Po analizie danych ekonomicznych na rysunku obok zauważyć można podobne tendencje w popycie na pracę w sekcjach L i N.

Rys. 3.104. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie płońskim

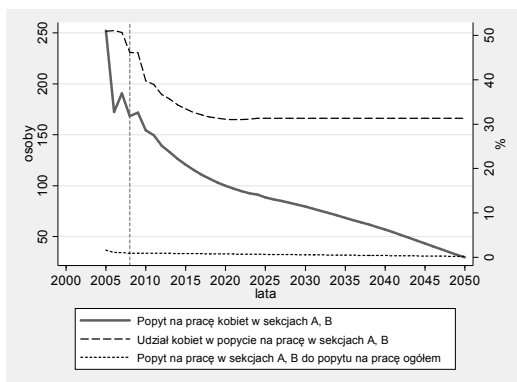
Prognozowane są takie same spadki zarówno nominalne jak i procentowe tych dwóch zmiennych. Koncentracja kobiet w tym sektorze gospodarki potwierdzona jest wysokim ponad 76% udziałem kobiet w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę w całym okresie badania. Szacuje się, że nastąpi wzrost udziału popytu na pracę tego sektora w ogólnym popycie na pracę. Wynosić ma on na koniec prognozy, tj. w 2050 roku, ponad 40%

Dokonując podsumowania powiatu płońskiego stwierdzić można, że wraz ze spadkiem popytu na pracę w tym powiecie, wzrasta udział kobiet w popycie na pracę. Z jednej strony jest to dobra informacja dla kobiet. Z drugiej jednak strony popyt ten wzrasta głównie w ostatnim z przedstawianych sektorów gospodarki, tj. usług nierynkowych, gdzie wynagrodzenie za pracę jest niższe niż w innych sektorach gospodarki. Jeśli chodzi o szacowane wolne miejsca pracy w całym okresie prognozy to widoczny będzie jego równy podział pomiędzy poszczególne płci.

3.27. Powiat pruszkowski

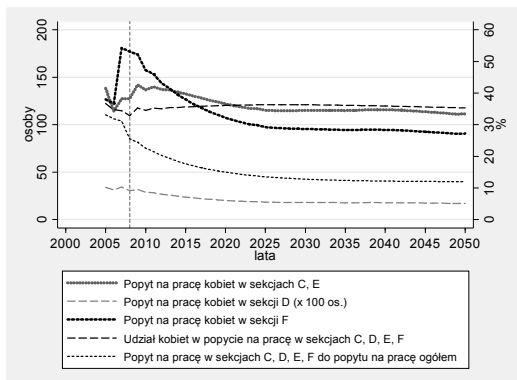
W powiecie pruszkowskim popyt na pracę w latach 2005–2009 wzrastał dosyć wyraźnie. W 2009 roku popyt ten wzrósł o 1/3 do poziomu 40 000 osób w porównaniu do 2005 roku. Przez 40 lat prognozy szacuje się kolejny wzrost o 12% do poziomu 45 000 osób w 2050 roku, z czego popyt niezrealizowany stanowić ma około 1% ogólnego popytu na pracę.

W latach 2005–2009 widoczna była tendencja malejąca w popycie na pracę kobiet w sektorze rolniczym. Jak jeszcze w 2005 roku popyt ten był na poziomie 252 kobiet, tak już cztery lata później był już o 80 jednostek mniejszy (spadek o 25%). Oznacza to ponad 30% zmniejszenie zapotrzebowania na pracę kobiet. Szacuje się, że w ciągu całego okresu prognozy popyt ten ulegnie kolejnemu zmniejszeniu do poziomu 30 kobiet w 2050 roku. Znikoma ma być również liczba wolnych miejsc pracy dla kobiet w 2050 roku. Ponad ośmiokrotny spadek zapotrzebowania na pracę kobiet w okresie od 2005 roku do 2050 roku ma również swoje odzwierciedlenie w procentowym udziale kobiet w popycie na pracę w tym sektorze gospodarki. Przez cztery pierwsze lata badania udział ten był w przedziale 45%–50%. Prognozy wskazują jednak na spadek do 30%. Rolnictwo jest typowo męską gałęzią gospodarki tego powiatu, co jeszcze bardziej zostanie podkreślone przez spadający udział kobiet w tym sektorze. Jednak znikome znaczenie sektora w gospodarce w tym powiecie (1%), daje szansę na zrealizowanie popytu kobiet w innych sektorach ekonomicznych.

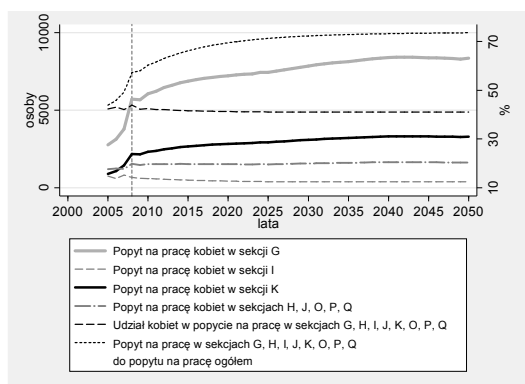
Rys. 3.105. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie pruszkowskim

Pomimo wahań w latach 2005–2009, największe zapotrzebowanie na pracę kobiet w przemyśle było w sekcji D. Najwyższy swój poziom sekcja ta osiągnęła w 2008 roku na poziomie 3 400 kobiet, z czego popyt niezrealizowany to tylko 62 kobiety. Przeprowadzone szacunki wskazują jednak na pogorszenie się sytuacji kobiet, jeśli chodzi o pracę w tej sekcji gospodarki. Przez pierwsze 20 lat prognozy popyt ten uległ ma spadkowi o prawie 50% do poziomu 1 750 kobiet w 2030 r. Później nastąpiła stabilizacja tej zmiennej. W pozostałych sekcjach sektora przemysłowego, pomimo niewielkich wzrostów w historycznych latach, szacuje się również spadki. Nie będą miały one jednak takiej skali zarówno procentowej, jak i nominalnej jak sektor D. Łączny popyt na pracę kobiet w tych sektorach gospodarki wynosić ma 225 kobiet, z czego wolne miejsca pracy stanowiąc mają 3,2%. Dokonując analizy tego sektora pod względem płci zauważyć możemy tylko 35% udział kobiet w ogólnym popycie. Sektor przemysłowy na koniec okresu prognozy ma mieć tylko 12% wkład w rynek pracy.

Rys. 3.106. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie pruszkowskim

Na rysunku 3.107. widoczna jest charakterystyka sektora usług rynkowych. Dokonując analizy zauważyć można tendencję wzrostową, jeśli chodzi o popyt w sekcjach G i K. W latach historycznych średni popyt na pracę kobiet w sekcji G wynosił 4 200 kobiet, a w sekcji K – 1 540. Prognozowane są dwukrotne wzrosty, które spowodować mają, że zapotrzebowanie na pracę w sekcji G wynosić ma 8 400 kobiet, a w sekcji K 3 300 kobiet w 2050 r. Dość stabilną pozycją wykazywać się ma popyt na pracę kobiet w pozostałych sekcjach tego sektora w prognozowanym okresie. W 2050 roku szacuje się, że wolnych miejsc pracy będzie 108, co stanowić ma 0,8% ogólnego popytu na pracę kobiet w przemyśle. Jedynie w sekcji I szacowany jest spadek zapotrzebowania na pracę kobiet o 37% na koniec okresu prognozy w stosunku do 2010 roku. Zapotrzebowanie na pracę w sektorze przemysłowym do popytu ogółem

Rys. 3.107. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie pruszkowskim

zapotrzebowania na pracę kobiet o 37% na koniec okresu prognozy w stosunku do 2010 roku. Zapotrzebowanie na pracę w sektorze przemysłowym do popytu ogółem

jest stabilne w całym badanym okresie i wynosi 40%. Podobnie rozkładać się mają wolne miejsca pracy w 2050 roku – 40% przeznaczonych będzie dla kobiet. Sektor ten w kolejnych latach prognozy zaczyna mieć duże znaczenie jeśli chodzi o rynek pracy. Udział jego w ogólnym popycie na pracę po 2020 roku wynosić ma ponad 70%.

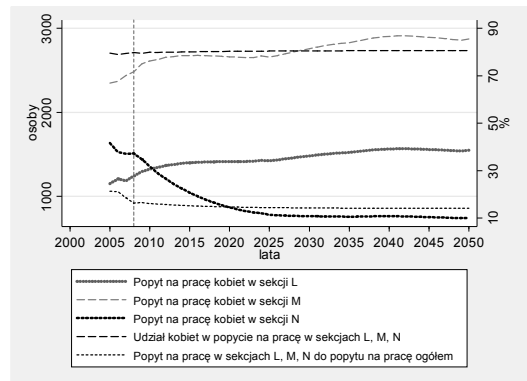
Największy wolumen zapotrzebowania na pracę kobiet w sektorze usług nierynkowych występować ma w sekcji M (edukacja). Przez cały okres badania kształtować się ma na poziomie powyżej 2 400 kobiet. Jednocześnie widoczna jest tendencja rosnąca tej sekcji. Na koniec okresu prognozy w 2050 r. popyt na pracę wynosić ma 2 800 kobiet, z czego tylko 6 będą to wolne miejsca pracy. W sekcji N nastąpić ma wzrost zapotrzebowania na pracę do poziomu 1 550 kobiet (tj. o 20% w porównaniu do 2009 roku). Jedynie w administracji publicznej zapotrzebowanie na pracę kobiet ma ulec zmniejszeniu o ponad 50% do poziomu 750 kobiet w 2050 r. w stosunku do pierwszego roku badania. W tym sektorze gospodarki zauważalny jest wysoki wskaźnik feminizacji. Sektor usług nierynkowych charakteryzuje się tylko 14% wkładem w cały rynek pracy tego powiatu. Prognozuje się jednocześnie, że będzie trzykrotnie więcej wolnych miejsc pracy dla kobiet niż mężczyzn w ostatnim roku prognozy.

W powiecie pruszkowskim wraz ze wzrostem popytu na pracę, maleje odsetek popytu na pracę dla kobiet. A najwięcej miejsc pracy tworzonych ma być w sektorze najmniej opłacanym, tj. sektorze usług nierynkowych.

W powiecie pruszkowskim wraz ze wzrostem popytu na pracę, maleje odsetek popytu na pracę dla kobiet. A najwięcej miejsc pracy tworzonych ma być w sektorze najmniej opłacanym, tj. sektorze usług nierynkowych.

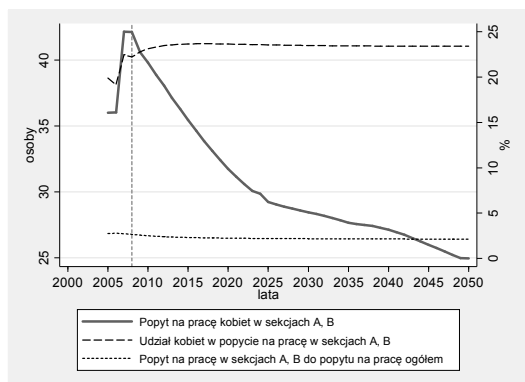
3.28. Powiat przasnyski

Powiat przasnyski charakteryzuje się tym, że w latach 2005–2008 popyt na pracę wzrósł tylko o 15% i wynosił ponad 7 100 osób w 2008 roku. Kolejne lata prognozy wskazują jednak na jego spadek do poziomu 5 000 osób w 2050 roku, z czego popyt niezrealizowany stanowić ma około 1,4% ogólnego popytu na pracę. Oznacza to ponad 30% zmianę w przeciągu 40 lat.

Rys. 3.108. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie pruszkowskim

W pierwszym z omawianych sektorów powiatu przasnyskiego zauważyć można 13-procentowy wzrost popytu na pracę kobiet w latach 2005–2009 (tj. o 4 jednostki) do poziomu 40 kobiet w 2009 r. Prognoza dla kobiet na następne 40 lat nie jest już tak korzystna. Przewiduje się, że w 2050 r.

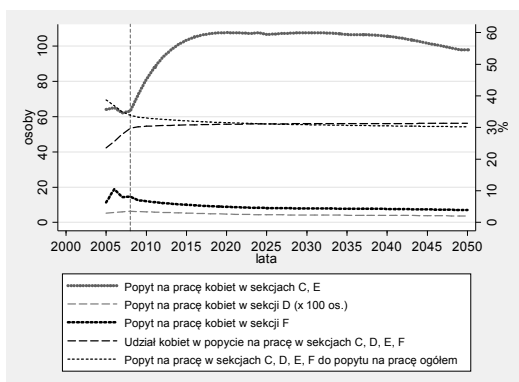

Rys. 3.109. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie przasnyskim

Przewiduje się, że w 2050 r. popyt na pracę kobiet wynosić będzie tylko 24 osoby. Udział kobiet w popycie na pracę w ogólnym popycie tego sektora gospodarki wyniesie 23%. Taka wartość świadczy o wyraźnej dominacji mężczyzn na rynku pracy w rolnictwie przez cały okres badania. Bardzo niski, tylko 2% udział rolnictwa w ogólnym popycie na pracę, pozwala twierdzić, że sektor ten jest mało istotny na rynku pracy. Konfrontując sytuację kobiet w rolnictwie z pozycją sektora w gospodarce, można stwierdzić, że kobiety odgrywają marginalną rolę. Szanse znalezienia pracy przez kobiety w sektorze rolniczym są bardzo małe. Wynika to z faktu, iż ogólny popyt na pracę w tym sektorze jest na niskim poziomie oraz popyt niezrealizowany stanowi jego znikomą część.

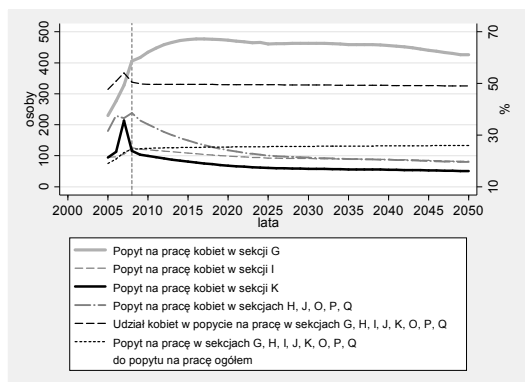
W sektorze przemysłowym największe zapotrzebowanie na pracę kobiet widoczne jest w sekcji D i największą wartość osiągnęło w 2008 roku na poziomie 641 kobiet, w tym tylko 6 były to wolne miejsca pracy. Przez kolejne 40 lat prognozy szacuje się jednak, że popyt ten ma zmniejszyć się o prawie połowę w całym okresie prognozy. Inną tendencję zauważyć można w sekcji C i E.

W pierwszych latach prognozy widoczny jest wzrost zapotrzebowania na pracę kobiet w porównaniu do 2005 roku o 40 kobiet, a dopiero później następuje stabilizacja do końca okresu badania na poziomie 100 kobiet. Udział kobiet w popycie na pracę w przemyśle wynosi 30% przez cały okres badania, co wskazuje na występowaniu zjawiska segregacji zawodowej pod względem płci w tym sektorze gospodarki. Przemysł ma również tylko 30% wkład w rynek pracy. Te dwie ostatnie miary świadczyć mogą o dyskryminacji płci żeńskiej na rynku pracy. Prognozuje się, że dla kobiet będzie ponad czterokrotnie mniej wolnych miejsc pracy niż dla mężczyzn.

Rys. 3.110. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie przasnyskim

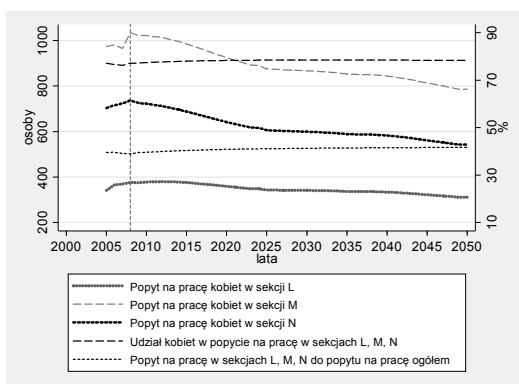
Na rysunku 3.111. przedstawiona została sytuacja kobiet w sektorze usług rynkowych. Największy wolumen popytu na pracę kobiet zaobserwować można w sekcji G (handlu). W latach 2005–2009 średnie zapotrzebowanie wynosiło 330 kobiet, a wśród nich popyt niezrealizowany był na poziomie tylko 10 osób. W prognozowanym okresie szacuje się, że zapotrzebowanie wzrośnie do poziomu 470 kobiet w 2020 roku. Przez kolejne 30 lat prognozuje się tylko 10% spadek. W pozostałych sekcjach tego sektora gospodarki zauważyć można tendencję spadkową, jeśli chodzi o popyt na pracę kobiet. Na koniec okresu prognozy szacuje się, że łączny popyt na te sekcje będzie na poziomie 210 kobiet, z czego wolnych miejsc pracy będzie 13. Zapotrzebowanie na pracę

Rys. 3.111. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie przasnyskim

kobiet w sektorze usług rynkowych jest niezmiennie w całym badanym okresie i oscyluje wokół 50%. Na podstawie takiego wskaźnika można twierdzić, że szansa znalezienia pracy przez kobiety będzie taka sama jak u mężczyzn. Co czwarta zatrudniona osoba pracuje w sektorze usług rynkowych, co jest równoznaczne z mniej znaczącą pozycją omawianego sektora na rynku pracy.

Sektor usług nierynkowych jest tym sektorem gospodarki powiatu, gdzie można zaobserwować spadek popytu na pracę kobiet we wszystkich jego sekcjach. W sekcji M popyt na pracę w 2008 roku wynosił 1 033 kobiety, z czego popyt niezrealizowany marginalny. Na koniec okresu prognozy, tj. w 2050 roku, zapotrzebowanie w tej sekcji spaść ma o ponad 25% do poziomu 742 osób. Niewiele mniejszy spadek szacuje się w sekcji N z poziomu 740 kobiet w 2008 roku do 540 w 2050 roku. Tylko w administracji publicznej (sekcja L) tendencja spadkowa ma być poniżej 20% w przeciągu 40 lat prognozy. Popyt w tej sekcji szacuje się na poziomie 310 w 2050 roku. Wysoki (prawie 78%) udział kobiet w ogólnym popycie sektora usług nierynkowych wskazuje na dominację kobiet w tym sektorze gospodarki. Zapotrzebowanie na pracę w tym sektorze do popytu ogółem jest stabilne w całym prognozowanym okresie i wynosi 40%, co

Rys. 3.112. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie przasnyskim

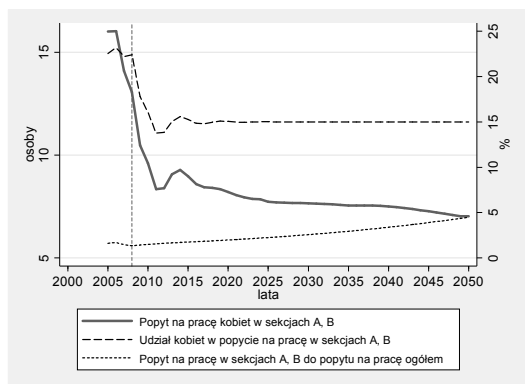
podkreśla silną pozycję sektora na tle gospodarki powiatu. Szacuje się, że dla kobiet będzie ponad dwukrotnie więcej wolnych miejsc pracy niż dla płci przeciwnej.

Podsumowując powiat przasnyski zauważyć można spadek popytu na pracę w tym powiecie do poziomu 5 000 osób w 2050 roku, z czego 1,4% to popyt niezrealizowany. Jednocześnie prognozuje się wzrost udziału kobiet na rynku pracy, a wśród szacowanych wolnych miejsc pracy połowa przeznaczona ma być dla kobiet.

3.29. Powiat przysuski

W powiecie przysuskim popyt na pracę w latach 2005–2009 spadł tylko o 5%. Najwyższy poziom 4 415 osób był w 2005 r. Szacuje się wyraźną tendencję spadkową zapotrzebowania na pracę w tym powiecie. W 2050 roku popyt wynosić ma około 1 000 osób, co wskazuje na ponad 75% spadek w porównaniu do pierwszego roku prognozy. Wśród nich tylko 35 miejsc będą to wolne miejsca pracy, co stanowić będzie ponad 3% ogólnego popytu na pracę.

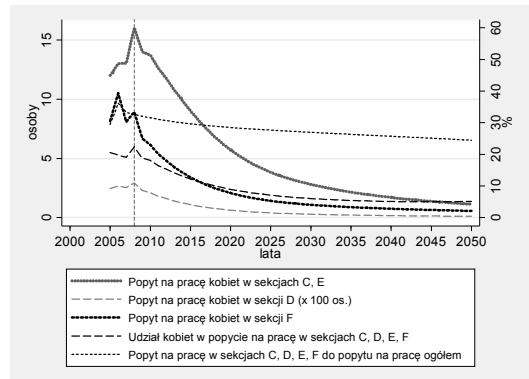
Popyt na pracę kobiet w sektorze rolniczym charakteryzuje się tendencją malejącą. Zapotrzebowanie to w 2005 r. osiągnęło największą wartość na poziomie 16 kobiet przez cały okres badania. W kolejnych latach szacuje się spadek o ponad 50% do poziomu 7 kobiet w 2050 roku. Zaś popyt niezrealizowany będzie stanowił około 0,5% ogólnego popytu. Tak niskie wartości nominalne wskazują, że rolnictwo jest typowo męskim sektorem gospodarki tego powiatu. Kolejnym elementem, który to potwierdza, jest niski 15% udział kobiet w ogólnym popycie na pracę w całym okresie prognozy. Sektor ten ma dość marginalne znaczenie na rynku pracy. Przez cały okres prognozy wskaźnik udziału będzie rósł, jednak nie przekroczy 5%.

Rys. 3.113. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie przysuskim

Powoduje to, że szansa na znalezienie pracy przez kobiety w tym sektorze gospodarki jest znikoma. Wynika to również z faktu, iż wśród szacowanych wolnych miejsc pracy tylko jedno z sześciu ma być przeznaczonych dla kobiety w 2050 r.

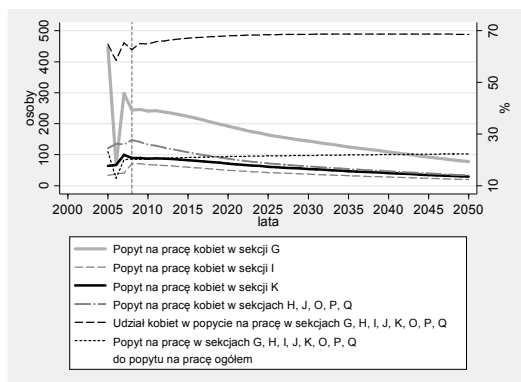
Na przedstawionym poniżej wykresie można zauważyć, że największe zapotrzebowanie na pracę kobiet jest w sekcji D. Średni popyt w historycznych latach 2005–2008 był na poziomie 265 kobiet, a wolne miejsca pracy stanowiły tylko 1%. Przez 40 lat prognozy szacuje się spadek do bardzo niskiej wartości 11 kobiet. Oznacza to ponad 95% spadek w stosunku do 2009 r. W pozostałych sekcjach tego sektora również szacuje się spadki. Będą one jednak wyrażone w dziesiątkach a nie setkach jak w sekcji D. Udział popytu na pracę kobiet w przemyśle w łącznym zapotrzebowaniu na pracę kształtował się w granicach 20% w historycznych latach 2005–2008. Prognozuje się spadek do 5% w 2050 roku. Taki niski wskaźnik świadczy o tym, że przemysł jest sektorem zmaskulinizowanym. Występuje tutaj segregacja zawodowa – kobiety mają mniejsze szanse na znalezienie pracy. Wśród wolnych miejsc pracy w 2050 roku szacuje się, że tylko jedno z sześciu miejsc przeznaczonych będzie dla kobiet. Jest to kolejny negatywny wskaźnik mówiący o sytuacji kobiet w przemyśle, gdzie co czwarta zatrudniona osoba jest związana właśnie z tym sektorem.

Rys. 3.114. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie przysuskim

Sekcja G jest tą sekcją sektora usług rynkowych, gdzie widoczny jest największy popyt na pracę kobiet. Najwyższa jego wartość została osiągnięta już w pierwszym roku badania na poziomie 450 kobiet. Przez kolejne 4 lata następowały wahania tej zmiennej i osiągnęły ostatecznie wartość 450 osób w 2009 roku. Szacuje się jednak, że do 2050 roku popyt spadnie o ponad 70% w odniesieniu do 2009 r. W pozostałych sekcjach tego sektora szacowana jest również tendencja malejąca w okresie prognozy. Łączny popyt na pracę w 2009 roku wynosił 304 kobiety, z czego 4,7% to popyt niezrealizowany. Czterdzieści lat później szacuje się, że popyt ten będzie na poziomie tylko 80 kobiet (spadek o 70% w odniesieniu do 2009 roku). Popyt na pracę kobiet stanowić ma ponad 65% ogólnego popytu na pracę w tym sektorze w całym okresie prognozy. Świadczy to może o większym znaczeniu kobiet na rynku pracy sektora usług ryn-

kowych, gdzie widoczny jest największy popyt na pracę kobiet. Najwyższa jego wartość została osiągnięta już w pierwszym roku badania na poziomie 450 kobiet. Przez kolejne 4 lata następowały wahania tej zmiennej i osiągnęły ostatecznie wartość 450 osób w 2009 roku. Szacuje się jednak, że do 2050 roku popyt spadnie o ponad 70% w odniesieniu do 2009 r. W pozostałych sekcjach tego sektora szacowana jest również tendencja malejąca w okresie prognozy. Łączny popyt na pracę w 2009 roku wynosił 304 kobiety, z czego 4,7% to popyt niezrealizowany. Czterdzieści lat później szacuje się, że popyt ten będzie na poziomie tylko 80 kobiet (spadek o 70% w odniesieniu do 2009 roku). Popyt na pracę kobiet stanowić ma ponad 65% ogólnego popytu na pracę w tym sektorze w całym okresie prognozy. Świadczy to może o większym znaczeniu kobiet na rynku pracy sektora usług ryn-

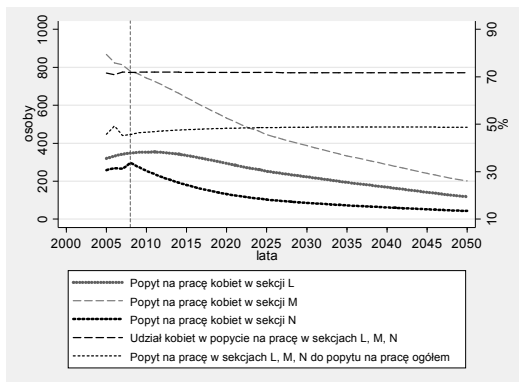
Rys. 3.115. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie przysuskim

kowych, gdzie widoczny jest największy popyt na pracę kobiet. Najwyższa jego wartość została osiągnięta już w pierwszym roku badania na poziomie 450 kobiet. Przez kolejne 4 lata następowały wahania tej zmiennej i osiągnęły ostatecznie wartość 450 osób w 2009 roku. Szacuje się jednak, że do 2050 roku popyt spadnie o ponad 70% w odniesieniu do 2009 r. W pozostałych sekcjach tego sektora szacowana jest również tendencja malejąca w okresie prognozy. Łączny popyt na pracę w 2009 roku wynosił 304 kobiety, z czego 4,7% to popyt niezrealizowany. Czterdzieści lat później szacuje się, że popyt ten będzie na poziomie tylko 80 kobiet (spadek o 70% w odniesieniu do 2009 roku). Popyt na pracę kobiet stanowić ma ponad 65% ogólnego popytu na pracę w tym sektorze w całym okresie prognozy. Świadczy to może o większym znaczeniu kobiet na rynku pracy sektora usług ryn-

kowych. Około 20% wkład sektora usług rynkowych w cały rynek pracy tego powiatu powoduje, że można wnioskować o mniejszym znaczeniu tego sektora dla gospodarki. Analizując wolne miejsca pracy w tym sektorze gospodarki w 2050 r. stwierdzić można, że tylko 1/3 z nich prognozowana jest dla mężczyzn.

Struktura sektora usług nierynkowych widoczna jest na rysunku 3.116. Sektor ten wykazuje tendencję malejącą w popycie na pracę kobiet we wszystkich sekcjach. Analizując sekcję M (edukację) można zaobserwować spadek popytu o 77 procent do poziomu 201 kobiet w 2050 roku w porównaniu do 2005 r. Szacowany spadek popytu na pracę kobiet w sekcji L (administracji publicznej) wynosić ma już tylko 66%, jeśli porównywać będziemy lata 2009–2050 i na koniec okresu prognozy wynosić będzie 112 kobiet. W sekcji N szacuje się, że najniższa wartość prognozy popytu na pracę kobiet będzie w 2050 roku na poziomie 43 kobiet, z czego popyt niezrealizowany to 3% ogólnego popytu. Udział kobiet w ogólnym popycie na pracę w tym sektorze wynosić ma ponad 70% przez cały okres badania. Tak wysoka wartość wskazuje, że sektor usług nierynkowych jest mocno sfeminizowanym sektorem. Na podstawie oceny 50% wskaźnika udziału popytu na pracę w tym sektorze do ogólnego popytu stwierdzić można, że sektor ten charakteryzuje się silną pozycją na rynku pracy powiatu przysuskiego.

Oceniając powiat przysuski można zauważyć, że choć popyt na pracę w tym powiecie spada z 4 300 jednostek w 2008 r. do 1 000 w 2050 r., to struktura tego rynku się nie zmienia. Kobiety mają takie same szanse na znalezienie pracy jak mężczyźni. Wśród wolnych miejsc pracy prognozuje się, że co drugie przypada kobiecie w 2050 roku.

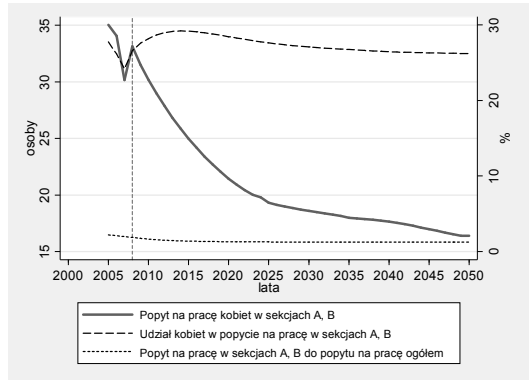

Rys. 3.116. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie przysuskim

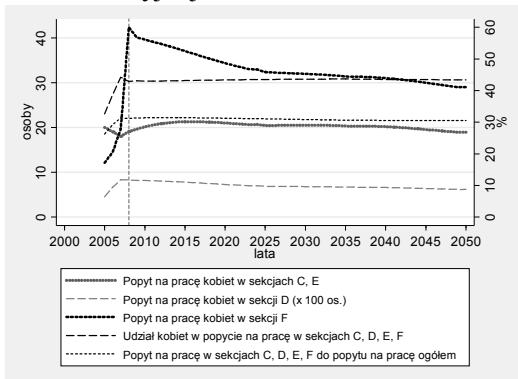
3.30. Powiat pułtuski

Wstępna analiza danych otrzymanych z przeprowadzonej prognozy dla powiatu pułtuskiego pokazuje, że liczba wolnych miejsc pracy w całym horyzoncie badania ustabilizuje się na poziomie niewiele ponad 70 miejsc. Wolumen ten będzie stanowił blisko 1,4% ogółu popytu na pracę na pułtuskim rynku pracy.

Sekcje A, B składające się na sektor rolniczy charakteryzują się niskim udziałem (1,2%) w ogóle popytu na pracę, co ilustruje marginalną rolę tej cechy na pułtuskim rynku pracy. Dane historyczne pokazują wyraźny spadek popytu na pracę kobiet z poziomu 33 osób w 2008 roku do 16 kobiet w ostatnim roku prognozy. Poziom popytu niezrealizowanego ustabilizuje się na niewielkim wręcz marginalnym poziomie w całym horyzoncie badania. Udział kobiet w popycie na pracę w rolnictwie i hodowli zwierząt oscylować będzie wokół 20%–30%, a w 2050 r. szacuje się, że odsetek kobiet wyniesie 26%. Poziom tego wskaźnika pokazuje, że w sekcjach tych wśród osób zatrudnionych dominują mężczyźni, w okresie prognozy sytuacja kobiet nie ulegnie poprawie w badanych sektorach. Na podstawie powyższej analizy można wysnuć wniosek o problemach kobiet ze znalezieniem zatrudnienia w rolnictwie w badanej jednostce administracyjnej.

Rys. 3.117. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie pułtuskim

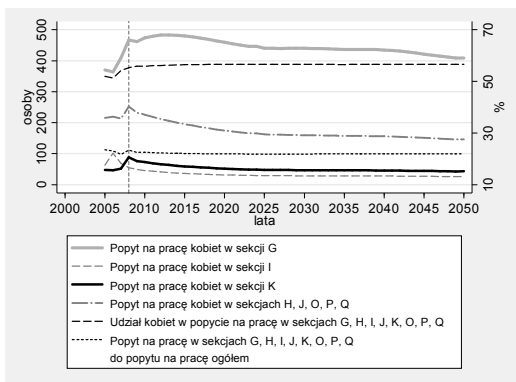
Rys. 3.118. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie pułtuskim

liczby miejsc pracy dla kobiet (z 40 w 2008 r. do 32 miejsc pracy w 2025 r.). Następny okres przyniesie stabilną liczbę miejsc pracy w sekcji F (w przybliżeniu 29 miejsc

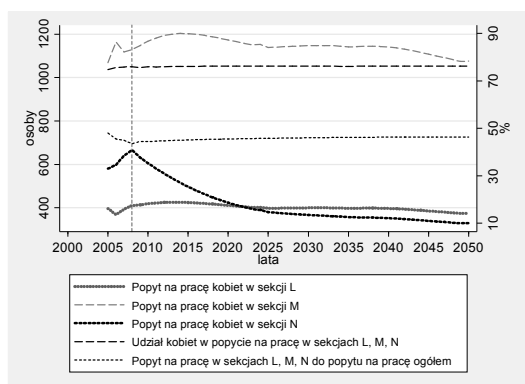
Rysunek 3.118. przedstawia sytuację kobiet, zamieszkujących powiat pułtuski, chcących podjąć zatrudnienie w przemyśle. Na jego podstawie widać znaczącą dominację sekcji D (przemysł przetwórczy), w której popyt na pracę w 2008 r. wyniósł ponad 800 miejsc i w latach objętych prognozą spadnie do poziomu powyżej 600 miejsc pracy dla kobiet. W budownictwie, czyli kolejnej sekcji składającej się na przemysł, w początkowej fazie prognozy obserwowany będzie znaczący spadek

w 2050 roku). W pozostałych sekcjach przemysłu w całym horyzoncie prognozy popyt na pracę oscylować będzie w granicach 20 miejsc. Udział przemysłu w ogóle popytu na pracę nie zmieni się w długim okresie i szacowany jest na poziomie 30%. O 10 p.p. (około 40%) większy będzie natomiast odsetek kobiet w popycie na pracę w omawianym sektorze, co wskazuje na dominację mężczyzn w przemyśle. W latach prognozy przewiduje się, że popyt niezrealizowany będzie większy w przypadku mężczyzn niż płci żeńskiej, co może ukazywać występowanie dyskryminacji kobiet.

Dokonując analizy struktury popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych widoczna jest znacząca dominacja sekcji G (handel hurtowy i detaliczny), w której zapotrzebowanie na pracę osiągnie poziom 440 osób. Z punktu widzenia pań pozytywny wydaje się fakt, że większa liczba wolnych miejsc pracy przypada dla kobiet. Przeprowadzona prognoza zakłada spadek zapotrzebowania na pracę w pozostałych sektorach i w ostatnim roku badania nie przekroczy 200 osób. Spośród tych sekcji największy popyt niezrealizowany przewidywany jest w pośrednictwie finansowym, usługach gastronomicznych i hotelarskich. Usługi nierynkowe mają mniejsze znaczenie na pułuskim rynku pracy niż choćby sektor przemysłowy, o czym świadczy niższy, bo zaledwie 21% udział w popycie na pracę. Odsetek kobiet w badanych sekcjach w całym horyzoncie prognozy przekracza 50%, co świadczy o silniejszej pozycji kobiet na rynku pracy omawianego sektora.

Rys. 3.119. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie pułuskim

Rys. 3.120. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie pułuskim

Rynek pracy w powiecie pułuskim wyróżnia się bardzo wysokim popytem na pracę kobiet w usługach nierynkowych. Jak można było się spodziewać największe zapotrzebowanie na pracę pań występuje w sektorze M (edukacja), który uważany jest za najbardziej sfeminizowaną gałąź rynku pracy. Okres historyczny przyniósł zapotrzebowanie w omawianej sekcji na poziomie 1 100 kobiet i przewidywany jest spadek do wielkości ponad 1 000 osób w 2050 r. Największe zmniejszenie omawianego zjawiska

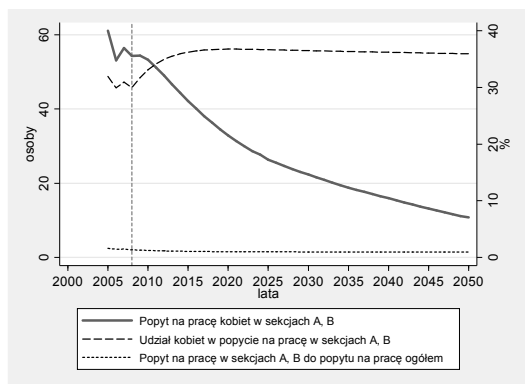
obserwowane będzie w ochronie zdrowia, gdzie nastąpi spadek z 650 miejsc pracy do niewiele powyżej 300 miejsc. Udział tego sektora w ogólnym popycie na pracę jest największy spośród wszystkich, wcześniej omawianych gałęzi, i w ostatnim roku prognozy wyniesie 46%. Towarzyszy temu prognozowany bardzo wysoki (powyżej 70%) odsetek kobiet w popycie na pracę w tym sektorze.

Pułtowski rynek pracy charakteryzuje się koncentracją kobiet w sektorze nierynkowym, w którym odsetek pań przekracza znacząco 70%. Silnie zarysowana segregacja zawodowa przekłada się na dyskryminację kobiet w pozostałych gałęziach (przemysł, usługi rynkowe). O występowaniu badanego zjawiska może świadczyć fakt, że sektor nierynkowy jest niżej opłacany niż gałęzie wchodzące w skład sektora rynkowego.

3.31. Powiat radomski

W powiecie radomskim okres historyczny przyniósł popyt niezrealizowany na poziomie 200 miejsc pracy, który najwyższy obserwowany był w 2007 r. (310 osób). Dane prognozowane ukazują redukcję wolnych miejsc pracy do wielkości poniżej 120, co stanowi w przybliżeniu 3,5% ogółu zapotrzebowania na pracę na badanym obszarze.

Jak wynika z rysunku 3.121., okres prognozy przyniesie gwałtowny spadek popytu na pracę kobiet w sekcjach A, B (rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo). Największy poziom badanego zjawiska wystąpił w roku 2005 i wyniósł 60 miejsc

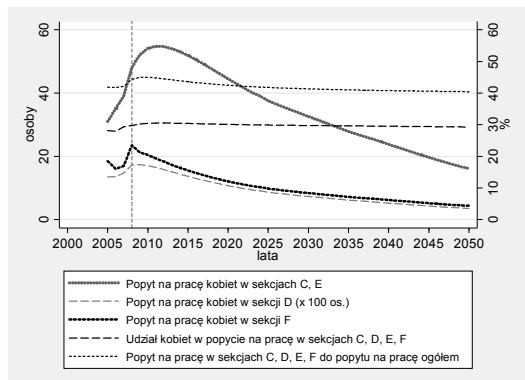

Rys. 3.121. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie radomskim

pracy. W latach objętych prognozą przewidywany jest 60% spadek popytu do poziomu 10 osób w 2050 r. Jednak udział rolnictwa w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę w danym regionie kształtuje się na poziomie poniżej 1%, co wskazuje, że nie odgrywa on znaczącej roli w strukturze zatrudnienia kobiet na radomskim rynku pracy. Odsetek pań w popycie na pracę w omawianym sektorze w 2008 r. wyniósł 32% i w okresie prognozy ulegnie zwiększeniu o 4 p.p. O małym prawdopodobieństwie znalezienia zatrudnienia w rolnictwie przez kobiety świadczy niewielkie zapotrzebowanie na pracę

oraz brak popytu niezrealizowanego w badanych sekcjach.

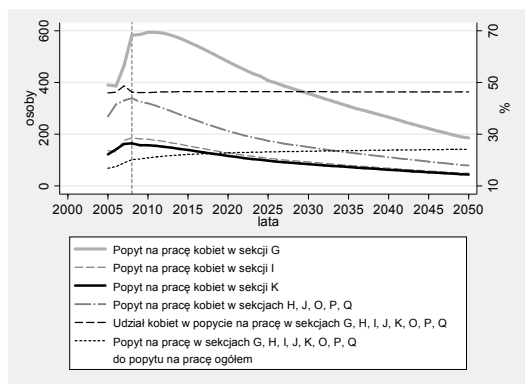
Przemysł przetwórczy jest dominującą gałęzią sektora przemysłowego w strukturze zapotrzebowania na pracę kobiet w powiecie radomskim. Wielkość ta na początku prognozowanego okresu (2009 r.) wyniesie 1,7 tys. osób, by w kolejnych latach ulegać zmniejszeniu do poziomu 350 osób w 2050 r. Tendencja malejąca obserwowana będzie także w sekcjach C, E, w których zapotrzebowanie na pracę kobiet spadnie poniżej 20 osób. Natomiast sekcja F (budownictwo) w widoczny sposób będzie zdominowana przez mężczyzn, gdyż popyt na pracę kobiet ulegnie zmniejszeniu w całym badanym okresie do poziomu zaledwie 5 osób. Sektor przemysłowy w okresie prognozy utrzyma swoją silną pozycję w popycie na pracę, gdyż udział tego sektora kształtować się

Rys. 3.122. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie radomskim

będzie na stabilnym poziomie – 40%. Również na niezmienionym pułapie (blisko 30%) w długim okresie wystąpi udział kobiet w popycie na pracę w omawianym sektorze. Ponadto przewiduje się, że liczba wolnych miejsc pracy w sekcjach składających się na przemysł, będzie kilkakrotnie mniejsza w przypadku kobiet niż płci przeciwnej, co może oznaczać niebezpieczeństwo dyskryminacji kobiet na radomskim rynku pracy.

Na podstawie danych historycznych, jak i tych uzyskanych z prognozy, można stwierdzić, że w strukturze popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych przeważa sekcja G (handel hurtowy i detaliczny). W sekcji tej, podobnie jak i w pozostałych

Rys. 3.123. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie radomskim

ryнку pracy niż sekcji związanych z przemysłem. O stosowaniu podobnej polityki

w okresie prognozy utrzyma swoją silną pozycję w popycie na pracę, gdyż udział tego sektora kształtować się

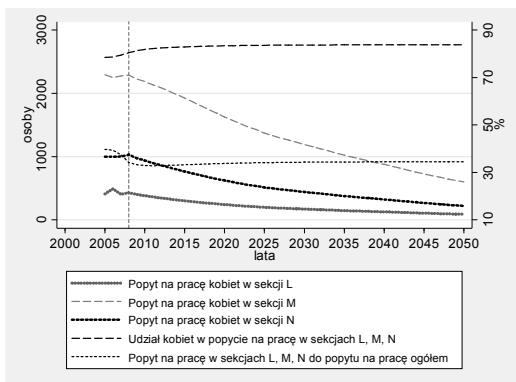
widoczny będzie spadek zapotrzebowania na pracę do poziomu poniżej 200 osób w ostatnim roku badania. Największa liczba wolnych miejsc pracy obserwowana będzie w przypadku handlu, pośrednictwa finansowego oraz usług hotelarskich i gastronomicznych. Popyt na pracę w usługach rynkowych w stosunku do ogólnego zapotrzebowania na pracę w badanej jednostce administracyjnej ukształtuje się na stabilnym poziomie nieprzekraczającym 25%, co oznacza mniejsze znaczenie tego sektora na

zatrudnienia władz badanego powiatu w przypadku obu płci, świadczy 47% udział kobiet w popycie na pracę w sekcjach składających się na usługi rynkowe.

W usługach nierynkowych największe zapotrzebowanie na pracę kobiet przez cały badany okres wystąpi w edukacji – sekcja M. W 2008 r. popyt na pracę wyniesie blisko 2,3 tys. kobiet, jednak w okresie prognozowanym szacuje się spadek tej wielkości o blisko 73%.

Redukcja miejsc pracy obserwowana będzie także w sektorach N (ochrona zdrowia) i L (administracja publiczna). W pierwszym z nich nastąpi spadek do poziomu powyżej 200 osób, natomiast w drugim popyt na pracę ulegnie redukcji do wielkości poniżej 90 miejsc pracy w ostatnim roku prognozy. Koncentrację płci żeńskiej w usługach nierynkowych ukazuje wysoki, oscylujący w granicach 70%–80%, odsetek kobiet w popycie na pracę w sektorze. Natomiast udział sektora usług nierynkowych w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę, w całym horyzoncie prognozy, ukształtuje się na poziomie około 35%. Wyraźny popyt na pracę kobiet w badanym sektorze potwierdza także fakt, że większa liczba wolnych miejsc pracy przypada na osoby płci żeńskiej. Szacuje się, że popyt niezrealizowany w przypadku kobiet będzie czterokrotnie wyższy niż u płci przeciwnej.

W powiecie radomskim koncentracja płci żeńskiej w popycie na pracę obserwowana będzie w usługach nierynkowych. Wysoki odsetek kobiet w zapotrzebowaniu na pracę w tym sektorze może oznaczać niebezpieczeństwo dyskryminacji osób tej płci poprzez silną segregację zawodową. Dominacja kobiet w sektorze średnio niżej opłacanym nie ulegnie poprawie w okresie prognozy.

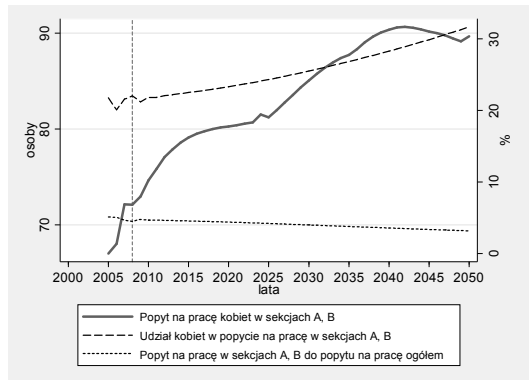
Rys. 3.124. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie radomskim

3.32. Powiat siedlecki

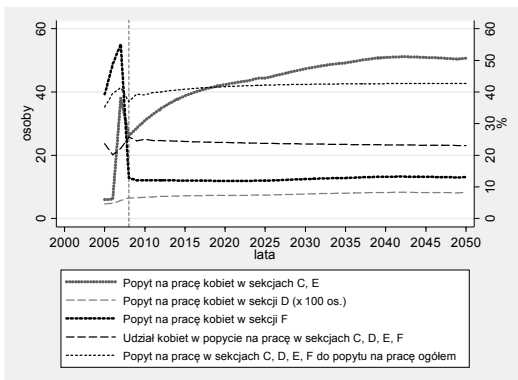
W powiecie siedleckim w 2008 r. wielkość popytu niezrealizowanego wynosiła blisko 120 etatów. Okres prognozy przynosi redukcję wolnych miejsc pracy do poziomu poniżej 100, co stanowi 1,4% ogólnego zapotrzebowania na pracę w badanym powiecie.

Sektor rolniczy odgrywa marginalną rolę na siedleckim rynku pracy, co najlepiej ilustruje niewielki (około 3%) udział sekcji A, B w popycie na pracę ogółem. Na podstawie danych uzyskanych z prognozy możemy przewidzieć spadek popytu na pracę w tym sektorze, jednak wśród kobiet widoczna będzie tendencja przeciwna. Zapotrzebowanie na pracę pań wzrośnie z poziomu 72 etatów w 2008 roku do wielkości niewiele poniżej 90 etatów w ostatnim roku prognozy. Przełoży się to na wzrost udziału kobiet w popycie na pracę w tym sektorze, który oscylować będzie w granicach 20%–30%. Pomimo wzrostu zapotrzebowania na pracę kobiet, niekorzystnie na sytuację pań w tym sektorze gospodarki wpłynie brak popytu niezrealizowanego, który pozwala wysnuć wniosek o problemach kobiet ze znalezieniem zatrudnienia w rolnictwie.

Rozpatrując strukturę popytu na pracę w sektorze przemysłowym w powiecie siedleckim zauważalny jest wysoki wolumen w sekcji D (przemysł przetwórczy). Zapotrzebowanie na pracę kobiet w tym sektorze w całym horyzoncie prognozy ustabilizuje się na poziomie bliskim 800 etatów, z których tylko niewielka część pozostanie wolnych. Okres 2007-2008 przyniesie zdecydowany spadek omawianego zjawiska w budownictwie, gdzie popyt na pracę ulegnie redukcji z 55 etatów do zaledwie 12 miejsc pracy dla osób płci żeńskiej. Wystąpienie trendu rosnącego prognozowane jest natomiast w sekcjach C, E, gdzie zapotrzebowanie kobiet zwiększy się blisko dwukrotnie, do poziomu 80 etatów w 2050 r. Sektor przemysłowy będzie dominującą gałęzią

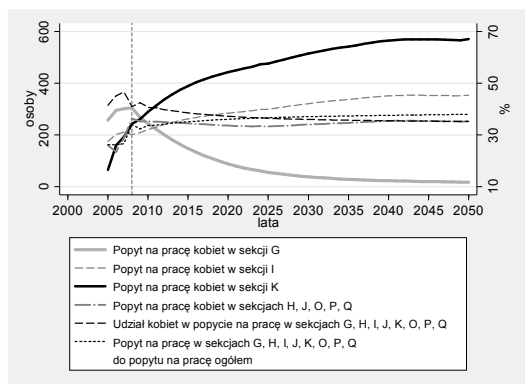
Rys. 3.125. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie siedleckim

Rys. 3.126. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie siedleckim

w strukturze zatrudnienia mieszkańców powiatu radomskiego, a udział tego sektora w ogólnym popycie na pracę wyniesie powyżej 40% we wszystkich latach badania. Prawie dwa razy niższy (niewiele ponad 20%) będzie natomiast udział kobiet w zapotrzebowaniu na pracę w badanych sekcjach. Powyższa analiza dowodzi, że w sektorze przemysłowym występuje segregacja zawodowa, która na uprzywilejowanej pozycji stawia mężczyzn.

W okresie historycznym najwyższy popyt na pracę kobiet można było zauważyć w handlu (sekcja G), który w 2008 r. wyniósł blisko 300 etatów. Jednak dane uzyskane z prognozy pokazują, że w kolejnych latach redukcji etatów w sekcji G towarzyszy

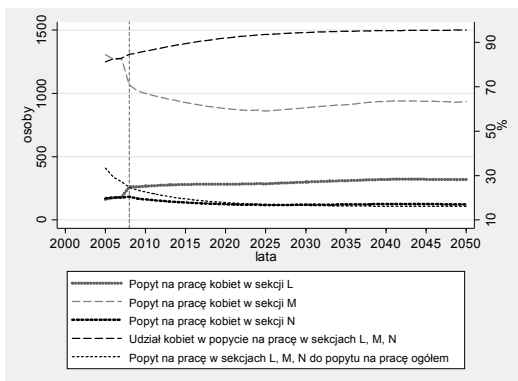
Rys. 3.127. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie siedleckim

wzrost zapotrzebowania kobiet zgłaszany przez pracodawców zajmujących się obsługą nieruchomości i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej (sekcja K). W okresie prognozy w sektorze tym nastąpi wzrost popytu na pracę pań z 260 etatów do poziomu około 600 miejsc pracy, przy niestety marginalnym poziomie popytu niezrealizowanego. Wzrost zapotrzebowania zgłaszany będzie także w gałęzi I (transport), gdzie popyt na pracę zwiększy się do poziomu poniżej 400 osób w 2050 roku. Przez cały badany okres na stabilnym poziomie, powyżej 200 etatów, kształtować się będzie zapotrzebowanie na pracę w następujących sektorach: usługi gastronomiczne i hotelarskie, pośrednictwo finansowe. Udział popytu na pracę w badanych sekcjach do popytu na pracę ogółem kształtować się będzie na niezmiennym poziomie 37%. Podobny rząd wielkości prognozowany jest w przypadku udziału pań w popycie na pracę (35%).

Analizując strukturę popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych, należy zwrócić uwagę na dominację sekcji M (edukacja). Prognozuje się, że zapotrzebowanie na pracę kobiet w tym sektorze ulegnie redukcji do poziomu powyżej 900 etatów w ostatnim roku badania, jednak tylko kilka spośród tych miejsc pracy pozostanie wolnych. Stabilny popyt na pracę wystąpi w dwóch pozostałych sektorach wchodzących w skład usług nierynkowych. W sekcji N (ochrona zdrowia) popyt ten ukształtuje się na poziomie 130 etatów, zaś w sekcji L (administracja publiczna) zapotrzebowanie wyniesie w przybliżeniu 300 miejsc pracy. Koncentracja płci żeńskiej w usługach nierynkowych potwierdzona jest przez bardzo wysoki, w ostatnich latach prognozy przewyższający nawet 95% odsetek kobiet w popycie na pracę. Warto zwrócić uwagę na udział (nieznacznie powyżej 16%) badanego sektora w stosunku do ogółu

zapotrzebowania na pracę w powiecie siedleckim. Silne sfeminizowanie sektora o niższym przeciętnym wynagrodzeniu, połączone z dość słabą pozycją usług nierynkowych na tle gospodarki powiatu, może być przejawem niestosowania równościowej polityki zatrudnienia.

Podsumowując popyt na pracę kobiet w powiecie siedleckim należy zwrócić uwagę na niepokojący, bardzo wysoki (ponad 90%) udział kobiet w sektorze usług nierynkowych. Pozytywnym aspektem może być popyt na pracę kobiet w przemyśle, gdzie występuje aż 40% odsetek kobiet. Silna segregacja zawodowa widoczna w omawianym powiecie może prowadzić do dyskryminacji kobiet w typowo męskich sektorach ekonomicznych. Prognozuje się utrzymanie dotychczasowych tendencji w całym okresie prognozy, co oznacza brak widocznej poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy.

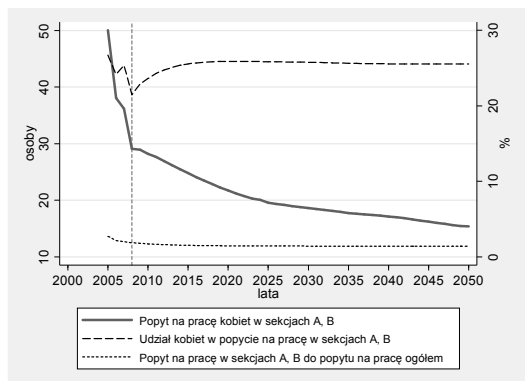

Rys. 3.128. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie siedleckim

3.33. Powiat sierpecki

Wielkość popytu niezrealizowanego na sierpeckim rynku pracy, zarówno w okresie historycznym, jak i w latach prognozy, nie przekroczy granicy 100 etatów. Wyjątek stanowi rok 2007, gdzie liczba wolnych miejsc pracy wynosiła blisko 180 etatów. W ostatnim roku prognozy popyt ten osiągnie poziom 70 miejsc, tj. 1,7% popytu na pracę ogółem.

Jak wynika z rysunku 3.129, popyt na pracę kobiet w sektorze rolniczym wyróżnia się tendencją malejącą.

Rys. 3.129. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie sierpeckim

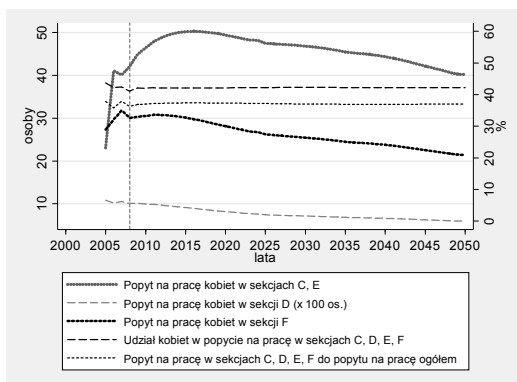
nia się tendencją malejącą. Największy spadek obserwowany był w okresie historycznym do poziomu poniżej 30 osób w 2008 r. W okresie prognozy przewiduje się dalszy spadek popytu na pracę kobiet, który w 2050 roku ukształtuje się w okolicach 15 etatów. Sekcje A, B składające się na sektor rolniczy charakteryzują się dominacją mężczyzn na rynku pracy, o czym świadczy 25% udział kobiet w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę w badanym regionie. O marginalnym zna-

czeniu sektora rolniczego na sierpeckim rynku pracy informuje niski udział tej gałęzi w popycie na pracę ogółem. Niewielkie zapotrzebowanie na pracę kobiet oraz brak popytu niezrealizowanego w rolnictwie, pozwala wysnuć wniosek o problemach kobiet ze znalezieniem dogodnego miejsca zatrudnienia.

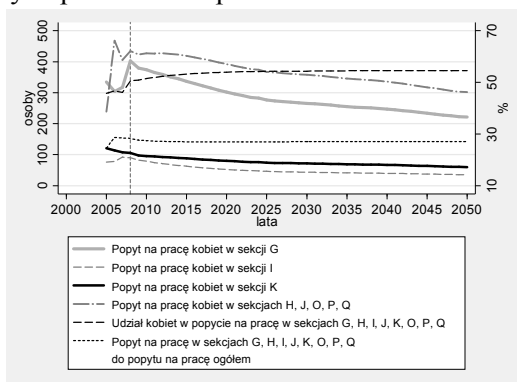
Najwyższy popyt na pracę kobiet w sektorze przemysłowym obserwowany będzie w sekcji D (przemysł przetwórczy), który w okresie prognozowanym nie przekroczy granicy 1 000 etatów. W budownictwie (sekcja F) zapotrzebowanie na pracę

kobiet kształtować się będzie w przedziale 20–30 osób przez wszystkie lata badania. Jedynie sekcje C, E w początkowej fazie prognozy cechuje tendencja wzrostowa, jednak w kolejnych latach zaobserwujemy spadek badanego zjawiska, które w 2050 r. szacuje się, że wyniesie blisko 40 miejsc pracy przeznaczonych dla kobiet. Zapotrzebowanie na pracę w stosunku do popytu ogółem będzie stabilne przez cały badany okres i w 2050 roku odsetek ten wyniesie blisko 37%. Omawiany udział ilustruje istotną rolę, jaką odgrywa sektor przemysłowy w strukturze zatrudnienia osób zamieszkujących powiat sierpecki. Nieznacznie wyższy, bo blisko 42%, ale nadal na stabilnym poziomie w długim okresie utrzyma się udział kobiet w popycie na pracę w badanym sektorze. Znacząca pozycja sektora przemysłowego w popycie na pracę oraz nadal mniejszy udział w omawianej zmiennej kobiet niż mężczyźni, może świadczyć o dyskryminacji płci żeńskiej na przemysłowym rynku pracy w powiecie sierpeckim.

Na podstawie analizy struktury popytu na pracę w usługach nierynkowych można wnioskować, że największe zapotrzebowanie kobiet zgłaszane jest przez pracodawców zajmujących się handlem (sekcja G), usługami gastronomicznymi i hotelarskimi (sekcja H) oraz pośrednictwem finansowym (sekcja J). We wszystkich wymienionych sektorach popyt na pracę płci żeńskiej w okresie prognozy ulegnie redukcji do poziomu poniżej 400 etatów. Z punktu widzenia kobiet warty uwypuklenia jest fakt, iż w omawia-

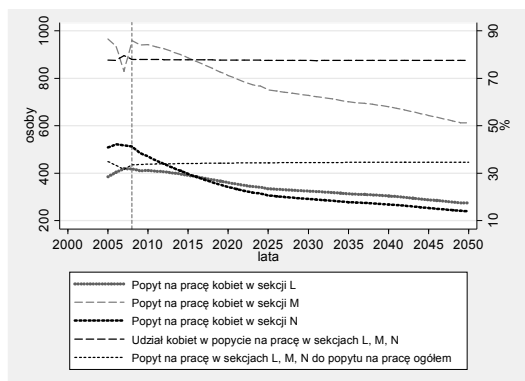
Rys. 3.130. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie sierpeckim

Rys. 3.131. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie sierpeckim

nych sekcjach przewiduje się większą liczbę wolnych miejsc pracy dla pań. Sekcje I (transport, łączność), K (obsługa nieruchomości) w całym badanym okresie wyróżniają się względnie stałym poziomem opisywanego zjawiska, które nie przekroczy granicy 100 etatów. Usługi rynkowe mają mniej istotne znaczenie na sierpeckim rynku pracy niż sektor przemysłowy, ponieważ jego udział w popycie na pracę ogółem nie przewyższy 30%. Natomiast odsetek kobiet w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę wyniesie niewiele ponad 50%, co świadczy o stosowaniu równościowej polityki zatrudnienia w sektorze usług rynkowych.

W strukturze popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych znaczącą rolę odrywa sekcja M (edukacja). Dane historyczne pokazują, że zapotrzebowanie na pracę kobiet w tej sekcji przewyższa 900 etatów, jednak prognoza zakłada spadek tej wielkości do poziomu 600 osób w ostatnim

Rys. 3.132. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie sierpeckim

zszy temu stabilny udział omawianego sektora w ogólnej liczbie zgłaszanego zapotrzebowania na pracowników, który oscylować będzie na poziomie 34%.

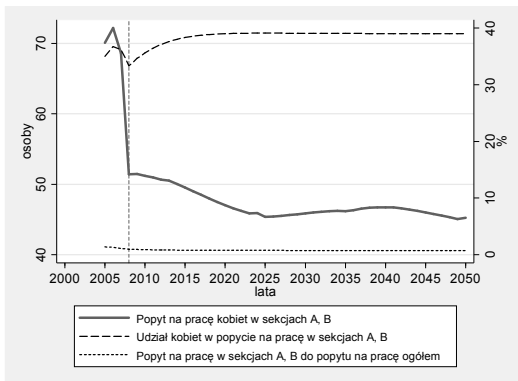
Analiza struktury popytu na pracę kobiet w powiecie sierpeckim ukazuje koncentrację płci żeńskiej głównie w usługach nierynkowych, czyli edukacji i ochronie zdrowia. Wysoki odsetek pań w tych sekcjach w stosunku do ogółu zapotrzebowania na pracę może rodzić problem, jakim jest dyskryminacja kobiet.

kości do poziomu 600 osób w ostatnim jej roku. Tendencja malejąca w okresie prognozowanym obserwowana będzie także w 2 pozostałych sekcjach wchodzących w skład usług nierynkowych. W 2050 r. zgłaszane zapotrzebowanie na pracę wyniesie blisko 250 miejsc w sekcji N (ochrona zdrowia) oraz prawie 300 w sekcji L (administracja publiczna). Niepokoić może wysoki, ponad 77%, odsetek kobiet w popycie na pracę w badanym sektorze, co pokazuje silną koncentrację płci żeńskiej w usługach nierynkowych. Towarzy-

3.34. Powiat sochaczewski

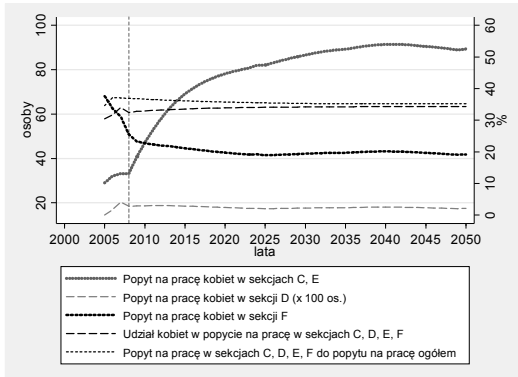
Sochaczewski rynek pracy charakteryzuje się stabilną liczbą wolnych miejsc pracy, która to w całym horyzoncie prognozy utrzyma się na poziomie blisko 100 etatów, co stanowi w przybliżeniu 1,7% popytu na pracę ogółem. Najwyższy poziom popytu niezrealizowanego wystąpił w okresie historycznym, a dokładniej w 2007 r. i wyniósł ponad 240 osób.

Dane historyczne pokazują wyraźną tendencję spadkową w popycie na pracę kobiet, jaka została zaobserwowana w badanym okresie w sektorze rolniczym. Zapotrzebowanie na pracę w 2008 r. wyniosło powyżej 50 osób i przewiduje się, że w okresie

Rys. 3.133. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie sochaczewskim

rolniczego oraz znikomy popyt niezrealizowany w prognozowanym okresie nie zmieni sytuacji kobiet poszukujących zatrudnienia w badanej gałęzi.

Rys. 3.134. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie sochaczewskim

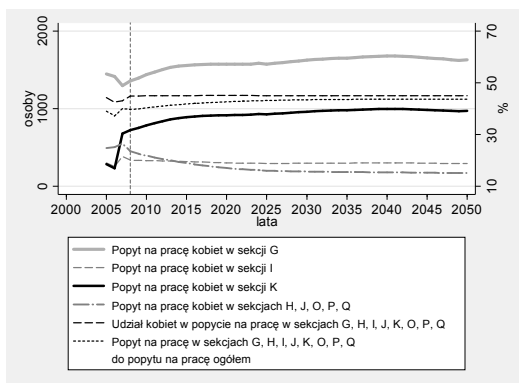
W budownictwie z roku na rok obserwowana będzie redukcja zapotrzebowania na pracę kobiet i szacuje się, że pod koniec prognozy popyt na pracę w tej sekcji wynie-

prognozy ulegnie dalszej redukcji, by w 2050 r. ustabilizować się na poziomie 45 etatów. W sekcjach A, B (rolnictwo, łowiectwo, rybactwo) udział kobiet w ogóle popytu na początku okresu prognozy (2015 rok) wyniesie 40% i do 2050 roku wzrośnie o 4 p.p. Udział ten świadczy o prawie równym podziale miejsc pracy według płci. Omawiany sektor nie ma istotnego znaczenia na sochaczewskim rynku pracy, o czym świadczy bardzo niski (1,3%) udział rolnictwa w popycie na pracę ogółem. Małe znaczenie sektora

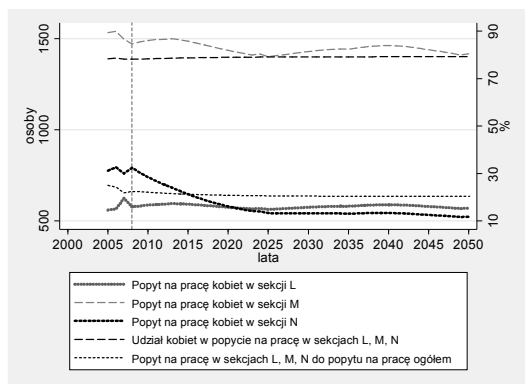
Na rysunku 3.134 przedstawiona została struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w badanej jednostce administracyjnej. Przewiduje się, że okres prognozy przyniesie wzrost zapotrzebowania kobiet w sekcjach C, E, do poziomu powyżej 80 osób w ostatnim jej roku. Mimo wzrostu popytu na pracę w tych sekcjach nadal największy wolumen obserwowany będzie w sekcji D (przetwórstwo przemysłowe), który osiągnie prognozowany poziom 1750 miejsc pracy w 2050 r.

się niewiele ponad 40 etatów, z czego tylko 1 miejsce pracy pozostanie wolne. Zarówno udział sektora przemysłowego, jak i odsetek kobiet w stosunku do popytu na pracę ogółem będzie kształtować się na stabilnym poziomie 35%.

Na podstawie przeprowadzonej prognozy na lata 2009-2050 można stwierdzić, że największe zapotrzebowanie na pracę kobiet w sektorze usług rynkowych będzie widoczne w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny). Szacuje się, że w tym okresie nastąpi wzrost popytu na pracę pań z 1 400 osób do poniżej 1 700 kobiet. Wystąpienie trendu rosnącego przewiduje się także w przypadku sekcji K (obsługa nieruchomości) – popyt na pracę ulegnie zwiększeniu do poziomu poniżej 1 000 etatów w 2050 r. W całym horyzoncie badania stabilne zapotrzebowanie na pracę wystąpi jedynie w sekcji I (transport, łączność), gdzie popyt nie przekroczy progu 300 osób. Spadek badanej zmiennej przewidywany jest w usługach gastronomicznych i hotelarskich oraz pośrednictwie finansowym, jednak to w tych sekcjach będzie obserwowana największa liczba wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla płci żeńskiej. Udział wymienionych sekcji w ogólnym popycie na pracę w całym badanym okresie utrzyma się na poziomie bliskim 45%. Zaledwie 2 p.p. mniej będzie wynosił udział usług nierynkowych w całym zapotrzebowaniu na pracę powiatu sochaczewskiego.

Rys. 3.135. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie sochaczewskim

Rys. 3.136. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie sochaczewskim

widocznego spadku liczby miejsc pracy można spodziewać się w sekcji N (ochrona zdrowia), do poziomu niewiele ponad 500 etatów w 2050 r. Przez cały badany okres

Analiza sochaczewskiego rynku pracy pokazuje, że największe zapotrzebowanie na pracę kobiet w usługach nierynkowych występuje w edukacji (sekcja M). Mimo prognozowanego spadku popytu w tej sekcji w okresie prognozy liczba wolnych miejsc pracy dla kobiet będzie znacząco przewyższać liczbę proponowanych etatów w pozostałych sektorach. Zapotrzebowanie na pracę pań w sekcji M będzie oscylować między 1 400 a 1 500 miejsc pracy. Dane uzyskane z prognozy pokazują, że bardziej

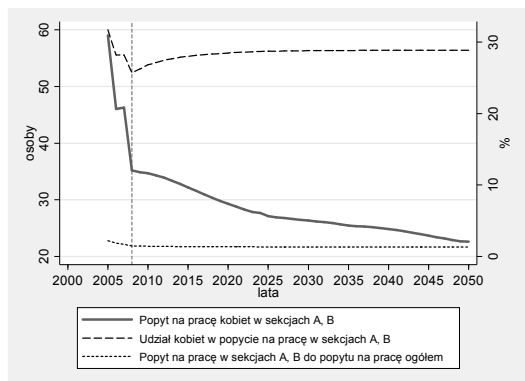
na bardzo wysokim poziomie (79%) utrzymywać się będzie odsetek kobiet w popycie na pracę w usługach nierynkowych, co świadczy o występowaniu silnej feminizacji i segregacji zawodowej ze względu na płeć. Na sytuację kobiet chcących podjąć zatrudnienie w usługach nierynkowych na pewno nie wpłynie pozytywnie niewielki, aczkolwiek utrzymujący się na stabilnym poziomie (około 20%), udział tego sektora w ogólnym popycie na pracę powiatu sochaczewskiego.

Podsumowując popyt na pracę w powiecie sochaczewskim zauważamy koncentrację aktywności zawodowej kobiet w usługach nierynkowych, podczas gdy najniższy odsetek kobiet obserwowany jest w przemyśle – typowo męskim sektorze. Zjawisko segregacji zawodowej w płaszczyźnie horyzontalnej dowodzi istnienia dyskryminacji na rynku pracy.

3.35. Powiat sokołowski

W powiecie sokołowski prognozy przewidują redukcję liczby wolnych miejsc pracy przewidzianych dla kobiet z 240 w 2007 roku do 99 wakatów w 2050 roku, co stanowi 1,7% ogólnego zapotrzebowania na pracę w tym powiecie.

Przeprowadzona prognoza zakłada gwałtowną redukcję popytu na pracę kobiet w sekcjach A, B (rolnictwo, łowiectwo, rybactwo). Spadek zapotrzebowania na siłę roboczą najbardziej widoczny będzie w okresie historycznym, w którym zaobserw-

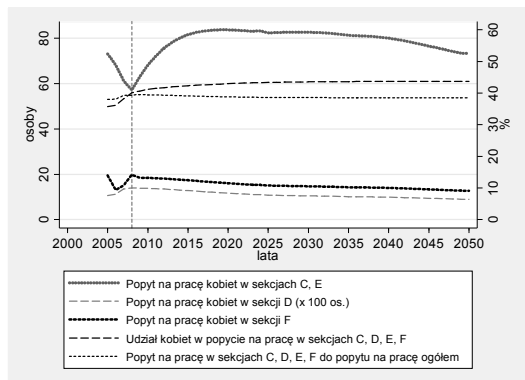

Rys. 3.137. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie sokołowski

go nie przyczyni się do zwiększenia w omawianym sektorze.

wano prawie 50% zmniejszenie się popytu na pracę kobiet. Dane otrzymane z prognozy pokazują spadek badanej zmiennej do poziomu 22 etatów w 2050 roku. Odsetek kobiet w łącznym zapotrzebowaniu na pracę w powiecie sokołowski w latach objętych prognozą wyniesie w przybliżeniu 28%, co pokazuje wyraźną dominację płci przeciwnej na rynku pracy w tym sektorze. Niewielkie znaczenie, jakie odgrywa rolnictwo na sokołowski rynku (1,3% ogólnego popytu na pracę), oraz brak popytu niezrealizowanego szans kobiet na znalezienie pracy

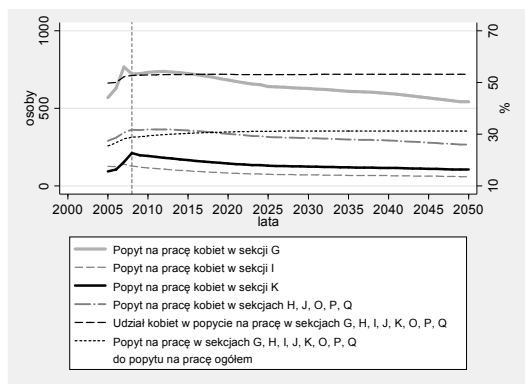
Podobnie jak w większości powiatów województwa mazowieckiego największy popyt na pracę kobiet wystąpi w przemyśle przetwórczym (sekcja D) w całym horyzoncie badania sięgającym 2050 roku. Z 900 miejsc pracy, jakie prognozuje się na ostatni rok badania, tylko niewielka ich część (6 miejsc pracy) będzie stanowiła popyt niezrealizowany. Wzrost zapotrzebowania na pracę przewiduje się jedynie w przypadku sekcji C, E, ale tylko w początkowej fazie prognozy (blisko 80 etatów). Następnie obserwować będziemy delikatną redukcję popytu o 3 stanowiska pracy. Udział kobiet w popycie na pracę w sekcjach C, D, E, F przez cały omawiany okres utrzyma się na stabilnym poziomie nieprzekraczającym 43%. Niższy (około 39%), ale nadal stabilny w długim

Rys. 3.138. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie sokołowskim

okresie będzie udział sektora przemysłowego w ogólnym zapotrzebowaniu na siłę roboczą na sokołowskim rynku pracy. Dominująca rola omawianego sektora w strukturze zatrudnienia ludności danego regionu oraz prognoza niewielkiej liczby wolnych miejsc pracy dla pań może świadczyć o dyskryminacji kobiet ze względu na płeć. Przewiduje się, że popyt niezrealizowany będzie dwukrotnie mniejszy w przypadku kobiet niż mężczyzn.

Biorąc pod uwagę zapotrzebowanie na pracę w usługach rynkowych można stwierdzić, że największy popyt przewidywany jest w handlu (sekcja G), który ukształtuje się na poziomie 540 etatów w ostatnim roku przeprowadzonej prognozy.

Rys. 3.139. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie sokołowskim

ostatni rok badania, tylko niewielka ich część (6 miejsc pracy) będzie stanowiła popyt niezrealizowany. Wzrost zapotrzebowania na pracę przewiduje się jedynie w przypadku sekcji C, E, ale tylko w początkowej fazie prognozy (blisko 80 etatów). Następnie obserwować będziemy delikatną redukcję popytu o 3 stanowiska pracy. Udział kobiet w popycie na pracę w sekcjach C, D, E, F przez cały omawiany okres utrzyma się na stabilnym poziomie nieprzekraczającym 43%. Niższy (około 39%), ale nadal stabilny w długim

Analiza popytu na pracę w pozostałych sekcjach wchodzących w skład usług rynkowych pokazuje niewielki spadek omawianej zmiennej i w 2050 r. nie przekroczy ona poziomu 400 etatów. Największy popyt niezrealizowany w przypadku kobiet prognozowany jest w usługach hotelarskich i gastronomicznych oraz w pośrednictwie finansowym. Udział sektora usług rynkowych w ogólnym popycie na pracę oscylować będzie w granicach 31%, co świadczy o mniejszym znaczeniu omawianych sekcji w strukturze popy-

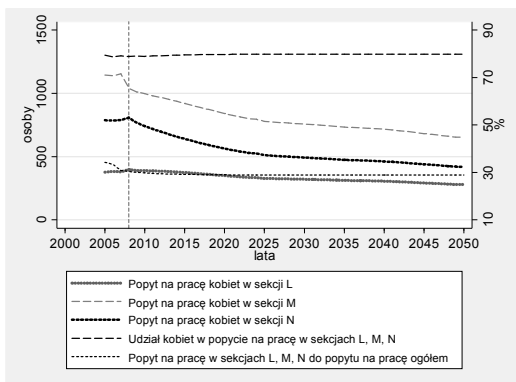
tu na pracę w powiecie sokołowskim. O równościowej polityce zatrudnienia władz powiatu informuje 53% odsetek kobiet w popycie na pracę w badanym sektorze.

Popyt na pracę w sektorze usług nierynkowych charakteryzuje się tendencją spadkową we wszystkich omawianych sekcjach. Najwyższy poziom badanej zmiennej zarówno w okresie historycznym, jak i prognozy, wystąpi w sekcji M (edukacja). Za-

potrzebowanie na pracę kobiet w tym sektorze wyniesie około 1 000 osób i w latach objętych prognozą ulegnie redukcji o prawie 30%. Spadek zapotrzebowania na pracę przewidywany jest także w ochronie zdrowia (sekcja N) z poziomu 800 etatów w 2008 roku do poniżej 500 miejsc pracy. Koncentrację kobiet w sektorze usług nierynkowych najlepiej ilustruje bardzo wysoki, utrzymujący się w przedziale 70%–80%, odsetek pań w popycie na pracę ogółem. Dominująca rola kobiet w tym sektorze zestawiona ze słabszą

pozycją omawianego sektora w strukturze popytu na pracę (30%), może nasuwać wniosek o nierównym traktowaniu obu płci na sokołowskim rynku pracy. Dane uzyskane z prognozy wskazują na utrzymanie dotychczasowych tendencji związanych z sytuacją kobiet w sektorze usług nierynkowych na regionalnym rynku pracy.

Dokonana analiza struktury popytu na pracę pokazuje zdecydowaną koncentrację płci żeńskiej w usługach nierynkowych. Bardzo wysoki odsetek kobiet w popycie na pracę w sekcjach L, M, N potwierdza segregację zawodową, która ilustruje niebezpieczeństwo dyskryminacji kobiet ze względu na płeć. Wynika to po części z różnic płacowych pomiędzy poszczególnymi sektorami gospodarki. Usługi nierynkowe cechują się niższymi wynagrodzeniami niż sektor przemysłowy czy usługi nierynkowe, gdzie w zapotrzebowaniu na pracę w badanym powiecie dominuje płeć przeciwna.

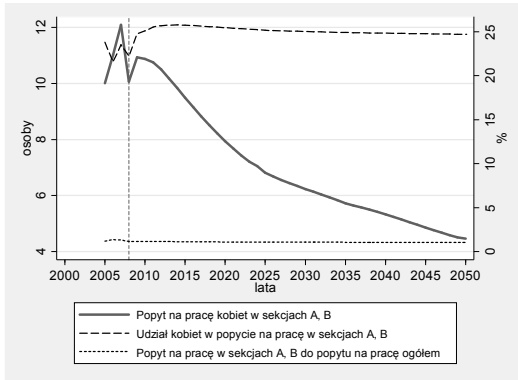

Rys. 3.140. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie sokołowskim

3.36. Powiat szydłowiecki

Powiat szydłowiecki na tle pozostałych regionów województwa mazowieckiego wyróżnia się niewielką liczbą wolnych miejsc pracy, która w badanym okresie nie przekroczy progu 40 etatów. Wyjątek stanowią lata 2006–2008, w których popyt niezrealizowany wynosił znacząco ponad 50 miejsc pracy (98 wolnych etatów w 2007 r.).

Rozpatrując strukturę popytu na pracę kobiet w sekcjach A, B składających się na sektor rolniczy można zauważyć niewielką rolę, jaką odgrywa ta gałąź gospodarki w zapotrzebowaniu na siłę roboczą (1% ogółu popytu na pracę). Dane uzyskane

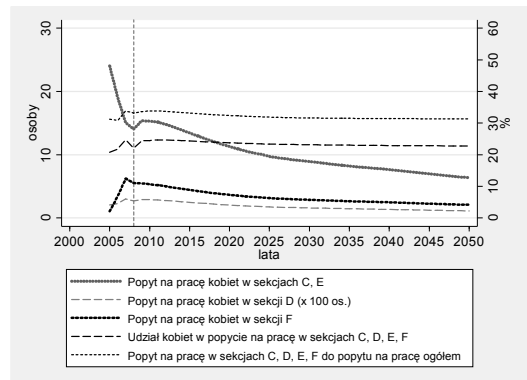

Rys. 3.141. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie szydłowieckim

z przeprowadzonej prognozy pokazują gwałtowną redukcję liczby zgłaszanych miejsc pracy przeznaczonych dla kobiet. Popyt na pracę w rolnictwie spadnie z poziomu 10 osób w 2008 r. do wielkości poniżej 5 osób w ostatnim roku badania. Ponadto sektor rolniczy charakteryzuje się dominacją mężczyzn, o czym świadczy zaledwie 25% odsetek kobiet w ogólnym popycie na pracę tego sektora. Malejące zapotrzebowanie na pracę kobiet w całym horyzoncie badania oraz znikoma liczba wolnych miejsc pracy w rolnictwie

może spowodować problemy, z jakimi przyjdzie się zmierzyć płci żeńskiej na szydłowieckim rynku pracy.

Dane historyczne, jak i szacowane przedstawiają tendencję malejącą popytu na pracę kobiet, jaka wystąpi we wszystkich sekcjach wchodzących w skład sektora przemysłowego. Popyt na pracę kobiet ulegnie zmniejszeniu w przemyśle przetwórczym (sekcja D) do 114 etatów, przy minimalnej ilości wolnych miejsc pracy dla kobiet (1 miejsce). Zapotrzebowanie na pracę kobiet w budownictwie wynosiło 5 miejsc pracy w 2008 r. i zgodnie z przewidywaniami nastąpi spadek omawianej zmiennej do 2 miejsc pracy.

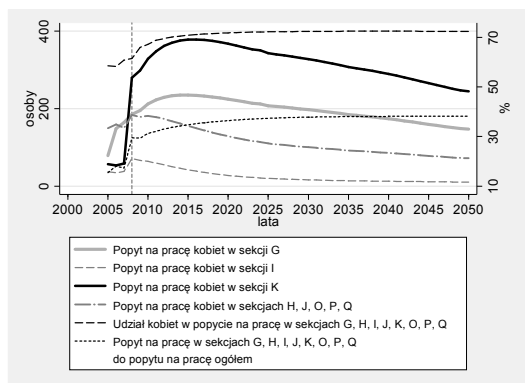

Rys. 3.142. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie szydłowieckim

Udział sektora przemysłowego w ogólnym zapotrzebowaniu na siłę roboczą oscylować będzie w granicach 32%, co świadczy o znaczącej roli tego sektora na szydłowieckim rynku pracy. Porównując ten wskaźnik

z udziałem kobiet w popycie na pracę w omawianych sekcjach (zaledwie co czwarta osoba pracująca w przemyśle to kobieta), można wnioskować o niebezpieczeństwie dyskryminacji kobiet ze względu na płeć.

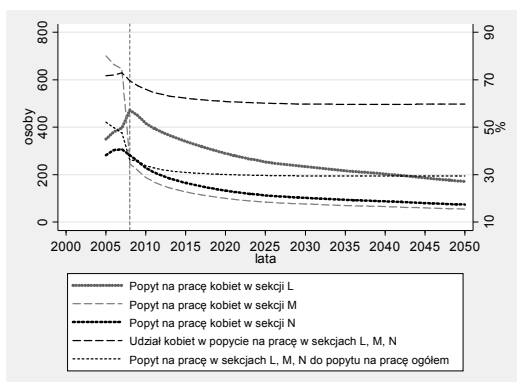
W przypadku analizy struktury popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych warto zwrócić uwagę na tendencję wzrostową, jaka przewidywana jest w początkowej fazie prognozy w całym sektorze. Jednak po 2015 roku popyt na pracę kobiet ulegnie

Rys. 3.143. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie sztydlowieckim

zmniejszeniu we wszystkich sekcjach usług rynkowych. Najwyższe zapotrzebowanie na siłę roboczą obserwowane będzie w sekcji K (obsługa nieruchomości i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej), które szacuje się, że w 2050 roku osiągnie poziom około 250 etatów. Natomiast najniższy popyt na pracę kobiet wystąpi w sekcji I (transport, łączność) i wyniesie w ostatnim roku prognozy zaledwie 10 miejsc pracy. Ponadto przewiduje się, że największa liczba wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla kobiet będzie w handlu, usługach hotelarskich i gastronomicznych oraz pośrednictwie finansowym. Sektor usług rynkowych ma bardzo istotne znaczenie w strukturze popytu na pracę, gdyż jego udział w ogólnym zapotrzebowaniu na nowych pracowników wynosi 38% (udział większy niż w sektorze przemysłowym). Ponadto na pozytywny odbiór tego powiatu na pewno wpłynie fakt, iż udział kobiet w popycie na pracę w omawianym sektorze jest bardzo wysoki (ponad 70%).

Okres historyczny zapoczątkował gwałtowny spadek zapotrzebowania kobiet w edukacji (sekcja M). Spowoduje to, że w latach objętych prognozą w sekcji tej popyt na pracę będzie najmniejszy spośród wszystkich sekcji zaliczających się do usług nierynkowych (50 etatów w 2050 roku). Mniejsza redukcja zapotrzebowania na pracowników przewidywana jest w sekcji L (administracja publiczna), gdzie popyt na pracę kobiet w ostatnim roku prognozy wyniesie nieco poniżej 200 miejsc pracy. Jak wynika z rysunku

Rys. 3.144. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie sztydlowieckim

3.144 przez cały horyzont badania odsetek kobiet w popycie na pracę ogółem przekra-

cza 50%, co oznacza, że nadal pracodawcy częściej w tym sektorze chcą zatrudnić kobiety niż płęć przeciwną. Udział sektora usług nierynkowych w popycie na pracę jest stabilny w całym okresie badania i nie przekroczy progu 30%. Ponadto przewiduje się na koniec okresu prognozy trzy razy więcej wolnych miejsc pracy dla kobiet niż mężczyzn.

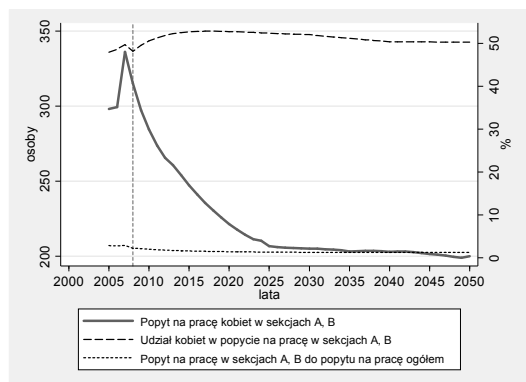
Powiat szydłowiecki w odróżnieniu od zdecydowanej większości regionów województwa mazowieckiego cechuje się wysokim odsetkiem kobiet w popycie na pracę w usługach rynkowych. Wpłyynie to zapewne na pozytywny odbiór tego regionu przez panie poszukujące dogodnego miejsca zatrudnienia. Niepokoić mogą jedynie przewidywania dotyczące popytu niezrealizowanego obu płci.

3.37. Powiat warszawski zachodni

Wielkość popytu niezrealizowanego w okresie historycznym w powiecie warszawskim zachodnim wahała się w granicach 150 do nawet 600 (w 2007 roku) wolnych miejsc pracy. Dane uzyskane z prognozy zakładają spadek liczby do 300 wolnych miejsc pracy, co stanowi 0,92% ogółu popytu na pracę.

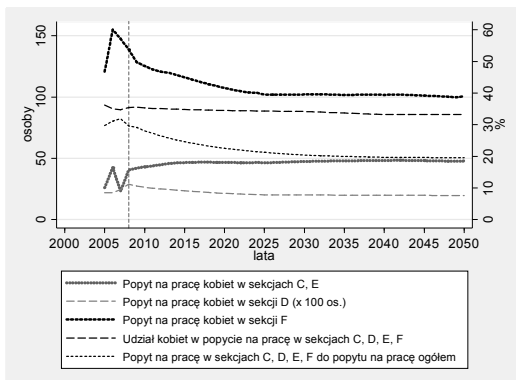
Na rysunku 3.145. przedstawiona została struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie. Zapotrzebowanie na nowych pracowników w rolnictwie systematycznie z roku na rok ulegnie zmniejszeniu – spadek z powyżej 300 osób w 2007 r. do poziomu 200 osób w ostatnim roku prognozy. Udział kobiet w popycie na pracę w sekcji A, B oscyluje wokół 50% przez cały badany okres, co oznacza stosowanie przez władze powiatu równościowej polityki zatrudnienia na rynku pracy w stosunku do obu płci.

Jednak udział sektora rolniczego w zapotrzebowaniu na pracę całego powiatu utrzyma się na marginalnym poziomie 1,2%, co pozwala uznać ten sektor za mało istotny na rynku pracy badanego powiatu. Niski udział sektora rolniczego oraz przewidywana znikoma liczba wolnych miejsc pracy czyni ten powiat mało atrakcyjnym pod względem miejsca pracy.

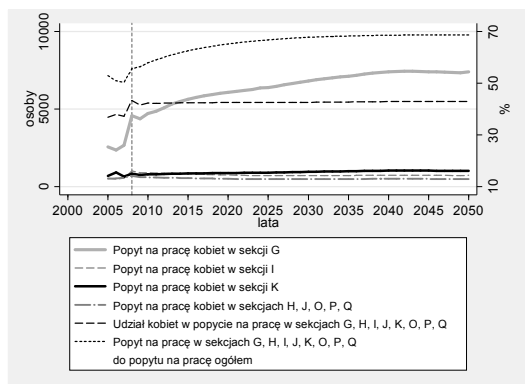
Rys. 3.145. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie warszawskim zachodnim

W sektorze przemysłowym najwyższy popyt na pracę kobiet obserwowany będzie w sekcji D (przemysł przetwórczy), który zarówno w okresie historycznym nie przekroczył granicy 3 000 etatów. Prognozuje się, że tendencja malejąca zostanie utrzymana, a wolumen osiągnie poziom 1970 etatów w 2050 roku. Drugi co do wielkości wolumen popytu na pracę oczekiwany jest w sekcji F (budownictwo), gdzie zapotrzebowanie na pracowników płci żeńskiej spadnie o 25% do poziomu 100 miejsc pracy w 2050 r. Szacuje się, że najniższy popyt na pracę wystąpi w sekcjach C, E, jednak jedynie w tych gałęziach zaobserwowany zostanie wzrost zapotrzebowania na pracę kobiet (50 etatów w 2050 r.). Okres prognozy przyniesie spadek udziału sektora przemysłowego w ogólnym popycie na pracę o 8 p.p. i osiągnie 20% w 2050 roku. Udział kobiet w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę badanego regionu będzie zdecydowanie wyższy, gdyż przez cały okres prognozy oscylować będzie w granicy 34%. Świadczy to o segregacji zawodowej w omawianym sektorze, gdzie znaczna część zapotrzebowania na pracę dotyczy mężczyzn a nie osób płci żeńskiej. Ponadto w sektorze tym może wystąpić niebezpieczeństwo dyskryminacji kobiet ze względu na płeć, co najlepiej pokazuje wielkość popytu niezrealizowanego. Szacuje się, że będzie on prawie dwa razy większy w przypadku mężczyzn niż kobiet.

Rys. 3.146. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie warszawskim zachodnim

W usługach rynkowych dominującą gałęzią w strukturze popytu na pracę kobiet jest sekcja G (handel hurtowy i detaliczny). Okres prognozy przyniesie wyraźny wzrost poziomu omawianej zmiennej, z ponad 4 500 etatów w 2008 r. do wielkości powyżej 7 000 miejsc pracy w ostatnim roku badania. Popyt na pracę kobiet w pozostałych sekcjach wchodzących w skład sektora usług rynkowych ustabilizuje się na poziomie nieprzekraczającym 1 000 osób w całym horyzoncie prognozy. Dane uzyskane z przeprowadzonego badania pokazują, że największa liczba wolnych miejsc pracy obserwowana będzie w następujących sekcjach: usługach hotelarskich i gastronomicznych oraz po-

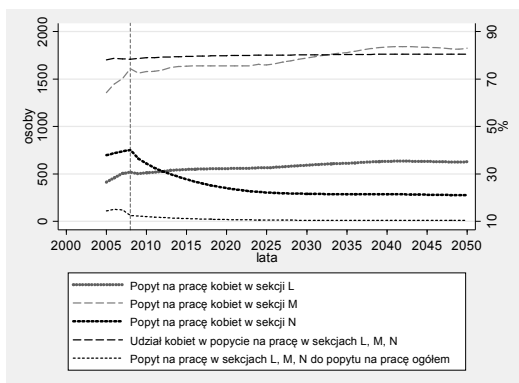

Rys. 3.147. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie warszawskim zachodnim

średnictwie finansowym. O silnej pozycji sektora usług rynkowych na rynku pracy badanego powiatu świadczy wysoki 55% udział tej gałęzi w popycie na pracę ogółem. Lata objęte prognozą przyniosą wzrost tego wskaźnika o blisko 13 p.p. Natomiast na stabilnym poziomie utrzymywać się będzie udział kobiet w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę i przewiduje się, że nie przekroczy 45%, co pokazuje równość w polityce zatrudnienia w tym sektorze.

Strukturę popytu na pracę w usługach nierynkowych w powiecie warszawskim zachodnim cechuje bardzo wysokie zapotrzebowanie na pracowników płci żeńskiej w edukacji (sekcja M). Przewiduje się, że w okresie prognozy nastąpi wzrost popytu na pracę kobiet w edukacji o ponad 13% do poziomu powyżej 1 800 etatów. Spadek zapotrzebowania na siłę roboczą w usługach nierynkowych wystąpi jedynie w sekcji N (ochrona zdrowia) i w 2050 roku wyniesie 278 etatów. Koncentrację płci żeńskiej akurat w tej gałęzi gospodarki zdaje się potwierdzać wysoki udział kobiet w ogólnym popycie na pracę, który to w całym horyzoncie prognozy nie spadnie poniżej 80%. Tak wysoki odsetek kobiet, przy niskim (10%) udziale samego sektora w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę, może być potwierdzeniem tezy, że kobiety w powiecie warszawskim zachodnim zagrożone są zjawiskiem dyskryminacji ze względu na płeć.

Podsumowując popyt na pracę kobiet w powiecie warszawskim zachodnim zauważyć można rosnącą tendencję w całym okresie prognozy. W 2050 roku ponad 14 tys. etatów będzie przeznaczonych dla kobiet, w tym tylko 130 miejsc pracy pozostanie wolnych. Niepokojący może być fakt dyskryminacji kobiet w sektorze usług nierynkowych, gdzie ich udział przekracza aż 80%. Silnie sfeminizowana struktura popytu w tym sektorze oraz zjawisko segregacji zawodowej związane jest z faktem, że ów sektor jest niżej opłacany w porównaniu do przemysłu czy usług rynkowych.

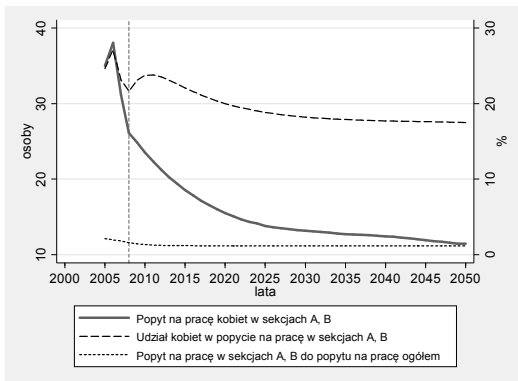

Rys. 3.148. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie warszawskim zachodnim

3.38. Powiat węgrowski

Popyt niezrealizowany na węgrowskim rynku pracy w okresie historycznym kształtował się średnio na poziomie ponad 100 miejsc pracy. Najwyższa wartość tej zmiennej wystąpiła w 2007 r. i wynosiła w przybliżeniu 190 etatów. W latach objętych prognozą wolna liczba miejsc pracy ustabilizuje się na poziomie około 80 etatów, co stanowić będzie blisko 1,4% ogólnego popytu na pracę w powiecie węgrowskim.

Zapotrzebowanie na pracę kobiet w rolnictwie charakteryzuje się wyraźną tendencją spadkową zwłaszcza w okresie historycznym oraz w początkowej fazie przeprowadzonej prognozy. Popyt na pracę kobiet w sekcjach A, B w 2050 roku wyniesie

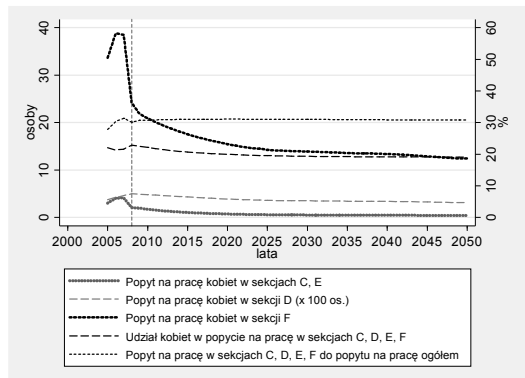

Rys. 3.149. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie węgrowskim

napotykać trudności z jej pozyskaniem, w związku z niewielkim popytem na pracę w tym sektorze oraz brakiem wolnych miejsc pracy.

Sektor przemysłowy powiatu węgrowskiego wyróżnia się wysokim szacowanym popytem na pracę kobiet w sekcji D (przemysł przetwórczy). Zapotrzebowanie w tym sektorze przez cały okres badania utrzyma się na stabilnym poziomie nieprzekraczającym 500 etatów. Znikomy popyt na pracę pań przewiduje się w sekcji C, E, gdzie liczba wolnych miejsc pracy będzie sześciokrotnie mniejsza w przypadku kobiet niż płci przeciwnej. Gwałtownemu zmniejszeniu ulegnie natomiast zapotrzebowanie w budownictwie (sekcja F), gdzie spadek nastąpi z 38 etatów w 2007 roku do nieco powyżej 12 miejsc

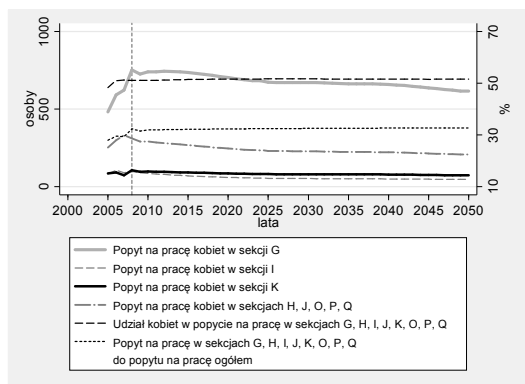
prawie 70 osób, jednak prawie w całości będzie to popyt zrealizowany. Okres historyczny przyniósł udział kobiet w popycie na pracę ogółem mieszczący się w przedziale 20%–30%. Kolejne lata badania przyniosą spadek omawianego wskaźnika o około 5 p.p. do 17,5%. Jednak sektor rolniczy nie odgrywa istotnej roli na węgrowskim rynku pracy, gdyż udział tej gałęzi w ogólnym zapotrzebowaniu na siłę roboczą wyniesie około 1,1%. Kobiety chcące podjąć pracę w rolnictwie w omawianym regionie mogą

Rys. 3.150. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie węgrowskim

pracy w ostatnim roku prognozy. Na poziomie 30% w całym badanym okresie ukształtuje się udział sektora przemysłowego w popycie na pracę przypadającym na powiat węgrowski. Analizując sytuację kobiet dostrzec można stabilny 19% udział tej płci w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę w przemyśle. Istotna rola sektora przemysłowego na rynku pracy oraz niższy udział kobiet może oznaczać niebezpieczeństwo dyskryminacji kobiet ze względu na płeć w powiecie węgrowskim.

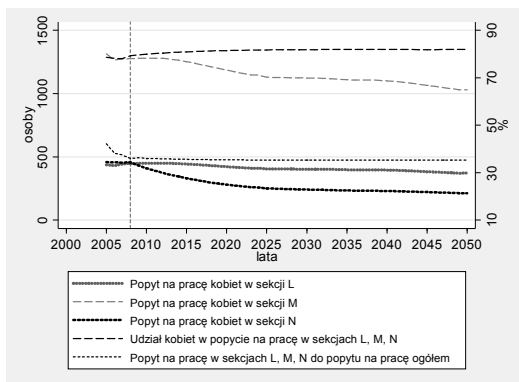
W przypadku analizy struktury popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych okres historyczny pokazuje wyraźną dominację sekcji G, czyli handlu hurtowego i detalicznego. Redukcja zapotrzebowania, jaka przewidywana jest w tej sekcji

Rys. 3.151. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie węgrowskim

ki na rynku pracy w powiecie węgrowskim. Również na stabilnym poziomie przewiduje się, że pozostanie udział samego sektora usług rynkowych w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę, który wyniesie blisko 33% w 2050 r.

Na podstawie rysunku 3.152. można stwierdzić, że sekcja M (edukacja) skupia w sobie największe zapotrzebowanie na pracowników płci żeńskiej. Szacuje się, że okres prognozy przyniesie spadek popytu na pracę o 25%, do poziomu niewiele przewyższającego próg 1 000 etatów w 2050 r. W sekcji N (ochrona zdrowia) liczba nowych miejsc pracy także ulegnie zmniejszeniu i w ostatnim roku prognozy omawiana zmienna osiągnie poziom w przybliżeniu 200 etatów. Udział sektora usług nierynkowych w popycie na pracę ogółem wyniesie średnio 35%. Silną pozycję płci żeńskiej w ba-

Rys. 3.152. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie węgrowskim

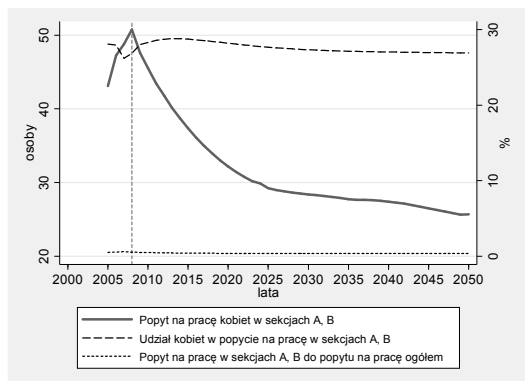
danym sektorze najlepiej opisuje bardzo wysoki, ponad 80% udział pań w zapotrzebowaniu zgłaszanym przez pracodawców powiatu węgrowskiego. W każdej z omawianych sekcji na koniec okresu prognozy będzie pięciokrotnie więcej wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla kobiet niż dla płci przeciwnej.

Malejąca tendencja w zapotrzebowaniu na siłę roboczą prawie we wszystkich omawianych sekcjach, ze szczególnym uwzględnieniem sektora rolniczego, przyczyni się do zmniejszenia atrakcyjności powiatu dla kobiet poszukujących dogodnego miejsca zatrudnienia. Ponadto przewidywany bardzo wysoki udział kobiet w popycie na pracę sektora usług nierynkowych może pogłębić różnice w sytuacji obu płci na węgrowskim rynku pracy, wynikające w dużej mierze z dysproporcji płacowych, jakie występują pomiędzy sektorem usług nierynkowych a pozostałymi gałęziami gospodarki (sektor przemysłowy i usługi rynkowe).

3.39. Powiat wołomiński

Popyt niezrealizowany stanowi 1,4% ogólnego zapotrzebowania na siłę roboczą na wołomińskim rynku pracy (około 350 etatów w ostatnim roku prognozy). Najwyższy poziom badanej zmiennej wystąpi w 2007 roku i wyniesie blisko 800 miejsc.

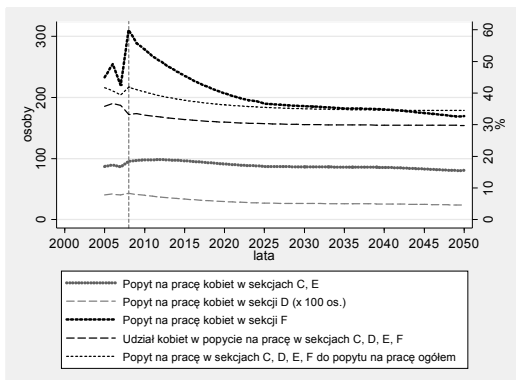
Rok 2008 zapoczątkował wyraźną redukcję zapotrzebowania na pracę kobiet w sekcjach A, B składających się na sektor rolniczy. Szacuje się, że popyt spadnie z poziomu 50 etatów w ostatnim roku okresu historycznego do poziomu 25 miejsc

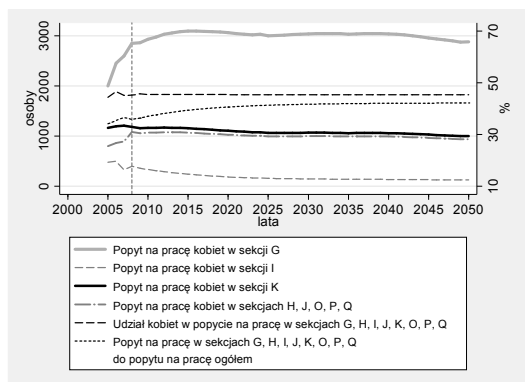
Rys. 3.153. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie wołomińskim

na poprawę sytuacji pań w tym sektorze na rynku pracy badanego powiatu.

Rozpatrując strukturę popytu na pracę kobiet w przemyśle można zauważyć bardzo wysokie zapotrzebowanie na siłę roboczą, jakie występuje w sekcji D (przemysł przetwórczy) przez cały badany okres. Liczba miejsc pracy w tej sekcji będzie kształtować się na stabilnym poziomie i wyniesie 2 408 miejsc pracy dla kobiet. Pierwsze lata prognozy przyniosą redukcję zapotrzebowania na pracowników płci żeńskiej w sekcji F (budownictwo). Przewiduje się, że badana zmienna w omawianej sekcji w 2050 r. wyniesie około 170 etatów, z czego tylko 3 miejsca pracy pozostaną wolne. Stabilna wielkość popytu na pracę wystąpi także w przypadku sekcji C, E i przez cały horyzont badania nie przekroczy granicy 100 miejsc pracy. Sektor przemysłowy jest jedną z istotnych gałęzi na wołomińskim rynku pracy, co pokazuje niezmienna wielkość udziału tego sektora w ogólnym popycie na pracę omawianego regionu, kształtująca się na poziomie około 35% w 2050 r. Natomiast udział kobiet w stosunku do popytu na pracę ogółem w sekcjach zaliczających się do sektora przemysłowego wyniesie 33% i w okresie prognozy spadnie o 4 p.p. O niebezpieczeństwie dyskryminacji kobiet na rynku pracy badanego regionu w sektorze przemysłowym, może świadczyć przewidywany bardzo niski poziom popytu niezrealizowanego, który będzie półtora razy większy w przypadku mężczyzn niż kobiet.

Rys. 3.154. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie wołomińskim

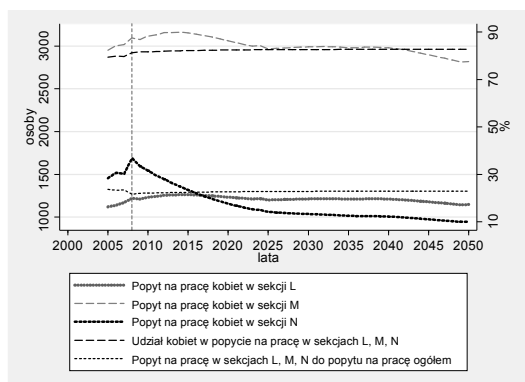
Rys. 3.155. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie wołomińskim

wym oraz usługach gastronomicznych i hotelarskich. Odsetek kobiet w popycie na pracę ogółem mieszczący się w granicach 50% oraz wysoki (około 43%) udział sektora

Handel hurtowy i detaliczny jest najważniejszą sekcją w strukturze popytu na pracę w usługach rynkowych. W sekcji G zapotrzebowanie na nowych pracowników oscyluje w granicach 3 000 przez cały badany okres. Najniższy poziom badanej zmiennej szacuje się, że wystąpi w sekcji I (transport, łączność) i wyniesie w przypadku kobiet powyżej 120 etatów. Analiza popytu na pracę w pozostałych sekcjach pokazuje, że największa liczba wolnych miejsc pracy wystąpi w pośrednictwie finansowym

ra usług rynkowych w zapotrzebowaniu na pracę badanego regionu, świadczy o równościowej polityce zatrudnienia w usługach rynkowych.

Dokonując analizy struktury popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych można zauważyć istotną rolę, jaką odgrywa sekcja związana z edukacją. Zapotrzebowanie na siłę roboczą w tej gałęzi gospodarki ulegnie zmniejszeniu z 3 000 etatów

Rys. 3.156. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie wołomińskim

się na poziomie 23% we wszystkich latach badania. Ponadto wysokie zapotrzebowanie na pracowników płci żeńskiej potwierdza przewidywana liczba wolnych miejsc pracy. Przewiduje się, że wielkość popytu niezrealizowanego będzie prawie sześciokrotnie większa w przypadku kobiet niż płci przeciwnej.

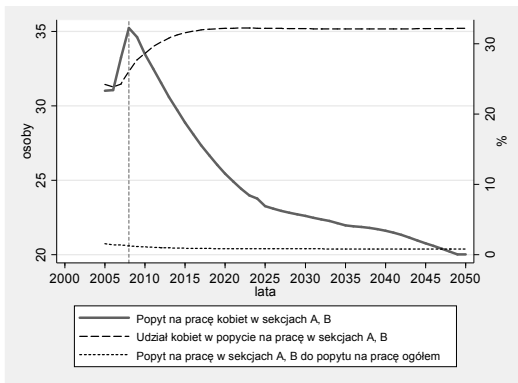
Rynek pracy powiatu wołomińskiego charakteryzuje się wysokim zapotrzebowaniem kobiet w sektorze usług nierynkowych. Popyt na pracę w większości omawianych sekcji ulega zmniejszeniu, przy stabilnym udziale pań w zapotrzebowaniu na pracę badanych sektorów. Niepokoić może większa liczba wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla mężczyzn niż kobiet w sekcjach lepiej opłacanych (sektor przemysłowy i usługi rynkowe).

w 2008 r. do poziomu 2 800 w ostatnim roku prognozy. Tendencja malejąca obserwowana będzie także w przypadku popytu na pracę w sekcji N (ochrona zdrowia), gdzie spadnie on do wielkości poniżej 1 000 osób w 2050 r. Koncentrację płci żeńskiej w sektorze usług nierynkowych potwierdza bardzo wysoki, ponad 80% udział pań w zapotrzebowaniu na pracę wśród mieszkańców powiatu wołomińskiego. Tak silna pozycja kobiet nie jest skorelowana z wysokim udziałem samego sektora w popycie na pracę, który ukształtuje

3.40. Powiat wyszkowski

W powiecie wyszkowskim najwyższy poziom popytu niezrealizowanego wystąpił w 2007 r. i osiągnął poziom blisko 250 etatów. Po tym okresie liczba wolnych miejsc pracy ulegnie redukcji do poniżej 120 miejsc pracy, a rok 2050 przyniesie blisko 110 miejsc pracy, tj. 1,5% ogółu popytu na pracę występującego w badanym regionie.

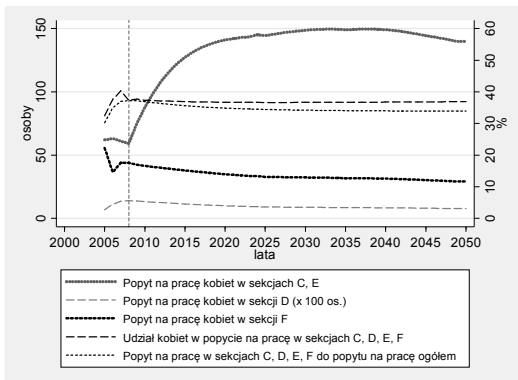
Dane historyczne oraz te uzyskane z prognozy pokazują tendencję malejącą, która charakteryzuje popyt na pracę kobiet w sektorze rolniczym na wyszkowskim rynku pracy. Zapotrzebowanie na nowych pracowników płci żeńskiej w sekcjach A, B

Rys. 3.157. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie wyszkowskim

wokół 1% przez cały badany okres. A zatem kobiety poszukujące zatrudnienia w sekcjach A, B mogą napotykać trudności z jej pozyskaniem, o czym świadczy także brak popytu niezrealizowanego.

Analizując rozmiary popytu na pracę kobiet w powiecie wyszkowskim należało-

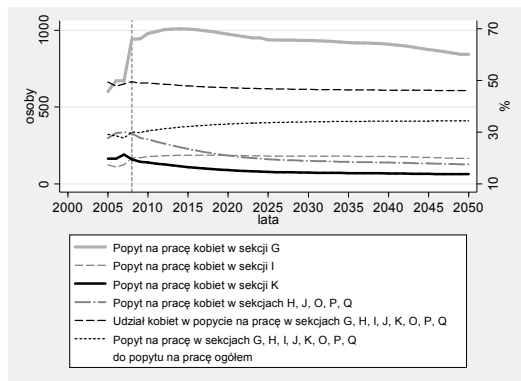
Rys. 3.158. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie wyszkowskim

zmniejszy się o ponad 40% i w ostatnim roku prognozy wyniesie 20 etatów. Najwyższy poziom omawianej zmiennej był obecny w 2008 roku i kształtował się w okolicach 35 miejsc pracy. Dane szacowane pokazują również wzrost udziału kobiet w popycie na pracę ogółem, który wyniesie około 30%. Niestety nie towarzyszy temu podobna tendencja wzrostowa udziału samego sektora w zapotrzebowaniu na siłę roboczą. Sektor rolniczy nie odgrywa istotnej roli na wyszkowskim rynku pracy, a jego udział oscyluje

wokół 1% przez cały badany okres. by zwrócić uwagę na malejące zapotrzebowanie, jakie odnotowane zostanie w sekcji D (przemysł przetwórczy). Pomimo redukcji miejsc pracy przeznaczonych dla kobiet sektor ten nadal będzie dominować w strukturze popytu na pracę w sektorze przemysłowym. Poziom omawianej zmiennej w ostatnim roku prognozy wyniesie poniżej 800 etatów. Wyrażna tendencja wzrostowa przewidywana jest w sekcji C, E, gdzie popyt na pracę wzrośnie o prawie 80 osób w porównaniu

z 2008 r. Zapotrzebowanie na pracowników w sektorze przemysłowym do ogółu popytu na pracę przez cały horyzont badania utrzyma się na stabilnym poziomie około 34%. Na niewiele niższym, ale także stabilnym poziomie, ukształtuje się udział kobiet w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę badanego powiatu (37%). Wielkości powyższych współczynników świadczą o dobrej sytuacji kobiet na wyszkowskim rynku pracy w sektorze przemysłowym. Jednak niepokojący z punktu widzenia kobiet może wydać się poziom popytu niezrealizowanego, który w przypadku mężczyzn będzie odrobinę wyższy niż liczba wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla płci żeńskiej.

Rozpatrując popyt na pracę kobiet można zauważyć, że najwyższy wolumen przewidywany jest w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny), a zapotrzebowanie na pracę w tym sektorze w okresie prognozy oscylować będzie w granicach 800–1000

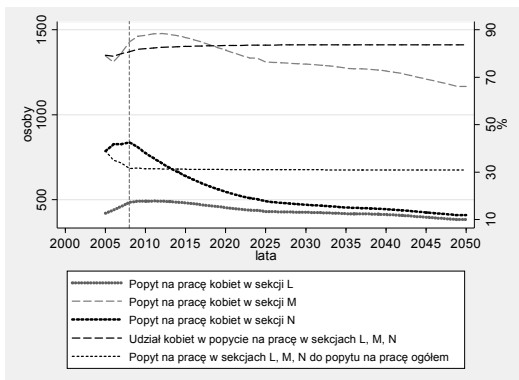

Rys. 3.159. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie wyszkowskim

etatów. W pozostałych sekcjach zaliczających się do usług rynkowych popyt na pracę nie ulegnie większym zmianom i w całym horyzoncie badania nie przekroczy poziomu 350 etatów. Analizując sytuację kobiet w tym sektorze ze względu na wielkość popytu niezrealizowanego, zauważalna jest największa liczba wolnych miejsc pracy w handlu, usługach gastronomicznych i hotelarskich oraz pośrednictwie finansowym. Ponad 37% udział usług rynkowych w ogólnym popycie na pracę, który jest o 3 p.p. większy niż udział przemysłu, świadczy o dominacji omawianego sektora na wyszkowskim rynku pracy. Natomiast odsetek kobiet w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę w 2008 r. wyniósł 49,5% (świadczący o równościowej polityce zatrudnienia) spadnie o 3,5 p.p. w całym horyzoncie prognozy.

etatów. W pozostałych sekcjach zaliczających się do usług rynkowych popyt na pracę nie ulegnie większym zmianom i w całym horyzoncie badania nie przekroczy poziomu 350 etatów. Analizując sytuację kobiet w tym sektorze ze względu na wielkość popytu niezrealizowanego, zauważalna jest największa liczba wolnych miejsc pracy w handlu, usługach gastronomicznych i hotelarskich oraz pośrednictwie finansowym. Ponad 37% udział usług rynkowych w ogólnym popycie na pracę, który jest o 3 p.p. większy niż

Jak wynika z rysunku 3.160. w strukturze popytu na pracę kobiet największe zapotrzebowanie na siłę roboczą występuje w sekcji D (edukacja). Dominacja tej sekcji w usługach nierynkowych, pomimo redukcji poziomu omawianej zmiennej, przewidywana jest również w kolejnych latach badania. Zapotrzebowanie na pracę w edukacji w ostatnim roku prognozy wyniesie blisko 1 200 etatów, jednak większość z nich będzie stanowiła popyt zrealizowany. Redukcja popytu na pracę prognozowana jest także w sekcji N (ochrona zdrowia), z poziomu 840 osób w 2008 r. do wielkości ponad 400 osób w 2050 r. Udział sektora usług nierynkowych w popycie na pracę ogółem wyniesie 31% w 2008 r. i pozostanie na niezmiennym poziomie przez cały okres badania. O silnej pozycji kobiet w usługach nierynkowych świadczy bardzo wysoki (około 83%) odsetek kobiet w popycie na pracę w sekcjach L, M, N. Na podstawie rzędu wielkości tego współczynnika nasuwa się wniosek o występowaniu na wyszkowskim rynku pracy zjawiska segregacji zawodowej będącej dowodem istnienia dyskryminacji.

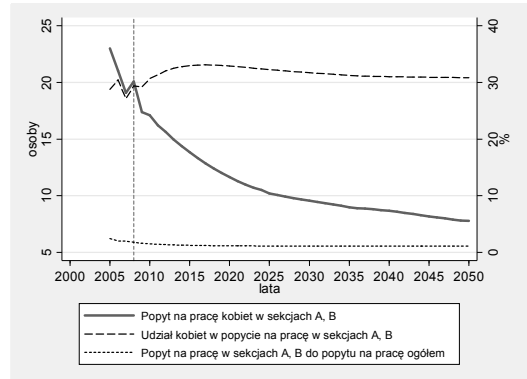
Rys. 3.160. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie wyszkowskim

Analiza struktury popytu na pracę pokazuje wysokie zapotrzebowanie na siłę roboczą płci żeńskiej w usługach nierynkowych, ze szczególnym uwzględnieniem oświaty. Wysoki udział kobiet może świadczyć o dyskryminacji pań wynikającej po części z różnic płacowych między sektorami.

3.41. Powiat zwoleński

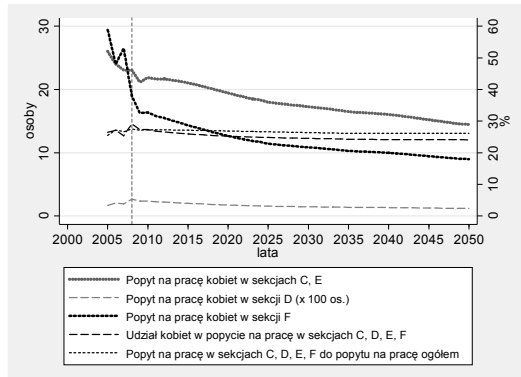
Powiat zwoleński charakteryzuje się niewielką liczbą wolnych miejsc pracy, która przez cały badany okres nie przekroczy pułapu 40 etatów. Największy poziom (blisko 90 miejsc pracy) popyt niezrealizowany osiągnął w 2007 r. W ostatnim roku prognozy przewiduje się, że wyniesie on 36 etatów, co stanowi 1,6% zapotrzebowania na pracę ogółem.

Sekcje A, B składające się na sektor rolniczy wyróżniają się redukcją zapotrzebowania na pracę kobiet przez cały badany okres. Popyt na pracę pań zmniejszy się z 20 etatów w 2008 r. do poziomu 8 etatów w ostatnim roku prognozy. Największy poziom omawianej zmiennej wystąpił w 2006 r. i wyniósł 22 etaty. O marginalnej roli sektora rolniczego na zwoleńskim rynku pracy informuje 1,1% udział omawianej gałęzi gospodarki w popycie na pracę ogółem. Towarzyszy temu znaczący odsetek kobiet w popycie na pracę w sekcjach A, B, który oscyluje w granicach 30%. Względnie niewielkie zapotrzebowanie na pracowników płci żeńskiej oraz brak popytu niezrealizowanego w rolnictwie nasuwa wniosek o problemach, jakie mogą napotkać kobiety chcące podjąć zatrudnienie w sektorze rolniczym w powiecie zwoleńskim.

Rys. 3.161. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie zwoleńskim

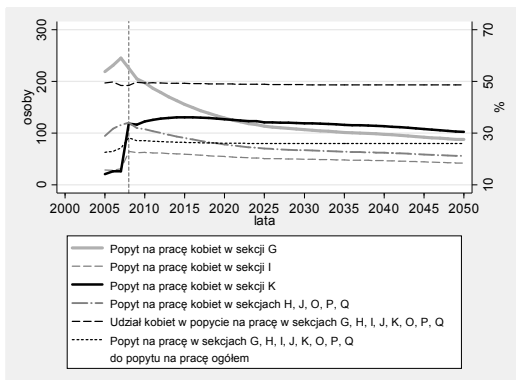
Pracodawcy przemysłu przetwórczego (sekcja D) zgłaszają największe zapotrzebowanie na pracowników. Popyt na pracę kobiet w tej sekcji ukształtuje się w ostatnim roku prognozy w przybliżeniu na poziomie 150 etatów. Natomiast najniższa wielkość badanej zmiennej obserwowana będzie w sekcji F (budownictwo) i wyniesie poniżej 10 etatów w końcowej fazie prognozy. Tendencja malejąca wystąpi także w sekcji C, E, gdzie przewiduje się spadek popytu kobiet do poziomu poniżej 15 etatów w 2050 r. O stabilnej roli sektora przemysłowego na zwoleńskim rynku pracy informuje udział omawianych sekcji w ogólnym popycie na pracę, który będzie oscylował w granicach 27%. O 3 p.p. niższy będzie natomiast udział kobiet w ogólnym zapotrzebowaniu na siłę roboczą w sektorze przemysłowym.

Rys. 3.162. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie zwoleńskim

Mniejszy odsetek kobiet w porównaniu z udziałem samego przemysłu może nasuwać wniosek o niebezpieczeństwie dyskryminacji kobiet ze względu na płeć. Ponadto przewiduje się, że liczba wolnych miejsc pracy będzie prawie dwukrotnie mniejsza w przypadku kobiet niż mężczyzn.

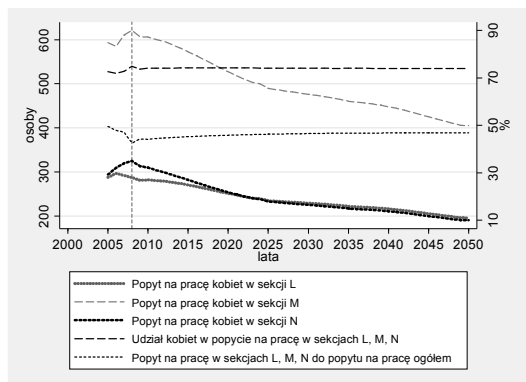
Handel hurtowy i detaliczny (sekcja G) będzie wyróżniał się spośród pozostałych sekcji usług rynkowych dużym zapotrzebowaniem na pracę kobiet. Jednak okres prognozy przyniesie gwałtowny spadek omawianej zmiennej w tej sekcji i spowoduje, że nie będzie ona tak wyraźnie dominować nad pozostałymi składowymi usługami rynkowymi. W 2050 r. szacuje się, że zapotrzebowanie na pracę w sekcji G wyniesie blisko 90 osób. Podobnie jak w większości powiatów województwa mazowieckiego jeden z najniższych poziomów popytu na pracę kobiet wystąpi w sekcji I (transport, łączność) i osiągnie nieco ponad 40 etatów. Udział kobiet w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę oscyluje wokół 50%, co świadczy o stosowaniu równościowej polityki władz powiatu wobec obu płci. Delikatny spadek przewidywany jest w udziale usług rynkowych w stosunku do ogólnego popytu na pracę badanego regionu. Współczynnik ten w okresie prognozy ulegnie zmniejszeniu o 2 p.p. z poziomu 28% w 2008 r.

Rys. 3.163. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie zwoleńskim

Dane uzyskane z przeprowadzonej prognozy pokazują gwałtowny spadek zapotrzebowania na nowych pracowników płci żeńskiej w edukacji. Popyt na pracę pań w 2008 r. wyniósł ponad 600 osób i uległ zmniejszeniu o blisko 200 etatów. Tendencja malejąca przewidywana jest również w dwóch pozostałych sekcjach usług nierynkowych: ochronie zdrowia i administracji publicznej. W sekcjach tych popyt na pracę w 2050 roku oszacowany został na poziomie poniżej 200 etatów. Usługi nierynkowe odgrywają istotną rolę na zwoleńskim rynku pracy, gdyż udział tego sektora w popycie na pracę ogółem ukształtuje się wokół 47%. Natomiast udział kobiet w zapotrzebowaniu na pracę w sekcjach wchodzących w skład powyższych usług przez cały okres prognozy wyniesie w przybliżeniu 74%. Koncentracja kobiet w sektorze niżej płatnym może być przejawem dyskryminacji kobiet na rynku pracy.

Zwoleński rynek pracy charakteryzuje się malejącą tendencją rozwojową w zapotrzebowaniu na pracowników płci żeńskiej prawie we wszystkich sekcjach

Rys. 3.164. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie zwoleńskim

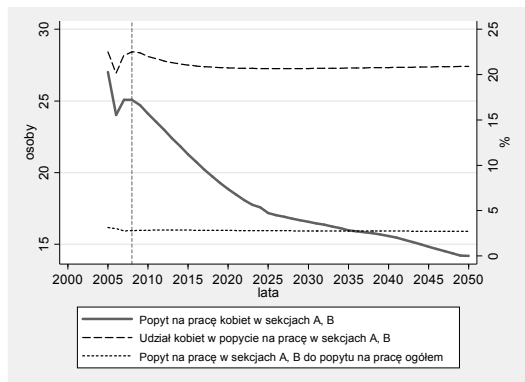
wyniesie w przybliżeniu 74%. Koncentracja kobiet w sektorze niżej płatnym może być przejawem dyskryminacji kobiet na rynku pracy.

Zwoleński rynek pracy charakteryzuje się malejącą tendencją rozwojową w zapotrzebowaniu na pracowników płci żeńskiej prawie we wszystkich sekcjach

PKD. Powiat ten wyróżnia się dużym zapotrzebowaniem na siłę roboczą pań w usługach nierynkowych, w których uzyskiwane uposażenie jest zdecydowanie niższe niż w pozostałych gałęziach gospodarki. Różnice płacowe między sektorami nawiązują wniosek o niebezpieczeństwie dyskryminacji kobiet ze względu na płeć.

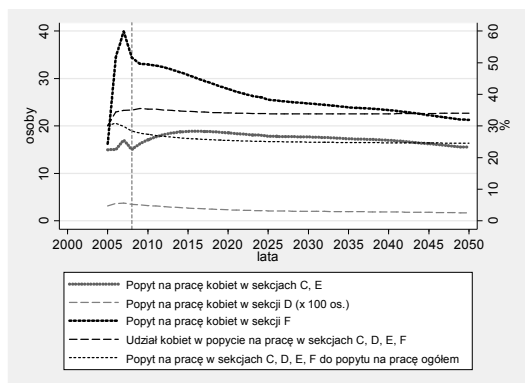
3.42. Powiat żuromiński

Popyt niezrealizowany w powiecie żuromińskim osiągnął najwyższy poziom w roku 2007, który wyniósł ponad 100 osób. W kolejnych latach szacuje się, że liczba wolnych miejsc pracy spadnie do pułapu 32 etatów w ostatnim roku prognozy.

Rys. 3.165. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie żuromińskim

rolniczego w ogólnym popycie na pracę i w 2050 r. wyniesie on niecałe 3%. Marginalna rola sekcji A, B na żuromińskim rynku pracy oraz prawie znikomy poziom popytu niezrealizowanego kobiet pozwala wysnuć wniosek o nikłych szansach płci żeńskiej na znalezienie pracy w sektorze rolniczym.

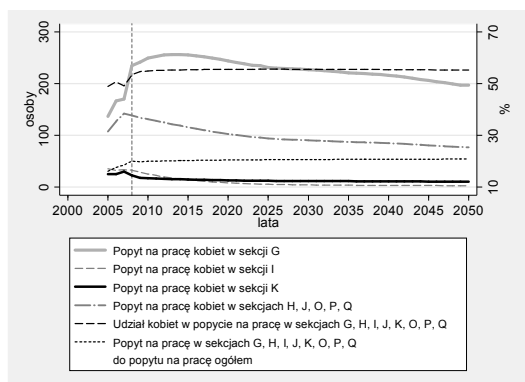
Rys. 3.166. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie żuromińskim

Na podstawie rysunku 3.165. można zauważyć, że popyt na pracę kobiet w sektorze rolniczym cechuje się tendencją malejącą, widoczną zwłaszcza w okresie prognozy. Zapotrzebowanie na siłę roboczą w sekcjach A, B spadnie z poziomu 25 osób w 2008 r. do wielkości poniżej 15 miejsc pracy. Dane historyczne pokazują, że udział kobiet w popycie na pracę wyniesie około 22% i ulegnie redukcji o 2 p.p. w dalszym okresie badania. Na niezmiennym poziomie pozostanie natomiast udział sektora

W przypadku analizy struktury popytu na pracę kobiet w przemyśle, w powiecie żuromińskim, zauważyć można, że największy wolumen występuje w sekcji D (przemysł przetwórczy). Zapotrzebowanie na siłę roboczą w tej sekcji utrzyma się na stabilnym poziomie i w 2050 r. osiągnie ponad 400 etatów. Ponadto przewiduje się, że najniższa wartość popytu będzie obserwowana w sekcjach C, E i średnio wyniesie 17 miejsc pracy. Analogiczna struktura popytu na pracę

kobiet przewidywana jest także na lata objęte prognozą. Udział kobiet w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę w sektorze przemysłowym wyniesie ponad 28% w 2008 r. i prognozowany jest spadek wartości tego współczynnika do 24,5%. Świadczy to o segregacji zawodowej, jaka występuje w branży przemysłowej, gdzie większe zapotrzebowanie na pracę występuje w przypadku mężczyzn niż kobiet. Na stabilnym poziomie w długim okresie utrzyma się natomiast udział sektora w ogólnym popycie na pracę i w 2050 roku ukształtuje się wokół 34%. Niższy i malejący odsetek kobiet niż udział samego sektora przemysłowego na rynku pracy może oznaczać pogarszającą się sytuację kobiet na rynku pracy w przemyśle.

Strukturę popytu na pracę w usługach rynkowych na żuromińskim rynku pracy wyróżnia najmniejsze zapotrzebowanie na siłę roboczą w sekcji I (transport) oraz w obsłudze nieruchomości (sekcja K). Popyt na pracę w tych sekcjach przez cały

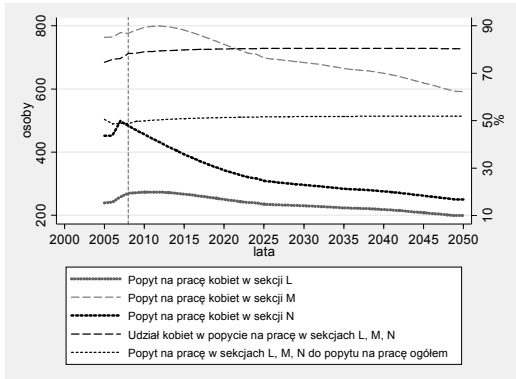

Rys. 3.167. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie żuromińskim

okres prognozy nie przekroczy granicy 25 osób. Ponadto dane uzyskane z prognozy pokazują, że największe zapotrzebowanie na nowych pracowników płci żeńskiej wystąpi w handlu hurtowym i detalicznym, gdzie zmienia ta ukształtuje się na poziomie 200 osób w 2050 roku. W sekcji G oraz w usługach gastronomicznych i hotelarskich liczba wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla kobiet będzie wyższa niż w pozostałych sekcjach usług rynkowych, co wskazuje na dobrą sytuację kobiet na rynku pracy. Niewielką przewagę w strukturze zapotrzebowania na pracę w omawianym sektorze mają kobiety, o czym świadczy większy niż 50% udział pań w ogólnym popycie na pracę. Natomiast udział samego sektora w stosunku do całkowitego zapotrzebowania na nowych pracowników kształtował się w okolicach 21% i pozostanie na takim poziomie przez pozostałe lata badania.

okres prognozy nie przekroczy granicy 25 osób. Ponadto dane uzyskane z prognozy pokazują, że największe zapotrzebowanie na nowych pracowników płci żeńskiej wystąpi w handlu hurtowym i detalicznym, gdzie zmienia ta ukształtuje się na poziomie 200 osób w 2050 roku. W sekcji G oraz w usługach gastronomicznych i hotelarskich liczba wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla kobiet będzie wyższa niż w pozostałych sekcjach usług rynkowych, co wskazuje na dobrą sytuację kobiet na rynku pracy. Niewielką przewagę w strukturze zapotrzebowania na pracę w omawianym sektorze mają kobiety, o czym świadczy większy niż 50% udział pań w ogólnym popycie na pracę. Natomiast udział samego sektora w stosunku do całkowitego zapotrzebowania na nowych pracowników kształtował się w okolicach 21% i pozostanie na takim poziomie przez pozostałe lata badania.

Podobnie jak w większości regionów województwa mazowieckiego, także w powiecie żuromińskim edukacja stanowi dominującą sekcję usług nierynkowych w popycie na pracę kobiet. Okres prognozy przyniesie gwałtowny spadek zapotrzebowania na pracę w tej sekcji z poziomu blisko 800 etatów w 2008 r. do niewiele poniżej 600 miejsc pracy.

Rys. 3.168. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie żuromińskim

Redukcję popytu na pracę przewiduje się także w ochronie zdrowia, gdzie poziom omawianej zmiennej w 2050 r. wyniesie w przybliżeniu 250 osób. Ponad 51% udział usług nierynkowych w popycie na pracę ogółem świadczy o istotnej roli omawianego sektora na żuromińskim rynku pracy. Koncentracja płci żeńskiej zdaje się potwierdzać bardzo wysoki (ponad 80%) odsetek pań w zapotrzebowaniu na pracę ogółem.

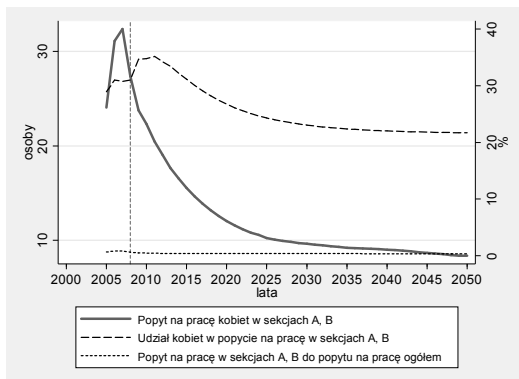
Ponadto w każdej z omawianych sekcji na koniec okresu prognozy będzie czterokrotnie więcej wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla kobiet niż mężczyzn.

Sektor usług nierynkowych dominuje zarówno w ogólnym zapotrzebowaniu na pracę, jak i w popycie na pracę płci żeńskiej. Wysoki odsetek kobiet w popycie na pracę w sekcji, gdzie panie otrzymują niższe uposażenie niż w sektorze przemysłowym, może być sygnałem zjawiska segregacji zawodowej, która jest dowodem na istnienie dyskryminacji ze względu na płeć na żuromińskim rynku pracy.

3.43. Powiat żyrardowski

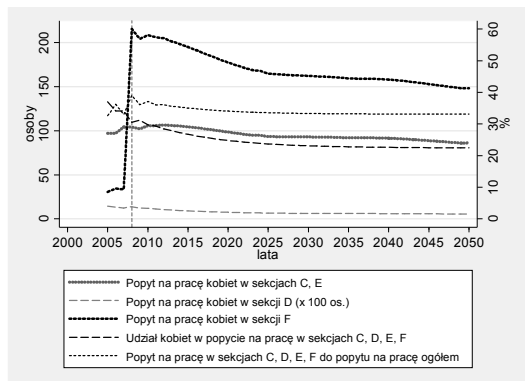
Dane historyczne pokazują, że najwyższy poziom popytu niezrealizowanego wystąpił w 2007 r. i wyniósł ponad 300 wolnych etatów. W kolejnych latach przewiduje się, że poziom ten ulegnie redukcji i w 2050 prognozuje się około 140 wolnych miejsc pracy, co stanowi 1,3% ogólnego zapotrzebowania na nowych pracowników na żyrardowskim rynku pracy.

Analizując strukturę popytu na pracę, należy zauważyć marginalną rolę, jaką odgrywa sektor rolniczy na żyrardowskim rynku pracy (0,4% ogólnego popytu). Przewiduje się, że zapotrzebowanie na pracę w sekcjach A, B ulegnie gwałtownemu zmniejszeniu z poziomu 35 osób w 2008 r. do wielkości poniżej 10 miejsc pracy, z czego niewiele z nich pozostanie wolnych. Udział kobiet w ogólnym popycie na pracę oscyluje pomiędzy 20% a 30%, a dokładniej w roku 2050 wyniesie 22%. Świadczy to o wyraźnej dominacji mężczyzn na rynku pracy omawianego sektora. Na niekorzystny odbiór rolnictwa przez kobiety poszukujące nowego miejsca zatrudnienia może wpłynąć niewielkie zapotrzebowanie na pracę oraz brak popytu niezrealizowanego, jaki występuje na żyrardowskim rynku pracy w rolnictwie.

Rys. 3.169. Struktura popytu na pracę kobiet w rolnictwie w powiecie żyrardowskim

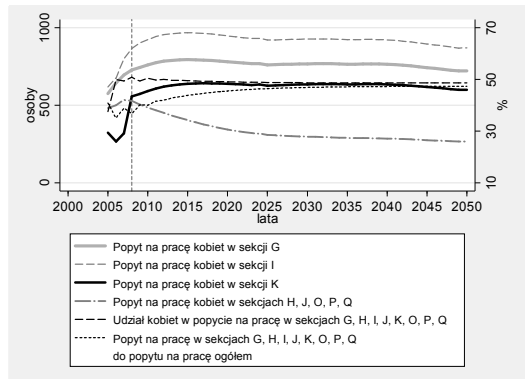
W sektorze przemysłowym w strukturze na pracę pań dominuje zapotrzebowanie na nowych pracowników w przemyśle przetwórczym (sekcja D). Popyt na pracę z 1 400 osób w 2008 r. spadnie ponad dwukrotnie do poziomu 560 osób w ostatnim roku prognozy.

Rys. 3.170. Struktura popytu na pracę kobiet w przemyśle w powiecie żyrardowskim

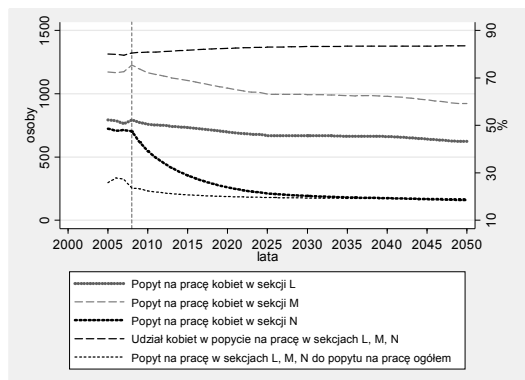
Okres historyczny przyniesie natomiast wyraźny wzrost w budownictwie i w 2008 r. wyniesie ponad 200 etatów, jednak lata kolejne charakteryzować się będą tendencją malejącą. Zapotrzebowanie na pracę w sekcji F ukształtuje się na poziomie około 150 etatów w 2050 r. Stabilny poziom omawianej zmiennej wystąpi w sekcjach C, E i nie przekroczy granicy 110 miejsc pracy. O silnej pozycji sektora przemysłowego na rynku pracy w powiecie żyrardowskim świadczy 34% udział badanej gałęzi gospodarki w ogólnym popycie na pracę. O ponad 10 p.p. niższy będzie natomiast odsetek kobiet w zapotrzebowaniu na pracowników w sekcjach C, D, E, F. Mniejszy odsetek kobiet w porównaniu z udziałem całego sektora przemysłowego może nasuwać wniosek o niebezpieczeństwie dyskryminacji kobiet ze względu na płeć. Tezę tę zdaje się także potwierdzać poziom popytu niezrealizowanego, który będzie półtora razy większy w przypadku mężczyzn niż płci żeńskiej.

W przypadku analizy struktury popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych zauważyć można tendencję wzrostową w prawie wszystkich sekcjach, która wystąpi w początkowej fazie prognozy. Najwyższy wolumen będzie miał miejsce w transporcie i gospodarce magazynowej, który ukształtuje się na poziomie 900 etatów w 2008 r. Tendencja malejąca, a zarazem najniższy poziom zapotrzebowania na pracowników, wystąpi w usługach gastronomicznych i hotelarskich oraz pośrednictwie finansowym (około 150 miejsc pracy w 2050 roku). Jednak to właśnie w tej sekcji szacuje się, że wystąpi największa liczba wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla kobiet. Udział kobiet w popycie na pracę ogółem ukształtuje się na poziomie bliskim 50%, co świadczy o stosowaniu równościowej polityki zatrudnienia na rynku pracy. Niewiele niższy, ale stabilny będzie w długim okresie udział sektora usług rynkowych w zapotrzebowaniu na siłę roboczą w powiecie żyrardowskim.

Rys. 3.171. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach rynkowych w powiecie żyrardowskim

Rozpatrując strukturę popytu na pracę kobiet w badanym powiecie obserwuje się spadkową liczbę miejsc pracy, niezależnie od sekcji. Okres historyczny, jak i kolejne lata, pokazują dominację oświaty w zapotrzebowaniu na pracę płci żeńskiej, gdzie popyt kobiet ukształtuje się poniżej 1 000 osób w ostatnim roku prognozy. Zapotrzebowanie na pracę w ochronie zdrowia wyniesie około 700 osób, natomiast prognozowany jest spadek do 160 kobiet. O koncentracji kobiet w usługach nierynkowych, świadczy bardzo wysoki (ponad 80%) udział kobiet w ogólnym popycie na pracę. Nie towarzyszy temu jednak podobny udział sektora usług w zapotrzebowaniu na pracę ogółem, który wyniesie zaledwie 20%. Wartość powyższych współczynników może nasuwać wnioski silnej feminizacji sektora o słabej pozycji na rynku pracy.

Rys. 3.172. Struktura popytu na pracę kobiet w usługach nierynkowych w powiecie żyrardowskim

W powiecie żyrardowskim największe zapotrzebowanie na pracę kobiet występuje w usługach nierynkowych, zaś najmniejsze w sektorze rolniczym. Taka struktura popytu utrzyma się przez kolejne lata ujęte w przeprowadzonej prognozie. Wysoki

udział kobiet w popycie na pracę sekcji L, M, N pozwala wysnuć wniosek segregacji zawodowej w płaszczyźnie horyzontalnej, która jest dowodem istnienia dyskryminacji kobiet ze względu na płeć. Wynika to po części z różnic płacowych, jakie występują między sektorami. Usługi nierynkowe charakteryzują się niższymi wynagrodzeniami niż np. przemysł.

Podsumowanie popytu na pracę

Popyt na pracę definiowany jest jako zapotrzebowanie na pracowników dysponujących określonymi kwalifikacjami i umiejętnościami. W województwie mazowieckim szacuje się, że udział popytu niezrealizowanego w ogólnym zapotrzebowaniu będzie stały. W ostatnim roku prognozy (2050 r.) wyniesie on około 14 000 etatów, co stanowi zaledwie 1,2% ogólnego popytu na pracę. Według prognoz największa liczba wolnych miejsc pracy będzie dostępna w Warszawie (około 8 000 etatów w 2050 r.).

Większość powiatów województwa mazowieckiego wyróżnia się dominacją zapotrzebowaną na pracowników płci żeńskiej w usługach nierynkowych, w szczególności w sekcji M (edukacja). Segregacja zawodowa sprawia, że edukacja postrzegana jest jako sektor typowo kobiecy. Koncentrację płci żeńskiej w tym sektorze potwierdza wysoki, w niektórych powiatach nawet ponad 85-procentowy, udział kobiet w popycie na pracę. Silna pozycja tej płci w usługach nierynkowych nie jest skorelowana z mocną pozycją tego sektora w gospodarce. Sytuacja ta może wskazywać na dyskryminację ze względu na płeć na mazowieckim rynku pracy. Warto również podkreślić, że predykcje wskazują, iż wolne miejsca pracy w tym sektorze będą zagospodarowywane przez kobiety.

Sektor rolniczy odgrywa marginalną rolę na rynku pracy województwa mazowieckiego. Tezę tę potwierdza niewielkie zapotrzebowanie na siłę roboczą oraz brak popytu niezrealizowanego w tej sferze gospodarki.

Analizując strukturę popytu na pracę kobiet w sektorze przemysłowym, warto zauważyć, iż największy jego wolumen występuje w przetwórstwie przemysłowym. Silny udział sektora przemysłowego w popycie na pracę nie znajduje odzwierciedlenia w liczbie miejsc pracy dla kobiet. Mniejszy odsetek posad oferowanych kobietom w popycie na pracę we wspomnianej sekcji stanowić może dowód istnienia segregacji zawodowej. Prognozy wskazują na brak poprawy sytuacji kobiet, gdyż wolne miejsca pracy będą w większości przeznaczone na mężczyzn.

Szacuje się ponadto, że największa liczba wolnych miejsc pracy będzie w handlu, usługach gastronomicznych i hotelarskich oraz pośrednictwie finansowym. Popyt na pracę w tych sekcjach rozkłada się równomiernie na obie płci. Wskazuje to na stosowanie równościowej polityki zatrudnienia w sektorze usług rynkowych.

Na podstawie przedstawionych predykcji zauważyć można, że poziom dyskryminacji płci na rynku pracy zależy od sektora gospodarki. Szacowane jest utrzymanie dotychczasowego rozkładu zapotrzebowania na pracowników obu płci. Sektor usług nierynkowych, jako typowo kobiecy, skupiać będzie większość pracowników płci żeńskiej, natomiast przemysł charakteryzować będzie się koncentracją mężczyzn. Silna segregacja zawodowa oraz istotne różnice płacowe między wspomnianymi sektorami są dowodem istnienia dyskryminacji kobiet na rynku pracy.

Rozdział 4

Prognozy trendów gospodarczych mających kluczowe znaczenie dla sytuacji kobiet na regionalnym rynku pracy

Niniejszy rozdział został przygotowany na podstawie danych dotyczących trendów gospodarczych województwa mazowieckiego. Przeprowadzone analizy – dzięki objęciu swym zasięgiem szeregu zmiennych mających kluczowy wpływ na kształtowanie się zatrudnienia kobiet – pozwalają uzyskać pełen obraz sytuacji regionalnych rynków pracy ze szczególnym naciskiem na sytuację kobiet.

Zbiór rozpatrywanych trendów objął zarówno zmienne demograficzne, jak i ekonomiczne. Siła oddziaływania poszczególnych kategorii, uwarunkowana specyfiką danego obszaru, zdeterminowała postać badania, które przeprowadzono na szczeblu podregionów i powiatów. Z uwagi na fakt, iż szanse znalezienia zatrudnienia przez kobiety, wynikają z istniejących na danym rynku pracy zasobów siły roboczej, a także są pochodną stanu gospodarki, w grupie analizowanych zmiennych znalazły się: koszty związane z zatrudnieniem, wynagrodzenia, produkt krajowy brutto, nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw oraz migracje w ruchu wewnętrznym.

Pierwszą grupę determinant sytuacji na rynku pracy stanowiły zmienne dotyczące kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa w związku z utrzymaniem określonego poziomu zatrudnienia. Można do nich zaliczyć zarówno koszty związane z zatrudnieniem, jak i wynagrodzenie pracowników. Wynagrodzenie stanowi część kosztów pracy ponoszonych przez pracodawcę. Warto podkreślić, że analiza wynagrodzeń sporządzona została dla poszczególnych grup zawodowych. Ujemne odchylenia płac kobiet w ramach grup zawodów są dowodem istnienia dyskryminacji na rynku pracy. Niższe zarobki kobiet w porównaniu z płacami mężczyzn na tych stanowiskach są rezultatem braku stosowania równościowej polityki zatrudnienia.

Produkt krajowy brutto – jako podstawowy miernik aktywności gospodarczej – oraz nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach pokazują poziom rozwoju ekonomicznego przedsiębiorstw. Coraz wyższy poziom rozwoju ma wpływ na kreowanie nowych miejsc pracy. Migracje, które w większości wiążą się z dążeniem do zwiększenia zarobków, odzwierciedlają napływ lub odpływ siły roboczej.

Podsumowując, rozdział ten podejmuje całościową ocenę szeregu zmiennych mających kluczowy wpływ na rynek pracy Mazowsza. Uzyskane prognozy stanowią źródło informacji przy kształtowaniu regionalnej polityki zatrudnienia. Dokładna analiza całego województwa, poszczególnych podregionów i powiatów, pozwoliła wskazać obszary dysponujące atrakcyjnymi miejscami pracy, zwłaszcza dla kobiet.

4.1. Trendy gospodarcze w województwie mazowieckim

Województwo mazowieckie ze stolicą Polski w Warszawie jest usytuowane w środkowocentralnej części kraju. W skład województwa wchodzi 6 podregionów oraz 42 powiaty (37 ziemskich oraz 5 grodzkich). Jego obecna forma istnieje od 01.01.1999 roku. Łączna powierzchnia województwa wynosi 35 558 km², co stanowi prawie 9% obszaru Polski. Gęstość zaludnienia wynosi 147 osób na km².

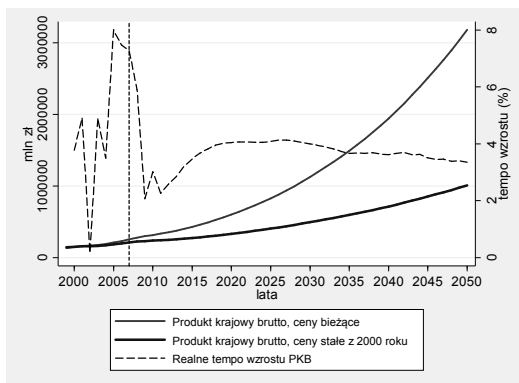
Tereny województwa zamieszkuje łącznie 5,2 mln osób, z czego ponad 52% stanowią kobiety. Biorąc pod uwagę strukturę demograficzną jednostki, należy stwierdzić, że ogólny wzrost zaludnienia w ostatnich latach wiązał się ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, któremu towarzyszył spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Lata 2005–2009 przyniosły niewielkie przyrosty liczby osób w wieku produkcyjnym. W 2009 roku łączna liczba tych osób wynosiła 3,5 mln (prawie 49% osób stanowiły kobiety)¹⁰⁰.

Województwo mazowieckie w znaczącym stopniu wyróżnia się na tle kraju. Świadczą o tym liczne wskaźniki determinujące pozytywną ocenę rozwoju regionu pod względem ekonomicznym. W 2007 roku wysokość produktu krajowego brutto w cenach nominalnych wyniosła 22% całego PKB Polski, co, ze względu na istotność tego wskaźnika, w znaczącym stopniu warunkuje rozwój regionu. Analogiczna sytuacja dotyczy drugiej zmiennej związanej z rachunkami narodowymi – nakładów inwestycyjnych. W 2008 roku 23% wszystkich inwestycji w przedsiębiorstwach według sekcji PKD było dedykowanych dla rozwoju województwa mazowieckiego. Niewątpliwie ważnym czynnikiem, który pozwala ocenić obecną sytuację, jak i perspektywy na rynku pracy, jest wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. Dane historyczne wskazują na tendencję wzrostową tej wielkości, niemniej jednak porównując ją do średniej krajowej, można zauważyć, że dysproporcje niewiele się zmniejszają. W 2009 roku płaca w województwie mazowieckim była o 26% wyższa niż średnia w Polsce. Ostatnią analizowaną zmienną mającą wpływ na kształtowanie się rynku pracy jest zjawisko migracji wewnętrznych. Porównując saldo migracji wszystkich województw w Polsce, można stwierdzić, że największym charakteryzuje się mazowieckie – prawie 11,5 tys. osób. Następne miejsca zajmują województwa: małopolskie – 3,6 tys., pomorskie – 2,6 tys. oraz wielkopolskie – 1,8 tys. Najniższymi saldami migracji odznaczają się województwa: lubelskie i śląskie¹⁰¹.

¹⁰⁰ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.09.2010].

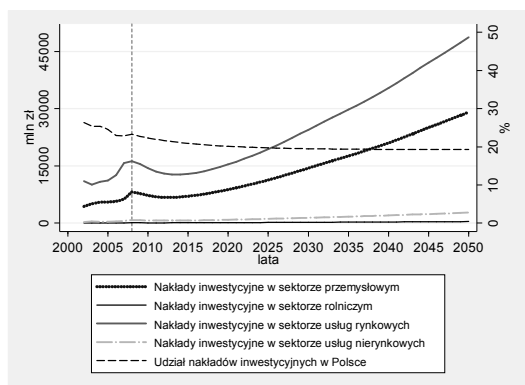
¹⁰¹ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. rynku pracy [data dostępu: 17.09.2010].

Dynamika rozwoju gospodarczego mierzona za pomocą PKB pozwala stwierdzić, że w ostatnim dziesięcioleciu wielkość tej zmiennej ulegała ciągłemu zwiększaniu się. W 2007 roku PKB w cenach bieżących wyniósł prawie 256 mld zł, co jest 90% wzrostem względem 1999 roku. Analiza danych prognozowanych wskazuje na utrzymywanie się tej tendencji przez cały horyzont predykcji. W 2050 roku szacuje się wzrost do poziomu 3,2 bln zł. W ujęciu realnym PKB będzie kształtował się na poziomie 1 bln zł. Największe tempo wzrostu PKB odnotowano w okresie 2005–2007 i wyniosło ono ok. 7–8%. Kolejne lata prognozy nie przewidują gwałtownych zmian. Najwyższy poziom szacowany jest na poziomie 4% w latach 2019–2029. Następne lata będą się odznaczały niewielkimi spadkami tempa wzrostu PKB.

Rys. 4.1. Produkt krajowy brutto w województwie mazowieckim

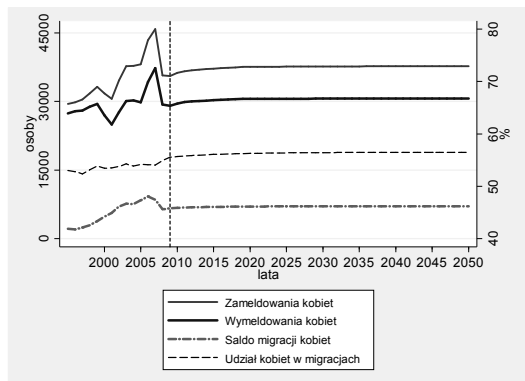
Wielkość nakładów inwestycyjnych dla województwa mazowieckiego charakteryzowała się silną dynamiką wzrostów w okresie 2002–2008. Zestawiając ze sobą lata 2008 i 2002, należy zauważyć, że w 2008 odnotowano 61% wzrost względem 2002 roku.

Rys. 4.2. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w województwie mazowieckim

W okresie 2002–2005 udział całości inwestycji w Polsce dla województwa mazowieckiego kształtował się na poziomie 25%, natomiast kolejne lata zaowocowały spadkiem do poziomu 23%. Przeprowadzone szacunki mówią o tendencji spadkowej w długim okresie. Należy jednak podkreślić, jak silne pod względem ekonomicznym jest województwo mazowieckie w skali całego kraju. Rozpatrując podział nakładów na poszczególne sektory należy podkreślić, że znacząca większość przypada usługom rynkowym – 60% udział spodziewany w 2050 roku – 36% przemysłowi, pozostałe branże to zaledwie 4%. Zależności te są względnie stabilne w całym analizowanym okresie. Podział wydatków na poszczególne branże determinuje pozytywny odbiór licznych inwestycji w najbardziej opłacalne sektory gospodarki.

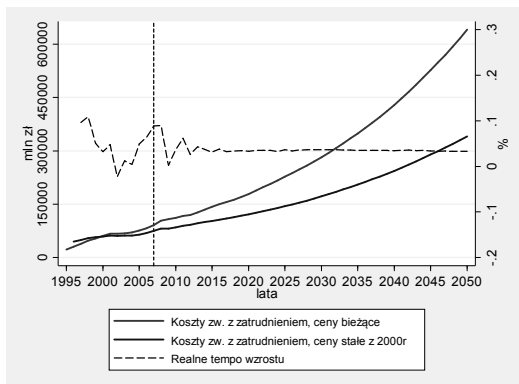
Kolejną zmienną mającą kluczowy wpływ na kształtowanie się rynku pracy są migracje wewnętrzne. Województwo to charakteryzuje dodatnie saldo migracji kobiet w całym horyzoncie prognozy, co jest korzystnym zjawiskiem. Największą wartość

Rys. 4.3. Migracje w ruchu wewnętrznym w województwie mazowieckim

Koszty związane z zatrudnieniem są zmienną, która obejmuje ogół wydatków, jakie musi ponieść pracodawca na rzecz pracownika wykonującego pracę w określonym przedziale czasowym. W ich skład wchodzi płaca, która może przyjmować postać pieniężną, bądź być ekwiwalentem w naturze oraz ubezpieczenia społeczne regulowane przez pracodawców¹⁰².

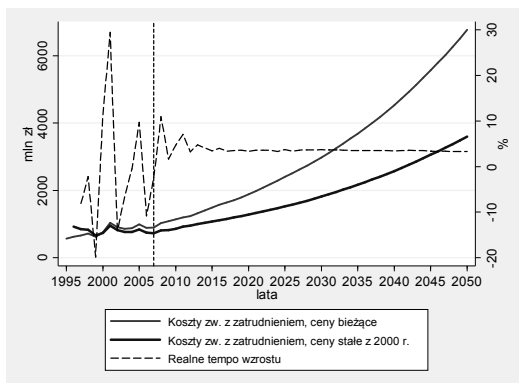
Biorąc pod uwagę koszty związane z zatrudnieniem, można zaobserwować znaczące wzrosty analizowanej cechy w kolejnych latach. Co więcej, szacuje się, że zależności te będą charakterystyczne w całym horyzoncie predykcji. Koszty w cenach bieżących wyniosły w 1995 roku 22,6 mld zł, natomiast w 2007 roku zanotowano wzrost z tego poziomu o ponad 300%. W 2007 roku realne koszty zatrudnienia wynosiły 74 mld zł. Wzrosty w latach następnych są dowodem na docenianie potencjału pracowników w tym województwie. Biorąc pod uwagę realne tempo wzrostu PKB, można zaobserwować niewielkie wahania analizowanej cechy. Rozpatrując cały okres, można wyróżnić tylko dwa lata – 2002 i 2009, kiedy tempo wzrostu było ujemne. W długim okresie szacuje się stabilizację na poziomie ok. 3–4%.

Rys. 4.4. Koszty związane z zatrudnieniem w województwie mazowieckim

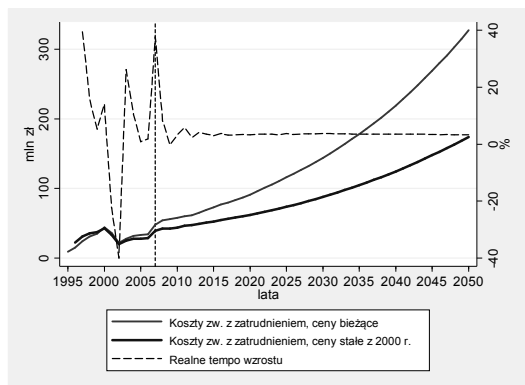
¹⁰² GUS, BDR, www.stat.gov.pl; definicje pojęć w statystyce publicznej [data dostępu: 17.09.2010].

Biorąc pod uwagę koszty zatrudnienia w sekcjach A i B według nomenklatury PKD 2004 należy zauważyć, że w okresie 1995–2001 miał miejsce trend wzrostowy w kontekście kosztów nominalnych. Następne lata zaowocowały spadkiem analizowanej cechy z poziomu 1 mld zł w 2001 roku do 891 mln zł w 2007. W długim okresie przewiduje się wzrost tej wielkości do 6 mld zł. Z kolei koszty realne w 2007 roku wyniosły 725 mln zł. W 2050 roku ich wzrost względem 2007 roku przekroczy 300%. Realne tempo wzrostu tych kosztów wykazywało liczne wahania w okresie historycznym. W 2001 roku odnotowano 27% spadek kosztów dla omawianych sekcji. W długim okresie można się spodziewać większej stabilności tempa wzrostu na poziomie ponad 3%.

Rys. 4.5. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji A, B w województwie mazowieckim

Biorąc pod uwagę koszty zatrudnienia w górnictwie w całym województwie, można zaobserwować względnie stabilny trend wzrostowy. Koszty nominalne w 1995 r. wyniosły 9 mln zł, natomiast w 2007 odnotowano wzrost ponad 5-krotny

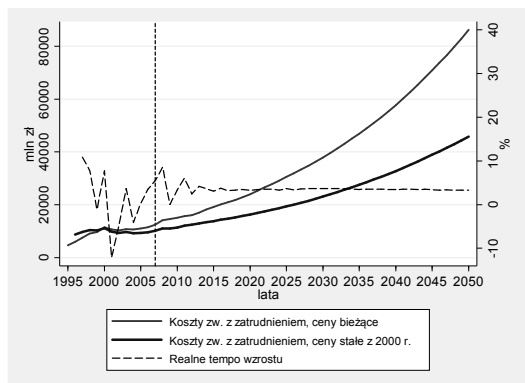

Rys. 4.6. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji C w województwie mazowieckim

do poziomu 48 mln zł). Kolejne okresy szacunków wskazują na silne tempo wzrostu analizowanej cechy. W 2007 r. koszty w cenach stałych wyniosły 39 mln zł. Analizując realne tempo zmian wysokości kosztów w tejże sekcji, można stwierdzić, że podlegało ono licznym wahaniom w analizowanym okresie historycznym. Lata 2001–2002 były okresem spadku poziomu kosztów. Pozostałe dane z lat 1997–2000 oraz 2003–2007 charakteryzowały się licznymi wahaniami od mniej niż 1% do 39% wzrostu.

W długim okresie można spodziewać się większej stabilności analizowanej cechy na poziomie ok. 3%. W ostatnim roku prognozy nominalne koszty związane z zatrudnieniem sekcji C w województwie mazowieckim będą wynosiły 318 mln zł, czyli prawie 7 razy więcej niż w 2007 roku.

Analiza kosztów ponoszonych na zatrudnienie w sekcji związanej z przetwórstwem przemysłowym pozwala wysnuć wniosek o tendencji wzrostowej analizowanej cechy w okresie lat historycznych. W 1995 roku nominalna wysokość wydatków ponoszonych na ten cel wyniosła 4,6 mln zł, natomiast w 2007 r. wzrosła prawie 3 razy względem początku okresu poddanego analizie. Wielkość kosztów realnych charakteryzowała się dodatnimi przyrostami w okresie 1996–2000. Spadek w 2001 roku zapoczątkował niewielkie wahania cechy. Tym samym tempo zmian wykazuje dość znaczące wahania od prawie -5% do +10%. W długim okresie można się spodziewać tendencji wzrostowej. Przeprowadzone analizy prognostyczne wskazują, że

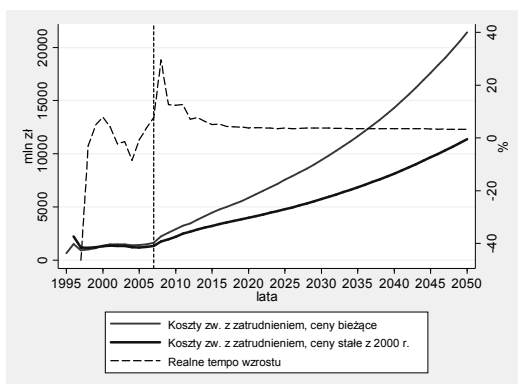

Rys. 4.7. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji D w województwie mazowieckim

w 2050 r. wielkość kosztów związanych z zatrudnieniem w sekcji D będzie wynosiła ponad 44 mld zł. W długim okresie tempo zmian będzie względnie stabilne – 3%.

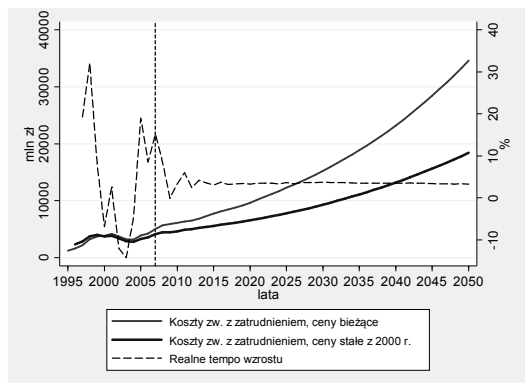
Sekcja związana z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i wodę nie jest zbyt kosztochłonną gałęzią w kontekście wydatków związanych z zatrudnieniem w województwie mazowieckim. Analiza danych historycznych pozwala stwierdzić, że sekcja ta odznaczała się zwiększaniem tego rodzaju wydatków z roku na rok. Co więcej, przeprowadzone szacunki wskazują na utrzymywanie się tej tendencji w kolejnych okresach. W 2050 roku przewiduje się wzrost kosztów nominalnych prawie 8-krotnie. W 2007 roku realne wydatki związane z zatrudnieniem kształtowały się na poziomie 1,3 mld zł, natomiast w 2050 roku przewiduje się ich zwiększenie do 6,7 mld zł. Dane z okresu historycznego wskazują na silne wahania tempa

wzrostu wydatków (-46% w 1996 roku i prawie +8% w 2007 roku). Prognoza długookresowa identyfikuje początkowe okresy szacunków jako spadek tempa wzrostu analizowanej cechy, natomiast w długim okresie przewiduje się, że tempo będzie utrzymywało się na stabilnym poziomie – ok. 3%.

Rys. 4.8. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji E w województwie mazowieckim

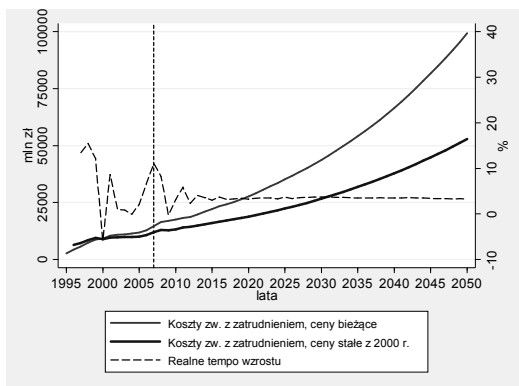
Analizując wydatki związane z zatrudnieniem w ramach budownictwa, można zaobserwować, że lata historyczne wykazywały dodatnie przyrosty rozpatrywanej cechy. Tym samym łączne koszty wyniosły 1,2 mld zł w 1995 roku, a w 2001 już niespełna 4,2 mld zł. Następne okresy, aż do 2004 roku, były związane z niewielkimi spadkami, do prawie 3,2 mld zł. Zmianom tym towarzyszyły wzrosty w następnych latach – w 2007 roku koszty nominalne zatrudnienia przekroczyły 5 mld zł. Długookresowa prognoza wskazuje na znaczące wzrosty, aż do poziomu 33 mld zł w 2050 roku. Analogiczne zależności można zaobserwować, dokonując analizy wielkości kosztów realnych. Realne tempo wzrostu w latach historycznych poddanych

Rys. 4.9. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji F w województwie mazowieckim

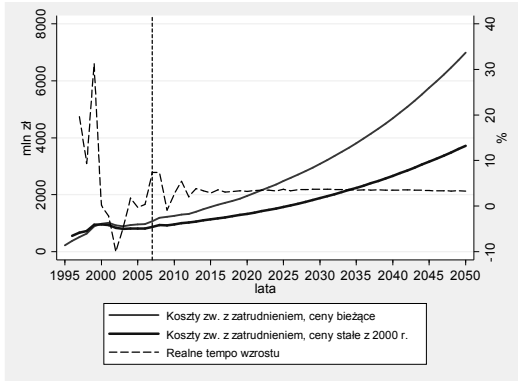
analizie wykazywało liczne wahania. Największy przyrost względem poprzedniego okresu odnotowano w 1998 roku +32%, a najbardziej znacząca redukcja miała miejsce w 2002 roku -12%. Przeprowadzone predykcje wskazują na stabilizację tempa wzrostu rozpatrywanych kosztów na poziomie ponad 3%.

Rozpatrując koszty związane z zatrudnieniem w handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawach pojazdów samochodowych, motocykli i artykułów użytku domowego w województwie mazowieckim, dostrzec można wyraźny trend rosnący. Koszty w cenach bieżących w 1996 roku wyniosły 4 368 mln zł. Następnie wzrosły ponad 3-krotnie w porównaniu z 2007 r. do poziomu 14 571 mln zł w ujęciu nominalnym. Koszty realne pod koniec okresu historycznego wyniosły 11 916 mln zł. Realne tempo wzrostu w latach 1996–2007 charakteryzowało się silnymi wahaniami od -6% do nawet +15%. W okresie prognozy nastąpi stabilizacja w granicach 3,5% rocznie. Prognozowany nominalny poziom kosztów wyniesie 96 649 mln zł w 2050 roku, co oznacza ponad 6,5-krotny wzrost w porównaniu z 2007 rokiem. Rozpatrując koszty w kategoriach realnych, poziom wzrośnie prawie pięciokrotnie osiągając wartość 51 413 mln zł w ostatnim roku prognozy.

Rys. 4.10. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji G w województwie mazowieckim

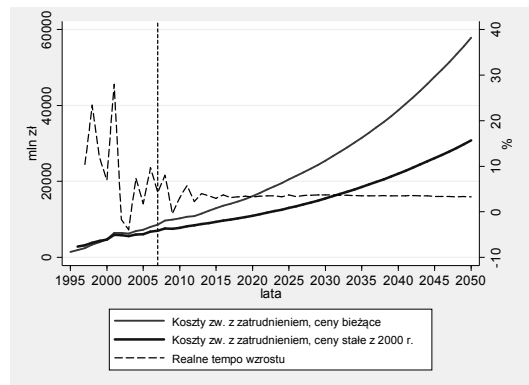
Sekcja H, czyli hotele i restauracje, wchodzi w skład usług rynkowych. Tym samym ich kosztochłonność jest wyższa niż dla gałęzi pochodzących z innych sektorów. Okres historyczny poddany analizie można podzielić na dwie części. Pierwszą obejmują lata 1995–2001, w których odnotowano trend wzrostowy wielkości nominalnych kosztów związanych z zatrudnieniem w tej sekcji. Druga natomiast charakteryzuje się większymi wahaniami tejże cechy. W 2007 r. odnotowano wydatki na ten cel na poziomie ponad 1 mld zł, podobnie jak w 2001 roku. Dane prognozowane wskazują, że w długim okresie można się spodziewać prawie 7-krotnego wzrostu tego wskaźnika. Realne koszty wyniosły 872 mln zł w 2007 roku i przeprowadzone szacunki przewidują

Rys. 4.11. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji H w województwie mazowieckim

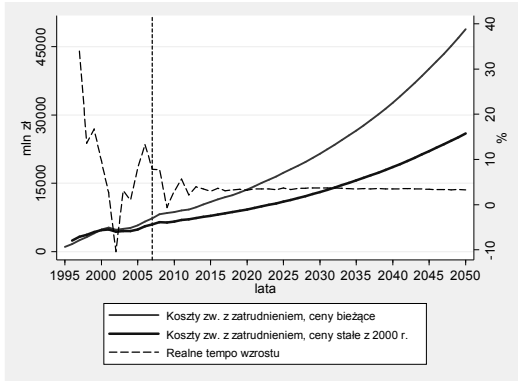
zwiększanie się cechy aż do 3,7 mld zł. Rozpatrując realne tempo zmian kosztów w cenach stałych, należy podkreślić, że lata 1996–2007 były czasem licznych wahań, natomiast długi okres przyniesie stabilizację analizowanej cechy.

Analiza kosztów związanych z pracą w transporcie, gospodarce magazynowej i łączności pozwala stwierdzić, że w ciągu ostatnich 15 lat wielkość ta ulegała zwiększaniu się. Rozpatrując udział kosztów przypadających na tę sekcję w całości wydatków na ten cel, można stwierdzić, że jej kosztochłonność nie jest zbyt wysoka (9% w 2007 roku). Przyglądając się przeprowadzonym prognozom, można stwierdzić, że nominalne koszty zatrudnieniowe wzrosną z poziomu 8,6 mld zł w 2007 roku do 57 mld zł w 2050 roku. Jest to prawie 7-krotny wzrost tejże wielkości. Dla kosztów realnych także szacuje się, że będzie miał miejsce wzrost, jednak jego skala będzie mniejsza – ponad 4 razy w ramach analogicznego porównania. Największe tempo realnych zmian wydatków miało miejsce w 2001 roku i wyniosło +28%. Długi okres zaowocuje większą stabilizacją. Można spodziewać się sukcesywnych zmian na poziomie ponad 3% rok do roku.

Rys. 4.12. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji I w województwie mazowieckim

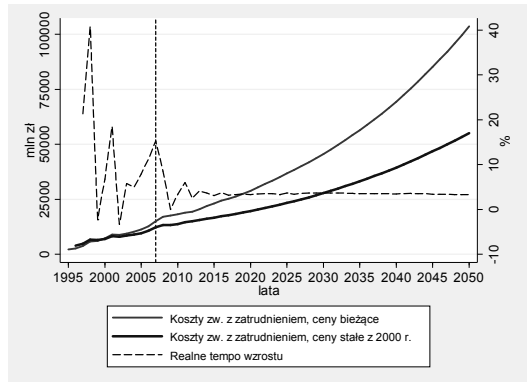
Rozpatrując koszty związane z zatrudnieniem w pośrednictwie finansowym w województwie mazowieckim, należy zauważyć, że wykazywały one tendencję wzrostową w ciągu ostatnich 15 lat. Wydatki te w cenach bieżących w 1995 roku wyniosły 1 mld zł, a w 2007 roku odnotowano ponad 7-krotny wzrost tej wielkości. Tym samym, w ujęciu nominalnym wysokość kosztów wyniosła 7,3 mld zł. Koszty realne w 2007 roku kształtowały się na poziomie prawie 6 mld zł. W 2050 roku szacuje się, że można się spodziewać wzrostu do prawie 26 mld zł. Rozpatrując zmiany wielkości realnych kosztów pracy rok do roku, należy podkreślić, że okres historyczny poddany analizie, w przeciwieństwie do tempa prognozowanego, które będzie się charakteryzowało

Rys. 4.13. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji J w województwie mazowieckim

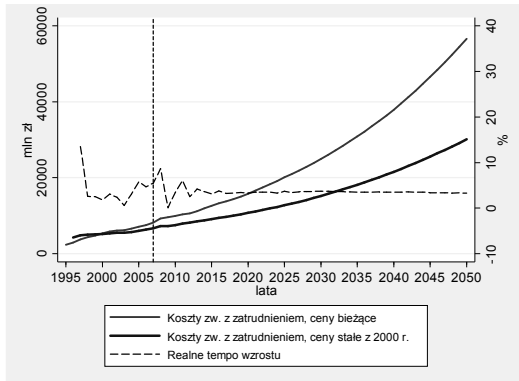
stabilnością, wykazywał liczne wahania. Odnotowano zmiany w przedziale od -10% w 2002 roku do 3+3% w 1997 roku. W 2050 roku tempo zmian wyniesie 3,29%.

Sekcja K obejmuje zatrudnienie w obsłudze nieruchomości, wynajmie i usługach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Specyfika branży jest związana ze względnie wysoką kosztochłonnością – w 2007 roku ponad 16% wszystkich kosztów związanych z zatrudnieniem ponoszonych przez całe województwo mazowieckie było dedykowane sekcji K. W 1995 roku odnotowano, że koszty nominalne pochłaniane przez tę branżę wynoszą 2,2 mld zł. W 2007 r. miał miejsce prawie 7-krotny wzrost tejże cechy, do poziomu ponad 15 mld zł. W długim okresie można się spodziewać jeszcze silniejszych wzrostów. Realne wydatki w 2007 roku wyniosły 12,3 mld zł, realna skala wzrostu do 2050 roku będzie nieco mniejsza – szacuje się, że koszty będą wynosiły wtedy ponad 53 mld zł. Realne tempo zmian kosztów podlegało dotychczas silnym wahaniom (od -3% do +40%). Długi okres zaowocuje większą stabilnością na poziomie ponad 3%.

Rys. 4.14. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji K w województwie mazowieckim

Biorąc pod uwagę wielkość kosztów związanych z pracą w sekcji nierynkowej, jaką jest administracja publiczna, obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne, można stwierdzić, że okres 1995–2007

Rys. 4.15. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji L w województwie mazowieckim

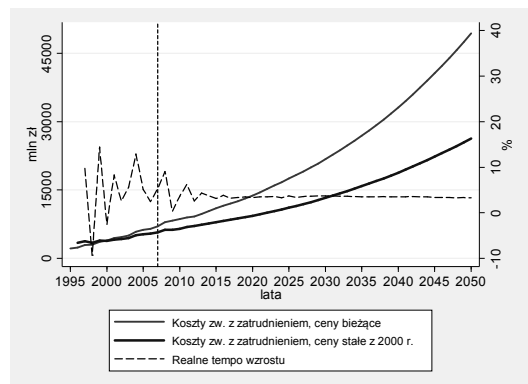
6,7 mld zł. Do roku 2050 zwiększą się one aż 4-krotnie. Realne tempo wzrostów w całym analizowanym okresie jest dodatnie, co warunkuje coroczny wzrost wydatków na zatrudnienie w sekcji L.

Sekcja M (edukacja) pochłaniała ok. 7% całości wydatków związanych z zatrudnieniem w województwie mazowieckim. W okresie historycznym poddanym analizie wielkość ta ulegała ciągłym zmianom o charakterze dodatnich przyrostów.

W 2007 roku odnotowano poziom wydatków na ten cel na poziomie 7 mld zł. Równocześnie realna ich wartość wyniosła 5,7 mld zł. W 2050 r. przewiduje się znaczącą zmianę, która będzie realizowana przez cały okres predykcji. Szacuje się, że koszty związane z zatrudnieniem w sekcji M w województwie mazowieckim w cenach bieżących będą wynosiły wtedy prawie 7 razy więcej niż w 2007 roku. Dla cen stałych ta zmiana będzie ponad 4-krotna. Tym samym realny poziom wydatków zatrudnieniowych w edukacji wyniesie ponad 25 mld zł w 2050 roku. Tempo zmian tego wskaźnika było związane z licznymi wahaniami w okresie 1997–2007. W 1999 roku odnotowano ponad 14% wzrost kosztów względem 1998 roku. Natomiast w 1998 roku miał miejsce spadek o ponad 9%.

obfitował w sukcesywne wzrosty tejże cechy. W 1995 roku łączne koszty wyniosły 2,3 mld zł, a w 2007 roku zwiększyły się do ponad 8,1 mld zł. Podobne wzrosty są także przewidywane w następnych latach. Jednak dane szacunkowe wskazują, że ich skala może być znacznie większa i w 2050 roku predykcja wskazuje prawie 7-krotny wzrost względem 2007 roku. Koszty realne w tym samym okresie wykazywały analogiczne zależności. W 2007 roku wydatki w cenach stałych wyniosły prawie

6,7 mld zł. Do roku 2050 zwiększą się one aż 4-krotnie. Realne tempo wzrostów w całym analizowanym okresie jest dodatnie, co warunkuje coroczny wzrost wydatków na zatrudnienie w sekcji L.

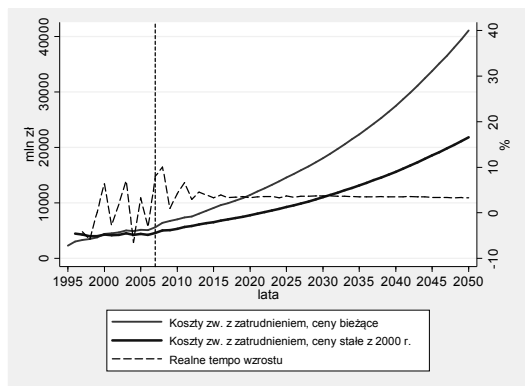

Rys. 4.16. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji M w województwie mazowieckim

Analiza kosztów, jakie są dedykowane zatrudnieniu w ochronie zdrowia i pomocy społecznej, pozwala zauważyć wyraźną tendencję wzrostową. Wydatki te stanowią zaledwie 4% całości poczynionych w ramach województwa mazowieckiego.

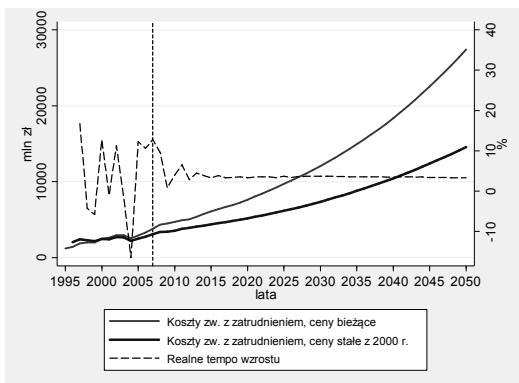
W cenach bieżących wielkość ta kształtowała się na poziomie prawie 3,8 mld zł w 2007 roku. Tym samym odnotowano ponad 3-krotny wzrost analizowanej cechy w porównaniu do 1995 roku. Koszty realne w ostatnim okresie historycznym wyniosły ponad 3,1 mld zł. Przyglądając się zmianom kosztów zatrudnieniowych, można stwierdzić, że realnie podlegały one licznym wahaniom. Amplituda zmian była znacząca od -16% do prawie +17%. W długim okresie można się spodziewać znaczącej stabilizacji na poziomie ok. 3,5% rocznie. W długim okresie szacuje się, że nominalnie poziom ten wyniesie 25 mld zł, a realnie ponad 13,5 mld zł. Tym samym wzrosty będą odpowiednio prawie 7-krotne i ponad 4-krotne.

Rozpatrując wydatki na zatrudnienie w sekcji związanej z działalnością usługową, komunalną, społeczną, indywidualną oraz pozostałą, można zaobserwować tendencję wzrostową. W 1995 roku wielkość kosztów dedykowanych tej sekcji wyniosła

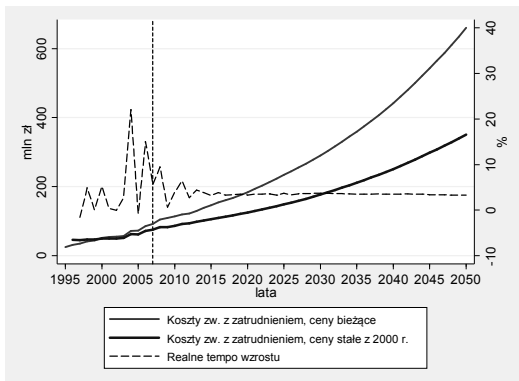
Rys. 4.18. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji O w województwie mazowieckim

prawie 2,3 mld zł, a w 2007 roku nastąpił wzrost prawie 2,5-krotny tejże wartości. Wielkość wydatków realnych kształtowała się na poziomie około 4,6 mld zł w 2007 roku. Szacuje się, że długi okres zaowocuje znaczącymi wzrostami ponad 6-krotnymi dla wydatków nominalnych i ponad 3-krotnymi w ujęciu realnym. Zmiany analizowanej cechy rok do roku zostały przeanalizowane za pomocą tempa wzrostu wydatków. Dane historyczne charakteryzowały się znaczącymi wahaniami. Okresowi 1997–2007 towarzyszyły zmiany sięgające od -6% do +8%. Analiza danych prognostycznych wskazuje na znacznie mniejsze zróżnicowanie tempa zmian wydatków dedykowanych na zatrudnienie w sekcji O województwa mazowieckiego. Szacuje się, że tempo wzrostu będzie wynosiło ok. 3%.

Rys. 4.17. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji N w województwie mazowieckim

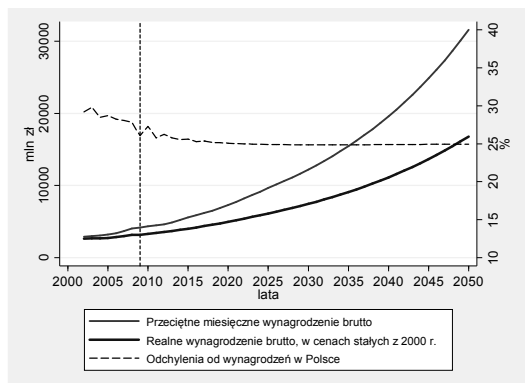
Sekcja P jest jedną z najmniej kosztochłonnych sekcji według nomenklatury PKD. Wielkość kosztów zatrudnienia w gospodarstwach domowych zatrudniających pracowników wyniosła 25 mln zł w 1995 roku. Kolejne lata przyniosły wzrost tej wielkości w ujęciu nominalnym. W 2007 roku odnotowano prawie 4-krotny wzrost analizowanej cechy względem 1995 roku. W realnym ujęciu tej kategorii kosztów można zaobserwować poziom ok. 75 mln zł w 2007 roku. Zestawiając wielkość kosztów rok do roku, można stwierdzić, że zmienna ta wykazywała liczne wahania cechy (od -1,5% do +22%). W 2004 roku odnotowano 22% wzrost kosztów pracy względem okresu poprzedniego. Dane prognostyczne wskazują na wzrost wielkości kosztów pracy w długim okresie. W 2050 roku cecha ta szacowana jest na poziomie 614 mln zł w ujęciu nominalnym i 327 w realnym. Długookresowa predykcja pokazuje, że zmiany kosztów będą stabilne, na poziomie 3%.

Rys. 4.19. Koszty związane z zatrudnieniem w sekcji P w województwie mazowieckim

Rozważając wielkość kosztów związanych z zatrudnieniem w poszczególnych sekcjach w województwie mazowieckim można stwierdzić, że najbardziej kosztochłonną gałęzią jest obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Podobny udział można przypisać sekcjom G i D (odpowiednio: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli, artykułów użytku osobistego i domowego oraz przetwórstwo przemysłowe). Prognozowane zmiany w ramach całościowych wydatków na pracę mają swoje odbicie w poszczególnych sekcjach. Tym samym w 2050 roku w ujęciu nominalnym można spodziewać się wzrostów prawie 7-krotnych względem 2007 roku. Podczas gdy dla całego województwa realne tempo zmian nie przekroczy 1% w długim okresie, to dla wszystkich analizowanych sekcji można spodziewać się względnie stabilnego wzrostu sięgającego 3%. Analiza danych historycznych wskazuje na znaczące wahanie realnego tempa wzrostu. Bardzo dużym rozstępem charakteryzowały się sekcje E, K oraz B. Przewidywane wzrosty wydatków na pracę w poszczególnych sekcjach w ramach województwa mazowieckiego są nierozzerwalnie związane ze zwiększeniem się poziomu wynagrodzeń pracowników. Wynika to z faktu, że płaca determinuje w znacznym stopniu wielkość kosztów pracy ponoszonych przez pracodawcę w ramach polityki pracy. Tym samym sekcje K, G i D, jako obejmujące prawie 50% całości kosztów ponoszonych w ramach pracy, w największym stopniu wynagradzają pracę osób w nich zatrudnionych.

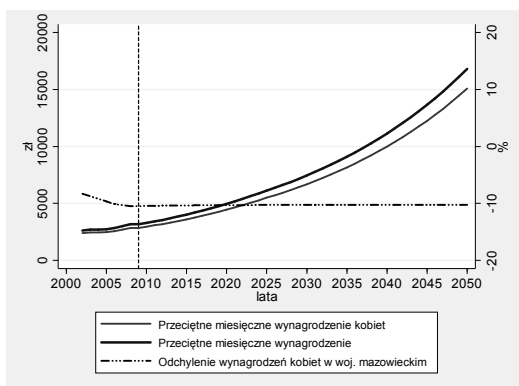
Kolejną zmienną poddaną analizie jest poziom wynagrodzeń w województwie mazowieckim. Rozpatrując wielkość płac w okresie historycznym, można zaobserwować znaczącą tendencję wzrostową. W 2002 roku nominalny poziom płac kształtował się na poziomie 2 893,83 zł, natomiast w 2007 roku odnotowano wzrost o prawie 27% do 3 670,84 zł.

Rys. 4.20. Wynagrodzenia w województwie mazowieckim

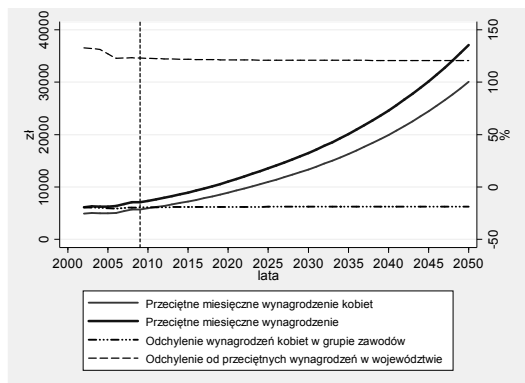
W 2002 roku nominalny poziom płac kształtował się na poziomie 2 893,83 zł, natomiast w 2007 roku odnotowano wzrost o prawie 27% do 3 670,84 zł. Realne tempo wzrostu tej wielkości podlegało licznym wahaniom od -0,5% do +6%. Poziom płac w tym rejonie jest znacząco wyższy niż w całym województwie (odchylenie kształtuje się na poziomie ok. +29%). W długim okresie można spodziewać się dalszego wzrostu poziomu wynagrodzeń. W 2050 roku przewiduje się, że w ujęciu nominalnym będzie dostrzegalny ponad 8-krotny wzrost względem 2007 roku (realnie prawie 6-krotny). Zmniejszą się także nieznacznie dysproporcje między poziomem płac w województwie i w Polsce – odchylenie będzie względnie stabilne na poziomie 25%.

Rozpatrując wynagrodzenie kobiet w województwie mazowieckim w cenach stałych, należy stwierdzić, że okres historyczny charakteryzował się względnie niewielkimi różnicami w poziomie średnich płac całego tego obszaru. Z roku na rok można było zaobserwować zwiększające się dysproporcje w ramach tej wielkości. Mężczyznom oferowane były średnio wyższe zarobki. Analiza danych prognozowanych wskazuje na pogłębiające się nierówności płac. Podczas gdy w 2007 roku różnica sięgała około 310 zł, to w 2050 spodziewana jest na poziomie ponad 1 700 zł. Niemniej jednak procentowe odchylenie wysokości wynagrodzeń kobiet względem średniej płacy w województwie mazowieckim jest przewidywane na względnie stabilnym poziomie niewiele ponad -10%. Niezaprzeczalne różnice w wysokości głównego motywatora działań zawodowych stanowią dowód na istnienie dyskryminacji płacowej kobiet.

Rys. 4.21. Wynagrodzenia kobiet w województwie mazowieckim, w cenach stałych z 2000 r.

Wynagrodzenia przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników są ponad dwukrotnie wyższe od przeciętnych płac w województwie. Grupa ta osiąga najwyższe zarobki spośród analizowanych zawodów (ponad 7 tys. zł w 2008 roku).

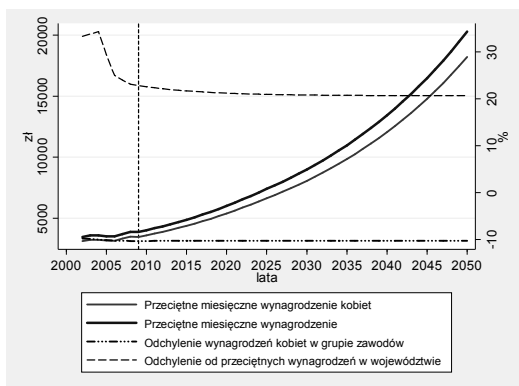

Rys. 4.22. Wynagrodzenia przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników w województwie mazowieckim, w cenach stałych z 2000 r.

kobiet na rynku pracy. Płace kobiet na stanowiskach przedstawicieli władz publicznych wyższych urzędników i kierowników w 2050 roku będą wynosić około 30 000 zł, czyli o około 7 000 zł mniej niż średnia płaca na tym stanowisku.

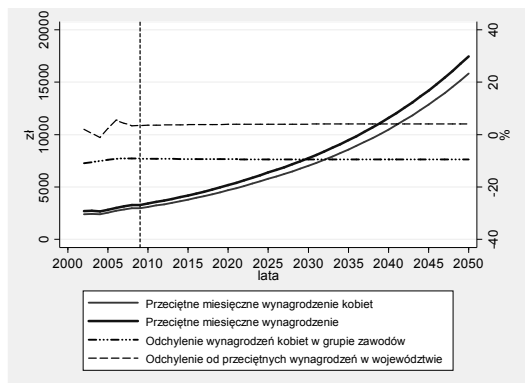
Rozpatrując wysokość płac specjalistów w województwie mazowieckim, należy zauważyć, że są one wyższe o ponad 30% względem średnich zarobków na tym terenie. W 2008 roku przeciętne wynagrodzenie wyniosło 3 895,97 zł. Prognoza wskazuje na sukcesywny wzrost wielkości wynagrodzeń w tej grupie zawodowej. Przewiduje się, że w 2050 roku można spodziewać się wzrostu realnych płac do poziomu ponad 20 000 zł. Zestawiając ze sobą średnie płace w podziale na płeć, można stwierdzić, że specjalista płci żeńskiej zarabia średnio o 22% mniej niż mężczyzna. W długim okresie szacuje się, że kobiety będą zarabiały średnio o 25% mniej niż mężczyźni w ramach grupy specjalistów. Fakt ten świadczy o dysproporcji poziomu wynagrodzeń kobiet i mężczyzn.

Prognozowany jest systematyczny wzrost wynagrodzeń tej grupy, przy zachowaniu dotychczasowego odchylenia od wynagrodzeń w województwie. W 2050 roku realne płace osiągną wartość 37 000 zł. Kobiety osiągają zarobki średnio o 19% niższe od przeciętnych wynagrodzeń na tych stanowiskach. Przeciętne wynagrodzenie kobiet wyniosło w 2009 r. 5 600 zł, czyli o 1 400 zł mniej od średniego poziomu płac w tej grupie. W okresie prognozy dysproporcje płacowe zostaną utrzymane, co wskazuje na pogłębiającą się dyskryminację

Rys. 4.23. Wynagrodzenia specjalistów w województwie mazowieckim, w cenach stałych z 2000 r.

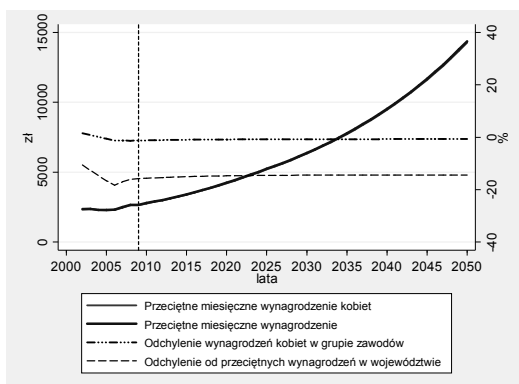
Analiza wysokości płac techników i innego średniego personelu w województwie mazowieckim wyniosła w 2002 roku 2 673 zł. W 2008 roku odnotowano wzrost o ponad 22%. Szacuje się, że lata kolejne przyniosą dalsze wzrosty analizowanej cechy. Przewiduje się, że 2050 rok odznaczy się ponad 5-krotnym zwiększeniem się płac względem 2008 roku.

Rys. 4.24. Wynagrodzenia techników i innego średniego personelu w województwie mazowieckim, w cenach stałych z 2000 r.

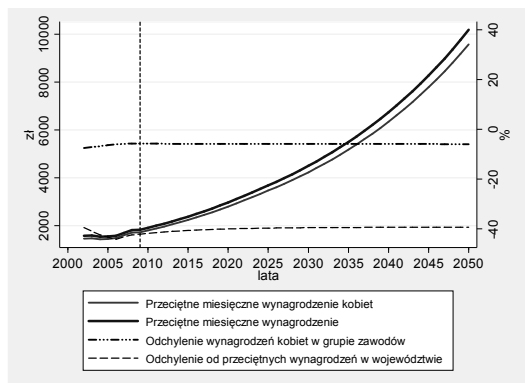
niego personelu będą niższe o około 9% względem wynagrodzenia tej grupy zawodowej. Rozpatrując znaczące dysproporcje między poszczególnymi grupami społecznymi, można wnioskować o dyskryminacji.

Grupa pracowników biurowych charakteryzuje się znacząco niższymi płacami niż średnie wynagrodzenie oferowane w ramach województwa mazowieckiego. Największe dysproporcje odnotowano w 2006 roku (-18%), w długim okresie odchylenie będzie względnie stabilne około -14%. Początkowe okresy prognozy wskazują na wyższe wynagrodzenie kobiet w tej grupie zawodowej. Natomiast w kolejnych latach kobiety będą zarabiały średnio mniej niż mężczyźni. Odchylenie wynagrodzeń kobiet w grupie pracowników biurowych nie będzie przekraczało 1% w długim okresie. Przewiduje się, że w 2050 roku średnie wynagrodzenie tejże grupy zawodowej będzie kształtowało się na poziomie 14,5 tys. zł. Nieznaczne różnice między płacami pozwalają wnioskować o stosunkowo równym traktowaniu obu płci.

Rys. 4.25. Wynagrodzenia pracowników biurowych w województwie mazowieckim, w cenach stałych z 2000 r.

Płace realne pracowników usług osobistych i sprzedawców w województwie mazowieckim charakteryzują się znacząco niższym poziomem niż średnie wynagrodzenie w cenach stałych na tym obszarze. W ramach całego analizowanego okresu można

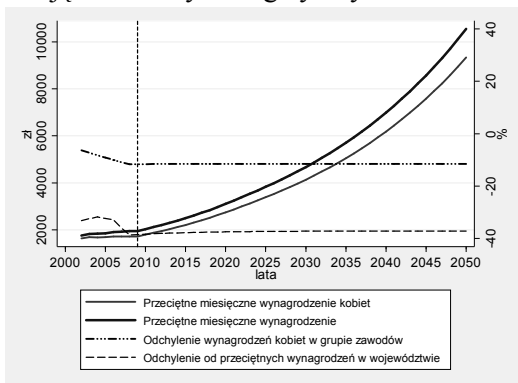

Rys. 4.26. Wynagrodzenia pracowników usług osobistych i sprzedawców w województwie mazowieckim, w cenach stałych z 2000 r.

się spodziewać, że odchylenia będą się osiągały ok. -40%. Tym samym można stwierdzić, że nie są to zbyt intratne zawody. W 2008 roku wielkość płac w ramach tej grupy wyniosła 1 818 zł, a w długim okresie można spodziewać się ponad 5-krotnego zwiększenia się poziomu płac w ramach tej grupy zawodowej. Jednocześnie, porównując kobiety z mężczyznami, należy zauważyć, że osoby płci żeńskiej charakteryzuje niższy, średnio o 6%, poziom płac względem pracowników płci męskiej. Szacuje się, że w 2050 roku kobiety będą realnie posiadały o ponad 600 zł

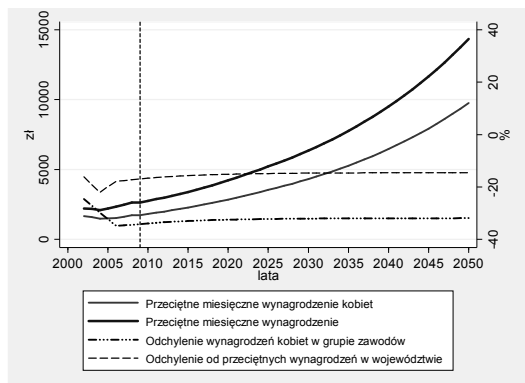
mniejszy dochód z tytułu pracy, a mężczyźni o ponad 1100 zł więcej niż średnia wysokość wynagrodzenia dedykowana tej grupie zawodowej. Dane te przesadzają o dyskryminacji płacowej kobiet i przedstawiają te zawody w negatywnym świetle. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy charakteryzowali się przeciętnymi płacami niższymi o ok. 870 zł względem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie w 2002 r. W 2008 roku dysproporcje te przekroczyły 1 200 zł. Największe odchylenia odnotowano w 2008 roku. Długi okres przyniesie stabilizację dysproporcji zarobków względem przeciętnego wynagrodzenia na poziomie -37%. Kobiety pracujące w charakterze rolników, ogrodników, leśników, rybaków muszą zaakceptować niższy poziom średnich płac względem całej tej grupy zawodowej. W długim okresie będą one zarabiały o ok. 11% mniej od przeciętnej, co może wskazywać na ich dyskryminację.

być realnie posiadały o ponad 600 zł

Rys. 4.27. Wynagrodzenia rolników, ogrodników, leśników i rybaków w województwie mazowieckim, w cenach stałych z 2000 r.

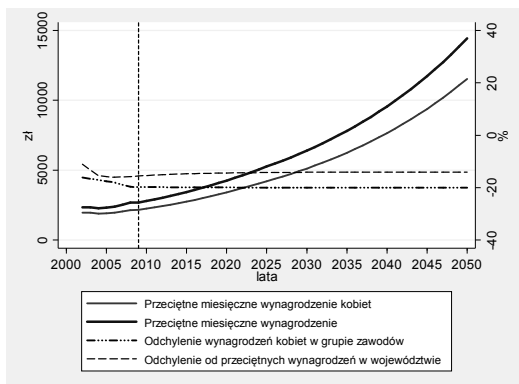
Poziom wynagrodzeń dla robotników przemysłowych i rzemieślników, wykazuje tendencję wzrostową w ramach analizowanego okresu. Niemniej jednak należy podkreślić, że płaca ta znacząco różni się od przeciętnego realnego wynagrodzenia na tym obszarze. W 2008 roku różnice przekroczyły 546 zł, a w długim okresie przekroczy 2400 zł. Decydując się na podjęcie pracy w tego typu zawodach, należy mieć na względzie fakt, że płace te były w 2008 roku o ponad 17% niższe względem wielkości średniego wynagrodzenia brutto dla tego województwa. W 2050 roku można spodziewać się niewielkiego zmniejszenia się dysproporcji do ok. 14%. Kobietom są oferowane średnio niższe płace niż przeciętna oferta dla tej grupy zawodowej. Różnice te mogą nawet przekroczyć 1/3 wielkości średniego wynagrodzenia. Dysproporcje te warunkują negatywną ocenę tej grupy, w której nie ma równości wynagrodzeń niezależnie od cech społeczno-demograficznych.

Rys. 4.28. Wynagrodzenia robotników przemysłowych i rzemieślników w województwie mazowieckim, w cenach stałych z 2000 r.

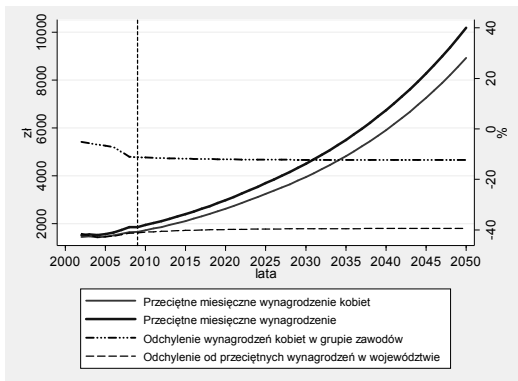
Zestawiając poziom wynagrodzeń oferowanych operatorom, monterom maszyn i urządzeń w województwie z przeciętną płacą dla tego obszaru, można zauważyć ujemne odchylenie o około 500 zł w 2008 roku, a w 2050 roku można spodziewać się, że przekroczy 2 300 zł. Równocześnie w 2008 roku kobietom były wypłacane wynagrodzenia niższe średnio o 525 zł, a mężczyznom wyższe o 115 zł, jeśli zestawimy płace w grupie zawodów z przeciętnym wynagrodzeniem. Długookresowa prognoza przewiduje, że dysproporcje te zwiększą się do odpowiednio: prawie 2,9 tys. i 690 zł. Przez cały okres poddany analizie można spodziewać się, że w tej grupie zawodów płace będą niższe średnio o 14% względem przeciętnego realnego wynagrodzenia. Wynagrodzenie kobiet będzie coraz bardziej odstawać w porównaniu do oferty wynagrodzeń skierowanej całej grupy zawodowej.

Zestawiając poziom wynagrodzeń oferowanych operatorom, monterom maszyn i urządzeń w województwie z przeciętną płacą dla tego obszaru, można zauważyć ujemne odchylenie o około 500 zł w 2008 roku, a w 2050 roku można spodziewać się, że przekroczy 2 300 zł. Równocześnie w 2008 roku kobietom były wypłacane wynagrodzenia niższe średnio o 525 zł, a mężczyznom wyższe o 115 zł, jeśli zestawimy płace w grupie zawodów z przeciętnym wynagrodzeniem. Długookresowa prognoza przewiduje, że dysproporcje te zwiększą się do odpowiednio: prawie 2,9 tys. i 690 zł. Przez cały okres poddany analizie można spodziewać się, że w tej grupie zawodów płace będą niższe średnio o 14% względem przeciętnego realnego wynagrodzenia. Wynagrodzenie kobiet będzie coraz bardziej odstawać w porównaniu do oferty wynagrodzeń skierowanej całej grupy zawodowej.

Rys. 4.29. Wynagrodzenia operatorów i monterów maszyn i urządzeń w województwie mazowieckim, w cenach stałych z 2000 r.

Pracownicy zatrudniani przy pracach prostych w województwie mazowieckim byli znacznie niżej wynagradzani niż przeciętny pracownik na tym terenie. W 2002 roku dostali o ponad 40% niższą płacę. W 2008 roku ich przeciętne wynagrodzenie wynosiło 1 856,29 zł. Szacuje się, że w kolejnych latach można spodziewać się rocznych wzrostów wynagrodzeń w ramach tej grupy zawodowej, przy jednoczesnym zachowaniu względnie stabilnego odchylenia od wynagrodzeń w województwie. Przeprowadzone predykcje wskazują na to, że w 2050 roku realne płace pracowników przy pracach prostych wyniosą prawie 10,2 tys. zł. Wynagrodzenie kobiet na tych samych stanowiskach było o ponad 6% niższe w 2005 roku, a kolejne lata owocują pogłębianiem się dysproporcji. W długim horyzoncie prognozy osoby płci żeńskiej mogą spodziewać się zarobków średnio o 12% mniejszych od przeciętnych na omawianych stanowiskach. Analiza tej branży pozwala wnioskować o znaczących dysproporcjach płacowych, a tym samym o występowaniu dyskryminacji osób płci żeńskiej na rynku pracy.

Rys. 4.30. Wynagrodzenia pracowników przy pracach prostych w województwie mazowieckim, w cenach stałych z 2000 r.

Analizując poziom wynagrodzenia w województwie mazowieckim, należy podkreślić, że w ramach tego obszaru możliwości uzyskania wyższego dochodu są znacząco większe niż przeciętnie w całym kraju. Rozważając poszczególne grupy zawodowe, można zauważyć liczne dysproporcje płacowe. Najwyższy poziom płac charakteryzuje przedstawiciele władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników. Na średnio lepsze warunki płacowe mogą liczyć także specjaliści, technicy i inny średni personel. Szacuje się, że w długim okresie będzie miał miejsce wzrost płac dla wszystkich grup zawodowych. Najbardziej znaczące ujemne odchylenia od przeciętnych wynagrodzeń w województwie będą zauważalne wśród pracowników usług osobistych, sprzedawców, rolników, ogrodników, leśników i rybaków, pracowników przy pracach prostych. Niezależnie od analizowanej grupy zawodowej, każda z nich dyskryminuje kobiety pod względem płacowym. Tylko w okresie 2002–2004 kobiety zatrudnione jako pracownicy biurowi mogły liczyć na średnio wyższe zarobki niż przeciętne oferowane na tych stanowiskach. W długim okresie brak jest możliwości identyfikacji branży promującej prokobiecie podejście do polityki zatrudnieniowej. Wynagrodzenie jako wymierny aspekt pracy, nie powinien różnicować pracowników posiadających te same kwalifikacje zawodowe. Brak równych szans płacowych jest przejawem dyskryminacji kobiet w mazowieckiej przestrzeni społeczno-ekonomicznej.

Podsumowując województwo mazowieckie, można stwierdzić, że szczegółowa analiza zmiennych, mających kluczowy wpływ na kształtowanie się trendów w gospodarce, dostarczyła pozytywnego obrazu tego obszaru pod kątem potencjału ekonomicznego. Pierwszym dowodem jest wielkość produktu krajowego brutto. Fakt, że ok. 1/5 całości PKB w Polsce jest dedykowane dla tego województwa jest informacją, jaki rozmiar produkcji wytworzonej w gospodarce przypisuje się temu obszarowi. Względnie stabilne w czasie tempo zmian na poziomie 3%–4% informuje o dobrych perspektywach rozwojowych obszaru. Nakłady inwestycyjne wykazują względnie stabilny w czasie udział w całości tego typu wydatków poczynionych w Polsce. W długim okresie 19% udział tej wielkości, w zestawieniu z ogólną wielkością tych inwestycji, wpływa na pozytywną ocenę województwa mazowieckiego na tle kraju. Potencjał ekonomiczny tego miejsca jest zauważany także w kontekście migracji wewnętrznych. Dodatnie saldo można zaobserwować w całym analizowanym okresie. Zwiększanie się liczby mieszkańców z roku na rok jest konsekwencją przewagi zameldowań nad wymeldowaniami. Zależność ta jest w głównej mierze charakterystyczna dla terenów miejskich. Dodatkowo, rozpatrując podział na płeć, można stwierdzić, że saldo migracji wewnętrznych kobiet przewyższa saldo mężczyzn, co oznacza, że województwo to stanowi pożądane miejsce zamieszkania szczególnie dla kobiet. Przyczyn tego stanu rzeczy można dopatrywać się w bardziej atrakcyjnej ofercie zatrudnienia w porównaniu do pozostałych województw. Kolejną determinantą mającą wpływ na ocenę ekonomiczną województwa stanowią koszty związane z zatrudnieniem. Ich wzrost z roku na rok warunkuje pozytywną ocenę tego województwa jako doceniającego kwalifikacje poszczególnych grup zawodowych. Względnie stabilne w czasie zmiany na poziomie około 3–4% z roku na rok mówią o stabilnym tempie wzrostu. Zestawiając ze sobą poszczególne sekcje, należy zauważyć, że najbardziej kosztochłonne to sekcje: K, G, D. Najmniejszą stabilnością charakteryzują się rybactwo, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz i wodę oraz obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Koszty związane z zatrudnieniem są silnie związane z poziomem wynagrodzeń w danej grupie zawodowej. Porównując poziom płac ze średnią krajową, można dostrzec duży potencjał województwa mazowieckiego. Podjęcie pracy na tym terenie może warunkować średnio o 29% wyższą płacę, aniżeli wynika to z przeciętnego wynagrodzenia w Polsce. Niemniej jednak szczegółowa analiza poszczególnych grup zawodowych wskazuje, że tylko w trzech z nich można spodziewać się średnio wyższych wynagrodzeń niż przeciętna oferta płacy w województwie mazowieckim. Niepokojącym jedynie wydaje się fakt, że w obszarze tym brak jest podejmowania odpowiednich inicjatyw mających na celu wyrównanie w ramach tych samych grup zawodowych dla kobiet i mężczyzn.

4.2. Trendy gospodarcze w Warszawie

Warszawa stanowi jeden z największych pod względem potencjału i rozwoju gospodarczego podregionów w województwie mazowieckim. Obejmuje on swoim zasięgiem miasto stołeczne Warszawę. Łączna powierzchnia tego podregionu wynosi 517 km² i stanowi 1% całej powierzchni województwa. Gęstość zaludnienia¹⁰³ wynosi 3,3 tys. osób na km².

Analiza demografii tego podregionu pozwala stwierdzić, że obszar ten charakteryzuje się tendencją wzrostową w kontekście ogólnej liczby mieszkańców. Podczas gdy w 2003 roku obszar ten był zamieszkiwany przez prawie 1 690 000 osób, to w 2009 roku już 1 714 000. Ten 1,5% wzrost może wnioskować o dobrej sytuacji na rynku pracy w Warszawie. Biorąc pod uwagę okres lat 2003–2009 należy podkreślić, że miał miejsce wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W parze z tymi zmianami można było także obserwować zwiększanie się liczby osób poniżej 15 roku życia (2006–2009). Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym był najsilniej widoczny od 2006 roku. W 2009 roku było ich 1,14 mln (50% to kobiety)¹⁰⁴.

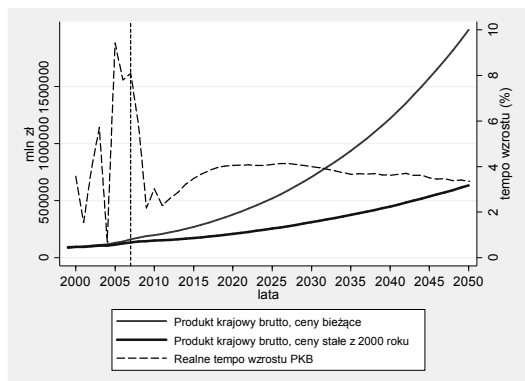
Analiza poszczególnych mierników rozwoju gospodarczego w pierwszej kolejności będzie obejmowała rachunki narodowe. Dane zgromadzone przez GUS wskazują na tendencję wzrostową tego wskaźnika w okresie 1999–2007. W 2007 roku realne PKB wyniosło 160 mld zł i stanowiło ponad 62% całości PKB dedykowanego dla województwa mazowieckiego. Co więcej, ostatnie lata przyniosły znaczące wzrosty w kontekście tempa zmian tego wskaźnika. W parze z wysokim udziałem PKB w Warszawie idą także znaczące wydatki inwestycyjne na ten obszar. Ich zwiększanie się z roku na rok (16 mld zł w 2008 roku) wraz z obecnością w stolicy prawie 66% wszystkich nakładów w województwie świadczy o ogromnym potencjale tego miejsca. Bogata oferta stolicy stanowi bodziec do poszukiwania pracy w tym rejonie. Dodatkowo należy podkreślić wysokie wynagrodzenie za pracę. Realny poziom płacy brutto wyniósł 3 484,07 zł w 2008 roku i był o 10% wyższy niż średnia wielkość zarejestrowana dla województwa mazowieckiego. Dopelnieniem przeprowadzonej analizy jest saldo migracji wewnętrznych, które w okresie ostatnich 15 lat utrzymuje się na wysokim, dodatnim poziomie. Porównując udział w migracjach poszczególnych płci, należy podkreślić, że kobiety charakteryzuje większa skłonność do przesiedleń do Warszawy. Wynika to z faktu, że stolica oferuje w stosunku do innych miejsc dobre warunki pracy dla kobiet, co skłania je do poszukiwań zatrudnienia w tym obszarze¹⁰⁵.

¹⁰³ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. podziału terytorialnego [data dostępu: 17.09.2010].

¹⁰⁴ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.09.2010].

¹⁰⁵ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. rynku pracy [data dostępu: 17.09.2010].

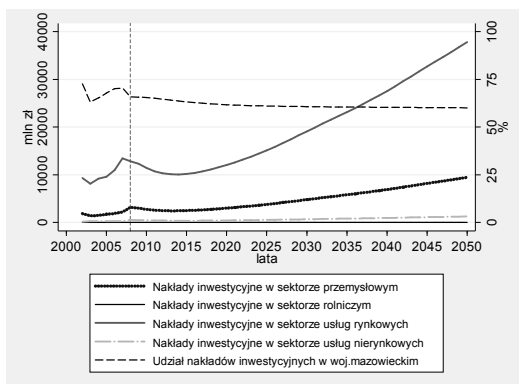
Punktem wyjścia w analizie sytuacji gospodarczej Warszawy jest produkt krajowy brutto. Począwszy od 1999 roku realne PKB systematycznie rosło (z poziomu 84 mld zł, przy średniorocznym 5% tempie wzrostu). W 2007 roku PKB wyniosło

Rys. 4.31. Produkt krajowy brutto w Warszawie

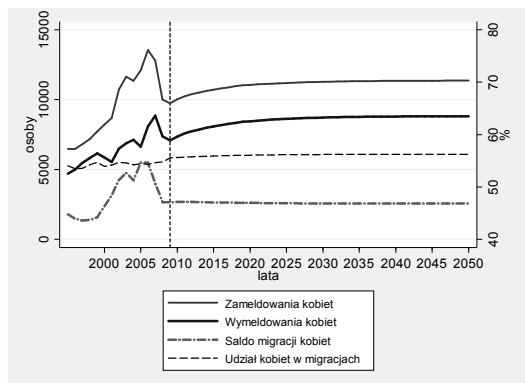
160 mld zł, co stanowiło blisko 63% PKB w całym województwie. Najbardziej gwałtowny wzrost zaobserwowano w latach 2004–2005, gdyż średnioroczne realne tempo wzrostu PKB wyniosło 9%. Prognozowany jest ponad 11-krotny wzrost PKB do poziomu 1 996 mld zł w cenach bieżących w ostatnim roku prognozy. W 2050 r. realne PKB wyniesie 633 mld zł. Tempo wzrostu gospodarczego w początkowych latach prognozy wzrośnie do 4%, natomiast w kolejnych latach prognozy nastąpi powolny spadek dynamiki i tempo PKB wyniesie 3,5% w 2050 roku. Stabilny, ponad 62% udział stolicy w mazowieckim PKB potwierdza silną pozycję Warszawy na tle całego województwa. Prognozowane dalsze przyrosty wskazują na polepszający się stan gospodarki i dynamiczny rozwój stolicy.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w Warszawie stanowią ponad 65% nakładów w całym województwie w 2008 r. Udział ten spadnie o 5 p.p. w okresie prognozy. W 2050 roku nakłady inwestycyjne stolicy wyniosą 48,6 mld zł, co oznaczać będzie dwukrotny wzrost w porównaniu z 2009 rokiem. Długookresowa prognoza wskazuje na stabilizację tempa wzrostu (ok. 3%). Udziały poszczególnych sektorów nie zmieniają się do 2050 roku. Największa część nakładów przypadnie na sektor usług rynkowych (ponad 77% w 2050 roku). Drugą pozycję zajmuje sektor przemysłowy, który stanowi 19% wszystkich nakładów w Warszawie. Pozostałe sektory ekonomiczne stanowią zaledwie 3% wszystkich nakładów inwestycyjnych. Najniższe wydatki inwestycyjne obserwowane były w usługach nierynkowych oraz sektorze rolniczym. W 2050 roku nakłady inwestycyjne w tych sektorach wyniosą 37 mld zł oraz prawie 9,5 mln zł.

Rys. 4.32. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w Warszawie

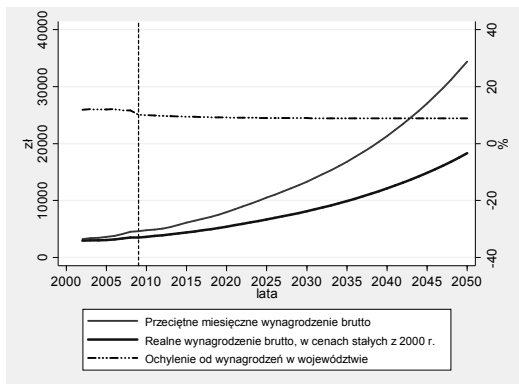
Migracje w ruchu wewnętrznym w Warszawie osiągają dodatnie saldo migracji, co jest charakterystyczne dla terenów miejskich. W latach 2003–2007 ponad 11 tys. kobiet zameldowało się w Warszawie, a prawie dwukrotnie mniej wymeldowało się ze stolicy. Największy napływ osób płci żeńskiej został odnotowany w 2006 r., natomiast odpływ kobiet osiągnął wartość maksymalną w 2007 r. Od 2007 roku mobilność przestrzenna kobiet zmniejszała się, jednak od 2009 roku nastąpi zmiana tendencji rozwojowej. Prognozowany wzrost migracji wśród kobiet, przy stałym saldzie 2550 osób w 2050 roku wskazuje na coraz większą mobilność przestrzenną kobiet. Warto zwrócić uwagę na to, iż mobilność kobiet przewyższa mobilność mężczyzn, na co wskazuje

Rys. 4.33. Migracje w ruchu wewnętrznym w Warszawie

około 56% udział kobiet w migracjach. Utrzymanie dodatniego salda migracji w Warszawie przez cały okres prognozy wpłynie na zwiększenie liczby mieszkańców. Oznacza to, że kobiety właśnie w stolicy szukają miejsca zamieszkania. Motywem migracji kobiet mogą być korzystne warunki na rynku pracy.

Jednym z czynników motywujących do pracy są wynagrodzenia. Analizując poziom przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Warszawie, dostrzec można ponad 11% odchylenie od wynagrodzeń w województwie. Dodatnie odchylenia wynagrodzeń realnych stanowić mogą uzasadnienie dodatniego salda migracji w tym mieście. Wynagrodzenie w 2002 r. wynosiło 3 238 zł (w cenach bieżących) i rosło do poziomu 4504 zł w 2008 roku. Szacuje się, iż w kolejnych latach tempo wzrostu wynagrodzeń wyniesie około 5%. W 2050 roku miesięczne wynagrodzenie w Warszawie będzie na poziomie 34 376 zł w cenach bieżących. W latach 2017–2050 realne tempo wzrostu płac ustabilizuje się na średnim poziomie 4,2% rocznie. Dodatnie odchylenia poziomu wynagrodzeń w Warszawie, w porównaniu z resztą województwa, mogą być czynnikiem motywującym do napływu migracyjnego ludności do Warszawy w celu poszukiwania korzystniejszej oferty pracy.

Rys. 4.34. Wynagrodzenia w Warszawie

z resztą województwa, mogą być czynnikiem motywującym do napływu migracyjnego ludności do Warszawy w celu poszukiwania korzystniejszej oferty pracy.

Rozważając wszystkie zmienne, mające wpływ na kształtowanie się trendów w gospodarce należy zauważyć, że Warszawa stanowi bardzo atrakcyjne miejsce pracy dla wszystkich grup społecznych. Przedstawione prognozy do 2050 roku świadczą o utrzymywaniu się pozytywnych tendencji także w długim okresie. Przewidywane wzrosty produktu krajowego brutto wraz ze względnie stabilnym tempem wzrostu na poziomie 3 – 4% oraz wysokim udziałem tego wskaźnika w ogólnym PKB dedykowanym dla województwa mazowieckiego (prawie 63%) stanowią podstawę do wnioskowania o bardzo dobrej pozycji tego regionu na tle województwa. W długim horyzoncie czasowym realna wartość PKB będzie kształtowała się na poziomie prawie 634 mld złotych. W parze z tą tendencją idzie także wysoki poziom nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach. W 2002 roku aż 72% wszystkich wydatków tego typu w województwie zostało przeznaczonych dla Warszawy. Mimo iż kolejne lata przyniosły niewielkie spadki udziału, to nawet w długim okresie można spodziewać się wskaźnika na poziomie ponad 60%. Największa część nakładów była i będzie dedykowana dla sektora usług rynkowych. Pozytywny wydzźwięk stolicy jako potencjalnego miejsca pracy przejawia się także w dodatnim saldzie migracji. Zależność ta jest przede wszystkim charakterystyczna dla terenów miejskich i mówi o silnej przewadze napływu ludności nad odpływem. Większe dysproporcje w ramach składowych salda można zaobserwować dla kobiet. Fakt ten należy zestawić z wyższym niż u mężczyzn stopniem mobilności. Utrzymywanie się tych tendencji w długim okresie daje przeświadczenie o względnie stabilnej sytuacji Warszawy jako potęgi ekonomicznej w województwie mazowieckim. Rozważając poziom wynagrodzeń świadczonych pracownikom, można wnioskować o tym, że w Warszawie najłatwiej w całym województwie pozyskać jest dobrze płatną pracę. Poziom realnych płac z 2008 roku wyniósł 3532 zł, co jest odchyleniem od średniej wielkości świadczeń bezpośrednich na poziomie ponad 11%. Przeprowadzone predykcje wskazują na tendencję wzrostową w kontekście wynagrodzenia brutto. Niemniej jednak w długim okresie różnice między płacą w Warszawie, a średnią w całym województwie ulegną niewielkiemu zmniejszeniu.

Podregion Warszawa charakteryzuje się znacznie lepszą sytuacją rynkową niż pozostałe podregiony tego województwa. Kluczowe zmienne będą kształtowały się na bardzo wysokich poziomach, co będzie determinowało pozytywną sytuację gospodarczą i ekonomiczną tego regionu. Średnio wyższe płace, liczne nakłady na rozwój zarówno dotychczasowych czynników wytwórczych, jak i pozyskanie nowych, dają także szansę na dostęp do wysoko zaawansowanych technologii, a co za tym idzie do rozwoju zawodowego jednostki. Oferta wyższych szans rynkowych jest charakterystyczna dla wszystkich grup społecznych. Tym samym kobiety mają szansę równouprawnienia, głównie dzięki odpowiednim instytucjom i organizacjom dbającym o zerwanie ze stereotypowym postrzeganiem tej grupy społecznej. Przeprowadzone badanie pozwala sformułować wnioski o pozytywnym kierunku zmian w tym obszarze.

4.3. Trendy gospodarcze w podregionie ciechanowsko-płockim

Podregion ciechanowsko-płocki stanowi ok. 22% całości powierzchni województwa mazowieckiego. W jego skład wchodzi 8 powiatów: 1 miasto grodzkie – Płock oraz 7 powiatów ziemskich: ciechanowski, gostyniński, mławski, płocki, płoński, sierpecki oraz żuromiński. Rejon ten charakteryzuje się niewielką gęstością zaludnienia – 80 osób na km¹⁰⁶.

Potencjał ludnościowy tego podregionu charakteryzował się w ostatnich 7 latach ujemnymi przyrostami. W 2003 roku liczba osób na tym terenie wyniosła 629,6 tys. osób, natomiast tempo spadku analizowanej cechy utrzymywało się na względnie stabilnym poziomie. W 2009 roku liczba mieszkańców skurczyła się do poziomu 623,6 tys. W okresie 2003–2009 miał miejsce trend spadkowy w liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym, któremu towarzyszyły wzrosty w ramach najstarszej grupy społecznej. Ok. 2/3 wszystkich mieszkańców stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. W okresie 2003–2007 tempo zmian liczby ludzi w wieku produkcyjnym było dodatnie, natomiast w następnym latach miała miejsce tendencja odwrotna¹⁰⁷.

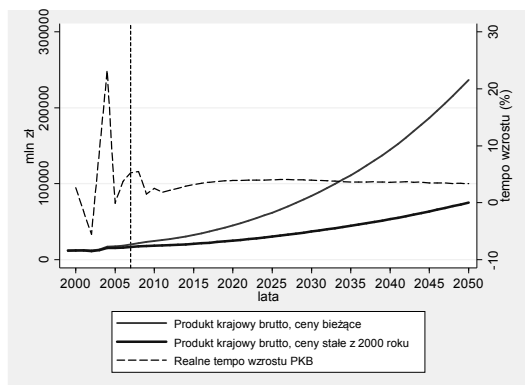
Analiza ekonomiczna podregionu zostanie rozpoczęta od przyjrzenia się wskaźnikowi PKB. W okresie 1999–2007 PKB w cenach bieżących ulegał sukcesywnym wzrostom. W 2007 roku odnotowano wzrost analizowanej cechy do poziomu 20 mld zł, co jest 80% skokiem względem 1999 roku. Realne tempo wzrostu PKB wykazywało dość znaczące wahania. W 2007 roku odnotowano wzrost o ponad 5% względem roku poprzedniego. Pierwsza faza wzrostów wielkości inwestycji na tym terenie miała miejsce w latach 2002–2004. W 2005 roku odnotowano spadek, po którym nastąpił ponowny wzrost w kolejnych latach. W 2007 roku nakłady na inwestycje w przedsiębiorstwach wyniosły 2,3 mld zł, co stanowiło ponad 9% wydatków w całym województwie mazowieckim. Średnia wysokość wynagrodzenia brutto, jakie pracodawcy są w stanie zaoferować pracownikom, których chcą zatrudnić, ulegało zwiększeniu z roku na rok. W 2008 roku realna płaca brutto wyniosła 2445 zł, co stanowi przeszło 19% wzrost względem uposażenia z 2002 roku. Niemniej jednak należy podkreślić, jakie są różnice między płacą oferowaną na tym terenie a średnim wynagrodzeniem w całym województwie mazowieckim. W okresie 2002–2008 odchylenia te przekroczyły nawet 24% na niekorzyść podregionu. Dodatkowym negatywnym aspektem jest ujemne saldo migracji niezależnie od analizowanej grupy społecznej. Wyższy poziom mobilności kobiet względem mężczyzn. W tej sytuacji mówi się o ich gorszej sytuacji¹⁰⁸.

¹⁰⁶ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. podziału terytorialnego [data dostępu: 17.09.2010].

¹⁰⁷ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności [data dostępu: 17.09.2010].

¹⁰⁸ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. rynku pracy [data dostępu: 17.09.2010].

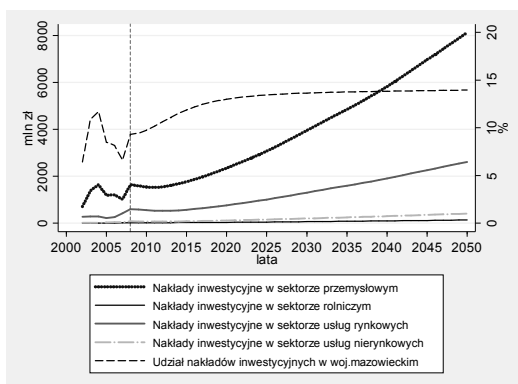
Podstawowym miernikiem aktywności ekonomicznej jest PKB. Analiza danych historycznych pozwala stwierdzić, że cecha ta wzrastała z roku na rok. Wielkość tego wskaźnika wyniosła w 2002 roku 11 mld zł, a w 2007 roku ponad 20 mld zł

Rys. 4.35. Produkt krajowy brutto w podregionie ciechanowsko-płockim

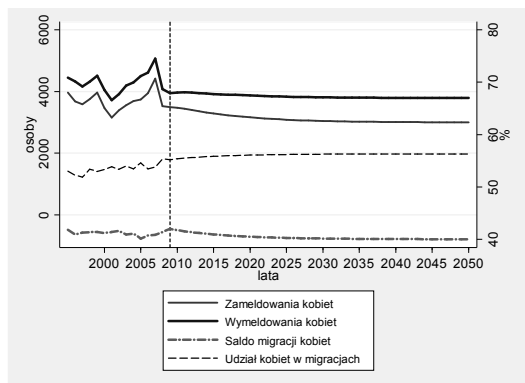
stabilny w całym horyzoncie czasowym. Niemniej jednak jego niewielki poziom – ok. 8% nie wskazuje na dynamiczny rozwój obszaru.

Nakłady inwestycyjne w tym podregionie stanowiły zaledwie 9% nakładów całego województwa. Porównując udziały w poprzednich latach, można stwierdzić, że największy odnotowano w 2004 roku – prawie 12%. W długim okresie można spodziewać się szacowanego zwiększenia się udziału do 14%. Predykcje wielkości nakładów inwestycyjnych wskazują na zwiększanie się tej wielkości prawie 5 razy w stosunku do 2008 roku w długim horyzoncie czasowym. Podział wydatków na poszczególne branże będzie względnie stabilny w całym analizowanym okresie. Największą część wydatków absorbuje sektor przemysłowy – 72%, a drugie miejsce zajmują usługi rynkowe – 23% (w 2050 roku odpowiednio 8,1 mld zł dla przemysłu i 2,6 mld zł dla sektora usług rynkowych).

Rys. 4.36. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w podregionie ciechanowsko-płockim

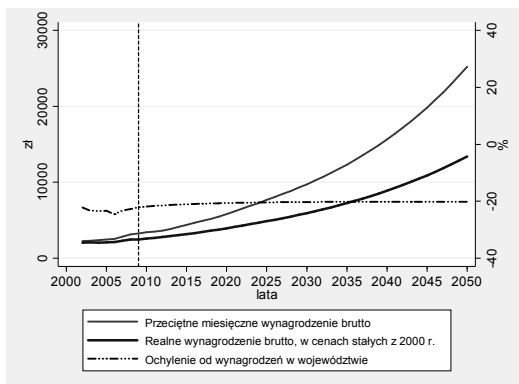
Migracje wewnętrzne w tym podregionie charakteryzują się wahaniami poszczególnych składowych salda. Lata 2000–2007 były okresem głównie wzrostu liczby zarówno wymeldowań, jak i zameldowań kobiet. W kolejnych tendencja była odwrotna, mimo ciągłego utrzymywania się salda migracji kobiet poniżej zera. Lata 2008 i 2009 były okresem spadków względem 2007 roku. Szacuje się, że w długim okresie można się spodziewać spadków obu zmiennych, przy czym słabsze tempo zmian będzie charakteryzowało wymeldowania. Rozpatrując długookresową predykcję, można wnioskować o spadku salda migracji do poziomu -788 osób w 2050 roku. Co więcej, można stwierdzić, że kobiety charakteryzuje znacznie wyższy poziom mobilności niż mężczyźni

Rys. 4.37. Migracje w ruchu wewnętrznym w podregionie ciechanowsko-płockim

– ok. 56% w okresie prognoz, co determinuje ich gorszą sytuację na rynku pracy i brak perspektyw rozwoju zawodowego.

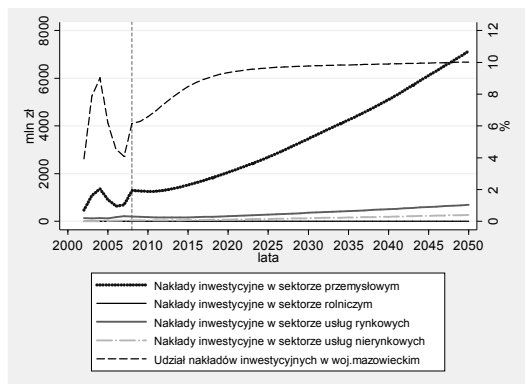
Kolejny etap analizy ekonomicznej podregionu jest związany z głównym motywarem podejmowania wyzwań zawodowych – wynagrodzeniem. Biorąc pod uwagę okres historyczny 2002–2008, można zaobserwować sukcesywny, coroczny wzrost wielkości płac. Nominalne wynagrodzenie brutto wyniosło w 2008 roku 3 119,05 zł, a realne – 2445,47. W kolejnych latach można się spodziewać dalszych wzrostów. Dane historyczne wskazują na różnice względem przeciętnego wynagrodzenia w województwie przekraczające 22% na niekorzyść badanego obszaru, co jest podstawą do wnioskowania o znacząco gorszych finansowych warunkach pracy oferowanych przez ten podregion. W kolejnych latach można się spodziewać względnie stabilnych różnic na poziomie 20% w całym horyzoncie prognozy. Ujemne odchylenie poziomu płac w tym obszarze może być motywarem oddziaływań ludności.

Rys. 4.38. Wynagrodzenia w podregionie ciechanowsko-płockim

4.3.1. Płock

Rozpatrując wielkość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach należy zaznaczyć, że ich udział w całości nakładów w województwie jest stosunkowo niewielki i wyniósł 6% w 2008 roku. Cecha ta podlegała licznym wahaniom w ciągu ostatnich

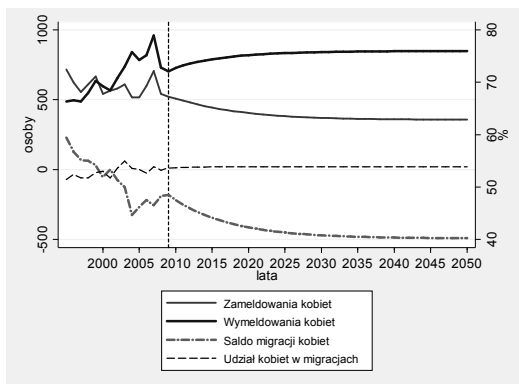
Rys. 4.39. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w Płocku

8 lat. Najwyższy udział odnotowano w 2004 roku – 9%. Zestawiając rok 2008 z 2002 należy podkreślić, że miał miejsce wzrost o ponad 2 p.p. Największe nakłady poczyniono na sektor przemysłu, przy czym ogólny wzrost inwestycji odnotowano dla prawie wszystkich branż (poza rolnictwem). Przeprowadzone prognozy wskazują na wzrost w długim okresie, aż do poziomu 8 100 mln zł w 2050 roku, czyli ponad 4 razy więcej niż w 2008 r. Szacuje się, że sektory rolniczy i usługowy będą absorbowały 11% wszystkich

nakładów, podczas gdy w 2008 roku udział ten przekroczył 16%.

Analiza danych historycznych pozwala wnioskować o licznych zmianach w saldzie migracji, które w okresie 1995–1999 mimo spadku wciąż było dodatnie, a od 2000 roku obserwujemy ujemne jego wartości. W 2009 roku zameldowało się ponad 520 kobiet, a wymeldowało 700.

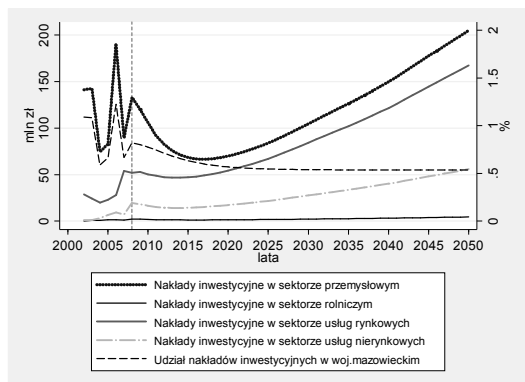
Szacuje się, że dysproporcje te będą się z roku na rok zwiększać. Płock nie będzie stanowił atrakcyjnego miejsca zamieszkania, o czym świadczy ujemne saldo migracji przez cały okres poddany analizie. Zestawiając kobiety z mężczyznami, można zauważyć, że osoby płci żeńskiej charakteryzuje wyższy stopień mobilności, gdyż ich udział wynosi ok. 53% w całym okresie analizy. Wskaźniki te świadczą o mniejszych szansach kobiet na atrakcyjne warunki pracy na tym terenie i znacznie większych problemach z zatrudnieniem niż w przypadku mężczyzn. Prognozowane trendy w gospodarce świadczą o spodziewanym pogorszeniu się sytuacji kobiet na badanym rynku pracy.

Rys. 4.40. Migracje w ruchu wewnętrznym w Płocku

4.3.2. Powiat ciechanowski

Powiat ciechanowski nie jest obszarem postrzeganym jako dobry dla inwestycji. Jest to zdeterminowane faktem, że udział nakładów inwestycyjnych w całości nakładów wyniósł niewiele ponad 1% w 2006 roku, natomiast w kolejnych latach prognozuje się, że będzie miała miejsce tendencja spadkowa. Wielkość nakładów inwestycyjnych ulegała licznym zmianom w okresie 2002–2009. Szacuje się, że aż do 2016 roku będzie miała miejsce redukcja tego rodzaju nakładów, natomiast następne okresy będą owocowały wzrostami inwestycji o ponad 100% do 2050 roku względem 2008. Najwyższa absorpcja środków dotyczy sektora przemysłowego i sytuacja ta nie ulegnie zmianie w okresie prognozy. Największy pod względem swojego tempa – trzykrotny – wzrost

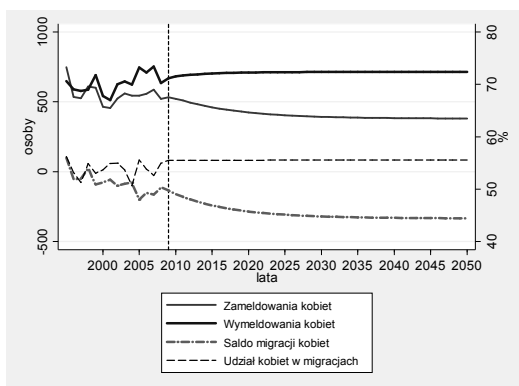

Rys. 4.41. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie ciechanowskim

będzie odnotowany w usługach rynkowych.

Prawie cały okres historyczny, poza rokiem 1995, charakteryzował się ujemnym saldem migracji kobiet. Przy czym największa różnica miała miejsce w 2005 roku. Analogicznie jak w latach poprzednich, także szacunki wskazują na redukcję liczby kobiet, które będą się meldowały na terenie tego powiatu. Z kolei dla wymeldowań będzie miała miejsce niewielka tendencja wzrostowa. Prognozuje się, że w 2050 roku będzie to ponad 715 kobiet wyjeżdżających, co jest wzrostem prawie o 7% względem 2008 r. Zestawiając rok 1995 z 2008 można stwierdzić, że udział kobiet w migracjach wynosił ok. 55%. Osoby płci żeńskiej są w większym stopniu skłonne migrować niż mężczyźni. Szacuje się, że zwiększanie się dysproporcji między wymeldowaniami a zameldowaniami kobiet świadczy o negatywnej percepcji ciechanowskiego rynku pracy jako miejsca zatrudnienia dla kobiet.

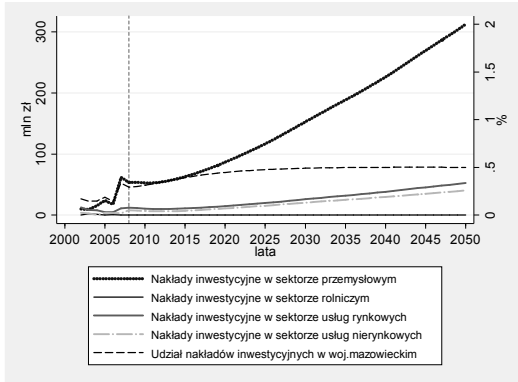
zując się, że będzie miała miejsce tendencja spadkowa. Wielkość nakładów inwestycyjnych ulegała licznym zmianom w okresie 2002–2009. Szacuje się, że aż do 2016 roku będzie miała miejsce redukcja tego rodzaju nakładów, natomiast następne okresy będą owocowały wzrostami inwestycji o ponad 100% do 2050 roku względem 2008. Najwyższa absorpcja środków dotyczy sektora przemysłowego i sytuacja ta nie ulegnie zmianie w okresie prognozy. Największy pod względem swojego tempa – trzykrotny – wzrost

Rys. 4.42. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie ciechanowskim

4.3.3. Powiat gostyński

Powiat gostyński nie jest obszarem, dla którego nakłady inwestycyjne stanowią znaczący odsetek w skali województwa. Świadczy o tym bardzo niski wskaźnik udziału inwestycji – niecałe 0,3% w 2008 roku. Mimo iż dane szacunkowe wskazują

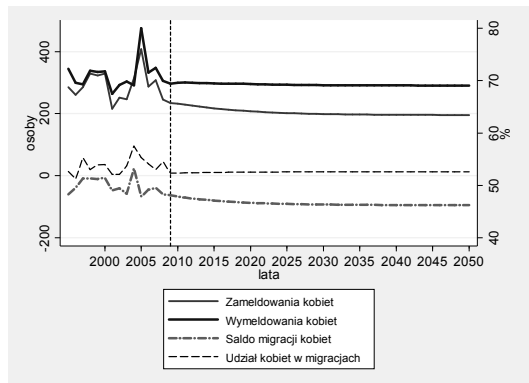

Rys. 4.43. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie gostyńskim

na tendencję rosnącą, to nie można się spodziewać zbyt znaczących skoków (w 2050 roku nieznacznie przekroczy 0,5%). Wielkość nakładów inwestycyjnych zwiększała się z roku na rok. W 2008 roku zmienna ta była prawie 3 razy większa niż w 2002 r. Z kolei w długim okresie wzrost względem 2008 r. będzie 5,5-krotny. Największy udział w całości nakładów ma przemysł i zależność ta będzie charakterystyczna przez cały okres prognozy. Dla tego też sektora można się spodziewać, że będą największe zmiany w 2050 roku względem okresu historycznego. Rozłożenie nakładów inwestycyjnych na poszczególne branże jest szacowane jako względnie stabilne, udział sektorów nieprzemysłowych wyniesie 23%.

Analiza danych historycznych na temat salda migracji kobiet wskazuje na utrzymywanie się przewagi wymeldowań nad zameldowaniami osób płci żeńskiej. Wyjątek stanowił rok 2004, kiedy saldo było dodatnie. Szacuje się, że z roku na rok dysproporcje te będą się zwiększać. Prognozując się, że w 2050 roku liczba wymeldowań wyniesie 290 osób, a zameldowań 196. Porównując rok 2008 z 2050, należy podkreślić, że wskaźnik wymeldowań będzie na względnie stabilnym poziomie, natomiast w ramach zameldowań spadek przekroczy 16%. Zestawiając ze sobą te wskaźniki należy stwierdzić, że kobiety niechętnie wybierają ten powiat jako miejsce zamieszkania. Kobiety są bardziej skłonne do migracji niż mężczyźni, o czym świadczy ich 57% udział w 2004 roku i 52% w okresie prognozy.

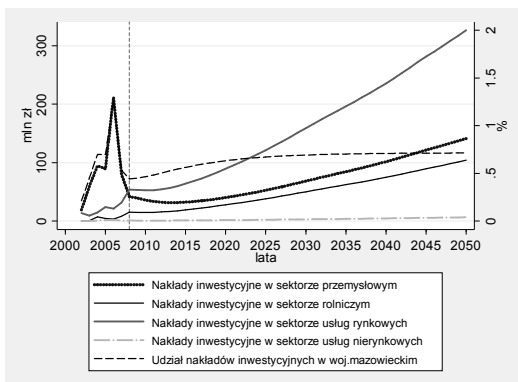
na tendencję rosnącą, to nie można się spodziewać zbyt znaczących skoków (w 2050 roku nieznacznie przekroczy 0,5%). Wielkość nakładów inwestycyjnych zwiększała się z roku na rok. W 2008 roku zmienna ta była prawie 3 razy większa niż w 2002 r. Z kolei w długim okresie wzrost względem 2008 r. będzie 5,5-krotny. Największy udział w całości nakładów ma przemysł i zależność ta będzie charakterystyczna przez cały okres prognozy. Dla tego też sektora można się spodziewać, że będą największe zmiany w 2050 roku względem okresu historycznego. Rozłożenie nakładów inwestycyjnych na poszczególne branże jest szacowane jako względnie stabilne, udział sektorów nieprzemysłowych wyniesie 23%.

Rys. 4.44. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie gostyńskim

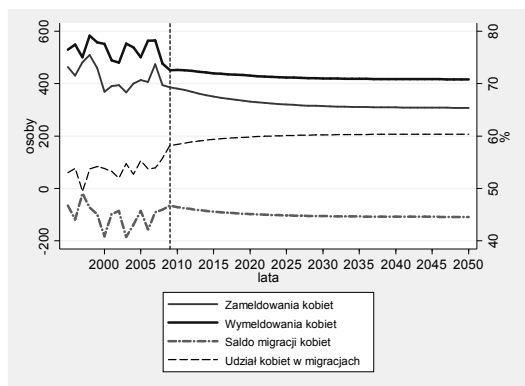
4.3.4. Powiat mławski

Okres 2002–2009 obfitował w liczne wahania wielkości nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach. Najwyższy poziom został osiągnięty w 2004 roku – prawie 238 mln zł, co jest wzrostem o ponad 600% względem 2002 roku. Kolejne lata zaowocowały spadkami, które będą kontynuowane aż do 2011 roku. W długim okresie przewiduje się, że nakłady te będą się zwiększać, aż do poziomu 578 mln zł w 2050 r. Należy zwrócić uwagę na wzrost znaczenia usług rynkowych w nakładach inwestycyjnych. Począwszy od 2015 roku szacuje się, że ponad 55% środków zostanie zainwestowanych w ten sektor. Drugie miejsce będzie przypadło sektorowi przemysłowemu – 24%. Zaledwie 1% w 2050 roku zostanie przyznany usługom nierynkowym. Nakłady inwestycyjne w powiecie mławskim stanowią mniej niż 1% całości nakładów na obszarze województwa. Mimo niewielkich wzrostów w długim okresie, udział ten będzie marginalny.

Rys. 4.45. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie mławskim

W parze z niewielkim udziałem nakładów inwestycyjnych w ramach całości nakładów idzie ujemne saldo migracji, charakterystyczne dla terenów oddalonych od ośrodków metropolitalnych. W 2008 roku w powiecie tym zameldowało się 395 kobiet, a wymeldowało – 477. W kolejnych okresach prognozy szacuje się, że tendencje spadkowe będą dotyczyły obu analizowanych cech. W 2050 roku liczba kobiet wymeldowanych sięgnie 416, a zameldowanych – 307. Ubytek liczby mieszkańców będzie szczególnie zauważalny wśród osób płci żeńskiej, gdyż przewiduje się, że w długim okresie udział kobiet w migracjach wyniesie ok. 60%. Wyższy stopień mobilności osób płci żeńskiej, a co za tym idzie ich większa elastyczność, stanowi dowód na negatywną

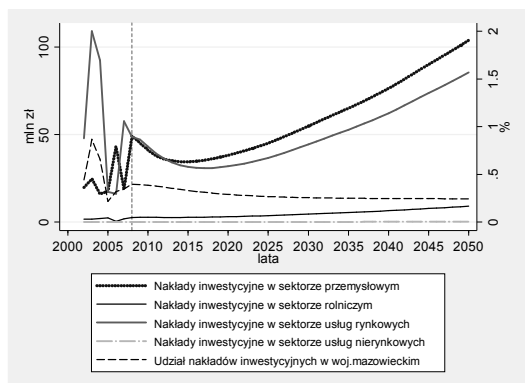

Rys. 4.46. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie mławskim

ocenę powiatu mławskiego jako nieatrakcyjnego miejsca pracy dla tej grupy.

4.3.5. Powiat płocki

Powiat płocki charakteryzuje nieprzekraczający 1% udział inwestycji w całości nakładów inwestycyjnych w województwie. Co więcej, przewiduje się, że udział ten będzie wykazywał tendencję spadkową. Dane historyczne z okresu 2005–2008

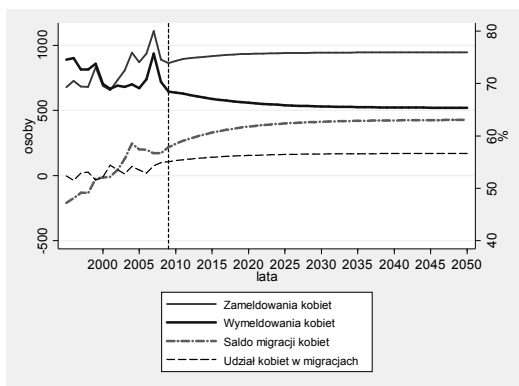

Rys. 4.47. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie płockim

wskazują na trend wzrostowy wielkości nakładów inwestycyjnych. Tym samym w 2005 roku wyniosły one 37 mln zł, a w 2008 ponad 100 mln zł. Aż do 2016 roku można się spodziewać redukcji tej wielkości, natomiast w następnych latach będą zauważalne wzrosty do 198 mln zł w 2050 roku. Podział nakładów na poszczególne sektory ewaluował, niemniej jednak w okresie 2002–2007 większość z nich przypadła na usługi rynkowe. W 2008 r. nakłady inwestycyjne w sektorze usług rynkowych i w prze-

myśle były zbliżone. W 2050 roku 52% inwestycji będzie trafiać w tym powiecie do sektora przemysłowego.

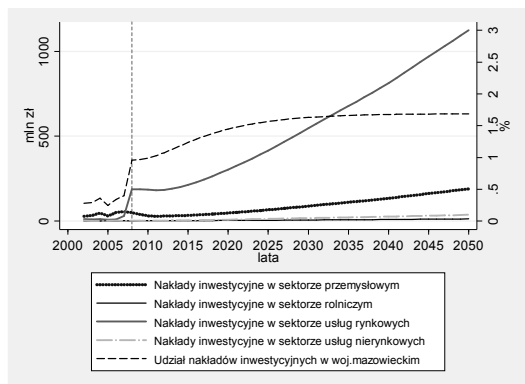
Analizując saldo migracji kobiet w powiecie płockim, można zauważyć przewagę zameldowań nad wymeldowaniami. Przy czym zależność ta jest obserwowana dopiero od 2002 roku. Biorąc pod uwagę kolejne okresy, można zauważyć, że saldo nie tylko będzie utrzymywało się jako dodatnie, ale także będzie wzrastało, co zaowocuje zwiększeniem się liczby mieszkańców na tym terenie. W 2050 roku przewiduje się, że saldo migracji osób płci żeńskiej wyniesie 426 osób. W całym horyzoncie prognozy udział kobiet w migracjach będzie przewyższał 50%. Najniższy poziom – 51% osiągnął w latach 1996 i 1999. Kolejne okresy zaowocują zwiększeniem się tego wskaźnika, aż do prawie 57%. Tym samym kobiety będą wykazywać większą mobilność, głównie zdeterminowaną nadziejami na znalezienie atrakcyjnej pracy na terenie powiatu płockiego.

Rys. 4.48. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie płockim

4.3.6. Powiat płoński

Rozpatrując wielkość nakładów inwestycyjnych w powiecie płońskim, można zauważyć, że lata 2002–2008 wykazywały względnie stabilną tendencję wzrostową tej cechy. Największy wzrost odnotowano w 2008 roku, kiedy wielkość ta wzrosła do

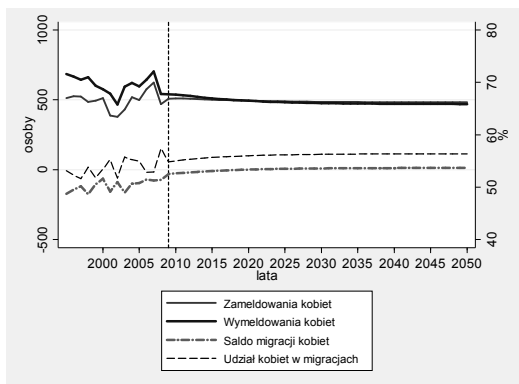

Rys. 4.49. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie płońskim

poziomu 242 mln zł, czyli o ponad 160% względem roku poprzedzającego. Analiza prognozy wskazuje na utrzymywanie się tendencji wzrostowej. Szacuje się, że w 2050 roku nakłady te zwiększą się do poziomu prawie 1,4 mld zł. Lata 2002–2007 były okresem, w którym największy udział inwestycji był skupiony w przemyśle (ponad 79% w 2004 roku). Począwszy od 2008 roku udział ten zmniejszał się na rzecz usług rynkowych. Od 2012 jest prognozowany na dużo niższym poziomie 13%. Usługi

rynkowe stanowią ok. 82–84% w całym prognozowanym okresie.

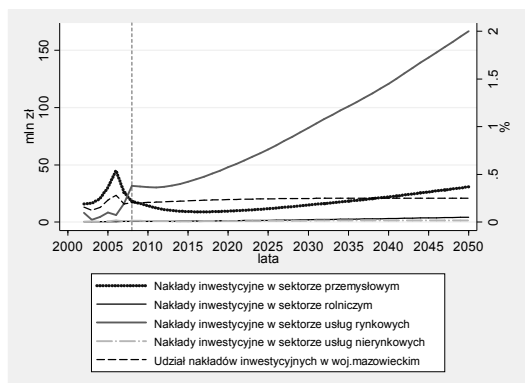
Saldo migracji kobiet w powiecie płońskim było ujemne w całym okresie historycznym poddanym analizie. Liczba zameldowań i wymeldowań kształtowała się na względnie stabilnym poziomie, z niewielkimi wahaniami analizowanej cechy. Szacuje się, że w kolejnych latach obydwie zmienne warunkujące saldo migracji, będą ulegały powolnemu zmniejszeniu. Do 2019 roku saldo migracji będzie ujemne, natomiast w kolejnych latach powinno nieznacznie wzrastając utrzymywać się na dodatnim poziomie. Zestawiając saldo migracji w 2050 r. na poziomie 12 osób z względnie stabilnym udziałem kobiet w przesiedleniach w okresie prognozy na poziomie 56%, można wnioskować o potencjalnych szansach dla osób płci żeńskiej na znalezienie pracy w tym obszarze. Ich wyższa mobilność w porównaniu do mężczyzn jest przesłanką dostrzeganych szans na pozyskanie satysfakcjonującej pracy.

Rys. 4.50. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie płońskim

4.3.7. Powiat sierpecki

Analizując nakłady inwestycyjne w powiecie sierpeckim, należy podkreślić ich niski udział wobec nakładów w województwie. Mimo iż w kolejnych okresach prognozy szacowane są wzrosty, to udział ten nieznacznie przekroczy 0,25%. Wielkość

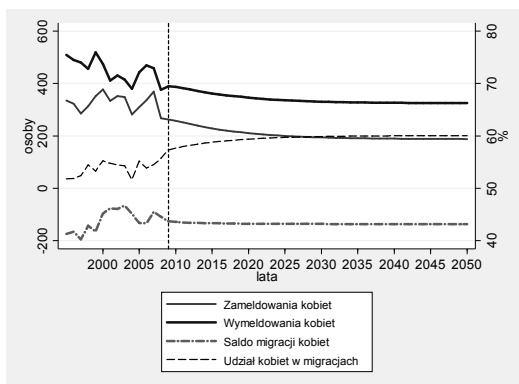

Rys. 4.51. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie sierpeckim

poczynione w usługach rynkowych – 166 mln zł, a najniższe w nierynkowych – 1,5 mln zł i rolnictwie – 4,3 mln zł.

Analiza liczby zameldowań i wymeldowań kobiet w rozpatrywanym okresie historycznym pozwala stwierdzić, że liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu. Dane prognozowane wskazują na kontynuację tej tendencji. W 2050 roku szacuje się, że będzie miał miejsce spadek liczby wymeldowań o 16%, a zameldowań – o 28% względem 2009 roku. Lata 1995–1999 były okresem licznych wahań w kontekście wielkości salda migracji kobiet. Podobne zmiany, mające głównie charakter spadkowy, będą miały miejsce w następnych latach. Dodatkowo szacuje się, że będą obserwowane zwiększające się dysproporcje między zameldowaniami a wymeldowaniami kobiet. Cały okres poddany analizie pokazuje, że kobiety charakteryzuje znacznie większy udział w mobilności przestrzennej – w 2050 roku przekroczy on 60% – spowodowany m.in. negatywną percepcją powiatu sierpeckiego jako miejsca pracy dla osób płci żeńskiej.

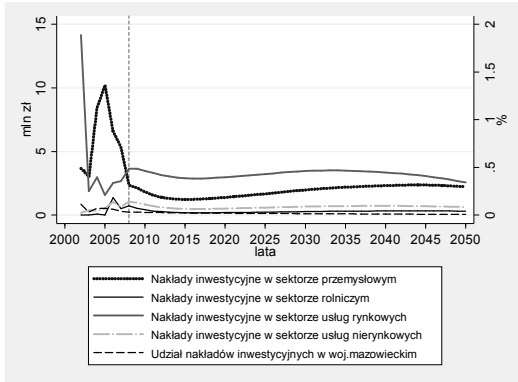
tej zmiennej zwiększała się w okresie historycznym z poziomu 25 mln zł w 2002 roku do prawie 52 mln zł w 2008 roku. W latach 2002–2007 największa część nakładów była przeznaczana na sektor przemysłowy (w 2006 roku aż 85%). Od 2008 roku środki te zostały w głównej mierze skierowane ku usługom rynkowym. W długim okresie można się spodziewać znaczących wzrostów udziału wydatków inwestycyjnych na usługi rynkowe, do 81%. W 2050 roku najwyższe nakłady inwestycyjne będą

Rys. 4.52. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie sierpeckim

4.3.8. Powiat żuromiński

Powiat żuromiński nie jest pod kątem inwestycyjnym atrakcyjnym powiatem na tle całego województwa mazowieckiego. Negatywna ocena jest głównie zdeterminowana faktem, że w okresie 2002–2008 zaobserwowano tendencję spadkową wielkości

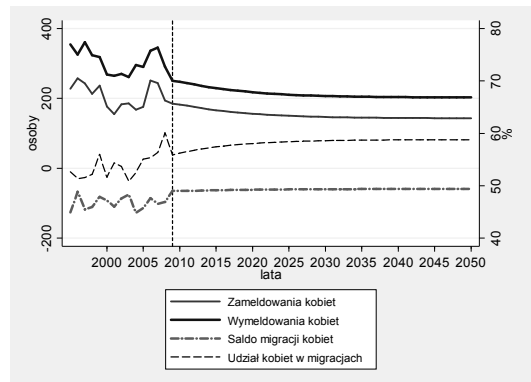

Rys. 4.53. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie żuromińskim

nakładów inwestycyjnych w tym terenie. W 2008 roku odnotowano spadek tej cechy o 57% względem roku 2002. Ma to także odzwierciedlenie w udziale nakładów inwestycyjnych w skali całego województwa. Co więcej, szacuje się, że sytuacja w latach kolejnych będzie się pogarszać. Nakłady na rolnictwo i usługi nierynkowe będą wykazywały redukcję wielkości i ich udział w całości nakładów inwestycyjnych będzie wahał się w przedziale 15–21% w okresie prognozowanym.

W latach 2003–2007 większość inwestycji absorbował przemysł. Począwszy od 2008 roku aż do końca okresu prognozowanego, mimo licznych wahań wskaźnika, większość nakładów inwestycyjnych powinna być skupiona w usługach rynkowych.

Porównując rok 2008 z rokiem 1995 liczba mieszkańców tego powiatu ulegała redukcji. Przeprowadzone analizy prognostyczne wskazują, że w kolejnych latach wielkości te będą maleć. W 2050 roku liczba wymeldowań będzie wynosiła 202, a zameldowań – 143. W całym okresie analizowanym saldo migracji kobiet jest ujemne. Dodatkowo należy podkreślić, że kobiety są bardziej skłonne do migracji niż mężczyźni, co może stanowić dowód na większe problemy osób płci żeńskiej ze znalezieniem miejsca pracy oferującego kobietom zaspokojenie zarówno potrzeb wymiernych, jak i niewymiernych.

Rys. 4.54. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie żuromińskim

Przedstawione analizy wskaźników mających kluczowy wpływ na ocenę sytuacji na rynku pracy pozwalają uzyskać pełny obraz podregionu ciechanowsko-płockiego jako miejsca zatrudnienia. Przeprowadzone predykcje do 2050 roku stanowią informacje o szacowanych trendach rozwoju i identyfikują regiony najbardziej atrakcyjne pod kątem poszukiwania miejsc pracy.

Można się spodziewać wzrostu PKB jako podstawowego miernika aktywności ekonomicznej obszaru. Przewidywane wzrosty w całym horyzoncie prognozy w zestawieniu z względnie stabilnym tempem zwiększania się wskaźnika, dają podstawy do wnioskowania o średniej sytuacji podregionu na tle całego województwa. Dodatkowo należy zaznaczyć, że PKB dla tego podregionu stanowi zaledwie 8% całości środków dla województwa mazowieckiego. Analogiczna sytuacja dotyczy nakładów inwestycyjnych (przewiduje się, że udział tych wydatków będzie kształtował się na poziomie zaledwie 9% całego obszaru wojewódzkiego). Należy jednak podkreślić, że znacząca część nakładów będzie dedykowana dla najbardziej opłacalnej gałęzi, jaką jest przemysł. Podregion ciechanowsko-płocki charakteryzuje się także ujemnym saldem migracji kobiet, co w połączeniu z wyższą mobilnością tej grupy społecznej, stanowi podstawę do wnioskowania o gorszych perspektywach rozwoju zawodowego oferowanych osobom płci żeńskiej. Mniejsza liczba ofert pracy, w połączeniu ze średnio niższym wynagrodzeniem, nie stanowi bodźca do podjęcia poszukiwań zatrudnienia w tym obszarze. Mimo iż predykcje wskazują na wzrost realnego poziomu wynagrodzenia w latach następnych, to należy podkreślić, że ciągle będą obserwowane znaczące różnice między wysokością płacy dla całego województwa.

Podregion ciechanowsko-płocki posiada także pewne obszary, które oferują potencjalne szanse rozwoju zawodowego. Na szczególną uwagę zasługują dwa powiaty tego podregionu. Powiat płocki ze względu na fakt, że szacowane saldo migracji wewnętrznych wśród kobiet będzie dodatnie. Informacja ta w połączeniu z większymi chęciami do zmian miejsc zamieszkania niż u mężczyzn jest dowodem na możliwości przemieszczania się kobiet z nadzieją na pozyskanie atrakcyjnej oferty pracy. Podobna sytuacja dotyczy powiatu płońskiego. Jednak w tym przypadku różnice między składowymi salda nie są aż tak znaczące. Brak perspektyw rozwoju w największym stopniu charakteryzuje powiaty: ciechanowski, mławski oraz sierpecki. Pogłębianie się ujemnego salda migracji i wysoki stopień mobilności kobiet warunkują negatywną ocenę danego powiatu. Mimo iż można pozytywnie ocenić dwa powiaty w ramach całego podregionu, należy mieć na uwadze fakt, że obszar ten charakteryzuje się niskim poziomem nakładów inwestycyjnych. Zmienna ta ma kluczowy wpływ na potencjalne szanse rozwoju danej firmy, a co za tym idzie perspektyw dla jednostek w niej zatrudnionych. Niższy poziom tych wydatków daje słabszą pozycję na rynku, brak dostępu do nowoczesnych technologii, niższą konkurencyjność na rynku pracy, a co za tym idzie także uzyskiwanie przez pracowników mniejszych korzyści zarówno tych niewymiernych, jak i wymiernych.

4.4. Trendy gospodarcze w podregionie ostrołęcko-siedleckim

Największym z pięciu podregionów województwa mazowieckiego jest ostrołęcko-siedlecki. Zajmuje on powierzchnię 12 092 km², co stanowi około 34% ogólnej powierzchni województwa. Analizowany podregion składa się z 10 powiatów: łosicki, makowski, ostrołęcki, ostrowski, przasnyski, pułtuski, siedlecki, sokołowski, węgrowski, wyszkowski oraz dwa miasta na prawach powiatu: Ostrołęka i Siedlce¹⁰⁹.

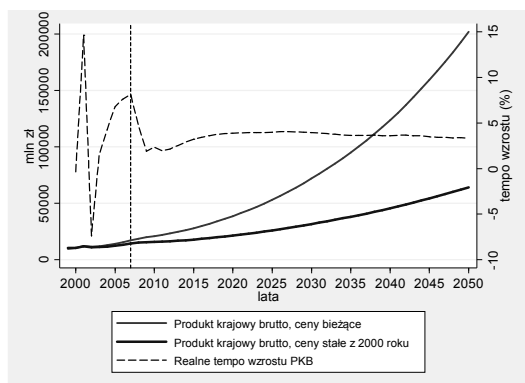
Zaludnienie w podregionie ostrołęcko-siedleckim podobnie jak i w większości regionów Polski ulega redukcji. Dzieje się tak głównie za sprawą coraz to większej liczby zgonów oraz malejącej liczby urodzeń. Z punktu widzenia rynku pracy ważne znaczenie odgrywa grupa ludności w wieku produkcyjnym, bowiem stanowi ona potencjalne zasoby pracy, oraz grupa w wieku przedprodukcyjnym, ponieważ stanowi przyszły zasób pracy. O ile w pierwszej grupie zauważalny jest wzrost liczebności, to liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje. Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym obecnie wynosi około 17% i jest o 5 p.p. mniejszy w porównaniu do poziomu z roku 2000. Natomiast dla ludności w wieku poprodukcyjnym okres historyczny cechował się stałą stabilizacją liczebności tej grupy. Ich odsetek kształtuje się na poziomie 16%.

Możemy zatem stwierdzić, iż w podregionie ostrołęcko-siedleckim mamy do czynienia z negatywnym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Kolejną cechą charakteryzującą regionalny rynek pracy są wahania poziomu zatrudnienia. Do 2004 roku można było zaobserwować malejącą tendencję liczby pracujących, która następnie uległa odwróceniu. Większą część pracowników z podregionu ostrołęcko-siedleckiego stanowią kobiety, ich odsetek wynosi około 52%. Ze zwiększającym się zatrudnieniem wiąże się spadek bezrobocia. Pracodawcy wykazując większy popyt na pracę stwarzają większe możliwości zatrudnienia zarówno dla bezrobotnych, jak i nowo wchodzących na rynek pracy. Szacuje się, że bezrobocie na terenie podregionu ostrołęckiego-siedleckiego zmniejszyło się o 47% w porównaniu do stanu z 2003 roku. Obecnie na badanym terenie liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosi 36 048 osób. Do 2005 roku wśród zarejestrowanych bezrobotnych przeważali mężczyźni, po czym sytuacja się odwróciła i obecnie większy odsetek stanowią kobiety (53%)¹¹⁰.

¹⁰⁹ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; wybrane dane o podregionach woj. mazowieckiego [data dostępu: 15.08.2010].

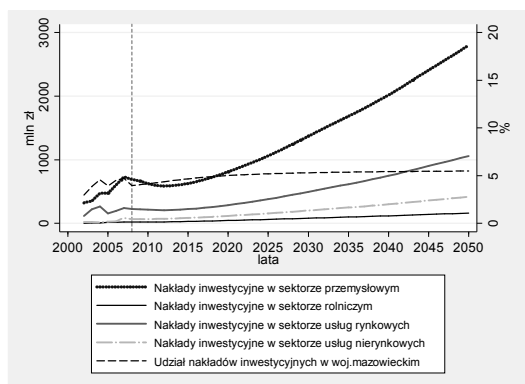
¹¹⁰ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności oraz rynku pracy [data dostępu: 15.08.2010].

Diagnostując sytuację na terenie podregionu ostrołęcko-siedleckiego można zauważyć, iż zarówno w okresie historycznym, jak i w ciągu trwania prognozy, cechował się on będącym rosnącym poziomem PKB w cenach bieżących. W 2007 roku wielkość ta wynosiła około 17 mld zł i stanowiła zaledwie 6,7% PKB w całym województwie. Jak wynika z rysunku 4.55. charakterystyczną cechą dla badanego obszaru były wyraźne wahania realnego tempa wzrostu PKB. Można było zaobserwować nawet takie skoki jak między rokiem 2001 a 2002 z 14% do -7%. Szacuje się, iż w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy sytuacja się ustabilizuje, a realne tempo wzrostu PKB będzie wynosiło w granicach 3–4%. Stały wzrost produktu krajowego brutto w cenach bieżących doprowadzi do zwiększenia jego poziomu do 202 mld zł w 2050 roku. Taki wzrost nie wpłynie na poprawę pozycji badanego podregionu na tle całego województwa, wręcz przeciwnie jego udział w PKB spadnie do 6,3%.

Rys. 4.55. Produkt krajowy brutto w podregionie ostrołęcko-siedleckim

Skala nakładów inwestycyjnych na terenie podregionu ostrołęcko-siedleckiego w porównaniu do całego województwa jest stosunkowo mało znacząca. W 2007 roku wyniosły one około 1 mld zł, co stanowi 4% ogólnej skali. Najwyższe w analizowanym okresie są nakłady inwestycyjne w sektorze przemysłowym. To właśnie w tym sektorze nakłady inwestycyjne są największe i z racji tego mają największy wpływ na sytuację w całym podregionie. Dominujący dotychczas wzrost został przełamany w 2008 roku. Według prognoz malejącą tendencją będzie można obserwować również przez pierwsze cztery lata prognozy. Potem nastąpi wyraźny wzrost nakładów inwestycyjnych. Według prognoz największe tempo wzrostu nakładów zaobserwować będzie można w jak dotychczas najsłabiej rozwiniętym sektorze rolniczym. Średnioroczny wzrost nakładów inwestycyjnych do 2050 roku wyniesie 5%. Najmniejsze tempo wystąpi w sektorze przemysłowym (3%). Ogólna skala nakładów inwestycyjnych w 2050 roku wzro-

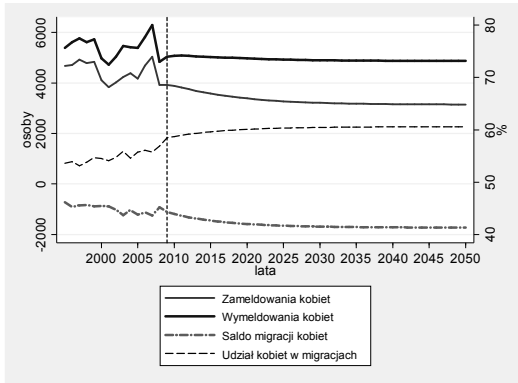

Rys. 4.56. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w podregionie ostrołęcko-siedleckim

dotychczas najsłabiej rozwiniętym sektorze rolniczym. Średnioroczny wzrost nakładów inwestycyjnych do 2050 roku wyniesie 5%. Najmniejsze tempo wystąpi w sektorze przemysłowym (3%). Ogólna skala nakładów inwestycyjnych w 2050 roku wzro-

śnie do 4 mld zł, lecz pozwoli to jedynie na wzrost udziału podregionu wobec województwa do 5,5%.

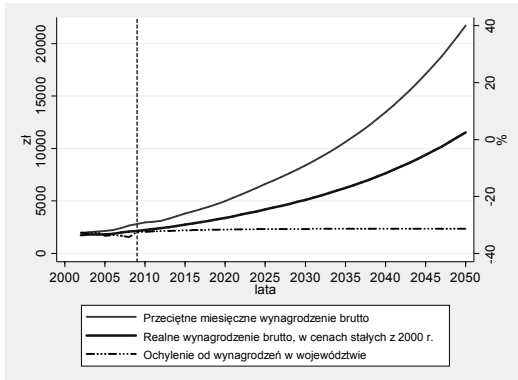
Cechą charakteryzującą sytuację ruchów migracyjnych w podregionie ostrołęcko-siedleckim jest znaczna przewaga płci żeńskiej. Jak wynika ze statystyk udział kobiet w migracjach jest wyraźnie większy. W 2008 roku wynosił on już 57%,

Rys. 4.57. Migracje w ruchu wewnętrznym w podregionie ostrołęcko-siedleckim

z tym że bardziej wyraźnemu spadkowi ulegnie liczba zameldowań. Doprowadzi to do pogorszenia sytuacji – ujemnego salda migracji.

Uzasadnieniem dla powyżej prezentowanej sytuacji (ujemnego salda migracji) może być odchylenie wynagrodzeń z obserwowanego podregionu do wynagrodzeń w województwie. Można sądzić, iż ludność z podregionu ostrołęcko-siedleckiego migruje w poszukiwaniu lepiej płatnej pracy.

Rys. 4.58. Wynagrodzenia w podregionie ostrołęcko-siedleckim

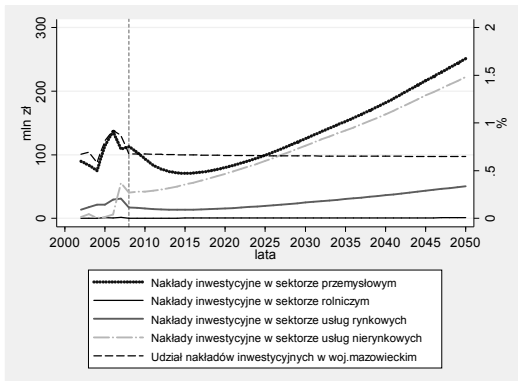
waż odchylenie od wynagrodzeń nadal będzie wynosiło około 31%.

a w kolejnych latach zwiększy się i przekroczy 60%. Negatywną cechą widoczną na analizowanym obszarze jest ujemne saldo migracji. Rozważając sytuację w przypadku kobiet, widzimy, iż zarówno liczba zameldowań, jak i wymeldowań, do tej pory ulegała wyraźnym fluktuacjom. Rokiem w którym obie te wielkości osiągnęły najwyższe wartości był 2007. Po czym zanotowano wyraźny spadek zarówno zameldowań, jak i wymeldowań. Szacuje się, że w okresie prognozy obie wielkości nadal będą ulegały redukcji,

Wynagrodzenia są tu bowiem o około 31% mniejsze niż średnia całego województwa. Jak wynika z przeprowadzonych prognoz, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto oraz realne miesięczne wynagrodzenie brutto, będzie ciągle rosło. Szacuje się, iż pierwsze z nich wzrośnie prawie 8-krotnie w porównaniu do poziomu z 2007 roku. Jednakże będzie to zbyt powolne tempo w porównaniu do skali wzrostu wynagrodzeń z terenu całego województwa mazowieckiego,

4.4.1. Ostrołęka

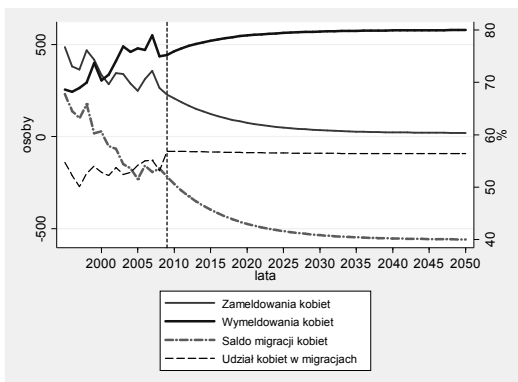
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w Ostrołęce zaczęły dynamicznie wzrastać od 2004 roku. Zanotowano wtedy wzrost nawet o 42% w porównaniu do

Rys. 4.59. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w Ostrołęce

wóództwie. Udział nakładów inwestycyjnych w skali województwa nadal będzie wynosił 0,6%.

Jak wynika z rys. 4.6 do 2000 roku mieliśmy do czynienia z przewagą zameldowań nad wymeldowaniami. Poprzez różnokierunkowe zmiany obu tych liczebności sytuacja w kolejnych latach się odwróciła. Ostrołęka stała się mniej atrakcyjna, a co

Rys. 4.60. Migracje w ruchu wewnętrznym w Ostrołęce

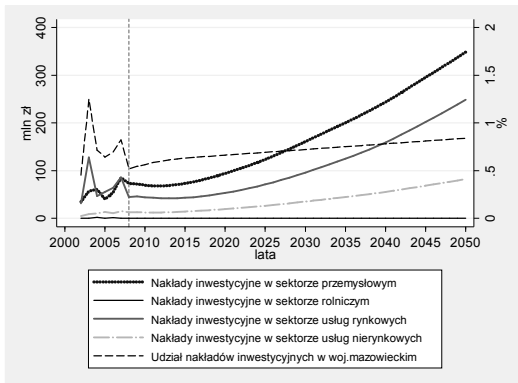
saldo migracji ulegnie zwiększeniu nawet do 217 kobiet w 2050 roku.

poziomu z roku ubiegłego. Rosnąca tendencja została przerwana już 4 lata później, kiedy to nastąpił spadek nakładów inwestycyjnych. Jak wynika z prognoz w kolejnych latach powinien powrócić okres wzrostu nakładów inwestycyjnych. Największe tempo wzrostu tych nakładów zanotuje sektor usług nierynkowych. Z poziomu 55 mln zł w 2007 roku inwestowane środki zwiększą się nawet do 222 ml zł w 2050 roku. Przewidywane zmiany nie będą miały większego wpływu na sytuację obserwowaną w całym województwie.

się z tym wiąże coraz większa liczba osób zaczęła wyjeżdżać niż przyjeżdżać do tego miasta. Grupą w większym stopniu charakteryzującą wewnętrzne ruchy migracyjne są kobiety. W okresie historycznym udział migrujących kobiet ulegał wahaniom w granicach 50–54%. Jak wynika z prognoz w kolejnych latach odsetek wyniesie około 56%. Rozpatrując sytuację migrujących kobiet do 2050 roku można zauważyć, iż różnokierunkowe zmiany liczby zameldowań i wymeldowań zostaną utrzymane. Przez co ujemne

4.4.2. Siedlce

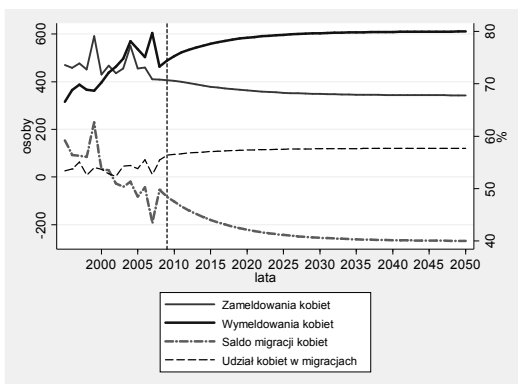
Analizując sytuację w Siedlcach można zauważyć, iż nakłady inwestycyjne dla tego regionu wykorzystywane są w trzech sektorach. Występuje brak nakładów inwestycyjnych w rolnictwie. W okresie historycznym największą wartość inwestycji zanotowano w 2003 roku i były to 194 mln zł. Następnie spadek badanych wielkości w sektorze, który w największym stopniu kształtuje nakłady inwestycyjne (przemysłowym) badanego miasta, doprowadził do zmniejszenia ich ogólnej wartości do 131 mln zł w 2008 r. Szacuje się, że taka malejąca tendencja obserwowana będzie również przez następne 4 lata.

Rys. 4.61. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w Siedlcach

Według prognoz sytuacja w Siedlcach poprawi się dopiero od 2013 roku, kiedy to w trzech z sektorów gospodarki wartości nakładów inwestycyjnych zaczną wzrastać, najpierw w tempie 6% rocznie, a od 2035 roku zmniejszy się ono do 4%. Znaczenie badanego obszaru na tle całego woj. nieznacznie się poprawi i w 2050 roku powinno wynosić 0,84%.

Kobiety w Siedlcach są przeważającą grupą w migracjach. Obecnie odsetek ich waha się w granicach 55–56%, a w okresie prognozy jeszcze wzrośnie o 1 p.p. Do 2001 roku wahania liczby zameldowań i wymeldowań prezentowały się na korzyść miasta, czyli więcej było chętnych do zamieszkania w Siedlcach.

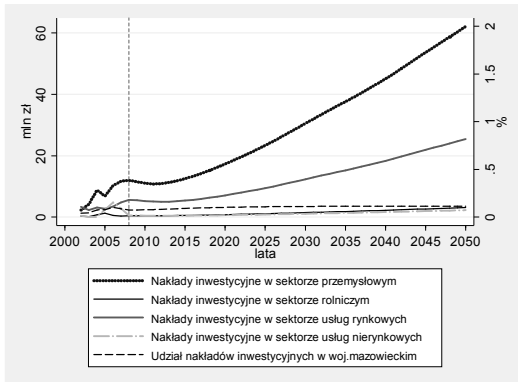

Rys. 4.62. Migracje w ruchu wewnętrznym w Siedlcach

Kolejne lata przyniosły już odwrócenie sytuacji, co w konsekwencji oznaczało ujemne saldo migracji. Najniższą wartość odnotowano w 2007 roku (-194 dla kobiet). Jak wynika z prognoz dysproporcje między zameldowaniami i wymeldowaniami będą jeszcze większe. Taką sytuację będzie można obserwować w grupach obu płci. Nieprzyjające warunki w Siedlcach spowodują, że w 2050 roku wśród kobiet na 610 wymeldowań zanotujemy tylko 343 zameldowania.

4.4.3. Powiat łosicki

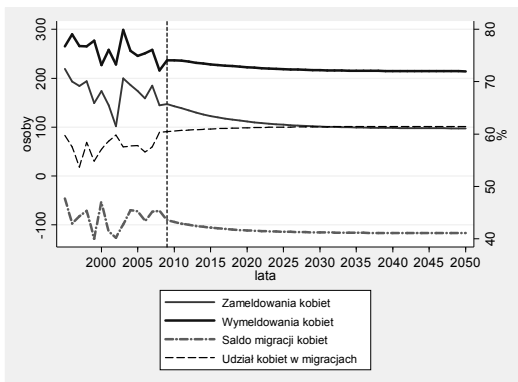
Kolejnym powiatem z badanego podregionu jest powiat łosicki. Tutaj nakłady inwestycyjne są jednymi z mniejszych w województwie. W 2007 roku łączna ich wartość z wszystkich sektorów gospodarki wyniosła 19 mln zł, co stanowiło zaledwie

Rys. 4.63. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie łosickim

w sektorze rolniczym. Nie wpłynie to jednak na zmianę udziału w ogólnym poziomie nakładów. Nadal dominującym sektorem pozostanie przemysłowy i to głównie wkład zainwestowanych w tę dziedzinę środków tworzył będzie ogólny obraz powiatu.

Rozpatrując sytuację migracji wewnętrznych kobiet w powiecie łosickim w okresie historycznym widoczne są wyraźne fluktuacje. Najmniejsza liczba zameldowań (102 kobiety) wystąpiła w 2002 roku, z kolei największa liczba wymeldowań rok później (299 kobiet).

Rys. 4.64. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie łosickim

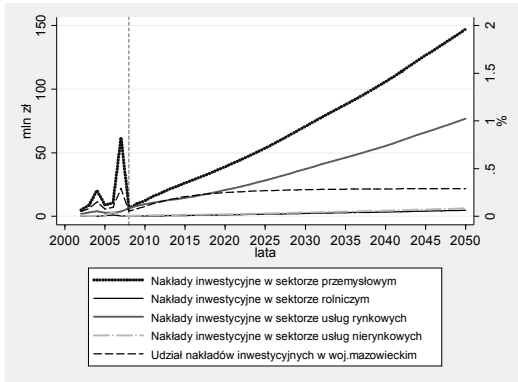
różne, przez co ujemne saldo migracji będzie coraz wyraźniejsze. W przypadku kobiet do 2050 roku wyniesie ono już 116 osób.

0,08% wkładu w sytuację obserwowaną w całym województwie mazowieckim. W kolejnych 4 latach pozycja badanego powiatu dodatkowo osłabnie. Stanie się tak poprzez spadki nakładów inwestycyjnych w każdym z sektorów w granicach 3–5% rocznie. Poprawa nastąpi dopiero od 2013 roku, kiedy to w każdej z dziedzin gospodarki funkcja obrazująca nakłady inwestycyjne cechować się będzie trendem rosnącym. Największe tempo wzrostu (8%) rocznie w latach 2015–2020 zanotowane zostanie

Obserwując zmiany w grupie płci żeńskiej można wnioskować na temat migracji całej populacji z prezentowanego obszaru, ponieważ ruch wewnętrzny kobiet stanowi około 60% ogólnego. Dodatkowo, jak wynika z prognoz, odsetek ten utrzyma się na takim poziomie w kolejnych latach. Jak wynika z rys. 4.64. w trakcie długookresowej prognozy liczba kobiet zmieniających miejsce zameldowania zacznie powoli się zmniejszać. Z tym, że tempo zmian wielkości zameldowań i wymeldowań będzie

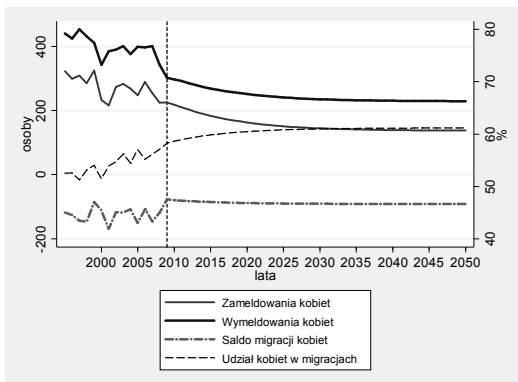
4.4.4. Powiat makowski

W 2007 roku nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie makowskim wyniosły blisko 67 mln zł. Była to największa wartość z dotychczas odnotowanych i blisko 3 razy większa niż rok wcześniej. Tę nietypową wartość badany obszar

Rys. 4.65. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie makowskim

Jak w większości z powiatów podregionu ostrołęcko-siedleckiego migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie makowskim osiągają ujemne saldo migracji, co jest charakterystyczne dla terenów wiejskich. Występuje wyraźna przewaga wymeldowań

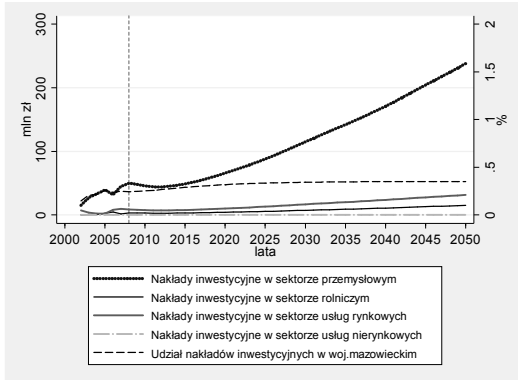

Rys. 4.66. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie makowskim

nad zameldowaniami i można ją pokazać na przykładzie grupy płci żeńskiej. W 1997 roku odsetek migrujących osób z powiatu makowskiego rozkładał się jeszcze równomiernie między kobiety i mężczyzn. Z kolei z każdym następnym rokiem udział kobiet się zwiększał. W 2016 roku przekroczył poziom 60%. Zarówno w okresie historycznym, jak i w kolejnych latach prognozy, liczba wymeldowań będzie znacznie większa niż zameldowań. Obie wielkości zbliżyły się do siebie jedynie w 1999 roku. Wtedy to ujemne saldo migracji było najmniejsze i wynosiło 86 kobiet. Według prognoz kolejne lata przyniosą stabilizację, a niekorzystne saldo ukształtuje się na poziomie 90 kobiet.

4.4.5. Powiat ostrołęcki

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach powiatu ostrołęckiego generują sektory: przemysłowy, rolniczy i usług rynkowych. Brak wkładu z sektora usług nierynkowych. Dodatkowo należy zaznaczyć, że z sektora przemysłowego pochodzi ponad

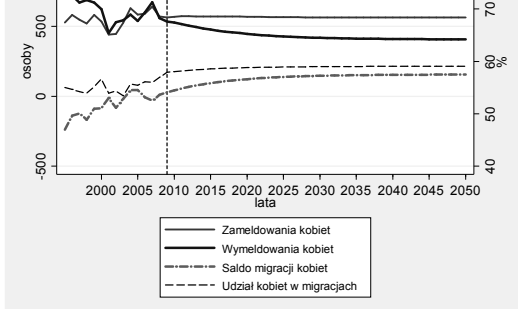

Rys. 4.67. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie ostrołęckim

80% ogólnych nakładów. Według prognoz inwestycje w powiecie ostrołęckim cechowała będzie tendencja rosnąca. Doprowadzi ona do zwiększenia ich rozmiarów w 2050 roku do poziomu 284 mln zł, czyli do 223 mln zł więcej niż w roku 2008. Wpływ na tak znaczne zmiany będzie miało tempo w początkowej fazie prognozy. Szacuje się, że w trzech z istotnych sektorów roczne tempo wzrostu od 2017 do 2028 roku będzie wynosiło po 6%. W kolejnych latach będzie ono słabło i od 2045 roku zmniejszy się do 3%

rocznie. Na znaczeniu w powiecie zyska sektor przemysłowy, który generował już będzie około 84% ogólnych nakładów inwestycyjnych.

Diagnostując sytuację w powiecie ostrołęckim w przypadku migracji wewnętrznych, można zauważyć, że do niedawna mieliśmy do czynienia z niekorzystną sytuacją (ujemne saldo migracji). Jednak od 2004 roku skala wymeldowań zrównała się ze

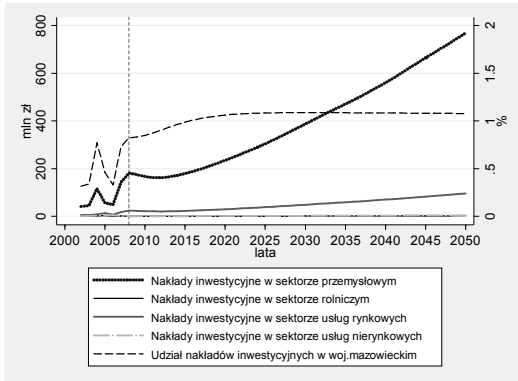

Rys. 4.68. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie ostrołęckim

a w 2050 roku wyniesie 408 osób, co w konsekwencji umocni dodatnie saldo migracji.

4.4.6. Powiat ostrowski

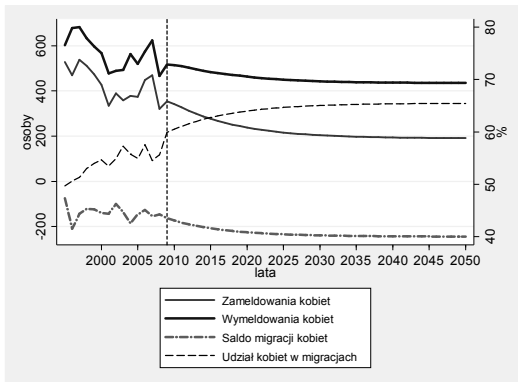
Nakłady inwestycyjne na terenie powiatu ostrowskiego w 2008 roku kształtowały się na poziomie 208 mln zł. Była to najwyższa ich wartość zanotowana dotychczas.

Rys. 4.69. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie ostrowskim

na tle województwa. Jego udział, jeśli chodzi o nakłady inwestycyjne w skali województwa, wynosi około 1%, co w porównaniu z innymi powiatami z podregionu jest wysoką wartością.

Od początku badanego okresu w powiecie ostrowskim mieliśmy do czynienia z przewagą wymeldowań nad zameldowaniami. Obie wielkości mimo wyraźnych wahań charakteryzowały się malejącą tendencją. W przypadku kobiet liczba wymeldowań dochodziła nawet to 682 osób rocznie, z kolei liczba zameldowań spadała do 321 osób rocznie. Największą wartość ujemne saldo migracji osiągnęło w 1996 roku i było to 206 kobiet. Według prognoz prezentowane

Rys. 4.70. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie ostrowskim

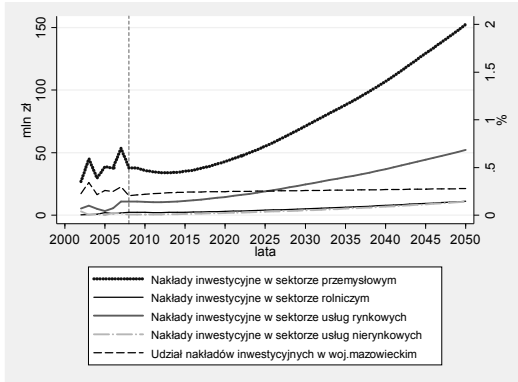
zmienne w kolejnych latach również cechowały się będą trendem malejącym. Dodatkowo tempo redukcji zameldowań będzie większe, co w konsekwencji determinować będzie powiększenie dysproporcji między tymi wielkościami. Jak wynika z badań mobilność kobiet jest znacząco większa niż mężczyzn w powiecie ostrowskim, a w okresie prognozy jeszcze się zwiększy. Udział kobiet w migracjach będzie jednym z większych w podregionie i wyniesie nawet 65%.

We wcześniejszych latach mieliśmy do czynienia ze znacznymi skokami tego typu wydatków. Głównym bodźcem tych fluktuacji były zmiany nakładów inwestycyjnych w sektorze przemysłowym. Jak wynika z rys. 4.69. jest to najlepiej rozwinięty sektor w tej części podregionu. Ponadto należy dodać, iż znaczenie nakładów inwestycyjnych w rolnictwie jest niewielkie. Poprzez dynamiczny rozwój w sektorze przemysłowym oraz co się z tym wiąże zwiększenie nakładów inwestycyjnych powiat ostrowski zyskuje na znaczeniu

W przypadku kobiet liczba wymeldowań dochodziła nawet to 682 osób rocznie, z kolei liczba zameldowań spadała do 321 osób rocznie. Największą wartość ujemne saldo migracji osiągnęło w 1996 roku i było to 206 kobiet. Według prognoz prezentowane zmienne w kolejnych latach również cechowały się będą trendem malejącym. Dodatkowo tempo redukcji zameldowań będzie większe, co w konsekwencji determinować będzie powiększenie dysproporcji między tymi wielkościami. Jak wynika z badań mobilność kobiet jest znacząco większa niż mężczyzn w powiecie ostrowskim, a w okresie prognozy jeszcze się zwiększy. Udział kobiet w migracjach będzie jednym z większych w podregionie i wyniesie nawet 65%.

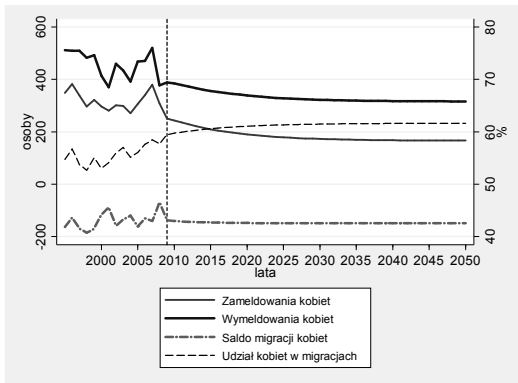
4.4.7. Powiat przasnyski

Diagnostując sytuację w powiecie przasnyskim pod względem nakładów inwestycyjnych można zauważyć wyraźne skoki w okresie historycznym. Pierwszy odnotowano w 2003 roku i wywołany był przez zwiększenie nakładów inwestycyjnych w sektorze przemysłowym i rolniczym. Z kolei drugi wyraźny skok wystąpił w 2007 roku, do którego bodziec wyszedł z sektora usług nierynkowych, w którym odnotowano ponad 9-krotny wzrost środków przeznaczonych na inwestycje. Według przewidywań pierwsza faza prognoz cechowała się będzie spadkami w każdym z sektorów. Przelamanie tej tendencji nastąpi od 2013 roku. Nakłady inwestycyjne najszybciej zaczną rosnąć w sektorze usług nierynkowych, gdzie średnioroczne tempo wzrostu wynosiło 13–14%. Przyczyniło się to do zwiększenia udziału tego sektora do 5%, czyli o 4 p.p. więcej niż w 2008 roku.

Rys. 4.71. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie przasnyskim

Podobnie jak i w większości powiatów należących do podregionu ostrołęcko-siedleckiego tak i w powiecie przasnyskim występuje problem ujemnego salda migracji. Liczba wymeldowań w ciągu całego dotychczasowego okresu była znacznie wyższa niż chęć osiedlenia się w prezentowanym powiecie. W 1997 r. i 2005 r. dysproporcje te przekroczyły nawet 300 osób. Analizując sytuację w powiecie przasnyskim można zauważyć, iż to kobiety częściej decydują się na zmianę miejsca zamieszkania. Ich udział w migracjach wewnętrznych z podregionu przasnyskiego ciągle wzrasta, a w okresie prognozy przekroczy 61%. Jak wynika z rys. 4.72. w przypadku kobiet liczba zameldowań i wymeldowań zacznie systematycznie się zmniejszać. Tempo zmian obu wielkości będzie podobne, dlatego też ujemne saldo migracji ustabilizuje się na poziomie około 150 kobiet rocznie.

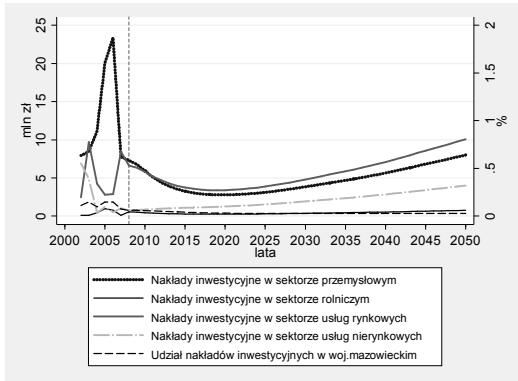

Rys. 4.72. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie przasnyskim

Tempo zmian obu wielkości będzie podobne, dlatego też ujemne saldo migracji ustabilizuje się na poziomie około 150 kobiet rocznie.

4.4.8. Powiat pułtuski

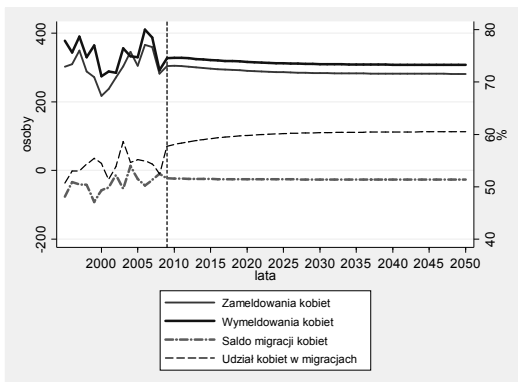
Rozpatrując nakłady inwestycyjne w powiecie pułtuskim w okresie historycznym widzimy, że w różnych sektorach ulegały odmiennym zmianom. Gdy w 2006 roku w sektorze przemysłowym osiągały najwyższą wartość (23 mln zł), to w sektorze

Rys. 4.73. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie pułtuskim

usług rynkowych mieliśmy do czynienia z jednym ze słabszych wyników (2,8 mln zł). Z kolei rok później sytuacja się odwróciła. Mianowicie sektor przemysłowy na inwestycje przeznaczył o 16 mln zł mniej niż rok wcześniej, a w sektorze usług rynkowych zanotowano blisko dwukrotny wzrost. Szacuje się, że przez kolejne 10 lat w obu sektorach zmienna obrazująca nakłady inwestycyjne cechowała się będącą malejącą tendencją. Będzie ona bardziej wyraźna w sektorze przemysłowym, przez co straci on swoją wiodącą pozycję na rzecz sektora usług rynkowych. Konfrontując rozmiary nakładów inwestycyjnych w powiecie pułtuskim w stosunku do całego woj. widzimy, iż jego pozycja jest mało znacząca.

Poddając analizie migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie pułtuskim można zauważyć, iż charakteryzowały się one wyraźnymi wahaniami. W przypadku płci żeńskiej zarysowywała się przewaga wymeldowań nad zameldowaniami. Wyjątkiem

Rys. 4.74. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie pułtuskim

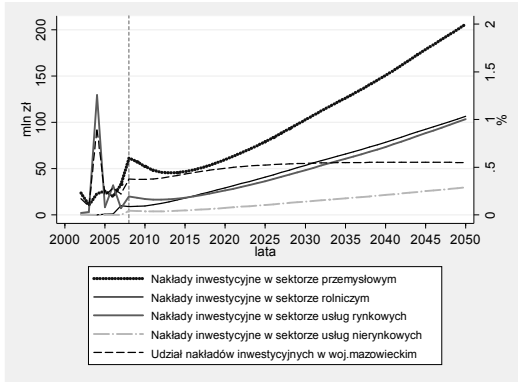
i wymeldowań, z tym, że przewagę będzie miał ten drugi ruch migracyjny. Większą mobilnością w badanym powiecie cechują się kobiety. Ich udział w ruchu wewnętrznym jest bliski 60%.

W tym miejscu należy dodać, że w sektorze usług rynkowych mieliśmy do czynienia z jednym ze słabszych wyników (2,8 mln zł). Z kolei rok później sytuacja się odwróciła. Mianowicie sektor przemysłowy na inwestycje przeznaczył o 16 mln zł mniej niż rok wcześniej, a w sektorze usług rynkowych zanotowano blisko dwukrotny wzrost. Szacuje się, że przez kolejne 10 lat w obu sektorach zmienna obrazująca nakłady inwestycyjne cechowała się będącą malejącą tendencją. Będzie ona bardziej wyraźna w sektorze przemysłowym, przez co straci on swoją wiodącą pozycję na rzecz sektora usług rynkowych.

W przypadku płci żeńskiej zarysowywała się przewaga wymeldowań nad zameldowaniami. Wyjątkiem był rok 2004, kiedy to saldo migracji osiągnęło dodatni bilans migracji (13 kobiet). W kolejnych latach znowu widoczna była przewaga wymeldowań. Po raz kolejny obie wielkości zbliżyły się do siebie w roku 2007, kiedy 293 kobiety z podregionu pułtuskiego zdecydowały się zmienić miejsce zamieszkania, a 10 kobiet mniej postanowiło osiedlić się na tym obszarze. Według długookresowych prognoz kolejne lata przyniosą powolne zmniejszanie się liczby zameldowań

4.4.9. Powiat siedlecki

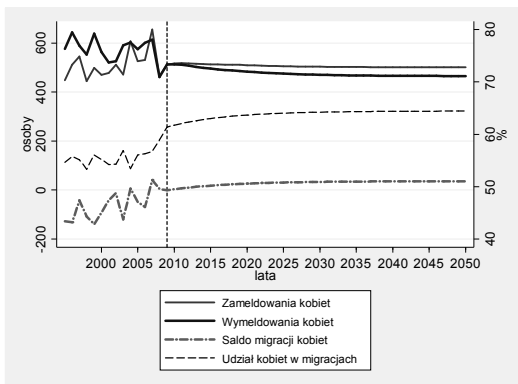
Biorąc pod uwagę nakłady inwestycyjne w powiecie siedleckim można zauważyć, iż gwałtownie one wzrosły do poziomu 152 mln zł w 2004 roku. Było to wynikiem ogromnego wzrostu zaobserwowanego w sektorze usług rynkowych. Jednakże

Rys. 4.75. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie siedleckim

prognoz wszystkie z sektorów zaczną zwiększać nakłady inwestycyjne, jednakże nie wpłynie to na istotną poprawę pozycji na tle woj. mazowieckiego. Udział nakładów inwestycyjnych w powiecie siedleckim stanowi 0,2%, a w 2050 roku – 0,5%.

Analizując migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie siedleckim, można zauważyć, iż zarysowywało się negatywne zjawisko ujemnego salda migracji. Liczba wymeldowań z powiatu w poszukiwaniu lepszych warunków była wyższa niż liczba zameldowań na tym obszarze. W przypadku kobiet pierwsze przełamanie ujemnego salda migracji nastąpiło w 2004 roku (6 osób). W kolejnych dwóch latach liczba zameldowań znacząco spadła, przez co znowu saldo migracji było ujemne. Rok 2007 był przełomowy, ponieważ od tego momentu saldo migracji w powiecie siedleckim jest dodatnie. Na początku prognozy różnica będzie w granicach 3 kobiet, lecz w jej końcowej fazie wzrośnie nawet do 35. Żeńska część

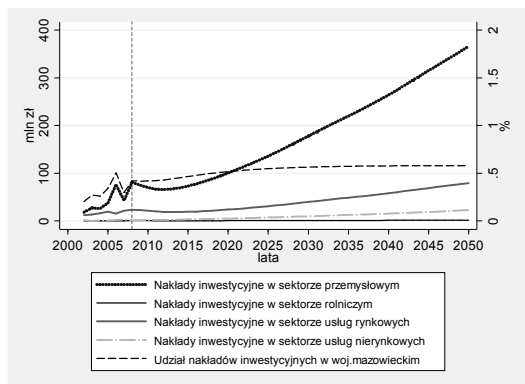

Rys. 4.76. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie siedleckim

społeczeństwa w powiecie siedleckim jest bardziej mobilna.

4.4.10. Powiat sokołowski

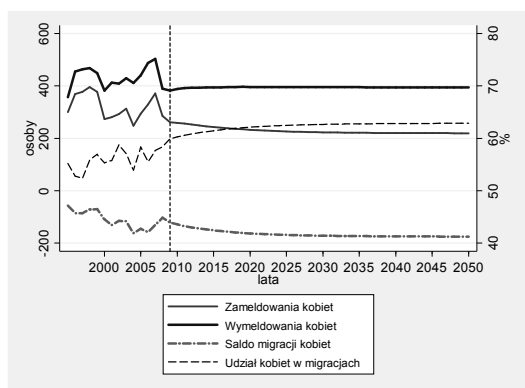
Nakłady inwestycyjne w powiecie sokołowskim charakteryzują się rosnącą tendencją. Jedyny spadek ich wartości zanotowano w 2007 roku (z 94 mln zł do 64 mln zł). Wywołany on został przez zmniejszenie nakładów inwestycyjnych w sektorze

Rys. 4.77. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie sokołowskim

Najistotniejsze znaczenie będzie miała rosnąca tendencja z sektora przemysłowego, stanowi on około 78% ogólnych nakładów z badanego powiatu. Zainwestowane pieniądze w tym sektorze w 2050 roku wzrosną do 366 mln zł.

Rozpatrując sytuację migracji w ruchu wewnętrznym, można zauważyć, iż obszar ten jest mało atrakcyjny dla społeczeństwa. Podstawą do takiego stwierdzenia jest

Rys. 4.78. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie sokołowskim

migracji powiększy się do 175 kobiet w 2050 roku. Charakterystyka migracji kobiet może zostać przeniesiona na obraz całej populacji, bowiem odsetek kobiet zmieniających miejsce zamieszkania wynosi około 62%.

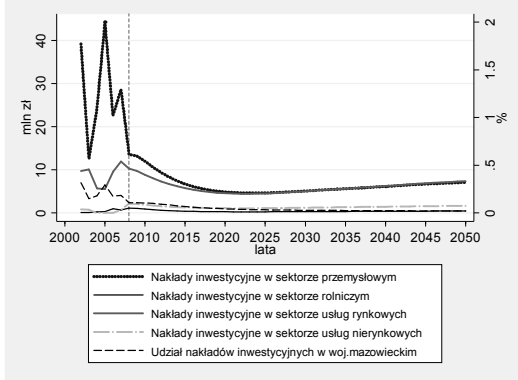
przemysłowym i rolniczym. W następnym roku oba sektory już odrobiły straty. Jednak, jak wynika z prognoz długookresowych, pierwsze 4 lata także przyniosą spadek środków przeznaczonych na inwestycje. Jedyną gałęzią gospodarki, która utrzyma rosnącą tendencję z okresu historycznego, będzie sektor usług nierynkowych. Szacuje się, iż średnioroczny wzrost do 2017 roku utrzyma się w nim na poziomie 12%. W drugiej części prognozy nakłady inwestycyjne zaczną zwiększać także pozostałe sektory.

ujemne saldo migracji. Biorąc pod uwagę żeńską część ludności z powiatu w 2008 roku na 390 wymeldowań zanotowano 186 zameldowań. Jednak nie były to największe dysproporcje między tymi wielkościami. Najwyższy poziom ujemnego salda migracji odnotowano w 2004 roku i były to 163 osoby. Według przewidywań, w kolejnych kilku latach poprzez niewielki wzrost poziomu wymeldowań oraz słabnący

zapal do osiedlenia się na terenie powiatu sokołowskiego, ujemne saldo

4.4.11. Powiat węgrowski

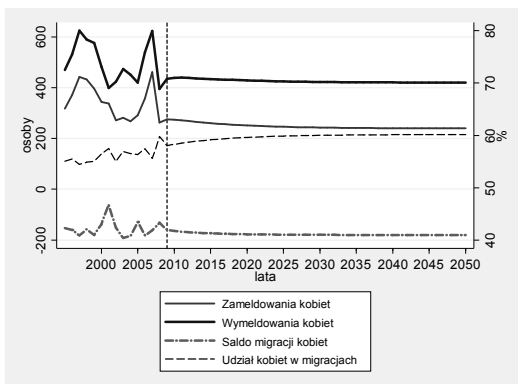
Obserwując rynek w powiecie węgrowskim, można zauważyć wyraźne wahania nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach. Środki przeznaczane na ten cel oscylowały od 20 do 50 mln zł rocznie. Główne wzrosty notowane były w sektorze usług

Rys. 4.79. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie węgrowskim

przyniosą niewielki (średnio 2%) wzrost pieniędzy przeznaczanych na inwestycje. Poprzez takie zmiany powiat węgrowski stanie się mało znaczący na tle woj. mazowieckiego. Jego udział w ogólnych nakładach inwestycyjnych zmniejszy się do 0,02% w 2050 roku.

Badając migracje kobiet w okresie historycznym wyraźnie zaznaczało się zjawisko ujemnego salda. Zbliżenie wartości zameldowań i wymeldowań odnotowano jedynie w 2001 roku, kiedy to przewaga tych drugich wynosiła 61 osób i w 2008 roku,

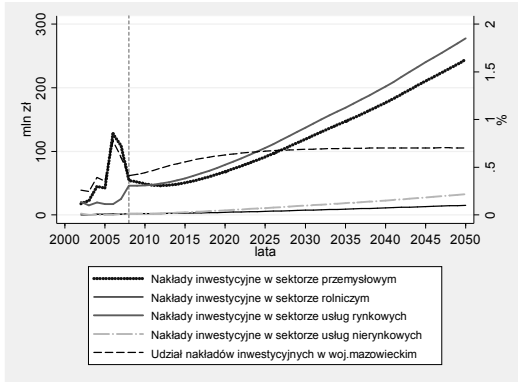
Rys. 4.80. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie węgrowskim

rynkowych, a największe spadki w sektorze przemysłowym. Głównie to te dwa sektory determinowały ogólne nakłady inwestycyjne w powiecie. W 2008 roku udział sektora przemysłowego wynosił 50%, gdzie we wcześniejszych latach dochodził nawet do 88%, a sektora usług rynkowych 38%. Według szacunków w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy, aż do 2021 roku funkcja obrazująca nakłady inwestycyjne z powiatu węgrowskiego cechowała się będącym trendem. Dopiero kolejne lata

przyniosą niewielki (średnio 2%) wzrost pieniędzy przeznaczanych na inwestycje. Poprzez takie zmiany powiat węgrowski stanie się mało znaczący na tle woj. mazowieckiego. Jego udział w ogólnych nakładach inwestycyjnych zmniejszy się do 0,02% w 2050 roku. Badając migracje kobiet w okresie historycznym wyraźnie zaznaczało się zjawisko ujemnego salda. Zbliżenie wartości zameldowań i wymeldowań odnotowano jedynie w 2001 roku, kiedy to przewaga tych drugich wynosiła 61 osób i w 2008 roku, kiedy wynosiła 132 osoby. Przewiduje się, iż w kolejnych latach wewnętrzny ruch migracyjny ustabilizuje się. Liczba zameldowań do 2050 roku zmaleje o 24 osoby w porównaniu do poziomu z roku 2008 i w takim samym tempie zmniejszy się liczba wymeldowań. Ujemne saldo migracji ukształtuje się na poziomie 180 kobiet. Kobiety z powiatu węgrowskiego częściej zdecydowały się na zmianę miejsca zamieszkania niż mężczyźni. Ich odsetek w migracjach wzrośnie z 55% w 2007 r. do 60% w 2025 r.

4.4.12. Powiat wyszkowski

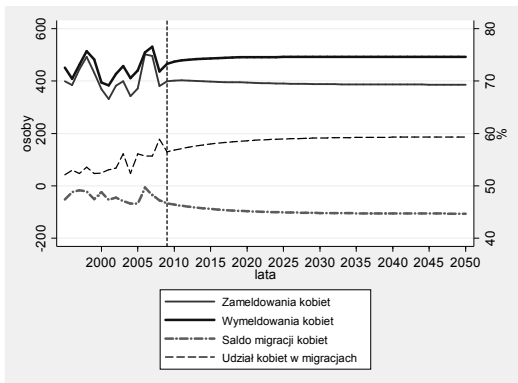
Najwyższą wartość nakładów inwestycyjnych w powiecie wyszkowskim zanotowano w 2006 roku i było to 146 mln zł. Głównymi sektorami determinującymi ich wielkość są dwa sektory gospodarcze: przemysłowy i usług rynkowych. Udział pozostałych dwóch sektorów jest znikomy, na poziomie około 2%. Według przeprowadzonych długookresowych prognoz w kolejnych latach nakłady inwestycyjne w poszczególnych sektorach będą wzrastać. Największym tempem wzrostu charakteryzowała się będzie gałąź zajmująca się usługami rynkowymi. W tym przypadku wartość inwestycji w 2050 roku wzrośnie do 277 mln zł rocznie, a omawiany sektor stanie się dominujący w powiecie. Drugi z kolei będzie sektor przemysłowy, który na inwestycje w 2050 r.

Rys. 4.81. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie wyszkowskim

powinien już przeznaczać 244 mln zł. Rosnąca tendencja, jaką cechować będą się nakłady inwestycyjne w powiecie węgrowskim, nie poprawi znacząco wizerunku powiatu na tle województwa. Udział nakładów wzrośnie jedynie o 0,2 p.p. do 0,7%.

Cechą charakterystyczną dla migracji w ruchu wewnętrznym w powiecie wyszkowskim jest porównywalna liczba zameldowań i wymeldowań. Kobiety na tym obszarze wykazują większą mobilność niż mężczyźni. Ich partycypacja w migracjach wynosi ponad 50%, a w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy wzrośnie do 60%. Rozpatrując grupę kobiet, można zauważyć, iż od 2003 roku zaczyna się zarysowywać przewaga wymeldowań nad zameldowaniami. Ujemne saldo migracji wynosiło wówczas 56 kobiet, a w kolejnych latach na skutek wzrostu liczby wymeldowań kobiet powinno jeszcze wzrosnąć. Według prognoz od 2023 r. ujemne saldo migracji przekroczy nawet 100 osób.

Rys. 4.82. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie wyszkowskim

Zdolność rynku pracy do kreowania stanu równowagi między zapotrzebowaniem na pracę, a wielkością zasobu siły roboczej uzależniona jest między innymi od wartości produktu krajowego brutto. Według przeprowadzonych długookresowych prognoz

w przypadku podregionu ostrołęcko-siedleckiego wartość PKB w cenach bieżących cechowała się będzie tendencją rosnącą. Jednakże konfrontując jego wartość na tle całego województwa mazowieckiego widzimy, iż znaczenie badanego obszaru osłabnie. Tempo zmian będzie niższe niż w przypadku wzrostu PKB w województwie. Jest to jeden z wyznaczników stanu i rozwoju gospodarki, który pokazuje słabnącą pozycję podregionu.

Słabą pozycję badanego obszaru obrazują również nakłady inwestycyjne. Ich udział w ogólnej puli, jaka jest przeznaczana na inwestycje w woj. mazowieckim, wynosi zaledwie 5%. Największy wkład w to przypisywany jest sektorowi przemysłowemu. Tak też w większości powiatów dominującą dziedziną gospodarki w przeznaczaniu pieniędzy na inwestycje jest właśnie przemysł, jedyne wyjątki zaobserwować można w powiecie wyszkowskim i pułuskim, gdzie szacuje się, że dominującą pozycję przejmie sektor usług rynkowych. Z kolei, jak wynika z prognoz, największym tempem wzrostu nakładów inwestycyjnych charakteryzował się będzie sektor rolniczy. Rozpatrując nakłady inwestycyjne w podregionie można zauważyć, iż wyróżniającym się powiatem jest powiat ostrowski oraz dwa miasta na prawach powiatu: Ostrołęka oraz Siedlce. Z kolei najsłabiej inwestującymi powiatami są: węgrowski i pułuski.

Kolejną z kategorii podlegających predykcji w ramach prezentowanego opracowania są migracje w ruchu wewnętrznym. Badany podregion cechuje dużo większa mobilność kobiet. One częściej decydują się na zmianę miejsca zamieszkania. Analizując badany obszar widzimy, iż przeważają wymeldowania nad zameldowaniami. Ta niekorzystna dla regionu sytuacja jest wypadkową wielu czynników. Według prognoz ujemne saldo migracji będzie jeszcze powiększało swoje rozmiary w kolejnych latach. Jedynie powiaty siedlecki oraz ostrołęcki będą mogły się pochwalić dodatnim saldem migracji. Te regiony zachowają swoją atrakcyjność, przez co chęć osiedlenia się na tych obszarach będzie większa, aniżeli chęć zmiany miejsca zamieszkania przez tamtejsze społeczeństwo.

Jednym z czynników będącym bodźcem do zmiany miejsca zamieszkania dla obecnego społeczeństwa mogą być wynagrodzenia. Przewiduje się stopniowy wzrost wynagrodzeń, lecz tempo zmian będzie dużo niższe od rosnących zarobków w woj. mazowieckim. Wynagrodzenia w podregionie ostrołęcko-siedleckim będą niższe o 31% od średniej wojewódzkiej.

4.5. Trendy gospodarcze w podregionie radomskim

Podregion radomski jest trzecim co do wielkości regionem położonym w południowej części woj. mazowieckiego. Zajmuje on powierzchnię 5763 km². Obszar ten zamieszkuje 621 314 mieszkańców. Pod względem liczby ludności sklasyfikowany jest na ostatnim miejscu ze wszystkich podregionów leżących w granicach województwa. Podregion radomski podzielony jest na 7 powiatów: białobrzeski, kozienicki, lipski, przysuski, radomski, szydlowiecki i zwoleński oraz jedno miasto na prawach powiatu – Radom¹¹¹.

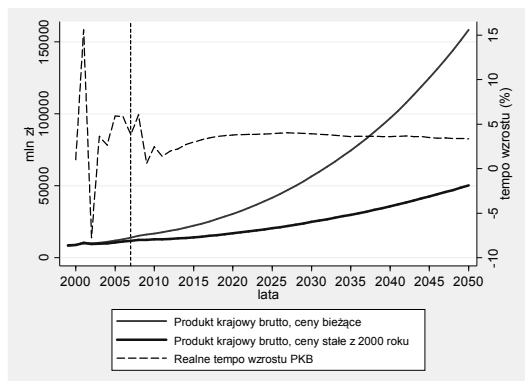
Od dłuższego czasu na badanym obszarze mamy do czynienia ze zmniejszającą się liczbą ludności. Zmniejszyła się ona prawie o 8899 osób w porównaniu do roku 2002. Możemy powiedzieć, iż w przypadku podregionu radomskiego mamy do czynienia ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Potwierdza to struktura ludności według grup ekonomicznych. Niski oraz systematycznie zmniejszający się odsetek stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 15 lat), 16%, tj. o 3 p.p. mniej niż w 2002 roku. Spadek wielkości przyszłych potencjalnych zasobów pracy, jaki widoczny jest w tej grupie w kolejnych latach, nie zapowiada dobrej sytuacji na kolejne. Udział ludności w wieku produkcyjnym (15–59 dla kobiet i 15–49 dla mężczyzn) wzrósł o 3 p.p. w porównaniu do roku 2002 i w 2008 roku wyniósł 68%. Natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym z 15,5% w 2002 roku zwiększył się do 16,1% w 2008 roku. Niekorzystne zmiany liczby ludności w grupach ekonomicznych mają swój wyraz we wskaźnikach obciążenia demograficznego. W 2008 roku w województwie na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypada 80 osób w wieku produkcyjnym. Z kolei na 100 osób w wieku nieprodukcyjnym przypada 57 osób w wieku produkcyjnym.

W 2008 roku na radomskim rynku pracy zarejestrowanych było 95 140 pracujących. Z kolei liczba bezrobotnych w 2008 roku wynosiła 51 967 osób. Zasób siły roboczej tego obszaru w porównywalnych częściach tworzą grupy obu płci. Odsetki te nie przekładają się również na udział w tworzeniu szarej strefy. Bezrobotni z podregionu radomskiego to częściej mężczyźni. Ich odsetek wynosi około 52%¹¹².

¹¹¹ GUS, BDR, www.stat.gov.pl; wybrane dane o podregionach woj. mazowieckiego [data dostępu: 15.08.2010].

¹¹² GUS, BDR, www.stat.gov.pl; dane dot. ludności oraz rynku pracy [data dostępu: 15.08.2010].

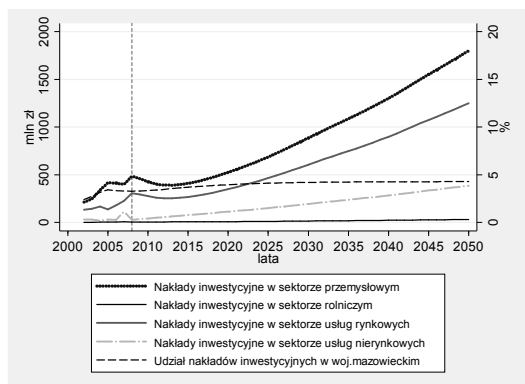
Wartość produktu krajowego brutto w cenach bieżących w 2007 roku wyniosła 13 885 mld zł. Poddając analizie okres historyczny, można zauważyć, iż wartość PKB charakteryzowała się trendem rosnącym. Jedyne wyjątek, załamanie tej wzrostowej

Rys. 4.83. Produkt krajowy brutto w podregionie radomskim

konfrontując tę obserwowaną w podregionie radomskim sytuację z tempem zmian, jakie jest prognozowane dla woj. mazowieckiego, uwidacznia się jego słabnąca pozycja. W 2007 roku udział PKB w cenach bieżących kształtował się na poziomie 5,4%, a w 2050 roku wartość ta ulegnie redukcji do 4,9%.

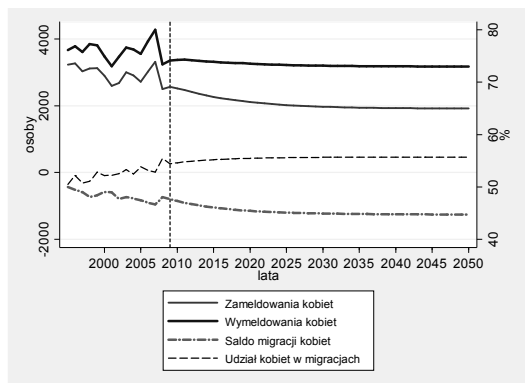
Nakłady inwestycyjne w podregionie radomskim w głównej części tworzone są przez dwa sektory gospodarcze: przemysłowy (69%) i usług rynkowych (22%). Inwestycji na największą skalę dokonano w 2007 roku, kiedy to wartość nakładów przeznaczonych na ten cel wyniosła 1076 mld zł. Wówczas we wszystkich

Rys. 4.84. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w podregionie radomskim

w następnych fazach prognozy nakłady inwestycyjne wyraźnie charakteryzować się będą rosnącym trendem. Udział nakładów inwestycyjnych z prezentowanego obszaru na tle woj. w okresie prognozy nieznacznie wzrośnie do 5,5% w 2050 roku.

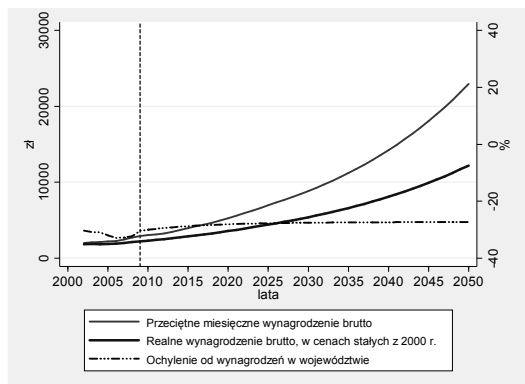
Wszystkie wyżej przedstawione argumenty mówiące o słabnącej roli podregionu radomskiego potwierdzają się także w migracjach w ruchu wewnętrznym. Występuje tu bowiem ujemne saldo migracji. Można je przedstawić za pomocą migracji kobiet,

Rys. 4.85. Migracje w ruchu wewnętrznym w podregionie radomskim

migracji zwiększy swoje rozmiary. W 2050 roku w gronie kobiet wyniesie ono już 1259 osób.

Rozpatrując poziom wynagrodzeń za pracę z podregionu radomskiego, można zauważyć, iż z każdym następnym rokiem ich wartość wzrastała. W 2008 roku osiągnęły one poziom 2732 zł i była to wartość o 11% wyższa w porównaniu do roku

Rys. 4.86. Wynagrodzenia w podregionie radomskim

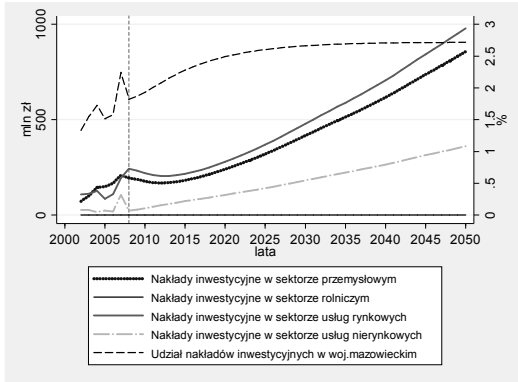
poziomie 27–28%. Może to być jeden z czynników decydujących o atrakcyjności regionu.

ponieważ, jak wynika z przeprowadzonych analiz, ta część społeczeństwa wykazuje się większą mobilnością. Udział kobiet wśród migrantów kształtuje się na poziomie 55%. Największą różnicę pomiędzy wymeldowaniami i zameldowaniami w przypadku grupy kobiet zanotowano w 2007 roku i było to 958 osób. Szacuje się, że w kolejnych latach zarówno skala zameldowań, jak i wymeldowań, będzie się zmniejszać. Z tym, że tempo zmian w przypadku zameldowań będzie trochę wyższe, przez co ujemne saldo

wcześniejszego. Jak wynika z przeprowadzonych długookresowych prognoz przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto do 2050 roku wzrośnie ponad 8-krotnie w porównaniu do poziomu z roku 2007. Z kolei w tym samym czasie realne wynagrodzenie brutto w cenach stałych z 2000 roku wzrośnie około 5-krotnie. Zestawiając poziom wynagrodzeń z podregionu radomskiego na tle woj. mazowieckiego, zauważyć można ujemne odchylenie od tej wartości. W okresie prognozy kształtowało się ono będzie na po-

4.5.1. Radom

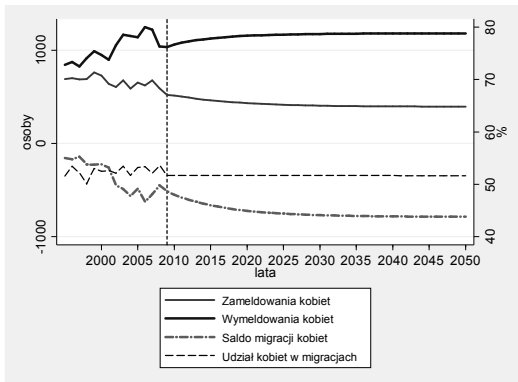
Nakłady inwestycyjne dla miasta Radom tworzą 3 sektory gospodarcze. Ze względu na typowo miejski charakter obszaru, inwestycje rolnicze są mało istotne. Analizując okres historyczny, można zauważyć, iż wartości zainwestowanych pieniędzy ulegały wzrostom, ale i zanotowano dwa spadki.

Rys. 4.87. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w Radomiu

ni się również do umocnienia pozycji powiatu w skali całego województwa. Udział nakładów wzrośnie do 2,7%.

Jak wynika z rys. 4.88. poddając analizie migracje w ruchu wewnętrznym w Radomiu zarysowuje się negatywna sytuacja. Mianowicie zwiększa się skala ujemnego salda migracji. W przypadku kobiet w 1997 roku na 687 zameldowań zanotowano 829 wymeldowań.

Rys. 4.88. Migracje w ruchu wewnętrznym w Radomiu

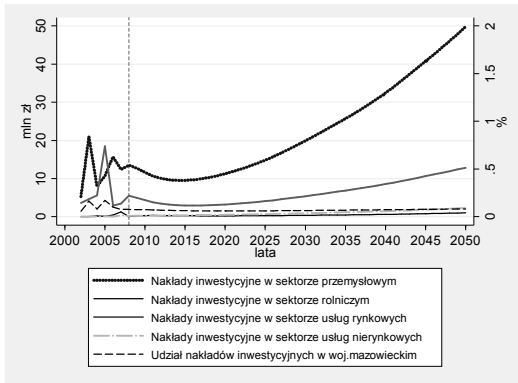
W pierwszym przypadku i tempo spadku w drugim będzie mniejsze niż w okresie historycznym. Niemniej jednak nie zmienia to faktu, iż do 2050 roku dysproporcje między tymi zmiennymi wzrosną do 787 kobiet.

Udział ulegały wzrostom, ale i zanotowano dwa spadki. Największy wzrost odnotowano w roku 2007 (72%). Tak istotna poprawa skali nakładów inwestycyjnych zawdzięczana jest sektorowi usług nierynkowych, gdzie wzrost poziomu w porównaniu do roku wcześniejszego był 4-krotnie wyższy. Szacuje się, iż w kolejnych latach dominującą pozycję w Radomiu zajmie sektor usług rynkowych. Stanowił on będzie 39% ogólnych nakładów inwestycyjnych w tym mieście. Rosnąca tendencja nakładów inwestycyjnych przyczyni

ni się również do umocnienia pozycji powiatu w skali całego województwa. Udział nakładów wzrośnie do 2,7%.
Jak wynika z rys. 4.88. poddając analizie migracje w ruchu wewnętrznym w Radomiu zarysowuje się negatywna sytuacja. Mianowicie zwiększa się skala ujemnego salda migracji. W przypadku kobiet w 1997 roku na 687 zameldowań zanotowano 829 wymeldowań. W kolejnych latach różnica między tymi wielkościami ulegała dodatkowo zwiększeniu. Coraz mniej osób zgłaszało swoje aspiracje do osiedlenia się w Radomiu, a z drugiej strony wzrastała liczba wyjazdów na pobyt stały z tego miasta. Rozpatrując grupę kobiet, ujemne saldo migracji największą wartość osiągnęło w 2006 roku (626 osób). Dodatkowo, jak wynika z prognoz na kolejne lata, tendencje charakteryzujące liczbę wymeldowań i zameldowań nie ulegną zmianie. Z tym, że tempo wzrostu

4.5.2. Powiat białobrzeski

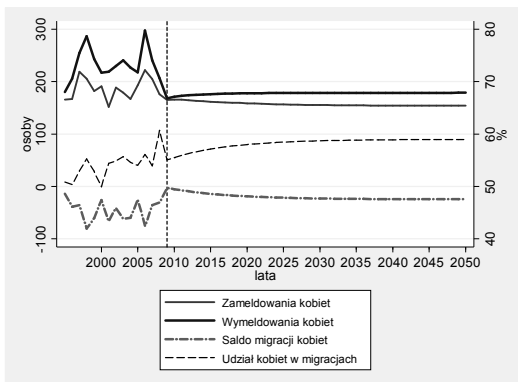
Rozpatrując sytuację wartości środków przeznaczanych na inwestycje w powiecie białobrzeskim, zauważyć można, iż ulegała ona wyraźnym fluktuacjom. Nakłady inwestycyjne najwyższą wartość osiągnęły w 2005 roku i było to 29 mln zł,

Rys. 4.89. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie białobrzeskim

przypisany będzie sektorowi przemysłowemu, którego udział na tle powiatu wzrośnie do 76% do 2049 roku. W okresie prognozy środki na inwestycje zaczną pojawiać się w sektorze rolniczym i usług nierynkowych. Ich udział będzie nadal mało istotny.

W przypadku powiatu białobrzeskiego różnica w aktywności migracyjnej między męską i żeńską częścią społeczeństwa jest wyraźna. W 2008 roku udział kobiet w migracjach w ruchu wewnętrznym osiągnął poziom 60%. W okresie historycznym dominującym kierunkiem migracji były wymeldowania. Ich liczba z roku na rok ulegała wahaniom (od 180 w 1995 nawet do 298 w 2006). Podobnym fluktuacjom ulegała liczba zameldowań, z tym, że skala zjawiska była już mniejsza (152–222 kobiety). Wahania obu zmiennych w 2008 roku doprowadziły do tego, iż w 2008 roku ujemne saldo migracji zmniejszyło się tylko do 3 osób. Jak wynika z prognoz, w kolejnych latach stanowiących okres prognozy ujemne saldo migracji nie utrzyma się na tym poziomie i zwiększy

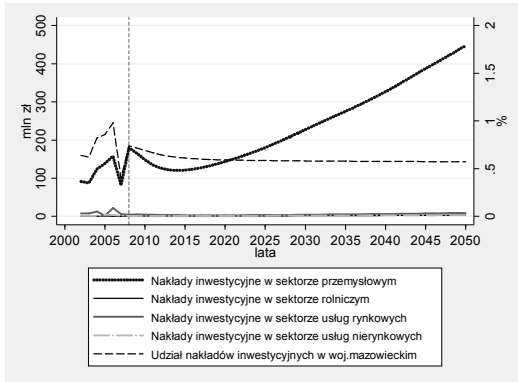

Rys. 4.90. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie białobrzeskim

szy swoje rozmiary w 2050 roku do 24 kobiet.

4.5.3. Powiat kozienicki

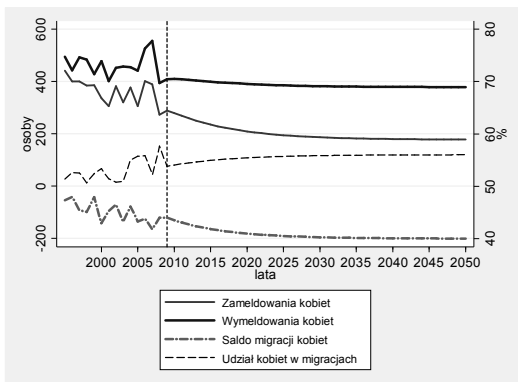
Kolejnym powiatem poddawanym analizie pod względem wartości nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach jest powiat kozienicki. Tutaj badaną cechą determinuje jedynie sektor przemysłowy. Udział pozostałych w ogólnych nakładach inwestycyjnych z badanego obszaru w 2007 roku wynosił zaledwie 9%.

Rys. 4.91. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie kozienickim

poprzez wzrost nakładów inwestycyjnych w sektorze przemysłowym, który stanie się praktycznie jedynym przeznaczającym na to pieniądze (97%), udział nakładów w woj. mazowieckim utrzyma się na poziomie 0,57% do 2050 roku.

Dokonując analizy migracji w ruchu wewnętrznym w powiecie kozienickim zarysowuje się przewaga wymeldowań nad zameldowaniami. Sytuację tę można zobrazować charakteryzując grupę kobiet, które częściej partycypują w ruchach migracyjnych.

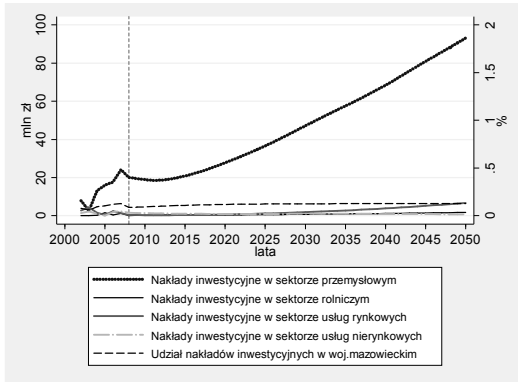
Rys. 4.92. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie kozienickim

w 2007 roku wynosił zaledwie 9%. Ogólna wartość środków skierowanych na inwestycje z roku na rok się zwiększała i w 2006 roku wyniosła już 184 mln zł. Jednak w kolejnym roku nastąpiło załamanie tej rosnącej tendencji, a wartość nakładów zmniejszyła się do 90 mln zł. Według prognoz poziom inwestycji do 2014 roku również będzie cechowała malejąca tendencja. Jednakże następną fazą prognozy będzie to już stopniowy wzrost poziomu inwestycji. Szacuje się, iż

poprzez wzrost nakładów inwestycyjnych w sektorze przemysłowym, który stanie się praktycznie jedynym przeznaczającym na to pieniądze (97%), udział nakładów w woj. mazowieckim utrzyma się na poziomie 0,57% do 2050 roku. W 2007 roku ujemne saldo migracji wynosiło 165 kobiet i rozpatrując dotychczasowy okres był to największy ubytek migracyjny netto w tej grupie. Jednakże jak wynika z rys. 4.92. kolejne lata prognozy przyniosą jeszcze większe rozmiary tego negatywnego zjawiska. Przyczyni się do tego zmniejszająca się w wysokim tempie liczba zameldowań. Wśród kobiet do 2050 roku dysproporcje między badanymi wielkościami wyniosą już 200 osób.

4.5.4. Powiat lipski

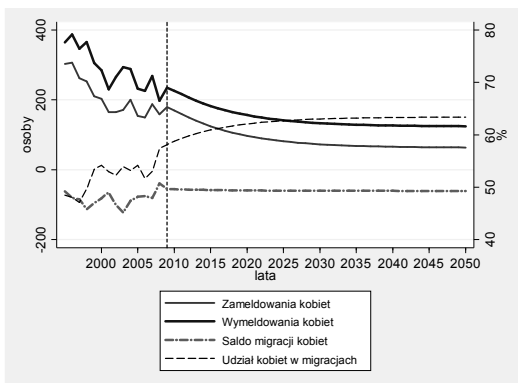
Analizując nakłady inwestycyjne w powiecie lipskim można dostrzec, że stanowią one zaledwie 0,1% w całym woj. mazowieckim. Do tak niskiego odsetka może przyczyniać się fakt, iż jedynie jeden z sektorów gospodarki ma realny wpływ na skalę inwestycji w przedsiębiorstwach.

Rys. 4.93. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie lipskim

w końcowym etapie prognozy zmniejszy się ono o połowę. Dominującą pozycję umocni sektor przemysłowy, z którego już będzie pochodziło 91% ogólnych nakładów inwestycyjnych z powiatu.

Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie lipskim osiągają ujemne saldo. Sytuację tę można obserwować na przykład na grupie kobiet, której udział w badanym procesie w 2007 roku wynosił 53%.

Rys. 4.94. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie lipskim

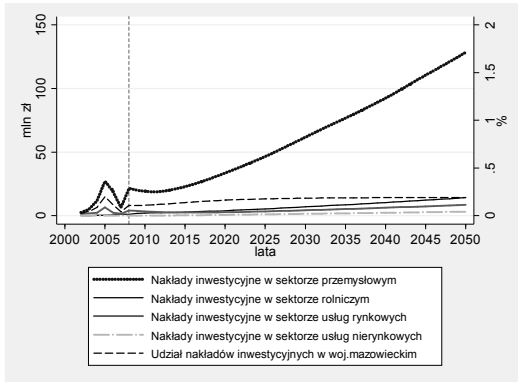
W przypadku kobiet liczba wymeldowań rocznie będzie wyższa o 60 osób od liczby zameldowań na tym obszarze.

lę inwestycji w przedsiębiorstwach. Sektor przemysłowy generuje około 90% ogólnych środków na takie cele. Najwyższą wartość w powiecie lipskim zanotowano w 2007 roku i było to 29 mln zł. Podobnie jak w większości przypadków z podregionu radomskiego kolejne kilka lat przyniesie zmniejszenie nakładów inwestycyjnych. Badana cecha zacznie się charakteryzować tendencją rosnącą od 2013 roku. Na początku tempo zmian dochodzić będzie do 6% rocznie lecz

Z kolei według prognostów, następne lata jeszcze bardziej uwidoczną tę przewagę. A odsetek kobiet w migracjach wewnętrznych wzrośnie nawet do 63% od 2030 roku. W przypadku kobiet zarówno liczba zameldowań, jak i liczba wymeldowań, cechuje się tendencją malejącą. Taki obraz obu tych wielkości będziemy widzieć także w kolejnych latach stanowiących okres prognozy. Ujemne saldo migracji ustabilizuje się na równym poziomie w ciągu całego okresu prognoz.

4.5.5. Powiat przysuski

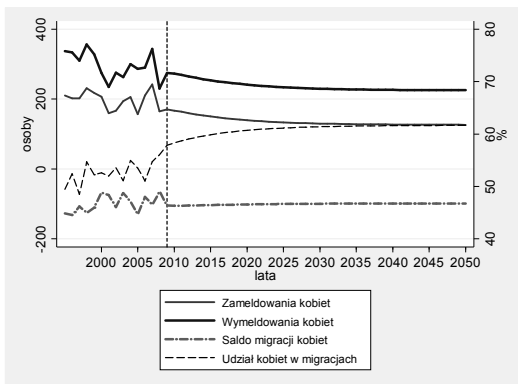
Najwyższy poziom nakładów inwestycyjnych w powiecie przysuskim zarejestrowano w roku 2005 (34 mln zł), z czego 27 mln przeznaczono zostało na przedsiębiorstwa w sektorze przemysłowym i 7 mln zł w sektorze usług rynkowych. Kolejne

Rys. 4.95. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie przysuskim

4 lata. Następną fazą prognoz cechowała się już będzie rosnącą tendencją obrazującą wydatki inwestycyjne. W sektorze przemysłowym do 2050 roku wzrosną one do 154 mln zł, co będzie stanowiło 83% ogólnych nakładów z powiatu.

Powiat przysuski jest kolejnym powiatem, gdzie występuje zjawisko ujemnego salda migracji. W przypadku żeńskiej części ludności największą liczbę zameldowań zanotowano w 2007 roku (242 osoby). Jednakże równocześnie w tym roku wysoka

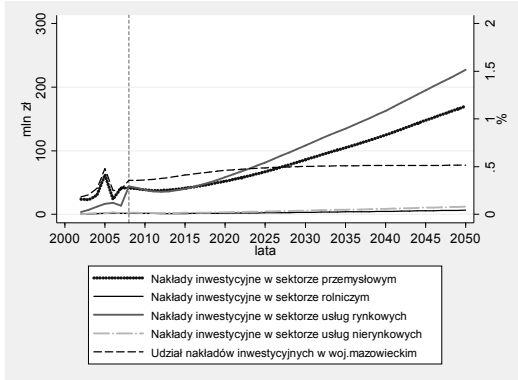
Rys. 4.96. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie przysuskim

była liczba wymeldowań (344 osoby). Obie wielkości najbardziej zbliżyły się do siebie w 2008 roku, a ujemne saldo migracji zmniejszyło się do 65 osób. Według przeprowadzonych prognoz w kolejnych latach taka sytuacja się nie utrzyma. Skok liczebności wymeldowań nie będzie miał odzwierciedlenia w liczbie zameldowań, przez co ujemne saldo migracji znowu będzie istotne. W przypadku kobiet w początkowej fazie prognozy będzie to 105 osób, a w końcowych latach badanego okresu liczba ta zmniejszy się

do 6 osób. Kobiety częściej decydują się na zmianę miejsca zamieszkania (ich udział wzrośnie do 61%).

4.5.6. Powiat radomski

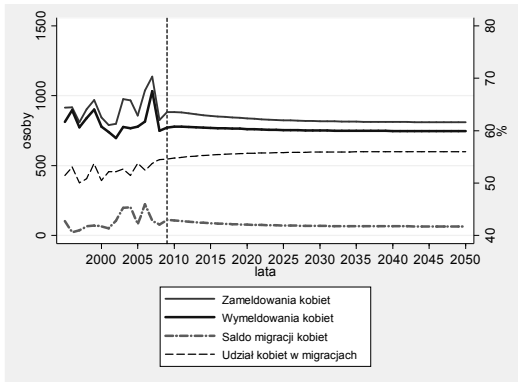
Do 2008 roku wyróżniającym się sektorem ekonomicznym z powiatu radomskiego był sektor przemysłowy. Skupiał on około 70% nakładów inwestycyjnych z tego obszaru. W 2008 roku po ponad dwukrotnym wzroście w porównaniu do roku wcześniejszego dołączył do niego sektor usług rynkowych. Te dwie gałęzie gospodarki determinowały około 95% środków skierowanych na inwestycje w przedsiębiorstwach powiatu radomskiego. Szacuje się, iż w kolejnych latach tempo wzrostu w sektorze usług rynkowych będzie największe z obserwowanych, przez co to właśnie ten sektor stanie się dominujący (55%).

Rys. 4.97. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie radomskim

wzrośnie o 0,2 p.p. i w 2050 roku wyniesie 0,5%.

Jak wynika z rys. 4.98. największa liczba zameldowań oraz jednocześnie wymeldowań w powiecie radomskim została zanotowana w 2007 roku. Jak w niewielu z obszarów należących do podregionu radomskiego tutaj wystąpiło dodatnie saldo migracji.

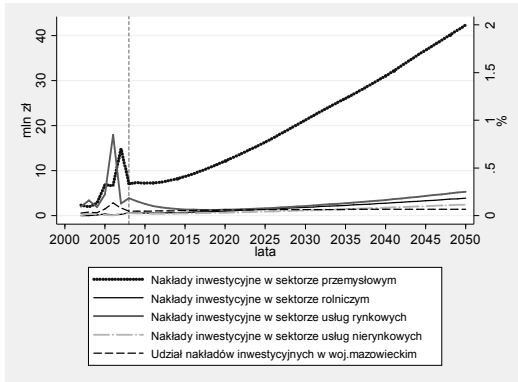

Rys. 4.98. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie radomskim

Wspólną cechą z innymi obszarami jest partycypacja kobiet w migracje. Mobilność kobiet z powiatu radomskiego szacowana jest na 55%. Rozpatrując okres historyczny, można zauważyć, iż największe rozmiary dodatniego salda migracji przypadają na lata 2002–2006, kiedy to jego wartość dochodziła do 200 kobiet. Szacuje się, iż w kolejnych latach funkcje obrazujące liczbę zameldowań i liczbę wymeldowań przybiorą charakter trendu malejącego. Tempo zmian będzie nieco wyższe w pierwszym z przypadków, przez co saldo wewnętrznych ruchów migracyjnych zmniejszy swoje rozmiary do 63 kobiet w 2050 roku.

4.5.7. Powiat szydłowiecki

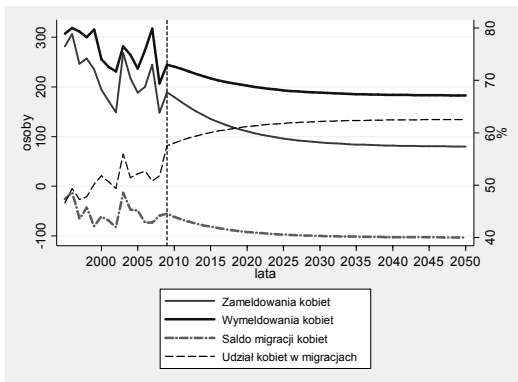
Cechą charakteryzującą nakłady inwestycyjne w powiecie szydłowieckim jest wyraźny skok ich wartości w 2006 roku w sektorze usług rynkowych (2-krotny wzrost w porównaniu do poziomu z roku ubiegłego). W kolejnym roku znowu wartość środków przeznaczonych na inwestycje

Rys. 4.99. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie szydłowieckim

nadal pozostanie niski na poziomie 0,06%.

Migracje w ruchu wewnętrznym dla powiatu szydłowieckiego cechuje duża zmienność. Skrajne wartości ujemnego salda migracji występującego na tym obszarze dotychczas zanotowane w gronie kobiet to: 13 osób w 2003 roku i 82 osoby

Rys. 4.100. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie szydłowieckim

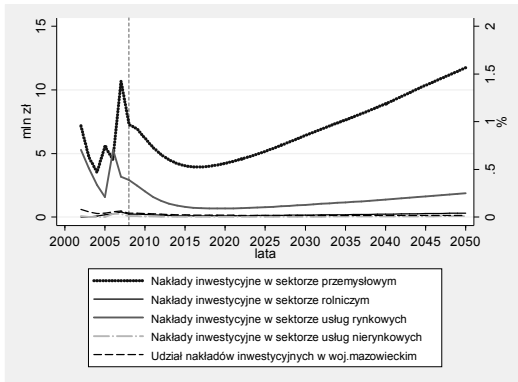
populację z powiatu szydłowieckiego ponieważ to kobiety wykazują się dużo większą mobilnością. Udział kobiet w migracjach w okresie prognozy wzrośnie nawet do 62,5%.

wzrosła, z tym, że przyczynił się do tego sektor przemysłowy. Od tego momentu to właśnie ta dziedzina gospodarki z analizowanego terenu największe pieniądze przeznacza na inwestycje. W 2008 roku było to 7 mln zł. Jak wynika z prognoz wartość nakładów inwestycyjnych będzie wzrastała także w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy. Jednakże rosnąca tendencja nie poprawi wizerunku powiatu na tle całego woj. mazowieckiego. Udział nakładów inwestycyjnych

w 2002 roku. Ogólnie tendencja prezentująca liczbę zameldowań, czy też liczbę wymeldowań, miała charakter malejący. Taki też charakter prognozowany będzie na kolejne lata. Jedno-kierunkowe zmiany obserwowanych wielkości wskazywałyby na stałe utrzymywanie się ujemnego salda migracji. Jednakże szybciej będzie spadał poziom zameldowań, przez co ujemne saldo migracji będzie wyraźniejsze. W przypadku kobiet do 2050 roku wzrośnie ono nawet do 102 osób. Taki obraz może być uogólniony na całą

4.5.8. Powiat zwoleński

Obserwując rynek w powiecie zwoleńskim można zauważyć wyraźne wahania poziomu nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach. Środki przeznaczane na ten cel oscylowały od 6 do 14 mln zł rocznie. Wahania te wynikały głównie ze zmian

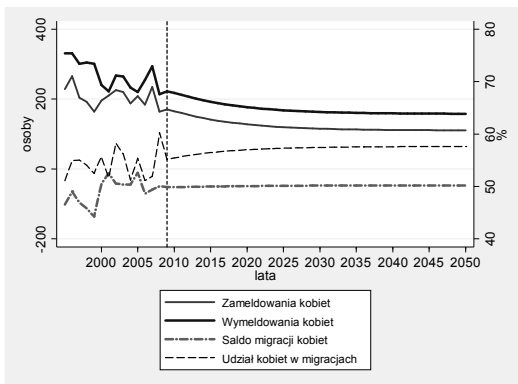

Rys. 4.101. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie zwoleńskim

w dwóch sektorach ekonomicznych: przemysłowym i usług rynkowych. Głównie to te dwa sektory determinują ogólne nakłady inwestycyjne w powiecie. W 2008 roku udział sektora przemysłowego wynosił 74% i była to najwyższa wartość jak dotychczas, a sektora usług rynkowych 22%. Według szacunków w kolejnych latach prognozy aż do 2017 roku nakłady inwestycyjne z powiatu zwoleńskiego charakteryzować się będą malejącym trendem ich wartości. Dopiero kolejne lata przyniosą niewielki (średnio 3%)

wzrost środków przeznaczanych na inwestycje. Poprzez takie zmiany badany obszar stanie się mało znaczący na tle woj. mazowieckiego, a jego udział zmaleje do 0,017% w 2050 roku.

Częste zmiany poziomu zameldowań i wymeldowań w powiecie zwoleńskim wiążą się również z fluktuacją salda migracji. W 1999 roku, gdy 166 kobiet zgłosiło swoje aspiracje do zamieszkania na stałe na terenie badanego powiatu, to z drugiej

Rys. 4.102. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie zwoleńskim

strony aż 301 kobiet zdecydowało się wyprowadzić w poszukiwaniu dogodniejszych warunków. Jednakże rozmiary ujemnego salda migracji w następnych latach powoli się zmniejszały. W 2008 roku w przypadku kobiet różnica między wymeldowaniami a zameldowaniami zmniejszyła się do 50 osób. Według długookresowych prognoz zmiany, jakie będzie można obserwować w kolejnych latach obserwowane w powiecie zwoleńskim spowodują, iż ujemne saldo migracji ustabilizuje się na poziomie 49 kobiet. Podobnie jak

i w większości przypadków tak i w prezentowanym to kobiety częściej decydują się na zmianę miejsca zamieszkania.

Jak wynika z powyższych rozważań w podregionie radomskim uwidaczniają się negatywne zjawiska. Kierunek, w jakim prowadzona jest polityka tego regionu nie sprawdza się we wszystkich przypadkach. Bliskie sąsiedztwo dużej aglomeracji, jaką jest Warszawa, niekoniecznie musi być motorem napędzającym gospodarkę, ale może działać zupełnie inaczej, mianowicie hamująco na rozwój.

Pierwszym z wyznaczników pokazującym, w jakim kierunku zmierza podregion radomski, jest wielkość PKB. Szacowany stabilny wzrost tej wielkości w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy pozwala myśleć, iż obserwowany obszar dość dynamicznie się rozwija. Jednakże pokazując wielkość PKB razem z innymi regionami należącymi do woj. mazowieckiego, można zauważyć, iż nie należy on do czołówek, a wręcz jego udział w ogólnej wartości PKB jest najmniejszy.

Rozważając poziom wynagrodzeń, można zauważyć, iż dysproporcje płacowe widoczne między poszczególnymi podregionami województwa mazowieckiego zostaną zachowane. Szacuje się, że do 2050 roku średnioroczne tempo wzrostu wynagrodzeń w podregionie radomskim będzie oscylować w granicach 5%. Dzięki czemu przewiduje się, iż zmniejszy się dotychczasowa wielkość odchyień płac przeciętnych w podregionie od wynagrodzeń w województwie, a badany obszar opuści ostatnią pozycję w tym przypadku.

Podregion radomski postrzegany jest jako najsłabiej inwestujący. Przewiduje się, iż pomimo zmian, jakie zostaną dokonane w kolejnych latach stanowiących horyzont prognozy, oraz rosnącej tendencji, jaką cechować się będą nakłady inwestycyjne, to wkład podregionu pozostanie znikomy. Rozpatrując sytuację w poszczególnych powiatach należących do podregionu radomskiego zdają się potwierdzać takie okoliczności. Największe środki na inwestycje przeznacza miasto Radom, którego udział na tle woj. mazowieckiego wynosi 2%. Jednakże są też takie powiaty, jak np. zwoleński, którego odsetek inwestycji wynosi zaledwie 0,02%. W większości powiatów wkłady inwestycyjne pochodzą z sektora przemysłowego. Mało jest nakładów inwestycyjnych skierowanych do przedsiębiorstw z sektorów: rolniczego i usług nierynkowych.

Migracje w ruchu wewnętrznym w podregionie radomskim również mają negatywny oddźwięk. Z każdym kolejnym rokiem ujemne saldo migracji powiększa swoje rozmiary. Jedynym wyjątkiem z terenu prezentowanego podregionu jest powiat radomski, gdzie obecnie i w następnych latach planowana liczba zameldowań będzie wyższa od liczby wymeldowań. We wszystkich powiatach to kobiety cechują się większym stopniem mobilności. Ich partycypacja w migracjach wewnętrznych w niektórych regionach dochodzi nawet do 63%.

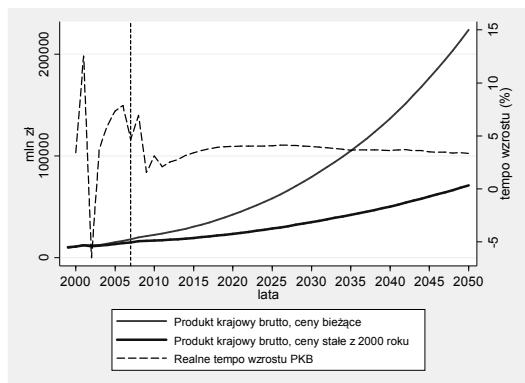
4.6. Trendy gospodarcze w podregionie warszawskim wschodnim

Podregion warszawski wschodni znajduje się w środkowej części województwa mazowieckiego, a w jego skład wchodzi następujące powiaty: garwoliński, legionowski, miński, nowodworski, otwocki oraz wołomiński. Powierzchnia badanego obszaru to 5104 km² tj. 14,35% ogółu powierzchni województwa mazowieckiego. Natomiast gęstość zaludnienia w powiecie warszawskim wschodnim w okresie historycznym wynosi 145 osób na km² i jest zbliżona do poziomu omawianego wskaźnika, jaki wystąpił dla całego województwa mazowieckiego.

Zmiany na rynku pracy, jakie dostrzegalne były w omawianym podregionie, w dużej mierze kształtują się na podstawie struktury ludności według ekonomicznych grup wieku, ze szczególnym uwzględnieniem osób zaliczających się do grupy w wieku produkcyjnym (15–59 dla kobiet oraz 15–64 dla mężczyzn). Osób poniżej 15 lat (wiek przedprodukcyjny) w badanej jednostce administracyjnej w 2008 r. było 129 397, co stanowiło 17,1% ogółu ludności zamieszkującej dany podregion. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby będące w wieku produkcyjnym, gdyż było to około 68% ogółu ludności (513 883 osoby). Systematyczny wzrost liczby ludności obserwowany był w grupie osób w wieku poprodukcyjnym, która w 2008 r. wyniosła 113 465, tj. blisko 15% ogółu ludności. Wzrostowi temu towarzyszy tendencja spadkowa, jaka wystąpiła w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym. Liczba ludności w tej grupie w porównaniu z rokiem 2004 uległa zmniejszeniu w przybliżeniu o 3 tys. osób i przewiduje się, że tendencja ta będzie widoczna w kolejnych latach. Z punktu widzenia popytu i podaży, na pozytywny odbiór podregionu warszawskiego wschodniego wpłynie systematyczne zwiększanie się liczby ludności w grupie osób w wieku produkcyjnym (wzrost o ponad 22 tys. osób w porównaniu z początkiem badanego okresu).

Przewidywania zawarte w badaniu obejmują: poziom produktu krajowego brutto, wynagrodzeń, wielkość nakładów inwestycyjnych oraz saldo migracji kobiet. W podregionie warszawskim wschodnim w ostatnim roku prognozy PKB ukształtuje się na poziomie 224 mld zł w cenach bieżących, zaś nakłady inwestycyjne dla badanego podregionu będą stanowiły około 6,5% nakładów w całym województwie. Ponadto badany region charakteryzuje się większą mobilnością kobiet niż mężczyzn, co pokazuje ponad 56% udział kobiet w migracjach.

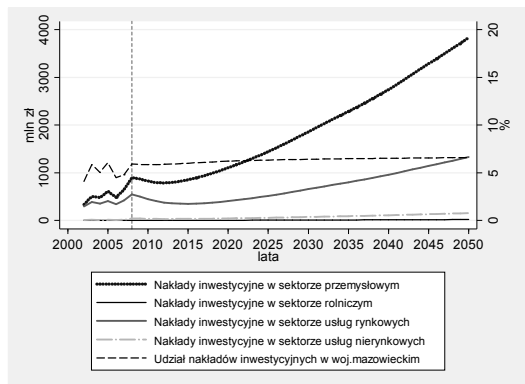
Produkt krajowy brutto będzie pierwszym czynnikiem, na podstawie którego przeanalizowana zostanie sytuacja gospodarcza podregionu warszawskiego wschodniego. Rok 2002 zapoczątkował wzrost nominalnej wartości PKB, który obserwowany

Rys. 4.103. Produkt krajowy brutto w podregionie warszawskim wschodnim

w kolejnych latach badania przewiduje się spadek dynamiki i zmniejszenie się tempa wzrostu o nieco ponad 3,5 p.p. Stabilny, utrzymujący się przez cały badany okres na poziomie 7%, udział podregionu w mazowieckim PKB potwierdza niewielką rolę, jaką odgrywa podregion warszawski wschodni w gospodarce całego województwa.

Jak wynika z rysunku 4.104. nakłady inwestycyjne w podregionie warszawskim wschodnim stanowią zaledwie 7% nakładów, jakie przewiduje się dla całego województwa mazowieckiego. Pomimo początkowego zmniejszenia się nakładów inwestycyjnych, okres prognozy przyniesie

Rys. 4.104. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w podregionie warszawskim wschodnim

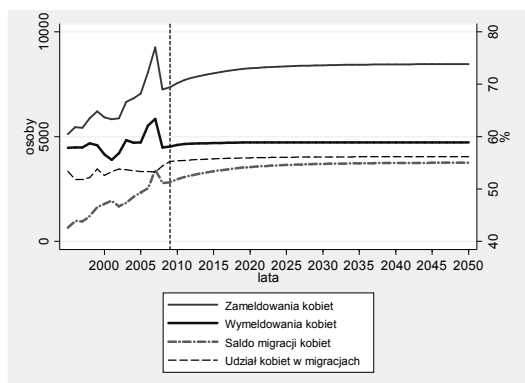
poprawę sytuacji gospodarczej podregionu i w 2050 roku środki pieniężne przeznaczone na rozwój wyniosą 5,4 mld zł. Największy poziom omawianej zmiennej zaobserwujemy w sektorze przemysłowym, gdzie wyniesie on w ostatnim roku prognozy 3,8 mld zł. Kolejną pozycję zajmują usługi rynkowe, w których to na nowe inwestycje zostanie przeznaczony 1,3 mld zł, co stanowi 1/4 wszystkich nakładów w tym podregionie. Pozostałe sektory, czyli rolnictwo usługi nierynkowe, wyróżniają się najniższymi wydatkami inwestycyjnymi i wyniosą odpowiednio 21 mln zł i 157 mln zł w 2050 r.

będzie przez cały badany okres. W 2007 r. poziom PKB w cenach stałych wyniósł 18 mld zł, co stanowiło 7% PKB w całym województwie. Dane uzyskane z prognozy pokazują, że najbardziej gwałtowny wzrost PKB wystąpi dla końcowej fazy prognozy, gdzie ulegnie zwiększeniu do poziomu 224 mld zł w cenach bieżących. Ponadto okres historyczny przynosi liczne wahania tempa wzrostu gospodarczego badanego podregionu. W 2008 r. realne tempo wzrostu PKB wyniesie w przybliżeniu 7%, natomiast

w kolejnych latach badania przewiduje się spadek dynamiki i zmniejszenie się tempa wzrostu o nieco ponad 3,5 p.p. Stabilny, utrzymujący się przez cały badany okres na poziomie 7%, udział podregionu w mazowieckim PKB potwierdza niewielką rolę, jaką odgrywa podregion warszawski wschodni w gospodarce całego województwa.

poprawę sytuacji gospodarczej podregionu i w 2050 roku środki pieniężne przeznaczone na rozwój wyniosą 5,4 mld zł. Największy poziom omawianej zmiennej zaobserwujemy w sektorze przemysłowym, gdzie wyniesie on w ostatnim roku prognozy 3,8 mld zł. Kolejną pozycję zajmują usługi rynkowe, w których to na nowe inwestycje zostanie przeznaczony 1,3 mld zł, co stanowi 1/4 wszystkich nakładów w tym podregionie. Pozostałe sektory, czyli rolnictwo usługi nierynkowe, wyróżniają się najniższymi wydatkami inwestycyjnymi i wyniosą odpowiednio 21 mln zł i 157 mln zł w 2050 r.

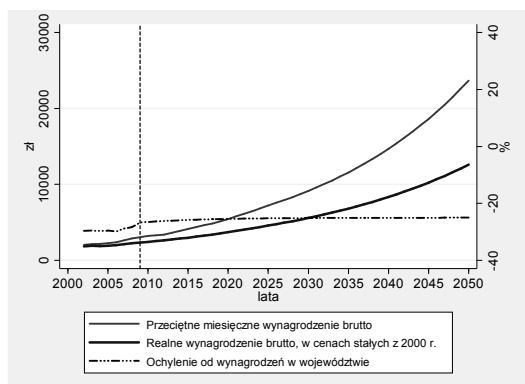
Podregion warszawski wschodni charakteryzuje się dodatnim saldem migracji w ruchu wewnętrznym kobiet, które w 2008 r. zostało zaobserwowane na poziomie bliskim 3 tys. w przypadku kobiet. Jak pokazują dane historyczne w tym samym roku

Rys. 4.105. Migracje w ruchu wewnętrznym w podregionie warszawskim wschodnim

pleć żeńska częściej decyduje się na zmianę miejsca stałego pobytu niż mężczyźni, co pokazuje ponad 50% odsetek pań w migracjach. Dodatkowo saldo migracji wpłynie zapewne na zwiększenie się liczby mieszkańców danego obszaru.

Ostatnim czynnikiem kształtującym sytuację gospodarczą podregionu warszawskiego wschodniego będzie poziom wynagrodzenia. Na badanym obszarze, co jest

Rys. 4.106. Wynagrodzenia w podregionie warszawskim wschodnim

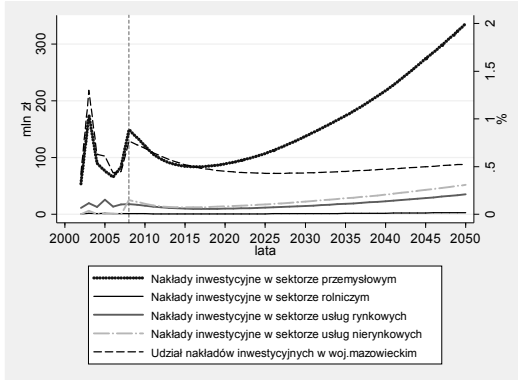
lowała wokół 13 000 zł w ostatnim roku objętym prognozą.

zameldowało się ponad 7 tys. kobiet, zaś granice podregionu opuściło ich w przybliżeniu 4,5 tys. Maksymalna wielkość opływu migracyjnego kobiet została zaobserwowana w 2007 r. i wyniosła blisko 5,8 tys. osób. Przeprowadzona prognoza zakłada powolny wzrost liczby kobiet chcących zamieszkać na stałe w omawianym podregionie, blisko 8,5 tys. osób w 2050 r., przy nieco poniżej 5 tys. kobiet, które zdecydowały się na wyjazd z dotychczasowego miejsca zameldowania.

Ponadto należy także zauważyć, że Ponadto należy także zauważyć, że płęć żeńska częściej decyduje się na zmianę miejsca stałego pobytu niż mężczyźni, co pokazuje ponad 50% odsetek pań w migracjach. Dodatkowo saldo migracji wpłynie zapewne na zwiększenie się liczby mieszkańców danego obszaru. Ostatnim czynnikiem kształtującym sytuację gospodarczą podregionu warszawskiego wschodniego będzie poziom wynagrodzenia. Na badanym obszarze, co jest wart

4.6.1. Powiat garwoliński

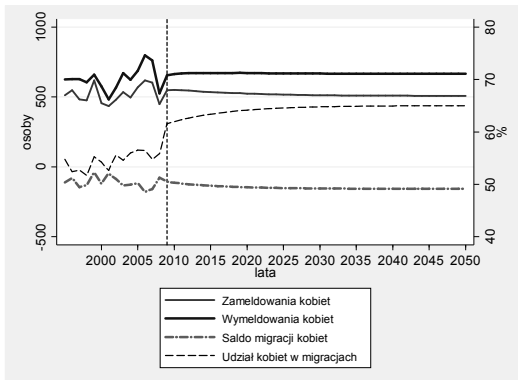
Wydatki inwestycyjne w powiecie garwolińskim na tle nakładów całego województwa mazowieckiego kształtują się na poziomie poniżej 0,8% w całym horyzoncie badania. Na podstawie przeprowadzonej prognozy szacuje się zwiększenie wielkości

Rys. 4.107. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie garwolińskim

rynkowe kształtowały się na poziomie 35 mln zł w ostatnim roku prognozy. Natomiast najniższe wydatki na inwestycje obserwowane będą w sektorze rolniczym, które nie przekroczą granicy 3,5 mln zł w badanym okresie.

Analizując sytuację gospodarczą powiatu garwolińskiego ze względu na migracje w ruchu wewnętrznym kobiet, należy podkreślić większy odpływ niż napływ ludności płci żeńskiej (ujemne saldo migracji – 180 osób w 2006 r.). Tendencja ta utrzyma się

Rys. 4.108. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie garwolińskim

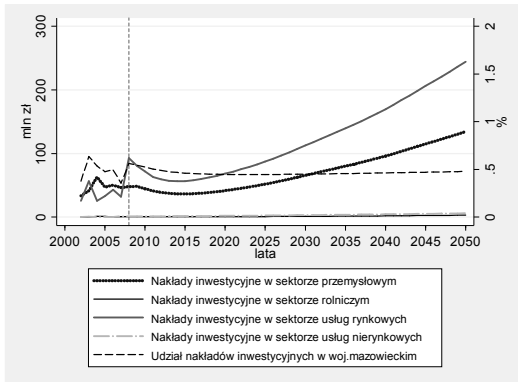
przyczyni się do zmniejszenia liczby mieszkańców powiatu garwolińskiego.

zmienną, do 427 mln zł w 2050 roku, co będzie trzykrotnym wzrostem nakładów w porównaniu z 2007 r. Długookresowe przewidywania pokazują, że po 2015 r. nastąpi gwałtowny wzrost wydatków przeznaczonych na rozwój w sektorze przemysłowym, które będą stanowiły blisko 80% ogólnych nakładów całego województwa (336 mln zł w 2050 r.). Spośród usług zdecydowanie większe nakłady inwestycyjne kierowane są w stronę usług nierynkowych (52 mln zł). Dla porównania nakłady przeznaczone na usługi

w całym horyzoncie prognozy i w ostatnim jej roku saldo migracji wyniesie – 160 osób. W 2050 r. liczba kobiet chcących na stałe zamieszkać w badanym powiecie oscylowała wokół 500 osób, natomiast blisko 700 pań zdecydowało się na zmianę miejsca zameldowania, poza granice powiatu. Płeć żeńska zdecydowanie chętniej podejmuje decyzje o przemieszczaniu się w poszukiwaniu lepszych warunków bytowych, na co wskazuje blisko 65% udział kobiet w migracjach. Przewidywane ujemne saldo migracji

4.6.2. Powiat legionowski

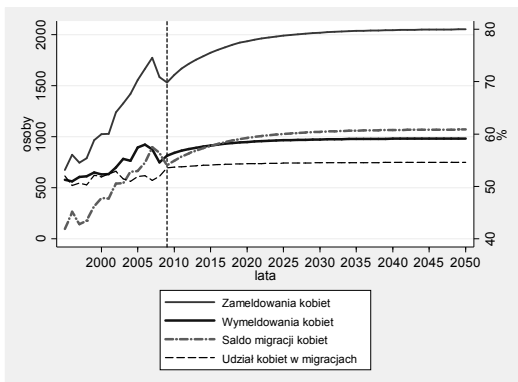
W powiecie legionowskim nakłady inwestycyjne w 2008 r. kształtowały się na poziomie około 145 mln zł. Niestety, jak pokazują dane szacowane, pierwsze lata prognozy przyniosą redukcję wydatków na rozwój do poziomu poniżej 100 mln zł. Od

Rys. 4.109. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie legionowskim

legionowski nie odgrywa znaczącej roli w województwie pod względem badanej zmiennej, gdyż udział powiatu w ogólnych nakładach kształtuje się poniżej 1% w całym horyzoncie badania.

Dokonując analizy sytuacji gospodarczej powiatu legionowskiego można założyć, że zdecydowanie większa liczba kobiet w badanym okresie postanowiła osiedlić się na badanym terenie niż z niego wyjechać, o czym świadczy dodatnie saldo migracji – od 2022 r. wyniesie ponad 1 tys. kobiet. Dane uzyskane z prognozy pokazują systematyczny napływ osób płci żeńskiej, który w 2050 r.

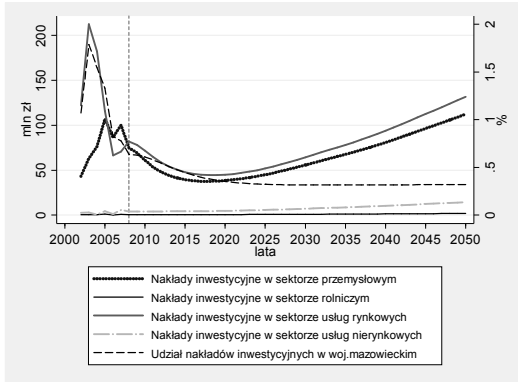

Rys. 4.110. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie legionowskim

się do zwiększenia liczby osób zamieszkujących daną jednostkę administracyjną.

4.6.3. Powiat miński

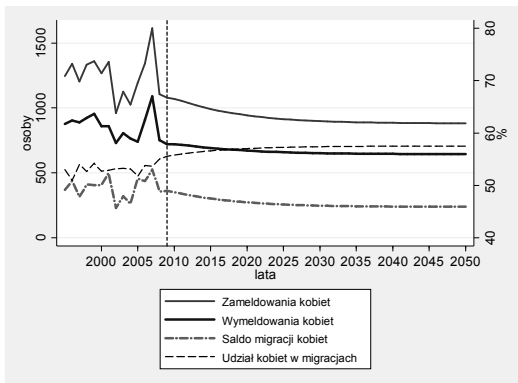
Wydatki przeznaczone na inwestycje w powiecie mińskim w 2004 r. ukształtowały się na poziomie 230 mln zł. Jednak począwszy od 2005 r. zaobserwowano gwałtowny spadek nakładów ponoszonych na rozwój przedsiębiorstw. Trend malejący utrzyma się aż do roku 2024, w którym to nakłady inwestycyjne wyniosą blisko 100 mln zł i następnie z roku na rok ulegać będą zwiększeniu do poziomu 260 mln zł w ostatnim roku prognozy. Powyższa tendencja będzie dotyczyła większości gałęzi wchodzących w skład mińskiej gospodarki, poza sektorem rolniczym, gdzie nakłady przez cały badany okres nie przekroczą 2 mln zł. Wydatki na inwestycje na niskim poziomie będą miały miejsce również w usługach nierynkowych, jednak w tym obszarze widoczny będzie wzrost do poziomu nieco poniżej 15 mln zł. W sektorze przemysłowym oraz usługach rynkowych nakłady inwestycyjne wyniosą odpowiednio 112 mln zł i 132 mln zł w 2050 roku.

Rys. 4.111. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie mińskim

Wydatki na inwestycje na niskim poziomie będą miały miejsce również w usługach nierynkowych, jednak w tym obszarze widoczny będzie wzrost do poziomu nieco poniżej 15 mln zł. W sektorze przemysłowym oraz usługach rynkowych nakłady inwestycyjne wyniosą odpowiednio 112 mln zł i 132 mln zł w 2050 roku.

Powiat miński charakteryzuje się dodatnim saldem migracji, którego maksymalny poziom odnotowano w 2007 r. i było to 525 kobiet. Dane otrzymane z prognozy pokazują jednak, że z roku na rok saldo migracji pań będzie ulegało redukcji i w ostatnim roku prognozy wyniesie w przybliżeniu 250 osób. W 2050 r. liczba wymeldowanych kobiet ukształtuje się na poziomie 650 osób, co będzie stanowiło spadek o ponad 100 pań w porównaniu z 2008 r. Natomiast napływ migracyjny kobiet w 2050 r. będzie oscylować w okolicach 900 kobiet – spadek o 210 osób w porównaniu z 2008 r. Ponadto około 43% udział mężczyzn w migracjach pokazuje, że kobiety znacznie częściej podejmują decyzję o zmianie powiatu zamieszkania. Dodatkowo saldo migracji może oznaczać,

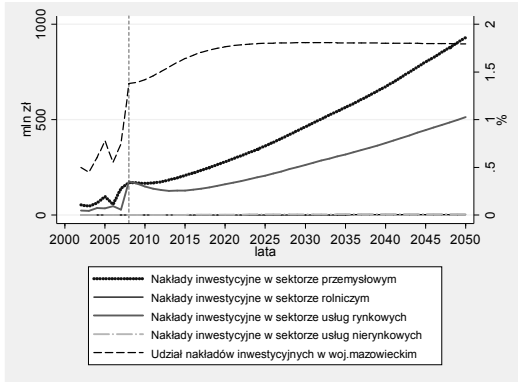

Rys. 4.112. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie mińskim

że powiat miński według kobiet jest dogodnym miejscem stałego pobytu i poszukiwania odpowiedniego zatrudnienia.

4.6.4. Powiat nowodworski

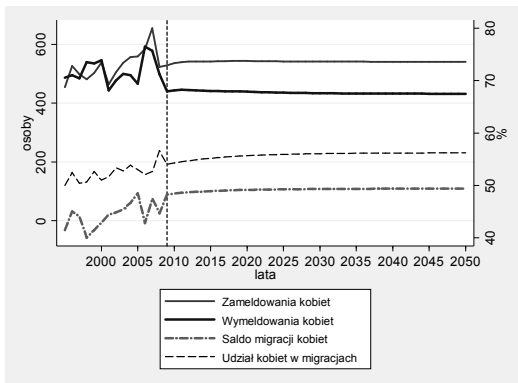
Na rysunku 4.113. przedstawione zostały wydatki inwestycyjne w rozbiciu na poszczególne sektory gospodarki. Dla całego powiatu nowodworskiego szacuje się, że nakłady inwestycyjne wzrosną do poziomu blisko 1,5 mld zł. Długookresowe przewidywania pokazują, że okres prognozy przyniesie gwałtowne zwiększenie się wydatków na rozwój, co przełoży się także na wzrost udziału nakładów powiatu w stosunku do ogólnych wydatków ponoszonych przez całe województwo mazowieckie (1,7% w 2050 r.). Podobnie jak w większości powiatów podregionu warszawskiego wschodniego, największe wydatki na nowe inwestycje ponoszone są w sektorze przemysłowym i usługach rynkowych, odpowiednio 171 mln zł i 176 mln zł w 2008 r. W latach objętych prognozą nakłady w przypadku przemysłu wzrosną ponad 5-krotnie (około 931 mln zł w 2050 r.), natomiast w usługach rynkowych obserwowany będzie trzykrotny wzrost wydatków, do poziomu 520 mln zł w ostatnim roku prognozy.

Rys. 4.113. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie nowodworskim

Okres historyczny w powiecie nowodworskim wyróżniał się w niektórych jego latach ujemnym saldem migracji kobiet (-32 osoby w 1995 r. i w 1999 r.). Jednak jak pokazują dane szacowane przewiduje się odwrócenie tendencji rozwojowej i w całym okresie prognozy obserwowane będzie dodatnie saldo migracji pań (ponad 100 kobiet w 2050 r.). Ponadto, w latach objętych prognozą poziom zarówno napływu, jak i odpływu migracyjnego kobiet, ustabilizuje się w granicach 540 osób (zameldowania kobiet) i 430 osób (wymeldowania kobiet) w ostatnim roku badania. Na większą mobilność kobiet niż mężczyzn (około 56% udział w migracjach) mogą mieć wpływ korzystne warunki na nowodworskim rynku pracy. Dodatkowo saldo migracji powinno spowodować powiększenie się liczby mieszkańców powiatu.

Okres historyczny w powiecie nowodworskim wyróżniał się w niektórych jego latach ujemnym saldem migracji kobiet (-32 osoby w 1995 r. i w 1999 r.). Jednak jak pokazują dane szacowane przewiduje się odwrócenie tendencji rozwojowej i w całym okresie prognozy obserwowane będzie dodatnie saldo migracji pań (ponad 100 kobiet w 2050 r.). Ponadto, w latach objętych prognozą poziom zarówno napływu, jak i odpływu migracyjnego kobiet, ustabilizuje się w granicach 540 osób (zameldowania kobiet) i 430 osób (wymeldowania kobiet) w ostatnim roku badania. Na większą mobilność kobiet niż mężczyzn (około 56% udział w migracjach) mogą mieć wpływ korzystne warunki na nowodworskim rynku pracy. Dodatkowo saldo migracji powinno spowodować powiększenie się liczby mieszkańców powiatu.

Rys. 4.114. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie nowodworskim

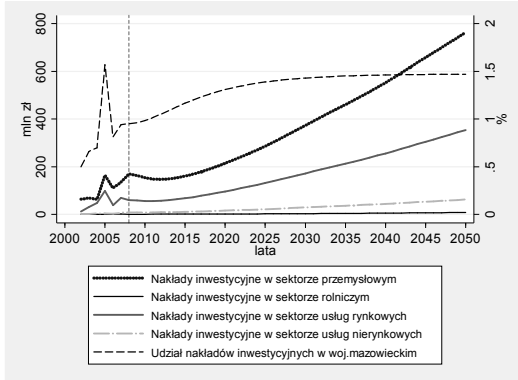
większenie się liczby mieszkańców powiatu.

dywania pokazują, że okres prognozy przyniesie gwałtowne zwiększenie się wydatków na rozwój, co przełoży się także na wzrost udziału nakładów powiatu w stosunku do ogólnych wydatków ponoszonych przez całe województwo mazowieckie (1,7% w 2050 r.). Podobnie jak w większości powiatów podregionu warszawskiego wschodniego, największe wydatki na nowe inwestycje ponoszone są w sektorze przemysłowym i usługach rynkowych, odpowiednio 171 mln zł i 176 mln zł w 2008 r. W latach objętych prognozą nakłady w przypadku przemysłu wzrosną ponad 5-krotnie (około 931 mln zł w 2050 r.), natomiast w usługach rynkowych obserwowany będzie trzykrotny wzrost wydatków, do poziomu 520 mln zł w ostatnim roku prognozy.

Okres historyczny w powiecie nowodworskim wyróżniał się w niektórych jego latach ujemnym saldem migracji kobiet (-32 osoby w 1995 r. i w 1999 r.). Jednak jak pokazują dane szacowane przewiduje się odwrócenie tendencji rozwojowej i w całym okresie prognozy obserwowane będzie dodatnie saldo migracji pań (ponad 100 kobiet w 2050 r.). Ponadto, w latach objętych prognozą poziom zarówno napływu, jak i odpływu migracyjnego kobiet, ustabilizuje się w granicach 540 osób (zameldowania kobiet) i 430 osób (wymeldowania kobiet) w ostatnim roku badania. Na większą mobilność kobiet niż mężczyzn (około 56% udział w migracjach) mogą mieć wpływ korzystne warunki na nowodworskim rynku pracy. Dodatkowo saldo migracji powinno spowodować powiększenie się liczby mieszkańców powiatu.

4.6.5. Powiat otwocki

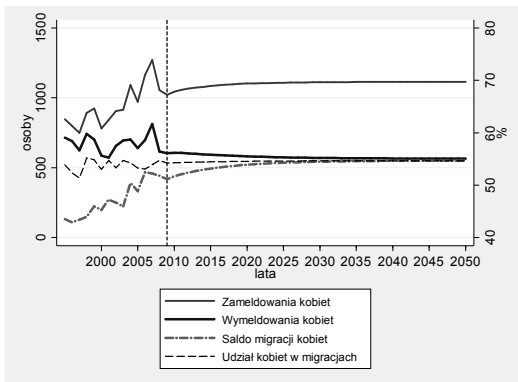
Analiza nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w kolejnym z badanych powiatów podregionu pokazuje wyraźny wzrost omawianej zmiennej, do poziomu nieco poniżej 1,2 mld zł w 2050 r. Towarzyszyć temu będzie zwiększenie się udziału

Rys. 4.115. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie otwockim

stanowią zaledwie 0,7% ogółu wydatków inwestycyjnych powiatu otwockiego.

Rozpatrując migracje w ruchu wewnętrznym kobiet w powiecie otwockim widoczne jest dodatnie saldo migracji, które przyczyni się do wzrostu liczby mieszkańców danego regionu. Dane historyczne pokazują, że największa liczba kobiet wymeldowała się w 2007 r. (ponad 800 osób).

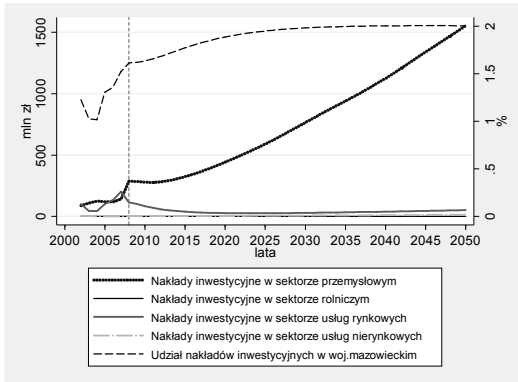
Rys. 4.116. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie otwockim

W tym samym roku obserwowana była także maksymalna liczba pań, które postanowiły na stałe osiedlić się w powiecie otwockim (1300 osób). Przeprowadzone badanie zakłada, że mobilność kobiet w okresie prognozy będzie utrzymywała się na stabilnym poziomie i wyniesie około 1,2 tys. zameldowanych pań, przy dwukrotnie niższym poziomie wymeldowań. Godny podkreślenia wydaje się również fakt, że to kobiety częściej niż płę przeciwna decydują się na zmianę miejsca zamieszkania, o czym świadczy wysoki udział kobiet w migracjach, oscylujący wokół granicy 55%. Motywem, który nakłania panie do migracji, mogą być dogodnie warunki zatrudnienia występujące na rynku pracy.

wydatków powiatu otwockiego do nakładów inwestycyjnych województwa mazowieckiego, który to ukształtuje się na poziomie 1,5% w całym okresie prognozy. Największa część nakładów przypadnie na sektor przemysłowy (764 mln zł), gdyż ponad 64% zostanie zainwestowane w tę gałąź gospodarki w ostatnim roku prognozy. Prawie dwukrotnie mniej środków zostanie wydane na rozwój sektora usług rynkowych (354 mln zł), zaś najmniej pieniędzy będzie zainwestowane w rolnictwie, gdzie nakłady stanowią

4.6.6. Powiat wołomiński

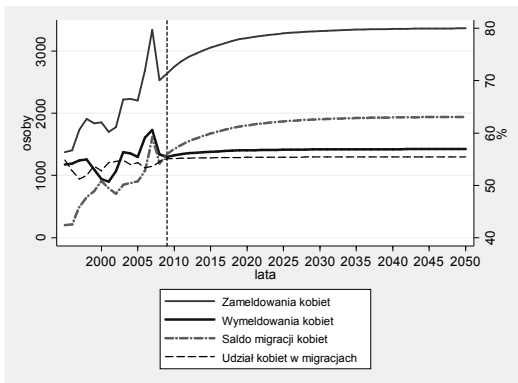
Powiat wołomiński, podobnie jak wszystkie powiaty badanego podregionu, wyróżnia się wzrostem wydatków inwestycyjnych przedsiębiorstw, których poziom w 2050 r. wyniesie ponad 1,6 mld zł. W porównaniu z okresem historycznym będzie

Rys. 4.117. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie wołomińskim

się w rolnictwie (nieco ponad 2 mln zł w 2050 r.). Ponadto szacuje się także, że nakłady inwestycyjne w powiecie otwockim będą stanowić około 2% nakładów w całym województwie mazowieckim w 2050 r.

Na podstawie przeprowadzonej prognozy można zauważyć, że w powiecie wołomińskim w całym okresie badania utrzymuje się dodatnie saldo migracji kobiet, które w 2050 r. oscylować będzie w granicach 2 tys. osób. W okresie historycznym

Rys. 4.118. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie wołomińskim

nawet do 3000 kobiet rocznie meldowało się na obszarze powiatu, a prawie dwukrotnie mniej zdecydowało się go opuścić. Podobne proporcje w napływie oraz odpływie migracyjnym kobiet przewiduje się, że wystąpią także w latach objętych prognozą. W 2050 r. szacuje się, że powiat wołomiński jako stałe miejsce zamieszkania wybierze prawie 3,4 tys. kobiet, natomiast prawie 1,5 tys. kobiet zdecyduje się na zmianę miejsca pobytu poza jego granice. W porównaniu z mężczyznami kobiety częściej decydują się na migracje, co pokazuje ponad 50% ich udział, który na tym poziomie utrzyma się w całym okresie badania sięgającym 2050 roku.

to ponad 4-krotny wzrost środków przeznaczonych na rozwój firm (ponad 400 mln w 2008 r.). Jednak wzrost omawianej zmiennej zaobserwowany dla całego powiatu przekłada się w dużej mierze na zwiększenie się nakładów inwestycyjnych w sektorze przemysłowym, gdyż ponad 96% środków zostanie zainwestowane w ten sektor w 2050 r. Spośród pozostałych gałęzi gospodarki największe nakłady przewiduje się, że wystąpią w usługach rynkowych (blisko 52 mln zł), zaś najmniejsze wydatki na rozwój planuje

się w usługach nierynkowych (blisko 52 mln zł), zaś najmniejsze wydatki na rozwój planuje

Produkt krajowy brutto, nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach, migracje w ruchu wewnętrznym kobiet oraz poziom wynagrodzenia to czynniki opisujące sytuację ekonomiczną podregionu warszawskiego wschodniego. Rozważając poziom produktu krajowego brutto można zauważyć tendencję wzrostową, jaka będzie widoczna w całym okresie badania. Rok 2050 przewiduje się, że przyniesie poziom omawianej zmiennej na poziomie 224 mld zł, w cenach bieżących. W tym samym roku realna wartość PKB oscylować będzie wokół 71 mld zł. Ponadto szacuje się niewielki spadek dynamiki rozwoju gospodarczego, a tempo wzrostu w 2050 r. wyniesie w przybliżeniu 3,3%. Jednak prognozowane dalsze dodatnie przyrosty PKB wskazują na polepszający się stan gospodarki badanego podregionu i dynamiczny rozwój.

Analizując nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w podregionie warszawskim wschodnim można zauważyć wzrost wydatków na rozwój we wszystkich gałęziach gospodarki. Największy poziom nakładów inwestycyjnych wystąpi w powiecie wołomińskim (1,6 mld zł w 2050 r.) oraz w powiecie nowodworskim (1,4 mld zł w 2050 r.). Z drugiej strony natomiast najmniej środków pieniężnych przypadnie w udziale powiatowi mińskiemu (około 260 mln zł) i powiatowi legionowskiemu (blisko 400 mln zł w 2050 r.). Znaczna część nakładów inwestycyjnych, jakimi dysponują powiaty, wydatkowana jest na sektor przemysłowy, w powiecie wołomińskim stanowi ona prawie 95% ogółu nakładów. Natomiast w sektor rolniczy inwestowane jest najmniej środków pieniężnych, w omawianym podregionie będzie to zaledwie 21 mln zł w 2050 r.

Rozpatrując migracje w ruchu wewnętrznym kobiet można zauważyć, że z wyjątkiem powiatu garwolińskiego, w większości powiatów wystąpi dodatnie saldo migracji kobiet. Zmienna ta największy poziom w 2050 r. osiągnie w powiecie wołomińskim (około 2 tys. pań), zaś w powiecie garwolińskim saldo migracji kobiet wyniesie blisko -160 pań. Dodatkowo przewidywany, ponad 50% udział kobiet w migracjach, pokazuje, że kobiety częściej decydują się na zmianę miejsca stałego zamieszkania niż mężczyźni.

Dokonując analizy poziomu przeciętnego wynagrodzenia brutto można zauważyć ponad 25%, ujemne odchylenia od wynagrodzeń w województwie mazowieckim. Wynagrodzenie w cenach bieżących w 2050 r. ukształtuje się na poziomie 23 tys. zł, zaś realne uposażenie uzyskiwane za wykonaną pracę wzrośnie do wielkości 13 tys. zł w ostatnim roku badania.

pozytywnie na odbiór podregionu warszawskiego wschodniego zapewne wpłyną dodatnie przyrosty omawianych czynników, ze szczególnym uwzględnieniem PKB i poziomu wynagrodzeń. Ponadto, saldo migracji pokazuje, że kobiety chętnie wybierają badany obszar, jako dogodne miejsce do zamieszkania. Na fakt ten może wpływać korzystna sytuacja na rynku pracy w podregionie warszawskim wschodnim.

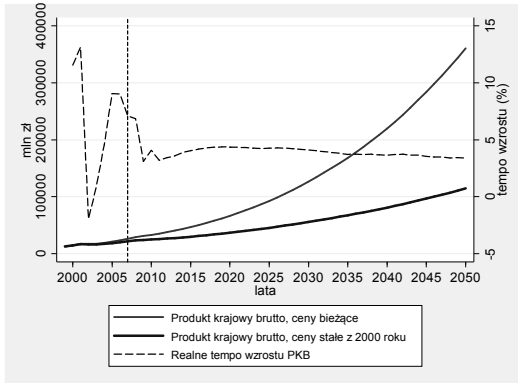
4.7. Trendy gospodarcze w podregionie warszawskim zachodnim

Powiaty grodzki, grójecki, piaseczyński, pruszkowski, sochaczewski, warszawski zachodni oraz żyrardowski to jednostki administracyjne wchodzące w skład podregionu warszawskiego zachodniego. Obszar ten znajduje się w środkowej części województwa mazowieckiego i zajmuje powierzchnię 4 304 km², tj. 12% ogólnej powierzchni województwa. Niewielka powierzchnia omawianego podregionu wpływa na fakt, iż gęstość zaludnienia na tym obszarze jest jedną z najwyższych w województwie i w 2009 r. wyniosła 175 osób na km².

Na sytuację gospodarczą w badanym podregionie znaczący wpływ ma m.in. struktura ludności według ekonomicznych grup wieku. Liczba ludności w wieku produkcyjnym stanowi ponad 68% ogółu ludności (506 313 osób w 2008 r.). Natomiast liczba osób w najmłodszej grupie wiekowej (poniżej 15 lat) w latach 2004-2008 kształtowała się średnio na poziomie 118 tys. osób. Największy wzrost liczby ludności obserwowany był w grupie osób w wieku poprodukcyjnym, który wyniósł blisko 7 tys. osób, do poziomu 118 586 osób w 2008 r.

Analiza sytuacji ekonomicznej podregionu warszawskiego zachodniego została przeprowadzona z uwzględnieniem 4 czynników mających wpływ na gospodarkę: nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach, migracji w ruchu wewnętrznym kobiet, poziomu wynagrodzeń oraz wielkości produktu krajowego brutto. Ostatni z powyższych czynników ukształtuje się w 2050 r. na poziomie 362 mld zł, w cenach bieżących. Dodatkowo przewiduje się, że realne PKB w tym samym roku oscylować będzie wokół 115 mld zł. Wydatki inwestycyjne omawianego podregionu będą kształtować się na poziomie 8 mld zł w ostatnim roku badania, co stanowi 10% ogółu nakładów całego województwa mazowieckiego. W przypadku migracji w ruchu wewnętrznym kobiet widoczne jest dodatnie saldo migracji kobiet (4,5 tys. osób) w całym okresie prognozy sięgającym 2050 r. Ponadto szacuje się, że w badanym podregionie nastąpi wyraźny wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto, które oscylować będzie wokół granicy 26 tys. zł w ostatnim roku badania.

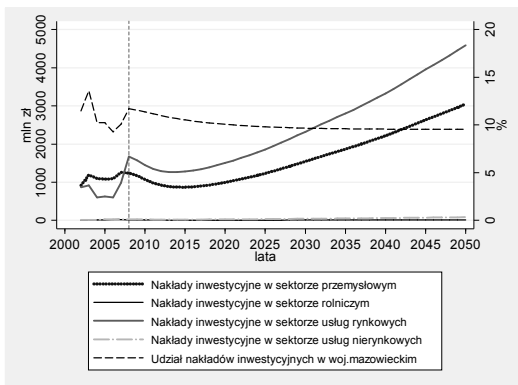
Dokonując analizy sytuacji gospodarczej podregionu warszawskiego zachodniego uwzględniającej poziom produktu krajowego brutto, można zauważyć trend wzrostowy, który będzie występował w całym horyzoncie prognozy. Rok 2008 przyniósł

Rys. 4.119. Produkt krajowy brutto w podregionie warszawskim zachodnim

PKB o 1 p.p. Przewidywane dodatnie przyrosty omawianej zmiennej, mogą oznaczać pozytywne zmiany zachodzące w sytuacji gospodarczej powiatu oraz świadczyć o dynamicznym rozwoju regionu.

Jak wynika z rysunku 4.120. nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w badanym podregionie będą stanowiły blisko 10% wydatków inwestycyjnych całego województwa mazowieckiego. Przewiduje się, że w 2050 r. środki przeznaczone na

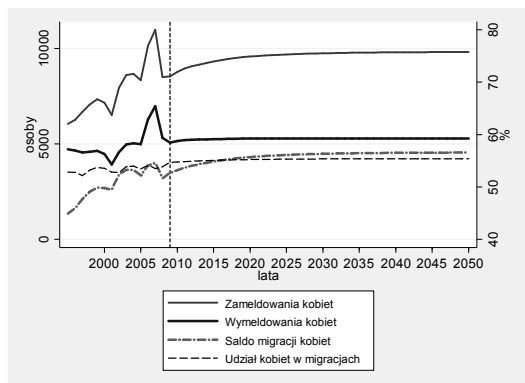
Rys. 4.120. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w podregionie warszawskim zachodnim

przeznaczone 85 mln zł, co będzie ponad 4-krotnym wzrostem w porównaniu z 2008 r. Natomiast w sektorze rolniczym nakłady inwestycyjnych w 2050 r. będą równe 13 mln zł i w porównaniu z 2008 r. prognozuje się ich spadek o 1 mln zł.

nominalną wartość PKB na poziomie 29 mld zł, jednak w latach objętych prognozą wskaźnik ten wzrośnie ponad 12-krotnie i ukształtuje się na poziomie bliskim 361 mld zł w 2050 r. W przypadku PKB wyrażonego w cenach stałych przewiduje się ponad 4-krotny wzrost poziomu tego wskaźnika, który w ostatnim roku prognozy wyniesie prawie 115 mld zł. Tempo wzrostu gospodarczego, w początkowej fazie predykcji oscylować będzie wokół granicy 4,3%, jednak kolejne lata przyniosą spowolnienie i spadek tempa

nowe inwestycje będą oscylowały wokół 8 mld zł. Znaczna część tych pieniędzy, bo blisko 60%, zostanie zainwestowana w usługi rynkowe (4,5 mld zł w 2050 roku). Ponad 3 mld zł zostanie natomiast przeznaczone na rozwój sektora przemysłowego, co stanowi 39% ogółu nakładów inwestycyjnych regionu. Pozostałe sektory ekonomiczne stanowią zaledwie 1% wszystkich nakładów w podregionie warszawskim zachodnim. Szacuje się, że w usługach nierynkowych na rozwój tej gałęzi zostanie

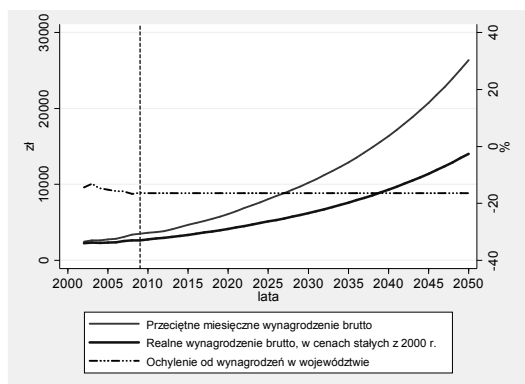
W podregionie warszawskim zachodnim w latach 2000–2008 meldowało się średnio ponad 8500 kobiet rocznie, natomiast na opuszczenie tego regionu decydowało się blisko 5200 kobiet. Dane uzyskane z prognozy pokazują, że saldo migracji kobiet ulegnie jeszcze zwiększeniu i wyniesie w przybliżeniu 4,5 tys. pań w 2050 r. W ostatnim roku badania napływ osób płci żeńskiej zostanie odnotowany na poziomie prawie 10 tys. osób, przy blisko dwukrotnie mniejszym odpływie migracyjnym pań. Ponadto, w badanym regionie udział kobiet w migracjach w całym okresie prognozy ukształtuje się na poziomie 55%, co pokazuje, że mobilność kobiet przewyższa mobilność przestrzenną mężczyzn. Prognozowane dodatkowo saldo migracji w powiecie

Rys. 4.121. Migracje w ruchu wewnętrznym w podregionie warszawskim zachodnim

warszawskim zachodnim przez wszystkie lata badania wpłynie na zwiększenie liczby mieszkańców tego regionu. Dodatkowo na wyższą mobilność kobiet wpływają korzystne warunki na rynku pracy.

Rozważając poziom przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiecie warszawskim zachodnim, można zauważyć, że jest ono o ponad 16% niższe od wynagrodzeń dla całego województwa. Uzyskiwane uposażenie (w cenach bieżących) w 2002 r. wyniosło 2612 zł i uległo zwiększeniu o blisko 760 zł w 2008 r. Dane szacowane pokazują, że trend wzrostowy widoczny będzie także w kolejnych latach badania, a przeciętne wynagrodzenie w 2050 r. wyniesie nieco ponad 26 tys. zł. Płace realne w okresie predykcji wzrosną do poziomu około 14 tys. zł, co oznacza ponad pięciokrotny wzrost w porównaniu z 2008 r. Pozytywnie na odbiór podregionu warszawskiego zachodniego może wpływać wyraźny wzrost przeciętnego wynagrodzenia, zwłaszcza pod koniec okresu prognozy. Dodatkowo zwiększenie uzyskiwanego uposażenia może być czynnikiem motywującym do wyboru badanego podregionu, jako odpowiedniego miejsca do stałego zamieszkania i poszukiwania dogodnego miejsca zatrudnienia.

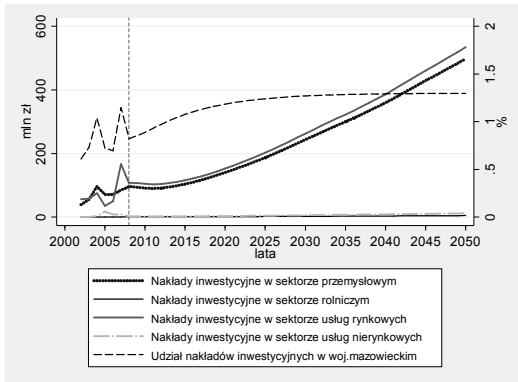

Rys. 4.122. Wynagrodzenia w podregionie warszawskim zachodnim

W podregionie warszawskim zachodnim w latach 2000–2008 meldowało się średnio ponad 8500 kobiet rocznie, natomiast na opuszczenie tego regionu decydowało się blisko 5200 kobiet. Dane uzyskane z prognozy pokazują, że saldo migracji kobiet ulegnie jeszcze zwiększeniu i wyniesie w przybliżeniu 4,5 tys. pań w 2050 r. W ostatnim roku badania napływ osób płci żeńskiej zostanie odnotowany na poziomie prawie 10 tys. osób, przy blisko dwukrotnie mniejszym odpływie migracyjnym pań. Ponadto, w badanym regionie udział kobiet w migracjach w całym okresie prognozy ukształtuje się na poziomie 55%, co pokazuje, że mobilność kobiet przewyższa mobilność przestrzenną mężczyzn. Prognozowane dodatkowo saldo migracji w powiecie

4.7.1. Powiat grodziski

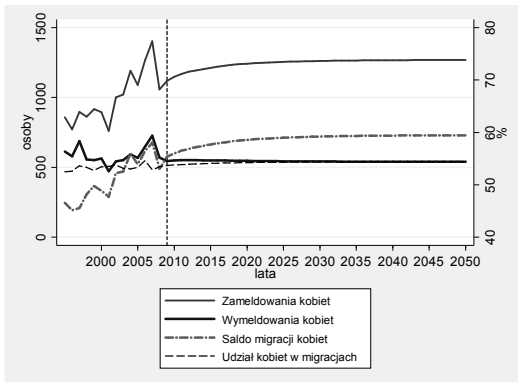
Rysunek 4.123. ukazuje nakłady pieniężne przeznaczone na rozwój przedsiębiorstw w powiecie grodziskim. W 2008 r. nakłady inwestycyjne dla całego powiatu obserwowane były na poziomie nieco ponad 200 mln zł. Rozpatrując wydatki inwestycyjne w podziale na sektory gospodarki, można zauważyć, że największa ich część przypada na usługi rynkowe, prawie 110 mln zł. Natomiast najmniej środków inwestuje się w sektor rolniczy, około 1,4 mln zł. Jak pokazują dane uzyskane z przeprowadzonej prognozy, powyższa struktura zostanie zachowana przez pozostałe lata badania. Nakłady inwestycyjne w usługach rynkowych przez trzy ostatnie lata prognozy przekroczą pułap 500 mln zł. Na poziomie nieco poniżej tej kwoty ukształtują się nakłady przeznaczone

Rys. 4.123. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie grodziskim

na rozwój sektora przemysłowego, które stanowią około 47% ogółu nakładów badanego regionu.

Biorąc pod uwagę migracje w ruchu wewnętrznym kobiet, lata wchodzące w skład okresu historycznego charakteryzują się dodatnim saldem migracji, które swój maksymalny poziom osiąga w 2007 r. (około 700 osób). Prognozy wskazują, że lata

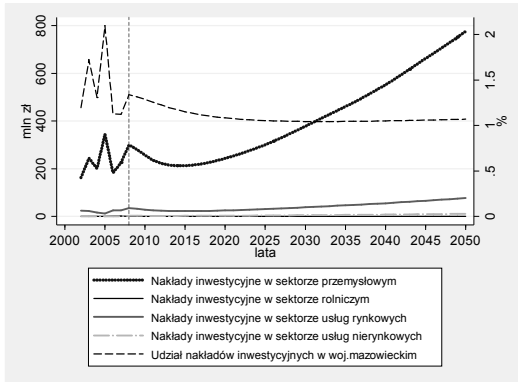

Rys. 4.124. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie grodziskim

objęte prognozą przyniosą wzrost omawianej zmiennej, która w 2050 r. wyniesie blisko 730 kobiet. W ostatnim roku prognozy przewiduje się, że napływ migracyjny kobiet wyniesie blisko 1,3 tys. osób, przy zaledwie 540 kobietach, które zdecydują się na wymeldowanie z powiatu. Dodatkowo ponad 50% udział pań w migracjach świadczy o większej mobilności przestrzennej kobiet niż płci przeciwnej. Na większą skłonność do migracji kobiet wpływać mogą dogodne warunki, które występują na grodziskim rynku pracy. Ponadto długookresowe przewidywania zakładające dodatnie saldo migracji wpływają na zwiększenie się liczby mieszkańców oraz pozytywny odbiór badanego regionu.

4.7.2. Powiat grójecki

Tendencja wzrostowa charakteryzowała nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach we wszystkich gałęziach gospodarki. W 2008 r. wydatki inwestycyjne powiatu grójeckiego kształtowały się na poziomie 340 mln zł, jednak w ostatnim roku prognozy nakłady te będą prawie trzykrotnie wyższe (około 900 mln zł). Długookresowa predykcja pokazuje, że największa ich część (blisko 800 mln zł) przypadnie na sektor przemysłowy. Wydatki przeznaczone na rozwój usług rynkowych oscylować będą wokół 80 mln zł, co stanowi niecałe 9% ogółu nakładów powiatu grójeckiego. Natomiast udział środków inwestycyjnych badanego powiatu w stosunku do nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa całego województwa mazowieckiego wyniesie zaledwie 1% i utrzyma się na tym poziomie w całym okresie prognozy.

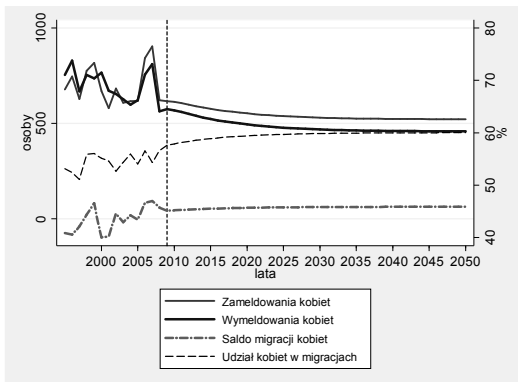

Rys. 4.125. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie grójeckim

z rysunku 4.126. w okresie prognozy saldo migracji kobiet będzie dodatnie i w 2050 r. wyniesie w przybliżeniu 64 osoby. W latach 1995–2008 największy napływ migracyjny obserwowany był w 2007 r. i wyniósł około 900 pań. W tym samym roku odnotowano również największy odpływ migracyjny kobiet, który ukształtował się na poziomie 820 osób. Dane uzyskane z przeprowadzonej predykcji pokazują, że w ostatnim jej roku liczba zameldowań wśród kobiet wyniesie 530 osób (spadek o 90 osób w porównaniu z 2008 r.), podczas gdy liczba wymeldowań będzie równa 460 osobom. O większej mobilności przestrzennej kobiet niż mężczyzn świadczy 60% udział pań w migracjach badanego regionu.

ziomie w całym okresie prognozy.

Kolejną zmienną, która posłuży do analizy sytuacji ekonomicznej powiatu grójeckiego, są migracje w ruchu wewnętrznym kobiet. Niektóre lata okresu historycznego wyróżniały się ujemnym saldem migracji (-97 osoby w 2000 r.). Jednak jak wynika

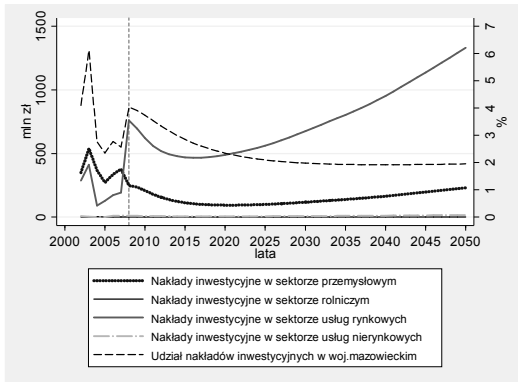

Rys. 4.126. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie grójeckim

z 2008 r.), podczas gdy liczba wymeldowań będzie równa 460 osobom. O większej mobilności przestrzennej kobiet niż mężczyzn świadczy 60% udział pań w migracjach badanego regionu.

4.7.3. Powiat piaseczyński

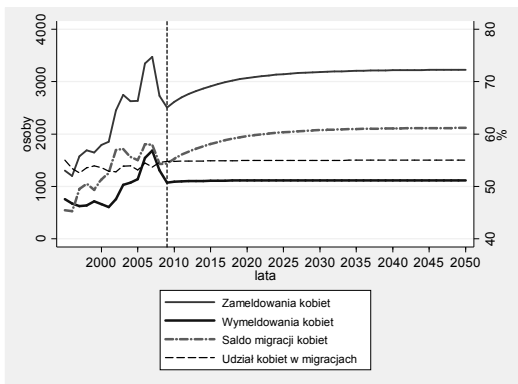
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie piaseczyńskim w 2008 r. kształtowały się w granicach 1 mld zł. W początkowej fazie prognozy spodziewamy się wystąpienia trendu malejącego, który będzie obserwowany we wszystkich sektorach ekonomicznych. Jednak

Rys. 4.127. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie piaseczyńskim

okres prognozy przyniesie także spadek udziału nakładów inwestycyjnych w powiecie w stosunku do wydatków całego województwa – z 4% w 2008 r. do poziomu 1,9% w 2050 roku.

Migracje w ruchu wewnętrznym kobiet w omawianym powiecie charakteryzowały się dodatnim saldem migracji w całym horyzoncie badania. Zmienna ta w 2008 r. osiągnęła poziom 1,4 tys. kobiet i przewiduje się, że nastąpi jej wzrost o 800 kobiet

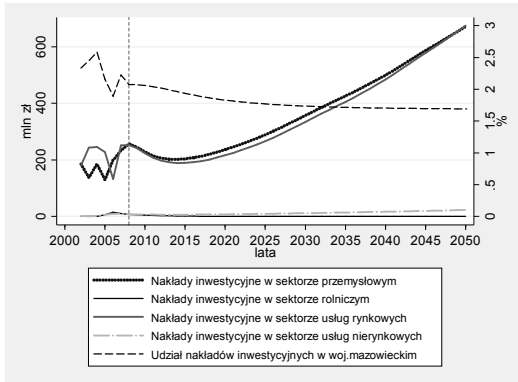

Rys. 4.128. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie piaseczyńskim

są one bardziej skłonne do zmiany miejsca stałego pobytu i poszukiwania nowego zatrudnienia niż płę przeciwna.

4.7.4. Powiat pruszkowski

Dokonując analizy sytuacji gospodarczej powiatu, warto zwrócić uwagę, że nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw powiatu pruszkowskiego stanowią zaledwie 2% w 2008 r. nakładów dla całego województwa. A okres prognozy przyniesie spadek

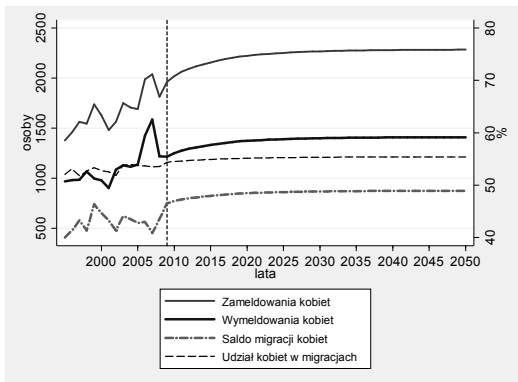

Rys. 4.129. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie pruszkowskim

omawianego wskaźnika poniżej granicy 2% (1,7% w 2050 r.). Wydatki inwestycyjne całego powiatu w 2050 r. ukształtują się na poziomie 1,4 mld zł i będzie to prawie trzykrotny wzrost w porównaniu z 2008 roku. Najwięcej środków pieniężnych w 2050 r. przewiduje się, że zostanie zainwestowanych w sektor przemysłowy oraz usługi rynkowe, po 674 mln zł w każdym.

Natomiast najniższe wydatki inwestycyjne obserwowane będą w sektorze rolniczym oraz usługach nierynkowych. W ostatnim roku badania wyniosą one odpowiednio 950 tys. zł i 23 mln zł.

Jednym ze wskazań na pozytywny odbiór powiatu pruszkowskiego może być dodatnie saldo migracji, jakie będzie obserwowane w tej jednostce administracyjnej w całym okresie badania. W 2008 r. saldo migracji kobiet odnotowano na poziomie blisko 600 osób, a w roku kolejnym zmienna ta osiągnęła swój maksymalny pułap w okresie historycznym, prawie 750 pań. Jak wynika z przeprowadzonej prognozy w kolejnych latach wartość salda migracji będzie ulegać dalszemu wzrostowi, by w 2050 r. wynieść prawie 900 osób. Szacuje się, że ostatni rok prognozy przyniesie wzrost napływu osób płci żeńskiej, do poziomu 2,3 tys. osób, natomiast odpływ migracyjny kobiet ukształtuje się w okolicach 1,4 tys. osób. Ponadto kobiety przewyższają mobilnością

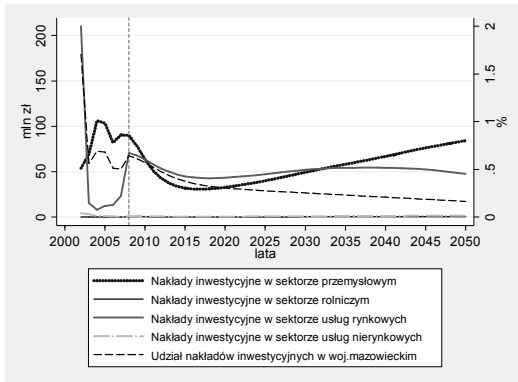

Rys. 4.130. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie pruszkowskim

przestrzenną mężczyźni, o czym informuje ponad 50% ich udział w migracjach. Oznacza to, że kobiety częściej decydują się na zmianę miejsca zamieszkania, a co za tym idzie często też na zmianę miejsca zatrudnienia.

4.7.5. Powiat sochaczewski

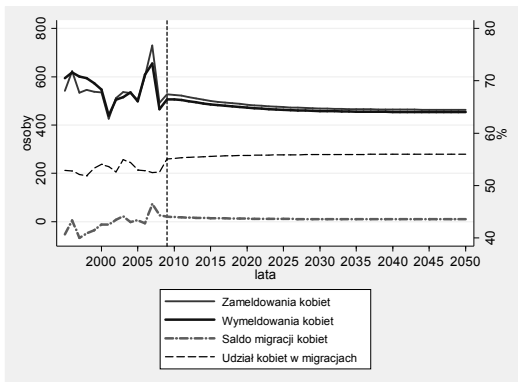
Powiat sochaczewski jest kolejnym obszarem podregionu warszawskiego zachodniego, dla którego została przeprowadzona analiza sytuacji ekonomicznej. Na jej podstawie można wnioskować, że pierwsze lata prognozy przyniosą dominację tendencji spadkowej nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach, a ich poziom w 2024 r. wyniesie 85 mln zł.

Rys. 4.131. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie sochaczewskim

W kolejnym roku nastąpi zmiana tendencji rozwojowej i w 2050 r. wydatki na rozwój przedsiębiorstw ukształtują się na poziomie 134 mln zł, co jednak będzie spadkiem o prawie 30 mln zł w porównaniu z 2008 r. Ponad 60% nakładów dla całego powiatu przypadło w udziale sektorowi przemysłowemu (około 85 mln zł), a blisko 35% nakładów usługom rynkowym (48 mln zł w 2050 r.). W tym ostatnim sektorze gospodarki odnotowano największy spadek wydatków inwestycyjnych z 210 mln zł w 2002 r. do zaledwie 15 mln zł rok później. Natomiast udział nakładów inwestycyjnych w powiecie do nakładów wojewódzkich nie przekroczy granicy 1% w całym horyzoncie prognozy.

Saldo migracji kobiet w powiecie sochaczewskim w 2008 r. wyniosło 26 osób. Jednak dane uzyskane z przeprowadzonej prognozy pokazują wyraźny spadek omawianego wskaźnika, który w 2050 r. wyniesie mniej niż 10 kobiet. W 2050 r. zaobserwujemy podobną liczbę zameldowanych kobiet (463 osoby) co pań, które się wymeldowały z badanego obszaru (453 osoby).

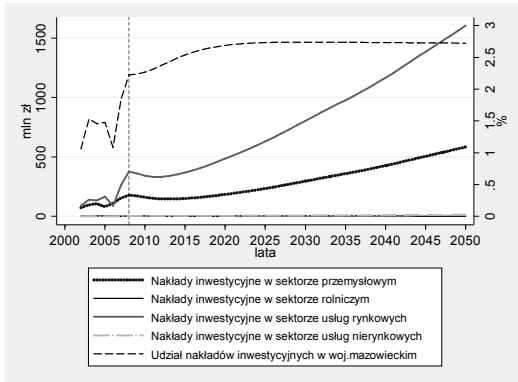

Rys. 4.132. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie sochaczewskim

W porównaniu z 2009 r. będzie to spadek odpowiednio o 70 osób i 60 osób. Podobnie jak w większości powiatów omawianego podregionu, kobiety znacznie częściej decydują się na opuszczenie dotychczasowego miejsca zameldowania niż mężczyźni, co pokazuje 56% udział pań w migracjach.

4.7.6. Powiat warszawski zachodni

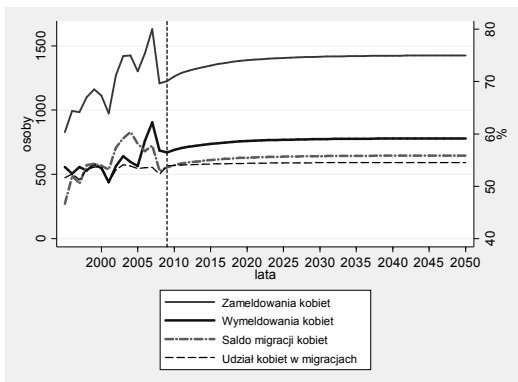
Przeprowadzona w raporcie prognoza nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach pokazuje prawie czterokrotny wzrost omawianego zjawiska, z poziomu 560 mln zł w 2008 r. do ponad 2,2 mld zł w ostatnim roku prognozy. Największa

Rys. 4.133. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie warszawskim zachodnim

część nakładów przypadnie na sektor usług rynkowych (1,6 mld zł w 2050 r.), co stanowi 73% ogółu wydatków powiatu. Kolejną pozycję zajmuje przemysł, w który w ostatnim roku prognozy zostanie zainwestowane blisko 600 mln zł, tj. 27% wszystkich nakładów powiatu warszawskiego zachodniego. Sektor rolniczy spośród wszystkich sektorów ekonomicznych wyróżnia się najniższym poziomem środków przeznaczonych na rozwój gałęzi, gdyż w 2050 r. będzie to zaledwie 1,7 mln zł i jest to o 1,2 mln zł mniej niż w 2008 r. Ponadto na podstawie prognozy można stwierdzić niewielki wzrost udziału nakładów w powiecie w stosunku do wydatków inwestycyjnych całego województwa, który to w 2050 r. ukształtuje się na poziomie bliskim 3%.

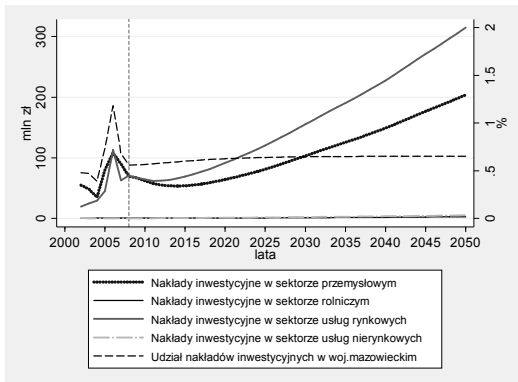
Powiat warszawski zachodni charakteryzuje się dodatnim saldem migracji kobiet w całym okresie badania. Maksymalny poziom omawianej zmiennej odnotowano w 2004 r. (828 osób). W kolejnych latach nastąpi spadek salda migracji kobiet, które ostatecznie wyniesie 650 osób. Największy napływ migracyjny pań został zaobserwowany w 2007 r. (1629 osób). W tym samym roku odnotowano również maksymalny odpływ kobiet, który wyniósł niewiele ponad 900 osób. Przewiduje się, że w 2050 r. blisko 1,4 tys. kobiet zdecyduje się zameldować na terenie badanego powiatu, zaś prawie 800 pań będzie poszukiwać nowego miejsca pobytu. Ponadto szacuje się większą mobilność kobiet niż mężczyzn (55% udział pań w migracjach).

Rys. 4.134. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie warszawskim zachodnim

4.7.7. Powiat żyrardowski

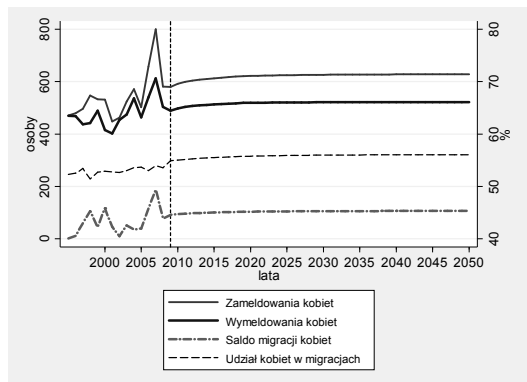
Analiza nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w powiecie żyrardowskim pozwala dostrzec, że stanowią one mniej niż 1% nakładów przeznaczonych dla całego województwa mazowieckiego. Wskaźnik ten próg 1% przekracza tylko i wyłącznie w 2006 roku, kiedy to wyniósł około 1,2%. Wydatki inwestycyjne w 2050 r. ukształtują się na poziomie około 530 mln zł, co będzie czterokrotnym wzrostem w porównaniu z 2009 r. Długookresowa prognoza pokazuje, że znaczna część nakładów dla całego powiatu przypadnie w udziale usługom rynkowym, blisko 315 mln zł w 2050 r. W sektor przemysłowy zostanie natomiast zainwestowane nieco ponad 200 mln zł, co stanowi 39% ogółu nakładów regionu.

Rys. 4.135. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie żyrardowskim

Najniższy poziom wydatków inwestycyjnych w 2008 r. odnotowano w rolnictwie i usługach nierynkowych, odpowiednio 890 tys. zł i 320 tys. zł. W okresie prognozy nastąpi wzrost nakładów inwestycyjnych w tych sektorach do poziomu 3 mln zł oraz 5,4 mln zł w ostatnim roku badania.

Na rysunku 4.136. została przedstawiona sytuacja gospodarcza powiatu żyrardowskiego uwzględniająca migracje w ruchu wewnętrznym pań. W 2007 r. został zaobserwowany maksymalny poziom salda migracji kobiet, który wyniósł prawie 190 osób. Kolejne lata przyniosły gwałtowny spadek wielkości omawianej zmiennej. W 2009 r. saldo migracji kobiet było równe 90 osobom. Przewiduje się, że po 2029 r. saldo migracji kobiet ustabilizuje się na poziomie około 105 pań. Dodatkowo szacuje się, że napływ migracyjny kobiet w 2050 r. wyniesie 630 osób, zaś odpływ osób płci żeńskiej oscylować będzie wokół 525 osób. Mobilność przestrzenna kobiet, wyrażona udziałem pań w migracjach, w ostatnim roku prognozy ukształtuje się na poziomie 56% i będzie to o 3 p.p. więcej niż w 2008 r.

Rys. 4.136. Migracje w ruchu wewnętrznym w powiecie żyrardowskim

Podregion warszawski zachodni cechuje się stosunkowo niewielką zajmowaną powierzchnią oraz wysoką gęstością zaludnienia. Ponad 68% ludności podregionu stanowią osoby w wieku produkcyjnym, czyli najbardziej oddziałujące na sytuację gospodarczą regionu. Niepokojąca z punktu widzenia popytu i podaży może wydawać się redukcja liczebności grupy osób w wieku przedprodukcyjnym (o około 7 tys. osób).

Punktem wyjścia do rozważań na temat kondycji ekonomicznej podregionu jest produkt krajowy brutto. Jego nominalny poziom będzie wynosił 361 mld zł w ostatnim roku prognozy. Trend rosnący będzie także widoczny w przypadku PKB wyrażonego w cenach stałych, którego poziom w 2050 r. wyniesie około 29 mld zł. Tempo wzrostu gospodarczego w początkowej fazie predykcji ukształtuje się na poziomie 4,3%, jednak kolejne lata przyniosą spowolnienie i spadek omawianego wskaźnika o 1 p.p. do końca prognozowanego okresu.

Kolejnym czynnikiem uwzględnionym w analizie sytuacji gospodarczej podregionu są nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach. Dla całego regionu środki przeznaczone na rozwój w 2050 r. kształtowały się na poziomie 8 mld zł. Najniższe wydatki na nowe inwestycje obserwowane będą w powiecie sochaczewskim (133 mln zł), zaś największe w powiecie warszawskim zachodnim (2,2 mld zł). Jednak żaden z powiatów nie przekroczy granicy 5% udziału nakładów w stosunku do wydatków całego województwa mazowieckiego. Sektor przemysłowy oraz usługi rynkowe to te gałęzie gospodarki, w których wydatki inwestycyjne są najwyższe, zaś najmniej pieniędzy zainwestowane zostanie w sektor rolniczy.

W przypadku migracji w ruchu wewnętrznym kobiet ostatnie lata predykcji przyniosą dodatnie saldo migracji we wszystkich powiatach wchodzących w skład badanego podregionu. Powiat piaseczyński charakteryzuje się największą różnicą pomiędzy liczbą meldujących i wymeldowujących się kobiet – około 2,1 tys. pań w 2050 r. Natomiast najniższe saldo migracji obserwowane będzie w powiecie sochaczewskim i wyniesie mniej niż 10 osób w ostatnim roku badania. Ponadto w aspekcie mobilności przestrzennej, kobiety zdecydowanie przeważają nad mężczyznami, gdyż ich udział w migracjach we wszystkich badanych powiatach przekraczał granicę 50%.

Przeprowadzona prognoza pokazuje, że trend rosnący będzie widoczny we wszystkich zmiennych, jakie wykorzystano do opisu sytuacji gospodarczej podregionu. Dodatkowo przyrosty PKB, nakładów inwestycyjnych oraz przeciętnego wynagrodzenia brutto, które będą obserwowane przez większość okresu predykcji, pozytywnie wpłyną na odbiór podregionu warszawskiego zachodniego, jako miejsca dogodnego do poszukiwania zatrudnienia. Ponadto utrzymanie się dodatniego salda migracji wpłynie na zwiększenie się liczby mieszkańców. Oznacza to, że kobiety w badanym podregionie szukają miejsca zamieszkania, które może być determinowane korzystnymi warunkami na rynku pracy podregionu warszawskiego zachodniego.

Podsumowanie prognoz trendów gospodarczych

Przedstawione w niniejszym rozdziale prognozy trendów gospodarczych, mających kluczowe znaczenie dla sytuacji kobiet na rynku pracy, dają kompletny obraz sytuacji ekonomicznej województwa mazowieckiego do 2050 roku.

Określenia tempa rozwoju gospodarczego umożliwiły predykcje: produktu krajowego brutto, nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw, kosztów związanych z zatrudnieniem, poziomu wynagrodzeń oraz migracji. Wymienione kategorie rozpatrzone zostały na szczeblu podregionów lub powiatów wchodzących w skład województwa mazowieckiego. Na podstawie predykcji można sformułować kilka wniosków dotyczących kierunków zmian zachodzących w gospodarce regionu.

Analizując poziom przeciętnych wynagrodzeń oraz kosztów związanych z zatrudnieniem, można dostrzec rosnącą tendencję. Jednocześnie dysproporcje płac kobiet w poszczególnych grupach zawodów zostaną zachowane, co świadczy o dyskryminacji tej płci na rynku pracy. Najbardziej kosztochłonne branże województwa to handel i obsługa nieruchomości.

Kolejną zmienną, której predykcje przedstawiono w niniejszym rozdziale, jest produkt krajowy brutto. Najwyższym poziomem PKB (1 996 mld zł w 2050 roku) charakteryzować się będzie Warszawa, natomiast najniższy zaobserwowany zostanie w podregionie radomskim – 160 mld zł. Zróżnicowaniu przestrzenne widoczne będzie również w nakładach inwestycyjnych. Wydatki na rozwój przedsiębiorstw w stolicy sięgną blisko 49 mld zł, podczas gdy podregion radomski przekaże na ten cel tylko 4 mld zł. W czterech z sześciu podregionów zdecydowana większość nakładów inwestycyjnych przypadą będzie na sektor przemysłowy.

Jeżeli chodzi o migracje w ruchu wewnętrznym, dodatnie saldo migracji jest i nadal będzie charakterystyczne dla terenów miejskich. Warta podkreślenia jest wysoka mobilność przestrzenna kobiet, która znacząco przewyższa mobilność mężczyzn. Motywem migracji kobiet mogą być warunki panujące na rynku pracy. Analizując migracje, należy zwrócić uwagę, że podregiony: ciechanowsko-płocki, radomski oraz ostrołęcko-siedlecki wyróżniają się ujemnym saldem migracji.

Przedstawione prognozy wskazują na polepszający się stan gospodarki województwa oraz dynamiczny rozwój tego regionu. Dodatnie przyrosty produktu krajowego brutto oraz wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto wpłyną na pozytywny odbiór regionu przez osoby poszukujące miejsca zatrudnienia. Przewidywane dodatnie saldo migracji kobiet wpłynie na wzrost liczby mieszkańców badanego województwa. Korzystna wielkość tego miernika pokazuje także, że województwo mazowieckie cieszy się dużym zaufaniem wśród kobiet chcących zamieszkać właśnie w tej części Polski. Niepokoić może jedynie utrzymująca się w okresie prognozy dysproporcja płacowa ze względu na płeć, sygnalizująca brak stosowania równościowej polityki zatrudnienia na rynku pracy w regionie.

Metodologia

Metodologia opracowania prognoz uwzględniła znaczenie przewidywanych trendów demograficznych w województwie oraz zmian przyszłej sytuacji gospodarczej Mazowsza. W celu przeprowadzenia szczegółowych analiz i prognoz zmiennych charakteryzujących rynek pracy w województwie mazowieckim zastosowano zaawansowane narzędzia statystyczno-ekonometryczne oraz profesjonalne oprogramowanie ekonometryczne STATA.

Opracowana metodologia oparta została na Systemie Badań i Prognoz Regionalnych Region-stat. Prognozy sytuacji na rynku pracy bazowały na technikach modelowania i prognozowania szeregów czasowych, m.in. VAR, VEqCM, ARIMA, ARIMAX. W celu określenia przyszłych tendencji na rynku pracy w województwie mazowieckim wykorzystywano dodatkowo metodę długookresowego prognozowania na podstawie ultrakrótkich szeregów czasowych¹¹³. Zaproponowana na potrzeby prognoz sytuacji kobiet na rynku pracy województwa mazowieckiego metoda czerpała ze znanych sposobów analizy szeregów czasowych, takich jak: wygładzanie wykładnicze, metoda średniej ruchomej, modele trendu, czy model autoregresyjny.

Przygotowanie prognoz rynku pracy w województwie mazowieckim poprzedzone zostało wielowymiarową, szczegółową analizą trendów charakteryzujących szeregi czasowe, opisane m.in. przez poziomy bezwzględne zmiennych, tempa wzrostu oraz zróżnicowane wskaźniki struktury. Celem tego rodzaju analizy było wyodrębnienie charakterystyk danych o największej stabilności, które zminimalizują błędy prognozy.

Na podstawie otrzymanych charakterystyk stworzony został system prognostyczny składający się z bilansujących się wskaźników, charakteryzujących wielkości: demograficzne, rynku pracy oraz koniunktury w województwie mazowieckim. Aby zapewnić spójność prognoz w ramach systemu, prognozy wykonano na kilku powiązanych ze sobą poziomach szczegółowości. W ramach każdego z nich zastosowano metodę prognozowania długookresowego na podstawie szeregów ultrakrótkich. Pierwszy poziom systemu prognostycznego wiązał się z opracowaniem prognoz wielkości w najszerszym ujęciu (np. liczby bezrobotnych w województwie, średnich wynagrodzeń w skali województwa). Kolejne poziomy tworzyły predykcje sytuacji w poszczególnych podgrupach danej zmiennej (np. liczba bezrobotnych w grupach wieku, średnie wynagrodzenie w poszczególnych powiatach). Spójność wykonanych na tym etapie predykcji uzyskano za pomocą bilansujących się wskaźników, z których każdy wyrażał udział zmiennej szczegółowej w wartości ogólnej.

Oprócz specjalnie przygotowanej metody prognozowania wszystkie wykonane na tym poziomie predykcje skorygowane zostały prognozami eksperckimi. Efektem końcowym wielopoziomowego systemu prognostycznego było uzyskanie długookresowych prognoz dla każdej zmiennej w możliwie najdokładniejszych podziałach przedmiotowych i geograficznych województwa mazowieckiego.

¹¹³ Opracowana metoda zaprezentowana została w czasopiśmie Głównego Urzędu Statystycznego i Polskiego Towarzystwa Statystycznego (Mackiewicz M., Krajewski P., Kuchta Z., Mazurek M., Nowakowski M., *Długookresowe prognozowanie zmiennych ekonomicznych na podstawie bardzo krótkich szeregów czasowych*, Wiadomości Statystyczne, Nr 9/2009, s. 33-41.